

ספר

שיחות מוהרא"ש

חלק ה'

אשר נשמעו מפי הרב החסיד האמתית וכו', איש האשכולות,
שהכל בו וכו', רא"ש חבורתנו חסידי ברסלב,
מתבר ספר שפת הנחל – פרוש ובאור על כל הספר הקדוש
והנורא "לקוטי מוהר"ן", וספרי שו"ת "אשר בנחל",
ועוד ספרים רבים ונכבדים, הפנויים ומיסדים על פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא,
בוצינא עילאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב זכותו יגן עלינו

ועל פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגים ליה,

רבי נתן מברסלב זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תנ"ך ומאמרי חכמינו ז"ל הקדושים מגמרא
ומדרשים, והזהר הקדוש, וכתבי האריז"ל, וספרי תלמידי
הבעל שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו,
וספורי צדיקים המקבלים מדור דור.

כל אלה לקטו וסדרו והיו לאחדים בידי
הצעיר באלפי ישר'א'ל'

חובא לדפוס על ידי קרן "והאמת והשלוש אהבו"
שנת ה'תשפ חסידי ברסלב עיר הקדש ירושלים תובב"א

את ספרי רבי נחמן מברסלב זי"ע ותלמידיו הקדושים בולל
ספרי מוהרא"ש, "הצדיק מיבנאל" ניתן להשיג במקומות
הבאים:

**הפצה ראשית - קרן "והאמת והשלוש אהבו"
חדש!!! אפשרות משלוחים לכל רחבי הארץ והעולם**
055-678-3366

בני ברק: 054-847-1400

פרדס ב"ז: 058-320-4865

אלעד: 055-678-3366

אשקלון: 054-743-4456

נתיבות: 052-735-4403

אשדוד: 052-761-8316

קרית גת: 054-848-2279

רמת השרון: 058-691-3314

שדרות: 055-938-5500

בית אל: 052-786-5978

מזפנה יריחו: 052-786-5978

יד בנימין (מחוז דרום): 050-868-4153

מגדל העמק: 058-477-9804

שבי שומרון: 052-956-7899

**מי שמעוניין להפיץ ספרי
ברסלב ונפרסם את פרטיו
בספרים הבאים
יער אתנו קשר
בפלאפון:
055-678-3366**

יבנאל:

(אפשרות למשלוחים לכל רחבי הארץ)

חנות נצני הקודש: 054-228-7882

קרן גר להצדיק: 058-588-8148

ירושלים:

סנהדריה / פסנת זאב / רמת שלמה / בר
אילן:

053-4158646

גבעת שאול: 058-691-3315

צמת בר אילן חנות "ספר הספרים"

הר נוף: 058-326-0155

רמות: 054-586-3486

מאה שערים: 055-678-3366

חנות ברסלב מתחת ל"שול"

חנות עין יעקב

תל אביב: 053-311-1711

פתח תקוה: 055-678-3366

ביתר עלית:

גבעה א': 052-766-7226

גבעה ב': 053-316-8148

OVADIA YOSSEF

RISHON LEZION

AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNCIL

עובדיה יוסף

הראשון לציון

ונשיא מועצת חכמי התורה

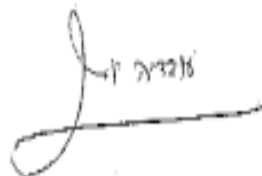
JERUSALEM

ירושלים

הסכמה

הובאו לפני הספרים היקרים "תוך תנח"ל" ו"שיחות מוהרא"ש" ליקוט מדרשותיו של ידידנו היקר רב הפעלים לתורה ולתעודה, אוצר כלי חמדה, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נורו, דורש טוב לעמו, זוכה ומזכה את הרבים, חבו ממתקים וכולו מחמדים, תהלתו בקהל חסידים, כש"ת הרב הצדיק האדמו"ר מוהרא"ש שיק שליט"א אשר בדרשותיו הרבים ברחבי הארץ ובערוצי הרדיו התורניים, מקרב רבות את אחינו בני ישראל לאבינו שבשמים, והכל ערוך ומסודר בחכמה ובתבונה, וכטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף, איישר חיליה לאורייתא.

יהו רצון שחפץ ה' בידו יצלח, והיה ה' עמו להמשיך בפעולותיו הבהירות, לקרב רחוקים וללמד קרובים, לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח, בבריאות איתנה ובנהורא מעלייא, לאורך ימים ושנות חיים, שובע שמחות וכל טוב.

לקוט מספרי מוהרא"ש על מעלת ספר שיחות מוהרא"ש

מוהרא"ש ז"ל מזרז על הדפסת ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק פג מכתב י"ח רכא) וז"ל:
'מה עם המשלוח של הספרים? והאם כבר התחלתם בהדפסת
"שיחות מוהרא"ש"? כי ... גרו יאיר, יש לו כבר מוכן חלק ח'
וחלק ט', וכל מה שירצו לשבור אותי, יותר ספרים יצאו לאור
בעזרתו יתברך, וכן עכשו הוא גומר את "תוך הנחל" ויקרא, עד
כאן לשונו.

השאר דעת מוהרא"ש בעולם על ידי ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק פו מכתב י"ט קסד) וזה
לשונו: 'וכן כל חלקי "שיחות מוהרא"ש" שהדפסת עד עכשו,
יצאו כל כף יפה, ממש לא יאומן כי יספר, ואני אסיר תודה
לידידי רבי ... גרו יאיר, שלקט וסדר עד עכשו כל אלו החלקים,
דבורים ושיחות וסיפורים יקרים, שאמרתי ודברתי בכל עת
מצוא, אשר אני מקוה להקדוש ברוך הוא, שעל ידי שיחות אלו
יקים אצלי דברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ז): זהו
עיקר השלמות, שתשאר דעתו בעולם הזה גם בעת ההסתלקות
בשהנשמה עולה למעלה וכו', וכשימלאו ימיו ויגיע זמן
הסתלקותו, אזי יתלבש בזה הדבור שהכנים בחברו, ויהא נחשב
כאלו הוא ממש קים בזה העולם וכו', עין שם; ועל ידי השיחות

האלו יקיים זאת בשלמות, כי סוף כל סוף כף דברתי וכף ספרתי,
עד כאן לשונו.

מוהרא"ש מחנך ללמוד ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קלג מכתב לב תקעא) וזה
לשונו: 'נא ונא ראה לדבק את עצמך לאין סוף ברוך הוא, והיום
אשר נמצא כבר בעולם "שיחות מוהרא"ש", אתה כבר לא צריך
את אף אחד, והלואי שפשאני הייתי בחור צעיר, שהיו לי את
השיחות האלה, אז לא הייתי צריך את אף אחד בעולם, ולכן
תעין בהם, כי זה כתבו כפה תלמידים מה ששמעו ממני, ואף
שעל פי רוב לא יצא לי לעבור עליהם, אבל חזקה שיצא מתחת
ידם דבר נאה, עד כאן לשונו.

צריך לתפל סיפורי צדיקים ב"שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קח מכתב כה תג) וזה
לשונו: 'מה אומר לך, ידידי היקר! אתה לא יכול לתאר איך אני
מעריך אותך, בזה שאתה מחנך את הילדים באמונה פשוטה בו
יתברך, כי אין עוד מעלה יותר גדולה מזה, שמחנכים ילדים
קטנים לאמונה ברוחה ומזוככת בו יתברך, כי מה ישאר מאתנו,
הנה אנחנו פה והנה אנחנו יוצאים מפה וכו', ואל נא נחיה
באשליות וכו', באילו נחיה לעולם וכו', כי כתוב (בראשית ג,
יט): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", ואת זה צריך להחזיר
בילדים קטנים, באופן שיהיה להם ישוב הדעת.

ומאד מאד אני נהנה שאתה מחזיר בהם יראת שמים, כי סוף
כל סוף רק זה מה שישאר מהם, ורק זה ילוה אותם.

וְלִבְּנֵי רְאֵה לְסֵפֶר לָהֶם סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְזֶה מְאֹד יוֹעִיל לָהֶם לְהִתְקַרְבוֹת אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי כִּף אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁהַעֲקָר אֵיךְ שֶׁהוּא זָכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה רַק עַל יְדֵי סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְלִבְּנֵי רְאֵה גַם אֶתְּהָ לְהַחֲדִיר בְּיַלְדֵים סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְתַתְּבַל אוֹתָם עִם הַשִּׁיחוֹת שֶׁדַּבַּרְתִּי בְּמִשְׁךָ הַשָּׁנִים, וְנִדְפְּסוּ כְּכַר י"ב חֻלְקִים "שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש", וְאֲנִי מְקַנְהָ לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁעֲכָשׁוּ יַדְפִּיסוּ סֵפֶר סִפּוּרִים, וְזֶה יוֹעִיל מְאֹד לְיַלְדֵים, כִּי הָעֲקָר לְהַחֲדִיר בְּיַלְדֵים אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְכִּף נִצִּיל אֶת יַלְדֵינוּ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

הַנּוֹד הַבְּנוֹת עַל פִּי הַיְסוּדוֹת שֶׁבְּסֵפֶר "שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש"

הִנֵּה כְּתוּב בְּסֵפֶר "אֲשֶׁר בְּנַחֲל" (חֻלְקֵי קִי מִכְּתָב כַּה תִּשְׁפַּב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'נָא וְנָא רְאֵי לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִיָּנִי אוֹפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְשִׂיחָה לְךָ בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וְאֵל תִּפְתְּרֵי מֵאֵף אֶחָד, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבְיָדָיו לֹא יַעֲזוּב אוֹתֵנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד חֲזָקִים בְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט בְּחַיִּים, כִּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ עוֹבְרוֹת כָּל כִּף הַרְבֵּה צְרוּת, וְכָל כִּף הַרְבֵּה יִסּוּרִים וּמְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, עַד שֶׁיִּכּוֹלִים לְהִתְפּוֹצֵץ מְרֹב צַעַר, וּמָה יִשְׁאַר מֵאֲתָנוּ? רַק הַדְּבָרֵי הָאֲמוּנָה שֶׁאֲנַחְנוּ מְכַנְיָסִים בְּבְנוֹת, לְהַנּוֹד אוֹתָן עַל טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ, וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, כְּפִי שֶׁמוּבָא בְּשִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש'.

וְכֵן כְּתוּב (שֵׁם מִכְּתָב כַּה תִּשְׁצַח) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'מָה אוֹמֵר לְךָ! אֵין עוֹד מַעֲלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִחַנּוּךְ הַבְּנוֹת עַל טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ, וּבְצַנִּיעוּת, וּבְדַרְךָ אֶרֶץ, וְלְהַחֲדִיר בְּהֵן אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֶת תְּמִשִּׁיכֵי לְדַבֵּר אֶתְּן בְּכָל יוֹם, וְלִסְפֵּר לָהֵן סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְלְלַמּוֹד אֶתְּן אֶת הַלְמוּדִים שֶׁצְרִיכִים לְלַמּוֹד – הַלְכוּת, וְהַל"ט מְלָאכּוֹת, וְשֶׁאֵר לִימוּדֵי קוֹדֶשׁ, וְלִבְנוֹת אוֹתָן בְּבְטַחֲוֹן עֲצָמִי, כִּי הֵן

האמהות העתידות, ואל תסתכלי על שום בריה שבְעוֹלָם, ואל תחליש דעתך כלל, העקר שיהיו דבורים עם ודאות, ואת כל החמר תוציאי מהשיחות שדברתי זה ימים ושנים, וכבר מדפסים בי"ב פרכים "שיחות מוהרא"ש".

וכן כתוב בספר "אוצר חנוך הילדים" (קונטרס "עזר למחנכות" עמוד שיב) וזה לשונו: 'וכן ספר "שיחות מוהרא"ש" תלוי במורות, אם הן חזקות בזה – אשריהן שתלמדנה את זאת עם התלמידות, השיחות הן החמאה, הלחם צריך להיות: הלכה, תפלה, פרשת השבוע, נביא, מאמרי חכמינו הקדושים, ומלבד זאת ללמוד עמהן ספר המדות ושיחות מוהרא"ש, ולמעשה כל הלמוד צריך להיות מתובל עם שיחות מוהרא"ש, היינו כפי האמור לעיל הכל סובב על קוטב אמונת חכמים, וממילא תקלטנה התלמידות את כל הלמודים עם יסודות של אמונת חכמים ושיחות מוהרא"ש וכו'", עד כאן לשונו.

נשות כולל "גם" תלמדנה הרבה ספר "שיחות מוהרא"ש" הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קמב מכתב לה תיד) וזה לשונו: 'אני רוצה מאד מאד, שכל אשה צעירה שרוצה להכנס לכולל "גם" – שתכנס, והסדר הוא, שכל יום תגידו ספר תהלים, היינו יש חמשה ימים בשבוע בכולל, ובכל יום תגידו ספר אחד, כי התהלים גם כן נחלק לחמשה ספרים, וכן ביום שני וביום חמישי יבוא הרב ... גרו יאיר, וילמד אתכן הלכות, וכן תלמדו הרבה "שיחות מוהרא"ש", ותלמדו העקר הלכות לשון הרע, לשמור מאד לא לדבר אחת על השנייה, ולהרבות האהבה בין נשי אנשי שלומנו, והעקר תשמחנה ביחד, ותתחזקנה באמונת חכמים, והקדוש ברוך הוא יעזור, ששזכה להמתיק מעלינו את כל הדינים, עד כאן לשונו.

הנה כתוב בשיחות מוהרא"ש (חלק ו עמודים שיא - שיג) וזה לשונו: 'פעם היה אחד יושב וכותב את השיחות הקדושות שזכה לשמוע מפי מוהרא"ש וזכרונו לברכה, ופתאום הגיע מוהרא"ש וזכרונו לברכה, והתחיל להסתכל בחלק מהדפים שכתב, ושבח מאד את מעשה ידיו, וחזק אותו הרבה בענין זה, ואמר לו אז, שעוד יבוא זמן שיעשו השיחות האלו פעולה גדולה מאד בעולם, כי רואים בחוש, שכל מי שיש לו איזו התעוררות ותשוקה לעבודת השם יתברך, הוא מתעורר ומתלהב מאד מכל ספור ושיחה שרק שומע מאנשי שלומנו היקרים שהיו בכל הדורות, ובפרט בני הנעורים בלטה נפשם ורוחם ממש לזה, כידוע למי שבקי קצת בטיב בני הנעורים, ולכן יש בזה זכוי הרבים לדורי דורות, ואין לשער ולתאר כלל את גודל מעלת הענין הזה.

ואז שאל מוהרא"ש וזכרונו לברכה את האיש הנ"ל, אם הוא זוכר את תורת רבנו וזכרונו לברכה בלקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ד, ולא הבין האיש את פוננת מוהרא"ש וזכרונו לברכה בענין זה, וחזר ופרש לו מוהרא"ש ז"ל, היינו מה שרבנו ז"ל מזכיר בענין מדת הבטול והענוה, שהאדם צריך לזכות לבטול כל הרגשותיו וחומריותו, עד שלא תבוא לו איזו גדלות והתפארות כשהוא שומע את שבחיו, וכמו שמצינו אצל משה רבנו עליו השלום, שראה כתוב בתורה: "וידבר הוי"ה אל משה לאמר", "ויאמר הוי"ה אל משה לאמר", וכן ישראל קוראים בכל יום בתורה שבחיו של משה, והוא בעצמו מספר להם שבחיו, ולא היתה לו שום התפארות וגדלות מזה, וכמו שכתוב (במדבר יב, ג): "והאיש משה עניו מאד" וכו' (עין שם בדברי רבנו ז"ל), ורמז לו מוהרא"ש ז"ל בזה, שעקר עבודתו של האדם, שיוזכה להגיע

להשגה כזאת של ביטול ישותו וחומריותו, עד שלא יהיה אכפת לו כלל בשפותבים שבחיו וגדלתו וכן שיחותיו ודבוריו, ויהיה נדמה לו כאלו מדברים מאיש אחר לגמרי, כי אין זה עושה עליו שום רושם כלל וכלל.

ובשנים הקודמות, לפני שיצא לאור ספרי "שיחות מוהרא"ש", כשהיו אנשי שלומנו מבקשים ומתחננים לפניו שירשה להם מוהרא"ש ז"ל להדפיס ספר שיחות ממנו, היה מתחמק מהם בענותנותו הגדולה ואומר: 'שהלא האדם צריך לפחד באימת מות פן יגיע לו איזה הרהור של גאווה וישות כשמדברים בשבחו ובגדלתו, ויש בזה סכנה גדולה, ולכן לא רצה אז להסכים לזה, אבל לאחד מאנשי שלומנו המתיק טעמו ונמוקו האמיתי, שאין זה בשביל סבה זו, כי כבר נשבר לבו בקרבו לגמרי מרוב המחלוקת והבזיונות ושפיכות הדמים שיש עליו מבית ומבחוץ כל השנים, רק עיקר טעמו, מחמת שמפחד שיתחילו בני אדם לעקב אחריו ולהסתכל על כל תנועה ותנועה שלו, וזה אינו רוצה כלל, כי עיקר הצלחתו היא בזה שהוא נסתר ונעלם מבני אדם לגמרי, אבל אחר קצת זמן החליט בדעתו שלא לחוש גם לזה, כי הבין שהתועלת והפעלה של השיחות והספורים שמספרים ממנו, היא מרובה הרבה מההפסד שיגיע לו מזה, ולכן לבסוף הרשה לאנשי שלומנו לסדרם לדפוס.

וגם בזה היה ספור מיוחד, כי ספר מוהרא"ש ז"ל, שבא אליו רבנו ז"ל בחלום, ושאל אותו: 'למה אינכם מדפיסים ספר "שיחות מוהרא"ש", הלוא הרבה אנשים מחיים את עצמם בזה מאד מאד... ומאז נתעורר מוהרא"ש ז"ל ליתן רשות לסדר השיחות שלו לדפוס, ונעשתה מזה התעוררות גדולה בעולם (ודרך אנב, היה אז ספק בין אנשי שלומנו אם לקרוא לספר "שיחות הרא"ש"

או "שיחות מוהרא"ש", ואמר מוהרא"ש ז"ל, שבחלום הנ"ל דקדק רבנו ז"ל לומר "שיחות מוהרא"ש" וכן נקרא שמו בישראל), עד כאן לשונו.

יש לסמוך על ספרי "שיחות מוהרא"ש" ו"תוך הנחל"

הנה כתוב ב"שאלות ותשובות בתסידות פרסלב" (חלק כא מכתב ב תרפ) וזה לשונו:

שאלה:

מאת טליה: שלום לצדיק. לאחרונה מפרסמים בשמכם דברים שאמרתם על כל מיני אנשים. האם אפשר לסמוך על מי שאומר שהוא שמע את הדבורים בעצמו ולהעביר אותם הלאה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר עקב, י"ח אב ה'תשע"ג.

שלום רב אל טליה תחיה לנכון קבלתי את מכתבך:

את צריכה לדעת שמה שכותבים בשמי וזה לא מובא בספרי שכתבתי – אין לזה שחר וכו'. אומרים בשמי הרבה דברים שלא היו ולא נבראו וכו', וכותבים בשמי הרבה שקרים וכו', ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא לקבל מאף אחד שום דבורים שלא ראו בכתבי היד שלי או בספרי שהדפסתי, מלבד כמה תלמידים שהם כותבים את כל השיחות שלי שמודפסות בספרי "שיחות מוהרא"ש", וכן מה שכותבים את התורות שאני דורש ברבים בשם "תוך הנחל" – על זה יש לסמוך, אבל שאר מודעות וכו' או קטעים שכותבים או מדפיסים בשמי כאילו שאני כתבתי וכאלו שאני אמרתי את זה – הכל שקר וכזב וכו' וכו'.

ובכלל צריכים לדעת, שאני אף פעם לא מדבר מאחרים וזה כלל לא מענין אותי וכו', ולא יכולים לדעת מה שקורה עם הזולת וזה לא צריך לענין אף אחד וכו', אף אחד הוא לא השומר של

הקדוש ברוך הוא וכו', עניננו זה רק לחזור בתשובה ולתקן את מעשינו ולא לדבר מאחרים.
רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן פג) שזה יצר הרע גדול לומר "צדיק זה נאה, צדיק זה לא נאה" וכו' וכו', ולכן אשרי מי שלא מתערב בעסקים של אחרים וכו' ולא מדבר מאחרים וכו' כי עבור זה יש לנו את הפס"ד-מ"ם הרשע שעוסק לעשות פרודים בנשמות ישראל, כי כל כוח הטומאה שלו זה רק "הפרד ומשל". אנחנו תלמידי רבנו ז"ל צריכים להתזיק את עצמנו ביחד באהבה גדולה מאד, ואיש את רעהו יאמר חזק, ולא יגיד פשטים או סברות על הזולת וכו', אם הוא גדול וכו' או אם הוא קטן וכו', הלואי שנתקן את עצמנו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים, עד כאן לשוננו.

הַקְדָּמָה

אמר המחבר והמסדר את החבור הנפלא הזה, בספר זה יבארו ויספרו
במה וכמה שיחות קדש וחדושי תורה יקרים, ספורים נוראים ונפלאים,
אותות ומופתים, שזכינו לשמוע ולראות מחיי ראשנו, הרב החסיד
מוהרא"ש, זכר צדיק וקדוש לברכה לחיי העולם הבא,
הממשיך והמגלה והמפרסם בדור הזה את אורו הגנוז והצפון של בוצינא
קדישא, בוצינא עלאה, אדוננו מורנו ורבינו, הגאון, הקדוש, איש
האלקים רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו, וכל המובא בספר זה,
זכיתי בעצמי לראות ולשמע ולחקוק על פני הכתב, למען יעמד ימים
רבים.

ויהיה לזכרון לחברים, אנשי שלומנו הקדושים, חסידי ברסלב,
ובעיניהם יראו, ובלבכם יבינו את חשיבות האוצר הזה, אשר הוא מלא
התעוררות והתחזקות גדולה לכל אדם, בכל זמן, בכל מקום ובכל דרגה
ודרגה, וכולם נובעים מהאי נחלא עמיקא ושמירא, דברי תורתו של
מוהרא"ש וצוקל"ה, אשר שח עמנו, ואשר נארע עמו בכל מיני זמנים
ועתותי רצון, והכל קשר ושלב אל תורת רבנו ז"ל, כדי להכניס בנו עוצם
ערבות, ידידות, נועם, אור, זיו שכינתו יתברך, ולהדריך אותנו בדרך
השם, לחזור אליו יתברך, ולהמשיך עלינו אור אמונתו יתברך,
ולהדביקנו בשורשנו.

וסדרתי את הספר בסדר אל"ף בי"ת כל שיחה וספור ומארג השניף לזה,
ואני בטוח, שכל מי שיסתכל בהם בעין אמתית, ימשיך על עצמו ערבות
ונעם צוף דבש, מתיקות עצומה, כאלו שמעם מפיו הקדוש בעצמו, ויזכה
לאשר אמיתי ונצחי, לאור באור החיים, אור הגנוז והצפון, שעליו
נאמר: עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה (ישעיהו סד, ג), ויזכה לגאולה
ש'למה אמן ואמן!

הַתְּנִצּוֹת

לְהוֹי יְדוּעַ, כִּי אֵינָהּ דוֹמָה רְאִיָּה לְשִׁמְיָעָה, וְאֵינָהּ דוֹמָה שְׁמִיעָה לְקְרִיאָה, כִּי בְּכָל פֶּעַם יוֹרֶדֶת מְדַרְגָּה, וּבִפְרָטִיּוֹת הַשִּׁיחוֹת וְהַסְּפוּרִים וְהַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים הַמוֹכָאִים בְּסֵפֶר זֶה, אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר וּלְתַאֵר כָּלֵל אֶת כָּל הַמַּעֲמָד הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא וְהַסְּפוּרִים שֶׁהָיוּ בְּכָל שִׁיחָה קְדוּשָׁה, כִּי דִרְכוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש ז"ל לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בְּדַבְּרוֹ מְאֹד, וְכָל שִׁיחָה מִתְאַרְכֶּת הַרְבֵּה מְאֹד, עַד שֶׁעַל־פִּי רֹב קָשָׁה וְכָבֵד עָלַי לְכַתֵּב אֶת כָּל הַשִּׁיחָה, כִּי הִיָּה צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהּ כַּמָּה וְכַמָּה גְּלוּיּוֹנוֹת, וּבִפְרָטִיּוֹת הַסְּפוּרִים וְהַסְּבוּבִים שִׁמְמָהם יֵצְאָה כָּל שִׁיחָה, זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר וּלְרַשֵּׁם עַל פְּנֵי הַכְּתָב כָּלֵל.

וְכֵן אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בְּכַתֵּב אֶת גּוֹדֵל הַדְּבָקוֹת וְהַשְּׁגָת הָאֱלֻקוֹת שֶׁהִרְגִישׁוּ אֲזוּ בְּשַׁעַר שְׂדֵדֵר וְסֵפֶר, כִּי כָּל מִינֵי חַן שֶׁל אֱמֶת וּדְבָקוֹת וּגְלוּי אֱלֻקוֹת, רָאוּ וְהִרְגִישׁוּ אֶצְלוֹ, וְהָיָה מִמֶּשׁ בְּפוּל הַבְּחִירָה, בְּפוּל הַיִּשּׁוּת לְגַמְרֵי, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים שִׁכַּחְנוּ אִם אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, מְרֹב הַחַיּוֹת וְהַנְּעָם וְהַשְּׁבֵת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַכְּנִים בָּנוּ עַל־יָדֵי כָּל סְפוּר וְשִׁיחָה, וְרָאוּ אֶצְלוֹ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים כְּחֵד מְקַמְאֵי, וְהַכָּל בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, שֶׁהַסְּתִיר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי הַסְּתִירוֹת וּבִפְשִׁטוֹת עֲצוּמָה.

וּבְעֵינַי הַסְּתִירָה בְּהַנְּהִיגָה פְּשׁוּטָה, מוֹהֲרָא"ש ז"ל חֲדוּשׁ נוֹרָא וְנִפְלָא עַד מְאֹד, כִּי מִלְּבַד הַמַּחְלָקָת וְהַהַסְּתִירָה שִׁישׁ עָלָיו, שְׂזָה מְכַסֶּה וּמַסְּתִיר אוֹתוֹ, נוֹסֵף לְזוֹת הוּא בְּעֲצָמוֹ מַסְּתִיר וּמְכַסֶּה אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי כְּסוּיִים וְהַסְּתִירוֹת, וְהַעֲקָר – אֵיךְ יְכוּלִים לְרַאוֹת זֹאת? עַל־יָדֵי תַלְמִידֵי הַרְבִּים, שֶׁקָּרַב אֶל דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁאֲזוּ מִן הַסְּתוּם מְבִינִים עַל הַגְּלוּי, כְּעֵין שֶׁפָּרַשׁ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּשִׁי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א', סִימָן ק"ט). אֲשֶׁר מֵהַצְּדִיק בְּעֲצָמוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין וּלְהַשְׁכִּיל כָּלֵל, כִּי הוּא כְּמִשְׁלַח הַחוֹתֶם, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקְרוֹא בּוֹ כִּי הוּא הַפּוּךְ, רַק עַל־יָדֵי תַלְמִידֵי, שְׂרוּאִים שֶׁהֵם אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה, אֲזוּ יוֹדְעִים מַעֲלַת הַצְּדִיק וְכוּ', עֵין שֵׁם.

כְּמוֹ-כֵן הוּא אֶצֶל מוֹהֲרָא"ש ז"ל, אֲשֶׁר כָּל תַּלְמִיד שֶׁנִּתְקַרַב עַל יָדוֹ אֶל רַבְּנוּ ז"ל, הוּא בְּעֲצָמוֹ נַעֲשֶׂה חֲדוּשׁ נִפְלָא, בְּקִי נִפְלָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל, וְכֵן מִטִּיל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִתְמִיד בְּתַפְלָה וּבְהַתְּבוּדָה, וּמִזְהָ

יכולים להבין מרחוק את מעלת הצדיק בעצמו, והחוש מעיד את גדל
עצם גדלת מעלתו, כי רואים את אנשיו ומקרבו שקרב אל דעת רבנו
ז"ל, שלקטן ולפחות יש דבורים כאלו באמונה ובגלוי אלקות, אשר
מתאימים רק לצדיקים מהימים הקדמונים, כמו תלמידי הפעל-שם טוב
הקדוש והמגיד, זכרונם לברכה.

ואף שממנו אין רואים שום דבר, אך מתלמידיו רואים נוראות נפלאות,
כי מי שרק שמע בפעל את השיחות הקדושות המובאות בספר זה,
נתעורר בל-כך אליו יתברך בתשוקה עצומה, עד שלבו בוער אליו
יתברך, ומתמיד בתורה ובתפלה ובתבודדות, ומרבה לדבר דבורי
אמונה וגלוי אלקותו יתברך עם כל חבריו וידידיו, כאשר ידוע ומפרסם
זאת בעולם.

ועל-כן כל הקורא ומעיין בספר הקדוש הזה, ידון אותי לכף זכות,

אם לא ירדתי לעמק בוננתו הקדושה, כי אפילו זה המעט, היה קשה וכבד
עלי לכתוב, וכמה יגיעות וטרחות יגעתי וטרחתי, להביא את כל זאת על
פני הכתב, כי בשעה שמוהרא"ש ז"ל מדבר אפילו במילי דעלמא, וכל
שכן בעבודת השם יתברך, נדמה כאילו שומעים קול מהשמים מממש,
ושכינה מדברת מתוך גרונו, וכל שיחה ודבור יוצא באש מממש,
בהתלהבות עצומה ובישוב הדעת נפלא.

אשרי מי שעמד במחיצתו, ואשרי מי ששמע דבורים אלו, ואז יעיד
בעצמו, כי לא הגזמתי שום גזמה, אדרבה, כל מה שכתבתי הוא כטיפה
מן הים מממש, כפי אריכות וצחנות לשונו, שדבר עמנו.

על-כל-פנים, גם על המעט הזה עלינו לתת תודה והודאה להשם יתברך,
שזכיתי להעלותו על הכתב, והשם יתברך יעורר לבנו על-ידי הדבורים
והשיחות הקדושות האלו, ונזכה לשוב בתשובה אמיתית אליו יתברך,
אשר רק בשביל זה מוהרא"ש הקדוש ז"ל מרבה לדבר כל אלו הדבורים
והשיחות היקרות, כדי שנזכה להתעלות באמונה הקדושה, ובגלוי
אלקותו יתברך, ונזכה להיות כרצונו יתברך וכרצון צדיקיו הקדושים.
וכשם שתדונו אותי לכף זכות, כך ידון אתכם המקום ברוך הוא תמיד
לכף זכות.

סֵפֶר
שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא שׁ
חֵלֶק ה'

אַמוּנָה

מוֹהֲרָא שׁ נ"י אָמַר, שֶׁהַדְרֹךְ הַקָּלָה וְהַנְכוֹנָה בְּיוֹתֵר, שְׁאֵדָם יְכוּל לְזַכּוֹת לְבוֹא לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְרוּרָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ הִיא — עַל-יְדֵי שְׂיִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ יִתְבַּרְךָ עַל כָּל דְּבָר, דְּהֵינּוּ לֹמֵר תָּמִיד: בְּרוּךְ הַשֵּׁם, חֲסֵדֵי הַשֵּׁם, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם וְכוּ' וְכוּ', כִּי דְבוּרִים אֵלּוּ תָּמִיד מְזַכִּירִים לְאָדָם אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְהֵם מְבִיאִים אוֹתוֹ לְהַזְדַּכְכוֹת הָאַמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְכִמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (עֵינֵי לְקוּיֵי-מוֹהֲרָא, חֵלֶק ב', סִימָן מ"ד), שֶׁהָאַמוּנָה תּוֹלָה בְּפֶה שֶׁל הָאָדָם, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי", כִּי עַל-יְדֵי שְׁמֵדְבָרִים אֶת הָאַמוּנָה בְּפֶה, זֶהוּ בְּעֲצֻמוֹ אֱמוּנָה, וְגַם עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים לְאַמוּנָה, וְכֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים, שֶׁזֶה דְּבָר גְּדוֹל מְאֹד — לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם עַל כָּל דְּבָר, וְלְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לֹמֵר תָּמִיד: הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יַעֲזֹר וְכוּ', כִּי דְבוּרִים אֵלּוּ מְכַנְיָסִים בְּאָדָם אֶת הָאַמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצֻמוֹ בּוֹדָאֵי יַעֲזֹר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא שׁ נ"י, שֶׁזֶהוּ מֵה שֶׁכָּתוּב אֶצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בְּרֵאשִׁית ל"ט): "וַיִּרְא אֲדוֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ", וּפְרַשׁ רַש"י: שֵׁם שָׁמַיִם שְׁגוּר בְּפִיו, כִּי אֶפְלוּ גוֹי יְכוּל לְרְאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שׁוֹרֶה עִם

האדם הזה, על-ידי שהוא תמיד מזכיר שם שמים בפיו, כי זה מהפך את כל מהות האדם לגמרי, ועושה אותו לאיש שמח ומרצה, וזה בעצמו שהוא מזכיר שם שמים תמיד, ממשיך עליו סיעתא דשמיא מיחדת, והוא מצליח מאד בכל עסקיו, וכמו שכתוב בפסוק הנ"ל, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, הינו מחמת שהיה שם שמים שגור בפיו, ולכן כל מה שהוא עושה היה השם יתברך מצליח בידו, ככל שמזכיר שם שמים בכל עסקיו, כן יש לאדם הצלחה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה היה עקר עבודת הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, קדם התגלותו בעולם — להרגיל שם שמים בפי כל הבריות, והיה הולך בין פשוטי העם ושואל בשלומם, והיו עונים לו: "ברוך השם, הכל בסדר", והיה חוזר ושואל על שלום בני הבית, והיו חוזרים ועונים: "תהלה לאל, הם בריאים ושלמים", והיה חוזר ושואל בשלום הבהמות ושאר עניני פרנסה, והיו חוזרים ועונים: "חסדי השם, שהפרה נותנת חלב, ויש פרנסה" וכו', ובדרך זה לאט לאט הרגיל שם שמים בפי כל הבריות, ונתפשטו למודי האמונה הקדושה בכל העולם כלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שקשה מאד להסביר לבני-אדם את מעלת הענין הזה, כי לרב בני-אדם זה נדמה לדבר פשוט שאינו חשוב כלל, אבל באמת כל עקר היהדות תלוי בזה, — שיהיה האדם רגיל תמיד להזכיר שם שמים בפיו, ובזה יכולים להפיר את הזדככות נפשו של האדם, דהינו אם הוא תמיד מזכיר שם שמים בפיו, מה שאין כן בששואלים איזה אדם בשלומו, והוא עונה סתם: הכל בסדר וכו', בלי להזכיר שם שמים כלל, זהו סימן שנפשו פגומה מאד, ורחוק מאד מהאמונה הקדושה, ועל-כך אשרי מי שמרגיל עצמו תמיד להזכיר שמו יתברך על כל דבר, כי במשך הזמן יזכה להרגיש הארה עצומה בנפשו.

וידוע ומפרסם לכל, איך שמוהרא"ש נ"י הוא חדוש נפלא בענין זה, ותמיד בכל דבוריו ושיחותיו מזכיר לשונות כאלו: "ברוך השם, חסדי השם, השם יצור" וכו' וכו', והוא מכניס ענין זה בכל תלמידיו, עד שכלם באמת מדברים כן, והם בעצמם השפיעו בכיתם ואצל כל בני משפחתם, שגם-כן ידברו כן, וזה דבר גדול ונפלא מאד, כי שם שמים נעשה מרגל בפי כל הדברים.

ופעם הנה ספור, שבא אחד מאנשי שלומנו למוהרא"ש נ"י, וספר לו, שנחלשה דעת אשתו מאד, היות שאשה אחרת אמרה לה, שבכר נמאס לה מה ששומעת תמיד מבעלה (שהיה גם כן מאנשי שלומנו ומתלמידי מוהרא"ש נ"י), שתמיד אומר: "ברוך השם, חסדי השם," וכו' על כל דבר, והיא אינה יכולה לסבל את זאת, והתפלא מוהרא"ש נ"י מאד על זה, ואמר לאיש הנ"ל, שיהיר את אשתו שלא תדבר כלל עם האשה הנ"ל, כי אם היא יכולה לומר דבר כזה, זהו סימן שנפשה אינה טהורה כלל, ולמדה זאת בכתות אחרות שמשמשות תמיד בלשונות גסים, ואין לשון לשון נקייה כלל.

וספר אז מוהרא"ש נ"י, שפעם עסק הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, בעבודה הקדושה הנ"ל, ודבר עם כמה אנשים מעסקיהם, והיה עקר פונתו להוציא שם שמים מפיהם, ושאל אותם אודות הסוסים והחרישה וכו', וישב אז מן הצד איש למדן ופרוש גדול, שהיה מכת המתנגדים על הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, ותמיד רצה להתנחם עמו בענין דרך החסידות, איך שזו לא דרך נכונה וכו', אבל אף פעם לא מצא בו שום עולה לדבר כנגדו, אבל עכשו כשישב מן הצד, ושמע שהבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, מדבר הדבורים הנ"ל עם אנשים פשוטים, היה בעיניו כדברים בטלים, וחשב בדעתו, שעכשו יתפס אותו, ויוכיח לו שאין דרכו נכונה כלל, ונגש הלמדן הנ"ל אל הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, ואמר לו בדרך תוכחה: "איזו

הַרְךָ הִיא זו, אִיפֹה הַדִּין וְהַחֲשׁוֹבֹן שְׁלָכֶם עַל בְּטוּל תּוֹרָה, הֲלֹא הֵייתֶם צְרִיכִים עֲכָשׁוּ לֵישֵׁב וּלְלַמֵּד כְּמוֹנִי, וְלִהְיוֹת אִישׁ קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ כְּמוֹנִי, וְלִהְיוֹת מְבַדֵּל מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִהַגְשָׁמִיּוּת, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם וְכוּ', וְאִיךָ יֵשׁ לָכֶם זְמַן לְדַבְרִים בְּטָלִים? ... וְהִנֵּה הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, שְׁמַע כֹּל דְּבָרֵינוּ בְּנַחֲת וּבְסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה, וְאַחֲר־כֵּן הֲלֵךְ וְלָקַח בְּיָדוֹ סְדוּרָה, וְאָמַר לְלַמְדָּן הַנִּי"ל בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת: "הִנֵּה אַתָּה תַּפְסֹת עֲכָשׁוּ הַמְּקוֹם שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְאַתָּה יוֹשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ כְּבִיכּוֹל, וְאִין לוֹ יִתְבַּרְךָ שׁוֹם מְקוֹם לֵישֵׁב כְּאֵן", וְהִסְתַּכַּל הָאִישׁ הַנִּי"ל עַל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְלֹא הִבִּין כֵּלל מָה הוּא אוֹמֵר לוֹ, וְחָשַׁב שֶׁיִצְא מִדַּעְתּוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְאָז עָנָה וְאָמַר לוֹ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ: "תִּחְזֹר שְׁנִית עַל מָה שֶׁאַמְרַתָּ לִי קִדְּם", וְהִלָּה חָזַר עַל כָּל דְּבָרֵי תוֹכַחְתּוֹ הַנִּי"ל, שֶׁהוּא אִישׁ קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ, וְהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַזֶּה צָרִיךְ גַּם-כֵּן לִהְיוֹת קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ כְּמוֹהוּ, וְלֵישֵׁב וּלְלַמֵּד תּוֹרָה כָּל הַזְּמַן, וְלֹא לְבַזְּבוֹ אֶת זְמָנוֹ בְּדַבְרִים בְּטָלִים עִם הַמּוֹן הָעַם וְכוּ', וְאָז חָזַר וְאָמַר לוֹ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ: "הֲלֹא זֶהוּ מָה שֶׁאַמְרַתִּי מִקִּדְּם, שֶׁאַתָּה תַּפְסֹת אֶת מְקוֹם מוֹשְׁבוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּבִיכּוֹל וְכוּ'..." וּפְתַח לוֹ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֶת הַסְּדוּרָה שֶׁהִיָּה בְּיָדוֹ, וְהִרְאָה לוֹ הַפְּסוּק: "וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל", וּפִרְשׁ לוֹ, כֵּן: וְאַתָּה קְדוֹשׁ — אַתָּה בְּאַמַּת אִישׁ קְדוֹשׁ מְאֹד, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הוּא יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל — הֵינּוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יוֹשֵׁב בְּזֶה הָעוֹלָם כְּבִיכּוֹל רַק עַל תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, מָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים תְּמִיד בְּפִיָּהֶם — בְּרוּךְ הַשֵּׁם, חֲסִדֵי הַשֵּׁם, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, הַשֵּׁם יַעֲזֹר וְכוּ', וְאַתָּה אֵינְךָ גּוֹרֵס דְּבָרִים אֵלּוּ, וְהֵם כְּמִיתָרִים בְּעֵינֶיךָ, לִכֵּן אַתָּה תוֹפֵס אֶת מְקוֹם הַיְשִׁיבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּבִיכּוֹל, וְאַתָּה מְגַרֵשׁ אֶת שְׁכִינְתּוֹ מִן הָעוֹלָם... וְהִשְׁתִּיק הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוֹשׁ אֶת הַלְּמַדָּן הַנִּי"ל, וְלֹא הָיָה לוֹ מָה לַעֲנוֹת... וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נִי": "הֲלֹא רוֹאִים מִכָּאֵן אֶת גְּדֹל מַעֲלַת הָעֲנִין הַנִּי"ל, וְאִיךָ שֶׁזֶהוּ עֹקֵר תַּעֲנוּגוֹ וְשַׁעֲשׂוּעוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁתְּמִיד מְזַכְּרִים שְׁמוֹ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט מִהַחַיִּים, וְאִסוּר

לְאֶחָד לֹמֵר, שְׁנַמְאָס לֹו הֶעֱנֵן הַזֶּה, כִּי סִימָן הוּא, שְׂאִין נִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם זֶה טְהוּרָה וְנִקְיָה כָּלֵל".

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׁמַחֲמַת שְׁעָקַר הָאֱמוּנָה תְּלוּי בִּפְהָ שֶׁל הָאָדָם, לְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת נֹזֶהֶר מְאֹד מְאֹד, שְׁלֵא לְהוֹצִיא מִפִּיּו שׁוּם דְּבוּר נֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, אֶפְלוּ שְׁלֵא בְּמַתְכוּן, וְסִפֵּר בְּשֵׁם מוהֲרַנ"ת ז"ל, שְׁתַּמִּיד הַקְּפִיד מְאֹד שְׁלֵא יִפְלִיט הָאָדָם מִפִּיּו דְּבוּר כָּמוֹ: אִיךְ גְּלִיב נִישֵׁט (א), אֶפְלוּ אִם זֶה עַל דְּבַר חִיצוֹנִי, לֹא כְּנֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכֵן לֹא יֹאמֵר הָאָדָם "עַס אִיז שְׁווער צו גְּלִיבֵין" (ב), רַק שְׂיֹאמֵר תַּמִּיד, שְׁעֲנֵן פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי אִי אֶפְשָׁר לְהַבִּין, אוֹ קֶשֶׁה לְהַשִּׁיג דְּבַר זֶה, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, אֲבָל לֹא לְהוֹצִיא מִפִּיּו דְּבַר שֵׁישׁ לֹו אִיזוּ מְשַׁמְעוֹת נֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, חֵס וְשְׁלוֹם.

וְיָדוּעַ הוּא, שְׁמוהֲרַא"ש נ"י נֹזֶהֶר מְאֹד מְאֹד בְּעֲנֵן זֶה, וְתַמִּיד מְזַהֵר אֶת כָּל תַּלְמִידוֹ שְׁלֵא יוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם דְּבוּרִים כְּאֵלוּ, וּבְאֲמַת כָּל תַּלְמִידוֹ הַיְקָרִים נִכְרִים מְאֹד בְּדְבוּרֵי פִיהֶם, כִּי שֵׁם שְׁמַיִם תַּמִּיד מְרַגֵּל עַל פִּיהֶם וְעַל לְשׁוֹנָם, וְהֵם מְחַיִּים אֲנָשִׁים עִם טְהוּרַת לְשׁוֹנָם, כִּי אָדָם שֶׁהוּא שָׁבוּר מְאֹד מְרַב צְרוּת וְיִסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְהוּא שׁוֹכַח לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּפְתָאם בָּאִים אֵלָיו וּמְזַכְרִים לֹו שֵׁם שְׁמַיִם בְּכַמָּה מִינֵי אֶפְנִים, אִז מְחַיִּים אוֹתוֹ מִמֶּשׁ, וּמְכַנִּיסִים בּוֹ רוּחַ אַחֲרַת לְגַמְרֵי, כִּי בְּזֶה שְׁמַדְבָּרִים עִם הַזֵּלַת דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְאִיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, וּבְנֻדָּאֵי הַכָּל בְּחֻשְׁבוֹן צָדֵק וּמְדִיק עַד מְאֹד, עַל-יְדֵי דְּבוּרִים אֵלוּ מְגַבִּיהִים אֶת מִצַּב רוּחוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמְחַיִּים וּמְחַזְקִים אוֹתוֹ מִמֶּשׁ, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים יְכוּלִים לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַתְּאַבְדוּת, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל-יְדֵי שְׁמַדְבָּרִים עִמוֹ דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר בְּזֶה, הוּא הַצֵּלַת נַפְשׁוֹת מִמֶּשׁ; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁהוֹלֵךְ תַּמִּיד בְּדֶרֶךְ קְדוּשָׁה כְּזוֹ, כִּי יֵאִיר עַל נִפְשׁוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, וְיִהְיֶה כְּלִי לְהִמְשַׁכַּת שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ לְמִטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם; אֲשֶׁרֵי לֹו וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

(א) "אני לא מאמין". (ב) "קשה מאד להאמין".

אַמֶּת

מוהרא"ש נ"י אָמר שְׁעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת הִיא — כְּשֶׁהָאֱמֶת
 הִיא מֵהִתְחַלָּה עַד הַסּוֹף, כִּי אֱמֶת זֶהוּ "רֹאשׁ, תוֹף, סוֹף", הֵינּוּ
 רֹאשׁ — הִתְחַלַּת אוֹתוֹת א"ב הִיא א', תוֹף — הֵינּוּ בְּאֲמֻצָּע
 הוּא מ', וּבְסוֹף אוֹתוֹת א"ב הוּא ת', לְהוֹרוֹת כִּי עַקֵּר שְׁלֵמוֹת
 הָאֱמֶת הוּא מֵרֹאשׁ, תוֹף, סוֹף, כִּי עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת הוּא
 רַק מִתְחַלָּה עַד הַסּוֹף וְלֹא יִשְׁנֶה שׁוּם דְּבָר, הֵינּוּ כִּי בְּדַרְךְ
 כָּלֵל כְּשֶׁאָדָם מִתְעוֹרֵר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, אֲזִי אֵין חוֹזֵק הַחֲסִידוֹת
 כִּתְחַלְתָּהּ, כִּי בִּהִתְחַלָּה בּוֹעֵר לְבוֹ מְאֹד מְאֹד אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, שְׁזָה
 עַקֵּר הָאֱמֶת, שְׁאָדָם רוֹצֵה רַק לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲבָל תִּכְוֶה-וּמְיָד
 כְּשֶׁמִּתְחִיל לְעֵבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר — מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים, וּבִפְרָט
 שְׁבָנֵי-אָדָם מִחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַרֵּר מֵהִתְלַהֲבוֹתוֹ,
 וְזֶה כְּבָר שְׁקָר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁלְּבַסּוֹף הוּא נִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, שְׁזֶה הַשְׁקָר
 הַגָּדוֹל בְּיֹתֵר, כִּי אֱמֶת הוּא רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-כֵּן עַקֵּר
 הַשְׁלֵמוֹת הִיא, כְּשֶׁאָדָם מִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּהִתְלַהֲבוֹת
 עֲצוּמָה, וּמִמְשִׁיךְ אֶת הֵהִתְלַהֲבוֹת מֵהִתְחַלָּה עַד הָאֲמֻצָּע וְעַד הַסּוֹף,
 וְאֵינּוּ מִפְסִיק כָּלֵל, זֶהוּ עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת, וְאוֹתוֹ דְּבָר צְרִיף לְהִיּוֹת
 עִם הֵהִתְקַרְבוֹת לְרַבְּנוֹ ז"ל, כִּי בְּנִדְאֵי בִּהִתְחַלָּה הָאָדָם בּוֹעֵר מְאֹד לְלַמֵּד
 סְפָרֵי רַבְּנוֹ ז"ל וְלִלְכֹת בְּדַרְכָּיו, אֲבָל אַחֲרֵי-כֵן מִתְקַרֵּר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן
 לְבַסּוֹף הוּא נִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, וְזֶה כְּבָר לֹא אֱמֶת, כִּי אֱמֶת צְרִיכָה לְהִיּוֹת
 מֵרֹאשׁ, תוֹף, סוֹף, מֵהִתְחַלָּה עַד הָאֲמֻצָּע וּמֵהָאֲמֻצָּע עַד הַסּוֹף בְּאוֹתָהּ
 הִתְלַהֲבוֹת. וְסֵפֶר לְנוּ מוהרא"ש נ"י, שְׁאֶצְלוּ בְּכָל יוֹם, הֵהִתְקַרְבוֹת
 אֶל רַבְּנוֹ ז"ל הִיא הִתְקַרְבוֹת חֲדָשָׁה, וְשׁוּם דְּבָר לֹא יְכוּל לְמַנֵּעַ וּלְעַכֵּב
 אוֹתוֹ, וְאֵף שְׁקָמוּ עָלָיו כָּל מֵינֵי לְצִים וְחוֹלְקִים, עִם כָּל זֹאת
 מִרְבַּ תְּבַעֲרַת לְבוֹ אֶל דְּבָר רַבְּנוֹ ז"ל, שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַע-עוֹלָם לֹא
 תוּכַל לְהַחֲלִישׁוֹ, וְהוּא מִתְפַּלֵּל לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁיִמְשִׁיכּוּ כָּךְ
 כָּל הַחַיִּים, כִּי הֵהִתְקַרְבוֹת אֶל רַבְּנוֹ ז"ל פְּרוּשָׁה — הִתְקַרְבוֹת
 אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי כָּל הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוֹ ז"ל הוּא רַק לְקַרֵּב
 אֶת הָאָדָם אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-כֵּן צְרִיכָה לְהִיּוֹת

ההתקרבות אל רבנו ז"ל התקרבות אמתית, שלא יטעה את עצמו ולא יטעה את אחרים, ובזה שתהיה התקרבותו אל רבנו ז"ל עם אמת, בזה יזכה להתקרב להקדוש-ברוך-הוא עם אמת, כי כל הלמוד של רבנו ז"ל הוא שיפתח האדם את פיו לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בה, שהוא השער והפתח להכנס אליו יתברך, וימשיך על עצמו ערבות, נעימות, ידידות, זיו, חיות אלקותו יתברך, שזה עקר שלמות האמת, ועל זה צריכים רחמים רבים, רחמים עצומים, לא לפל בדעתו משום ברירה שבעולם, ומשום דבר המונע ומעכב אותו, כי בכל יום ויום עוברים על האדם משברים וגלים, וכמעט שיפל בנוקבא דתהומא רבה, אשר כל זה הוא שקר, וצריכים להחזיק מעמד ולהתחזק, ולא להתפעל משום ברירה שבעולם, אשר זוהי האמת, ועל-כן אמת הוא ראש, תוף, סוף דיקא, הינו שאסור להשתנות כלל, רק כמו שהתחיל כך צריך לחיות, וכמו שהוא חי, כך הוא צריך לסיים, הינו עם אותה ההתלהבות, ולא יתפעל משום דבר ומשום אדם, ורק זה נקרא שלמות האמת — כשאינו משתנה מהתלהבותו שהתחיל בה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר שלמות האמת היא, שידע אשר אין לו שום ברירה בעולם שתוכל לעזר לו כי אם הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, שהוא האמת לאמתה, וככל שימשיך את עצמו אל ידיעה זו, כן תמשיך עליו האמת הזאת, וזו נקראת התקרבות אמתית אל רבנו ז"ל — "כשמקבל את הדעת הזאת", כי כל זמן שאין האדם מכניס בדעתו דבר זה, זה סימן שהוא רחוק מלמודו של רבנו ז"ל, כי הלמוד של רבנו ז"ל, הוא למוד אידך להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא באמת, וברגע שאחד רוצה לרחקו מהקדוש-ברוך-הוא, זה כבר רחוק מהאמת, ועל-כן מה שיך אפלו להתנכח עם מישהו בדברים אלו, "אמת הוא להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא", וישתדל לבטל את עצמו לגמרי באין סוף ברוך הוא.

ואמר מוהרא"ש נ"י שעל-פן הוא אינו מבין מה שיף לרחק אחד מרבנו ו"ל, מי אתה שתרחקני?! הלא כל ההתקרבות אל רבנו ו"ל היא אמת ברורה ומזככת שמקרכת אותי אליו ותברך, ועל-פן מה שיף שאחד ירחק את זלתי, אני מקרב אל רבנו ו"ל בדיוק כמודך אם לא יותר... ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שחושב שיכולים לרחקו מרבנו ו"ל וכו', או כאלו רבנו ו"ל מתאכסן רק אצל אחד וכו', זה כבר הפוך האמת, כי כמו שאי אפשר לרחק את אחד ממנו ותברך, כי הוא ותברך אין סוף, כמו-כן אי אפשר לרחק את האדם מהצדיק האמת המקרבו אל הקדוש-ברוך-הוא, כי מדבר רוחני לא שיף לרחק, רק אם הוא מטמטם... ותמיד מזהירנו מוהרא"ש נ"י בענין זה לא להתפעל משום בריה שבעולם החולקת עליו, ורוצה להרחיקו מרבנו ו"ל, כי כמו שצריכים לצפצף על המינים והאפיקורסים המדברים נגדו ותברך, רחמנא לצלן, וצריכים להחזיר להם מנה אחת אפים, ולא להתפעל ממנגלים כמותם וכו', כמו-כן בענין רבנו ו"ל, מי שרוצה לרחק אותו מרבנו ו"ל, אל תתפעל ממנו כלל, ואפלו שקורא לעצמו על שם רבנו ו"ל... מי הוא שיכול לומר לה שאתה בן מקרב... או לא מקרב.... בדבר רוחני לא שיף לתפס מקום, וזה עקר שלמות האמת — לא להתפעל ממינים ואפיקורסים וחולקים, רק לגלות בתמימות ובפשטות את אמתת מציאותו ותברך בעולם בריש גלי, וכמו-כן בענין ההתקרבות אל רבנו ו"ל, אסור להתפעל ממתנגדים ועזי פנים בין מבפנים ובין מבחוץ, וזהו עקר שלמות האמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי בכל פעם שרוצים לרחק איזה אדם מהקדוש-ברוך-הוא, צריכים לידע שזה כבר שקר, וזה קטרוג המלאכים, שאומרים שהאדם הזה אין לו כבר תקנה, וזה שקר, כי כל בר ישראל יכול להתקרב להקדוש-ברוך-הוא, ולזכות לכל המדרגות הגבוהות ביותר בעבודת השם ותברך, אם רק ירצה ואם רק יחזיק מעמד, ואם לא יתפעל משום בריה שבעולם, וזוהי

האמת לאמתה, וכמו־כן הוא בענין ההתקרבות לרַבּנוּ ו"ל, אף אחד לא יכול לומר שההוא לא מקרב, כי ברגע שאומר דבר זה, הוא שקרן, כי כל מי שלומד את ספרי רַבּנוּ ו"ל, ומתבודד בכל יום, הוא מקרב אל רַבּנוּ ו"ל, ובדאי יש חלוקים רבים בהתקרבות לרַבּנוּ ו"ל, כי מי שלומד יותר ספרי רַבּנוּ ו"ל, ומתבודד יותר, בודאי האור של רַבּנוּ ו"ל מאיר בו ביותר, אבל אי אפשר לומר שהאדם הזה לא מקרב אל רַבּנוּ ו"ל, מי אפה שתאמר דבר כזה?! ואין לך עוד שקר גדול מזה, שהאדם יאמר שאין לההוא שיכות אל רַבּנוּ ו"ל, וכן הוא בכלליות היהדות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שידיעה זו היא ידיעה מאד נצרכת, כי רבים חללים הפילו דבורים כאלו, כי נעשיתה הפקרות, וכל הרוצה לטל את השם נוטל וכו', וחושב שהוא בעל-הפית בחדרו של רַבּנוּ ו"ל, וכאלו הוא יכול לומר שזה פן מקרב... וזה לא מקרב... ומי שאין לו שכל, נחלשת דעתו מהם ומתקרר ומתרחק לגמרי, כאשר קרה להרבה אנשים, ובאמת הכל דמיון, כי מה אפה צריך בכלל להסתובב אצל בורים וקלים וריקים כאלו, המחלישים את דעתך ושוכרים את לבך, ומפילים ומחלישים את רוחך, יותר טוב לך לברח מהם, ולא לבוא אליהם כלל, ואז דיקא תצליח.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אי אפשר להתרחק מרַבּנוּ ו"ל, רק מי שלא למד את ספרי רַבּנוּ ו"ל, כי אותו יכולים להטעות בכל מיני דמיונות, אבל מי שפקי בספרי רַבּנוּ ו"ל, הוא צוחק מפל אלו עצי הפנים, ויודע אשר בשקר יסודם, ולהם אין שיכות לרַבּנוּ ו"ל.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין האמת הזו, כי הוא ראה רבים ושלמים שנתרחקו מרַבּנוּ ו"ל, על-ידי שלא היו להם ההקדמות האלו, ועל-פן ההכרח לידע את האמת הזו, כי ממנו יתברך אי אפשר לרחק את מי שאינו רוצה להתרחק, וכמו־כן מרַבּנוּ ו"ל אי אפשר לרחק אותך אם תחזיק עצמך בספרי

הקדושים, פי כל ההתקרבות תלויה רק כפי שזוכה לשקד על דלתות ספרי רבנו, ולא בענין אחר כלל.

אהבת חברים

פעם שח מוהרא"ש נ"י שיחה נפלאה עם תלמידיו היקרים בענין אהבת חברים, וענה ואמר להם: תדעו, שעקר ויסוד גדול בעבודת השם יתברך הוא אהבת חברים, ומה שזכו תלמידי רבי שמעון בר יוחאי למה שזכו, היה רק מחמת גדל האהבה והאחדות שהיתה ביניהם, וכמו שמוזכר בזהר הקדוש (נשא דף קכ"ח.): אגן ברחיבותא תליא (אנחנו תלויים ברחיבות ובראהבה), וכן אצל האריז"ל היתה אחדות גדולה בין כל החברים, ולכן זכו למה שזכו, וכן אצל הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, היתה אהבה גדולה ועצומה בין כל תלמידי הקדושים, והיו לו ששים גבורים, הינו ששים תלמידים שהפיצו את דרך החסידות בכל קצוי תבל, ועקר הצלחתם היתה, מחמת גדל האהבה שהיתה ביניהם, וכן אצל רבנו ז"ל היתה אהבה ואהבה גדולה בין כל תלמידיו, פי בחיי רבנו ז"ל לא היתה ביניהם שום מחלקת ופרודים כלל, כי היתה לכלם אימה ויראה גדולה מרבנו ז"ל, ואף אחד לא מלאו לבו לחלק על חברו, רק אחר הסתלקות רבנו ז"ל התחילו הפרודים והמחלקת בין התלמידים, והרבה מהם חלקו על מוהרנ"ת ז"ל, ולא ירדו לסוף דעתו הגדולה, וכמו שראו בחוש אחר-כך, איך שכל ההשארה של רבנו ז"ל היתה רק על-ידי מוהרנ"ת ז"ל, ותלמידי מוהרנ"ת ז"ל גם-כן אחזו עצמם באהבה גדולה כל זמן שהיה חי, אף אחר כך התחילו כמה פרודים וכו', עם כל זאת ראו בחוש, שההשארה מרבנו ז"ל נשארה על-ידי רבי נחמן טולטשינער ז"ל, וכן היה אצל בנו רבי

אברהם וכו', וכן הולך מדור לדור, אצל צדיקי האמת שבדור, שהם תלמידי רבנו ז"ל האמתיים, המגלים את למודו של רבנו ז"ל, כי הם נקראים תלמידי רבנו ז"ל האמתיים, כי רק בזה נמדד תלמיד אמתי של רבנו ז"ל — כפי שמגלה גם לאחרים את למודו הטוב, ועל-כך אצלם תמיד שורה אהבה ואחדות גדולה מאד, ובדרך זו יש להם הצלחה אחרת לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאהבת חברים צריכה להיות בין בגשמיות ובין ברוחניות, כי בגשמיות צריך להיות כל אחד מוכן ומזמן לעזר לשני בכל צרכיו ועניניו, ולא יעלים עינו מחברו כלל, ובפרט כשרואה את חברו באיזו עת צרה, חס ושלום, אז יעשה כל מה שביכולתו לעזר לו להוציא אותו מצרתו, ולא יעלים עניו ממנו כלל, וכן ברוחניות אחד תמיד יחזק את השני בעבודת השם ותפלה, וידבר עמו מעצות רבנו ז"ל, ואיש את רעהו יאמר חזק, וגם יתפלל תמיד בעדו, שיצליח בכל עניניו ברוחניות ובגשמיות, וזה נקרא אהבת חברים באמת.

והזכיר מוהרא"ש נ"י, שיש מכתב מהרב הקדוש רבי שלום שרעבי, זכרוננו לברכה, שנקרא "כתב ההתקשרות", ושם כתב הנהגות טובות לכל החברים, ואחד מן העקרין הוא — שתמיד יתפלל כל אחד על השני להצלחתו בכל ענין, ובדרך זו נפר, איך שאהבת האדם היא אהבה שלמה באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגדל מעלת אהבת החברים, אי אפשר לתאר ולשער כלל, כי הלא אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה ל"ח) על הפסוק (הושע ד'): "חבור עצבים אפרים הנח לו", שאפלו אם עובדים עבודה זרה, כשאוהזים עצמם ביחד, השם יתברך מכפר להם, והסבירו מוהרא"ש נ"י, כי כל זמן שהחברים אוהזים עצמם ביחד, אז אפלו אם יש ביניהם איזה פגם או חסרון של האמונה הקדושה, (שהוא בחינה של עבודה זרה), ועדין

הם רחוקים מעבודת השם יתברך, כשהם אוהזים עצמם ביחד, והאהבה שביניהם היא אהבה שאינה תלויה בשום דבר, אזי סוף כל סוף יסבירו אחד לשני את האמת, ובודאי יזכו כלם לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך, כי מדת האהבה יש לה כח וסגולה מיחדת לעורר נפש האדם לאהבת השם יתברך, וסוף כל סוף יזכו כלם לשוב אליו יתברך באמת.

וספר מוהרא"ש נ"י ספור נפלא בענין אהבת החברים שהיתה בין אנשי שלומנו היקרים: היה אחד מאנשי שלומנו, שמו רבי פנחס קבליטשער, זכרונו לברכה, שנתקרב לדבר רבנו ז"ל, על-ידי שמצא אחד מספרי רבנו ז"ל, ובא לעיר אומן, וכשראה אותו רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, ענה ואמר: באלד האב איך פארשטאנען אויף וואס איז ער געקומען (ג), ולקח אותו רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל למעלה לעזרת נשים, ולמד עמו התורה בלקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כ', וגם המעשה של העגול ששיף אליה, והסביר לו כל התורה והספור יחד, ובזה קרב אותו מאד לדרכי רבנו ז"ל, ואמר אז רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, שאבי רבי נחמן טולטשינער ז"ל לא היה יכול לקרב אותו, כי רבי פנחס הנ"ל היה איש עמקן מאד, ורבי נחמן טולטשינער ז"ל היה פשטן גדול כידוע, ורק על-ידי שרבי אברהם ז"ל דבר עמו דברים עמקים כדרכו, על-ידי-זה קרב אותו לדעת רבנו ז"ל.

ורבי פנחס התחיל לקרב המון בני הנעורים מהעיר קבליטש, וכשנודע למתנגדים, שרבי פנחס מקרב את בני הנעורים לדעת רבנו ז"ל, רצו להורגו ממש, והיה שם איש מגשם מאד, ושמו חיים קצב, ושלמו לו שילד להרג את רבי פנחס, ונכנס אל בית המדרש, שהתפלל בו רבי פנחס, בעת סעדה שלישית, ושמע איך שלומד תורה בלקוטי מוהר"ן בחיות ובהתעוררות גדולה מאד, והטה אָזנו קצת לדבוריו האמתיים שיצאו מפיו, ונפל בלבו הרהור תשובה אמיתית, ונתחרט מאד על כל מעשיו, ונעשה בעל תשובה (ג) תכף ומיד הכנתי על מה הוא בא.

גדול, ואנשי שלומנו מספרים, שהיה ספר ה"לקוטי תפלות" שלו תמיד רטב מרב דמעות ששפף בעת אמירת התפלות, ומאז הכריז והזהיר רבי חיים קצב הנ"ל, שכל מי שיגע ברבי פנחס, יחתף לו את הראש, הרגלים והידיים וכו', ונתפרסם זאת אצל המתנגדים, שלא די שלא הרג חיים קצב את רבי פנחס, אלא גם הוא בעצמו נתקרב ונעשה ברסלבר חסיד... והנה על-ידי רבי פנחס קבליטשער הנ"ל נתקרו כמה אנשים בעיר קבליטש לדעת רבנו ז"ל, וביניהם היו שני אנשים: רבי חיים קבליטשער ורבי אהרן קבליטשער (חותנו של רבי לוי יצחק ז"ל), והיו שני אלו חברים מידים מאד, ובכל יום חק ולא יעבר הלך אחד אל השני לדבר עמו מעצות רבנו ז"ל, וכרתו ביניהם ברית של אהבה, שהיו תמיד ביחד בעולם הזה ובעולם הבא לנצח, וספר רבי לוי יצחק ז"ל, שזה היה דבר נפלא, לראות איך ששני בני-אדם מחזיקים עצמם כל-כף ביחד, כי היתה ביניהם אהבה מיחדת יוצאת מן הכלל.

והנה פעם נסע רבי חיים בדרוך, והיה עומד בתחנת הרפכת עם שתי מזודות, ופתאם בא כנגדו גנב וחסף ממנו המזודות, וברח בין פסי הרפכת, ורבי חיים התחיל לרדף אחריו, ורץ אחריו דרוך פסי הרפכת, ולא שם לבו שפתאם התחילה הרפכת לנסע, ונחתכו לו שתי רגליו, רחמנא לצלן, ואחר כמה שבועות של יסורים קשים נפטר לעולמו, ופחדו לספר זאת לחברו הנאמן רבי אהרן קבליטשער, כי הוא היה כבר גם-כן חלוש מאד לעת זקנתו, ולבסוף נתודע לו מפטירת רבי חיים, על-ידי איזו סבה, וענה ואמר, שאם אין חברו בעולם, אזי גם לו אין מה לעשות כאן, ואחר כמה ימים נפטר גם הוא לעולמו, עד כדי כך היתה גדל האהבה וההתקשרות ביניהם.

והזכיר מוהרא"ש נ"י על זה, את דברי חכמינו הקדושים על ענין פטירת רבי יוחנן וריש לקיש — או חברותא או מיתותא,

הִינוּ שְׂיָכוֹל הָאָדָם לְהִגִּיעַ לְמִדַּת אֱהָבָה כְּזֹאת עִם חֲבָרָיו הַיְקָרִים וְהַכְּשָׁרִים, עַד שְׂיִרְגִישׁ שֶׁקְּשָׁה לוֹ מְאֹד לְחַיּוֹת בְּלַעֲדֵיהֶם; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְאַחֵז עֲצָמוֹ תָּמִיד בְּאֱהָבָה אֲמֵתִית עִם כָּל חֲבָרָיו הַנִּמְצָאִים אֲצֵל הַצַּדִּיק, כִּי בְּדֶרֶךְ זֶה יִזְכֶּה לְהַצְלִיחַ תָּמִיד בְּכָל עֲנִינָיו בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי כָּל אֱלוֹ שֶׁמְחַזְּקִים אֶת עֲצָמָם בְּאֱהָבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת עִם תְּלַמִּידֵי הַצַּדִּיק, וּמְשַׁתְּדָלִים לְתַרְץ אֶת הַקְּשִׁיּוֹת שֵׁשׁ עַל רַבָּם, עַל-יְדֵי-זֶה אֵף פָּעַם לֹא יִתְרַחֲקוּ כָּלֵל, וְיוֹסִיפוּ חֵיל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁרֵי הַתְּלַמִּידִים הַמְּחַזְּקִים אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד; (וּבַפְּרָטִיּוֹת תְּלַמִּידֵי מוֹהְרָא"ש נ"י צָרִיכִים לְהַחֲזִיק אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד, וְאֶחָד יַחֲזִק אֶת חֲבָרָיו נֶגֶד זֶרֶם הַלְּשׁוֹן-הַרַע וְהַשְּׂקָרִים שֶׁמְדַבְּרִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּל אֶחָד יִקְבַּל מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי יִדְוֶעַ לְכַלְנוֹ אֶל מֵהַ כָּבֵד וְזִכְנוֹ עַל-יְדֵי מוֹהְרָא"ש נ"י, מֵהַ שְׂלֵא נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, כִּי אֶת תְּלַמִּידֵי מוֹהְרָא"ש נ"י מְפִירִים תַּכְּף-וּמִיד בֵּין כָּלֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, עַל-יְדֵי בְּקִיאוּתָם בְּסִפְרֵי רַבָּנוּ וְ"ל וְכו', וְעַל-יְדֵי הַתְּמַדָּת בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁקְּשָׁאֲחָד מְדַבֵּר מֵאַמוּנָה וְהַשְּׂגָחָה פְּרֻטִית וְכו', אוֹ אוֹחֵז מִשְׁנֵיּוֹת, תַּכְּף-וּמִיד אוֹמְרִים: אַה, זֶה בְּוֹדָאֵי תְּלַמִּיד "הֵיכַל-הַקְּדוֹשׁ", כִּי יִדְוֶעַ וּמְפָרְסֵם דְּבַר זֶה, וְעַל-כֵּן תְּלַמִּידֵי מוֹהְרָא"ש נ"י צָרִיכִים לְהַחֲזִיק אֶת עֲצָמָם תָּמִיד יַחַד, וְאִישׁ אֶת רַעְהוֹ יֹאמַר חֲזֹק נֶגֶד הָרוּחַ סְעָרָה וְכו').

אכילה

מוֹהְרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂרַבְנוּ וְ"ל הַקְּפִיד מְאֹד עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ שֵׁי־אָכְלוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גְּדוּלָה, וּבְפָרוּשׁ גְּלָה לָנוּ (לְקוּטֵי-מוֹהְרָ"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ז'), שֶׁבִשְׁעַת הָאֲכִילָה יְכוּלִים לְקַבֵּל הָאֲרַת

הרצון, עין שם; והסבירו מוהרא"ש נ"י, כי באמת פתיב (דברים ח'): "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי הנו"ה יחיה האדם" וגו', הינו כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם לבוש לגבי גלוי האין סוף ברוך הוא, נמצא, שגם המאכלים הם באמת אלקות, ועל-כן פשאדם אוכל בכונה זו, אז דיקא בעת האכילה יכול להעשות על-ידי אכילתו יחוד קדשא ברוך הוא ושכינתיה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ב), וכשאדם אוכל בכונה זו — לידע שהכל אלקות, על-ידי-זה דיקא בשעת אכילה, נתעורר בו רצון חזק אליו יתברך, והוא תמיד מסתכל רק לשמים, ועל-כן בשעת האכילה האדם צריך לחשב רק מחשבות קדושות, ולידע, אשר מה שהוא אוכל, יש בו נצוצי השכינה, וכשאוכל בכונה זו, אז נתעלה המאכל בתכלית העליה, ועל-ידי-זה נודבך דמו, וזוכה ליראת שמים, כי עקר האדם הוא על-ידי האכילה, כפי פונת האכילה שאוכל, כמו-כן נתהנה דמו, וכפי הדמים, בן מדותיו, כשיש לו דמים מערפבים, על-ידי-זה בוערת בו אש התאוות והמדות הרעות, לא-כן כשדמיו מזככים, אזי זוכה למדות טובות, למדות ישרות, וזוכה לדבקות גדולה בו יתברך, ועל-כן הצדיקים הגדולים שאוכלים בכונות, ומיחדים יחודים בעת האכל, על-ידי-זה מודבך דמם, והם תמיד דבקים בחי החיים, ומרגישים רק את הקדוש-ברוך-הוא, לא-כן הרשעים שאוכלים כזולל וסובא וכו' וכו', ולא מדקדקים כלל בכשרות האכילה, ומכל שכן שבשעת האכילה מעלים מחשבות זרות והרהורי נאוף, ורמנא לישזבן, על-ידי-זה גם דמיהם נתעפרים, וזה מוליד אצלם טבע רע מלא תאוות ובלבולי הדעת, ועל-כן צריכים להזהר מאד בשעת האכילה — לאכל בקרשה ובטהרה, ולבונן שהאכילה היא גם-כן כפסא לקדשה, וכפי שהאדם מכניס את עצמו בזה, על-ידי-זה זוכה להגיע לרצון מפלג אליו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי בן ראו אצל כל אנשי שלומנו עובדי

ה', שתמיד בעת אכילתם הסתכלו למעלה בהשתוקקות מפלגת, והרבה מהם התבודדו בשעת אכילתם, ובין לעיסה ללעיסה דברו אליו יתברך בכסופים עצומים. וספר מוהרא"ש נ"י, ששמע בשם הרב החסיד רבי אברהם שטערנינהארץ, זכרוננו לברכה, שהוא ראה את רבי אברהם בערניו ז"ל, נכד רבנו ז"ל, איך שאכל, ועל כל כפית וכפית הניח את הכפית, והרים את עיניו כלפי השמים, ואז ראו בחוש, איך שהאדם הזה זכה בשעת האכילה להארת הרצון, וספר מוהרא"ש נ"י אשר דבר זה תלוי רק בהרגל, אם האדם מרגיל את עצמו לאכל בדרך ארץ גדולה לאט לאט בלי רעבתנות, ומתבונן בשעת האכילה במה שהוא אוכל, שהוא אוכל אלקות, כי הכל ממנו יתברך, על-ידי-זה במשך זמן קצר יזכה להגיע ליראת שמים, ויהיה ירא וחרד ממנו יתברך, כי עקר האדם הוא האכילה וכמו שאדם אוכל בן מתנהג, ועל-כן בזה בוחנים את האדם, כדי לירד לסוף דעתו, ולהבין את פנימיותו, ומה שבתוכו, הינו רואים איך שהוא אוכל, אם הוא אוכל כזולל וסובא וכרעבתן וכו' וכו', בידוע שהוא מלא מדות רעות ותאוות רעות, רחמנא לצלן, לא-כן מי שאוכל בדרך ארץ גדול לאט לאט, על-ידי-זה קדוש יאמר לו; אשרי מי ששם אל לבו, ואוכל בדרך ארץ גדולה, ובעת אכילתו מדבר דברי תורה, אם יש לו עם מי לדבר, ואם לא, אזי מדבר אז עמו יתברך, ומוציא מפיו את רצונותיו וכסופיו אליו יתברך, שאז יתהפך להיות רוחני לגמרי, וכשאדם אוכל אכילה גשמית במחשבות רוחניות, על-ידי-זה נתהפך הוא להיות גם-כן איש רוחני; אשרי לו ואשרי חלקו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דיקא בעת האכילה, אם האדם אוכל במחשבות כאלו, זוכה להמתיק ממנו את כל הדינים, וספר בשם הרב הקדוש רבי זושא מאניפולי, שחלה פעם, ואמר: עשו בשבילי סעדה לתלמידי חכמים, ועל-ידי-זה תהיה לי רפואה, ופרש את הפסוק (תהלים קי"ט): "סעדני ואושעה", הינו סעדני — עשו בשבילי סעדה, ויהיו שם תלמידי חכמים, ועל-ידי-זה

ואושע מחליי, ואזכה לרפואה שלמה, כי דיקא בשעת האכילה, כשמצטרפים יראי ה' ומדברים דבורי יראת ה' ותורה, על-ידי זה יש לחולה רפואה, ועל-כן מי שהוא חולה, יראה להזמין תלמידי חכמים לביתו, ויעשה סעדה, ועל-ידי-זה יושע ברפואה, וכן פרש הרב הקדוש הנ"ל את הפסוק (שמות כ"ד): "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו" — אם רואים שמתגברת מדת אלקים על האדם, שזה בחינת "ויחזו את האלקים" שהיא מדת הדין, אזי העצה — "ויאכלו וישתו", שתכף-ומיד שיעשו סעדה ויכוננו את הפגמות הנ"ל, שהכל לכל אלקות גמור הוא, ועל-ידי-זה ימתקו הדינים; אשרי מי שאוכל באפן כזה ואז טוב לו כל הימים.

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל

מוהרא"ש נ"י אמר, שתלמידי רבנו ז"ל (ברסלב'ר חסידים), יש להם ארץ ישראל אחרת לגמרי, כי רבנו ז"ל החדיר בנו כל-כף את קנשת ארץ ישראל, ואיך שהעקר לנסע לארץ ישראל הוא רק כדי להתעלות בתורה ובעבודת השם יתברך, כידוע בשעה שאמר רבנו ז"ל את התורה בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ', התחיל בזו הלשון: מי שרוצה להיות יהודי, דהינו לילך מדרגה לדרגה, אי אפשר לו כי אם על-ידי ארץ ישראל, וכשמנצחין המלחמה, אז נקראין איש מלחמה, כי קדם שמנצחין המלחמה, אז אל יתהלל חוגר כמפתח, רק כשמנצחים המלחמה אז הוא איש מלחמה; ואחר שגמר התורה, שאל אותו מוהרנ"ת ז"ל: מה פונתכם במה שאמרתם, שארץ ישראל היא גדולה כל-כף, ושזה עקר נצחון המלחמה? וגער בו, וענה ואמר: פונתי ארץ ישראל הזאת בפשיטות עם אלו הבתים והדירות, (ואמר אז בלשון אשכנזי בזו הלשון: איך מיין טאקע דאס ארץ ישראל מיט די שטיבער

מיט די הייזער), כלומר שכל פונתו במה שהאריך במעלת ארץ ישראל, פונתו כפשוטו על ארץ ישראל הזאת, שבני ישראל נוסעים לשם, שרצונו, שכל איש ישראל, כל מי שרוצה להיות איש ישראל באמת, יסע לארץ ישראל, ואף-על-פי שיש לו מניעות רבות על זה, ישבר את כל המניעות וילך לשם, כי זה עקר נצחון המלחמה — כשזוכין לבוא לארץ ישראל (עין חיי מוהר"ן, סימן ט"ו — דפוס חדש), ועקר פונתו של רבנו ו"ל היתה, שאדם יתבונן היטב היטב בקדשת ארץ ישראל, ואיך שהארץ הזאת נתנה הקדוש-ברוך-הוא לעם ישראל, ועל-ידי שיזכה להתבונן בקדשת ארץ ישראל, יזכה להמשיך על עצמו ערכות, ידידות, נעימות, זיו, חיות אלקותו יתברך, ולכן כשאדם נוסע לארץ ישראל בעינים כאלו ובמחשבות טהורות כאלו — להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה יש לו ארץ ישראל אחרת לגמרי, ואינו מתערב עם שום ערב רב השולטים שם, ואינו שיך לשום מפלגה, כי כל פונתו היא רק לעבד את הקדוש-ברוך-הוא על-ידי קדשת ארץ ישראל, וזו היתה פונת רבנו ו"ל, שתלמידיו ילכו ויסעו לארץ ישראל רק באפן ובצורה כזו — להכליל בקדשת ארץ ישראל.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי רבנו ו"ל בעצמו מסר את נפשו לנסע לארץ ישראל, וכשהיה בארץ ישראל, שאלו חכם ספרדי שהיה מקבל גדול, שיאמר לו משהו מגדלת ארץ ישראל וכו', ובתחלה התחמק רבנו ו"ל, ולא רצה לענות לו, אבל הלה התעקש מאד, אז התלהב רבנו ו"ל מאד, ואמר בזו הלשון: הידעתם את פונת התפלין וכו'? והתחיל לצאת דם מפיו הקדוש של רבנו ו"ל, והכרח להפסיק לדבר, ומכלל דבריו הבינו שסוד ארץ ישראל הוא סוד התפלין, ואמר מוהרא"ש נ"י, שאנשי שלומנו היו אומרים, שכמו שאסור להסיח דעתו מהתפלין, כמו-כן מי שזוכה להיות בארץ ישראל, אסור לו להסיח דעתו פרגע איפה הוא נמצא, ותמיד יזכיר לעצמו שהוא נמצא בארץ ישראל, והיא הארץ אשר תמיד עיני הוי"ה בה מראשית השנה עד אחרית שנה, ושם ההשגחה בגלוי

נורא ונפלא מאד, וארץ ישראל היא פלטיין של מלך, ועל-כן עליו לשמר את עצמו שם בארצנו הקדושה מהרהורים רעים וממחשבות רעות וזרות, ומכל שכן מהסתכליות רעות ודבורים רעים, ומכל שכן וכל שכן להזהר מעברות, כי שם הוא פלטיין של מלך, ואם האדם חוטא בפלטיין של מלך, הענש גדול מאד מאד, ולכן מי שנוסע לארצנו הקדושה עם ההקדמות האלו, אז שום דבר של פוליטיקה של הכל המצוי עכשו בארצנו הקדושה, לא יבלבלו כלל, מאחר שהוא נוסע רק לשם קדשת ארץ ישראל, ושואף את אוירה הקדוש, ואינו מסיח דעתו פרגע מארץ ישראל, ובכל הליכה והליכה שהוא מתהלך בה, הוא מכון לקיים את מאמרו, וזכרונו לברכה (פתבות קי"א): כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מבטח לו שהוא בן עולם הבא, ובאפן הזה ימשיך על עצמו באמת הארת העולם הבא המתגלה ביותר בארץ ישראל.

וספר מוהרא"ש נ"י, ששמע בפרוש כמה פעמים מהרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, שהרב הקדוש רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל (בעל מחבר הספר "באור הלקוטים"), בשעה שהלך בארץ ישראל היה נעמד בכל כמה פסיעות, ואומר לעצמו בזו הלשון: "ווי בין איך" (ד)? והשיב לעצמו: "אין ארץ ישראל", הינו שרצה להכניס בדעתו תמיד, שהוא בארץ ישראל, והסבירו רבי לוי יצחק ז"ל על-פי הנ"ל, שיען שארץ ישראל היא בסוד תפלין, על-כן לא רצה רבי אברהם ז"ל להסיח דעתו פרגע מארץ ישראל, כל-כך היתה חשובה אצלו קדשת ארץ ישראל, ועל-ידי-זה זכה למה שזכה, כי בפרוש גלה רבי אברהם ז"ל, שפמו שאי אפשר לקבל מרבנו ז"ל אלא דרך מוהרנ"ת ז"ל, הינו על-פי הקדמותיו הקדושות, איך שלמד אותנו דעת בדרבי רבנו ז"ל, כמו-כן אי אפשר להשיג מרבנו ז"ל כי אם על-ידי ארץ ישראל, והיתה דרכו של רבי אברהם ז"ל לעורר תמיד את אנשי שלומנו ברוסיה ובפולניה, שיברחו לארץ ישראל, והיה רגיל (ד) איפה אני נמצא? והשיב לעצמו: בארץ ישראל.

לומר, כי פה (ברוסייה ובפולנדיה) יהיה מו' מאד, וככלם צחקו ממנו, וזאת אמר עוד בשנות תר"ס — ס"ט, אשר אז לא חלמו כלל מה שיקרה בעולם — מלחמת העולם הראשונה והשנייה, והיו לו הרבה ופוחים עם אנשי שלומנו, שיסעו לארץ ישראל, ולא רצו לצית אותו, והיה לו צער גדול מזה, וספר רבי אברהם ז"ל, שפעם אחת היה לו ופוח עם אנשי שלומנו, שדבר רבנו ז"ל הוא בארץ ישראל, וחלקו עליו כל אנשי שלומנו, ואז מרב צער נסע אל ציון מוהרנ"ת ז"ל בבקסל, ופרש שם שיחתו וצערו, ועלה על דעתו הפסוק: "ודור רביעי ישובו הנה", הינו שהדור הרביעי מרבנו ז"ל כבר יבואו ויתישבו בארצנו הקדושה, והיתה דרכו לנסע בכל שנה מארץ ישראל לאומן לראש השנה להיות בקבוץ, והיה מדבר אז הרבה עם אנשי שלומנו מענין ארץ ישראל, ופעם אחת פשהיה באומן, התופח עם רבי מיכלי נכד מוהרנ"ת ז"ל, שצריכין לדור בארץ ישראל, וכששאלו מה יהיה עם הציון? השיבו רבי אברהם ז"ל, בעד עשרים רבל יכולים לקנות פאספארט וכרטיס ולבוא לאומן לראש השנה ולחזור בנקל, והשיב לו רבי מיכלי: "פון צאפין איז אבער פארט בעסער ביר צו טרינקען" (ה), הינו, אבל לישב כל השנה על יד הציון הוא טוב יותר, והשיב לו על זאת רבי אברהם ז"ל: שונאי ציון זאלן אזוי לעבן, אויב דיינע אייניקלעך וועלן וויסן פון רעביניס זאך" (ו), כי הוא ראה בחוש, אשר כל היהדות ברוסיה תהיה בסכנה גדולה, ועל-פן עורר מאד מאד את אנשי שלומנו לברח משם, אף-על-פי-כן היה לו בעבור זה הרבה מתנגדים, ופעם אחת בשעה שדבר הרבה מארץ ישראל, נכנס אחד מאנשי שלומנו, ודפק על השלחן, וצעק בקול: תפסיקו כבר, ותכף-ומיד נשתנתה צורתו, והפסיק והלך לו, וספר בנו של זה שצעק בבית המדרש: תפסיקו, שמאז נעשה אביו מצורע, רחמנא לצלן, כל ימיו, ולא הועילה לו שום רפואה... ובכל שנה כשחזר רבי אברהם מאומן לארץ ישראל, קבל על עצמו בנדר, שיותר כבר לא יצא מארץ

(ה) מהבדל בעצמו יותר טוב לשחות בירה. (ו) שונאי ציון שיחיו כך אם נכדיך ידעו מרבנו ז"ל.

ישראל מרב הצער והמכאובים שהיו בדרך נסיעתו מעצם הטלטולים והערבוביה של הערכים, שגם-כן נסעו בספינה, אף-על-פי-כן בכל שנה כשהגיע ראש השנה, נכנסו בו השתוקקות וכסופין כאלו, עד שלא היה מעצור ברוחו והצרך להתיר נדרו.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרב רבם של תלמידי רבנו ז"ל ותלמידי מוהרנ"ת ז"ל מסרו את נפשם לנסע אל ארצנו הקדושה רק בפונה הזו — לזכות לשאף מאוירה הקדוש, ולהתעלות על-ידי קדשת ארץ ישראל בעבודת השם יתברך, וזה היה עקר פונתם, ועל-כן עלו ונתעלו במדרגות גבוהות בעבודת השם יתברך; וסיים, שדבר זה נוהג עד עכשו, כשאדם נוסע לארץ ישראל רק בכונה אמתית להפיר את הקדוש-ברוך-הוא, ואינו מתערב בשום פוליטיקה של שקר, ואינו שיף לשום מפלגה של הערב רב, על-ידי-זה באמת הוא גדל וצומח בעבודתו יתברך שמו, ומאיר לו תמיד אמתת מציאותו יתברך.

בזיונות

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכין להזהר בתכלית הזהירות, שלא לבזות או לביש שום אדם שפעולם יהיה מי שיהיה, כי בשמים מקפידים מאד על דבר זה, ונפרעים מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, והאדם מעמיד עצמו בספנת נפשות ממש, חס ושלום, כשיוצא ומבזה את חברו, ובפרט אם הלה הוא איש פשוט וירא ה', אזי ממחרים להפרע ממנו מאד, ואין יוצאים מזה נקיים פלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות, פרק ב'): הוי זהיר בגחלתן שלא תפנה, כי אף-על-פי שאין רצון הצדיק והאיש הכשר להעניש את

הָאָדָם, וְכִמוּ שֶׁכֶּתוּב: (מְשָׁלֵי י"ז): "גַּם עֲנוּשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב", אֲבָל בְּשָׂמִים מְקַנְאִים מְאֹד לְכָבוֹד שָׂמוּ יתְבַרֵךְ וְלְכָבוֹד שֵׁם הַצַּדִּיק הַדְּבוּק בּוֹ, וּמִמְהָרִים לְהַפְרֵעַ מִמֶּנּוּ בְּדַקְדּוּק גָּדוֹל, וְאִין מוֹתָרִים לוֹ עַל זֶה כָּלֵל.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שֶׁעַל-פִּי-רַב קָשָׁה מְאֹד לְאָדָם לְעַצֵּר אֶת עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת כְּעֶסוֹ, וְכִשְׁהוּא מְתַרְגֵּז עַל אֵיזָה בֶּן אָדָם, הוּא מִתְחִיל לְבִישׁוֹ וְלִבְזוּתוֹ בְּכָל מִינֵי בּוֹשׁוֹת וּבְזִיווּנוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁבִּנְפֹשׁ עוֹשֶׂה זֹאת, פִּי יָכוֹל לְהִיּוֹת לְאִישׁ הַזֶּה לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְכָּא בְּאַמֶּת, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְבִישׁוֹ וּמְבַזֶּה אוֹתוֹ, הוּא מִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ דִּין גָּדוֹל בְּשָׂמִים, וּבְכֹפֶרֶט כְּשֶׁזֶה עֲנִי וּבֶן טוֹבִים הַמְבַקֵּשׁ נְדָבָה עַל פִּתְחוֹ, צָרִיף לְהַזְהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְבִישׁוֹ וּלְהַשִּׁיב פָּנָיו רִיקָם, פִּי הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה עוֹמֶדֶת לִימִינוֹ, וְכִדְאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים ק"ט): "כִּי יַעֲמֵד לִימִין אַבְיּוֹן", וּמִי שֶׁמְבַזֶּה אוֹתוֹ, הוּא מְבַזֶּה אֶז אֶת הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וּסְיָם מוֹהְרַא"ש נ"י: וְלִכֵּן צְרִיכִים לְדַקְדֵּק מְאֹד לֹא לְבִישׁ שׁוֹם בֶּן אָדָם, וְלְהַתְגַּבֵּר בְּכָל הַכּוֹחוֹת בְּעֵת רְתִיחַת הַכְּעַס לֹא לְשַׁפֵּךְ בּוֹז וְחֲרָפוֹת עַל חֲבֵרוֹ, כִּי מִן הַשָּׁמַיִם מְנַסִּים אֶת הָאָדָם לְרֵאוֹת אֵיף יִפֵּר כְּעֶסוֹ בְּרַחֲמָנוֹת, וַיַּעֲצֹר אֶת עֲצָמוֹ מִלְּחַרֵּף אֶת חֲבֵרוֹ, וְאִם לֹא יִשְׁמֹר אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׁמְרָה מְעֵלָה מְאֹד, אֲזִי יָכוֹל לְגַרֵם צְרוֹת רַבּוֹת לְנַפְשׁוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְלָמָּה לוֹ לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּדַבָּרִים כְּאֵלוֹ לְלֹא צָרָה.

וּסְפַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שֶׁבְּשָׁנִים קוֹדְמוֹת, כְּשֶׁהָלַךְ לְאַסֵּף צְדָקָה אֶצֶל אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נִכְנַס פַּעַם לְאֵיזָה מְלוֹן לְבַקֵּשׁ מִבְּעַל הַמְּלוֹן נְדָבַת לְבוֹ הַטוֹב, וּמִצָּא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ בְּמִטְבַּח, וְכִנְרָאָה הָיָה בְּעַל הַמְּלוֹן אֶז בְּמִצַּב רִיחַ רַע מְאֹד, וְכִשְׁשָׁמַע שְׁמוֹהְרַא"ש נ"י מְקַבֵּץ צְדָקָה לְרַבְּנוֹ ז"ל, אֶז נִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו לְגַמְרִי, וְצוּהָ לוֹ לְצֵאת מִשָּׁם תַּכְף-וּמְיָד, וְהִתְחִיל לְצַעֵק וּלְהַשְׁתַּלְּל מְאֹד עַל מוֹהְרַא"ש נ"י

על לא דבר, רק מפני שהיה במצב רוח לא טוב, והתחיל לצעק ולקלל ולבזות את מוהרא"ש נ"י מאד, עד שנכנס לכעס והגביה פסא, ורצה לזרקו על מוהרא"ש נ"י, וצעק: "צא החוצה", ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י בנחת ובשישוב הדעת בזו הלשון: "תדע, בשעה שמלאך המות יבוא אליך לקחת את נשמתך לא תועיל כלל הגבהת פסא עליו, כי הוא אינו מתפעל מפסא וכו', רק יאמר לך בוא עמי"... ויהי כשמע האיש דבורים אלו, התעצבן יותר ויותר, וגם אשתו צעקה עליו מאד, למה הוא מכעיס את בעלה וכו', וענה ואמר לה מוהרא"ש נ"י: "עוד מעט לא יתגזר בעלך כלל". ורץ בעל הבית אחר מוהרא"ש נ"י, ונדף את אחריו ברחוב כבדת דרך, וחזר ואמר לו אז מוהרא"ש נ"י, שלא יועיל לגרש את מלאך המות לרחוב וכו', ובזה הלך ממנו מוהרא"ש נ"י.

והנה לא עברו עשרה ימים, וראה מוהרא"ש נ"י מודעה גדולה בעתון, שכתוב: "נפלה עטרת ראשנו" וכו', שנפטר האיש הנ"ל לעולמו במות פתאומי, וסיים מוהרא"ש נ"י (ביעת שספר לנו זאת): תאמינו לי שלא קללתי ולא הענשתי אותו, רק שצריכין להזהר מאד שלא לביש שום בן אדם, כי בשמים מאד מקפידים על דבר זה כאמור, וכבר אמרו חכמינו הקדושים: הוי זהיר בגחלתן שלא תכנה.

וספר עוד מוהרא"ש נ"י, שפעם כשהלך לצדקה, נכנס לאדם אחד, והלה קרב את מוהרא"ש נ"י מאד, ורצה לתת לו סכום הגון של כסף לצדקה, אבל תכף-ומיד כששמע שמו של רבנו ז"ל, תפס את מוהרא"ש נ"י בצוארו, וזרק אותו מחוץ לביתו, כי הוא היה מתנגד גדול לרבנו ז"ל, ורק כששמע את שם רבנו ז"ל התפרע לגמרי, עד שתפס את מוהרא"ש נ"י בידו וזרקו החוצה, (ואגב ספר מוהרא"ש נ"י, שזו הייתה הפעם היחידה שפן אדם תפס אותו בפעל ממש, וזרק אותו בכיוונות פאלו), ולא ענה לו מוהרא"ש נ"י מאומה, רק שמע מבחוץ שאשתו ובניו

צוּעִקִים עָלָיו, לְמָה עָשָׂה דְבַר זֶה לְגֵרֶשׁ בֶּן אָדָם בְּבִזְיוֹנוֹת כְּאֵלוֹ, וְאִזּוּ יֵצֵא הָאִישׁ הַנַּ"ל מִבֵּיתוֹ, וְזָרַק אַחֲרָיו דּוֹלָר אֶחָד, וְלָקַח מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אֶת הַדּוֹלָר, וְשָׂם אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה פַּחַת הַדְּלֵת, (כִּי לַתַּת בִּזְיוֹנוֹת וְגַם לְקַבֵּל זְכוּת שֶׁל צְדָקָה זֶה לֹא הוֹלֵךְ בִּיחַד), וְאִזּוּ הָיָה לְמוֹהֲרָא"שׁ נ"י לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא עַד מְאֹד, וְיֵצֵא לְשָׂדֶה, וְהִתְבּוֹרֵד שָׁם כַּמָּה שָׁעוֹת, וְסִיִּם מוֹהֲרָא"שׁ נ"י: תַּאֲמִינוּ לִי, שֶׁלֹּא הִתְפַּלְלֵתִי עַל הָאִישׁ הַזֶּה שׁוֹם דְּבַר רַע... אֲבָל לֹא עָבְרוּ יָמִים מוֹעֲטִים וְעָבַר כְּרוֹז בְּעִיר, שֶׁנִּפְטַר הָאִישׁ הַנַּ"ל לְעוֹלָמוֹ גַּם-בֶּן בְּמִיתָה פִּתְאוּמִית. (וְשִׁלַּח מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶל הַבֵּית הַנַּ"ל, וְאָמַר לוֹ: תִּדְבֹר עִם הָאֱלֹמֵנָה אוֹ עִם הַבֶּן כַּמְּסִיחַ לְתַמוֹ מֵהַ קָרָה עִם הַבַּעַל וְכוּ', וְאִזּוּ תִרְאֶה וְתִשְׁמַע וְתִהְיֶה עַד נֶאֱמָן, שֶׁלֹּא הַגּוֹזְמֵתִי כָּלֵל בְּסִפּוּרֵי, וְהֵלֶךְ הַנַּ"ל וְעָשָׂה אֶת עֲצָמוֹ כְּהוֹלֵךְ לְצְדָקָה, וְזֶה הָיָה כְּכַר הַרְבֵּה שָׁנִים אַחַר הַסִּפּוּר הַזֶּה, כַּחֲמֵשׁ עָשָׂר שָׁנָה, וְסִפֵּר הַבֶּן, שֶׁאַבְיוּ הָיָה בַּעַל צְדָקָה, אֲבָל מִתְנַגֵּד לְבִרְסָלָב, וּפְעַם הָיָה אֲבִיר מִיחַד כָּאֵן (א הַעֲכַעְרֵעַר סְאֲרֵט יוֹנְגְרַמְאֵן), וְאַבְיוּ בָּזָה אוֹתוֹ מְאֹד וְכוּ', וּמֵהָ גַם שֶׁבַעֲט בּוֹ וְזָרְקוּ הַחֲוָצָה בְּבִזְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים, אֲשֶׁר דְּבַר זֶה אֵף פְּעַם לֹא עָשָׂה אָבִי, וְאַנְחֵנוּ בְּקִשְׁנוּ מִמֶּנּוּ מְאֹד שֶׁיִּלְךָ לְפִיִּס אֶת הָאֲבִיר וְלֹא רָצָה וְכוּ', וְתִכְף-וּמְיָד בְּלִילָה כְּשֶׁנִּכְנַס לְמִטָּתוֹ לִישׁוֹן, קִבֵּל הַתְּקַפַּת לֵב קָשָׁה, וְהוֹלִיכּוֹ אוֹתוֹ לְבֵית-חֹלִים, וְאַחַר-כֵּן קִבֵּל שָׁם שְׂתוּק בַּחֲצֵי גּוּפוֹ, וְאַבֵּד אֶת לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר, רַק הִתְאַנַּח כֶּן שְׁבוּעִים בְּיִסּוּרִים גְּדוֹלִים עַד שֶׁנִּפְטַר, כֶּן סִפֵּר הַבֶּן מְסִיחַ לְפִי תַמוֹ לְהַנַּ"ל, שֶׁבָּא לְצְדָקָה, וְאָמַר אִזּוּ הַבֶּן, שֶׁמֵּאִזּוּ הוּא מְאֹד מַחֲבֵב אֶת בְּרִסְלָב, מֵאַחַר שֶׁרָאָה עֵין בְּעֵין מֵהַ שִׁקְרָה לְאָבִיו). הֲרִי אֲנִיחֵנוּ רוֹאִים אִיךָ שֶׁצְרִיכִים לְהִזְהַר בְּתַכְלִית הַזְּהִירוֹת, שֶׁלֹּא לְבִישׁ שׁוֹם בֶּן אָדָם.

גַּם סִפֵּר מוֹהֲרָא"שׁ נ"י, שֶׁרָאָה כַּמָּה סִּפּוּרִים כְּאֵלוֹ אֲצֵל אָבִיו נ"י, שֶׁמִּי שֶׁבָּזָה אוֹתוֹ, הָיָה לוֹ סוּף רַע וְנִמְר מְאֹד, וּפְעַם לְפָנָי קִבֵּלֵת שֶׁבַת עֵמֶד אִישׁ אֶחָד בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, וּבָזָה אֶת אָבִיו נ"י בְּרַבִּים, וְצַעֲקָ עָלָיו וְחָרַף אוֹתוֹ עַד מְאֹד. (וּמוֹהֲרָא"שׁ נ"י וְאַחֲרָיו לֹא הָיוּ שָׁם,

פי אחרת היו משתיקים אותו מיד), וכמה ימים אחרי זה נהרג בנו של האיש הנ"ל שהיה בחור צעיר מאד בשעה שנסע ברחוב עם האופנים שלו, ונשברה כל המשפחה לגמרי מחמת זה, וגם האיש הנ"ל יצא מדעתו מרב צער, ולא חזר לעצמו עד היום הזה, ולכן למה לכן אדם להכניס עצמו בדברים כאלו, בשעה שלא יצא נקי מזה ויצטרך לסבל מה שיסבל.

וכן היה פעם ספור אצל אביו נ"י בליל שמחת תורה, שפכד אביו נ"י איש מכבד אחד ממתפלליו הקפה לכבוד התורה, וכן כבד את כל בניו עם הקפות, ולמחרת ביום שמחת תורה באו אורחים רבים לבית-הכנסת, ולא היו מספיק ספרי תורה לתת שנית לאיש שהוא ולכל בניו, רק האיש הנ"ל בעצמו קבל הקפה, והתרגז האיש ונכנס לכעס גדול על זה, למה לא קבלו בניו עוד פעם הקפות, ותבע שמגיע לו הכל, מחמת שנותן הרבה כסף לבית-הכנסת, וגם על-פירוב השלים את המנין יחד עם בניו, וכן הכניס פעם ספר תורה לבית הכנסת, ונכנס אז בכעס גדול פזה, עד שלקח הספר תורה שלו, ויצא בכעס גדול מבית-הכנסת עם כל בניו, וצעק לאביו של מוהרא"ש נ"י: "לשנה הבאה פכר תרקד בלעדי ובלי ספר התורה שלי", וכבר לא חזר כלל להתפלל בבית-הכנסת של אביו נ"י, וכמה ימים לפני שמחת תורה של השנה הבאה נפטר האיש הנ"ל במיתה פתאומית (והיה עדין בגיל צעיר), ונתקמו דבוריו הנ"ל, שפכר ורקדו בשנה הבאה בלעדיו... והכל מחמת שביש נפש מישראל, ובפרט רב וגאון מבהק בישראל כמוהו, ולכן אשרי מי ששומר עצמו ממעשים כאלו, וזוכה להזהר תמיד בכבוד חברו, פי אזי יחיה חיים טובים ונעימים באמת.

בְּחֹר

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁעָקַר מֵיִטֵּב שְׁנוֹת הָאָדָם הֵם שְׁנוֹת הַבְּחֹרוֹת, כִּי אִזּוֹ יָכוֹל הָאָדָם לְהַשְׁלִים עֲצָמוֹ מְאֹד בְּתוֹרָה וּבַחֲפָלָה וּבַעֲבוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ, כִּי עֲדִין אֵין לוֹ עַל רִיחִים עַל צְוָאוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפָרְנֵס אֲשֶׁה וּבְנִים, וְעַל-פִּי-רֹב יֵשׁ לוֹ כָּל צָרְכָיו הַגְּשָׁמִיִּים, כִּי הוֹרִיו מְסַפְּקִים לוֹ, אוֹ הִיְשִׁיבָה שֶׁהוּא לוֹמֵד בָּהּ מְסַפְּקַת לוֹ, וְלֹא חָסַר לוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת שׁוֹם דְּבַר כָּלֵל, וְלִכֵּן אִזּוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר, וּלְבַלּוֹת כָּל הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה בְּתוֹרָה וּבַחֲפָלָה וּבַעֲבוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ, וְאִם אֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, אִזּוֹ יָכוֹל לְטַיֵּל בְּכָל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּלְהַתְּבוּדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁיִּצְמַח לְאֵילָנָא רַבְרָבָא, וַיִּזְכֶּה לְדַבְרִים יְפִים מְאֹד בַּעֲבוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂמַצֵּד אֶחָד קֶצֶת קֶשֶׁה לְבַחֲרוֹר מְצַד הַתְּגַבְרוֹת הַיֵּצֵר הָרַע, כִּי הוּא עֲדִין פֹּלֵג גּוֹפָא, וְעוֹבְרוֹת עָלָיו מַחְשָׁבוֹת רַעוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִם הוּא מִתְחַזֵּק לְבָרוּחַ בְּכָל פַּעַם לְתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכֵן לְהַתְּבוּדֵד הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְמַצָּא זְוִיגוֹ הַהֲגוּן וְלְהַתְּקַדֵּשׁ וּלְהַטְהֵר בְּאַמְתָּה, אִזּוֹ יִזְכֶּה לְמַלְא שְׁנוֹת בְּחֹרוֹתוֹ עִם הַרְבֵּה טוֹב אִמְתִּי וְנִצְחִי, וּכְבָר יִלְכוּ לוֹ כָּל הַחַיִּים בְּצוּרָה אַחֲרֵת לְגַמְרִי, כִּי מַחְמַת שְׁהַקְּדִים עֲצָמוֹ בְּמֵיטֵב שְׁנוֹתָיו בְּהַקְּדָמוֹת חֲזָקוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְעַבּוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ, זֶה כְּבָר יִשְׁאַר עִמּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְשָׁלִי כ"ב): חֲנֹךְ לְנֶעֶר עַל-פִּי דְרַכּוֹ, גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה, כִּי אֵלּוֹ הַהַקְּדָמוֹת שֶׁהָאָדָם רוֹכֵשׁ לְעֲצָמוֹ בְּשְׁנוֹת בְּחֹרוֹתוֹ, הֵן נִשְׁאָרוֹת עִמּוֹ כָּל הַחַיִּים, מֵה שְׁאִין כֵּן אַחֲרֵ-כֵן כְּשֶׁכָּבַר מִתְחַתֵּן, וַיֵּשׁ לוֹ יְלָדִים וְעַל הַפְּרִנְסָה וְכוּ', אִזּוֹ קֶשֶׁה מְאֹד לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ בַּעֲבוּדוֹת תְּדוּשׁוֹת שֶׁלֹּא הַרְגִיל עֲצָמוֹ בָּהֵן בְּשְׁנוֹת בְּחֹרוֹתוֹ.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא "בְּחֹר" בְּשָׁנִים אֵלּוֹ

— כי הן מבחר שנותיו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קנ"ה): ינקותא כליא דורדא (הצעירות היא יפי הורד), ואז הזמן שהוא "בוחר" לעצמו דרך לכל החיים, ואם יהיה חכם וישתמש עם "חרבו" המסורה בידו, שהיא חרב הפה, לתורה ולתפלה, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ט): "וחרב" פפיות בידם, אז יזכה ל"רוחב" לב בעבודת ה' יתברך, ויחיה חיים טובים ומאשרים באמת, באשר כל ימי חייו. (ובזה רמז לנו מוהרא"ש נ"י כמה צרופים מתכת "בחור" ודו"ק).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה ברור, שאי אפשר לאדם לדעת כמה זמן נגזר עליו בשמים שיהיה בחור, ומתי יזכה למצא את זיוגו, כי יש אחד שמקדימה ישועתו לבוא, ויש אחד שמתאחרת, ולכן העקר לראות לבלות ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ולמלא אותם עם הרבה תורה ותפלה ועבודת ה' יתברך, ואף-על-פי שבין כך ובין כך עוברות ירידות ונפילות וכו', מחמת שהוא עדין פלג גוף ואין לו בת זוג, אף-על-פי-כן יתגבר תמיד בהתחזקות עצומה לכרח לתוף התורה הקדושה, ולהתבודד עמו יתברך, ואל יסתכל כלל על מה שעובר עליו, כי מנסים אותו מן השמים, לראות אם יעמד חזק על עמדו ולא יפל כלל מפל זה, ואזי בודאי יזכה לראות בישועת ה', וימצא זיוגו ההגון מן השמים, ויחיה תמיד חיים נעימים באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאף-על-פי שעקר תפלת הבחור צריכה להיות, שיזכה למצא זיוגו ההגון לו מן השמים חיש קל מהרה, אף-על-פי-כן אם הוא רואה שמתאחר יום ישועתו לבוא, אסור לו לפל בדעתו כלל, ועליו למלא זמן ההמתנה עם הרבה תורה ותפלה, כי כפי מה שאזכין להרבות בתפלה ובהתבודדות לפני החתונה, כך זוכין אחר-כך לישועה גדולה ונפלאה מאד, למצא זיוגו ההגון באמת, שיעזר לו בכל עניניו בעבודת ה' יתברך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (במות ס"ג): זכה (לשון עבר).

נעשית לו עזר, הינו פשוטה למלא שנות בחרותו עם הרבה תורה ותפלה ועבודת השם יתברך, אזי בודאי תהיה אשתו לו לעזר גדול לעבודת ה' יתברך, מה שאין בן בחור שהיה שבור ונשבר כל ימי בחרותו, למה עדין לא זכה למצא זוגו, ותמיד הצטער על זה, אזי גם אחרי חתנתו יהיה שבור ונשבר מכל הפעיות והצרות שיש לו בבית, ואזי יתחרט לגמרי למה התחתן, ויתחיל לחשב מחשבות להתגרש, חס ושלום, ולכן אשרי הבחור שמרבה מאד בתורה ובתפלה ובעבודת השם יתברך, ומקדים תפלה לצרה להמתיק מעל עצמו כל מיני צער ויסורים, שיכולים לעבר עליו בחיים, כי הלא אין האדם יודע כלל מה מחכה לו בחיים, ובפרט בעניני שדוכים ושלום בית וכו', אבל פשוט מקדים עצמו בהקדמות חזקות של תורה ותפלה וכו', אזי יזכה להארה עצומה מיום חתנתו ואילך, ויקבל אז מחין חדשים לגמרי, עד שיזכה להדבק בו יתברך באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו מה שמבאר בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ב'), שהש"ש שמות א"ל אלקי"ם הו"ה, הם בחינות תורה ותפלה ושדוכים, עין שם; כי על-ידי שמקדימים בשנות הבחרות הרבה תורה ותפלה אפלו בשעה שעוברים על האדם כל מיני חסדים וגבורות הנמשכין משני שמות א"ל אלקי"ם הו"ל, [שהם גם שני השמות של תקון הברית (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ר"ה)], על-ידי-זה זוכין אחר-כך למצא שדוך וזוג הגון שיהיה לו לעזר באמת, שהוא בחינת הארת השם הו"ה ברוך הוא, וכמו שכתוב בענין שדוכים (בראשית כ"ד): מהו"ה יצא הדבר, ויזכה להדבק בשמו יתברך בדבקות אמתית ונצחית.

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י לבחור אחד מתלמידיו, שעקר

תפלותיו יהיו "לצאת מעמק הבכא", וכמו שפרש רש"י על הפסוק (תהלים פ"ד): "עוברי בעמק הבכא וכו', אלו שהם בעמקה של גיהנום בבכי ויללה, עין שם; כי על-פי-רב נדמה לבחור שהוא בתוך הגיהנום ממש, ותמיד בוכה ומילל על רע מעללו וגורלו, למה אינו זוכה למצא את זיוגו, ולמה עוברות עליו ירידות ונפילות והרהורים רעים וכו', אבל על-ידי שיתחזק לצאת מעמק הבכא ולמלא ימיו וישנותיו בתורה ובתפלה ועבודת השם יתברך, אזי יזכה לבסוף לבית נאה ולאשה נאה ולכלים נאים המרחיבין דעתו של אדם (עין ברכות נ"ז). וזהו ב'כ'א' ראשי תבות ב'ית, פ'לים, א'שה, כי זה צריך להיות עקר תפלתו של בחור — לצאת מעמק הבכא, שהוא המרירות הנ"ל, ולזכות לבית נאה, לאשה נאה ולכלים נאים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאל יהיה קל בעיני בחור התפלות שלו בימי בחרותו, כי הן תהיינה לו לעזר גדול במשך כל ימי חייו, והן יקרורות וחסובות מאד בעיניו יתברך, כי על-פי-רב הן יוצאות מלב נשבר ונדכא, וכתיב (תהלים נ"א): "לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה", וכשהוא מקדים להתפלל ולהתבודד עמו יתברך הרבה בימות בחרותו, אזי גם ביום חפתו יעסק כל היום בתפלה ובתחנונים אליו יתברך, ואותו היום מסגל ביותר לפעל ישועות לכל החיים, וכידוע אצלנו הספור, שפעם באה מרת אדל בת רבנו ז"ל אל רבנו ז"ל, וקבלה לפניו על עצם הצער והיסורים שיש לה מאחת המשרתות שלה, וענה ואמר לה רבנו ז"ל: האם בקשת על זה מתחת לחפה?... ומזה הבינו אנשי שלומנו, שיום החפה מסגל ביותר לפעל ישועות נפלאות לכל החיים, וצריכים להתפלל אז על כל דבר בפרטי פרטיות, ואם האדם מקדים עצמו בתפלה והתבודדות בשנות בחרותו, אז יהיו לו דבורים הרבה לבקש מלפניו יתברך ביום חפתו, מה שאין כן מי שלא הרגיל את עצמו בעבודת התפלה וההתבודדות, אז גם

ביום חפתו עובר לו כל היום בהבל וריק, והולך אל החפה עם פה סתום ולב מבלבל, ואנשי שלומנו היו רגילים לומר, שאין רחמנות גדולה כמו על חתן שהולך לחפה עם פה סתום, כי באותו היום פתוחים כל שערי שמים לפניו, והוא יכול לפעל כל מבקשו אצלו יתברך, אבל כדי לנצל פראוי את העת רצון הנפלא שיש אז, צריכים להקדים תפלות ותחנונים עוד משנות בחרותו, ואשרי הבחור שאינו מטעה את עצמו כלל, וממלא מיטב שנותיו בהרבה טוב אמתי ונצחי, ואזי יהיה לו במה להתפאר עם שנות בחרותו כל ימי חייו, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (ספ"ג נ"ג): "אשרי ילדותנו שלא בישה את זקנותנו"; אשרי הזוכה לזה!

בטול

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר אי אפשר בשום פנים ואפן לקבל ממנו יתברך, רק כשזוכה לבטל את כל ישותו לגמרי, ואין בו שום ישות, כי כל זמן שיש אצל האדם איזו ישות, בשום פנים ואפן לא יוכל לקבל רוחניות אלקותו יתברך, כי דבר גשמי אינו יכול לסבל דבר רוחני, ועל-כן הקדוש-ברוך-הוא מסבב שיהיו לצדיקים האמתיים הדבוקים בו יתברך בדבקות אמת מתנגדים, שמחרפים ומגדפים אותם, ושופכים את דמם, וכל זה מצד רחמנותו יתברך, שהוא יודע, אשר הצדיקים האמתיים דבוקים בו יתברך בבטול כל הרגשותיהם, ונעשים פסא לשכינה, ומרוב דבקותם והפלתם בו יתברך, אינם מרגישים שום דבר, רק רוחניות אמתת מציאותו יתברך, ולכן הם תמיד בסכנה גדולה שלא יפלו לאיזו ישות וגאות, שאז יכולים לאבד את הפל, וכמו שאמר פעם הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, לנכדו בעל "דגל מחנה אפרים", כשהיה עוד ילד קטן, וישב על חיק סבו, ענה

ואמר לו בזו הלשון: דא שווער איך דיר אז ס'איז דא א ילוד אשה וואס הערט תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף אלא מפי הקדוש-ברוך הוא אליין און ער האט מורא יעדע מינוט אז ער זאל נישט אריין פאלן בנוקבא דתהומא רבה, וועגן איין ביסל ישות וגאות" (ז), כל-כף מגנה היא הישות והגאות, עד שיכולים לאבד את כל השגותיו ומדרגותיו הנוראות והנפלאות שזכה להשיג, ועל-כן הקדוש-ברוך הוא מרחם על צדיקים כאלו הדבוקים בו יתברך, ואינו רוצה שיאבדו את כל גיעתם וטרחתם שהתיגעו וטרחו זה ימים ושנים בעבודת השם יתברך, וכבר זכו למה שזכו והשיגו מה שהשיגו ברוחניות חיות אלקותו יתברך, על-כן הוא מקים עליהם רשעים ארורים, כלבים מגנים, הנוכחים ונושכים אותם בלשונם הטמאה, ומצרים ומעיקים עליהם מאד מאד, ועל-ידי-זה נשפר לבכם באלף שברים, וממילא אף פעם לא יבואו אל שום ישות וגאות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ועל-כן כל אלו הצדיקים האמתיים, שזוכים להיות דבוקים בחי החיים בו יתברך, וזוכים ליחד יחודים קדושים, וקמים בחצות ומתבודדים עמו יתברך, ומתמידים בתורה הקדושה, אל יהיו שבורים בעיניהם, בשעה שקמים עליהם רשעים ארורים, כלבים נובחים, ונושכים אותם, כי כל זה לטובתם, כדי שיהיה לבכם שבור כחרס הנשבר, שאז הקדוש-ברוך הוא שורה בתוכם, כי כל זמן שיש אצל האדם איזו ישות וגאות, אין הקדוש-ברוך הוא שורה אצלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כמזכר בענין ההתקרבות אל רבנו ז"ל, אי אפשר לקבל מרבנו ז"ל בשום פנים ואופן כל זמן שיש לו שכל עצמי, ומוהרנ"ת ז"ל היה רגיל לומר: כשהתקרבותי לרבנו ז"ל, השלכתי את שכלי לגמרי, כאלו אין לי שכל כלל, וכל דבור ודבור (ז) אני נשבע לך פה, שיושב אחד ששומע תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף, אלא מפי הקדוש-ברוך הוא בעצמו, ומפחד בכל עת ורגע שלא יפל לנוקבא דתהומא רבה על-ידי איזו ישות וגאות.

מרבנו ז"ל, היה אצלי שכל חדש, ובזו הלשון אמר: "ווען איך בין מקרב געווארן צום הייליגען רבין האב איך זיך אויסגעהוילט דעם מח אינגאנצן" (ח), כי אי אפשר לקבל מרבנו ז"ל כל זמן שי'ש לו שכל ודעת עצמי.

והיה רבי לוי יצחק ז"ל רגיל לומר, כמו שבגשמיות — בכלי שבשלו בתוכו מאכל זה, אי אפשר היום לבשל מאכל אחר, אם לא שירחצו קדם את הכלי היטב היטב, כי אם לא ירחצו את הכלי מהמאכלים של אתמול, יתקלקלו המאכלים של היום, ויהיה הטעם נפגם, כמו־כן הוא בדעת רבנו ז"ל, כל מקרב חדש, עליו לידע, שצריך לזרק ולהשליך את מחו ודעתו וחקמתו שקבל אצל אחרים לגמרי, ועל־ידי־זה יזכה לקבל באמת מרבנו ז"ל, והקפיד מאד על אלו שבאים מחדרים אחרים, ומביאים את הפראות והשגעונות (די ווילדקייט און די גארשקייטן) אל תוך דבר רבנו ז"ל, וצעק הרבה פעמים ברבים, ששני דברים אלו אינם הולכים ביחד, הינו פראות ושגעונות וכו' עם דבר רבנו ז"ל, זה אינו הולך יחד כלל, כי ענין רבנו ז"ל הוא ישוב הדעת אמתי, להיות בטל ומבטל לגמרי בו יתברך, ולהתנהג בדרך ארץ ובמתינות גדולה עד מאד, מה שאין בן בחדרים אחרים לומדים פראות ושגעונות שאין זה שיק לחדר רבנו ז"ל כלל.

ומוהרא"ש נ"י אמר, אשר כל אלו שזכו לבטל את דעתם וחקמתם ושכלם לגמרי לגבי רבנו ז"ל, הם גדלו והצליחו מאד מאד, וכל אלו שעדין נשארו עם החכמות וההבליים ועם ה"עבודות" והשגעונות והפראות שלהם, הם נשארו בחוץ לגמרי, ואף שהפך הסמ"ך־מ"ם את היוצרות, ומי שהוא פרא אדם ומלא שגעונות ופראות, אומרים עליו שהוא עובד ה' גדול מאד... ומי שדבוק בחי החיים בו יתברך בבטול כל הרגשותיו, ומתבודד עמו יתברך, עליו אומרים שהוא רחוק מרבנו ז"ל... אין להתפעל מדבורים כאלו, כל זה עצת הסמ"ך־מ"ם בעצמו, שלקח את עצמו לתוך חדרו של רבנו ז"ל, ומי שיתמיד (ח) כשנתקרתי לרבנו ז"ל, נקיתי את המח שלי לגמרי.

בְּאֵמֶת בְּסִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל עַד שְׁיֵהִיו שְׁגוּרִים עַל פִּיו, אִזּוּ יִרְאֶה אִיךָ שְׁבָכַל סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל לֹא מְזַכְרִים כָּלֵל עֲבוּדוֹת שֶׁל פְּרָאוֹת וְשִׁגְעוֹנוֹת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר עֲנִין הַבְּטוּל הוּא שִׁיךְ גַּם בֵּין אָדָם לְחֵבֶר, שְׁצָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְהִתְעַקֵּשׁ עַל שׁוֹם דְּבָר, רַק יִבְטֹל אֶת עֲצָמוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי אֱלִיוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִזּוּ יוּכַל לְהִשְׁתַּוֹּת עִם כָּל בְּרִיָּה, הֵינּוּ כְּשֶׁאֶחָד יָבֹא לְכַלְבֵּל אוֹתוֹ, יַעֲשֶׂה אֶת עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מְבֹטֵל אֶת עֲצָמוֹ נֶגְדַּ זְלָתוֹ, וַיֹּאמֶר: כֵּן, אִתָּה צוֹדֵק, וְכִכָּה אֶף פַּעַם לֹא יָבֹא לְיָדֵי מַחְלָקַת וְנוֹכּוּחִים, וְאַחַר יַעֲשֶׂה כְּמוֹ שְׁמֵאִיר לוֹ... וְזוֹ נִקְרָאת שְׁלֵמוֹת הַבְּטוּל — שְׁאָדָם מְבֹטֵל אֶת עֲצָמוֹ רַק לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְשׁוֹם דְּבָר שְׁבַעוּלָם, וְאִזּוּ יִצְלִיחַ דְּרַכּוֹ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל בְּשִׁלְמוֹת, כִּי אִם עַל-יַדֵּי רַבּוֹי תִּפְלֶה וְהִתְבּוֹדְדוֹת, בְּאֲשֶׁר עַל-יַדֵּי רַבּוֹי תִּפְלֶה וּבִקְשָׁה יִהְיֶה בְּטוּל וּמְבֹטֵל לְגַמְרֵי בְּאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוּ יִהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הָאֶרֶת זֵיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְשׁוֹם דְּבָר שְׁבַעוּלָם וְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם לֹא תוּכַל לְבַטְלוֹ וּלְכַלְבְּלוֹ כָּלֵל; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד תָּמִיד אֱלִיוֹ יִתְבָּרֵךְ.

בֵּית

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁמַה שְׁמוּכָא בְּסִפְרֵי הַמְּדוֹת, אוֹת בֵּית, סִימָן י"ג: "מִי שֶׁרוּצֶה לְכַנֵּס לְבֵית לְדוֹר בְּתוֹכוֹ, יֹאמֶר הַתּוֹרָה, וְאַחַר-כֵּן יְכַנֵּס לְדוֹר בְּתוֹכוֹ", שְׁכַנְתָּ רַבְּנֵנוּ ז"ל הִיא לוֹמַר בְּתוֹךְ הַבֵּית כָּל חֲמֻשָּׁה חֲמֻשֵׁי תּוֹרָה, וְהִיתָה דְרַכְּכֶם שֶׁל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּעִיר אוֹמֵן לְהַבִּיא מַגִּין לְבֵיתָם, וְחִלְקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת כָּל הַתּוֹרָה

כֵּלָה, וְעַל־יְדִי־זָה סִימוּ בְיַחַד בְּבֵית אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְאָמַר
עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂיִכּוּלִים לְהִבְיָא אֶפְלוּ כַּמָּה מְנִינִים, וּבְיַחַד
לוֹמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְעַל־יְדִי־זָה בְּנִקְל יָקִים אֶת דְּבוּרוֹ
שֶׁל רַבְּנּוּ ז"ל, וְהַזְמַן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לְזֶה הוּא בְּעַת שְׁעוֹשִׁים סְעֻדַת
חֲנֻכַּת הַבַּיִת, שְׂיִקְדִּימוּ עֲצָמָם הָאֲנָשִׁים לְבוֹא קֹדֶם הַסְּעֻדָה, וְכֵן
אֶחָד יִקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ אִיזוֹ פֶּרֶשָׁה, וּבְאִפְּנֵי הַזֶּה יוּכְלוּ כָּל־סֵיִם
אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה בְּעַת סְעֻדַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, וְהוּא סִגְלָה גְדוּלָּה
מְאֹד, שְׁבַבֵּית זֶה תִּהְיֶה שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא
דַּעְתּוֹ יתְּבַרַךְ, וּרַבְּנּוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נ"ו):
כְּשֶׁקּוֹרְאִים בַּתּוֹרָה, עַל־יְדִי־זָה קוֹרְאִים אוֹתוֹ יתְּבַרַךְ בְּשֵׁמוֹ, כִּי כָּל
הַתּוֹרָה הִיא כְּלָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְכִמוֹ שְׁכַשְׁקוֹרְאִים
לְאָדָם, צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ, כְּמו־כֵן מִי שְׂרוֹצֵה לְקַרְא אֶל תּוֹךְ
בֵּיתוֹ לְהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא כְּבִיכּוֹל, אֲזִי יִקְרָא בַּתּוֹרָה, וּבְזֶה יִשְׂרָה
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי מוּבָא בְּזֵהָר הַקְּדוֹשׁ, כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס
לְבַיִת, הוּא צָרִיךְ לְהַזְמִין אֶת בֵּיתוֹ, הֵינּוּ שְׂיִזְכִּיר בְּפִיו, שְׁבַחְדָּר זֶה
יִלְמַד וְיִתְפַּלֵּל, וּבַחְדָּר זֶה יֵאָכֵל בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה, שִׂיְהִיָּה לוֹ כַּחַ
לְעַבֵּד אֶת עֲבוּדָתוֹ יתְּבַרַךְ, וְיִכְנִיס בּוֹ אוֹרְחִים, וְיִתֵּן לָהֶם לֶאֱכֹל,
וּבַחְדָּר זֶה יִישֵׁן וְכוּ', וְכֵן יוֹצִיא מִפִּיו עַל כָּל חֶדֶר מֵה הוּא
רוֹצֵה לְעֲשׂוֹת שָׁם, שְׁעַל־יְדִי־זָה יִמְשִׁיךְ עַל בֵּיתוֹ הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה,
כִּי הַשְּׂכִינָה אֵינָה בָּאָה לְאָדָם אֲלָא כְּשֶׁמְזַמְּנִים אוֹתָהּ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל שִׂיְהִיָּה בֵּיתוֹ בַּיִת שֶׁל
שְׂמֻחָה, וְתִמְיֵד יִשְׁמְעוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ קוֹל שְׂשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה, וְאָמַר
בְּזוֹ הַלְּשׁוֹן: "פּוֹן דִּי וְעֵנְט זָאל זִיךְ הַעֲרֵן אַ קוֹל פּוֹן שְׂמֻחָה"
(ט), כִּי בְּבֵית שְׂהַשְׂמֻחָה שׁוֹרָה, שָׁם הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה
שׁוֹרָה אֲלָא בְּמָקוֹם שְׂמֻחָה, לֹא־כֵן בֵּית שְׂהוּא מְלֵא מַחְלָקַת וּמְרִיבּוֹת,
מִשָּׁם מְגַרְשִׁים אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמֵה גַם שְׂגוֹרִם הַרְּבָה צְרוֹת וְרַעוֹת
לְדָרִים בְּבֵית הַזֶּה.

(ט) מֵהַקִּירוֹת יִשְׁמְעוּ קוֹל שְׂמֻחָה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריך להזהר מאד מאד לא לקלל בבית, כי במקום קללה שם השראת השדים והרוחות, ועל-כן כשאדם מקלל בתוך ביתו, על-ידי-זה משרה שדים ורוחות בתוך ביתו, והם אשר גורמים לו כל הצרות והעניות, וצריכים להזהר בדבר זה מאד מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בכל בית יהודי צריכה להיות קפה של צדקה, ולהיות רגיל להכניס בה בכל יום כמה פרוטות לצדקה, כי הצדקה היא הפתח לקבל בו את הארת השכינה הקדושה, ועל-כן מי שנוהר לתן צדקה בכל יום בתוך ביתו, ימשיך ברכה והצלחה בתוך ביתו, ולא תהיה רשות לשום משחית ומחבל להכנס לתוך ביתו, כי צדקה תציל ממות, ובבית שנותנים צדקה מגרשים משם את המות, ומביאים את החיים, וצריכים להרגיל גם את הילדים הקטנים שישלשלו בכל יום כמה פרוטות לקפת הצדקה, כדי לחונכם ולהרגילם במצות צדקה, כי הצדקה בבית מברכת את הבית, ובבית שנותנים שם צדקה, אף פעם לא צריכים לקרא לרופא לבית הזה; אשרי מי שנותן בכל יום צדקה בתוך ביתו דיקא, מלבד הצדקות שנותן בבית המדרש, או בדרך, כי הצדקה בבית, זו סגלה בפני עצמה.

בטחון

מוהרא"ש נ"י אמר, שעקר שלמות הבטחון תלוי כפי השכל, כי כפי שהאדם זוכה לזכך ולטהר את שכלו מכל מיני לכלוך וזמהמה הנדבקים בו ממעשיו שבימיו הקודמים, כן נתברר אצלו הבטחון בו יתברך, וממילא אין לו שום פחדים של הבל בימי חייו, וכמו שאומר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות בטחון, סימן א'): מי

שֵׁשׁ לוֹ בְּטַחֲוֹן, אֵין לוֹ שׁוּם פֶּחַד, וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב (יְשַׁעְיָה י"ב):
 "אֲבֹטַח וְלֹא אֶפְחַד", כִּי הַבְּטַחֲוֹן מְבֹטֵל כָּל מִינֵי יִרְאוֹת וּפְחָדִים
 מִן הָאָדָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ תְּמִיד שֶׁיִּגְמַר בְּעֵדוֹ
 לְטוֹבָה, וַיְהִי הַכֹּל עַל גִּבּוֹן, לְכֵן אֵינוֹ מִפְּחַד כָּלֵל, כִּי הֲלֹא הַכֹּל
 תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא בְּיַד שׁוּם בָּשָׂר וָדָם, וְעַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם
 תְּמִיד בּוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הוּא מִמְּשִׁיךְ כָּל הַשְּׁפָעוֹתָיו בְּשַׁעֲתוֹ, בְּבַחֲיַנֵּת
 (תְּהִלִּים קמ"ה): "עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ", וְאֲזִי — "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם
 אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ" (עֵין לְקוּיֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ע"ו), כִּי הַבְּטַחֲוֹן
 עוֹשֶׂה כְּלֵי לְקַבֵּל בְּתוֹכּוֹ הַשְּׁפָעֵתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאֲזִי לֹא חֹסֵר לְאָדָם
 כְּלוּם, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ בְּעֵת וּבְזִמָּן שֶׁהוּא צָרִיךְ אוֹתוֹ.

וְאָמַר מוֹהַר"ש ג"י, שֶׁמּוֹבָא בְּסֵפֶר "חֻבֵּת הַלְּכָבוֹת" (שַׁעַר
 הַבְּטַחֲוֹן): מַעֲשֵׂה בְּחִסֵּד שֶׁהֲלֹךְ בְּדַרְכֵים לְקַבֵּץ כֶּסֶף צְדָקָה לְפָרְנֶסֶת
 בֵּיתוֹ, וּבְדַרְךָ הַלּוֹכוֹ רָאָה אֵיזָה עָרַל שֶׁמְשַׁתְּחָוָה לְפֶסֶל וּמְתַפְּלֵל
 לְפָנָיו לְאֲכֹל וּלְפָרְנֶסֶה וְכוּ', נִגַּשׁ הַחֲסִיד הַנַּ"ל אֶל הָעָרַל וְאָמַר לוֹ:
 "אֵיזָה טַפֵּשׁ אַתָּה, הֲלֹא אַתָּה מְתַפְּלֵל אֶל חֲתִיכַת אֲבָן, דּוּמָם, שְׁלֹא
 יְכוּלָה לְעֹזֵר לָךְ כְּלוּם" וְכוּ', שָׂאֵל אוֹתוֹ הָעָרַל: "וּבְמֵי אַתָּה מֵאֲמִין,
 וּלְמֵי אַתָּה מְתַפְּלֵל?" עָנָה וְאָמַר לוֹ הַחֲסִיד: "אֲנִי מֵאֲמִין בְּמֵי שֶׁבָּרָא
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְאֲשֶׁר מְחַיֶּה וּמְהַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ כֹּכָל עֵת
 וָרִגְעַ", וְחֹזֵר וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַגּוֹי: "וַיְמָה אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן?" אָמַר
 לוֹ הַחֲסִיד: "אֲנִי הוֹלֵךְ לְבַקֵּשׁ פָּרְנֶסֶה לְבֵיתִי", עָנָה וְאָמַר לוֹ
 הָעָרַל: "הַגִּנִּי גַם-כֵּן תִּמָּה עַל דְּבָרֶיךָ, אִם אַתָּה מֵאֲמִין בְּמֵי שֶׁבָּרָא
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּמְחַיֶּה וּמְהַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, לְמָה אַתָּה
 הוֹלֵךְ וּמְסוֹתוֹבֵב בַּחוּץ לְבַקֵּשׁ פָּרְנֶסֶתְךָ, הֲלֹא הוּא יְכוּל לְהִבְיֵא לָךְ
 פָּרְנֶסֶה בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ?" ... וְנִכְנְסוּ דְבָרֵי הָעָרַל לְתוֹךְ לֵב הַחֲסִיד, שֶׁהָרִי
 כֵּן הוּא בְּאֵמֶת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יְכוּל לְפָרְנֶס אוֹתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלָמָּה
 עֹזֵב אֶת בְּטַחֲוֹנוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ?! וְחֹזֵר לְבֵיתוֹ לְעַסֵּק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם
 יִתְבַּרֵּךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ זִמָּן פָּרְנֶסֶתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְסִיִּם מוֹהַר"ש
 ג"י: רּוֹאִים שֶׁעַקֵר הַזְּדִכְכוֹת הַבְּטַחֲוֹן הוּא עַל-יְדֵי הַשְּׁכָל, שֶׁבְּשַׁעֲה
 שֶׁמְתַבָּרֵר לְאָדָם בְּשְׁכָלוֹ, שָׂאִין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדוֹ יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל.

אזי בודאי תמיד יבטח בו יתברך, ועל-ידי-זה יקבל כל השפעתו במקומו ובשעתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהשרש והמקור של הבטחון בו יתברך (שהוא קדשת השכל כנ"ל), הוא האמונה הקדושה, כי עקר השכל דיקא על-ידי האמונה, שהאדם מאמין שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ולכן כל הצדיקים שבכל הדורות עבדו ביותר לגלות את האמונה הקדושה בעולם, כי על-ידי שנתבררת לאדם האמונה בו יתברך, ממילא יבטח בו יתברך בבטחון אמתי, ואף פעם לא יפחד משום דבר כלל, וכן פעם אומר הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: איך מענישים את האדם מלמעלה? לוקחים ממנו את האמונה והבטחון בו יתברך, ועל-ידי-זה הוא כבר נענש מעצמו, כי הוא כבר מפחד מכל דבר, ואינו יכול לנחם את עצמו בתוך כל צרותיו, שזהו הענש הגדול ביותר מכל הענשים, כי בזמן שאדם יודע שהכל ממנו יתברך, ואין שום דבר הפקר בעולם כלל, על-ידי-זה הוא תמיד שמח בחלקו וגורלו, ובוטח בו יתברך, שסוף כל סוף בודאי יהיה טוב, מה שאין כן כשנחסרים ממנו האמונה והבטחון, אזי הוא איש ענוש מאד, ועובר עליו מה שעובר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש בני-אדם שחושבים שמחמת שעבר עליהם בחייהם מה שעבר, וכן נפלו ונכשלו בכל מיני חטאים ועוונות, רחמנא לצלן, לכן לא יועיל להם כלל הבטחון בו יתברך, כי מי הם שיבטחו, ויעזר להם הקדוש-ברוך-הוא, הלא הם חוטאים ופושעים וכו', אבל באמת אין הדבר כן, כי אפלו אם יהיה האדם באיזו מדרגה פחותה שיהיה, כשישים בטחונו בו יתברך, בודאי יעזר לו השם יתברך בזכות האמונה והבטחון לכד, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש שחר טוב, מזמור ל"ב) על הפסוק (תהלים ל"ב): "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסוכבנו", שאפלו הרשע הבוטח בה' — חסד יסוכבנו,

כי מדת הבטחון שיכת לכל אדם בכל עת ובכל מדרגה שרק ימצא בה, ואדם צריך להשתדל תמיד להעלות עצמו אל השכל האמתי, ולהכניס בדעתו האמונה והבטחון בו יתברך, ועל-ידי-זה בודאי יזכה לראות בישועת ה', איך שהשם יתברך יעזר לו בכל עניניו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבשעה שיש לאדם הזדככות האמונה והבטחון בו יתברך, אז יש לו אב רחמן שמרחם עליו תמיד, ושרואה לספק ולהשלים לו כל הצטרכותו, שלא יחסר לו שום דבר כלל, וכדרך האב המרחם על בנו, ותמיד דואג בשבילו בכל עניניו, וזהו "אב" — ראשי תבות אמונה בטחון, כי דיקא על-ידי שלמות האמונה והבטחון בו יתברך, הוא מרגיש מדת רחמנותו פרחם אב על בנים, וכבר אין לו שום פחד ויראה משום דבר שבעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכפי הזדככות האמונה והבטחון של הצדיקים, על-ידי-זה הם זוכים לראות אותות ומופתים ושהוד הטבע מממש, ושנוי הטבע הוא דבר פשוט אצלם, כי הלא כל הטבע מתנהג רק ברצונו יתברך, וממילא בידו לשנות את הטבע לעת הצורך, ואין בזה שום חדוש כלל, כי כשאדם זוכה להזדככות השכל פנ"ל, שהוא דיקא על-ידי אמונה ובטחון, על-ידי-זה כל הבריאה כפופה אליו, וכלם עושים רצונו לעזר לו לעבד את השם יתברך באמת.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם הלך הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, למקנה באמצע הלילה, ולקח עמו את הגבאי שלו שיאחז את הנר להראות לו מקום הטבילה, והיה אז באמצע החורף, והלכו לאיזו מערה שהיה שם מקנה מים, והיה קרח קפוא על כל פתלי המערה, וירד הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, לטבל במקנה, והאריך מאד בטבילה ביחודים קדושים כדרכו, פתאם ענה ואמר לו הגבאי: רבי, די לעכט ברענט

באלד אויס (י), ובבלבל קצת בדבורו את מח הבעל-שם-טוב הקדוש, באמצע טבילתו, וענה ואמר לו הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: "דארנע מען נעמט א שטיק צאפע און מ'צינד דאס אן" (כ), ומי שאמר לגר שידלק יאמר לצאפע שידלק... וכן היה, כי מגדל אמונתו ובטחונו של הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, לא היה לו פחד משום דבר שבעולם כלל, וכל הבריאה בלה היתה כפופה אליו לעשות רצונו, ולכן היה יכול להראות שנוי טבע בזה, והיה אצלו פדבר פשוט מאד, שמי שאמר לגר שידלק יאמר לקרח שידלק, וכמו שמצינו בגמרא (תענית כ"ה.) אצל רבי חנינא בן דוסא, שאמר: מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחמץ וידלק, וזוהי הודפכות האמונה והבטחון של הצדיקים; אשרי מי שזוכה להגיע להשגה כזאת.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שמכניס בעצמו ברור האמונה והבטחון, אז נכנסת בו התחזקות עצומה, להתחזק בכל מה שעובר עליו בחיים, ותמיד יכול לנחם עצמו עם איזו נחמה בתוך כל צרותיו, כי הבטחון מבטל את הפחד מהאדם, ונותן לו הכח לעמד חזק בתוך כל תקף הרפתקאותיו, ואין שום דבר יכול לשבר אותו כלל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שבשעה שהיה בארץ ישראל, וישב שבעה על פטירת אמו, עליה השלום, בא לנחם אותו יהודי אחד, שהתפעל מוהרא"ש נ"י מאד מגדל ההתחזקות שלו, כי האיש הזה סבל צרות ויסורים נוראים מאד עוד מימי נעוריו, כי היה בחור צעיר בשעת מלחמת העולם השנייה, ולקחו אותו למחנות ההסגר, וכמה פעמים כמעט שהכניסו אותו לתאי הגז, וכרגע האחרון נצול, על-ידי שזרקו אותו משם ושלחוהו למחנה אחר, והיה בכמה מן המחנות הקשים ביותר שהיו, וכל הזמן מסר נפשו לקיים את התורה והמצוות כמה שהיה יכול, ולא רצה בשום אופן לאכל גבלות וטרפות, והיה שם גוי אחד גם-כן משבויי (י) רבי, הגר הולך לבבות. (כ) טפש, לוקחין חתיכת קרח ומדליקין עם זה.

המלחמה בתוך אחד מהמחנות הנ"ל, וראה איך שהוא מסרב לאכל הנבלות והטרפות שנתנו שם, והוכיח אותו, שבודאי ימות אם לא יאכל, כי כמה זמן יכולים להחזיק מעמד בלי אכילה כראוי, וענה לו האיש הנ"ל, שלא אכפת לו כלל אם ימות ברעב, כי ממילא אין לו הרבה מה להפסיד כאן, אכל לא יתגעל בנבלות ובטרפות בשום פנים ואפן, ועזר לו השם יתברך, שעבר בשלום את כל מדורי הגהינום של המחנות הנ"ל, והגיע לארצנו הקדושה והתחתן עם אשה אחת, וסבל ממנה צרות ויסורים נוראים, וגם נולדו להם כמה ילדים פגועים, ורחמנא לצלן, וכן חתן כמה מבנותיו ונתגרשו, לא עלינו, וממש סבל צרות ויסורים רצופים כל ימי חייו, ועם כל זה היה מתחזק בכל תקף יסוריו באמונה ובבטחון חזק בו יתברך, ושאל אותו מוהרא"ש נ"י, מהו הסוד שלו, איך הוא מתחזק בכל מה שעובר עליו בחיים? וענה לו האיש הנ"ל בתמימות ובפשטות, שהוא מאמין שמתרח להיות בענין נשמתו סוד עמק מסודות הגלגול, כי אחרת לא יתכן שיהיו כל-כך הרבה צרות ויסורים לאיש אחד לכד, אם לא שגנוז בזה איזה סוד של גלגול נשמות, שהוא מכרח לסבל מחמת פגמים ועוונות של הגלגולים הקודמים, ואמר מוהרא"ש נ"י, שהוא קבל התחזקות נוראה מהדבור עם האיש הנ"ל, כי ראה שבאמת הוא מתחזק בהתחזקות אמתית ובאמונה פשוטה בו יתברך, שבודאי מה שעובר עליו הכל לטובה, והוא מסבת הגלגול וכו', ואי אפשר לשאל שאלות וחקירות על הנהגותיו יתברך.

ודרך אגב ספר מוהרא"ש נ"י ספור מענין הגלגול, שפעם נסע הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, עם תלמידיו בדרך, ונכנסו לאיזה מלון לאכל סעדת היום, והכין בעל הבית סעדה גדולה בשבילם, וכרגע האחרון נסע הבעל-שם טוב משם במהירות גדולה, ולא רצה לטעם כלום, ודרך אחריו בעל הבית, והפציר בו להשאר לאכל, אבל לא שם לבו אל דבריו כלל, ונסע משם עם כל תלמידיו בבהלה גדולה, וחזר בעל הבית לתוך מלונו, וישב

יחד עם כל משפחתו לאכל, ובאמצע הסעודה נתחבה עצם בגרונו של אחד מהילדים ונחנק הילד ומת, רחמנא לצלן, ונעשתה שם בהלה גדולה, והבין בעל הבית שבודאי הבעל-שם טוב הקדוש יודע פשר דבר זה, ורדף אחריו והשיג אותו ושאלו: "רבי, אם ראיתם ברוח קדשכם מה יהיה עם הילד, למה לא התעכבתם בביתי להציל אותו, הלא היתה זו הצלת נפשות?" ענה ואמר לו הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: "תדע, ידידי, שזה היה ענין של גלגול נשמות, כי הילד הזה היה גלגול של מורה-הוראה אחד, שפעם הורה לאסור על איזה עגל שהביאו לפניו לשאל שאלת חכם, וההוראה שלו לא היתה נכונה, ופסק את הדין בלי לעיין היטב בתוך ההלכה, ולכן היה קטרוג גדול עליו בשמים, כי על ידו זרקו את העגל לאשפה, ולא קבלה הנשמה המגלגלת בו תקונה הראוי, וגזרו בשמים, שצריך אותו חכם להתגלגל עוד פעם בזה העולם לקבל את ענשו, והנה הילד שלך היה גלגול החכם הנ"ל, והוא נחנק על-ידי עצם של אותו עגל, שפעם הורה עליו בטעות, ועכשו כלם קבלו את התקון שלהם, ובזה נחם מאד את האיש הנ"ל. וסיים מוהרא"ש נ"י: רואים איך שבכל פרט ופרט של הבריאה קשורים סודות ורזין עליונים, ועל-ידי שהאדם מכניס בעצמו את האמונה והבטחון בו יתברך, והוא מאמין, שבכל פרט ופרט יש כונה עליונה ממנו יתברך, והו עקר ההתחזקות והנחמה שלו בתוך כל צרותיו, וזה נותן לו הכח לעבר את החיים בשלום בלי שום יראות ופחדים, ולהגיע אל תקונו הנצחי; אשרי הזוכה לאמונה ובטחון אמתיים, ואז באמת יחזיק מעמד, ויזכה לעבר את העולם בשלום, ויהיה חזק ואמין מאד, כי בזה העולם צריכים התחזקות עצומה להתחזק בכל מה שעובר עליו, וצריכים להתנגע ולהקבין ולהשפיל, אשר כל מה שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא בודאי צדיק וישר הוא, ואם אינו מבין מה ולמה קורה עמו מה שקורה, יתלה את זה בענין גלגולי נשמות, וימסר את עצמו לגמרי באין סוף ברוך הוא, וזה אשר יחזקו לעבר על הכל בנקל; אשרי לו!

גלות וגאולה

מוהרא"ש נ"י אמר: עקר הגלות הוא, שהקדוש-ברוך-הוא מסתיר פניו מן האדם, הינו שהאדם אינו זוכה להרגיש אותו יתברך, וחושב שהוא יתברך הפך פניו ממנו, ואינו רוצה להסתפל עליו, וענין זה שיקב בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, הינו כי אדם פרטי שחושב תמיד שרק עליו עוברת מדת הדין, ורק עליו הקדוש-ברוך-הוא מביא את כל הדינים, ועושה שתהיינה לו כל מיני צרות וכו', זה בחינת הסתרת פנים בפרטי פרטיות, הינו שאדם זה אינו זוכה להרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, וכן בכלליות העולם, יש לבני-אדם כל מיני קשיות, מדוע הוא יתברך אינו מסתפל עליהם כפיככול, ומדוע עשה כך וכך וכו', זה בחינת הסתרת פנים בכלליות, אשר הסתרת פנים נקראת בחינת אחר, כי אינו רואה את פני הקדוש-ברוך-הוא, וכאשר זוכה ורואה את פני הקדוש-ברוך-הוא, ענין זה נקרא רחמים, הינו כי אפלו שעדין עוברות עליו צרות ויסורים ומרירות וכו', בכל אפן מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא בתוך כל הצרות שעוברות עליו, ואף-על-פי שאינו זוכה להבין, מדוע צריך לעבר עליו כך, בכל אפן אינו שואל שום קשיות עליו יתברך, רק יודע שפך רצונו יתברך, וכך צריך לקבל את זה, אשר זה נקרא בחינת רחמים, כי מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא עליו בחינת פנים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרבינו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'): אשר כל עקר התפלות הן, כדי שתחזור הסתרת הפנים וכו', הינו כי עקר התפלה היא כדי שנוזפה להרגיש מכל דבר אותו יתברך, ונוזפה לחזור אליו יתברך, ונחזק את עצמנו, הינו אף-על-פי שאיננו זוכים להבין מדוע עובר עלינו מה שעובר, בכל אפן גדע, שפך הוא רצונו יתברך, ונדבק את עצמנו אליו, ונדע שהכל בחסד וברחמים ממנו יתברך.

והסביר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר עָקַר תְּפִלְתָּנוּ הוּא, כְּדֵי שְׂנוּזָה לְצֵאת מַגְלוּתֵנוּ, הֵינּוּ כִּי עָקַר הַגְּלוּת הוּא הַסְתָּרַת פְּנִים, שְׂאִינְנוּ זוֹכִים לְרֵאוֹת וְלִהְפִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעָקַר הַגְּאֻלָּה הִיא לְזִכּוֹת לְרֵאוֹת וְלִהְפִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, וְזֶה עָקַר הַתְּפִלָּה — לְזִכּוֹת לְרֵאוֹת וְלִהְפִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ מִכָּל דָּבָר.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: לְגַאֻלָּה, הֵינּוּ לְבַחֲיַנַּת הַתְּפִלָּה, שְׁעַל יָדָהּ זוֹכִים לְגִלוּי פְּנֵי הַנְּיָה, זוֹכִים רַק עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּים, הֵינּוּ כִּי רַב בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָם מְבִינִים וְאֵינָם מְשִׁיגִים עֲנֻן זֶה, הֵינּוּ כִּי אוֹמְרִים בְּכָל פֶּעַם, הֲרִי אָנוּ מִתְּפַלְלִים בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמָה יִהְיֶה הַסּוּף, וּמִתִּי תָבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ', אָבֵל מִי שְׂנוּזָה לִהְיוֹת מְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, הַצַּדִּיק מְאִיר בּוֹ אוֹר אֱלֹקֵי בְּהַתְּגַלוּת נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה כָּל-כָּף, עַד שְׂנוּזָה לְרֵאוֹת שֶׁהִנֵּה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֶּה אִתּוֹ, עָמוּ וְאָצְלוּ, אֲשֶׁר זֶה עָקַר הַגְּאֻלָּה — לְזִכּוֹת לִהְפִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי הִנֵּה הוּא יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא עִמָּנוּ, וְאָנוּ מִתְּפַלְלִים אֵלָיו בְּכָל יוֹם, שְׁחֵרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב וְחֻצוֹת, וְלוֹמְדִים תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקִימִים מְצוּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְאֵם, חֵס וְשְׁלוֹם, נִכְשְׁלִים בַּעֲבָרָה וְכוּ', תִּכְף-וּמִיד חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר מִי שְׂמַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְחֵיוֹת בְּצוּרָה כְּזֹאת, תִּיּוֹ חַיִּים אַחֲרַיִם לְגַמְרֵי, וְזֶה עָקַר הַגְּאֻלָּה — שְׂנוּזָה לִהְרַגִּישׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אִךְ רַב הָעוֹלָם רְחוּקִים מִכָּל הָעֲנֻן הַזֶּה, וְשׂוֹאֲלִים וּמְקַשְׁיִם: מַה יוֹעִילוּ כָּל הַתְּפִלוֹת שְׁלֵנוּ, וּמָה יִהְיֶה הַסּוּף, וּמִתִּי כָּבֵר יִהְיֶה טוֹב וְכוּ' ! ?

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: אֲנָשִׁים שׂוֹאֲלִים: מַה יִּהְיֶה וְאִיךָ יִהְיֶה וְכוּ', וּבְאֲמַת מַה צְרִיךְ לִהְיוֹת... הֲרִי הָעָקַר הוּא לְהִשְׁיֵג, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ פֶּה, וְאִזּוֹ יוֹצְאִים מִכָּל הַצְּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת וְהַהֲסָתָרוֹת, וְזוֹכִים לְגַאֻלָּה.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: עַל-יְדֵי שְׂנוּזָה לִהְתְּקָרֵב אֶל הַצַּדִּיקִים,

זוכים לגאולה שלמה, כי באפן שישגי את הקדוש-ברוך-הוא, צריך שיהיו לו כלים להמשיך עליו אורו יתברך, ועקר הכלים הוא התורה שלומד, התפלה שמתפלל והמצוות שמקיים, אשר על-ידי זה עושה לעצמו כלי להמשיך עליו אורו יתברך, וכשזוכה להיות מקרב לצדיק, זוכה שהצדיק לוקח את תורתו ותפלתו, ובונה מהם משכן להמשיך לו את אור אלקותו יתברך, באפן שזוכה להרגיש את פני השם יתברך עליו תמיד, ויזכה לגאולה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), ולכן הוא ענין גדול מאד שאדם זוכה לקשר עצמו לגמרי אל הצדיק, הינו כי מקשר עצמו בתורתו, תפלתו ומצוותיו אל הצדיק, ועל-ידי-זה זוכה שהצדיק יעלה אותו, ויבנה לו את המשכן (עין לקוטי-הלכות, העושה שלים לגבות חובו).

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שזוכה לקשר את עצמו אל הצדיק לגמרי, עד שהצדיק עושה לו משכן, על-ידי-זה יכול לשבת בביתו בפנה וללמד ולהתפלל וכו', ולהתענג בנעים זיו השכינה ממש, ואינו צריך שום דבר, רק אותו יתברך, ולא קשה לו שום קשיות, ואין לו שום בעיות, ואינו שואל מה יהיה ואיך יהיה וכו', כי יש לו את הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, וזה מה שיהיה, וזה מה שצריך להיות, כי מה צריך להיות יותר מזה, הרי זוכה להרגיש אותו יתברך על פניו; אשרי לו ואשרי חלקו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, העקר הוא ההתקשרות לצדיק, ועל ידו זוכים לכל טוב אמתי ונצחי, וצריכים הרבה הרבה לבקש ממנו יתברך, שנוזף לאחז את עצמנו ברבנו ז"ל, כי הבעל-דבר עושה כל מיני פעולות בעולם לרחק את האדם מרבנו ז"ל, ומי שזוכה כבר להתקרב אל רבנו ז"ל, זוהי זכות נוראה ונפלאה מאד, אך צריך רחמים גדולים שלא יתקרר ויאבד את הכל, מחמת פגעי ומקרי הזמן שיעברו עליו, רק צריך לחדש את עצמו תמיד בהתקרבות לצדיק, ואז יזכה לכל טוב אמתי, ותורתו ותפלתו יאירו לו מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שמרגיל את עצמו להתפלל הרבה אליו יתברך, יזכה להפך את מדת הדין לרחמים גמורים, הינו שיזכה להרגיש אותו יתברך מכל מה שעובר עליו, אך צריך להיות חזק בזה מאד מאד, ולא לפל משום דבר כלל, כי ידע שהבעל-דבר ימנע אותו מזה בכל מה שיוכל, וצריך להיות חכם ופקח מאד מאד נגדו, הינו לחטף כמה דבורים אליו יתברך פה, וכמה דבורים פה, קצת לדבר אליו יתברך בעת ההליכה בדרך, וקצת בעת שנמצא בביתו וכו' וכו' באפן שידבר אליו יתברך, ויבקש ממנו יתברך וכו', ולא יפנה אל המניעות שעוברות עליו, רק יחטף קצת פה וקצת שם, והכל יצטרף לחשבון גדול.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זה מה שרבונו ז"ל מספר (ספורי מעשיות, מצעה ח' מרב וכן יחיד) שיש בחינת המאור הקטן, וצריך לבוא ולהתחבר אל המאור הגדול, שדבר זה סובב על כל פר ישראל בפרטיות, שהוא נקרא בחינת המאור הקטן, וצריך לבוא ולהתחבר אל הצדיק שהוא בחינת המאור הגדול, הינו המאור הקטן שהוא בחינת התפלה וכו', ודבר זה יש לכל יהודי, הינו כי כל יהודי יש לו פח הדבור, ויכול להתפלל אליו יתברך, אך צריך לבוא אל המאור הגדול שהוא הצדיק, שילהיב אותו ויגלה לו את ענין התפלה, ועל-ידי-זה יכול לבוא לגאולה וכו', אשר כל זה שיקף לכל אחד ואחד, כי מי שזוכה באמת לבוא אל הצדיק, הצדיק מלהיב את נקדתו, ומתחיל לדבר אליו יתברך, ועל-ידי-זה יוצא מגלותו, וזוכה לגאולה, (וכמו שרבונו ז"ל מזכיר שם במעשה, שאם היו באים ביחד המאור הגדול והמאור הקטן, היה בא משיח, עין שם); אשר לזה זוכים רק על-ידי התקרבות לצדיק, ולכן צריך לבקש הרבה הרבה ממנו יתברך, שיזכה להתקרב לצדיק, ואף פעם לא יתרחק מרבונו ז"ל, אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל זה הוא ענין ההתבודדות שגלה לנו רבונו ז"ל, כי מי שרוצה לדבר אליו יתברך, צריך

לקשר מחשבתו אל הדבור, כי הרי מחדש עכשו תפלה מדעתו, ועל-ידי-זה מאיר לו מחו ומזכר, וממילא יכול להתפלל את התפלות הקבועות במח אחר, ומאירים לו מאד מאד, וזוכה לתקון הברית, כי מחו מזכר ומישב, אשר כל זה בא רק על-ידי התקרבות והתקשרות לצדיק; אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיק, שאז יזכה לגאל נפשו באמת, אשרי לו ואשרי חלקו, כי מי שבא אל הצדיק, הצדיק מעורר אותו משנתו העמקה, ומאיר בו את אורו יתברך, עד שמתעורר ומתחיל לדבר אליו יתברך, וללמד את התורה הקדושה ולקיים את כל המצוות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רואים בגשמיות, כשאדם ישן, הוא אינו מדבר ואינו מתפלל ואינו לומד וכו', רק בשמתעורר אז מתחיל לדבר וכו', וכמו-כן ברוחניות, אם מח האדם ישן, האדם אינו מתפלל, ואינו לומד, ואפלו שלומד ומתפלל, הכל הוא בכחינת שנה, וכשזוכה להתקרב לצדיק, הצדיק מעוררו מהשנה, שיתחיל ללמד ולהתפלל במחין זפים וברורים; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י: התעוררות השנה נפרת באדם על-ידי שמתחיל לדבר עמו יתברך, ולכן כל אלו שעושים ליצנות מענין התבודדות וכו', לא, חס ושלום, שהם כופרים וכו', אלא מחם ישן, ואין להם שום הרגשה בזה כלל, ואומרים: אל מי אנו מדברים, הרי לא שומעים אותנו וכו', אף על-ידי שיתקרבו לצדיק באמת, יפתח מחם בהארה ובזיו נורא ונפלא כזה, שיזכו להרגיש את פני הוי"ה עליהם ממש, ויתחילו לדבר עמו יתברך פנים אל פנים כדבר איש אל רעהו, ויגאלו את נפשם לעד; אשרי להם, ואשרי חלקם!

גמילות חסדים

מוהרא"ש נ"י אָמר, פּי גמילות חסד הגדולה ביותר, היא לדבר ולחזק את בני-אדם בעבודת השם יתברך, וזו גמילות חסד הגדולה ביותר שיכולה להיות, הן אמת שגמילות חסדים סובבת על כסף — להלוות לבני-אדם איזו הלוואה, כשהם נצרכים, עם כל זאת שלמות גמילות חסד היא לחזק ולאמץ בר ישראל, ובפרט כשאִיזה יהודי בא לשפוף את לבבו לפניך, גמילות חסד הגדולה ביותר, שתהיה לך סבלנות לשמע מה מעיק לו ומה מצער, ואין עוד גמילות חסד יותר גדולה מזו, פּי על-ידי-זה יכולים ממש להציל נפש, פּי הרבה פעמים עוברים על האדם משברים וגלים, והוא כל-כך שבור, והוא מחכה לאִיזה אדם שישמע אותו, וירצה לדבר עמו, וכשמוצא את האדם, זו גמילות חסד הגדולה ביותר בשבילו, ועל-פן אשרי מי שגומל חסד עם כל בר ישראל, ומחזק ומאמץ אותו, ושומע שברון לבו ומה שעובר עליו, שעל-ידי-זה הוא יכול להציל נשמות ישראל מהפליזון, ואצלו יתברך מאד יקרה גמילות חסד שאדם עושה עם זלתי, וחקמינו הקדושים אָמרו (ילקוט הושע, רמז תקכ"ב): אָמר הקדוש-ברוך-הוא, חביב עלי חסד שאַתם גומלים זה לזה מכל הזבח שזבח שלמה לפני; פּי אצלו יתברך מאד חשובה גמילות חסדים, ובפרט גמילות חסד של אמת, כשאדם מוכן לשמע את צרת חברו, ולדבר על לבו ולחזקו ולאמצו.

ואָמר מוהרא"ש נ"י, פּי הרבה פעמים ראו כבר דבר זה, שאדם היה כל-כך עצוב ומדאג ומבהל בפחדים, שעבר עליו מה שעבר — משברים וגלים, וכשבא אחד והוריד את עצמו אליו, ושמע את כל מה שמעיק לו, וחזקו ואמצו, על-ידי-זה הצילו ממות לחיים ממש, פּי האדם הזה הלך עם מחשבות להתאבד, ואַתָּה שמעת אותו, ונתת לו תשומת לב, ועל-ידי-זה הצלת אותו ממות לחיים ממש, ועל-פן אשרי מי שעוסק בגמילות חסדים,

לדבר עם אחרים ולשמע את אחרים, שזו גמילות חסד הגדולה ביותר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אדם צריך להתישב בדבר זה מאד מאד, כי בדור הזה, בעוונותינו הרבים, עובר מה שעובר על נשמות ישראל — צרות ויסורים ומרירות וכל מיני הרפתקאות, ואין להם אל מי לשפוף את לבכם, וכשאדם בא ומוכן לשמע את צרת חברו, זה מאד יקר אצלו יתברך, ועל-כן "והחי יתן אל לבו", זה חי העולמים, שהוא משלים שכר לכל בר נש על כל פסיעה ופסיעה בגמילות חסד (קהלת רבה, פרשה ז', סימן ס', עין שם); ובאמת האדם מתבטל בכל יום כמה וכמה שעות, ועל-כן מה טוב ומה נעים באלו השעות לעשות גמילות חסד עם אנשים, שישמע את צרותיהם ובעיותיהם, כי סתם ללכת בטל, על-די-זה עוברים עברות חמורות וגדולות, רחמנא לצלן, כי באמת אסור לבטל אפלו רגע אחד, כי כל רגע ורגע שעובר על האדם הוא אבדה נצחית, וכבר אף פעם לא יחזור לו, ומכל שכן שעה, ומכל שכן יום, אבל בהכרח לאדם להבטל, כי אי אפשר להיות דבוק תמיד בתורה ובעבודת השם יתברך, על-כן טוב מאד בעת הבטול גם-כן לעסק בדברים קדושים, כגון: גמילות חסד לעשות עם יהודי ולשמע אותו ולדבר על לבו, או לילך ולהפיץ את ספרי רבנו ז"ל, שבזה מחזקים ומאמצים את בר ישראל, או לנקות את בית המדרש, שזו גמילות חסד שעושים עם כל האנשים שבאים לבית-הכנסת, כי יש כל מיני גמילות חסדים שיכולים לעשות, העקר לא לבטל את הזמן, ובמקום לבטל את הזמן כדאי לעשות גמילות חסד, הן לדבר עם אחרים ולשמע את בעיותיהם, והן להפיץ את ספרי רבנו ז"ל, אשר אין למעלה מזה, והן לעסק בנקיון בית-המדרש וכדומה, כל דבר שיכולים לעזור לזלתו, זה בכלל גמילות חסד, וחקמינו הקדושים אמרו (ירושלמי, תענית, פרק ד'): בצל ידי פסיתיד — זו גמילות חסדים, שכל העושה גמילות חסדים, זוכה לישב בצלו של הקדוש-ברוך-הוא; וסיים מוהרא"ש נ"י: בזה שאדם מרגיל

את עצמו לעשות גמילות חסד עם זלתי בגופו ובממונו, ועוזר
 לאנשים אחרים, הרי זה מסתתר רק בצלו יתברך, כי הוא מראה,
 שאין לו אף אחד בעולם, רק הקדוש-ברוך-הוא, והוא משמש רק
 את הקדוש-ברוך-הוא, וזה רצונו יתברך, על-כן אשרי מי שעוסק
 תמיד בגמילות חסדים.

ומוהרא"ש נ"י תמיד מקפיד על דבר זה, ומעורר ומעודד את
 תלמידיו שיידברו עם אחרים וישמעו את אחרים, אבל הכל לא בזמן
 הלמוד, כי בזמן הלמוד, אז למוד התורה עולה על הכל, אבל בשעה
 שאדם ממילא מבטל, כדאי לו לעשות עם הזמן גמילות חסדים,
 אבל צריך להיות חכם גדול מאד, כי את הלמוד אסור לבטל
 בשום פנים ואופן, כי למוד התורה הקדושה עולה על הכל, רק
 בעת הזמן הפנוי שאין לאדם מה לעשות, אז יעשה כל מיני פעולות
 שבעולם לעשות חסד עם זלתי, ונחכמינו הקדושים הקפידו מאד על
 גמילות חסד, ולהפך על מי שמבטל גמילות חסד, עד שאמרו
 (קהלת רבה, פרשה ז'): כל הכופר בגמילות חסד, כאלו כופר בעקר,
 עין שם; ואמרו (ילקוט שופטים, רמז ס"ד): כל מי שהוא עושה
 חסד, כאלו מודה בכל הנסים שעשה הקדוש-ברוך-הוא, וכל מי
 שאינו עושה גמילות חסד, כאלו כופר בכל, עין שם; כי כל בר
 ישראל צריך להטביע בעצמו את מדת החסד, ועקר החסד שיהיה
 רק אל זלתי, לשמע מה שיש לו להגיד, ולדבר על לבו ולקרב
 ולאמצו ולחזקו, וכן להפיץ את ספרי רבנו ז"ל, שזה החסד הגדול
 ביותר, כי כף גם הוא ידע מרבנו ז"ל, וכן להשתדל לנקות את
 בית-המדרש שהוא היכל-השכינה, שהכל בכלל גמילות חסד;
 אשרי מי שעוסק תמיד בגמילות חסדים.

גאָרה

מוהרא"ש נ"י אָמר, פֿי מֵדַת הַגְּאוּהּ הִיא מְאֹד מְגֵנָה, וְאִין
עֲצָה אַחֲרַת לְהַנְצִיל מִגְּאוּהּ, רַק עַל-יְדֵי רַבּוֹי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, לְבַקֵּשׁ
הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְהַעֲקֵר מֵה שְׁצָרִיכִים לְבַטֵּל וּלְשָׂרֵשׁ מֵעֲצָמוֹ
זֶה מֵדַת הַיִּשּׁוּת, שְׂלֵא יַחֲזִיק מֵעֲצָמוֹ כָּלֵל, רַק שְׂיִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ,
וְעַל-יְדֵי-זֶה כּוֹלֵי הָאֵי וְאוֹלֵי תִּתְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַגְּאוּהּ, פֿי בְּאֶמֶת גְּאוּהּ
הִיא פָּגַם הַדַּעַת, פֿי מִי שְׂיִישׁ לוֹ דַּעַת בְּגִדְלַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ,
וְיִוֹדַע שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ מַחֲיָה וּמְהֵוָה וּמְקִיָּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֲלֵקוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
אִז לֹא שִׁיף בְּכֻלָּל עֲנִין הַגְּאוּהּ, פֿי לְפָנַי מִי יִתְגָּאֶה? פֿי הַגְּאוּהּ
וְהַגְּדֵלָה לְחֵי הָעוֹלָמִים, וְזֶה שִׁיף רַק לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִךְ מַחֲמַת
שְׂאָדָם נוֹפֵל מִדַּעְתּוֹ, וּבֹא אֶל קִטְנוּת הַדַּעַת וְהַמְחִין, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא מִתְגָּאֶה עַל זְלָתוֹ, כְּאֵלּוֹ שְׂיִישׁ לוֹ אִיזוֹ מַעֲלָה יוֹתֵר מִזְּלָתוֹ,
וְזֶה אֲשֶׁר הוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, פֿי אִז אִין לוֹ שׁוּם חַיִּים, פֿי
בְּעַל גְּאוּהּ אִין לוֹ שׁוּם חַיִּים כָּלֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, פֿי הוּא תְּמִיד מְלֵא
צַעַר וְיִסּוּרִים — שְׂזָה לֹא כְּבֹדוֹ, וְזֶה לֹא דְבַר עֲמוֹ כְּרֵאוּי כְּפִי
כְּבֹדוֹ, וְזֶה לֹא עֶזֶר לוֹ וְכוּ' וְכוּ' כְּדוּמָה, תְּמִיד יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה
טְעָנוֹת עַל זְלָתוֹ, אֲבָל כְּשֶׂאָדָם זוֹכֵה לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֵלּוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, זֶה עֲקָר שְׁלֵמוֹת הָעֲנָוָה, פֿי עֲקָר הָעֲנָוָה תְּלוּי רַק בְּדַבְּרֵי זֶה
— שְׂיִהְיֶה בְּטֵל וּמְבַטֵּל בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְעַל-כֵּן אָמַר הָאֲרִיז"ל,
שִׁתְּקוּן לְעוֹן הַגְּאוּהּ לְכוּן שֵׁם: יו"ד ה"י, פֿי הַגְּאוּהּ הִיא פָּגַם הַמְחִין
שֶׁהוּא שֵׁם י"ה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׂאָדָם פּוֹגֵם בְּגְאוּהּ, הוּא פּוֹגֵם בְּמַחֲיַן שְׁלוֹ,
וְלָכֵן רֵאוּי לוֹ לְכוּן בְּשֵׁם י"ה, פֿי רַק בְּזֶה תְּלוּיָהּ מֵדַת הַגְּאוּהּ — כְּפִי
שְׂפּוֹגֵם בְּדַעְתּוֹ, פֿי הַמְאַמֵּין הָאֲמִתִּי בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אִזִּי הוּא בְּטֵל לְגַמְרֵי
בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא שִׁיף אֲפֵלוֹ שִׁתְּגָאֶה.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י: בְּדוֹר הַזֶּה צָרִיכִים הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרֵּךְ, שְׂיִזְכֶּה לְהַכִּיר אֶת עֲצָמוֹ, וְיִזְכֶּה לִידַע אִיךְ בְּלָה אֶת
יְמֵי נַעֲרוּתוֹ, וּבְכַפֵּרֵט אֵלּוֹ בְּעֵלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂחוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה, עֲלֵיהֶם

לבקש ממנו יתברך, שיזכה אותם לידע מי הם ואיך נולדו וכו', ואיך בלו את ימיהם וישנותיהם, וכשיעשו לעצמם חשבון זה, יראה ורעד יפלו עליהם ולא גאונה...

ואמר מוהרא"ש נ"י: באמת בעל גאונה הוא שוטה, כי מה שיך להתגאות, ועל מי תתגאה, הלא הוא יתברך מחיה ומתיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיית חיות אלקותו יתברך, ועל-כן על מי תתגאה? אם לא שאתה חסר דעת, וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין זה, שבודור הזה לא צריכים לעבד הרבה על ענוה ושפלות, צריכים רק שתהיה לו התבודדות אמיתית (איין אמתין התבודדות), לעשות לעצמו חשבון נפש אמתי מה הוא? ומה עשה? והאיך בלה את ימי נעוריו? ומהיכן בא? ועל-ידי-זה ממילא תשבר אצלו הגאונה והגדלה ולא ירצה שום דבר, אף לא כל אחד זוכה לישוב הדעת הזה, ועל-כן ענוה תלויה רק כפי שאדם זוכה להתבודד באמת עמו יתברך, ועושה לעצמו חשבון הנפש, לא-כן גאונה היא על-ידי שאין האדם מתבודד עמו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי הרב הקדוש רבי מענדל מויטבסק, זכותו יגן עלינו, (תלמידו של המגיד הקדוש ממעזריטש), היה בעיני עצמו בטל ומבטל כחרס הנשבר, והיה שורה בשברון לב וברוח נמוכה, עד שהיה נמס פמים ממש, והיה רבו הקדוש צריך לחזקו, ואמר לו בזו הלשון: "מענדל, ווען דו גייסט אויפן גאס זאלסטו וויסן אז דו ביסט גרעסער פון יעדעם איינעם" (ל), ואף-על-פי-כן לא הועיל כלל, כי היה בעצמו כלא ממש, ואף שהלך מלבש עם בגדים יקרים, בגדי כבוד, וכשראו אותו חשבו עליו מה שחשבו וכו', עם כל זאת בתוך עצמו היה בטל ומבטל לגמרי באין סוף ברוך הוא, והיה חותם את עצמו על מכתביו: "השפל באמת"... וסיים מוהרא"ש נ"י, כי כך היא דרך העולם, שחושבים שענוה הוא מי שהולך קרוע ובלוי, וראשו בין ברפיו, ולהפך מי שהולך מענדל, כשאתה הולך ברחוב, תדע שאתה יותר גדול מכל אלו שהולכים ברחוב.

בכגדי כבוד, הוא בעל גאונה וכו', ובאמת רבנו ז"ל הגדיר כבר, שזה נקרא חנפה ולא ענוה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ב), ועל-כן בהכרח שיש בזה דעת, הינו איך להיות ענו, ולכן לאו כל אדם יכול להיות ענו פראוי, עין שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שזוכה להתבודד באמת בכל יום אליו יתברך, ומספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, ודן ושופט את עצמו בינו לבניו יתברך, על-ידי-זה ההכרח שתשבר גאותו, ויהיה בעיני עצמו כלא כלום ממש, ועל זה צריכים רחמים רבים פולי האי ואולי, וכבר אמר הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אשר לבטל את הגאות אי אפשר, כי אם על-ידי תפלה ובקשה, וכל צדיק שיתן עצה על בטול הגאות צריכים לידע שאינו צדיק... כי על זה אין שום עצה כלל, רק צריכים תמיד לבקש ממנו יתברך, שידע שהוא אינו כלום, ועד הרגע האחרון בחייו צריכים לבקש ולהתחנן לפניו יתברך בתפלה זו, ואז פולי האי ואולי יזכה לנתק ולשרש מעצמו מדת הגאות.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת ישב הבעל-שם-טוב הקדוש, והיה בדבקות גדולה, ובא אליו נכדו הקטן, בנה של בתו הצדקת אדל, בעל "דגל מחנה אפרים", שהיה עוד ילד קטן, והתישב על ירך סבו, בדרך ילד קטן, שבא אל הסבא, והבעל-שם-טוב הקדוש נתעורר וצבט אותו בדרך חבה, ואמר לו בזה הלשון: "דא שווער איך אז ס'איז דא א מענטש אויף דעם וועלט וואס הערט תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף נאהר פון הקדוש-ברוך-הוא אליין און האט יעדע מינוט מורא ער זאל נישט אראפ פאלן בנוקבא דתהומא רבה" (מ), עמד וראה והתבונן גדלת הבעל-שם-טוב הקדוש, ואיך שאחר כל המדרגות האלו שזכה (מ) הנה אני נשבע לך, שיש אדם בזה העולם ששומע תורה לא מפי מלאך ולא מפי שרף אלא מפי הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ובכל עת ורגע מפחד שלא יפל בנוקבא דתהומא רבה, על-ידי מדת הגאות.

למה שְׁזָכָה, אָמַר שֶׁהוּא מְפַחַד וְכוּ', כִּי עַל מַדַּת הַגְּאוּת צְרִיכִים לְפַחַד הַרְבֵּה מְאֹד, וְצְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁלֹּא יִפְּל בְּגֵאוּת וּבְיִשׁוּת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְפַּרֵּךְ שִׁיְהִי בְּטֹל וּמְבֹטֵל בְּעֵינַי עֲצָמוּ לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, כִּי מֵה שְׂבָגֵי-אָדָם אוֹמְרִים שֶׁזֶהוּ בַעַל גְּאוּה וְזֶהוּ עֲנֹו, זֶה סֵתֵם שְׁטִיּוֹת, כִּי אָדָם אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְהִבְחִין דְּבָר זֶה, כִּי דְבָר זֶה תְּלוּי רַק בַּהֲבִנְתָּא דְּלִבָּא, וְדָבָר זֶה רַק הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוּ יוֹדֵעַ מִי הוּא הָעֲנֹו הָאֲמַתִּי, וּמִי הוּא בַעַל הַגְּאוּה הַגְּדוֹל, וְלִכְשֶׁר וָדָם אֵי אֶפְשָׁר לִידַע דְּבָר זֶה בְּשׂוּם פְּנִים וְאֶפְסָן, עַל-כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לֹאמַר עַל מִשְׁהוּ שֶׁהוּא בַעַל גְּאוּה וְעַל הַשְּׂנִי שֶׁהוּא עֲנֹו, כִּי יָכוֹל לֵהִיּוֹת שֶׁהִמְצִיאֹת בְּדִיוֹק הַהֶפֶךְ מִמֶּה שֶׁהָעֵין רוֹאֶה...

וְסִיִּם מוהֲרַא"ש נ"י, שֶׁיְדִיעָה זֹו מְכַרְחָה מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּנֵי-אָדָם חוֹשְׁבִים שֶׁכָּבֹר יוֹדְעִים מֵה זֹו גְּאוּת וּמֵה זֹו עֲנֹוה, וּמִי הוּא בַעַל גְּאוּה וּמִי הוּא עֲנֹו, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם נִכְשָׁלִים בְּמֵה שְׂנֹכְשָׁלִים; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂאִינוּ מְבַלְבֵּל אֶת עֲצָמוּ מְאַחֲרִים כָּלָל, רַק עוֹסֵק עִם עֲצָמוּ לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוּ, שְׂאֹז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

גְּנֻבָה

מוהֲרַא"ש נ"י אָמַר, שְׂצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם מִמֶּנּוּ יִתְפַּרֵּךְ, שֶׁלְבַל יִכְשַׁל בְּאֶסוֹר גְּנֻבָה, וּבְפֶרֶט מִי שֶׁעוֹסֵק בְּצַרְכֵי צְבוּר, עָלְיוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְפַּרֵּךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שִׁי־צִילּוּ מִגְּנֻבָה, כִּי בְּהִכָּרַח לְאָדָם לְהִזְהַר בְּשָׁעָה שֶׁמְסֻתוֹכְבִים אֶצְלוּ כִּסְפֵי צְבוּר, וּכְשֶׁגּוֹזְלִים אֶת הַצְּבוּר, אֵין עַל זֶה תְּשׁוּבָה, וְצְרִיכִים לְהִתְגַּלְגֵּל

ולבוא עוד פעם בזה העולם בעבור הגנבה שגנב, וכפרטיות גבאי בבית-הכנסת צריך להזהר מאד בדברים אלו — לא להשתמש עם כספי צדקה, כי צריכים להזהר מאד מאד לא להשתמש עם כספי צדקה רק להוצאות בית-המדרש, הינו לחשמל ולחמום ולנקיון ולבדק הבית, אבל אם לוקחים מכספי צדקה, אז צריכים להתגלגל עוד פעם בזה העולם.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר פעם אחת הלך הגאון הקדוש רבי ישראל סלנטר אל בית-הכנסת בעת החרף, והקדימו אדם אחד, ופתח בעבורו את הדלת לכבודו, והתחיל רבי ישראל סלנטר לצעק עליו: "גנב, גזלן, אין לך מחילה על זה", והלה נבהל מאד וחשב שצועק עליו מפני שהוא מכבודו, ענה ואמר: "רבי, גלוי וידוע לפניו יתברך, שאני עושה את זה רק למען כבודכם", והגאון באחת: "גנב, גזלן, לא תהיה לך מחילה על זה... רק שתסגור מהר את הדלת", והתחיל היהודי לבכות, ושאל: "מה זה ועל מה זה, מה פשעי ומה חטאתי", ענה ואמר לו: "הרי בזה שאתה משאיר את הדלת פתוחה, והקור נכנס, צריכים להוסיף עוד עצים להסיק את בית-המדרש, וזה כבר גזלת הרבים, ועל זה אין מחילה", כל-כף הקפיד על גנבה וגזלה ממעות של צבור.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ועל-כן כל מי שהוא גבאי בית-הכנסת, עליו להשתמש עם המעות שבגני-אדם מנדרים לכבוד התורה רק בעבור צרכי בית-המדרש: בעבור חמום, חשמל ונקיון, בדיק הבית ותקונים וכדומה, כל מה ששייך לבית-המדרש דיקא, ואסור להשתמש עם מעות אלו כלל, כי על זה צריכים לבוא בגלגול, וענש הגלגול הוא ענש חמור מאד.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שאחר חתנתו כשהלך הרבה בדרכים לאסוף צדקה, נזדמן לו להיות פעם באיזו חנות, ובעל-החנות קבלו

בסבר פנים יפות, וספר לו מעשה נורא שאינו יודע מה לעשות, כי בכל פעם נכנס לחנותו בלב מאים, ותכף ומיד כשנכנס, הוא רץ בבגלה אל המשקל ומהפך את כל המשקל, ונופל למטה על הרצפה, וכבר הריס אצלו כמה משקלים, והפסיד לו מעות, ואינו יודע להשית עצות בנפשו, ואף שכבר עשו כל מיני פעולות שבועולם שלא יכנס הכלב, ושמו את המשקל במקום שאי אפשר להפכו, בכל פעם הכלב נכנס, וברציחה גדולה שובר את המשקל, ועל-כן שאל את מוהרא"ש נ"י, מה ולמה מגיע לו דבר כזה, ומה יכולים לתקן, ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: כמה זמן יש לכם את החנות הזו? והשיב האיש, שהחנות הזו הייתה עוד של אביו, ולקחה בירושה, אמר לו מוהרא"ש נ"י: מי יודע אם לא גזלו איזה אדם על-ידי המשקל הזה, ומי יודע מי הכלב הזה... מי יודע גלגיל של מי הוא?! והלה נבהל מאד לשמע ממוהרא"ש נ"י דבורים כאלו, כי כפי הנראה זה אביו, רחמנא לצלן, והתחיל לרעד מאד, ובעינים דומעות שאל את מוהרא"ש נ"י: מה אני יכול לתקן על הגנבה, אם היה כמו שאתם אומרים? ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: תדעו, אשר עקר התקון הוא רק בצרכי רבים, כי חכמינו הקדושים אמרו (ביצה ט"ו): גזל ואינו יודע למי גזל, יעשה מהם צרכי רבים, ומוהרנ"ת ז"ל מפרש, כי צרכי רבים, זה סובב על ספרי רבנו ז"ל, ועל-כן תנדבבו למען הדפסת ספרי רבנו ז"ל, והבטיח הלה סכום הגון להדפיס ספרי רבנו ז"ל, והדפיס מוהרא"ש נ"י עם הפסוף הזה "לקויט-עצות" של מוהרנ"ת ז"ל, ואחר כמה חדשים התקשר האיש שהוא אל מוהרא"ש נ"י, וספר לו בשמחה, כי נפטר לגמרי מהצרה של הכלב, ואז דבר עמנו מוהרא"ש נ"י חמרת הענין של גזל הרבים, עד שצריכים להתגלגל בכלב, רחמנא לצלן. (וכמה מאנשי שלומנו שלח אל החנות ההיא, להתודע על נכונות הספור, כי כל-כך רצה מוהרא"ש נ"י שישמרו את עצמם מכספי צרכי רבים, כדי שלא יצטרכו להתגלגל בזה העולם, רחמנא לישזבן).

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אז בעת שהדפיס את הספר הקדוש

"לקוטי-עצות" ממוהרנ"ת ו"ל, נתעורר ללקט מכל הספר הקדוש "לקוטי-תפלות", תפלות על כל אות ואות, כגון על אמת ואמונה, ארץ ישראל, בטחון, ברית, בנים וכו', וקראו "לקוטי-תפלות ובקשות", ויש בדעתו להדפיסו ביחד עם ה"לקוטי-עצות", וכבר הדפיס בהרבה ספרים אות ב"לקוטי-עצות" עם התפלות השכיכות, כגון בספר "אות ברית", ובספר "פרנסה טובה", ובספר "תמים תהיה" ובספר "העין רואה" וכדומה, ומקנה להקדוש-ברוך-הוא עוד להדפיס את ה"לקוטי-עצות" ממוהרנ"ת ו"ל מכרך ביחד עם הספר "לקוטי-תפלות ובקשות", וכל זה נתעורר על-ידי היהודי הנ"ל, שראה איך שעל-ידי שהדפיס ספר אחד מספרי רבנו ו"ל, נתפטר מצרה מרה כזו.

אשרי מי שנוהר במעות צדקה, ובפרט מעות של צרכי הרבים, ואז טוב לו כל הימים.

גלוי דעת

מוהרא"ש נ"י אמר, שלאחרונה נתפשטו בכל הרחובות כתבי פלסטר, ואחד מדפיס על חברו כתבי פלסטר, וכותב שם כל דבר אסור, ואת הכותרת הוא קורא בלשון "גלוי דעת", וכותב שם כל מיני לבלוף וזבל על זלתו וכו', צריכים לידע, שמי שכותב את ה"גלוי דעת", את דעתו המלכלכת הוא מגלה, כי כל מה שיש בו, הוא כותב זאת על זלתו, ועל-כן אם רואים "גלוי דעת" כזה, צריכים לידע, שכל הזבל והלכלוף והזהמה שמדפסים בכתבי הפלסטר, זה מעשיו של מי שכתבו, ואת דעתו הוא מגלה, ודבר זה ברור מאד, ועל-כן בשעה שתראו אחד מדפיס איזה "גלוי דעת", תדעו שאת דעתו הפגומה הוא מגלה, והוא הוא זה

שָׁרְשׁוּם בְּכַתְבֵי הַפְּלִסְתָּר, וְאוֹי לֹו וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ.

וּמוֹהֲרָא"ש נ"י תָּמִיד מְזַהֲרֵנוּ מְאֹד, שֶׁלֹא יִהְיֶה לָנוּ שׁוּם עֵסֶק עִם מְגוּלִים כְּאֵלוֹ הַכּוֹתְבִים כְּתָבֵי פְּלִסְתָּר, וְשׁוֹלְחִים אֶת זֶה לְחִבְרֵיהֶם, אוֹ מְדַפְּסִים אֶת זֶה וּמְדַבְּקִים אֶת זֶה עַל הַקִּירוֹת, כִּי מִי שֶׁמֵתְעַסֵּק בְּכַתְבֵי פְּלִסְתָּר עַל זַלְתּוֹ, לְהוֹי יְדוּעַ שֶׁהוּא נוֹאֵף וְאִישׁ פְּסוּל, כִּי רַק אָדָם כְּזֶה מֵתְעַסֵּק בְּעֵסָקִים כְּאֵלוֹ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבָרַח מֵאֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ כְּמוֹ שְׂבוּרָחִים מֵאִשׁ שׁוֹרְפֶת, כִּי בְּיָדָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִנְקֵם בָּהֶם, וְזֶה כָּלֵל גְּדוֹל, שֶׁאֵת דַּעְתָּם הַפְּגוּמָה הֵם מְגַלִּים, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבָרַח מִחִבְרָתָם שֶׁל אֲנָשִׁים צְבוּעִים כְּאֵלוֹ, הַכּוֹתְבִים וּמְדַפְּסִים כְּתָבֵי פְּלִסְתָּר וְגַלּוּי דַּעַת, וְלֹא לִהְיוֹת בְּחִבְרָתָם כָּלֵל.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, בְּיָדָי מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה עַל הַכֹּל, וּמִי שֶׁכָּבַר חָטָא בְּזֶה, עֲדִין יָכוֹל לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, כְּאֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, וְעַל-כֵּן עָקַר תְּשׁוּבָתוֹ הִיא — בְּזֶה שֶׁקְּלַקְלָה, בְּזֶה יִתְקַן, עַל-יְדֵי שֶׁחֲרַף וּבְזֶה אֶת פְּלוּנֵי אֱלֻמוּנֵי, עָלְיוֹ לְתִקּוֹן, וּלְפָרֶסֶם אֶת שְׂבָחוֹ בְּרַבִּים, וְרַק זֶה עָקַר הַתְּשׁוּבָה שְׁלוֹ, וְאַחֲרֵת לֹא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם, כִּי כְּנֶגֶד זֶה שֶׁכְּזֶהוּ בְּרַבִּים יִלְךְ וּיְפִיסוֹ וּיְפָאֲרוּ בְּרַבִּים.

דְּבִקוֹת

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר עֲנִין הַדְּבִקוֹת הוּא הַיְסוּד שֶׁבְּכֹל הַתּוֹרָה כְּלָה, כִּי כָל אָדָם צְרִיךְ לְהִגִּיעַ אֶל מְדֻרְגָה כְּזוֹ, עַד שֶׁלֹא יִרְצֶה שׁוּם דְּבָר, רַק אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֵצְמוֹ, שֶׁזֶה תְּכֵלִית שְׁלֵמוֹת מְדֻרְגַת הַדְּבִקוֹת — שִׁיְהִי כָל-כֶּף דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ דְּבָק, שְׂאִי

אֶפְשֶׁר לְהַפְרִיד כָּלֵל, כְּמוֹ-כֵן צָרִיף הָאָדָם לִהְיוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵל זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת רַק עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָּוּת, כִּי בְּזֶה שָׂאָדָם מְדַבֵּר הִרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמְפָרֵשׁ אֶת כָּל שִׁיחָתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל דְּבָקוֹת אֱמֶתִית, וּכְשֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲזַי אֵין לוֹ עוֹד תַּעֲנוּג בְּזֶה כְּמוֹ תַּעֲנוּג הַדְּבָקוֹת, שְׂמֵרָגִישִׁים כָּל מִינֵי תַּעֲנוּג שְׂבַעֲוֹלָם, וּכְבָר לֹא רוֹצִים שׁוֹם שָׂכָר, כִּי עַקֵּר הַשָּׂכָר הוּא הַדְּבָקוֹת בְּעַצְמָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְהַסְבִּיר לְאַחֲרִים, כִּי עֲנִין הַדְּבָקוֹת הוּא דָּבָר רוֹחֲנִי, וְדָבָר רוֹחֲנִי אִי אֶפְשֶׁר לְהַסְבִּיר, כְּמוֹ-כֵן אִי אֶפְשֶׁר לְהַסְבִּיר לְאַחַר טַעַם הַדְּבָקוֹת — מִי שְׁזֹכֶה לִהְיוֹת תָּמִיד דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַדְּבָקוֹת הוּא, שְׂיִהְיֶה כָּל-כֶּף בְּטַל וּמְבַטֵּל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה לְפָנָי מְרֵאָה עֵינָיו, רַק אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא יִשְׁמַע מִכָּל דָּבָר רַק אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּכְשֶׁנּוֹשֵׂם אֲוִיר, יִדַּע שְׁנוֹשֵׂם אֱלֻקוֹת, וּכְשֶׁמְדַבֵּר עִם אֵיזָה אָדָם, יְדַבֵּר אִז עִמּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהָאָדָם הַזֶּה יִחְשַׁב שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֵלָיו, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַדְּבָקוֹת.

וְסִפֵּר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר שָׁמַע מְאַחַד מִתְּלָמִידֵי רַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן ו"ל, שֶׁדָּבָר עִמּוֹ פָּעַם הִרְבֵּה בְּעֲנִין הַדְּבָקוֹת, וְהִמְתִּיק עִמּוֹ סוּד, וְאָמַר לוֹ בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: עֲנִין הַדְּבָקוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לִי לְדַבֵּר בְּגִלּוּי עִם אַחֲרִים, כִּי יִחְשְׁבוּ שֶׁהִשְׁתַּגַּעַתִּי, אֲכַל מָה אָמַר לָךְ, אֵין לָךְ יוֹתֵר טוֹב יוֹתֵר נַעַם בְּעוֹלָם מִהַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהָאָדָם צָרִיף לִהְיוֹת כָּל-כֶּף דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁבְּכָל רִגַע יִהְיֶה מוּכָן לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְסִפֵּר הֵהוּא, שֶׁהָיָה אִז בְּגִיל צָעִיר מְאֹד, כְּשֶׁדָּבָר עִמּוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן ו"ל, וְהָיָה אִז אֶצְלוֹ מִמֶּשׁ בְּטוֹל הַבְּחִירָה, וְחָשַׁב שֶׁהָיָה נִמְצָא כְּבָר בְּעוֹלָם הַבָּא, בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, מְרַב אֹר וְחִיּוֹת

וזיו ודבקות שֶהאיר בו, עד ששכח לגמרי באיזה מקום הוא, ודבר
 אז עמו רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, שהוא מחפש זה ימים ושנים
 איזה אדם שיוכל לדבר עמו דבורים אלו, ועדין לא מצא, והתאנח:
 חבל, חבל וכו', ואמר אז, שרבנו ז"ל רצה מאתנו שנהיה דבוקים
 בו יתברך בדבקות אמת, בדבקות כזו, שעדין לא היתה בעולם,
 אבל אין עם מי לדבר בענינים אלו, וכשספר הנ"ל פעם את
 כל השיחה לפני מוהרא"ש נ"י, אמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת
 קשה להכניס דבר זה בעולם, כי על ענין הדבקות צריכים להכין
 כלים, ולא כל אחד מסגל להיות דבוק בו יתברך אם לא הכין
 כלים, ועקר הכלים הוא על-ידי רבוי שיחה בינו לבין קונו,
 כי כפי שהאדם מרבה לדבר עמו יתברך, על-ידי-זה כל דבור
 ודבור נעשה כלי להמשכת אלקותו יתברך עליו, וכפי שהאדם
 מקיים את המצוות בשמחה, נעשה אצלו כלי להמשיך אור, זיו,
 וחיית ודבקות הבורא יתברך שמו, וכפי התמדת הלמוד שהאדם
 לומד את התורה הקדושה, כמו-כן הוא מוודק, עד שזוכה להיות
 כלי לקבל בו השראת השכינה, ועל-פני מה שיך לומר שצריכים
 חבר לדבר עמו מענין הדבקות, כי אף פעם לא תוכל להאיר באחר
 את עניני הדבקות שמאירים בך, וכעין שפרש רבנו ז"ל את הפסוק
 (תהלים קל"ה): "כי אני ידעתי כי גדול ה' ואדוננו מכל אלהים",
 דוד המלך התפאר "כי אני ידעתי", "אני ידעתי", כי גדלת הבורא
 יתברך אי אפשר לומר לחברו, ואפלו לעצמו אי אפשר לספר
 מיום ליום לפי מה שזרח ומתנוצץ לו באותו היום, ומכל שכן
 איך יכולים להסביר את זה לאחר?! כי ענין רוחני שיך רק
 לעצמו. וסיים מוהרא"ש נ"י, שפלא שרבי אברהם בן רבי נחמן
 ז"ל יאמר לאדם ענין זה — שאין לו חבר עם מי לדבר בעניני
 הדבקות, כי זה לא שיך להסביר לאחר, אלא כל חד וחד כפי
 דמשער בלבבו, כמובא בזהר הקדוש (פרשת וירא ק"ג) על פסוק
 (משלי ל"א): "נודע בפערים בעלה" — כל חד לפנים מה דמשער
 בלביה, כי השגות אלקות אי אפשר להסביר לאחר כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שְמִצּוֹת הַדְּבָקוֹת הֵיא מְצוּה תְדִירִית, עִם כָּל זֹאת הָאָדָם צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ, שְׂיִקִּים אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרְךָ בְּעֵתָם וּבְזִמְנָם, וְסִפֵּר, שֶׁפַּעַם סָפְרוּ לִפְנֵי רַבְּנוּ ז"ל עַל צַדִּיק מְפָרְסֵם גְּדוֹל שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל מְאֹד מְאֹד, וַיְדוּעַ שֶׁרַבְּנוּ ז"ל הִקְפִּיד מְאֹד עַל תְּפִלַּת הַנְּתִיקִין, וְהָיוּ אוֹמְרִים בְּשֵׁם הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר, שֶׁהַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרְךָ הֵיא מְצוּת עֲשֵׂה שֶׁל "וְדַבַּקְתָּ בּוֹ", וְתִפְלָה הֵיא מְדַרְבְּנָן, וְעַל-כֵּן תִּכְרֶי-יִמִּיד כְּשֶׁאֲנִי קָם, אֲנִי נוֹפֵל לְדַבְּקוֹת כְּזוֹ, עַד שֶׁאֲנִי שׁוֹכַח אִיפָּה אֲנִי נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַד שֶׁאֲנִי נִזְכָּר לְהִתְפַּלֵּל... עָנָה וְאָמַר עַל זֶה רַבְּנוּ ז"ל: זֶה כְּבָר חֻכְמוֹת... כִּי בְּאֵמֶת עֲנִין הַדְּבָקוֹת זֶה דְּבָר אֶחָד, וְלִקְיָם מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרְךָ זֶה דְּבָר אֶחָד, וְהַמְצוּוֹת צָרִיכוֹת לְהִבְיָא אֶת הָאָדָם אֶל דְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלֹא שֶׁהַדְּבָקוֹת תִּדְחֹק אֶת הַמְצוּוֹת... כִּי עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַדְּבָקוֹת הֵיא — אֲפִלוּ שֶׁהָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִבְלַבֵּל אוֹתוֹ שׁוּם דְּבָר, אֲלֵא מִכָּל דְּבָר יִזְכֶּה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לְזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי תוֹרָה וְתִפְלָה.

וְאִף-עַל-פִּי-כֵן תְּמִיד אוֹמֵר לָנוּ מוהרא"ש נ"י: רְאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ אֶל מָה רַבְּנוּ ז"ל רוֹצֵה לְהִבְיָאנוּ, וְרְאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מִמָּה רַבְּנוּ ז"ל מְדַבֵּר, הֲלֹא אֲנַחְנוּ מְגַשְׁמִים וּפְגוּמִים מְאֹד, כְּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ, וְהֵנָּה רוֹצֵה רַבְּנוּ ז"ל לְהֵאִיר בְּקִטְנֵיָם וּמְגַשְׁמִים וְרַחוּקִים כְּמוֹנוֹ אוֹר הַדְּבָקוֹת, שֶׁנִּזְכָּה לְהִיּוֹת תְּמִיד דְּבוֹקִים בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְנִבְעֵר עִם כָּל לְבַבְנוּ רַק אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, וּבְזֶה רְאוּי לָנוּ לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד; אֲשֶׁר מִי שֶׁמְצִיַּת אֶת רַבְּנוּ ז"ל, וּמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְבוֹא אֶל הַדְּבָקוֹת הָאֵמֶתִית.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר צָרִיכִים לְהִשְׁפִּיל בְּאֵמֶת אֶצֶל מִי לְהִסְתּוֹכֵב וְאֵל אֵילוֹ מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְהִתְחַבֵּר, כִּי יֵשׁ הַיּוֹם הַרְבֵּה צְבוּעִים, אֲשֶׁר אֵינָם יוֹדְעִים בֵּין יְמִינָם לְשִׁמְאֵלָם, וְאֵינָם יוֹדְעִים בְּכָלֵל מִמָּה זֶה דְּבָקוֹת, וְכִשְׁמִתְחַבְּרִים עִמָּהֶם, נוֹפְלִים אֶל קְלַפַּת הַלִּיצְנוּת,

וְנַעֲקָרִים מִן הָעוֹלָם, כִּי בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִסְתּוֹכְבִּים הִרְבֵּה לְצִים וְכוּ', וְכֵן הִרְבֵּה מְטַרְפִּים וְאַנְשֵׁים פְּרָאִיִּים שְׂאִינָם שְׂיָכִים כָּלֵל לְמַשְׁגַּל שֶׁל דְּבָקוֹת, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר אֶל תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ ז"ל, תַּלְמִידֵי "הַיֵּכֶל הַקֹּדֶשׁ", וְאִז גַּם הוּא יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ סוּף כָּל סוּף לְאִיזוֹ בַּחֲנִינָה שֶׁל דְּבָקוֹת, אֲשֶׁר אֵין לָהּ אֲשֶׁר רוֹחֲנֵי יוֹתֵר גְּדוֹל מְזֵה.

דבור

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אֵין לָהּ עוֹד דְּבַר הָעוֹקֵר אֶת הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וּמִדַּעַת קוֹנוֹ כְּמוֹ מִי שֶׁמִּפְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, כִּי הַדְּבוּר הוּא הַחֲשׂוֹב בְּיוֹתֵר אֶצֶל הָאָדָם, וְאִם מִשְׁתַּמֵּשׁ עִמּוֹ בְּקַדְשָׁהּ, הֵינּוּ שֶׁמְדַבֵּר אֵלָיו יְתִבְרַךְ, אוֹ מְדַבֵּר עִם אַחֲרִים מִמֵּנוּ יְתִבְרַךְ, וְלוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵן עִם עַצְמוֹ וְהֵן עִם אַחֲרִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַדַּשׁ וְנִתְעַלָּה בְּקַדְשָׁהּ, וּמֵאִיר לוֹ מִחוּ מֵאֵד בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מִזֵּיו שְׂכִינָתוֹ יְתִבְרַךְ, לֹא-כֵן כְּשֶׁאֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר עַל דְּבוּרוֹ, הֵרִי זֶה נוֹפֵל וְנִתְבַטַּל לְגַמְרֵי, וְזֶה מֵה שְׁמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כ"ט), שֶׁעַל-יְדֵי פָגַם הַדְּבוּר הַדְּמִים עוֹלִים לַמַּח, וְלוֹחֲצִים אוֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָן, עֵינֵן שָׁם; וְרַגִּיל מוֹהַר־א"ש נ"י לוֹמֵר, שְׁמַה שְׂאוּמֵר כָּאֵן רַבֵּנוּ ז"ל בְּחִינַת "נְפִילָה", זֶה סוֹבֵב בֵּין בְּרוּחֲנֵי וּבֵין בְּגִשְׁמֵי, כִּי עַל-יְדֵי פְטוּטֵי דְבָרִים בְּטָלִים, נִתְעַפֵּר וְנִתְבַלְבַּל הַמַּח, עַד שֶׁנוֹפֵל בְּרוּחֲנִיּוֹת, וּמֵאֲבָד אֶת קַדְשָׁתוֹ וְדְבָקוֹתוֹ בּוֹ יְתִבְרַךְ, וְכֵן, רַחֲמָנָא לְצַלָן, נִתְבַלְבַּל כָּל-כַּף מִחוּ, עַד שֶׁנוֹפֵל מְזֵה, הֵינּוּ הַדְּמִים לוֹחֲצִים אֶת הַמַּח וְכוּ', וּמְזֵה בָּאִים כְּאֵבֵי רֹאשׁ, וְנִעֲשֶׂה מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל כְּשֶׁכוֹר; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לְשֹׁמֵר אֶת דְּבוּרוֹ, שְׂאֵז אֶל רֵב טוֹב הַצָּפוּן יִזְכֶּה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בשביל הבחירה והנפיון מסרו פחות עצומים לדבור, עד שכל העולם משפע מהדבור, ומי שיש לו כח דבור יותר גדול מזלתו, הוא יכול לשכנע את זלתו, אף שהוא הפוף האמת, ועל-כן רב העולם טועים בטעות גדולה, כי אין שום תכלית אחרת רק להפירו ותברך, ורק על קטב זה צריך להיות הדבור, הינו שאחד יגלה לזלתו את אמתת מציאותו ותברך, ושרק ממנו ותברך צריכים לדבר, כי זה עקר שבחו ותברך — שבגני-אדם בזה העולם המלכשים בלבוש גשמי, וכל העולם הוא חמר עב וגס והכל נצלם ונסתר לגמרי, עם כל זאת כשאדם מדבר רק ממנו ותברך, ומגלו ומפרסמו, זה עקר שבחו, לא-כן כשמדבר סתם פטפוטי דברים בטלים שלא יוצא מהם שום דבר, ומכל שכן כשיש גם בדבורו דבורים של כפירות ואפיקורסות, חס ושלום, שאז מרבה קלפות והסתרות, אוי לו ואוי לנפשו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: על-ידי שמדברים תמיד דבורי אמונה והשגחה פרטית, הרי זה מאיר את אמתת מציאותו ותברך על נשמתו, ומוריד את השכינה בעולם, ונשפעת עליו השפעה רבה, ולכן מי שבאמת רוצה לחוס על נפשו, שיראה להרבות בדבורי אמונה והשגחה פרטית, ולא תפעל משום בריה שבבעולם.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה, אף שהאדם צריך להרגיל עצמו לשלב את הקדוש-ברוך-הוא בכל דבוריו שמדבר, ועל-ידי-זה תשרה בו השכינה, כמו שכתוב אצל יוסף (בראשית ל"ט): "וירא אדוניו כי ה' אתו" ופרש רש"י: שם שמים שגור בפיו, כי בזה שמזכירים תמיד שם שמים בפיו, זה סימן כי ה' עמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אף שנדמה עכשו, כי הדבור הרע מצליח, כי רואים שלשון הרע נשמע ונתקבל אצל בגי-אדם, ומדברים כל דבר אסור על יראים ושלמים, וממציאים עליהם כל מיני שקרים, עם כל זאת הכל אחיזת עינים, כי היראים והצדיקים האמתיים

הם בטלים לגמרי בו יתברך, ועל-כן אף שנדמה כאלו השקרנים מצליחים, אבל הצדיקים באמת בורחים ומתחבאים רק אצלו יתברך, ועל-ידי-זה נצולים מהכל.

דָּרָךְ

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר כל הצדיקים האמתיים לא הגיעו אל מדרגתם, כי אם על-ידי שהלכו הרבה בדרך, כי קבלו על עצמם גלות לילך ולהטלטל ממקום למקום, ועל-ידי-זה נעשו כסא לשכינה, כי בשעה שאדם הולך בדרך, ומדבק את עצמו בו יתברך, על-ידי-זה השכינה שורה אצלו, ובפרטיות כשהוא בדרך לא ימלט שלא יפגש באחינו בני ישראל שנתרחקו מאבינו שבשמים, וההכרח לדבר עמהם ולחזקם ולאמץם ולעוררם, ולגלות להם את אמת האמת, ולהפיח בהם רוח חיים, ולהראות להם את הדרך האמת אשר ילכו בה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי באמת אם האדם יתבונן, יבין וישפיל, איך שכל העולם פלו, דומם, צומח, חי, מדבר, הם כסא לאלקותו יתברך, ובכל מקום ומקום יש שם נצוצות קדושים, וכשבא אדם אשר דבוק בתכלית הדבקות בו יתברך, על-ידי-זה הוא מעלה את הנצוצות הקדושים האלו, ומכניס הרהורי תשובה באלו האנשים הגרים באותו מקום, ועל-כן היתה דרכם של הצדיקים לנסע ממקום למקום, ושבתו בשבתות בעירות ובכפרים נדחים, ועל-ידי-זה עשו התעוררות גדולה בין אנשי המקום, והחזירו אותם בתשובה, כי רק בזה ששבתו שם, או נסעו דרך שם, כבר נתעוררו בני-אדם בתשובה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם רבנו ז"ל הזהירנו מאד לנסע נסיעות למרחקים, כדי לקרב רחוקים, ולדבר על לבם, ובפרטיות עכשו שזכינו לקונטרסים החדשים, שהם תמצית דברי רבנו ז"ל בכלים מפלים שונים, ויש להם כח המושך מאד מאד להמשיך את לב כל בר ישראל המעין בהם אליו יתברך, על-פן כל מי שידע שפגם וחסא ולכלך את עצמו, שישתדל לתקן את עצמו, וראוי לו לנסע נסיעות, כדי להפיץ את ספרי רבנו ז"ל, והוא תקון נורא ונפלא מאד לכל החטאים והעוונות, ובפרטיות לפגם הברית, פי כנגד זה ששפך זרעו לבטלה, עליו ללקט את כל הנצוצות שהם נשמות ישראל, ולהאיר בהם את האמונה הקדושה, בפרטיות בדור הזה, אשר הכפירות והאפיקורסות והזהמה של תאות נאוף, שקרן ותעוב, התפשטו מאד בעולם, ואחינו בני ישראל נכשלים במה שנכשלים, ראוי לכל בר ישראל הרוצה באמת לתקן את עצמו, שיסע נסיעות ויקבץ גרחים, ויקרב רחוקים אליו יתברך, ואף שהבעל-דבר אורב על נסיעות פאלו מאד מאד, פי הבעל-דבר בא ואומר לאדם: "מה לך לעזוב את הבית, ולטלטל את עצמך בטלטולים קשים בדרך, ולחטף בזיונות מבני אדם?!" ראוי לו לשים אז אל לבו את כל עוונותיו המרבים שחטא ופגם בהם ימים ושנים השפם והערב, ועכשו הוא נוסע לתקן את מעשיו המגנים, והבזיונות ושפיכות הדמים שסיבל, הם יהיו למען פפרת עוונותיו, ומכל שפן שבנסיעות האלו בדרכים יזכה לקבץ את כל הנצוצות שהפיץ ואבד על-ידי עוונותיו המרבים והמגנים, פי הקדוש-ברוך-הוא כבר מסבב סבות לטובה שכל אחד יבוא אל המקום השיך לשרש נשמתו, ויזכה לתקן את עצמו ואת אחרים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל דבר זה צריכים מסירות נפש גדולה מאד מאד, פי הבעל-דבר בא בכל מיני פתויים — מה לו לנסע ולטלטל את עצמו בטלטול קשה, ועל-ידי-זה הוא באמת לזכר אותו, וספר, שהרב הקדוש האיש האלקי רבי יצחק מדורוהאביטש אמר: כשאני צריך לנסע בדרך להוכיח את ישראל, ולקבל על

עצמי גלות, ולהשרות עלי אור השכינה, כי השכינה מצויה בדרך, ולהעלות הנשמות הנדחות, ולהעלות תפלת ישראל הנדחים משרשם, היצר בא אלי ואמר לי: "יצחק, למה תסע בדרך, שיהיה לך בטול תורה ותפלה ותתבזה בעיני הבריות", ומפיל עלי עצלות גדולה, שלא לנסע, אני אומר לו: "אני נוסע בשביל ממון שאני צריך", ואז בזריות אומר לי, שאסע לשלום, וכשאני בא לאיזה מקום, אני משליך לגמרי ענין החיצוניות והלבוש, ואני מחפש את הפנימיות, ואמר, כי אי אפשר לשום התחלת המצוה להיות מצויה בלי התערבות של היצר, כי פשיצה לעשות לשמה, מיד יתגרה בו היצר להלך כנגדו, ומתבטל מכל וכל.

וסים מוהרא"ש נ"י: כן הוא בענין הפצת הקונטרסים החדשים, שהם תמצית דברי רבנו ז"ל, שהבעל-דבר בא בכל מיני התלבשות, שלא פדאי ללכת להפיץ, ובאמת מי שכבר נסה פעם, ויודע את התגובות של האנשים, איך שזה עזר להם והציל את נפשם ממש ממות לחיים, על-ידי-זה אין לו כבר שום נסיון, עם כל זאת צריכים רחמים רבים, שלא יטעה אותו הבעל-דבר, כי באמת מי שזוכה ללכת בדרךים ולנסע נסיעות לקרב את אחינו בני ישראל אליו תברך, ולהכניס בהם אמונה פשוטה, על-ידי-זה יזכה למדרגות נוראות ונשגבות בעבודת השם תברך, ומה שאחר צריך להתנגע ימים ושנים בתעניות ובסגופים, זה שנוסע בדרךים, ומתעסק עם אחינו בני ישראל להחזירם אל אחינו שבשמים, הוא יוכל להגיע אל כל זה בזמן מועט; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, רק נוסע נסיעות והולך בדרךים, ומחזיר את האמונה הקדושה בנשמות ישראל, שאז טוב לו כל הימים.

דמיונות

מוהרא"ש נ"י אמר, שכל מי שנוכנס בעבודת השם יתברך, צריך לבקש הרבה ממנו יתברך, שיהיה נקי מכל מיני דמיונות, כי כשפך עוברים על הכל, אז יש קלפה דקה שנקראת "דמיונות", והיא הורסת את האדם לגמרי, ורואים איך שאדם מתיגע ימים ושנים בעבודת השם יתברך בתורה ובתפלה, ולבסוף בא אליו היצר הרע ולוכדו על-ידי דמיון קטן, שמדמה לעצמו כאלו הוא כבר הגיע לאיזו מדרגה או לאיזו השגה וכו', כי אפלו גדולי הצדיקים, שבאמת זכו להיות דבוקים בו יתברך בדבקות אמת, והיו צופים במרפכה העליונה, ויחדו יחודים קדושים, ולא עשו שום דבר בלא יחוד וכו', עם כל זאת שבו בכל יום בתשובה אמתית, ובכו הרבה מאד לפניו יתברך, פן עדין הם מקלפת נגה והדמיון עובד בהם, ודבר זאת מוהרא"ש נ"י לגבי אברך אחד שספרו לו עליו, שהתחיל לדבר על עצמו גדולות, ואמר שקבל סמיכה מהרמ"א בעצמו... וצחק מוהרא"ש נ"י ואמר: "גדולי האחרונים שהיו מלאכים ושופים ממש, דבוקים באמת בו יתברך על-ידי תורתם, והיו בקיאים בכל התורה כלה, לא רואים ולא מוצאים שדברו דבורים כאלו, האם שמענו דבורים כאלו מה"נודע ביהודה" וה"חת"ם סופר" וכדומה, אשר היתה כל התורה גלויה לפנייהם?! ואיך אברך פגום יתפאר בשטיות כאלו, אין זה כי הבעל-דבר תפסו רק בדבר כזה"..." וכן אמר פעם האברך הנ"ל, שהגאון הקדוש הסטיפלר, בעל "קהלות יעקב", בא אליו לקבל תקון קדם הקבורה... וכששמע זאת מוהרא"ש נ"י, אמר: "וי, וי, איך יכול אברך מצורע המלא חטאת נעורים לדבר דבורים כאלו, אשר באמת אסור אפלו לרושם על הכתב, כי הגאון הקדוש הנ"ל היה עובד השם מנעוריו, והיה מתמיד כל ימיו בתורה, ואף פעם לא יצא לחוץ, ולא היתה לו שכיכות עם אף אחד, והוא צריך לתקון מהאברך הסרוח הנ"ל?! ומאז גרשו וסלקו מוהרא"ש נ"י מעל פניו, כי אמר: "אם אברך יכול לדבר דבורים כאלו, בודאי נלכד כבר מאד בתוך עמק הדמיונות

שֶׁל הַסְטֵרָא אַחֲרָא, כִּי אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לְדַבֵּר הַכְּלִים כְּאֵלֶּה... וְכֵן בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁבָּאִים וּמְסַפְּרִים לְמוֹהֲרָא"ש נ"י עַל כָּל מִינֵי בְּנֵי-אָדָם הַעוֹשִׂים כָּל מִינֵי הַרְיּוֹת וְתַנּוּעוֹת מְשֻׁנוֹת מִמֶּשׁ כַּמְשַׁגְּעִים, וְאוֹמְרִים עֲלֵיהֶם מַה שְּׂאוֹמְרִים וְכוּ', אוֹמֵר עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁזֶה סֵתָם "עֲצָבִים" וְסֵתָם דְּמִיוֹנוֹת, כִּי יְכוּלִים לַעֲבֹד אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּלִי כָּל אֱלוֹ הַקּוֹנֵצֵן וְהַשְׁטִיּוֹת... וּפַעַם סִפְרוּ לְמוֹהֲרָא"ש נ"י עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, שְׁקוֹפֵץ וְרוֹקֵד וְצוֹהֵל, וְעוֹשֶׂה עִם הַעֵינַיִם... וּמְסַתְּפֵל תָּמִיד עַל הַשָּׁמַיִם... אֲשֶׁר בּוֹדָאֵי הוּא מְכַרַח לְהִיּוֹת אֵיזָה צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, עַד שֵׁשׁ שְׁמֶפְלִיגִים בְּמַעֲלָתוֹ וְכוּ', רַק בְּגִלְל כָּל מִינֵי הַשְׁטִיּוֹת שְׁעוֹשֶׂה... אָמַר עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי רַבְּנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ בְּפִרוּשׁ, אֲשֶׁר עֲכָשׁוּ צָרִיכִים לְקַרְא לִיצַר הָרַע בְּשֵׁם חֲדָשׁ, דְּהֵינּוּ שְׁלֵא לְקַרְא לוֹ עוֹד בְּשֵׁם "יצר הרע", רַק בְּשֵׁם "כַּח הַמְדַמָּה" (עֵינֵן לְקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק א', סִימָן כ"ה בְּסוּפֹ).

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: מַהוּ הַגִּדְרָ שֶׁל בַּעַל דְּמִיוֹן? מַתִּי גִדַּע מִי הוּא בַּעַל דְּמִיוֹן, כִּי הָרִי בְּנִגְלָל לֹאמֵר אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי בַּעַל דְּמִיוֹן? אֵלֶּא בּוֹ בְּרַגַּע שְׂאָדָם מְדַבֵּר עַל אֵיזָה גָּדוֹל וְצַדִּיק וּמְנַהֵיג עֲדָה, אוֹ מְדַבֵּר עַל אֶחָד מֵהַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, הוּא הוּא הַבַּעַל דְּמִיוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, מְכַל שְׁכָן כְּשֶׁמְדַבֵּר שְׁטִיּוֹת, אֲשֶׁר גַּם כְּרוּכוֹת בְּכַפִּירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת כְּנ"ל, זֶה הַסִּימָן שְׂאָדָם זֶה הוּא בַּעַל דְּמִיוֹן גָּדוֹל, וְצָרִיכִים לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וּמוֹהֲרָא"ש נ"י תָּמִיד מְגַרֵּשׁ וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אַנְשִׁים כְּאֱלוֹ שְׁמַדְבְּרִים גְּדוֹלוֹת וְכוּ', וְאוֹמֵר שֶׁהֵם נִדְמִים מִמֶּשׁ כְּבִהְמָה זֹו שְׁעוֹמְדָת וְחוֹלְמָת בְּהַקִּיץ, וּמְדַמִּית לַעֲצָמָה כָּל מִינֵי דְּמִיוֹנוֹת כִּיְדוּעַ צוֹרֵת בְּהֶמָה... וּפַעַם אָמְרוּ לְמוֹהֲרָא"ש נ"י עַל אֶחָד שֵׁשׁ לוֹ עֵינַיִם כְּאֱלוֹ, שֶׁרַק מְסַתְּפֵל עֲלֵיךְ מִתְרַחְבוֹת עֵינָיו, וְעַל-יַדֵּי הַסְתַּפְּלוּתוֹ כְּבָר נוֹפֵל עֲלֵיךְ פַּחַד... עֲנֵה עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י: הֲלֵא תְּסַתְּפֵל וְתִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב עַל בְּהֶמָה הַעוֹמְדָת בְּרֶפֶת, יֵשׁ לָהּ עֵינַיִם רַחְבוֹת וְגְדוֹלוֹת מְאֹד... (כִּי אֲצֵל מוֹהֲרָא"ש נ"י אֱלוֹ הַגְּזוּמָאוֹת וְהַשְׁטִיּוֹת אֵינָן תּוֹפְסוֹת מְקוֹם, אֲצֵלוֹ הָעֵקֶר הוּא רַק תּוֹרָה וְתַפְּלָה — כַּמָּה תּוֹרָה לְמִדָּת, וְכַמָּה שְׁעוֹת הַתְּבוּדָת, וְיוֹתֵר מִזֶּה הַכָּל הֶבֶל וְדְמִיוֹן וְסֵתָם מְשֻׁטָה

בבני-אדם, וממנו אף פעם לא שמענו דבורי התפארות, אף שיש לו פרוש על הזהר הקדוש, ועל התקונים, ועל כתבי האריז"ל, ועל כל ספרי רבנו ז"ל, ועל התורה ומועדים, ועל אגדות חז"ל, ועל תרי"ג מצוות, ועל אבות, ועל תהלים וכו', עם כל זאת לא שומעים ממנו אף פעם איזו התפארות וכו' (כלל).

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר הדמיון שנכנס באדם הוא הקלפה הכי גרושה והכי חזקה, עד שקשה לצאת ממנה, ובפרט כשנכנסים לאדם דמיונות לדבר גדולות, אז רחמנות גדולה עליו, כי כל-כף הרבה מתיגעים בתורה ובתפלה לזכות לבוא אל בטול אמת, ולזכות להיות בטל ומבטל באין סוף ברוך הוא, ולידע את האמת, שעדין לא התחלנו כלל, כי תכלית הידיעה שלא נדע, ובא היצר הרע עם כח המדמה שלו, ומדמה לאדם כל מיני דמיונות, עד שעל-ידי זה הוא לוכדו, ובזה נכשלים כל העולם כלו, כי טבע של בני-אדם שאוהבים לראות הצגות ושחקן (שקורין קונצן מאכער), שקופץ וצוהל ורוקד ומפזז וכו', ועושה עם הידים והרגלים תנועות משנות וכו' וכו', שעדכר זה המון העם קונים, ובאמת הכל דמיון גדול, כי אם לא מכניסים בה גם-כן תשוקה עצומה שתחזר אליו יתברך, ותהיה מוכן ומזמן בכל עת ורגע למסור את נפשו אליו יתברך מרב אור וחיות ודבקות, ואם לא מכניסים בה תשוקה עצומה והתמדה נפלאה בלמוד התורה הקדושה, שתזכה ללמד בכל יום את התורה הקדושה, תדע שהכל דמיונות והכל הבלים, והיא עצת היצר הרע ללכוד ברשתו, ועל-כן צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיהיה נקי מכל מיני דמיונות של הבל, ומכל שכן דמיונות של ישות וגאות, כאלו הוא כבר איזו מציאות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אפלו גדולי הצדיקים, שבאמת זכו למה שזכו כבר בזה העולם, הם אף פעם לא ידברו ממדרגתם, ויעלימו ויסתירו את זה מעין כל, ויש פתגם בעולם: "מי שידע ורואה, אינו מדבר ומספר, ומי שמדבר ומספר, אינו יודע כלום".

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן אֵי אֶפְשֶׁר לְהַנְצִיל מִכָּל אֱלוֹ הַדְּמִיוֹנוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, לְהִיּוֹת רְגִיל לְבוֹא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּפִשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים, וּלְכַפּוֹת שְׁלֵב לְיָדָהּ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי בְּנִקְל לְהִיּוֹת נְדָחָה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ עַל-יְדֵי הַדְּמִיוֹנוֹת, וּלְאַבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת בְּיַחַד, כִּי מִי שֶׁמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְאִיזוֹ מְצִיאָתָהּ וַיֵּשׁ בּוֹ גְּאוּת וַיִּשׁוּת, בְּנִקְל לוֹ לְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא בְּיַחַד, וְכָל זֶה נִגְרָם לוֹ עַל-יְדֵי הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר כָּל הַמַּחְלָקָת — הֵן בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם וְהֵן בֵּין בְּנֵי-אָדָם, הַכֹּל רַק מַחְמַת הַדְּמִיוֹנוֹת, שֶׁמְדַמָּה לְעַצְמוֹ בְּדְמִיוֹנוֹ הַחֲזֵק כְּאִלוֹ חִבְרוּ אוֹ זָלְתוּ רוּצָה לְהִזְיֵק לוֹ וכו', וְדְמִיּוֹן אֶחָד גּוֹרֵר דְמִיּוֹן אַחֵר, עַד שֶׁמֶזֶה יוֹצֵאת מְרִיבוֹת וְשִׁנְאוֹת וּקְטָטוֹת, עַד שֶׁאֶחָד מוֹכֵן לְהַרְגֵּ אֶת זָלְתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְנִתֵּן מוֹהֲרָא"ש נ"י דְגָמָא לְזֶה, אֵיךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם כָּל הַמְרִיבוֹת וְהַמַּחְלָקָת רַק עַל-יְדֵי דְמִיוֹנוֹת: אָדָם צָרִיךְ לְגַרְזֵן, וְאֵין לוֹ, וְנִסְכָּם בְּדַעְתּוֹ לִילְךְ אֶל שְׁכֵנוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ טוֹבָה לְהַלוֹת לוֹ אֶת הַגְּרָזֵן, וּבְתוֹף כֶּף נִכְנָסֵת בּוֹ מַחְשָׁבָה וְדְמִיּוֹן — בְּיַדָּא חִבְרוּ לֹא יִרְצָה לְהַלוֹת לוֹ... וְיִתְחַמֵּק מִמֶּנּוּ בְּכָל מִינֵי תְרוּצִים, וְתִכְרַף-וּמִיד מִתְחִיל לְחַשֵּׁב מַחְשָׁבוֹת, וְרוֹקֵם דְמִיוֹנוֹת שֶׁל כַּעַס וּרְצִיחָה עַל חִבְרוֹ, הֵיטְכֵן שֶׁיִּתְחַמֵּק מִמֶּנּוּ בְּכָל מִינֵי תְרוּצִים?! ... הֲלֹא אֲנִי עֲשִׂיתִי לוֹ כָּל-כֶּף הַרְבֵּה טוֹבוֹת, וְהַלּוֹיִתִי לוֹ כָּל-כֶּף הַרְבֵּה דְבָרִים, וְעִזְרָתִי לוֹ בְּכָל מַה שֶׁרְצָה, וְעַכְשָׁו יִתְחַמֵּק מִמֶּנּוּ עִם תְרוּצִים שֶׁאֵינּוּ רוּצָה לְהַלוֹת לִי אֶת הַגְּרָזֵן?! וּבְתוֹף כֶּף נִכְנָסֵת לוֹ עוֹד מַחְשָׁבָה וְדְמִיּוֹן, אֲנִי אֲנִקֵּם בּוֹ בְּעִבּוּר זֶה שֶׁמִּתְחַמֵּק בְּתְרוּצִים שֶׁאֵינּוּ רוּצָה לְהַלוֹת לִי אֶת הַגְּרָזֵן... עַד שֶׁמֶרַב מַחְשָׁבָתוֹ וְדְמִיוֹנוֹ בְּזֶה, נִכְנָס בְּרְצִיחָה כְּזוֹ — הֵיטְכֵן שֶׁחִבְרוּ אֵינּוּ רוּצָה לְהַלוֹת לוֹ אֶת הַגְּרָזֵן, וְנִסְכָּם בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵא לְלֶכֶת אֵלָיו וְלָרִיב עִמוֹ, וּלְקַלֵּל אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי קְלָלוֹת, וְאִם יִצְטָרֵךְ לְתֵן לוֹ מַתְנַת יָד, יִתֵּן לוֹ... כָּל זֶה הוּא רוֹקֵם בְּמַחְשָׁבָתוֹ בְּכָל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת, וּמִתְחִיל לִילְךְ אֶל כּוּוֹן

השֶׁכֶן, וּבִתּוֹךְ כֶּף נִכְנָסֶת בּוֹ מִחֲשֻׁבָה וְדַמְיוֹן אַחַר הַפּוֹף לְגַמְרֵי — מִי אֹמֵר שֶׁהוּא לֹא יֵלֹוּה לִי אֶת הַגְּרֹזֵן? ! לָמָּה לִי לְהִיּוֹת בְּכַעַס וּבִרְתֻחָה עָלָיו? ! וְלָמָּה לִי לְהִתְקוּטֵט עִמּוֹ? ! אוֹלַי בְּכָל זֹאת יִתֵּן לִי אֶת הַגְּרֹזֵן בְּתִשׁוּאוֹת חֵן? ! וּבַעֲדוֹ הוֹלֵךְ לְכוּוֹן הַשֶּׁכֶן, נִכְנָס בּוֹ שׁוֹב הַדְּמְיוֹן — לֹא, הוּא בְּיָדָאֵי לֹא יִתֵּן לִי, וְעוֹד יִצְעַק עָלַי וַיִּבְזֶה אוֹתִי — "לֵךְ מִפֶּה, אֵינִי רוֹצֶה לְתֵן לְךָ אֶת הַגְּרֹזֵן", עַד שֶׁנִּכְנָס בְּכַעַס וּבִרְצִיחָה, וְהוֹלֵךְ אֶל דַּלֵּת שְׁכֵנוֹ וְדוֹפֵק, וְהַשֶּׁכֶן יוֹצֵא לְתַמּוֹ, כִּי אֵינּוּ יוֹדֵעַ שׁוֹם דָּבָר בְּמֶה מְדַבֵּר, וּפְתָאוֹם הֵלֶּה מִתְחִיל לְהִתְפָּרֵעַ: "רָשַׁע מְרָשָׁע, אֵינִי צָרִיךְ אֶת הַטּוֹבוֹת שְׁלֶךְ, אֵינִי צָרִיךְ אֶת הַגְּרֹזֵן שְׁלֶךְ, תַּחֲזִיק אֶת הַגְּרֹזֵן אֶצְלֶךְ, וְתִכְרַת בּוֹ אֶת רֹאשְׁךָ" ... וְהוּא בּוֹרֵחַ, וְהַשֶּׁכֶן עוֹמֵד מִשְׁתַּאֲה מֶה קוֹרֶה פֶּה, וְלֹא יוֹדֵעַ עַל מֶה בָּא שְׁכֵנוֹ וּמֶה הוּא רוֹצֶה, וְלָמָּה מְקַלֵּל אוֹתוֹ, מֶה חֲטָא וּמֶה פָּשַׁע וּמֶה עָשָׂה, וְלֹא עוֹבֵר הַרְבֵּה זְמַן, וּכְבָר שׁוֹמֵעַ שֶׁבְּכָל הַכֶּפֶר מְדַבְּרִים, אֵיךְ שֶׁהוּא רָשָׁע מְרָשָׁע, וְאֵינּוּ רוֹצֶה לְהִלוֹת אֶת הַגְּרֹזֵן שְׁלוֹ לְזַלְתּוֹ... וְכָל הַכֶּפֶר כְּמַרְקָחָה, וַיֵּשׁ כְּבָר מִחֻלְקַת עֲצוּמָה... וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נִי: כֶּף הוֹלְכֶת כָּל הַמְּחַלְקַת שְׁבַעֲוֹלָם, רַק עַל-יְדֵי הַדְּמְיוֹנוֹת, שְׁמַדְמָה לְעֲצָמוֹ כָּל מֵינֵי מִחֲשֻׁבוֹת שֶׁל הַבָּל, כְּאִלוֹ זַלְתּוֹ אִמֵּר עָלָיו כֶּף... וְכִאִלוֹ זַלְתּוֹ רוֹצֶה לְעֲשׂוֹת לוֹ כֶּף... עַד שֶׁמָּזָה הַבְּעֵרָה לְלֶהֱב יִצְאָה, וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּא תַּחַת יָדוֹ, כִּי הַמְּחַלְקַת הִיא כְּאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, וְהַכָּל בָּא רַק מִחֲמַת הַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ, וְהוּא מְכַנֵּס אֶת הַדְּמְיוֹנוֹת שְׁלוֹ גַם בְּאַחֲרִים.

וְאִמֵּר מוֹהֲרָא"ש נִי: כְּמוֹ-כֵן כָּל הַמְּשַׁגְּעִים אֵינָם מִשְׁתַּגְּעִים רַק עַל-יְדֵי מַחֲלַת הַדְּמְיוֹנוֹת, כִּי הַדְּמְיוֹן מְשַׁגֵּעַ וּמְטַרֵף אוֹתָם לְגַמְרֵי, כִּי כָּל אֵלוֹ שֶׁהֵם סְגוּרִים בְּעֲצָמָם וּמְסֻתּוֹכְבִּים מְדַכְּאִים וּמִיֹּאֲשִׁים, וְהֵם מְלֵאִים בְּכַעַס וּבִרְצִיחָה עַל זַלְתָּם, הַכָּל בָּא מִחֲמַת הַדְּמְיוֹן שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם, כְּאִלוֹ בְּאֵמַת זַלְתָּם רוֹצֶה לְהִרְע לָהֶם, אֲשֶׁר בְּאֵמַת הַזַּלְתּוֹ אֵינּוּ חוֹשֵׁב מֵהֶם, וְאֵינּוּ מְסַתְּפֵל עֲלֵיהֶם, כִּי יֵשׁ לוֹ הַדְּאָגוֹת וְהַצְּרוֹת שְׁלוֹ, וְאֵינּוּ צָרִיךְ אֶת שְׁלָהֶם, אֶלָּא מִחֲמַת קִטְנוֹת הַמַּחֲזִין וְהַדְּעַת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁנִּקְטָן מִחוּ וְדַעַתוֹ וְנִתְמַלֵּא דְמְיוֹנוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹנֶה וְרוֹקֵם

במחשבתו כל מיני דמיונות, כאלו ההוא לוקח משהו ממנו, או כאלו ההוא יותר מצלח ממנו וכדומה, כל מיני דמיונות שנקנסיים במח ובדעת האדם, אשר דבר זה הורס אותו לגמרי, כי נעשה עצוב ומדכא ונופל בדכאונות, וסוגר את עצמו לגמרי מהעולם החיצוני, מהעולם המציאותי, וחי בעולמו הדמיוני, ומר וחשוף לו כל החיים, עד שיש בני-אדם שמתאבדים, רחמנא לצלן, רק עקב הדמיונות שלהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אפלו מי שהוא באמת נמצא בצרה, והוא בעל חוב גדול, והמלוים דוחקים אותו מאד, ומחרפים ומגדפים אותו ומאימים עליו שיעצרו אותו בבית-הספר, ואפלו אם כבר הגיע למצב כזה, שאסרוהו בבית-ספר עקב החובות שלו, כל זמן שהאדם מסתפל על המציאות, ומשלים עם המציאות שלו, ואינו חי בעולם הדמיוני, אז יוכל לעבר על הכל, כי במציאות מה יכולים לעשות לו?! ואפלו אם מאימים עליו להורגו, חס ושלום, הוא גם-כן אינו מפחד כשהוא אדם מישב, כי ממילא פעם יצטרך למות... לא-כן מי שחי בעולם הדמיוני, הוא תמיד בפחדים, ומפחד מפל אחד, עד שיש בני-אדם שכל-כף נכנסו בדמיונם, שמפחדים אפלו מהצל שלהם... כי מחלת הדמיון היא מחלה קשה מאד, שהורסת את האדם לגמרי, ומעציבה ומעצבנת את חייו, כי מי שחי בדמיונות הוא תמיד עצוב ומדכא ועצבני, וזה חלי שקשה וכבד לצאת ממנו, ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, שבת, פ"ק י"ד, הלכה ג') על פסוק (דברים ז'): "והסיר ה' ממך כל חלי" זה הרעיון, עין שם; כי הרעיונות הרעים והדמיונות של האדם הם המחלה הגרועה ביותר, ורוב רבם של החולים סובלים ממחלת הדמיונות, שנדמה להם מה שנדמה, כי תכף-ומיד כשאדם נחלה, ויש לו איזה מחוש קטן, כבר נתרקם בדמיונו, כאלו, רחמנא לצלן, יש לו סרטן, השם ישמר, וכדומה כל מיני דמיונות שעולים לחולה ברעיונו ובדמיונו, כי רב המחלות תלויות בדמיון, וצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיהיה נקי מפל

מיני דמיונות בין בגשמי ובין ברוחני, הינו בגשמי — שלא ידמה לעצמו דמיונות של הכל, ולא יחיה בעולם הדמיוני, אלא יראה את המציאות, וכן ברוחניות — שלא ידמה לעצמו שכבר זכה למה שזכה עד שעוסק בתקוני נשמות... כי זה יפיל אותו לנוקבא דתהומא רבא, ומפל שפן שיזהר מאד מאד לא להכנס בשום מחלקת, שהכל בא מחמת דמיונות, ואם אחד מסית אותך לחלק על משהו, תדע שהכל הכל ורעות רוח הבא מדמיונות, כי צריכים כל-כף הרבה רחמים פולי האי ואולי, להנצל מהדמיונות שונכנסים בלב האדם.

ומוהרא"ש נ"י תמיד מזהירנו לברח מפל מיני בעלי דמיונות, קוראי מזוזות וזורקי גורלות וקלפים וכו', ומפל אלו שמפחידים עם "עין הרע" שנדבק בך וכדומה כל מיני שטיות הנמצאות עכשו בעולם, כי תהלה לאל, נתרבו בעלי התשובה, אבל זה לעמת זה נתפרסמו כל מיני שקרנים וצבועים ובעלי דמיונות, שמפחידים בני-אדם, והמון עם התמימים נמשכים אחריהם כצאן לטבח, ובאמת הכל דמיונות, כי אם אין מקרבים אותך אליו יתברך, ולא מכניסים בך חשק ללמד את התורה הקדושה, הכל הכל ורעות רוח, כי העקר הוא למוד התורה הקדושה, ובלי תורה, הכל שקר ודמיונות, רחמנא לישזבן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאי אפשר בשום פנים ואפן לצאת מהדמיונות, כי אם על-ידי התקרבות אל רבנו ז"ל, ולהתמיד מאד בספרו הקדוש "לקוטי-מוהר"ן", אשר הוא השכל הפולל כל השכלים (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"א), ועל ידו יכול לנקות את עצמו מפל מיני דמיונות, כי רבנו ז"ל פתח את העינים להסתפל על עצמו היכן הוא אויזו במדות שלו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ס"ז), וצריך כל אדם להוציא את עצמו תמיד מן המדמה, ולבוא אל השכל האמתי, לידע, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך מחיה ומנהיג ומקיים

את כל הבריאה כלה, אשר זהו שכל הנקנה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ה), כי רק זה מה שישאר מהאדם, וכל מה שיקנה לעצמו ידיעות אלו, לידע שהוא יתברך מחיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, והכל לכל אלקות גמור הוא, בזה הוא מקים מצות עשה תדירה, ונקלל לגמרי בו יתברך, כי במקום שאדם חושב, שם כל האדם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"א), ועל-פן מי שתמיד רק חושב ממנו יתברך, על-ידי-זה יזכה לישוב הדעת אמתי, ויחיה בעולם המציאותי, ואשרי לאדם בזה הזוכה להכניס בידעתו, במחו, במחשבתו וכרעיונו רק את אמתת מציאותו יתברך, שאז בודאי יזכה לעבר את זה העולם בשלום.

דלת

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר רבנו ז"ל התבטא פעם אחת בזו הלשון: "ווער עס וועט אנרירן מיין קלאמקע וועט זיך שוין מיט זיבן וואסערן נישט קענען אפּוואשן" (ו) כאומר — מי שרק יתקרב אל רבנו ז"ל אפלו מעט, ורק נגע בנגיעה בעלמא, וטעם את האור שלו, אז כבר שבעה מיני מימות לא יוכלו לשוטפו ולנתקו ממנו, וסיים מוהרא"ש נ"י, שדבר זה ראו בחוש, שכל מי שרק טעם את אור רבנו ז"ל פעם אחת, והתקרב אליו אפלו בהתקרבות מועטת, כבר לא יוכל לנתק את עצמו מרבנו ז"ל כלל, ומה שרואים בגני-אדם שהיו פעם מקרבים ונתהפכו ונתרחקו ועוד חולקים ומתלוצצים, אמר על זה מוהרא"ש נ"י, שבודאי גם בתחילת ההתקרבות לא היתה אצלם התקרבות אמיתית, פמוכא (בספר המדות, אות צדיק, סימן קנ"ג): מי שמקרב את עצמו לצדיק, וקרבתו אינה בתמימות, על-ידי-זה נתהפך אחר-כך לרודף, עין שם; ועל-פן אם רואים אחד שאומר שהיה פעם מקרב ונתרחק, (ו) מי שיגע ברית הדלת שלי, כבר לא יוכל לרחץ את עצמו בשבע מיני מים...

בַּוְדַאי כָּל הַתְּקַרְבוֹתוֹ בְּהַתְחַלָּה לֹא הִיְתָה עִם אַמֶּת.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שְׁצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, שְׂיִכְנֹס בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ בְּדִלְתָ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, וְיִתְמִיד עַל דְּלֹתוֹת סְפָרֵי הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר רַק בְּזֶה תְּלוּיָה כָּל הַהִתְקַרְבוֹת, כִּי בְּלִי לַמּוֹד סְפָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, הָאָדָם אֵינּוּ מְקַרֵּב כָּלֵל, וְחֵי בְּדַמְיוֹנוֹת, כִּי רַבְּנוּ ז"ל נִמְצָא בְּתוֹךְ סְפָרוֹ הַקְּדוֹשׁ "לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן", כִּי פָּנּוּ, שְׂכָלוֹ וְחֻקְמָתוֹ בְּתוֹךְ דְּבוּרָיו (עֵינֵי לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן קצ"ב), וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁמְתַמִּיד בְּיוֹתֵר בְּתוֹרוֹתָיו שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל וּבְשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת וּבְסַפְּרָיו הַנּוֹרָאִים, וּמִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ מִדוּתָיו הַנִּפְלְאוֹת, דִּיקָא עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהִקְרָא מְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, כִּי בְּלִי לַמּוֹד סְפָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, הָאָדָם מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד מֵאֵד.

וְסִפֵּר לָנוּ מוֹהְרַא"ש נ"י הַרְבֵּה מְאֹד, אֵיךְ שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ בְּחוֹר הַתְּמִיד הַרְבֵּה עַל דְּלֹתוֹת סְפָרֵי מוֹהֲרָנִתָּ ז"ל, וּבְכָל יוֹם אָמַר לְעֲצָמוֹ לְפָנָי שֶׁהִתְחִיל לְלַמֵּד בְּ"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת" בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: לֹאמִיר גִּיּוֹן צוֹ ר' נִתְנָן, אֹזֵן עֲפֻעָנֵעַן זֵיין טִיר" (ס) וְכָכָה פִּתַּח בְּכָל יוֹם אֶת הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לְקוּטֵי-הַלְכוֹת", וְהַרְגִּישׁ אֹז מִמֶּשׁ כְּאֵלוֹ מוֹהֲרָנִתָּ ז"ל בְּעֲצָמוֹ מְדַבֵּר אֵלָיו, כִּי כָּל-כֶּף הַכְּנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּסְפָרֵי מוֹהֲרָנִתָּ ז"ל, עַד שֶׁהַרְגִּישׁ כְּאֵלוֹ הוּא מְדַבֵּר עִמוֹ, וְסִים מוֹהְרַא"ש נ"י, כִּי כָּף צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּכָל מִינֵי לַמּוֹדִים שְׂאָדָם לוֹמֵד, צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּתוֹךְ הַלְמוּד, הֵינּוּ לְהַכְנִיס בְּתוֹךְ דְּלֹתוֹת הַסֵּפֶר שְׁלוֹמֵד בּוֹ, וְלִילֵךְ מְדֻלָּת לְדֻלָּת עִמָּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, (זֵיךְ אֵינְגָאנְצֵן אַרִיין לֵיִיגֵן אֵינֵן דְּעַם אֹזֵן גִּיּוֹן פּוֹן טִיר צוֹ טִיר טִיפְעֵר אֹזֵן טִיפְעֵר).

וְרַגִּיל מוֹהְרַא"ש נ"י לֹאמֵר תְּמִיד, שֶׁהַהֲתַגְלוֹת שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל נְדַמִּית כְּאַרְמוֹן נִפְלָא מְאֹד מְאֹד מְלֹא חֲדוּשִׁים נּוֹרָאִים וְנִפְלְאוֹת, מְלֹא דְבָרִים יְקָרִים וּמְעֻנֵי-יָם, אֲכַל לְאַרְמוֹן הַזֶּה יֵשׁ הַרְבֵּה דְּלֹתוֹת, וְלֹא מְכַל דְּלֹת יְכוּלִים לְהַפְגִּס לְהִיכֵן שְׂמַנְחִים הָאוּצְרוֹת... וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְהַפְגִּס דְּרָךְ דְּלֹת "הֵיכַל הַקְּדוֹשׁ", שְׂעַל יְדָה בְּוְדַאי יְכַנֵּס (ס) הִכָּה גַלְף לְמוֹהֲרָנִתָּ ז"ל וְנִפְתַּח אֶת דְּלֹתוֹ.

בְּהִיבֵל הַמְּלָךְ (צִין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נ"ט).

(וּבִאֲמַת רוּאִים הַפָּרֵשׁ גְּדוּל בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּעֶצְמָם, וְהַכֵּל כְּפִי הַדְּלָתוֹת שֶׁהֵם נִכְנָסִים בָּהֶם, וּמִי שֶׁנִּכְנָס דְּרָךְ וְדָלְתוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש נ"י, מִגִּיעַ אֶל "הֵיבֵל הַמְּלָךְ", שֶׁהוּא "הֵיבֵל הַקֹּדֶשׁ", וְזוֹכָה לְהַתְמִיד בְּדַבְרֵי הַתְּבוּדוֹת, בְּדַבְרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וּמִתְמִיד מְאֹד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וַיֵּשׁ לוֹ כְּסוּפִים לְהִיּוֹת וּלְטַיֵּל בְּכָל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה).

הַתְּבוּדוֹת

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂזַכִּינוּ עַל-יְדֵי רַבֵּנוּ וְ"ל לְמַתְנֵה כְּזוֹ, שְׂאָרָה פְּעַם לֹא נוֹכַל לְשַׁלֵּם לוֹ בְּחִזְרָה בְּעִבּוּר הַמַּתְנֵה הַזֶּה, וְהוּא הֶעֱנִין שֶׁל הַתְּבוּדוֹת, אֲשֶׁר הַמַּתְנֵה הַזֶּה עוֹלָה עַל כָּל הַמַּתְנֵה, כִּי בְּזֶה שְׂאָדָם מְרַגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, נְחַקְקִים בּוֹ אֱמוּנָה וּבְשִׂחוֹן חֶזֶק, וַיּוֹדַע אֲשֶׁר אֵין לוֹ רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, וְנִעְשָׂה עֲצָמָי, כִּי אֵינוֹ צָרִיךְ אֶת שׁוּם אָדָם אוֹ אֶת שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת — שֶׁהָאָדָם יִרְגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, הִיא כָּל-כָּף גְּבוּהָה, עַד שֶׁעוֹלָה עַל הַכֵּל, כִּי כָּל מֵה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ הוּא יְכוּל לְבַקֵּשׁ מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִפְלוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְלַמֵּד, הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁיִּפְתַּח לוֹ אֶת מַחוֹ וְאֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁיִּבִּין מֵה שֶׁיִּלְמַד, וְכֵן בִּירְאֵת שָׁמַיִם, אֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, שֶׁיִּבַּקֵּשׁ וְיִתְפַּלֵּל וְיִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִיּוֹת יָרָא שָׁמַיִם אֱמֶתִי, וּמִכָּל שָׁבֵן וְקָל וְחֹמֶר עַל דְּבַר גִּשְׁמִי, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, וְכָל מֵה שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל יוֹתֵר, הָרִי זֶה מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ בְּנִקְלָה אֶת הַדְּבַר, וְעַל-כֵּן עֲנִין הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת הוּא הַמַּתְנֵה הַיְקָרָה בְּיוֹתֵר

והיפה ביותר שקבלנו מרבנו ז"ל, וכשאדם מרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, אזי חי חיים אמתיים, חיים נצחיים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי בזה שהאדם מרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, נכנס בו בטחון עצמי, עד שאינו מפחד ואינו מתבלבל ואינו מתגאה על שום בריה שפעולם, כי בזה שהאדם מרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, נכנסת בו תקנה כל-כך חזקה, עד שאינו זז מדעתו כלל, ודבר זה טוב בין בגשמיות, כי בגשמיות כשאדם מרגיל את עצמו הרבה לדבר עמו יתברך, אז מרגיש את עצמו להכי עשיר, וכבר אף פעם לא בא אל בני-אדם לבקש טובות, ומכל שכן כסף, כי יודע שהכתבת הראשונה והאחרונה ממי לבקש היא רק הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן מי שמרגיל את עצמו להתבודד תמיד עמו יתברך, והוא כל-כך רגיל בדבר זה, אזי הוא העשיר הכי גדול, ככתוב: "לי הכסף ולי הזהב", כל הכסף וכל הזהב נמצא אצל הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן כשאחד מתבודד תמיד עמו יתברך, אזי יש לו גם-כן כל הכסף וכל הזהב שיש אצל הקדוש-ברוך-הוא... וכמו-כן ברוחניות — כשאדם מרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, וכל דבר קטן וגדול שהוא צריך — הן להבין איזה ענין בתורה והן לידע איך להתנהג, הוא מתבודד עם הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה נעשה תקיף בדעתו, ושום בריה לא יכולה להזיז אותו מענינו, וזו מעלת התפלה וההתבודדות, שיהיה עצמאי וכטוח בעצמו, ועל-כן אשרי מי שעוסק בהתבודדות תמיד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר באמת היה רצונו של רבנו ז"ל, שתהיה לכל אחד בכל יום כל היום התבודדות, אף מאחר שזה דבר קשה מאד, על-כן אמר רבנו ז"ל, שעל-כל-פנים תהיה לכם שעה אחת התבודדות, ובשעה הזאת יראה לי שבאת עצמו היטב היטב היכן הוא בעולם. וספר לנו מוהרא"ש נ"י, אשר הרבה מאנשי שלומנו רגילים בדבר זה מאד, שיש להם שעה התבודדות חק ולא יעבר, והוא הכיר את אחד מאנשי שלומנו,

שְׁהִיָּה סוּחַר כָּל יָמָיו, עִם כָּל זֹאת הוּא "גִּנְב" מֵהַיּוֹם שְׁעָה אַחַת, וּבְשָׁעָה הַזֹּאת הִיָּתָה לוֹ הַתְּבוּדוֹת, וְהִיָּה קוֹרָא לָזֶה דִּי גַעַשְׁטאַרְבֶּענע שְׁעָה (הַשְּׁעָה הַמְּתָה), כְּאוֹמֵר: מִשְׁעָה זֹו אֲנִי מֵת מִהָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין לִי שׁוּם שְׂיָכוֹת אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵן עָשָׂה תְּנָאֵי עִם הַשְּׂתָף שְׁלוֹ שְׁלֵא יִבְלָבְלוּ שְׁעָה אַחַת, וּכְבָר יָדְעוּ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, שְׁשָׁעָה זֹו בַּיּוֹם אֵין יְכוּלִים לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, כָּל-כָּף הַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְשָׁעָה הַתְּבוּדוֹת. וְכֵן יֵשׁ סְפוּרִים רַבִּים בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, שְׁמָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם לְקַיָּם אֶת הַ"שְּׁעָה הַתְּבוּדוֹת" שְׁצִוָּה רַבְּנוּ ז"ל.

וְסִיָּם מוֹהֲרָא"ש נ"י וְאָמַר: רוֹאִים שְׂרַבְנוּ ז"ל רָצָה שְׁתִּהְיֶה לְנוּ כָּל הַיּוֹם הַתְּבוּדוֹת, אֶף מִחֲמַת שְׁאִינְכֶם יְכוּלִים, לְזֹאת תְּתוּבֹדוּ עַל-כָּל-פְּנִיָּם שְׁעָה אַחַת, וּבְכֹאמַת רוֹאִים בְּחוּשׁ, שְׁהַיּוֹם בְּנֵי-אָדָם כָּל-כָּף שְׁבוּרִים, שְׁגַם אֶת הַשְּׁעָה הַזֹּאת אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַיָּם, וְעַל-כֵּן אֵינָם מִתְּבוּדִים כָּלֵל, וְלָכֵן אָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁהַעֲצָה הִכִּי טוֹבָה — לְהַתְּבוּד עַל-כָּל-פְּנִיָּם חֲמֵשׁ דְּקוֹת, וּמִזֶּה אֶף אַחַד לֹא יְכוּל לְהַתְּחַמֵּק, כִּי חֲמֵשׁ דְּקוֹת עַל הַשְּׁעוֹן לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְּבַרֵּךְ, זֶה דְּבַר נוֹרָא וְנִפְלֵא מְאֹד, וְאִם יִתְּבוּד חֲמֵשׁ דְּקוֹת, אִזּוּ יִרְאֶה שְׂיֵשׁ לוֹ עוֹד חֲמֵשׁ דְּקוֹת, וְכֵן מִפְּעַם לְפַעַם בְּמִשְׁךָ הַיּוֹם יִחַטֵּף חֲמֵשׁ דְּקוֹת, וְכֵף בְּמִשְׁךָ כָּל הַיּוֹם תִּהְיֶה לוֹ יוֹתֵר מִשְׁעָה, וְלְפַעְמִים אֶפְלוּ שְׁעָתִים, כִּי כָּל הַחֲמֵשׁ דְּקוֹת תְּצַטְרַפְנָה לְשְׁעָתִים אוֹ שְׁלֹשׁ, כִּי־דוּעַ לִיּוֹדְעִים בְּזֶה.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר הַעֲצָה הַזֹּו, הִיא עֲצָה קְלָה מְאֹד מְאֹד לְמִי שְׁמַבְיָנָה, הֵינּוּ לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְּבַרֵּךְ חֲמֵשׁ דְּקוֹת, וְזֶה יַעוֹרְרוּ וַיִּחַזְּקוּ, וַיִּתְּגַלֶּה לוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מִחֲמֵשׁ דְּקוֹת, כִּי בְּזֶה שְׁאָדָם זוֹכֶה לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְּבַרֵּךְ בְּחֲמֵשׁ דְּקוֹת, נִתְּרַחֲבִים לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, וְרוֹאֶה שְׂיֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מִחֲמֵשׁ דְּקוֹת. וְסִפֵּר עַל זֶה סְפוּר, שְׁפַעַם אַחַת בָּא בְּעַל-בֵּית אַחַד אֶל הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִשְׂרָאֵל סְלִנְטֵר ז"ל, שְׁהִיָּה אָבִי הַמוּסֵר, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: הֵיָּית שְׂיֵשׁ לוֹ רַק חֲצִי שְׁעָה בַּיּוֹם לְלַמֵּד מֵרַב טְרִדוּתִיו, וְהֵיָּית שְׁשָׁמַע דְּרִשׁוּתִיו, שְׁצָרִיכִים לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם

לכל הפחות שעה אחת מוסר, ולו אין רק חצי שעה ביום ללמד תורה, אזי מה ילמד — מוסר או שאר דברים? והשיבו רבי ישראל סלנטר: לדעתי, תלמד בחצי השעה הזו רק מוסר, וכשהוא תמה ושאל: ותורה מה תהא עליה? השיב לו רבי ישראל סלנטר: אם תלמד חצי שעה מוסר, אז יתודע לך שיש לך יותר מחצי שעה ביום, כי צריכים לגנוב מהיום כמה שעות בעבור תורה, כי רק זה נשא לאדם. וסיים מוהרא"ש נ"י, שפן הדבר בענין התבודדות, כי אם האדם מתבודד חמש דקות, אזי זוכה לישוב הדעת, ונתודע לו שיש לו יותר מחמש דקות, וכן תצטרפנה החמש דקות לכמה שעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מי שמרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בכל יום, אזי מרגיש חיים חדשים, חיים כאלו שעדין לא הרגיש מעולם, ואף שבכל פעם הוא עוסק בהתבודדות, אף-על-פי-כן הוא מרגיש טעם חדש, כי זוהי מעלת ההתבודדות — שבכל פעם כשאדם בא להתבודד עמו יתברך באמת, אזי אחר-כך מרגיש כל מיני ערכות וכל מיני נעם, וכשחוזר, מרגיש טעם אחר שאף פעם לא טעם בחייו; ועל-כן אשרי מי שזוכה להתבודד תמיד, כי זה יפתח את לבו ודעתו שירגיש את אמתת מציאותו יתברך.

הסתרה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי בזה העולם הכל נעלם ונסתר, ואי אפשר לראות ולהשיג אמתת מציאותו יתברך, כי הכל בשביל הבחירה והנסיון, שיהיה הכל נעלם ונסתר, ובשביל זה נקרא העולם לשון העלם, כי נעלמת ונסתרת אמתת מציאותו יתברך, וזה עקר הבחירה והנסיון, שאין רואים תכף ומיד את אמתת מציאותו יתברך,

רק על-ידי יגיעות ועבודות, שאדם מיגע עצמו ימים ושנים בעבודת השם יתברך, וצועק הרבה אליו יתברך, ומתמיד בלמוד התורה הקדושה, ומקיים את מצוותיו יתברך בשמחה עצומה, על-ידי-זה נעשה כלי לקבל השגת האין סוף ברוך הוא, ונתגלה אליו סוף כל סוף אמתת מציאותו יתברך, אכל כלי יגיעות ועבודות, אי אפשר בשום פנים ואפן לזכות לגלוי אלקות, ועל-כן רב העולם רחוקים מכל זה, ואדרבה ללעג ולקלס בעיניהם, שיכולים להשיג איזו השגה בגלוי אלקות, כי לא התיגעו כלל בעבודת השם יתברך, כי אי אפשר לגלות את ההצלמה וההסתרה מזה העולם, כי אם על-ידי יגיעות ועבודות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו שהוא לגבי גלוי האין סוף ברוך הוא, הינו שאדם צריך לעמל הרבה ולהתיגע ביגיעות עצומות לעבד על עצמו עד שיזכה להזדקף, ואז כולי האי ואולי יזכה שיתגלה לו אורו יתברך, כמו-כן הוא בענין הצדיק האמת והיראים האמתיים, אשר גם אורם געלם לגמרי לגמרי מן העולם, כי הצדיקים האמתיים והיראים האמתיים עובדים ימים ושנים בעבודת השם יתברך, עד שזוכים לדבק את עצמם בו יתברך, ומורידים מעצמם כל מיני לבושים והסתרות, עד שנכללים לגמרי בו יתברך, ונעשים מרפכה לגבי גלוי האין סוף ברוך הוא, וכל מה שמתיגעים יותר בעבודת השם יתברך, יותר מתגלה להם הקדוש-ברוך-הוא, עד שנעשים מרפכה לשכינה, כמאמרם, זכרונם לברכה: הצדיקים הם הם מרפכתו של מקום; כי הם כל-כף התיגעו בעבודת השם יתברך, עד שנתגלתה להם ההסתרה, ועל-כן גם בהם אין לבני-אדם שום השגה כלל, ומזה בא שכל-כף מזלזלים בצדיקים וביראים אמתיים, כי איך ישיג אדם המלא עברות, המלא עביות וגשמיות, בצדיק שהוא בטל ומבטל לגמרי לגבי האין סוף ברוך הוא, עד שאין לו שום רצון אחר רק להשרף בכל רגע על קדוש השם; ועל-כן לא בחנם מזלזלים ביראים אמתיים ובצדיקים אמתיים, כי מי יש לו השגה בהם?! וכמאמר ה"אור החיים" הקדוש (פרשת

שמות): מה לאיש שְׂדֵה אֶצֶל מְרַגְלִיּוֹת? וכמו־כֵן הוא בְּעֵינֵי קִדְשָׁת
הַצְּדִיקִים, שְׁקִדְשָׁתָם עוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה מְרֻב דְּבִקּוּתָם בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וְאִיךָ תִּהְיֶה לְהַמּוֹן הָעַם אִיזוֹ הַשְּׂגָה בָּהֶם?!

וּסְפָר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁשָּׁמַע כַּמָּה פְּעָמִים מֵרַבִּי לִוִי יִצְחָק,
שֶׁשָּׁמַע מֵרַבִּי אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁמַע מֵאָבִיו רַבִּי נַחֲמָן טוֹלֵטְשִׁינְעֵר, שֶׁשָּׁמַע
מִמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, שֶׁבְּשָׂעָה שֶׁגָּלָה רַבְּנוֹ ז"ל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי־
מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ס"ז, מִשָּׁךְ רַבְּנוֹ ז"ל מְאֹד אֶת הַתְּכוּבוֹת:
וְזֶה בְּחִינַת הָעֲלָמָה שֶׁנִּתְעַלֵּם הַיְפִי וְהַפְּאָר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ
צְדִיק שֶׁהוּא הַיְפִי וְהַפְּאָר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ וְכוּ', עֵינֵי שָׁם;
וּמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל הִזָּה אֹמֵר תָּמִיד: הָעֲלָמָה, הָעֲלָמָה, הָעֲלָמָה, הִינּוּ
כִּי הַצְּדִיק הוּא נֶעְלָם, נֶעְלָם, נֶעְלָם מִכָּל הָעוֹלָם, וְאִין לְשׁוּם בְּרִיָּה
בּוֹ שׁוּם הַשְּׂגָה, וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם חוֹלְקִים עָלָיו.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְּבֵה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל
יוֹם, שֶׁלֹּא יִחַלֵּק עַל שׁוּם אִישׁ כְּשֶׁר וִירָא ה', וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִדְבֹר
עָלָיו שׁוּם לְשׁוֹן־הָרַע וּרְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, כִּי מִשְׁחָק עִם אֵשׁ, כִּי בּוֹדֵאי
הַצְּדִיק הָאֱמֶת וִירָא הַשָּׁמַיִם הָאֱמֶתִי, דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְעַל־כֵּן כֶּשֶׁמְדַבֵּר עָלָיו, כְּאֵלוֹ
מְדַבֵּר עַל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, חַס וְשְׁלוֹם, וְאִזוֹ בּוֹדֵאי יִקְבֹּל עֲנֹשׁ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: אִין אָנוּ יְכוּלִים לְתַאֵר לְעַצְמָנוּ אֶת גְּדֻלַּת
הַצְּדִיקִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁאָדָם אִינוּ יְכוּלִים לְתַאֵר אֶת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיג וְלִרְאוֹת בְּעֵינֵי הַבֶּשֶׂר אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִם עַל־יְדֵי יְגִיעוֹת יָמִים וְשָׁנִים בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
בְּתוֹרָה, בְּתַפְלָה וּבְקִיּוּם הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ־כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
בְּצְדִיק אֱמֶתִי וִירָא שָׁמַיִם אֱמֶתִי, כִּי אִם עַל־יְדֵי יְגִיעוֹת רַבּוֹת
שֶׁל יָמִים וְשָׁנִים, כִּי הֵהֱכִיחַ לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ, עַד שֶׁתִּהְיֶה לוֹ
אִיזוֹ הַשְּׂגָה וְתַפְיֶסָה בְּצְדִיק; וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם חוֹלְקִים עַל הַצְּדִיקִים

והיראים והכשרים האמתיים, כי הם נכללים לגמרי בו יתברך, וכמו שהוא יתברך נעלם ונסתר, כמו-כן הצדיקים האמתיים נעלמים ונסתרים לגמרי מעיני העולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בשביל זה צריך מאד מאד לשמר את עצמו לא לדבר על צדיקים ויראים אמתיים, כי משחק עם אש, וכמו שאש אינה מבחנת היכן היא מתפשטת, רק תכף-ומיד כשנתפשטת האש, היא שורפת בין רעים בין טובים, כמו-כן כל אלו אשר מדברים על צדיקים ועל יראים אמתיים, הסוף שלהם רע ומר מאד, כי תתפשט האש בתוף ביתם, ואז צריכים רחמים רבים.

וסיים מוהרא"ש נ"י: ולכן צריך להשמר מאד מאד לכבד וליקר את כל בר ישראל, ומכל שפן את הצדיקים האמתיים והיראים האמתיים, ועל-ידי-זה מגלה את טהר לבבו, שהוא מכבד ומיקר את הקדוש-ברוך-הוא, כי מי שאוהב את האב אוהב את הבן; ועל-כן עם ישראל נעלמים ונסתרים לגמרי מעיני אמות העולם, ובשביל זה כל אמות העולם מזלזלים בעם ישראל, אשר הם בני הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (דברים י"ד) "בנים אתם לה' אלקיכם"; ועל-כן בנה שמכבדים את עם ישראל, בנה מכבדים את הקדוש-ברוך-הוא, וכמו-כן בין עם ישראל בעצמם, כל מה שאדם לומד יותר תורה, והוא יותר ירא שמים, צריך לכבדו וליקרו יותר ויותר, כי הוא סמוך ביותר אליו יתברך, כי הכל נמדד כפי התורה והיראת שמים שלו, אבל הכל נעלם ונסתר, ועל זה צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך — שתגלה לו ההעלמה וההסתרה.

התמדה

מוהרא"ש נ"י אָמר, אֲשֶׁר צָרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה מְאֹד לְזִכּוֹת לְהִיּוֹת מִתְמִיד, כִּי טַבֵּעַ שֶׁל הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת זְמַנּוֹ הַיְקָר, וּבִפְרָט בְּהִתְחַלָּה, שְׁעָדִין אֵינוֹ מְרַגֵּשׁ אֶת עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו וְחִיוֹת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, שְׂאֵז הוּא מְבַזֵּב אֶת הַזְּמַן הַיְקָר שְׁלוֹ, כִּי לֹא בְּנִקְל זֹכִים לְהַשִּׁיג מַעֲלַת לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, כִּי כְּשֶׁאָדָם כָּבֵר זֹכֶה לְהַשִּׁיג אֶת עֲרִיבוֹת נְעִימוֹת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אֵז לֹא צָרִיכִים לְעוֹרְרוֹ וּלְחַזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ עַל הַתְּמִיד הַתּוֹרָה, כִּי בּוֹדָאֵי מַעֲצָמוֹ יִהְיֶה מִתְמִיד, כְּמוֹ שְׂאָמַר רַבְּנוֹ ז"ל פֶּעַם לְאַחַד: אִם הַתּוֹרָה תִּרְאֶה לָךְ אֶת פְּנִיָּה, לֹא תִרְצֶה שׁוֹם דְּבָר, רַק אֶת הַתּוֹרָה בְּעֵצְמָהּ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא שְׁכָלוֹ יִתְפַּרֵּץ, וּכְשֶׁאָדָם זֹכֶה לְדַעַת דְּבָר זֶה, אֵזִי הוּא תְּמִיד זֹכֶה לְהִתְמִיד, וְחוֹשֵׁק לְהַפְּנִס יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְתוֹף הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְנָס יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּדַעְתּוֹ יִתְפַּרֵּץ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר הוּא בְּעֵצְמוֹ הִתְיַגֵּעַ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁנֶּעֱשֶׂה מִתְמִיד, וּבְהִתְחַלָּת יְמֵי נְעוּרָיו הָיָה לוֹ קֶשֶׁה מְאֹד מְאֹד, כִּי דִרְךָ בְּחוֹר צָעִיר הִיא לְבַטֵּל אֶת זְמַנּוֹ, וּמֵאַחַר שֶׁזֹּכֶה לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוֹ ז"ל, וְרָאָה אֶת גְּדֻלַּת הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אֵז הִכְרִיחַ אֶת עֵצְמוֹ לִישֵׁב עַל מְקוֹם אֶחָד שְׁעוֹת עַל גְּבֵי שְׁעוֹת, עַד שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ מִדַּת הַהִתְמַדָּה.

וּמוהֲרַא"ש נ"י רָגִיל תְּמִיד לֹאמַר לְבַחוּרִים: מָה אַתֶּם חוֹשְׁבִים, שֶׁהִתְמַדָּה בָּאָה לִי בְּנִקְל? הָיָה לִי אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן הַיְקָר... אֲבָל מֵאַחַר שֶׁרַבְּנוֹ ז"ל רָצָה שְׂאֲנָשָׁיו יִלְמְדוּ וַיֵּאמְרוּ בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים מְשֻׁנּוֹת, עֲשִׂיתִי לְעֵצְמִי חֹק קְבוּעַ, וְעַמְדָתִי עַל מְקוֹם אֶחָד, וְלֹא זֹתִי מִשָּׁם עַד שֶׁסִּימַתִּי ח"י פְּרָקִים מְשֻׁנּוֹת, וְדָבָר זֶה עֲשִׂיתִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֵף שֶׁהָיָה לִי יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל לְדַחוֹת אֶת הַלְמוּד, שְׂאֲלֵמַד אַחַר הַצְּהָרִים אוֹ בְּלִילָה אוֹ שֶׁבִּפְקָר וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל לֹא הִנְחַתִּי אֶת

המשניות מידי, ולא זזתי ממקומי עד שזכיתי לסיים את הח"י פרקים משניות, והיה קשה לי מאד מאד, וכן בכל למוד ולמוד בא לי כל-כף קשה, ושברתי את הטבע שלי, עד שנעשה אצלי טבע שני להתמיד בלמוד התורה הקדושה.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד בענין התמדה, ורגיל לספר את הספור של מוהרנ"ת ז"ל, שאמר, אשר קדם התקרבותו לרבנו ז"ל, היו לו הרבה בטולים ובלבולים בענין התמדה, אבל כשזכה להתקרב אל רבנו ז"ל, ורבנו ז"ל אמר לו "מעט גם כן טוב" (אביסל איז אויף גוט), זה מה שהכניסו בהתמדה, כי בכל פעם למד מעט, ואחר-כך עוד מעט, ואחר-כך עוד מעט, עד שנעשה באמת מתמיד, ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, שאי אפשר לזכות להתמדה, כי אם על-ידי העצה הזו — להרגיל את עצמו ללמד בכל יום מעט ועוד מעט, ועל-ידי-זה באמת יזכה אחר-כך להתמדה גדולה, כי אי אפשר לומר לאדם שילמד בכל יום כף וכף וכו' וכו', כי אז כשאינו הולך לו, הוא נשבר ועוזב את הלמוד לגמרי, אבל כשאדם אומר לעצמו, שילמד עכשו רק כמה שורות גמרא, ופותח את הגמרא ומתחיל ללמד כמה שורות, אז נכנסת בו תשוקה ללמד עוד כמה שורות ועוד כמה שורות, עד שלומד בלי משים כמה דפים גמרא, וכן הוא ב"שלחן ערוך", שיאמר לעצמו שהוא הולך ללמד עכשו רק סעיף אחד, ואחר-כך יאמר לעצמו אולי עוד סעיף, עד שבאפן כזה ילמד כמה סימנים, אבל אם תאמר לאדם: לך ללמד כמה דפים גמרא, וכמה סימנים "שלחן ערוך", הוא תמיד ידחה את זה ויאמר: לא עכשו, עכשו אני עיף, עכשו אני הולך לישן, עכשו אני צריך לאכל וכו' וכו', כל מיני טענות שיש ליצר הרע, עד שאי אפשר בשום פנים ואפן להגיע להתמדה, כי אם על-ידי עצה זו — לקבל על עצמו ללמד מעט, ואולי עוד מעט, ועל-ידי-זה באמת יזכה ללמד הרבה מאד, והעצה הזו היא עצה נוראה ונפלאה מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי על-ידי עצה זו שנתן רבנו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל, יכולים להיות בקיאים בכל חלקי התורה הקדושה, ולסיים את כל הספרים שרק ישנם בעולם, אם רק יקבל על עצמו ללמד בכל יום מעט, כי "מעט", זה כל אחד יכול, הינו שילמד איזה קטע אחד מאיזה ספר, ולמחרת עוד קטע, וכן להלן, אז במקושי הימים והשנים יזכה לסיים את הכל; אשרי מי ששם דברים אלה אל לבו, ומתחיל להתמיד בלמוד התורה הקדושה.

הפצה

מוהרא"ש נ"י מעורר תמיד את אנשי שלומנו שילכו להפיץ את אורו ודעתו הגנוזה של רבנו ז"ל, ולא יתפעלו משום בריה שבפעולם, ורגיל לומר, שרק בזה תלויה הגאולה, כי בפרוש גלה רבי נפתלי ז"ל, תלמידו של רבנו ז"ל, בפעה שהפצירו בו פעם מאד אנשי שלומנו, שיגיד להם מה דבר רבנו ז"ל בענין הגאולה, (פידוע אשר הוא ומוהרנ"ת ז"ל שמעו מרבנו ז"ל את כל המגלות סתרים), ולא רצה להשיב, פידוע שרבנו ז"ל הזהירם על זה מאד, אף כשהתעקשו עמו פעם אחת מאד מאד, בפורים בעת משתה היין, והפצירו בו עד מאד, שיגיד משהו, ענה ואמר: מה אמר לכם, איני יכול להגיד לכם שום דבר, רק דבר זה — "כשרב העולם יקבלו את ספרי רבנו ז"ל, אז יכול העולם להכין את עצמו אל הגאולה", (וואס זאל איך אייך זאגן, ווען רב וועלט וועט אן נעמען די רבינ'ס ספרים, קען מען זיך ריכטן אויף די גאולה), וסיים מוהרא"ש נ"י: מי ששומע דבורים אלו, עוד יש לו אילו ספקות על ענין הפצה?! הרי רק בשביל דבור זה עלינו למסור את נפשנו למלא את כל העולם עם ספרי רבנו ז"ל, ולגלות ולפרסם לכל את דעת רבנו ז"ל, בפרט הענין של

תפלה והתבודדות, שיהיה דבר זה גלוי ומפרסם לכל העולם כלו, כמו שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל: כשיבוא משיח, אזי יעשה מענין ההתבודדות דרך פבושה לרבים, הינו שתהיה דרך פבושה לרבים הענין של תפלה והתבודדות, שכל אחד ואחד יתפלל אליו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה; ועל-כן אמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים למסור את נפשנו על הפצת מעינות החכמה חוצה, ולא להסתפל על שום מונע ומעכב כלל, ועל-ידי-זה נקרב את הגאולה, ובפרט את הענין של ה"תקון הכללי", שצוה עלינו מאד רבנו ז"ל לגלותו ולפרסמו לכלם; ועל-כן מה ולמה לנו להתפעל מאיזה לץ או מתנגד, שמתלוצץ ומתנגד על הפצת מעינות החכמה חוצה?! בודאי הוא פגום, פי אחרת לא היה מדבר כנגד זה, פי בכל יום ויום מדפיסים מליוני עתונים בכל מיני שפות, המלאים נאוף, שקרן, תעוב וערם, כפירות ואפיקורסות, ועל זה אין פוצה פה ומצפצף, ומוכרים את זה כריש גלי, ואנו צריכים להתבייש מבני-אדם לגלות ולפרסם את רבנו ז"ל?! לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך?! לגלות ולפרסם את למודו הטוב של רבנו ז"ל, המגלה לנו את האמונה האמתית בו יתברך?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שידע בנפשו שהוא פגם וחטא הרבה בימי נעוריו, עליו למסור את נפשו על הפצת ספרי רבנו ז"ל במסירות נפש הכי גדולה, פי כנגד זה שפזר זרעו לבטלה, כנגד זה שהכשיל את אחרים בעברות, רחמנא לישזבן, עליו להפיץ עכשיו ספרי רבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהפצת ספרי רבנו ז"ל היא תקון גמור לפגם הברית, ומי שגורם שעוד יהודים יתחזקו ויתאמצו בעבודת השם יתברך, שכרו ומעלתו גדולים עד מאד בשמים; אשרי מי שילך להפיץ את ספרי רבנו ז"ל בכל יום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים לדעת, שהבעל-דבר יעשה כל

מיני פְּעֻלוֹת שְׁפָעוּלָם לֹא לְהַרְשׁוֹת לְאָדָם לִילֵךְ לְהַפְיֵץ, וַיִּתֵּן לוֹ כָּל מִינֵי תְרוּצִים, הָעֵקֶר שֶׁלֹּא יֵלֵךְ לְהַפְיֵץ, וּבְאִמַּת מִי שֵׁישׁ לוֹ אֶפְלוֹ קֶצֶת שְׁכָל בְּדַעְתּוֹ, יִבִּין אֶת מַעֲלַת הַפְּצַת סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל.

וְסִפְרֵי לָנוּ מוֹהֲרָא"ש ג"י סְפוּרִים רַבִּים מֵהַ שְׁעָבֵר עָלָיו בְּעַת שְׁזָכָה לְהַפְיֵץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל, כִּי הִיָּתָה דְרָכּוֹ לִילֵךְ בְּכָל בְּתֵי הַפְּגִסוּיֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת, וּבְכָל הַיְשִׁיבוֹת, וּבְכָרְחוּבוֹת, וּבְחֻנְיֹת לְהַפְיֵץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל, (וְהַרְבֵּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנֵי עֲדִין זֹכְרִים אִיךָ שְׁמוֹהֲרָא"ש) ג"י בְּעֶצְמוֹ הָיָה סוֹחֵב חֲבִילוֹת וְסִלִּים כְּבָדִים עִם סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל, וְלֹא חִזַּר עַד שֶׁהַפְיֵץ אֶת כָּלָם).

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש ג"י: גַּם לִי הָיוּ מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִבֵּית וּמִבְּחוּץ לֹא לִילֵךְ לְהַפְיֵץ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִסְתַּכַּלְתִּי עַל זֶה, כִּי יִדְעַתִּי שֶׁזֶה תַּקּוּנִי הַנִּנְצָחִי, וְכָל בְּזִיוֹן שֶׁקְּבַלְתִּי בְּעִבּוּר הַפְּצַת סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל הָיָה יָקָר מְאֹד בְּעֵינַי.

וְסִפְרֵי מוֹהֲרָא"ש ג"י, שֶׁזֶה הָיָה עֵקֶר שְׂמֻחָתוֹ — כְּשֶׁזָּכָה לְהַרְיֵק אֶת הַסִּלִּים, וְלִחְזֹר עִם סִלִּים רִיקִים, וְהַרְגִּישׁ מִמֶּשׁ כְּאִלוֹ מִצָּא מְצִיאוֹת גְּדוּלוֹת, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים אַחַר הַהַפְּצָה מְרַב שְׂמֻחָה שְׁזָכָה לְהַפְיֵץ כָּל-כָּף הַרְבֵּה סִפְרִים, הַתְּחִיל לְרַקֵּד, וְרַקֵּד הַרְבֵּה, כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל לְעַצֹּר בְּעֶצְמוֹ.

וְסִפְרֵי מוֹהֲרָא"ש ג"י, שֶׁאַצֵּל מוֹהֲרַנְי"ת ז"ל הִיָּתָה עֲבוּדַת הַהַפְּצָה עֲנִיָּן שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ, וְהָיָה כָּל-כָּף שְׂמֻחַ כְּשֶׁזָּכָה לְהַפְיֵץ כְּפֹה מִסִּפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל מִמֶּשׁ כְּמוֹצָא שְׁלָל רַב, וּכְשֶׁנִּסְעַת מוֹהֲרַנְי"ת ז"ל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְדִרְיָה מְכַר כְּפֹה "סִפְרֵי הַמִּדּוֹת" וְכֹפֵה "לְקוּטִי-מוֹהֲרַנְי"ת", הָיָה כָּל-כָּף שְׂמֻחַ, וּכְשֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם בְּדִרְכּוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָיָה לוֹ צַעַר גְּדוֹל מְאֹד שֶׁצָּרִיף לְהִיּוֹת בְּמִצְרַיִם, כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּהִירָה מְאֹד לֹא לִחְזֹר לְמִצְרַיִם, וְהִנֵּה הוּא צָרִיף לִחְזֹר וְלְהִיּוֹת בְּמִצְרַיִם, וְהָיָה לוֹ קֶשֶׁה מְאֹד כָּל רֶגַע שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, אֲבָל תַּכְּף-וּמִיד הַתְּחִיל

לחשב מחשבות אולי הוא צריך להפיץ שם את ספרי רבנו ז"ל, ואמר ועשה, הלך והתחיל להפיץ שם קצת מספרי רבנו ז"ל שהיו אצלו, ומכר שם כמה ספרים "לקוטי-מוהר"ן" וכו', והיתה אצלו שמחה גדולה מאד, ואמר: "אם לא באתי למצרים רק להפיץ את ספרי רבנו ז"ל הנה כדאי", וסיים מוהרא"ש נ"י: "רואים מזה איך שלמוהר"ן ז"ל לא הנה לו שום דבר לקרר את צערו, רק על-ידי-זה שזכה להפיץ את ספרי רבנו ז"ל".

וכן פעם בא אליו איזה קרוב רחוק דוד אביו מעיר לעמבערג, ובא לבקר את המשפחה, ובקר גם אצל מוהר"ן ז"ל, ומוהר"ן ז"ל מכר לו "לקוטי-תפלות", והלה לקח את זה בתשואת חן, וכשהלך, היה מוהר"ן ז"ל כל-כף שמח, וכתב מכתב לבנו רבי יצחק: "היום נתתי לדוד אבי ספר "לקוטי-תפלות", ואיך זה יקר בעיני מאד מאד, כי כל ספר וספר היוצא ממני, זה אצלי דבר גדול מאד, ובפרט כשהספר יוצא למרחקים". וסיים מוהרא"ש נ"י: "איזו שמחה יש היום למוהר"ן ז"ל, שאנו מוסרים את נפשנו להפיץ את ספרי רבנו ז"ל... וספר את זה בשעה שהדפיס חמשת אלפים "לקוטי-תפלות", והפיצם בכל הבתים, כי מוהרא"ש נ"י אמר, שהוא משתוקק מאד מאד, שיהיה בכל בית "לקוטי-תפלות", ואף שעלה לו הון רב, עם כל זאת לא היה אכפת לו כלל, והבחורים חזרו אליו עם הפסדים גדולים, כי כל ספר עלה לו בערך חמשה דולרים, והביאו לו בחזרה רבע דולר בעבור ספר... וחשבו, שמוהרא"ש נ"י יקפיד עליהם, שהפסידו את ממונו, ופחדו מאד, אף תכף-וימיד כשבאו אל מוהרא"ש נ"י, וספרו לו שכל אחד חטף את ה"לקוטי-תפלות" ונתפשטו הספרים, התחיל לרקוד מרב שמחה, ואז ספר לנו את הספור הנ"ל — שמוהר"ן ז"ל אמר, איך שכל ספר וספר היוצא ממנו ובפרט למרחקים, הוא דבר גדול מאד מאד, ומה שבא אליו רק דוד אביו, ולקח ממנו רק ספר אחד, היה כל-כף שמח מוהר"ן ז"ל, ותכף-וימיד כתב מכתב לבשר לבנו רבי יצחק,

"על אחת כמה וכמה שאתם הפצתם מאות "לקוטי תפלות", איזו שמחה יש למוהרנ"ת ו"ל?!"

וממש אין יום שלא ידבר מוהרא"ש נ"י בענין הפצת ספרי רבנו ו"ל, ומאד קובל על אלו שלוקחים הרבה כסף על ספרי רבנו ו"ל, ואמר: ספרי רבנו ו"ל אינם בין נעס... ספרי רבנו ו"ל אינם משא ומתן... מי שרוצה להרויח כסף מספרי רבנו ו"ל, שילך יותר טוב לעבד בכביש, ספרי רבנו ו"ל צריכים להפיץ במסירות נפש הכי גדולה, ועל אף שטוענים טענות כנגדו, כאלו נעשו ספרי רבנו ו"ל זול בעיני העולם, הפל הכל ורעות רוח, פי צריכים לגלות ולפרסם את אור רבנו ו"ל בעולם במסירות נפש הכי גדולה, ולא להתפעל משום בריה שבעולם.

התחזקות

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר אי אפשר לעבר את זה העולם בלי מדת ההתחזקות, כי אפלו הגבור שבגבורים הוא צריך תמיד התחזקות, כי עובר על כל אדם בזה העולם מה שעובר, ולולי מדת ההתחזקות, היה נופל לגמרי, ומכל שכן וכל שכן החלש שבחלשים, בודאי הוא צריך התחזקות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי על קטב זה סוכבים כל ספרי רבנו ו"ל — לחזק ולאמץ את כל בר ישראל, ולגלות לו עצות נוראות איך שגם הוא יכול לחזור אליו יתברך, ומאיר התחזקות עצומה בלב כל בר ישראל, שגם הוא יחזר בתשובה אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זהו ההפרש בין ספרי רבנו ו"ל לשאר ספרים, כי שאר ספרים רק מגלים השגות גדולות, ומעוררים מאד

את האדם, אבל אין בהם התחזקות, לחזק ולאמץ שגם פחות וירוד ושלל כמוני, יכול להגיע להשגה זו, ובשכיל זה בני-אדם כל-כף מתרשלים מעבודת השם יתברך, לא-כן ספרי רבנו ז"ל מלאים דבורי התחזקות, המחזקים ומאמצים ומפייחים רוח חיים חדשה בלב השומעים, ומגלים להם עצות נוראות ונפלאות, איך שגם הם יכולים לזכות להגיע אל מדרגתם הנוראה.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר בשם מוהרנ"ת ז"ל, שעל כל כפית של התעוררות צריכים צלחת מלאה התחזקות, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר, ובכפרט בדורות אלו, שהכפירות והאפיקורסות מתפשטות כל-כף בעולם, ובכפרט הזהמה של גאוף, שקוץ ותעוב היא בריש גלי, והפרוצות והפריצות עושים פרצות בנשמות ישראל, אי אפשר להגיע אל שום התעוררות בעבודת השם יתברך, כי אם על-ידי מדת ההתחזקות, וכל מי שמחזק את עצמו יותר, יצליח דרכו יותר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעקר הצלחתו בעבודת השם יתברך, ועקר הצלחתו נגד כל שונאיו הרבים שקמו נגדו היא — על-ידי שלמד הרבה בספרי מוהרנ"ת ז"ל, ושקד בהם ימים ושנים רצופות, ומוהרנ"ת ז"ל החדיר בו מדת ההתחזקות, עד שאינו מפחד משום ברךה כלל, רק מהקדוש-ברוך-הוא בעצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאי אפשר להחזיק מעמד בזה העולם בשום פנים ואפן בלי ספרי מוהרנ"ת ז"ל, כי מוהרנ"ת ז"ל הוציא מדברי רבנו ז"ל התחזקות כאלו, שיכולות להחיות נפש כל חי, עד שאפלו הכי גרוע והכי נמוך והכי נפול וכו' וכו', יוכל גם-כן לחזר בתשובה אליו יתברך; אשרי מי שמתמיד בספרי מוהרנ"ת ז"ל!

וסיים מוהרא"ש נ"י: "על-ידי שזכיתי להתמיד כל-כף בספרי

מוהרנ"ת ז"ל, עזר לי הקדוש-ברוך-הוא להלביש את דבוריו בלבושים קלים, שהם כלל הקונטרסים החדשים שהדפסתי".

ותרן

מוהרא"ש נ"י אמר, שאדם צריך להרגיל את עצמו להיות ותרן בכל עניניו, ועל-ידי-זה יעבר את העולם בשלום, כי כשאדם ותרן, על-ידי-זה הוא מצליח בכל דרכיו, ומונע את עצמו מכל מיני מחלקת ומריבות, כי תכף-ומיד פשוואה איזה אדם עקשן, עליו לותר ולהתחמק ממנו, ועל-ידי-זה אף פעם לא יבוא לידי מחלקת ומריבות, מה שאין כן אם ילך עמו ראש בראש, אז תמיד יהיה בריב ובמחלקת עם זלתי, ויסבל כל מיני צרות ויסורים ובזיונות ושפיכות דמים, מה שאין כן כשפותר לחברו ואומר לו: אפה צודק... אז נגמר הספור, ואף פעם לא יבוא לידי מריבות ומחלקת, ויעבר את העולם בשלום, ודבר זה סובב בין בביתו עם אשתו, שצריך להשתדל להתחמק בכל מיני אפנים שבועולם לא להיות עקשן, דהינו על כל מה שאומרים נגד רצונו שלא יתעקש ויאמר: אף לא צודקת... כי על-ידי-זה תהינה מריבות ומחלקת, ואף פעם לא יגמרו את הספורים, עד שלבסוף יהיו לו מרים החיים מאד מאד, מה שאין כן כשיהיה ותרן, ותכף-ומיד פשוואה שנכנסים לאיזה ופוח לזהט, אזי יתחמק ויהיה ותרן, ויאמר: אף צודקת... בזה נגמר כל הספור, וכמו-כן הוא עם שכנים וחברים וידידים, כשרואים שהשיחה נכנסת לטון גבה, ויכולים להפגס למריבות ולמחלקת רצינית, טוב לומר תכף-ומיד: אפה צודק... ועל-ידי-זה שיהיה ותרן, יפטר מכל מיני בעיות וצרות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה הוא עקר גדול בחיים, כי אי אפשר לעבר את זה העולם בשלום, כי אם על-ידי מדת הויתרנות, כי אחרת כל החיים שלו מרורים מאד, כי זה טבעי בני-אדם — כשזה אומר "יום", שהוא מכרח לומר "לילה", וכשזה אומר "אור", שהוא צריך לומר "חשך", וכשזה אומר "אדם", שהוא צריך לומר "לבן" וכדומה, ואם אין אחד מותר, ואזי באים לידי מריבות ומחלוקת ושנאות, אך על-ידי שנעשה ויתרן, הוא נפטר מכל הבעיות האלו, וחי לו את החיים שלו וצוחק מכלם, כי מי שהוא ויתרן, הוא מצליח תמיד, כי את הויתרן אי אפשר לנצח אף פעם בחיים.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבי לוי יצחק ז"ל אמר לו הרבה פעמים בזה הלשון: "אם לא הייתי ויתרן בין אנשי שלומנו, לא הייתי מצליח כלל, ועקר הצלחתי היא מפני שאני הרגלתי את עצמי להיות ויתרן, ואף שאני חזק בדעתי ואני מוציא מהפח אל הפעל מה שאני רוצה, אבל הכל במדת הויתרנות, כי לפלוני נדמה שאני מותר לו (און איך גיב איהם נאף), ולכסוף אני עושה את שלי (פיר איך אויס מיינ'ס)".

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי בדבר זה, הינו במדת הויתרנות, היה רבי לוי יצחק ז"ל חדוש נפלא, וכמה פעמים ספר לו כל מיני ספורים מה שעובר עליו בבית-הכנסת מאנשים קשוחים, ועל-ידי שעושה את עצמו כאלו מותר להם, על-ידי-זה הוא נפטר מכל מיני מחלוקת, ופעם אמר לו בזה הלשון: "זיי זיינען דאך ווילדע מענטשן ממש א גן החיות, און פון דעסטוועגן קום איך זיך אויס מיט זיי, איך בין מותר, און צום סוף פיר איך אויס וואס איך וויל" (ע), וספר זאת רבי לוי יצחק ז"ל לגבי האנשים המתפללים בבית-הכנסת במאה שערים, שסובל מהם מה שסובל, ועם כל זאת הוא לקח לעצמו דרך של סבלנות עם ויתרנות, ועל-ידי-זה הוא מצליח להוציא מהפח אל הפעל מה שהוא רוצה, (ע) הם אנשים פראיים כמו בגן החיות, ועם כל זאת אני משתנה עמהם, ולכסוף אני עושה מה שאני רוצה.

כי על-ידי מדת הויתרנות הלה מִכָּרַח לְהִתְבַּטֵּל נִגְדָד יִהְיֶה אִיךָ שִׁיחָהּ. וּפְעַם אַחַת אָמַר לְמוֹהֲרָא"ש נ"י עַל אָדָם אֶחָד: תִּסְתַּבֵּל עַל אָדָם זֶה, בְּכָל פְּעַם שְׂאֲנִי עוֹבֵר דְּרָכּוֹ בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, הוּא יוֹרֵק עַל הַרְצָפָה לְפָנַי... וּמָה אַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֲנִי עוֹשֶׂה? אֵינִי מְגִיב שׁוֹם דְּבָר רַק בְּכָל פְּעַם אָנִי זוֹרֵק לוֹ בְּעַקִּיפֵינּוּ כַּמָּה לִירוּת, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ מֵאִין זֶה בָּא... וְהִפְלִיג מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּמַעֲלַת מְדֻרָּה זוֹ, שְׂאֵף שֶׁהִלָּה יוֹרֵק עָלֶיךָ, עִם כָּל זֹאת תִּהְיֶה וּתְרַן, וְעוֹד תִּתֵּן לוֹ כֶּסֶף בְּהִצְנַע, שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מֵאִין הַכֶּסֶף בָּא; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הוֹתֵרְנוּת, שְׂאֵז יִצְלִיחַ דְּרָכּוֹ תָּמִיד.

י

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂרוּאִים בְּעוֹלָם אֲשֶׁר אֵין בֵּית שְׁלֹא תִהְיֶה שָׁם יִלְלָה וּבְכִיָּה, שְׂצוּעֵקִים וַי, מֵרַב כָּאֵב וְצָרוֹת וַיְסוּרִים וּבְלִבּוּלִים וְהִרְפַּתְקָאוֹת שְׂעוֹבָרִים עֲלֵיהֶם, הֵן מְזוּוּגִים וְהֵן מִלְדִּים וְהֵן מִפְרָנְסָה וְהֵן מִמַּחְלָקַת וּמְרִיבוֹת, כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ צוּעֵקִים וַי, וַי, וּבְקָאֵת מִי שְׂזוּכָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, רוֹאֶה שְׁכַל הָעוֹלָם כְּלוֹ לֹא כְּדָאִי לִתֵּן אֲנַחָה אַחַת עָלָיו, כִּי יְמִינוֹ כְּצַל עוֹבֵר, הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כְּבָר נִהְיֶה בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לְהִתְאַנֵּחַ עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלִהְיוֹת כְּל-כְּךָ שְׂבוּר וְכַל-כְּךָ מְמַרְמֵר עַל כָּל מָה שְׂעוֹבֵר עָלָיו, יוֹתֵר טוֹב לוֹ לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא יִשְׁכַּח מְכַל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְכַל מָה שְׂאָדָם זוֹכָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כְּמוֹ-כֵן שׁוֹכַח מְכַל מָה שְׂנַעֲשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה — כְּפִי שְׂאָדָם מְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כְּמוֹ-כֵן שׁוֹכַח מְכַל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵינוֹ מִתְאַנֵּחַ וַי, וַי, כִּי מָה לוֹ לְהִתְאַנֵּחַ עַל עוֹלָם שְׂאֵינוֹ שְׂלוֹ? ! וְכַמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צ"ו, סִימָן ב'), כְּצַל יְמִינוֹ

על הארץ... והלואי כצלו של כחל או כצלו של אילן, אלא כצלו של עוף בשעה שהוא עף, עין שם; הינו כי כל העולם והחיות והחיים והמציאות כל-כף פורחים, ממש כמו צל של עוף בשעה שהוא עף, הנה אתה מסתכל והנה כבד עבר, ועל-כן האם פדאי להתאנח ולצעק וי, וי, על עולם של הכל הפורח כצלו של עוף בשעה שהוא עף?!

וסיים מוהרא"ש ג"י: מי שמכניס בדעתו את הידיעות האלו, אז כל החיים שלו עוברים כבד בצורה אחרת לגמרי, כי אין לו כבד מה לדאג, כי מה לו לדאג ולככות על עולם שאינו שלו; אשרי מי שמכניס בדעתו ידיעה זו, ואז טוב לו כל הימים.

ואמר מוהרא"ש ג"י, אשר זה הוא יסוד דעתו של רבנו ז"ל, שאדם יתבונן באמת על הכלי העולם הזה, איך שהכל הכל וימינו כצל עובר, והנה אנחנו כאן, והנה עוד מעט נצא מכאן, כמו שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל: אט איז דא מיט וועמען צו רעדן און אט איז שוין נישט מיט וועמען צו רעדן (פ), כאומר: הנה היה האדם הזה החבר שלך ודברת אתו, והנה הוא נסתלק ונפטר מן העולם, ועל-כן מה שיהי להתאנח ולככות ולצעק וי, וי, על עולם שאינו שלו, חבל על כל אנחה שנותנים בזה העולם, וכשידע ידיעה זו, אז דיקא יחיה חיים טובים ונעימים.

וקשר אל זה מוהרא"ש ג"י את הספור שספר לנו רבנו ז"ל מהקבצן החורש (דער טויבער בעטליר) (עין ספורי מעשיות מעשה י"ג מיום ב'), שעל-כן חי חיים טובים ונעימים בזה העולם, כי לא שמע כלל את חסרונות העולם, כי כל העולם כלו מלא חסרונות ומלא אנחות, והוא אטם את אוניו לבל ישמע את האנחות והקולות והצעקות וי, וי, מזה העולם, ועל-כן דיקא על-ידי-זה חי חיים טובים, כי דיקא מי שפוחם את אונו, ואינו שומע את קול האנחה של הכלי העולם הזה, הוא חי חיים מתקים, חיים ערכים (פ) הנה יש עם מי לדבר, והנה אין כבד עם מי לדבר.

וחיים ארפים; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בלבו, ואז דיקא יחיה
חיים טובים, חיים ארפים, חיים שלמים, חיים נצחיים, אשרי לו!

וכוחים

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים לברח מפל מיני וכוחים, הן עם
מתנגדים רשעים, אשר כל מגמתם היא רק לדקר אותך ולבלבל
לך את דעתך בהבלי הבלים, כי באמת מה יש לו למתנגד למפר,
ברגע שהוא בא לדבר אליך רע על המקום שאתה מקבל שם
חיות, תדע שהוא שליח הסמ"ך-מ"ם, כי אם לא כן מה הוא
מדבר על המקום שיש לי משם חיות, ואני יודע שאני לומד על-
ידי זה בהתמדה, ואני מתפלל על-ידי זה בכונה, ואני בעצמי יודע
את הטובות שאני מקבל משם, ועל-כן פשכא אחד ומדבר נגד זה,
מה לי להתוכח עמו, עלי לדעת שהוא שליח הסמ"ך-מ"ם, והוא
רשע מרשע, ואין לי שום עסקים עמו, וכמו-כן בכלליות עם
חילונים, שמתלוצצים מהיחדות, מה שיף להתוכח עמם, צריכים
רק לדבר בודאות דבורי אמונה והתחזקות, אם יקבלו — יקבלו,
ואם לאו — יברח ויתחמק מהם.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש רבי שניאור זלמן מלאדי
(בעל התניא והשלחן ערוך) היו אֶזְנֵי כְּבֹדוֹת לַעֲת זְקֻנָתוֹ וְלֹא שָׁמַע,
והיה אומר לתלמידיו: מה אני צריך לשמע? מה שיש לי לדבר הרי
אני מדבר... ומה שאתם מדברים לא אכפת לי... ועל-כן מה אני
צריך לשמע אתכם?! ... ואמר זאת מוהרא"ש נ"י לגבי הענין של
וכוחים, שמה צריכים להכנס בוכוחים עם זלתי, מה שיש לי
להגיד אני אומר, ומה שאתה אומר לא אכפת לי... ועל-כן מה
ולמה לנו להתוכח?!

וספר לנו מוהרא"ש ג"י הרבה מאד, איך שצריכים לברח מופוחים בפּרט בּעתיים הללו, שעובר על כל אחד מה שעובר — צרות ויסורים, קטנות וחלישות הדעת, וכשקדוש ברוך הוא עוזר, וכבר זוכים למצא את דרך האמת, בשביל כמה רשעים ארורים צריך לנתק את עצמו מחי החיים? הלא פה החיות שלי פה אני מקבל התמדה בלמוד, פה אני מקבל התחזקות והתעוררות לתפלה בכונה, פה אני מקבל התעוררות והתחזקות לאמירת חצות בכל לילה ולהתבודד עמו? תברך, האם בשביל כמה רשעים ארורים אברח מפה? ! ודבר זה צריך להכניס בעצמו תמיד, ואז ממילא לא יהיו לו שום ופוחים עם אף אחד, לא עם מתנגדים ולא עם חילונים, מה יש לו להתופח עמהם, אשר לא רק שלא יועיל אלא גם יזיק מאד, כי באמת הופוחים עוקרים את האדם, ומעבירים אותו מדעתו ומדעת קונו, ועל-כן הזהירנו מאד מוהרא"ש ג"י, לא להתופח עם אף אחד, כי תכל על הזמן היקר, יותר טוב לברח מהם.

וספר מוהרא"ש ג"י, כי בעת שלקחו את מוהרנ"ת ז"ל לבית-הסתר באזיקים, ואנשי שלומנו הצטערו מאד על שפלות המתנגדים, שהביאו אותו לידי כך — להכניס את רבם לבית-הסתר על לא דבר, רק מפני שמגלה ומפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, והיו שבוים ורצוצים מאד, וידוע אשר כנגד המלכות אי אפשר לעשות שום דבר, על-כן רק התפללו להקדוש-ברוך-הוא, שיחוס וירחם ויוציא את מוהרנ"ת ז"ל מבית-הסתר... וכשיצא מוהרנ"ת ז"ל מבית-הסתר, שאלוהו תלמידיו: "איך התחזקתם? ומה היה במחשבתכם בשעה שהוליכו אתכם באזיקים לבית-הסתר?" ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל בזה הלשון: "איך האב דעמאלט אין זין געהאט מ'רעדט און מ'שמיסט רבי נתן רבי נתן, דער צום שבח און דער צום גנאי אט איז שוין פערציג יאר נאך רבי נתן... און ווידער וואס איך האב אין זין געהאט ווען מ'האט מיד געפירט אין קייטן, אז מ'פירט מיד צום בית-דין של מעלה, און בנדאי ווען מ'פירט איינעם

צום בית-דין של מעלה משפטין און דן זיין האט ער גאר אן אנדערע ישוב הדעת, און ממילא האב איך זיך צו דעם צוגעגרייט" (צ), כאומר, שהנה מתוכחים — זה אומר שרבי נתן צדיק גדול, וזה אומר ההפך, וזה מדבר כך, וזה מדבר כך, וזה רב עמו וזה מחזיק ממנו, והנה כבר ארבעים שנה אחר הסתלקותו, ומה יהיה אז?! וסיים מוהרא"ש נ"י, שפך צריכים לכוון בכל עת שבא איזה רשע להתופח, אם אני בן צודק ואם אני לא צודק, צריכים לדעת שפך ארבעים שנה אחר הסתלקותי, ואמר בזו הלשון: עס איז שוין פערציג יאר נאך אליעזר שלמה'ס הסתלקות, היינט רעד אויף מיר צום גוטן... אדער רעדט אויף מיר צום שלעכטן... וואס איז דאס נוגע צו מיר...? (ק) כשאדם חושב כך, אז לא נוגע לו בכלל כל הענין של וכוחים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי ענין הוכוחים הורס את האדם לגמרי, ועוקר אותו משני העולמות, ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה לברוח מכל מיני וכוחים, ואז טוב לו כל הימים ויצליח בדרך רבנו ז"ל מאד מאד, העקר לא להטעות את עצמו, רק ידע, שבמקום שמקבל שם טובה רוחנית, שם ישאר, ומשם לא יתרחק ולא יכרח בשום פנים ואפן כלל, והבן למעשה.

ותיקין

מוהרא"ש נ"י אומר, שכל ימיו השתוקק מאד להתפלל תפלת ותיקין כרצון רבנו ז"ל, שהיה מזהיר תמיד את אנשי שלומנו (צ) באותה העת חשבתי לעצמי, כלם מדברים רבי נתן, רבי נתן, זה לשבח וזה לגנאי, והנה כבר ארבעים שנה אחרי הסתלקות רבי נתן, וכשהובילו אותי באזיקים חשבתי, שמובילים אותי לבית-דין של מעלה, וכודאי בשמוליקים משהו לבית-דין של מעלה לשפט ולדון אותו, יש לו ישוב הדעת אחר לגמרי, ולזה הכנתי את עצמי. (ק) זה כבר ארבעים שנה אחרי הסתלקות אליעזר שלמה, עכשו תדברו עלי טוב... או שתדברו עלי רע... מה זה נוגע לי?! ...!

להתפלל תפלת הוֹתִיקִין, כִּי רַבְּנוּ ז"ל הִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו תְּפִלַּת וְתִיקִין כְּמוֹ הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְּדוּשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, כִּי הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב אָמַר, שְׁבִשְׁבִיל זֶה טוֹב לְהִתְפַּלֵּל וְתִיקִין, כִּי אִזְ עַדִּין רַב הָעוֹלָם יִשְׁנִים, וְכֵן הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא לֹא מְסַתְּוֵבְבִים בְּעוֹלָם, וְעַל־כֵּן אִזְ הִתְפַּלֵּה מְקַבֵּלַת וּמְרַצִּית מְאֹד בְּשָׂמִים, כִּי הַקְּלָפוֹת אֵינָן מְשׁוֹטְטוֹת עַדִּין בְּאוֹיר הָעוֹלָם, לֹא־כֵן מְאַחַר יוֹתֵר, אִזִּי כָּל אוֹיר הָעוֹלָם מְלֹא קְלָפוֹת, וּכְבֹר קָשָׁה מְאֹד שְׂיִתְפַּלֵּל אֶת הַתְּפִלָּה בְּזַפּוֹת בְּלִי שׁוּם מַחְשְׁבָה זְרָה וּבְלִי בְּלִבּוֹלִים וְכוּ', וּרְבֵנוּ ז"ל הִלֵּךְ בְּדַרְכֵי זְקֵנוּ הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְּדוּשׁ, וְהַקְּפִיד מְאֹד עַל תְּפִלַּת הוֹתִיקִין, וְכֵן מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל הִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו תְּפִלַּת וְתִיקִין, וְהָיָה רָגִיל לֹמַר: כְּשֶׁאֲדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הוֹתִיקִין, יֵשׁ לוֹ יוֹם שָׁלֵם, כִּי הַיּוֹם אַרְךָ מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת וְתִיקִין, לֹא־כֵן כְּשֶׁאֲדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ מְאַחַר, אִזְ הַיּוֹם קָצָר לוֹ, וּפְעַם אַחַת הַתְּבַטָּא מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "סְלִיחוֹת אִיז אִזִּי גְרוּיס אִז מ'דַּאוּוֹעֶנְט דְּעֵרְנַאף וְתִיקִין" (ר). כְּאוֹמֵר שְׁבִשְׁבִיל זֶה הִנְהִיגוּ לֹמַר סְלִיחוֹת בְּאַשְׁמֶרֶת הַבֶּקֶר, כְּדִי שְׂיִתְפַּלְלוּ אַחֲר־כֵּן תְּפִלַּת הוֹתִיקִין, כִּי מַעֲלַת תְּפִלַּת הוֹתִיקִין עוֹלָה עַל הַכֹּל, עַד שְׁכָל עֲנִין אֲמִירַת הַסְּלִיחוֹת בְּאַשְׁמֶרֶת, הוּא רַק כְּדִי שְׂיִתְפַּלְלוּ תְּפִלַּת וְתִיקִין; עַמֵּד וּרְאֵה וְהִשְׁתוּמֵם אִיךָ הַסְּתַכֵּל מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל עַל עֲנִין שֶׁל תְּפִלַּת הוֹתִיקִין, עִם כָּל זֹאת הַתְּבַטָּא פְּעַם מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "אִיךָ הָאֵב זֵייעַר לִיב צוֹ דַּאוּוֹעֶנְעֵן וְתִיקִין אָפְעֵר נִישְׁט מִיט אַבִּיזעֵר לְמִדָּן" (ש). הִינּוּ כִּי לְמִדָּן קִפְדָּן מְדַקְדָּק מְאֹד שְׂיִהְיֶה בְּדִיּוֹק בְּנֶץ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְמַהֵר בְּתְּפִלָּתוֹ וּמְדַלֵּג עַל הַרְבֵּה מְזֻמּוֹרִים, הָעֶקֶר שְׂיִגִיעַ לְשִׁמוּנָה עֲשֵׂרָה בְּשַׁעַת הַנֶּץ, וּבְשִׁבִיל זֶה מְחַסֵּר הַרְבֵּה מְזֻמּוֹרִים, וּמְדַלֵּג עֲלֵיהֶם בְּעַת תְּפִלָּתוֹ... וְזֶה כְּבֹר לֹא טוֹב, כִּי לְהִתְפַּלֵּל עִם הַנֶּץ הִיא מְצוּנָה מִן הַמְּבַחֵר, אֲבָל כָּל זֶה כְּשֶׁאֲדָם מִתְפַּלֵּל לְאֵט מְלֶה בְּמְלֶה בְּדַבְּקוֹת גְּדוּלָה, וּמְגִיעַ בְּשִׁמוּנָה עֲשֵׂרָה אֶל הַנֶּץ, אֵין לְמַעְלָה מְזוּהָ, אֲבָל לְבוֹא חֲמֵשׁ אוֹ עֶשְׂרִים דְּקוֹת לְפָנֵי הַנֶּץ, וּלְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל, שְׂאִז הוּא רֵץ בְּתְּפִלָּתוֹ.

(ר) אֲמִירַת סְלִיחוֹת בְּאַשְׁמֶרֶת הַבֶּקֶר הִיא כָּל־כֵּן גְּדוּלָה, מִפְּנֵי שְׂמִתְפַּלְלִים אַחֲר־כֵּן וְתִיקִין.
 (ש) אֲנִי אוֹהֵב מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וְתִיקִין, אֲבָל לֹא עִם לְמִדָּן קִפְדָּן.

ומדלג על מזמורים, זה כבר למדן קפדן, ועל-כן מוהרנ"ת ז"ל לא החזיק מתפלה כזו, רק לקום באשמרת הבקר ולהתחיל להתפלל לאט, עד שיגיע לשמונה עשרה בנץ.

ואמר מוהרא"ש ג"י, שהוא כבר תקן בבית מדרשו כמה וכמה פעמים להתפלל עם הנץ ולא הצליחו, ולמד זכות על אנשי שלומנו המתפללים בבית מדרשו, למה אינם יכולים להתפלל עם הנץ, כי הם מוסרים את נפשם לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, ומפיצים את ספרי רבנו ז"ל עד מאחר בלילה, כי על-פי-רב עקר ההפצה היא בלילה, כי אז רב בני-אדם בביתם, ואת השאר מוצאים בכל מיני מקומות מזהמים וכו' וכו', כמו בבתי קפה שיושבים שם האנשים ומפטפטים דבורים בטלים ומשחקים קלפים, וכשבאים אליהם עם ספרי רבנו ז"ל, הם לוקחים את זה בסבר פנים יפות, והרבה אנשים זכו לחזר בתשובה על-ידי-זה, ונתקרבו כן אל דעת רבנו ז"ל, כי הוציאו אותם מהשואל תחתיות, על-ידי שדברו עמהם הרבה דבורי התחזקות והתעוררות, עד שהצליחו להשפיע עליהם שיצאו מהמקומות שגלפדו לשם, ועל-כן אלו שעוסקים בלילה בהפצת ספרי רבנו ז"ל, הם חוזרים מאחר מאד, ועל-כן אי אפשר להם לקום להתפלל ותיקין, וכשביל זאת למד עליהם מוהרא"ש ג"י זכות, ואמר: מה אמר לכם, תפלת התיקין היא גדולה מאד מאד, ורבנו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל הקפידו על זה מאד, אבל הפצת אור רבנו ז"ל, מעלתה גדולה יותר, כי סוף כל סוף האדם חטא ופגם בימי חייו, כאשר כל אחד ואחד יודע את נגעי מכאוביו, ומה עבר עליו וכו' וכו', ועכשו כשרוצה לתקן את זה, אי אפשר לו, כי אם על-ידי שיעסק בקרוב אחרים, ועל-ידי-זה שזוכה לקרב אחרים, גם הוא זוכה לתקון נצחי, ועל-כן מי שמוסר את נפשו להפיץ את אור רבנו ז"ל, וחוזר מאחר בלילה מהפצת ספרי רבנו ז"ל, יש עליו למוד זכות, שאין הוא קם להתפלל תפלת ותיקין, מאחר שהוא עוסק במצוה, והעוסק במצוה פטור מן המצוה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי להפיץ את אור רבנו ז"ל, אין מצוה יותר גדולה מזו, כי הבעל-דבר שונא מאד את רבנו ז"ל, ועושה כל מיני פעולות שבעולם להסתיר ולכסות את רבנו ז"ל מהעולם, ועל-כן אשרי מי שזוכה לגלות ולפרסם את רבנו ז"ל בכל העולם כלו, ואף שבשכיל זה לא יוכל להתפלל ותיקין, כי לגלות ולפרסם את רבנו ז"ל זה עולה על הכל, כי על-ידי-זה יזכה שעוד מאות ואלפי אנשים יזכו בגללו להתפלל ותיקין, והן אמת שהוא לא יכול להתפלל ותיקין, מאחר שהוא עסוק בהפצת ספרי רבנו ז"ל, אבל אלו שיקנו את ספרי רבנו ז"ל, ויראו שם את מעלת תפלת הויתקין, הם יזדרזו להתפלל תפלת הויתקין, ועל-כן הפצת ספרי רבנו ז"ל גדולה מאד מאד, עד שמי שעוסק בהפצת ספרי רבנו ז"ל, ושכב בלילה מאחר מאד, יכול לפטר את עצמו מתפלת הויתקין, אף-על-פי-כן, סיים מוהרא"ש נ"י, אשרי מי שזוכה לקיים את שניהם, הינו — הן להתפלל בכל יום תפלת ותיקין, והן להפיץ את אור ודעת רבנו ז"ל בעולם, ואת חשבון השנה יגבה כפר באמצע היום, כי יכולים לקיים את שניהם, הן להתפלל תפלת ותיקין והן להפיץ את אור ודעת רבנו ז"ל בעולם.

ואהבת

מוהרא"ש נ"י אמר, שבשני מקומות בתורה מצינו את לשון "ואהבת": "ואהבת את ה' אלקיך" (דברים ו), "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט), ושתי פעמים "ואהבת" אלו, הן תלויות זו בזו, כי כפי שאתם אוהב את השם יתברך, כן יאהב את כל יהודי שנפשו, וכמאמר הבעל-שם טוב הקדוש ז"ל: "דער וואס האלט דעם טאטען האלט די קינדער" (ת), כי אחד בלי השני אין בזה שום שלמות כלל, כי אם יאמר האדם שהוא אוהב את השם יתברך, והוא מוכן למסור את (ת) מי שאוהב את האבא, יאהב גם-כן את הבנים.

נפשו לקיים את כל המצוות שבין אדם למקום, וכשכא לאהבת חברו, הוא נעשה כאכזר ממש, ואינו רוצה לרעת ממנו כלל, וזה סימן שאהבתו להשם יתברך אינה אלא מן השפה ולחוץ, ואינה אמיתית כלל, כי אלו היה אוהב את השם יתברך, היה אוהב את כל יהודי שהוא גם כן חלק אלוה ממעל, וכל יהודי יהיה מי שיהיה, ההכרח שתהיה בו איזו נקדה טובה שבזכותה יש לו קיום בעולם, והשם יתברך מתפאר עמו בכל העולמות, ומחמת הנקדה הזו אני צריך לאהב אותו, וזה סימן שאהבתי להשם יתברך היא אהבה שלמה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו מה שדרשו חכמינו הקדושים (יומא פ"ו.) על הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך" — שיהיה שם שמים מתאהב על ידי, שיהיה משאו ומתנו בנחת עם הבריות וכו', כי לא תתגלה אהבת האדם להשם יתברך באמת, רק אם גם שאר בני-אדם באים לאהבת השם יתברך על ידו, וזהו סימן שהוא מתחשב עם אנשים אחרים, ומקשר עצמו עמם — כשרוצה לראות בטובתם, שגם הם יבואו לאהבת השם יתברך, ואיש בזה אויב באהבת השם יתברך באמת, מה שאין בן אם לא אכפת לאדם כלל מה שהבריות אומרות עליו, והולך ומתנהג בדרך פראית, מלבש בבגדים קרועים ובלויים, ולא אכפת לו כלל מאחרים, וזהו סימן שכל אהבתו להשם יתברך אינה אהבה אמיתית כלל, והוא רק מטעה את עצמו לגמרי.

ופעם הסביר מוהרא"ש נ"י, שזהו החלוק בין יום פורים ליום פורים, כי מוכא בתקוני זהר (תקון כ"א), שהם שניהם מבחינה אחת, ואיתא בספרים הקדושים, שיום הפורים עוד יותר גבוה מיום הכפורים, כי יום כפורים נקרא כמו יום פורים, אם כן הקטן נתלה בגדול, ואיך מוכן ענין זה? אבל על-פי ה"ל מבאר הענין מאד, כי ביום פורים כל אחד עוסק בתשובתו בינו לבין עצמו, ויושב בבית-ההפנסת כל היום מעטף בבגדים לבנים, ומכה על החזה

על חטא וכו', ועל-פי-רב אין האדם מדבר עם חברו כלל ביום כפור, עד שיש כאלו שיש להם תענית דבור כל יום הכפורים, ואינם משיחים עם אחרים כלל, ולכן ביום כזה אינו קשה כל-כך להיות נשמר מכל רע, ולהיות פרוש לגמרי לעבודת השם יתברך, מה שאין כן ביום הפורים, שאז עקר המצוה היא בין אדם לחברו דיקא, וכמו שכתוב (אסתר ט): "ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים", וכעל פרחו האדם מכרח להתחבר עם אחרים, ובפרט כשאז מרבים במשתה ובשמחה ביחד, אזי הוא עקר נסיונו של האדם, אם יאחז את עצמו עם חברו באהבה אמיתית, ולא יזיק לו כלל בשום פנים ואופן, ואפלו אם יש לו איזו טענה על חברו, ואינו מסכים עמו בשטתו ובדרכו וכו', אף-על-פי-כן לא יסתכל על זה כלל, ויאהב אותו אהבה גמורה, כי אפלו אם אין האדם מסכים לשטת חברו, אסור לו לשנא אותו בשום פנים ואופן, כי עובר כזה על לאו ד"לא תשנא את אחיך בלבבך", וכודאי זו עבודה קשה מאד לשאת שני הפכים בנושא אחד, דהינו שמצד אחד אינו אוהב ביחד עם דעת חברו, אבל מצד שני אוהב אותו אהבה גמורה, וכזה בוחנים את האדם בשעת שמחת פורים, איה הוא יאחז את עצמו ביחד עם חברו ולא יסתכל על שנוי הדעות שיש ביניהם כלל.

וזהו הסוד של "חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", הינו שצריך האדם לבוא בשתייה בפורים למדת אהבה כזו, עד שלא יהיה הפרש אצלו בין ארור המן לברוך מרדכי, ואפלו האיש הזה שהוא ארור בעיניו ממש, ואינו יכול לסבל אותו מפמה טעמים וסברות, אף-על-פי-כן יאהב אותו אהבת הנפש כמו ברוך מרדכי ממש, ולא תהיה שום טינה ושאנה בלבו עליו כלל, וכודאי אם יכול האדם להראות דבר כזה — לאהב את כל ישראל בשעה שהוא מכרח לעסק עם כלם, זהו סימן שהוא אוהב במדת אהבת השם יתברך באמת.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, שאלו שמזיקים ומכזים את חבריהם מתוך שמחת ושכרות פורים, אשר על-פי ה"שלתן ערוף" יש שטות הפוטרות אותם מחיובי ממון (עין שלחן ערוף, ארח חיים, סימן תרצ"ו), אף-על-פי-כן באמת זה מורה על הרע לב ש"ל, וזה מגלה שכל השנה היה גם-כן רוצה להזיק ולהפסיד לחברו, אף הוא מתבייש, ועכשו ביום הפורים שהוא שתי קצת, בזה הוא מורה לעצמו ה"ת להזיק ולבזות אותו, וזה סימן שהוא רחוק מאהבת ישראל לגמרי, אשר זהו הפוף התכלית של כל פונת הפורים, לכן אשרי מי שזוכה לזכור זאת תמיד, שאהבת השם יתברך ואהבת חברו תלויים זה בזה בקשר חזק מאד, ואי אפשר להפריד ביניהם כלל, ואז בודאי יהיה שם שמים מתאהב על ידו תמיד.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, שבני-אדם טועים וחושבים שיש הפרש והבדל בין מצוות שבין אדם לחברו לבין מצוות שבין אדם למקום, ובאמת זו טעות גדולה, כי שניהם תלויים זה בזה — כפי שמכבד את הבריות, כמו-כן מכבד את המקום ברוך הוא, וכפי שאוהב את אחינו בני ישראל ומוסר נפשו בעבורם, זהו סימן שבאמת אוהב את הקדוש-ברוך-הוא, והוא מוכן למסור את נפשו בכל עת ורגע אליו יתברך, כי שתי המצוות — "בין אדם לחברו" ו"בין אדם למקום", תלויים זו בזו, ועל-כן שני "ואהבת" תלויים זה בזה וכנ"ל, והבן למעשה.

זכות

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים להשתדל למצא כל מיני זכיות על כל בר ישראל, ואפלו שעשה לך מה שעשה, ראה למצא בו כל מיני זכיות, ותדונו לכה זכות, ואפלו את השונא שלך הגדול ביותר, תדון לכה זכות, ורפנו ז"ל הקפיד על זה מאד, שנשתדל

ללמד על כלם זכות, שזו כל התורה של "אזמרה לאלקי בעודי" (צ"ן לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), לדון את כל בר ישראל לכף זכות, שאפלו מי שפכר נפל למקום שנפל, צריכים לדונו לכף זכות, ובזה שדנים את שונאו לכף זכות, יכולים להעלות אותו מכף חובה לכף זכות, ולהחזירו בתשובה. ופעם אחת נסע מוהרנ"ת ז"ל עם תלמידו רבי נחמן טולטשינער בדרך, וחזר על התורה "אזמרה לאלקי בעודי", והיה רבי נחמן ז"ל אומר אחריו מלה במלה בשקט, כדי לחזר על דבוריו, ענה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל: האם אתה חושב שזה דבר כל-כך קל לדון את אחר לכף זכות? בוא ואראנך איך שזה הדבר הקשה ביותר, כי בפרוש גלה לנו שם רבנו ז"ל, אשר מי שדן את אחרים לכף זכות, על-ידי-זה יכול להחזיר אותם בתשובה ולהעלותם מכף חובה לכף זכות, האם פכר החזונו את מישהו בתשובה?! ואמר על זה מוהרא"ש נ"י: כפי המוכן מדבריו הקדושים של מוהרנ"ת ז"ל, שצריך כל-כך להכניס את עצמו בענין זה — ללמד תמיד זכות על זלתו, עד שעל-ידי-זה באמת יוכל להחזירו בתשובה, ובאמת כשאדם דן את כל אחד לכף זכות הרי זה פותח לו פתחים שיחזר בתשובה, כי אם דנים את כל אחד לכף חוב, אזי נסגרות בפניו כל הדלתות, וכבר אינו יכול לחזר בתשובה, כי אתה אומר שהוא מה שהוא וכו' וכו', אבל כשאדם משתדל ומתאמץ למצא זכות בזלתו, על-ידי-זה פותח לו פתחים שיחזר בתשובה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהענין הזה — למצא זכות בחרו ואפלו בשונאים שלו, זה דבר נורא ונפלא מאד, ורגיל לומר, שאפלו אלו ששונאים אותו וחולקים עליו, הוא מוצא בהם זכות — שהם סתם מקנאים בו... ועל-כן הם חולקים עליו, ובאמת אם היו יודעים שזה לא כמו שהם חושבים, הינו שאינו כל-כך גדול כמו שהם חושבים... ואינו כל-כך עשיר כמו שהם חושבים... ואין לו כל-כך הרבה אנשים כמו שהם חושבים, אזי לא היו חולקים עליו, ומחמת שהם חושבים ומדמים לעצמם, שיש לו הון רב והמון

אנשים וכבוד הרבה, על-כן חולקים עליו, כי כל המחלקת היא רק מחמת קנאה, ועל-כן בזה הוא מוצא בהם זכות.

וספר מוהרא"ש נ"י, איך שאדם צריך לשמר עצמו מאד מאד לא לדון את זולתו לכף חוב: פעם אחת התפלל הבעל-שם-טוב הקדוש עם תלמידיו בראש השנה בדרךכו, ובאמצע התפלה נפלה מאחד התלמידים קפסת הטבק שלו, שהיתה דרכו להריח טבק, והטה עצמו התלמיד והגביהה באמצע התפלה, ותלמיד שני ראה זאת, ונכנסה לו מחשבה רעה על חברו — היתכן להפסיק באמצע התפלה ולהתכופף ולהגביה קפסת טבק, ועוד לשאף טבק באמצע התפלה, וידוע הוא אשר בשעה שהבעל-שם-טוב הקדוש התפלל תפלתו, התפלל בדבקות גדולה, ובפרטיות בשתלמידים התפללו עמו יחד, ומסרו את המחין שלהם אליו, על-ידי-זה עלה בעליה אחר עליה, והנה עתה מחמת שתלמיד אחד היתה פרעמת במחשבתו על תלמיד אחר, זה בלבב את כל תפלת הבעל-שם-טוב הקדוש, ושמע הבעל-שם-טוב הקדוש כרוז בשמים שנפסקה מיתה, רחמנא לצלן, על תלמיד זה, שהתרעם על התלמיד השני באמצע התפלה, ובלבב את תפלת הבעל-שם-טוב הקדוש, ואז עשה הבעל-שם-טוב הקדוש עלית נשמה, וטען הרבה בזכותו של תלמידו, ולא הועיל כלל, והיה הבעל-שם-טוב הקדוש בצער גדול — למה יקרה בעת המנין שלו ספור כזה, שתתבלבלה התפלה, וידונו למיתה את אחד התלמידים, והתפלל הרבה להקדוש-ברוך-הוא, עד שבליל הושענא רבא פעל בתפלתו, שאם התלמיד הזה ימצא זכות על התלמיד השני שעליו התרעם, על שהריח טבק באמצע התפלה, על-ידי-זה גם הוא יפטר מהדין, ונכנס הבעל-שם-טוב הקדוש לבית מדרשו, ומצא שם את התלמיד הנ"ל שקטרג על חברו, ולקח ממנו את המחין, והיה התלמיד הולך אנה ואנה לחשב ברומוות הקדוש-ברוך-הוא, והתחיל ליחד יחודים בדרך הצדיקים, באפן שימשכו עליו בחזרה המחין, ולא זכה לזה, כי היו לו בלבולים רבים, עד שהתחיל לחשב, מדוע בדור האחרון

נתגלה הענין של ריח הטבק שמריחים טבק, וחקר הרבה בדעתו, עד שגפול ברעיונו, שבוראי יש נשמות שמגלגלות בעשבים, והן נשמות יקרות ונצוצות יקרים, ואי אפשר להעלותן אלא בדרך זו שמייבשים את העשבים, ואחר-כך יוצא מהם ריח טוב, ובזה שמריחים בהם ומחיים את עצמם עם הריח, על-ידי-זה יש להן גם-כן תקוה, וכך נכנס ממחשבה למחשבה, עד שהתחיל ללמד זכות במחשבתו על אותו תלמיד שהריח טבק באמצע התפלה, והתחיל לדון אותו לכף זכות, וכל מה שהכניס עצמו במחשבתו בזה מצא יותר זכות בחברו, שמסתמא הוא מעלה נשמות על-ידי ריח הטבק, והבעל-שם-טוב הקדוש היה בדיחא דעתיה, והיה מלא שמחה, ושאר התלמידים לא ידעו מה יום מיומים, למה נכנס הבעל-שם-טוב הקדוש לשמחה כזו, ובעת הסעודה אור עז אחד התלמידים, ושאל את הבעל-שם-טוב הקדוש: "מה יום מיומים, למה רבנו כל-כך שמח?" ענה ואמר הבעל-שם-טוב הקדוש: "תשאלו את התלמיד הזה", והראה באצבעו על אותו תלמיד שחדש בליל הושענא רבא ענינים נוראים על מה מריחים טבק, ושיספר לכם את כל הספור, ואז ספר התלמיד את כל מה שקרה עמו, שראה תלמיד אחד שגפלה לו קפסת הטבק באמצע התפלה, וגחן והגביהה והריח טבק, והיתה לו מחשבה של תרעמת — היתכן לעשות זאת באמצע התפלה, עד שאתמל נכנסה לו מחשבה של זכות, ועל זה גלה הבעל-שם-טוב הקדוש ואמר: "כן, כן, נגזרה עליך מיתה, רחמנא לצלן, והיתה לי עבודה רבה להמתיק ממך את הדין הקשה של מיתה, עד שספבתי עמך שתכנסנה במחשבתך מחשבות קדושות של למוד זכות על זלתיך", ואז למד הבעל-שם-טוב הקדוש את התלמידים ענין זה של למוד זכות, איך שצריכים ללמד זכות על כל בר ישראל, ואפלו במחשבה אסור ללמד חוב על שום בר ישראל, מפל שפן לדונו באיזה דין, חס ושלום, כי צריכים לרחם על עם ישראל ולמצא בהם זכות, ולקרובם בכל מיני אפנים שבעולם אליו יתברך.

וסיים מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר כֹּל זֶה עוֹלָה בְּקִנְיָה אֶחָד עִם דְּבָרֵי רַבְּנוּ
 ו"ל בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפ"ב שְׁמִפְרֵשׁ שֵׁם רַבְּנוּ ו"ל,
 אִיךָ שְׁצָרִיךְ לְדוֹן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהַחְזִיר
 אוֹתוֹ בְּתִשׁוּבָה; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּמַחְשְׁבוֹת כְּאֵלוֹ,
 וְתַמִּיד מְלַמֵּד זְכוּת עַל זֻלְתוֹ, וְאֶפְלוּ עַל הַשּׁוֹנְאִים שְׁלוֹ הוּא מְלַמֵּד
 זְכוּת.

זֶהר וְתִקּוּנִים

מוהרא"ש נ"י אָמַר: מִי שְׁרָגִיל לְלַמֵּד זֶהר הַקְּדוֹשׁ, מְקַבֵּל
 טַעַם אַחַר בְּחַיִּים לְגַמְרֵי, וְכִמּוֹ שְׁאָמַר רַבְּנוּ ו"ל (שיחות הַר"ן,
 סִימָן ק"ח ק"ט), שֶׁהִלְשׁוֹן הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַזֶּהר מְעוֹרְרַת מְאֹד אֶת
 הָאָדָם וְכוּ', וְכֵן אָמַר רַבְּנוּ ו"ל, שְׂרָפֵי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי קָדֵשׁ
 אֶת לְשׁוֹן הַתְּרַגּוּם עַד שֵׁישׁ לְלְשׁוֹן הַתְּרַגּוּם כַּח לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם,
 וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם זֶהר הַקְּדוֹשׁ, כִּי אֶפְלוּ
 הָאֲמִירָה בַּזֶּהר הַקְּדוֹשׁ הִיא גַם-כֵּן תִּקּוּן גְּדוֹל, וְכִמּוֹ שְׁמַסְפָּרִים
 מִהָאָרִיז"ל, שֶׁנִּתְּנָה לְבַעַל תִּשׁוּבָה אֶחָד תִּקּוּן לֹוֹמַר בְּכָל יוֹם חֲמִשָּׁה
 דְּפִים זֶהר אוֹ חֲמִשָּׁה דְּפִים תִּקּוּנֵי זֶהר, כִּי תִקּוּנֵי זֶהר הֵם בְּכָלֵל הַזֶּהר
 הַקְּדוֹשׁ, וְכֵן רַבְּנוּ ו"ל רְצָה מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּלְמַד תִּקּוּנֵי זֶהר (עֵינִי שִׁיחוֹת
 הַר"ן, סִימָן כ"ח), וְהוּא בְּעֲצָמוֹ לְמַד כָּל הַשָּׁנָה בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ "תִּקּוּנֵי
 זֶהר", וְאֶפְלוּ רַק הָאֲמִירָה בְּעֲצָמָה הִיא סִגְלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה לְנַפְשׁ,
 וּמְזַכֶּכֶת אוֹתָהּ מְאֹד, וּבִפְרֻט הַיּוֹם שְׁכָבֵר הַדְּפֵס הַכָּל מְנַקֵּד; אֲשֶׁרֵי
 הַזּוֹכֶה לֹוֹמַר הַרְבֵּה תִקּוּנֵי זֶהר.

וְאָמַר מוֹהַר"ש נ"י: "תִּקּוּנֵי זֶהר" הוּא מְרַחֵץ לְנִשְׁמָה, כִּי
 עַל-יְדֵי הָאֲמִירָה בְּעֲלָמָה רוֹחֵץ אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְכֵן עַל-יְדֵי אֲמִירַת
 הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרַבְנוּ ז"ל אומר, שפּוֹד רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי נִמְצָא בְּפֶסוּק: עִיר וְקִדְיֵשׁ מִן שְׁמֵיָא נְחִית (עֵין בְּתַחֲלִילת ה"לקוטי-מוהר"ן), כִּי הוּא מְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם מִן הַשָּׁנָה וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת עִיר וְקִדְיֵשׁ, וְכִמוֹ שְׁאוּמֵר רַבְנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס') שֵׁישׁ בְּנֵי-אָדָם שֵׁישִׁינִים אֶת יְמֵיהֶם וְכוּ', וַיֵּשׁ שֵׁישִׁינִים שְׁבָעִים שָׁנָה וְכוּ', וְהַצְדִּיק הוּא מְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רַבְנוּ ז"ל אומר שֵׁישׁ בְּנֵי-אָדָם שֵׁישִׁינִים אֶת יְמֵיהֶם, הֵינּוּ שֵׁישִׁינִים שְׁבָעִים שָׁנָה וְכוּ', וְאֶפְלוּ אִם לֹא מֵד הָאָדָם וּמִתְפַּלֵּל וְכוּ', הַכֹּל בְּחִינַת שָׁנָה, הֵינּוּ כִּי מֵחוּ יֵשֵׁן לְגַמְרֵי, כִּי עוֹשֶׂה אֶת הַכֹּל מִתּוֹךְ הַרְגֵּל, כִּי קָם בְּבִקְרָה וּמִתְפַּלֵּל שְׁחֵרִית וּמְנַחָה וְעַרְבִית, וְכֵן יֵשׁ לוֹ שְׁעוּרִים וְכוּ', אֲבָל הַכֹּל בְּלֵי מַח, כִּי מֵחוּ יֵשֵׁן, וְאֵינוֹ חָשׁ שְׁבִתוֹךְ הַמַּלִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה נִמְצָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי לֹא חָשׁ אֶת הַסְּדוּר וְאוֹמֵר וְכוּ', וְאֵינוֹ שֶׁם לֵב שֶׁבְּשָׁעָה זֶה מְדַבֵּר אֵלָיו יְתָבְרָךְ, וּבְנֵי-אָדָם כָּל-כָּף רְגִילִים לְהַתְּפַלֵּל בְּמַהֲרֹת כִּי יֵשׁ לָהֶם מְנִיָּן, וְהַמְנִיָּן מִתְחִיל בְּשָׁעָה מְסֻיָּמַת וְנִגְמַר בְּשָׁעָה מְסֻיָּמַת, וְאֵין לָהֶם אֶפְלוּ פְּנָאֵי לְכוּן בְּתְפִלָּה מֵהַשְׁאוּמֵרִים וְאֵל מֵי מְדַבְּרִים וְכוּ', כִּי הַכֹּל אֶצְלָם כְּמוֹ חוֹב שְׁחֵיבִים לְהַתְּפַלֵּל וְכוּ', וּמוֹכֵן שָׁזֶה בְּעֶצְמוֹ גַּם-כֵּן טוֹב, אֲבָל אִם הָאָדָם הֵיךְ יוֹדֵעַ וּמְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא מְדַבֵּר לְפָנָי מְלָךְ, הֵיךְ נִזְהָר מְאֹד בְּדַבּוּרָיו, וְהֵיךְ שֶׁם לֵב אֵיךְ הוּא מְדַבֵּר וּמְסַבֵּיר וּמְתַחַנֵּן וְכוּ', וְאוֹמֵר: תַּעֲזוּר לִי, אֲנִי צָרִיךְ יְשׁוּעָה וְכוּ'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: סוֹף כָּל סוֹף הֵרִי מֵהַיֵּשָׁר מֵהָאָדָם? רַק מֵהַשְּׁזָכָה לְקוּם בְּבִקְרָה וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יְתָבְרָךְ, וְכֵן בְּמְנַחָה בְּאֶמְצַע הַיּוֹם בְּתַקְרָף הַבְּלָבוּלִים וְהַטְּרָדוֹת, הוּא עוֹצֵר וּמִתְחִיל לִישָׁב אֶת עֶצְמוֹ הֵיכֵן אֲנִי בְּעוֹלָם, וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו יְתָבְרָךְ, וְכֵן לַעֲת עָרַב מִתְפַּלֵּל עַרְבִית.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כֵּן הַדְּבָר הוּא עִם הַלְמוּד, הֵינּוּ כִּי

יש כאלו שלומדים מחמת שחיבים ללמד, ואפלו שלומדים הרבה, כל למודם הוא כי חיבים ללמד, ואם לא, ראש הכולל לא ישלם להם את המשפרת וכו', אבל כשאדם לומד ומתבונן מה שלומד, ומבין שלומד את רצונו של הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא נמצא בתוך התורה הקדושה, כשזוכה ללמד בצורה כזו, זה נקרא למוד עם מח, ואם לא, המח שלו ישן, ורבי שמעון בר יוחאי התנהג בצורה כזו, והעיר את האדם מהשנה לגמרי, שידע ויבין לפני מי הוא עומד ומתפלל ולומד וכו', אשר זה כל הגלוי של רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש ובתקוני הזהר — לגלות לאדם את פנימיות התורה והתפלה, שידע שאין זה דבר פשוט פלל וכלל, רק הכל מקשר אל העולמות העליונים — הן קיום המצוות והן התפלה שמתפלל לפניו יתברך, שאז מיחד יחודים בכל העולמות, והן התורה שלומד, שאז הוא נכנס בכיכול בדעתו יתברך, כי התורה הקדושה היא מגלה דעתו יתברך בכיכול.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שזוכה ללמד זהר הקדוש, רואה שאין פרשה בזהר שלא תדבר ממעלת למוד התורה, ואיך שמשבח את מי שלומד תורה, וזכאה האי בר נש בעלמא הדין ובעלמא דאתי (אשרי לאדם הזה בעולם הזה ובעולם הבא) וכו', וכל זה מכניס באדם חשק גדול ללמד את התורה הקדושה, והכל מחמת שרבי שמעון בר יוחאי מגלה את פנימיות התורה, ומגלה לאדם את מה שלומד, הינו את רצונו יתברך, וכן הדבר לענין התפלה וכו', כי מגלה לאדם לפני מי עומד ומתפלל, ומעיר אותו משנתו, שלא יישן, רק יתפלל בהתעוררות אמתית אליו יתברך באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר צריך לכוון בתפלה וכו', ולדעת לפני מי הוא מתפלל, ומה הוא אומר וכו', וכמו שאמר פעם רבנו ז"ל כששמע אחד מתפלל ערבית, ואומר מהר תבות: "ותקננו בעצה טובה מלפניך", ואמר רבנו ז"ל אז: ראיתם איך שזה ממהר ואומר

התבות וכו', הרי הבקשה הזו היא בקשה כל-כך חשובה וכו'... ובאמת עקר התפלה היתה צריכה להיות מהלב וכו', וכך היה לפני שתקנו את סדר התפלה, אף מחמת שראו שתבוא הגלות ואנשים ישכחו להתפלל, לכן תקנו את סדר התפלה, כדי שלא ישכחו להתפלל, ורואים בחוש, שכל אלו שמתחילים להתרחק מהדת, ההתחלה היא שמוזלזלים בתפלה, ועל-ידי-זה לאט לאט נתרחקים לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם האדם מתחיל לדבר להקדוש-ברוך-הוא, סימן שהוא מתחיל להשיג סתרי תורה, פי זה תלוי בזה — כפי שהאדם יכניס בעצמו את ענין התפלה וההתבודדות, יותר יתגלו לו סתרי התורה הקדושה, וידע ויבין שהכל לכל אלקות, ומכל דבר יכול לראות אותו יתברך, וכן אם ילמד סתרי תורה, יבין שהכל אלקות וכו', וממילא יתחיל לדבר אליו יתברך, פי ידע שמלא כל הארץ כבודו, והוא יתברך נמצא אתו, עמו ואצלו, אשר זה כל גלוי רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש ובתקוני הזהר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר הגאולה תלוי בהפצת ספרי רבנו ז"ל, פי רבנו ז"ל פותח את הפה לכל אחד, שיידבר אליו יתברך, ועל-ידי-זה יבין סתרי תורה, הינו שעל-ידי הלמודים של רבנו ז"ל, יוכל אחר-כך להבין בספרי תלמידי הפעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, פי אלקות זה הכל, והכל זה אלקות, ואחר-כך זוכה להבין בכתבי האריז"ל, ועל-ידי-זה יתחיל להבין בזהר הקדוש, פי הם תלויים זה בזה, וזה למוד אחד ודו"ק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: על-ידי שיש לאדם ההקדמות של רבנו ז"ל, על-ידי-זה מבין, שכל הספרים שבעולם מכונים עליו, ואפלו שמדברים ממדרגות והשגות גבוהות של צדיקים וכו', בכל אפן הכל מכון אליו לקרב אותו אליו יתברך, ועל-ידי-

זה יכול ללמד ולהבין בכל הספרים הקדושים שבעולם, וכגון אם לומד בכתבי האריז"ל, ורואה אילו פונות ויחודים וכו' יש בכל פרט ופרט בזה העולם וכו', יודע שאף-על-פי שחטא ופשע וכו' וכו', ולכאורה זה אינו שייך אליו, בכל אפן מעלת האיש הישראלי גבוהה מאד מאד, ובכל גיד וגיד שלו תלויים עולמות, ועל-ידי כל מצוה ממשיך על עצמו אור נורא ונפלא? היזה מי שיהיה, ולהפך, רחמנא לצלן, אם עושה עברה וכו', פי על-ידי ההקדמות של רבנו ז"ל זוכה להבין שהכל שייך ומכון גם עליו, וכמו שאמר רבנו ז"ל: אתם יודעים מהו אדם? כשאדם עושה כן, נעשה כן בכל העולמות, וכשאדם עושה כן, נעשה כן בכל העולמות, פי כל אחד ואחד קשור בעולמות העליונים, ואיך שיתנהג כן יתנהגו עמו, ועל-ידי הקדמות רבנו ז"ל, יזכה להבין בזהר הקדוש ובתקוני זהר, וידע שהכל שייך אליו, ויתעורר באמת אליו יתברך על ידם; אשרי הזוכה ללמד הרבה בספרי רבי שמעון בר יוחאי, שאז יאיר עליו אור נורא ונפלא; אשרי לו!

זווגים

הרבה פעמים באו אברכים מאנשי שלומנו בקובלנא לפני מוהרא"ש נ"י על שהצרכו לקחת זווג מפתות של חסידים אחרים או ליטאים וכו', שאינם מאנשי שלומנו, ומחמת זה יש להם כל מיני יסורים ובזיונות מנשותיהם, כי תמיד אומרות להם: "אצלנו לא מתנהגים כן", "אצלנו יש מנהגים אחרים", ושאלו את מוהרא"ש נ"י בשברון לבם: למה לא זכו לקחת אשה האוחזת מדרכי רבנו ז"ל, ואז היו נפטרים מכל הצרות האלו.

ענה ואמר להם מוהרא"ש נ"י: תדעו, תלמידי היקרים,

שְׁפָל הָעֵינָן שֶׁל שְׂדוּכִים וְזוּוּגִים, זֶהוּ מְרִזֵי נִסְתָּרוֹת הַבְּרִיאָה, וְרַק הַיּוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת לְבַד יוֹדֵעַ בָּהֶם, וְלִכֵּן אֵי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹל עַל זֶה שׁוּם קִשְׁיוֹת כָּלֵל, וְעַלִּיכֶם לִזְכֹּר אֶת מֵאֲמַר רַבְּנוּ ז"ל (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ע'), שְׁפָל מִי שֶׁגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, צָרִיף לְבַקֵּשׁ מְבַקְשׁוֹ בְּרַחוּק מְקוּם בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ אֶצֶל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, שֶׁהִיָּה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד, וְהִצָּרִף לְבַקֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה מִמְדִּין, כִּי מְבַקְשׁוֹ הִיָּה רְחוּק מִחֲמַת גְּדֻלָּתוֹ, עֵין שָׁם; וְהוּא דָּבַר פְּלֵא מְאֹד, שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁהִיָּה מֵהַמְּבַחֵר הָאֲנוּשֵׁי לֹא הִיָּה יָכוֹל לְמַצֵּא שׁוּם זְווג בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁהִצָּרִף לְלַכֵּת לְמַדִּין אֶצֶל יְתָרוֹ, שֶׁהִיָּה כְּמֹר לְעַבֹּדָה זָרָה, וּמִשָּׁם לְקַחַת לְעֶצְמוֹ זְווג?! וּמִזֶּה רֹאִים שֶׁבְּעֵינָן שְׂדוּכִים וְזוּוּגִים אֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְדַעַת כָּלֵל, וְלִפְעָמִים דִּיקָא מִחֲמַת גְּדֻלַּת הָאָדָם, הוּא צָרִיף לְבַקֵּשׁ מְבַקְשׁוֹ בְּמְקוֹם רְחוּק מְאֹד, וְלִקְחַת דְּוָקָא שְׂדוּף וְזוּוג מִחֲצָרוֹת אַחֲרוֹת. וְעַקֵּר עַבֹּדָתוֹ שֶׁל מוֹהַר"ש נ"י, לְעִשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם, שִׁישְׁרָה שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם, וְיִתְנַהֵג בְּסִבְלָנוּת גְּדוּלָּה, וְיִסְבִּיר לְאִשְׁתּוֹ, שֶׁכָּל דָּבָר יֵשׁ כְּמָה מִינֵי מְנַהֲגִים שׁוֹנִים, וְכֹל זְמַן שֶׁאֵין יוֹצְאִים מִגְּדְרֵי הַהִלְכָה, כָּלֵם רְצוּיִים וְחֲשׂוּבִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִכְלֵם יֵשׁ כְּוָנָה וְתַכְלִית אַחַת, דְּהֵינּוּ לְעִשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

וּסְפָר מוֹהַר"ש נ"י, שֶׁגַּם מוֹהַר"ן ת"ו לְהִצָּרִף לְקַחַת חֶתֵן לְכַתּוֹ חֲנָה צִירֵל, אַבְרָהָם אָחֵד שְׁלֵא הִיָּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ וּשְׁמוֹ רַבִּי בְרוּךְ, וְהָיוּ לְצִיִּים בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ שֶׁרְצוּ לְצַעַר אֶת מוֹהַר"ן ת"ו ל, וְהָיוּ אוֹמְרִים: הֵיִתְכֵן שְׁלֵא לְקַח חֶתֵן מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ? לְמָה אֵין חֲתָנוּ בָּא אֶל הַקְּבוּץ בְּצִיּוּן רַבְּנוּ ז"ל?! וְכוּ', וְהִיָּה אוֹמֵר לָהֶם מוֹהַר"ן ת"ו ל: לְקַחְתִּי אוֹתוֹ לְחֶתֵן וְלֹא לְחִסִּיד... כִּי הִבִּין הַיֵּטֵב שְׁפָל הָעֵינָן שֶׁל שְׂדוּכִים תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין שׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם חֲנוּת דַּעְתּוֹ בְּעֵינָן זֶה כָּלֵל, וּכְמוֹ שֶׁרָאָה מוֹהַר"ן ת"ו ל אֶצֶל בְּתוֹ הַנ"ל, שֶׁהִיָּתָה כְּבָר נִשְׁוָאָה מִקֵּדָם לְאָחֵד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ, אָבָל אֲמָרָה עָלָיו, שֶׁהוּא מְלֵאָה, וְהִיא צְרִיכָה בַּעַל שִׁיְהִיָּה בֶן אָדָם... וְלִכֵּן נִתְגַּרְשָׁה מִמֶּנּוּ, הָרִי שְׂבָעֵנִינִים

אלו אי אפשר לדעת כלל מה האדם צריך לבחור לעצמו, ועקר ישועתו תלויה בזה, שימסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, ויבטל דעתו לגמרי, ואז בודאי השם יתברך יוליכהו בדרך האמת לאמתה כפי שרש נשמתו.

וספר מוהרא"ש נ"י, שגם אותו צערו הרבה לצים מאנשי שלומנו, למה לקח חתנים מחצרות אחרות, והיה אומר, שאין עוד טפשות וכסילות גדולה מזו, והיא נמשכת רק מפגם האמונה הקדושה, כי אלו היתה לאדם אמונה ברורה בו יתברך, והיה רואה את השגחתו יתברך הפרטי פרטית, אזי היה רואה נסים ונפלאות ושדוד הטבע ממש, שנעשה במציאת הזיוג של כל אחד ואחד מבניו, ואמר, שראה אותות ומופתים גלויים בענין השדוכים של ילדיו, עד שזה היה לו להוכיח ברורה מן השמים, שזהו הזיוג ההגון שלהם, ולכן כבר לא חשב עוד בענין זה כלל, רק מסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, וברוך ה', אין לו שום חרטה על זה כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאפילו אם לפעמים רואה האדם שלא עלה זיוגו כהגון, מחמת איזו סבה, או שהצרך אחד מבניו להתגרש, חס ושלום, גם אז יש לו לדעת, שהכל תלוי בידו יתברך, וכל הענין תלוי כפי שרש נשמת האדם ורזי הגלגול וכו', וכמבאר כל זה בזהר הקדוש פרשת משפטים, שיש נשמות פאלו שמכרחות להתחתן פעם ולהתגרש ולהתחתן שנית וכו', עין שם; העקר על האדם לדעת, שאסור לו בעצמו לגרם שום גט או פרוד בידיו, רק למסר את נפשו בכל מיני פעולות שבעולם לעשות שלום, ולחזק את הבית שלא יצא ממנו גט, חס ושלום, אבל אם בכל זאת שום דבר לא הועיל, והשדוף ממילא נתבטל מאיזו סבה, על זה אסור לאדם לפל בדעתו כלל, ועליו לדעת, שהכל ממנו יתברך כפי שרש נשמתו, ואין לו עצה אחרת רק לברח אליו יתברך בתפלה ובתחנונים, שיזכה למצא את זיוגו ההגון, ויזכה לבנות בית נאמן בישראל.

זמן

מוהרא"ש נ"י אמר: אם היו בני-אדם יודעים את מעלת יקרת הזמן, אף פעם לא היו מבטלים את הזמן, אלא היו תמיד משתדלים לקיים איזו מצוה, או לומדים איזה למוד, או היו מתפללים איזו תפלה אליו יתברך, אשר דבר זה יקר מאוד מאוד למעלה בכל העולמות.

ואמר, כי כל זמן שאדם מצמצם בזה העולם, אינו יכול לתאר לעצמו מעלת קיום מצוה בשמחה, ומעלת למוד התורה הקדושה, ומעלת שיחה ותפלה אליו יתברך, ועל-כן מתרשל מאד, ומבטל את זמנו היקר, אבל תכף-ומיד כשיצא מזה העולם, הינו שתפרד הנשמה מהגוף והגוף לקבורות יוכל, והנשמה תעלה למעלה, ותצא מצמצומה, אז יתחיל לראות את מעלת הזמן, ויצטער מאד מאד על מה ולמה בלה את זמנו היקר בהבל וריק, הלא היה יכול לעשות כל-כף הרבה טוב, אבל כבר יהיה מאחר; ועל-כן אשרי מי שזוכה לשמר את הזמן היקר בעודו בחיים חיותו, ואף ששלב צרותיו וטרדותיו ובלבוליו, קשה וכבד עליו לצמצם את עצמו, להבין ולהשפיל את גדל יקרת הזמן, עם כל זאת יקבל על עצמו בדרך קבלת על, לקיים כל מצוה בשמחה עצומה שהיא רצונו יתברך, וילמד את תורתו הקדושה שהיא דעתו יתברך, וידבר ויתפלל אליו יתברך, וידביק נשמתו בו יתברך, אשר אז יעלה מהזמן אל למעלה מהזמן.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד מענין מעלת הזוכה לשמר על זמנו היקר, אשר על-ידי-זה יכול להגיע למדרגות גבוהות מאד בעבודת השם יתברך, כי בשעה שבני-אדם מבטלים את זמנם, ומפספטים כל העולה על רוחם, הוא יכול לברח לאיזה מקום פנוי שאין שם בני-אדם, ולדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו, אשר הדבורים האלו הם כלי להמשכת השכינה,

כי כל מה שאדם מרבה לדבר עמו יתברך, הוא מוריד את השכינה לזה העולם, וכן פשוטה לקיים איזו מצוה בשמחה ובקוידים, על-ידי-זה הוא מקשר ומשלב ומיחד את כל העולמות כלם, כי הוא עושה את רצונו יתברך, ומכל שכן פשוטה ללמד התורה הקדושה, אין לתאר ואין לשער כלל מעלתו בשמים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמוהרנ"ת ז"ל היה חדיש נפלא בשמירת הזמן, ועל-כן זכה לבנות את הקלויז באומן, וזכה לדבר עם אנשים רבים מרבנו ז"ל, וזכה לחבר כל-כף הרבה ספרים, וזכה לבנות את דעת רבנו ז"ל בעולם, והכל היה בזכות שמירת הזמן שלו; ופעם ספרו לפניו אנשי שלומנו, שהש"ף זכה להשבעת הקולמוס, ועל-כן זכה לעשות את פרושו "שפתי כהן" על היורה דעה בגיל צעיר, ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל בזו הלשון: לי לא הייתה השבעת הקולמוס, ואם תשאלו איך זכיתי לחבר כל-כף הרבה ספרים? תדעו, ששמרתי את הזמן, כי דיקא על-ידי-זה ששמרתי את הזמן, זכיתי לחבר כל-כף הרבה ספרים.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה החדיר מוהרנ"ת ז"ל בתלמידיו הקדושים — שישמרו את זמנם, ועל-כן היו רבם ככלם מתמידים גדולים, ואף פעם כבר לא נסעו בחזרה אל מוהרנ"ת ז"ל, כי הוא הלהיב כל-כף את לבם לתורה ולעבודת השם יתברך, עד שכבר לא היה להם זמן לחזר אליו מרב התמדתם ושמירת זמנם, אף מוהרנ"ת ז"ל ידע והבין, שבזה העולם הספנה גדולה מאד, כי הנה האדם מלהב ללמד ולהתפלל, והנה יתקור לגמרי ויפל בחזרה, ובפרט כשיש כל-כף הרבה מתנגדים בעולם על דבר רבנו ז"ל, ועל-כן הייתה דרכו לנסע נסיעות בכל מקומות מושבותיהם של תלמידיו, וחזקם ואמצם ולהב את לבכם תמיד, ואף שהייתה לו טרחה גדולה בזה, עם כל זאת הבין מוהרנ"ת ז"ל, אשר בשביל להחיות את תלמידיו, כדאיים וכדאיים כל הטרחות והיגיעות שהיו לו, כי הוא רצה לבנות את דעת רבנו

ז"ל, וְלִהְיוֹת שִׁיף אֶת הַהִשְׁאָרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁלוֹ, וְעַל-כֵּן הָיָה כְּדַאי לוֹ כָּל הַבְּטוּלִים שֶׁבְּטַל, וְעַם כָּל זֹאת אָמְרוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, שְׁמוֹהֲרַנְיָתָ ז"ל לָמַד כָּל-כֶּף הַרְבֵּה בְּדַרְךְ, מֵה שְׂאֵחַר אֵינוֹ לוֹמֵד בְּבֵיתוֹ, כִּי הָיָה מִתְמִיד עֲצוּם מְאֹד, וְגַם בְּדַרְךְ הָיָה לוֹמֵד הַרְבֵּה מְאֹד, וְהָיָה לוֹקַח עִמּוֹ חֲבִילָה שֶׁל סְפָרִים, וְכֵן הָיָה מִתְבּוֹדֵד בְּדַרְךְ, כִּי שָׁמַר מְאֹד אֶת זְמַנוֹ הַיְקָר, וְדָבַר זֶה הַחֲדִיר גַּם בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ.

וּסְפָר מוֹהֲרַא"ש נ"י, שֶׁגַּם הָרַב מְטָשְׁעֵהָרִין ז"ל, שֶׁהָיָה לְמִדָּן עֲצוּם, הָיָה שׁוֹמֵר מְאֹד עַל זְמַנוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְחַבֵּר כָּל-כֶּף הַרְבֵּה סְפָרִים בְּדַעַת רַבְּנוֹ ז"ל, כִּי עָשָׂה פְּרוּשׁ עַל כָּל ה"לְקוּיֵי מוֹהֲרַנ"ן פְּרָפְרָאוֹת לְחֻכְמָה, וְכֵן חִדַּשׁ עוֹד הַרְבֵּה סְפָרִים יְקָרֵי עֶרֶךְ עַל-פִּי דַעַת רַבְּנוֹ ז"ל, וְהַכֵּל הָיָה עַל-יְדֵי גְדֹל שְׁמִירַת הַזְּמַן שְׁלוֹ, וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ מְסַפְּרִים, שֶׁדָּרְכוּ הִיָּתָה לַיְלָף לִישׁוֹן תִּכְיָ-וּמִיד אַחַר תְּפִלַּת מְעֲרִיב וְקָם בְּחֻצוֹת, וְלָמַד עַד אוֹר הַבִּקְרָה וְהַתְּפִלָּל וְתִיקִין, אִךְ מִחֻמַּת שֶׁהָיָה רַב הָעִיר, כְּשֶׁהִיָּתָה אֵיזוֹ חֲתָנָה, הָיָה צָרִיף לְלַכֵּת לְסִדּוֹר קְדוּשִׁין, וְעַל-כֵּן צָנָה עַל הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבְּכָל פַּעַם שָׁיֵשׁ חֲפָה בְּעִיר, שִׁיקְרָא לוֹ, וְכֵן עָשָׂה הַשֶּׁמֶשׁ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁהִיָּתָה חֲפָה הַלֶּף לְקָרָא לְרַב כְּנֵהוּג, וְהִיָּתָה דְּרָכוּ שֶׁל הָרַב מְטָשְׁעֵהָרִין לְכַבֵּד בְּסִדּוֹר קְדוּשִׁין אֶת הַמּוֹרֵה-צֶדֶק שֶׁבְּעִיר, וְהוּא לֹא הַלֶּף לְחֲתָנָה, וְכֶף הָיָה בְּכָל פַּעַם, עַד שֶׁפַּעַם אַחַת כְּשֶׁבָּא הָרַב הַקְּדוּשׁ מְטָשְׁעֵהָרִין בְּבִקְרָה לְהַתְּפִלָּל תְּפִלַּת וְתִיקִין, רָאָה חֲתָן בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: מְתֵי הַתְּחַתְּנָתָ? וְהִשִּׁיב: בְּלִילָה, אֲזִי נִגַּשׁ הָרַב מְטָשְׁעֵהָרִין אֶל הַשֶּׁמֶשׁ, וְהִתְרַעַם עָלָיו מְאֹד: מִדּוּעַ לֹא בָּאתָ לְקָרָא לִי לְחֲתָנָה, וְהִשִּׁיב לוֹ הַמְּשַׁמֵּשׁ בְּתַמִּימוֹת: הֲלֹא בֵּין כֶּף הָרַב אֵינוֹ בָּא אֶל שׁוֹם חֲתָנָה, וְרַק מְכַבֵּד אֶת הַמּוֹרֵה-צֶדֶק שֶׁל הָעִיר בְּסִדּוֹר קְדוּשִׁין, וְעַל-כֵּן לָמָּה לִי כְּבֹר לְבֹא וּלְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, כִּי אַתֶּם מְמִילָא לֹא תְּבֹאוּ, עָנָה וְאָמַר עַל זֶה הָרַב מְטָשְׁעֵהָרִין בְּקַפְיָדָה בְּזוֹ הַלְּשׁוֹן: הָאֶסְט מִיר אֲנִגְעוּוֹאֲרֵן א נֹאכְט פּוֹן תּוֹרָה (א), וְלֹא הִכִּין הַמְּשַׁמֵּשׁ מֵה הוּא מְדַבֵּר, וְהִסְבִּיר הָרַב אֶת עֲצוּמוֹ, וְאָמַר: דְּרָכֵי לַיְלָף לִישׁוֹן תִּכְיָ-וּמִיד אַחַר תְּפִלַּת מְעֲרִיב וְלִקּוּם בְּחֻצוֹת, אִךְ

(א) הַפְּסָדָתָ לִי לַיְלָה שֶׁל תּוֹרָה.

כְּשֵׁי חַתָּנָה בְּעִיר, וְהִיא מֵהַיֶּשֶׁר וְהָרְאוּי וְאֵלֶיךָ אֶל הַחַתָּנָה, וּבְיַדֵּי אֶצְטָרֵךְ לֵהִיּוֹת עַר בְּחֻצֵי לַיְלָה הָרֵאשׁוֹן, כִּי הֲלֹא אֲנִי צָרִיךְ לֵהִיּוֹת בַּחַתָּנָה, וּבְחֻצוֹת אֲנִי כָּבֵר קָם, וְאֲנִי עוֹשֶׂה לְעֶצְמִי חֶשְׁבּוֹן, אִם הֵייתִי הוֹלֵךְ אֶל הַחַתָּנָה, מִמִּילָא לֹא הֵייתִי יֹשֵׁן כָּל הַלַּיְלָה, אִם בְּשַׁעֲהַ שְׁיֵשׁ חַתָּנָה בְּעִיר אֲנִי עַר כָּל הַלַּיְלָה... וְעַכְשָׁיו מֵאַחַר שֶׁלֹּא בָאתָ לְקַרְא לִי אֶל הַחַתָּנָה, הַפְסַדְתָּ לִי לַיְלָה שְׁלָם שֶׁל לַמוֹד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה... וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י: רְאוּ מַה זֶה נִקְרָא שְׁמִירַת הַזְּמַן.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר בּוֹדְאֵי אֵי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן, כִּי הָאָדָם הוּא מְצַמְצֵם, וְהוּא צָרִיךְ לִתֵּן נִיחָא לַמַּחֲשָׁב, וְהוּא צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם אֲחֵרִים, עִם כָּל זֹאת יְכוּלִים לְנַצֵּל אֶת הַבְּטוּל זְמַן גַּם-כֵּן לְמַצּוֹת, כַּגּוֹן שְׁמַדְבָּר עִם זֵלְתוֹ דְּבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אוֹ שְׁמַחֲזֵק אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל וּמְשַׁמְחוֹ וּמְדַבֵּר עַל לְבוֹ דְּבוּרִים שֶׁל נְחוּמִים, אוֹ שְׁהוֹלֵךְ לְהַפְיֵץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל, אֲזִי בְּזְמַן הַזֶּה שֶׁהוּא מְבַטֵּל, הוּא גַם-כֵּן עוֹשֶׂה דְּבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד, וּמִמִּילָא לֹא שֵׁיךְ אֶצְלוֹ בְּטוּל זְמַן, אֶפְלוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבַטֵּל שְׁעוֹת עַל גְּבֵי שְׁעוֹת, אֵינּוּ נִקְרָא בְּטוּל כָּלֵל, כִּי אֲדַרְבֵּה בְּזֶה שְׁמַחֲזָקִים וּמְאֲמָצִים יְהוּדִים אֲחֵרִים, וּמְדַבְּרִים עַל לְבָם לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּזֶה מְקִימִים מְצוּהַ גְּדוּלָה, בְּפָרֵט מִי שְׁזוֹכָה לְעֶסֶק בְּהַפְצַת מַעֲיִנּוֹת הַחֻכְמָה חוּצָה, שְׁבָזָה הוּא גוֹרֵם, שֶׁהַמוֹן הָעַם גַּם-כֵּן יִתּוּדְעוּ מִרַבְּנֵי ז"ל, וְיִתְקַרְבוּ אֵלָיו, וְזֶה לֹא בְּטוּל זְמַן כָּלֵל; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְשֹׁמֵר עַל זְמָנוֹ, וְאִזּוֹ יִזְכֶּה לְרַב טוֹב הַצְּפוּן.

זְכוּרֵן

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְזַכֵּר בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּלְהַזְכִּיר לְעֶצְמוֹ, שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם וְהַשְּׁעָה וְהָרֵגַע שְׁיִצְטָרֵךְ לְצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹעִיל לוֹ אִם שׁוֹם דְּבָר, וְעַל-כֵּן כְּשֵׁיִהִיָּה לְפָנָי

עיניו הזכרון הזה, אז אף פעם לא תהיינה לו מחשבות של מחלוקת ומחשבות של נצחון לנצח את זלתי, כי תמיד יחשב רק על תכליתו הנצחית, וזה בעצמו ינצח אותו, הינו שיזכה לנצח בכל מעשיו (ער וועט אויספירן זיינס), כי כל מה שאדם זוכר ממנו יתברך, וזוכר את תכליתו, שסוף כל סוף יהיה ההכרח לו להפשיט את הגוף מהנשמה, כמו-כן זוכה להמשיך על עצמו רוח הקדש, כי עקר רוח הקדש תלוי בפני טהרת הזכרון וזכוכו, שזוכה לזכר בעלמא דאתי, וזוכה לזכר ממנו יתברך, וזוכה לזכר את תכליתו הנצחית, ועל-כן הזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד לזכר בכל יום בעלמא דאתי, ואמר, שךך ראוי להיות מנהג יראי השם — שתתקף-ומיד כשרק קמים, יזכירו לעצמם את העלמא דאתי (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ד), ומוהר"ן ז"ל החדיר את הזכרון הזה בתלמידיו, ותמיד הזכירם, שידעו שיצטרכו לצאת מזה העולם, ויצטרכו לחזר אליו יתברך, ועל-כן מה ולמה להתבלבל בעולם שאינו שלו, ומה לו להתערב בפוליטיקה של שקר ובמחלוקת ובמריבות שאינן שיכות אליו כלל?! יותר טוב להדביק את מחשבתו בעלמא דאתי, ומוהרא"ש נ"י תמיד מדבר אתנו בענין הזכרון בעלמא דאתי, וחוזר על דברי רבנו ז"ל ודברי מוהר"ן ז"ל הנזכרים, שאין שום תכלית בזה העולם, רק לזכר תמיד בעלמא דאתי, לזכר שיהיה ההכרח שיבוא היום והשעה והרגע לצאת מזה העולם, ואז כל החיים של האדם הם כבר בצורה אחרת לגמרי.

(וגדל מעלת מוהרא"ש נ"י בענין הזכרון בעלמא דאתי, אין לתאר ואין לשער כלל, כי בכל פעם הוא מדבר רק מזה, ומזכיר לנו שההכרח יהיה בסוף לצאת מזה העולם, וביבנאל הוא תמיד מסתפל מחלונו על בית החיים, ומראה תמיד בידי הקדושות — פה אני ואטמין את גופי, ותמיד מדבר רק מזה — להחדיר בנו את הזכרון בעלמא דאתי, שיהיה ההכרח לצאת מזה העולם, ועל-כן מה ולמה להתערב במחלוקת ובמריבות שאינן שיכות לו, ותמיד מבקש מאתנו לברח

מפוליטיקה של שקר, ומה שעונה ומגיב למתנגדיו, הוא פשוט מחמת שאינו רוצה שיתפשטו השקרים בעולם, ועל-ידי-זה יתרחקו בני-אדם מלמודיו הקדושים שמלמד אותנו להיות דבוקים בו יתברך, אבל באמת הוא תמיד חוזר לפנינו על הזכרון בעלמא דאתי, ואומר לנו, אשר הכל הכל ורעות רוח, וכל המחלקת והמריבות שקורות עכשו בעולם בענין המפלגות, הכל הוא הכל ורעות רוח וסתם דמיונות, כדי לגזל מהאדם את הזמן היקר, כי רואים שבני-אדם מבלים ימים שלמים ושעות יקרות בעבור מחלקת ומריבות שנעשות בין המפלגות, שכלם שקר וכלם יש להם רק מחשבה של פסך וכבוד וכסאות... ומי שזוכה להיות דבוק בחי החיים, וזוכה לזכור רק ממנו יתברך, הכל אצלו הכל ורעות רוח, ואינו רוצה אפלו להכניס בדעתו מה שקורה בזה העולם, ודבר זה מוהרא"ש נ"י מכניס בנו תמיד — שזכור תמיד, שיבוא היום והשעה והרגע האחרון בחיינו, ומה ישאר מאתנו? ...!)

וכמה וכמה פעמים אמר לפנינו מוהרא"ש נ"י: תתארו לעצמכם הנה חולה מספן שוכב על מטתו בבית-חולים, וידו קשורה באינפוזיה, ופיו קשור לחמצן, וכבר אינו יכול להזיז שום איבר, רק מסתפל עם עיניו, תתארו לעצמכם מה האדם הזה חושב?... האם אז יעלה על דעת מישהו לגשת אליו, ולספר לו על איזו מחלקת ומריבות שקורה באיזו מפלגה?... הלא לכסיל יחשב, כי החולה חושב לעצמו מה אתה רוצה ממני? האם אינך רואה באיזה מצב ומעמד אני נמצא עכשו?! האם אכפת לי מה שקורה עכשו בעולם?!

וסים מוהרא"ש נ"י: אם האדם יחשב על רגעים אלה בחיים חיותו בעודו בבריאותו, וישים לפני עיניו תמיד את הרגע האחרון הזה, אז אף פעם לא יתערב בשום ריב ומחלקת, ואף פעם לא ידבר על שום בריה, רק יתבודד אליו יתברך, וישתוקק רק להשיג את רוחניות חיות אלקותו יתברך, ולא

יִרְצֶה שׁוֹם רְצוֹן אַחַר מִבְּלַעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂבָא אֶל
מִדְּרָגָה זוֹ! ...

(וּכְפִי שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ וּמְכִיר אֶת מוֹהֲרָא"ש נ"י מְסֻמוּךְ, הוּא אוֹחוֹז
בְּמִדְּרָגָה זוֹ בְּשִׁלְמוֹת, כִּי תָמִיד חוֹשֵׁב רַק מְזֶה, וְכַמָּה פְּעָמִים דִּבֵּר
עִמִּי דְבוּרִים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר נִבְהַלְתִּי לְרֵאוֹת אִיךָ שְׂאָדָם מְדַבֵּר כָּל-כָּף
פְּתוּחַ מֵהַיּוֹם וְהַשְּׁעָה וְהַרְגַע הָאֲחֵרוֹן בְּחַיָּו; אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ,
וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂמִסְתוֹפֵף בְּצִלוֹ).

חֲנֻכָּה

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂמוּכָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׂבִימֵי חֲנֻכָּה
הַקְּדוּשִׁים מְאִיר אוֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא, וְאִזּוּ יִכּוֹל כָּל
אָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ מֵהָאוֹר הַגְּנוּז הַזֶּה, וְעַקֵּר דְּבַר זֶה הוּא
בְּשִׁעַת הַדְּלָקַת גֵּרוֹת חֲנֻכָּה, כִּי בְּגֵרוֹת הֵלְלוּ שְׂאֲנוּ מְדַלִּיקִים, מִתְּלַבֵּשׁ
אוֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא, וְעַל-יְדֵי שְׂיִוְשָׁבִים מוֹל הַגְּרוֹת,
וּמְסִתְפָּלִים עֲלֵיהֶם בְּהִסְתַּפְּלוֹת אֲמֵתִית, יִכּוֹל הָאָדָם לְהַרְגִישׁ עֲרֻבוֹת
וּמִתִּיקוֹת נוֹרָאָה מְאֹד, וְלְהַמְשִׁיךְ עַל נִשְׁמָתוֹ אוֹר נֶעֱרַב וּנְפֹלָא מֵהָאוֹר
הַגְּנוּז הַזֶּה, וְעֲצֵם הָעֲרֻבוֹת וְהַמִּתִּיקוֹת הַזֹּאת, הוּא אֲצֵל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּפוּם מֵה דְמִשְׁעַר בְּלִבִּיהָ, אֲבָל זֶה וְדָאֵי שְׂפָל אֶחָד יִכּוֹל
לְהַרְגִישׁ הַרְגָּשָׁה עֲצוּמָה לִיד הַגְּרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה, וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, אִיךָ
שֶׁהֵם גֵּרוֹת אַחֲרֵים לְגַמְרֵי מִמֶּה שְׂמִדְּלִיקִים בְּשִׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, כִּי
אִזּוּ בִימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים, אוֹרוֹ יִתְבַּרְךָ יוֹרֵד עָלֵינוּ בְּעֵצֶם חִשְׁכוֹתֵנוּ,
וְאִפְלוּ כְּשִׂאֲנַחְנוּ נִמְצָאִים לְמִטָּה מְעֻשְׂרָה טְפָחִים, הֵינּוּ בְּתַכְלִית
הַמִּדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, גַּם שֶׁם יוֹרֵד עָלֵינוּ אוֹרוֹ יִתְבַּרְךָ, וְכָל אֶחָד
זוֹכֵה לְהַרְגִישׁ בּוֹ הַרְגָּשָׁה נְפֹלָאָה מְאֹד.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: הַיּוֹת שְׂבִימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים יוֹרֵד
אֵלֵינוּ הָאוֹר הַגְּנוּז הַזֶּה, לְכֵן יִכּוֹלִים לְפַעַל אִזּוּ אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ

דברים גדולים, שאין יכולים לפעל בשאר ימות השנה, ואז בשעת הדלקת הנרות, הזמן מסגל ביותר להתבודד עמו יתברך, ולבקש מלפניו יתברך, שיזכה להמשיך על עצמו האור הנפלא הזה בכל השנה כלה, עד שישאר אצלו בקביעות תמיד; ולכן אשרי מי שזוכה לישוב מול הנרות, ולהתבודד אז הרבה עמו יתברך, ולבקש אז על כל עניניו בכלל ובפרט ברוחניות ובגשמיות וכו', כי אז הוא עת רצון נפלא מאד בשמים, ויש פח מיחד לפעל אז כל בקשתו אצלו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, בפרט בשבת-חנכה מאיר אור נורא ונפלא מאד, שאין מאיר בשאר שבתות השנה, ואמר בשם הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ ז"ל, שבשבת-חנכה יכולים להרגיש מעין אורו של משיח ממש, והסבירו מוהרא"ש נ"י, כי רבנו ז"ל אומר (בלקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ב'), שימי חנכה הם ימי הלל והודאה, הינו שאז הזמן מסגל ביותר לאדם להכניס בדתו, שעליו להודות ולשבח להשם יתברך על כל פרט ופרט מהחיים, כי בשמתחיל להתבונן בדת נכונה, אזי מכיר, שכל מה שיש לו הוא חסד חנם מאת השם יתברך, ולא היה מגיע לו כפי מעשיו שום דבר כלל, ולכן כל מה שיש לו זה מתנת חנם ממש, ועליו להודות ולהלל אליו יתברך תמיד, וכשאדם בא להכירה זו, זה נקרא שעשוע עולם הבא ממש, וזהו אורו של משיח, כי משיח יכניס דעת זו בעולם, שתמיד ידעו ויפירו כל הבריות כלם, איך שהכל חסד חנם מהשם יתברך, ואין לאדם רק להודות אליו יתברך תמיד כל ימי חייו.

והנה הדעת הזאת מקבלים מהצדיקים האמתיים, כי הם מעוררים את כל מקרביהם ואנשיהם, שישמחו מאד בחלקם ובגורלם בחיים, כי עם כל זה הלא השם יתברך מיטיב להם בכמה מיני אפנים, ועליהם להסתפל על החסדים והרחמים של השם יתברך, ולכן כשזוכים לבוא לצדיקים אלו לשבת-חנכה, שאז מאיר ענין זה

ביותר באמור, אזי נמשך על האדם אור נורא מאד מעין אורו של משיח ממש, ויכולים לזכות אז להארה עצומה; אשרי מי שזוכה לזה!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו מה שמוכא בספרים הקדושים, שמש"ח הוא ראשי תבות: מזוזה ימין ח'נפה ש'מאל, כי זהו סוד הפסוק (שיר השירים ב'): "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", כי מזוזה היא בחינת חבוק יד ימין, כי בכל פעם שיוצאים מהבית ונכנסים אליו, שמים יד ימין על המזוזה, ומחבקים ומנשקים אותה, ונוזרים בו יתברך על ידי פ'רשת "שמע ישראל" — "ואהבת", הינו אף שהשם יתברך אוהב אותנו, וגומל עמנו חסדים ורחמים בכל עת, ומצד שני יש לנו גר ח'נפה משמאל תחת ראשנו, להזכיר לנו לדחות מעלינו כל החשך והקלפות של המתנינים, שרוצים להתגבר בעולם, ודיקא בצד שמאל שמרמז על הדינים והגבורות, שם אנחנו מדליקים את גר הח'נפה, לדחות משם את כל החשך והאפלה, וכל מה שדוחים את החשך הזה, כך מכניסים את אורו של משיח, בבחינת "מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך", ולכן ימי ח'נפה הם מסגלים ביותר להמשיך אורו של משיח.

ופעם אחת אחר שבת ח'נפה, שדבר מוהרא"ש נ"י כל השבת קדש דבורים נוראים ונפלאים מאד מאד מעצם מעלת ימי ח'נפה, נכנס אברך אחד לקבל ברכת פ'רדה ממוהרא"ש נ"י, ואמר למוהרא"ש נ"י: "הלואי שתהיה לי כל השנה הרגשה כזאת שהרגשתי אצלכם בשבת ח'נפה, כי טעמתי טעם גן עדן ממש", ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: "בשביל זה זכית לטעם טעם כזה, מחמת שבשבת ח'נפה מאיר אורו של משיח ממש, והדבורים האלו שדברנו בשבת קדש הם הם הדבורים שידברו כשיבוא משיח... אשרי הזוכה להיות אצל צדיקים בשבת ח'נפה!

ובענין התנהגות מוהרא"ש נ"י ליד גרות ח'נפה: ספר פעם

מוהרא"ש נ"י, שְׁבַשְׁנוֹת בְּחֵרוּתוֹ הָיָה מְנַהֵגוֹ לְהַדְלִיק גֵּרוֹת חֲנֻכָּה בְּבֵית אָבִיו, וַיַּעַן שְׁהֵנְרוֹת דָּלְקוּ זְמַן רַב כַּמָּה שָׁעוֹת, וּבֵינָן כֶּף הֵלְכוּ הוֹרְיוֹ לִישׁוֹן, הָיָה הוּא יוֹשֵׁב כָּל הַזְּמַן לִפְנֵי הַנְּרוֹת, וְהָאֲרִיף שָׁם הִרְבֵּה, וְהִיָּתָה דְרָכּוֹ לִישֵׁב מוֹל הַנְּרוֹת, וְלִבְכוּת הִרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּבִכּוּיֹת עֲצוּמוֹת, וַיֵּשֶׁב וּבְכָה זְמַן רַב מְאֹד, וְסִפֵּר כָּל לְבוֹ לִפְנֵיו יִתְבָּרֵךְ, וּבִקְשָׁה עַל כָּל הָעֲנִינִים הַמוֹכְאִים בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהֵם מְסֻגְלִים בְּיוֹתֵר בִּימֵי חֲנֻכָּה, כְּגוֹן תּוֹרָה וְתַפְלָה וְשִׁדּוּכִים (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ב'), וְהָאֲרִיף בְּתַפְלוּתוֹ אִזּוֹ מְאֹד מוֹל הַנְּרוֹת.

וְהַפְעַם הָרִאשׁוֹנָה שָׁזְכִיתִי לְהִיּוֹת בְּבֵית מוֹהַר"ש נ"י, הָיָה זֶה בְּאֶחָד מִלֵּילוֹת חֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים, וּמוֹהַר"ש נ"י הָיָה אִזּוֹ בְּשַׁעַת הַדְּלָקַת גֵּרוֹת חֲנֻכָּה, וְרֵאִיתִי עֲבוּדָתוֹ בְּקִדְשׁ, אִיף שֶׁהַדְּלִיק אֶת הַנְּרוֹת בְּדַבְּקוֹת גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה מְאֹד, וְתַכְּף אַחֲרַי אֲמִירַת "הַנְּרוֹת הֵלְלוּ" יֵשֶׁב מוֹל הַנְּרוֹת וְהַתְּבוּדָה עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא הִמְשִׁיךְ אַחֲרַי כֶּף לֹמֵר אֶת כָּל שְׂאָר סֵדֵר הַזְּמִירוֹת, כִּי, בְּעֲנֻתָנוֹתוֹ הַגְּדוּלָּה לֹא רָצָה שְׂאֲצֻטְרֵךְ לְחַכּוֹת לוֹ, רַק זָרוּ עֲצָמוֹ מְאֹד, וַיֵּשֶׁב עִמִּי בְּחִדְרוֹ הַגְּדוֹל, וְלָמַד עִמִּי תּוֹרָה מֵהַ"לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן" הַקְּדוּשׁ, וְדִבֵּר עִמִּי הִרְבֵּה דַבְּרֵי הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּחַזְּקוֹת בְּחֵן נוֹרָא וְנִפְלְאָה מְאֹד, וְהַדְּבוּרִים הָאֵלֵּי נִרְשְׁמוּ מְאֹד בְּלִבִּי, וַעֲשׂוּ אֲצִלִּי פְעֻלָּה נוֹרָאָה מְאֹד.

גַּם מְנַהֵגוֹ שֶׁל מוֹהַר"ש נ"י לְלַבֵּשׁ אֶת הַשְּׂטָרִימָל וּבַגְּדֵי שְׁבַת-קִדְשׁ בְּשַׁעַת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת, וּמְרַגְּשֵׁת אֲצִלוֹ הָאָרֶה שֶׁל יוֹם טוֹב מִמָּשׁ.

וּבְעֲנֵינֵן נִסַּח סֵדֵר הַדְּלָקַת גֵּר חֲנֻכָּה הָיָה מוֹהַר"ש נ"י נוֹהֵג לֹמֵר הַכֹּל כְּמִדְּפָס בְּסִפֵּר הַקְּדוּשׁ "גֵּר לְצַדִּיק", וְאָמַר פַּעַם בְּעֲנֵינֵן כָּל הַנִּסַּח הַנְּדָפָס שָׁם, שֶׁהוּא קָבֵל זֹאת מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, שֶׁקָּבְלוּ מִהַדוֹר הַקָּדָם בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מְטִירָאוּיָצֵעַ ז"ל, תְּלָמִיד רַבְּנוּ ז"ל, הֵינּוּ אֶת סֵדֵר אֲמִירַת הָעֶשְׂרֵה מְזֻמְרֵי תְּהִלִּים: וַיְהִי נֵעַם, לְמַנְצַח בְּנִגְיֹנוֹת, מְזֻמֹּר שִׁיר וְכוּ' וְכוּ', וְסִפֵּר שֶׁשָּׁמַע מֵרַבִּי לױ יִצְחָק,

שְׁסֹדֵר זֶה לֹא נִתְפָּשֵׁט כָּל-כָּף בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִחֶמֶת, שֶׁהִיא
 סִפֵּק בְּיָדָם אִם הַמַּגִּיד הַנִּ"ל קָבֵל זֹאת מִרַבְּנוּ ז"ל, אוּ שְׁאָמַר אוֹתָם
 מִדַּעַת עֲצָמוֹ, וְאָמַר עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י: מַה יִּפְסִיד הָאָדָם אִם
 יֵאמֶר עֲשֶׂרָה מְזֻמּוֹרִים אֵלָיו בְּשַׁעַת הַדְּלָקָת גַּר חֲנֻכָּה, הֲלֹא אָמַר פַּעַם
 רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁכָּל עֲשֶׂרָה מְזֻמּוֹרֵי תְהִלִּים הֵם תַּקּוּן וּסְגָלָה גְדוֹלָה מְאֹד,
 וְלִכְן בַּעַת רְצוֹן כְּזֶה שֶׁל הַדְּלָקָת גַּר חֲנֻכָּה, בּוֹדֵאֵי כְּדֵאֵי לְאוֹמְרָם,
 וְעוֹד הֲלֹא לְכָל אֵלֹהֵי הָעֲשֶׂרָה מְזֻמּוֹרִים יֵשׁ שְׂיִכוֹת גְּדוֹלָה לְחֲנֻכָּה, כִּי
 הַפְּסוּק "וַיְהִי נֶעֱם" וְהַמְזֻמּוֹר "יּוֹשֵׁב בְּסִתְר" (תְּהִלִּים צ"א) — מְקַבֵּל
 מִהַבְּעַל-שָׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ לֹמַר בְּשַׁעַת גְּרוֹת חֲנֻכָּה כִּידוּעַ, וְ"לְמַנְצַח
 בְּנִגְיָנוֹת" (שָׁם ס"ז) — הִיא הַכְּנֻגָה שֶׁל צִיּוֹר הַמְּנוּרָה כִּידוּעַ, וְ"מְזֻמּוֹר
 שִׁיר חֲנֻכַת הַבַּיִת" (שָׁם ל') — הוּא הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם לְחֲנֻכָּה, "רַבְּנוּ
 צִדִּיקִים" (שָׁם ל"ג) — הוּא עַל-פִּי כְּוִנַת הָאֲרִיז"ל עַל הַפְּסוּק
 נִפְשָׁנוּ חִכְתָּה לַיהוָה רְאֵשֵׁי תְבוֹת נִחִיל', (שֶׁהֵם רְאֵשֵׁי הַתְּבוֹת שֶׁל
 לַיהוָה לִיק גַּר חֲנֻכָּה, עֵינַי בְּכַוְנֹת), "הַלְלוּיָהּ אֲנֹדָה ה'" וְ"אַשְׁרֵי אִישׁ"
 (שָׁם קי"א קי"ב) — נִתְיָסְדוּ עַל-פִּי דְבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן,
 חֶלֶק ב', סִמֵּן ב'), שְׂיִמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה, עֵינַי שָׁם, "שִׁיר
 הַמַּעֲלוֹת לְדוֹד הֵנָּה מַה טוֹב" וְכוּ' (שָׁם קל"ג) — מְדַבֵּר מֵעַנְיֵן
 הַשָּׁמַן שֶׁל גַּר חֲנֻכָּה כַּמּוּכָא בַּפְּסוּק "כִּשְׁמֵן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
 עַל הַזָּקֵן" וְכוּ', "מְזֻמּוֹר לְתוֹדָה" (שָׁם ק') — הוּא גַם עַל-פִּי
 הַתּוֹרָה הַנִּ"ל שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל בְּעַנְיֵן הַלֵּל וְהוֹדָאָה (עֵינַי שָׁם בַּתּוֹרָה הַנִּ"ל
 שְׁמִדְבַרְת הַרְבֵּה מִהַמְזֻמּוֹר הַזֶּה), "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדוֹד לוּלִי ה' שֶׁהִיא
 לְנוּ" וְכוּ' (שָׁם קכ"ד) — זֶה צִוָּה רַבְּנוּ ז"ל בְּפָרוּשׁ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
 לֹמַר אֵת זֶה בְּחֲנֻכָּה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַשׁוֹנְאִים וּבְעֲלֵי מַחְלָקָת
 שְׁלֵהֶם (עֵינַי חֲמֵי מוֹהֲרָ"ן, סִמֵּן קכ"ד — דְּפוּס חֲדָשׁ), וְ"הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ
 אֵל בְּקִדְשׁוֹ" (שָׁם ק"ג) — הוּא כְּלוּל מִכָּל הָעֲשֶׂרָה מִיְּמֵי נְגִינָה שְׁנֹאֲמַר
 בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, וְהוּא כְּלָלִיּוֹת כָּל הַהֵלֵל וְהַהוֹדָאָה שֶׁל דוֹד הַמְּלִךְ,
 עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, הָרִי שֵׁשׁ לְכָל הָעֲשֶׂרָה מְזֻמּוֹרִים הָאֵלֹהֵי שְׂיִכוֹת גְּדוֹלָה
 לִיְמֵי חֲנֻכָּה, וְאִם-כֵּן לָמָּה לֹא נֹאמַר אֶת כָּלָם, בְּפֶרֶט כְּשֵׁשׁ לְנוּ
 קָבֵלָה כְּזוֹ מֵאֶחָד מִתְּלִמֵּי רַבְּנוּ ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמה שכתוב שם בספר "גר להצדיק" שיאמר כל מזמור בנגון אחר, זה גם כן נובע מהמגיד מטיראוויצע ז"ל, שהיה נוהג לעשות כן, וכן היה נוהג בשעת אמירת העשרה מזמורים של ה"תקון הכללי", שהיה אומר כל מזמור בנגון אחר.

ובענין השלשה שירים הנדפסים שם בספר "גר להצדיק": ידיד נפש, אל מסתתר, אור הגנוז, עליהם אמר מוהרא"ש נ"י, שהיה מנהגו מאז שנתקרב לרבנו ז"ל לומר אותם בכל עת רצון, כי היה רגיל מאד באמירת ספר "שערי ציון" כמו שעשה רבנו ז"ל (כמוכא ב"שכחי הר"ן"), והשירים האלו מוכאים שם, ומוהרא"ש נ"י נוהג לאומרם בסעדה שלישית, וכן לפעמים בשעת חצות לילה, וכן בימי חנכה הקדושים, ויש בהם התעוררות נפלאה להשם יתברך, ולכן הדפיס אותם בסדר הדלקת גר חנכה; אשרי הזוכה להדליק גרות חנכה עם תפלות, שירים ודבקות להשם יתברך, כי יטעם טעם אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא.

חולקים

מוהרא"ש נ"י אמר: הצדיקים, כל ענינם הוא רק לקרב בגי' אדם אליו יתברך, וכל דבורם הוא רק לחזק ולאמץ בגי' אדם, ולכן אפלו בשמשיתים סתם לפי תמם, גם כן יוצא מזה דבורי התחזקות נפלאים ומחיים נפשות, מה שאין בן השדין יהודאין החולקים על הצדיקים, רק רוצים לקנטר בגי' אדם ולרחק אותם, וכשהם משיחים אפלו רק לפי תמם בתמימות, ואינם מתפוננים דוקא לרחק, בכל אפן הדבור שלהם מרחק בגי' אדם ממנו יתברך, ולכן צריך מאד להזהר מאנשים כאלו, כי אפלו רק על ידי דבור והכל פיהם יכולים להתרחק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: יש פתגם העולם: "הוא מדבר כמו תם ומנגח כמו מועד", הינו, כי דבורם של אלו השדין הוא בתמימות, אבל, רחמנא לצלן, על-ידי הבל פיהם הטמא הם מרחקים ומשברים בני-אדם, ולכן אשרי מי שאין לו שיכות עמהם כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר, שחכמה היא מקור כל הברכות, פי כשאדם יש לו חכמה, אזי יש לו כל הברכות שבעולם, כי היום מטעים את העולם עם כל מיני דמיונות ושטיות וכו', וכשאדם זוכה לחכמה, אזי נצול מכל אלו הדמיונות, וזוכה לכל הברכות.

ולחכמה זוכים על-ידי תורה, ועקר החכמה היא ללמד תורה, באפן שישאר ממנו משהו, כי אם אדם זוכה ללמד בכל יום פרשה חמש ורש"י באפן שייסיים בסוף השבוע את הפרשה — שנים מקרא ואחד תרגום, זה נקרא חכמה אמיתית, וזו סגולה להנצל מצרות באמצע השבוע, וכן מי שזוכה ללמד משניות וגמרא ומדרשים ורמב"ם וטור ושלחן ערוך, וכן מי שמתבודד אליו יתברך, ומספר לו את כל לבו, זה עקר החכמה, ומי שזוכה לחכמה הזאת, יש לו את כל הברכות, מה שאין בן מי שמדבר ומבלבל את המוח עם כל מיני שטיות ודמיונות, ואומר שזה אינו דבר רבנו ז"ל, אין לה שקר גדול ממנו, וראוי להזהר ולהשמר מאדם כזה, כי בודאי הוא מקלפת החולקים על הצדיקים האמתיים, והם נצוצות קרח ודתן ואבירם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לאחרונה גם בפנים בחדרו של רבנו ז"ל התחילו להתרבות המחלקות, עד שכל אחד אומר דעות — זה בן דבר רבנו ז"ל... וזה לא דבר רבנו ז"ל... כאלו הוא כבר מבין גדול מהו דבר רבנו ז"ל, ושאל מוהרא"ש נ"י: מהיכן לאלו החולקים לדעת מהו דבר רבנו ז"ל, האם מהעברות שלהם הם יודעים מהו דבר רבנו ז"ל?! הלא אתמול עשו

את כל העברות והתועבות שבעולם, והיום נקראים בעלי תשובה, וכבר אומרים דעות בשם רבנו ז"ל, הרי הם צריכים לשכב על הארץ בכל יום, וילקק עם לשונם את העפר, ולקיים את הפסוק (איכה ג'): "יתן בעפר פיהו ואולי יש תקנה", וכך יעשו כמה שנים וכו', ואז כולי האי ואולי יהיו יכולים להקרא בעלי תשובה, פי הרי הארץ"ל אומר שעל כל החטאים צריכים להתענות, יש חטאים שצריכים להתענות פ"ד תעניות, ויש חטאים שצריכים נ"ט תעניות, ויש חטאים שצריכים להתענות רג"ל תעניות וכו', והרי עשו את כל החטאים האלו עשרות ומאות ואלפי פעמים, רחמנא לצלן, אשר לפי חשבון זה, אפלו אם ירצו להתענות הרי צריכים לחיות לכל הפחות אלפים שנה, ולהתענות כל הזמן, וגם-כן לא יספיקו לתקן את הכל, ואיך יעזו אנשים כאלו לפער את פיהם, ולדבר ולומר דעות על אחרים — אם זה כן דבר רבנו ז"ל או לא וכו', הלא הם צריכים לשכב על הרצפה ולבכות וכו', ואיך יש להם בכלל זמן לדבר על אחרים ולומר דעות וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אפלו אם זה שמדבר הוא כבר נקרא היום ראש ומנהיג בין אנשי שלומנו, הרי הוא צריך להכיר את עצמו, שנולד שלא בקדשה כידוע וכו', ואיך יוכל לומר דעות, וכל שפן אנשיו שהיא מנהיג אותם, איך יוכלו לומר דעות, פי הלא הוא מנהיג פגום שנולד שלא בקדשה, ומנהיג עוד פגומים כמוהו, שיש ביניהם אפלו ספק ממזרים, ושאלה גדולה אם הם בכלל יכולים להכניס בתוך כלל ישראל, וכלם פגמו בעברות חמורות וכו', והם אינם מתביישים לדבר ולומר דעות — מה הוא כן דבר רבנו ז"ל, ומה לא דבר רבנו ז"ל, ולכן אשרי מי שזוכה לחכמה האמתית, באפן שלא יטעה את עצמו ולא יוכלו להטעות אותו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הלא אפלו לקרא לכאלו אנשים "שד יהודי" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ב) היא מעלה בשבילם, פי

מי יודע אם הם יהודים בכלל, וראויים לבוא בקהל וכו', פידוע איך שהיום התערבו כל מיני גוים בין עם ישראל, וצריך לחקר מי ומה ואיך וכו', ובכלל בעל תשובה צריך להיות מפיר את מקומו ולדעת מה עשה וכו', ולא להתערב בענינים שאינם שייכים לו, וכל שפן שלא יאמר דעות.

ואמר מוהרא"ש נ": בפרט מי שחטא והחטיא את הרבים, צריך להזהר ולהשמר שלא להתערב בענינים שלא שייכים לו, כי מי שחטא בעצמו, יש עליו למוד זכות גדול — בודאי ההתגברות עליו היתה גדולה, פי הדור היום מאד מאד פרוץ בעברות וכו', ובודאי הוא צריך לעשות תשובה ולהתנדות ולקום בתצות, ולשמר את עצמו שלא יהיה לו עסק עם אחרים כלל וכו', פי מה יעשה שהתגבר עליו יצרו, ועכשו הוא רוצה לחזר בתשובה שלמה, והיום בודאי יכולים לדון אנשים לכף זכות על זה שנפלו איך שנפלו, ואם יחזרו בתשובה, בודאי ימחל להם הקדוש-ברוך-הוא, אבל מי שחטא והחטיא את הרבים, והכשיל אותם בנאוף או בכפירות ואפיקורסות וכו', פי היה שחקן בטלויזיה ודבר כפירות ואפיקורסות, ועשה ליצנות ממנו יתברך, רחמנא לצלן, הרי צריך ללכת ולצעק ברחובות, ולמרט שערות ראשו וכו', פי הרי חכמינו, זכרונם לברכה, אומרים, שחוטא ומחטיא את הרבים, אין מספיקים בידו לעשות תשובה, ולא עוד שאינו עושה זאת, רק קונה לעצמו בגד של רב וגאון, ומתחיל לדבר ולומר דעות, ואינו מתבייש לומר, שלפי דעתו הבעל-שם-טוב לא היה צודק וכו', ועוד — אדם שנולד שלא בקדושה ובטהרה, ולא עוד אלא שהתחנך בימי ילדותו במגור, רחמנא לצלן, ואכל טרפות ונבלות וכו', אפלו שאחר-כך חזר ועשה תשובה, איך יכול לדבר ולומר דעות, הרי אדם פזה שהיה מגול וחוטא, צריך לישב בין תנור לכירים, ולבכות אליו יתברך שימחל לו, פי הרי חטא והחטיא את הרבים וכו', ואיך לא יתבייש לומר דעות?!

והוסיף מוהרא"ש נ"י: ובכלל, איך יכול לבוא היום פלוני ולומר דעות — מי היה הגאון מוילנא, ומי היה הפעל-שם טוב, הרי שניהם מסרו את נפשם בשביל הקדוש-ברוך-הוא בכל רגע ורגע, ולמדו את התורה הקדושה וכו', והרי לנו אין השגה בכלל מי הם ומה היו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לפני שאדם מדבר על צדיקים אמתיים, צריך קדם כל לבדיק מי הוא ומה הוא, ואיך נולד, ומי הם הוריו ומשפחתו וכו', ואז כבר יתבייש לדבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם שומעים על איזה צדיק רק טוב, הינו שכלם רק משבחים ומפארים ומהללים אותו וכו', ואף אחד אינו מדבר עליו רע, סימן שמשהו לא בסדר שם, ואם שומעים על צדיק שמדברים עליו כלם רק רע וכו', צריך מיד ללכת לחקר מדוע מדברים עליו, ובדרך כלל יראו שאלו שמדברים עליו, הם קלים וריקים, מלכלכים ומטנפים, שצריכים רחמים רבים לחזור בתשובה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הפלא הגדול ביותר הוא, שאנשים מאד מתפעלים מכל מיני שגעונות ודמיונות, ואומרים שהם צודקים, והם יודעים, והם מבינים, ואלו בצדיק כלם מזלזלים, ואומרים שאינו יודע, ואינו מבין וכו', אשר את הפלא הזה אי אפשר להבין כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בזה שהצדיקים סובלים בזיונות ושפיכות דמים מכל מיני קלים וריקים, כמו שאמר דוד המלך (תהלים ס"ט) "ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר", הינו שהקלים והריקים והבטלנים, יושבי קרנות, דברו עליו; והצדיקים זוכים לקבל את כל אלו הזיונות ושפיכות הדמים באהבה, ועל-ידי-זה זוכים, שהקדוש ברוך-הוא כביכול מחבק אותם ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בזה שעושים תורה מכל הידידות והנפילות והמחלקת והבלבולים וכו', על ידי זה זוכים לבטל ולשבר ולהרס את כל הקלפות והחולקים לגמרי, ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מוהרנ"ת ז"ל זכה לענגן הזה, כי מכל מה שרדפו אותו, מיד עשה תורה, ואף על פי שהיו עליו חולקים גדולים ועצומים, שרצו לכלות אותו לגמרי, אף על ידי שזכה לברח ולעשות חדושי תורה מכל הידידות והבלבולים שעברו עליו מהחולקים שלו, על ידי זה זכה לבטל אותם לגמרי, ולבסוף באו על ענשם, ולא נשאר מהם שום דבר.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת הלך מוהרנ"ת ז"ל למקוה, וכא אחד מן החולקים הארורים, ושמו היה שגאור דוד [מוהרנ"ת ז"ל קרא לו ש"ד באיזה מכתב (ראשי תבות של שמו)], ורצה לקחת את בגדיו של מוהרנ"ת ז"ל, ולזרוקם לתוך האש שחממה את המים, ורבי נחמן טולטשינער נכנס בדיוק אל המקוה ותפס את הש"ד הנ"ל, והציל ממנו את בגדי מוהרנ"ת ז"ל, ואחר כך סחב אותו לחוץ והתחיל לגלגל אותו בתוך הרפש שהיתה שם בחוץ וכו', וכך נצול מוהרנ"ת ז"ל, וכתב לבנו: ברוך השם, היה איזה ש"ד שרצה לזרק את בגדי למקוה, והקדוש ברוך הוא עשה לי נס, והציל אותי ממנו, ובודאי יכולים לתאר אילו בזיונות ושפיכות דמים היו למוהרנ"ת ז"ל, אף מכל זה ברח אל התורה, וחבר את ספריו "לקוטי הלכות", וזה נשאר ממנו, ומחיה את כל העולם כלו, כי הצדיק לוקח את הבזיונות שלו, ומכניס אותם בתוך התורה, ועל ידי זה הורג ומבטל את השדים, כי ממתנגדי מוהרנ"ת ז"ל לא נשאר זכר, ואלו ממנו נשארו ספרים נוראים ונפלאים מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לכן כל מי שרוצה לחוס ולחמל על נפשו, ולתקן את מעשיו הפגומים, לא רק שימנע את עצמו מלומר דעות, ולא ידבר על צדיקים אמתיים, ויהיה מכיר את מקומו, רק

שִׁירָאָה לְמִסַּר אֶת נַפְשׁוֹ לְהַפְיֵץ אֶת אֹר רַבְּנוּ ז"ל בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּבְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ יְהוּדִים, יִגְלֶה לָהֶם אֶת אֹר רַבְּנוּ ז"ל, וַיְפִיץ לָהֶם אֶת הַקּוּנְטְרָסִים הַחֲדָשִׁים, וְלֹא יִתְפַּעֵל וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מֵאַף אֶחָד, כִּי תָמִיד יִזְכֹּר מִי הוּא וּמָה עָשָׂה וְאֵיךְ הוּא נִרְאָה, וּמָה צָרִיךְ לְתַקֵּן וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה שֵׁיזָכָה אֶת אַחֲרִים, בְּזֶה יִמְחַל לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, וּכְבָר לֹא יִהְיֶה צָרִיךְ לְהַתְעַנּוֹת, וַיִּזְכָּה לְחִזֹּר בְּתִשְׁבּוּכָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקוֹ.

חֲצוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁעָקַר גְּדוֹל בְּדַעַת רַבְּנוּ ז"ל הוּא לְהִיּוֹת עַר בְּשַׁעַת חֲצוֹת, וְלוֹמַר אֲזוֹ סֹדֵר תְּקוּן חֲצוֹת, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן אֲזוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ עַל צְרוּת יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לַיִת וְעַל צְרוּתוֹ בַּפְּרָטִיּוֹת, כִּי אֲזוֹ הוּא עֵת רְצוֹן גְּדוֹל בְּשָׁמַיִם, וּמִי שֶׁעַר בָּעֵת חֲצוֹת, וּמִתְבּוֹדֵד אֲזוֹ עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, הֵרִי תְּפִלְתּוֹ מְקַבֵּלַת וּמְרַצִּית מְאֹד בְּשָׁמַיִם, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִיּוֹת עַר בְּשַׁעַת חֲצוֹת, וּלְבַקֵּשׁ וּלְעַמּוֹד עַל נַפְשׁוֹ אֲזוֹ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ בַּפְּרָטִי פְּרָטִיּוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל מְאֹד רְצוּיָהּ וּמְקַבֵּלַת בְּשָׁמַיִם.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י: אִם בְּנֵי-אָדָם הֵיוּ יוֹדְעִים מַעֲלַת אָמִירַת תְּקוּן-חֲצוֹת בְּכָל לַיְלָה, הֵיוּ מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם בְּעִבּוּר זֶה, כִּי אֲזוֹ הוּא הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְאָדָם שֶׁתִּתְקַבֵּלֶנָה תְּפִלוֹתָיו, וְהַבְּעַל-דָּבָר יוֹדֵעַ זֹאת, וְעַל-כֵּן הוּא מְפִיל שָׁנָה עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכֵן הוּא מַעֲלִים וּמְסַתֵּיר דָּבָר זֶה מִהָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִדְעוּ וְלֹא יִבְיִנוּ אֶת מַעֲלַת הָעֲגִנָּן, וְעַל-פִּי-רֹב אִו שְׁבָנֵי-אָדָם יִשְׁנִים אֲזוֹ, אִו שְׁמִבְלִים אֶת הַזְּמַן בְּהֶכֶל וְרִיק, וּמְפַטְפְּטִים דְּבוּרִים בְּטָלִים, אֲשֶׁר מְלַבֵּד שָׂאזוֹ זוֹהֵי עֲבָרָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי אֲזוֹ הוּא זְמַן גְּלוּי שְׂכִינָה בְּעוֹלָם, עוֹד מְאֻבְדִים

בַּיָּדִים אֲוֹרוֹת רוֹחֲנִיּוֹת שְׂיֻכּוֹלִים לְהַשִּׁיג.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: אֶפְלוּ כְּשִׁצְרִיכִים לִילָף לַחֲתֻנָּה שֶׁל קָרוֹב מְשֻׁפָּחָה, וּבְכָר מְגִיעַ זְמַן חֲצוֹת, צְרִיכִים לְהִתְחַמֵּק לְאִיזָה חֶדֶר צָדְדִי, וְלוֹמַר אֲזוּ תִּקּוֹן חֲצוֹת, וְכָל זֶה צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת בְּהֶצְנַע וּבְהַשְׁפֵּל, שְׂאֵף אֶחָד לֹא יִבְחִין מַה הוּא עוֹשֶׂה, כִּי צְרִיכִים מְאֹד לְהִזְהַר עַל אֲמִירַת תִּקּוֹן-חֲצוֹת, וְהַפְּלִיג מְאֹד בְּמַה שֶׁהִדְפִּיסוּ אֶת סֵדֶר תִּקּוֹן חֲצוֹת בְּפוֹרְמַט קָטָן, בְּאֶפֶן שְׂיֻכּוֹלִים לְשֹׂאת אֶת זֶה בְּפִיס, כְּדִי שֶׁשְׂגִיעַ זְמַן חֲצוֹת יוּכְלוּ לִזְכֹּר תִּקּוֹן-חֲצוֹת.

וְסֵפֶר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁפָּעַם אַחַת שֶׁלַח רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל מִכְּתָב לְאָבִיו, וְסֵפֶר לוֹ שֶׁנִּמְצָא בְּעִירוֹ טוֹלְטֻשֵׁין אָדָם פְּשוּט בְּשֵׁם רַבִּי נְתַנְאֵל, שֶׁכָּל בְּרוּכּוֹתָיו שֶׁמְבָרַךְ מִתְקִימוֹת בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁמְבָרַךְ, וּבָאִים אֵלָיו הַרְבֵּה אֲנָשִׁים לְהִתְבָּרֵךְ, וְשָׂאֵל אֶת אָבִיו מַה דַּעְתּוֹ בְּזֶה, וְשֶׁלַח מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל מִכְּתָב לְבָנוֹ, שֶׁיִּסְפָּר לוֹ מִהֲנִהְגוֹתָיו וּמִדְרָךְ חֲזִיוֹ שֶׁל רַבִּי נְתַנְאֵל הַזֶּה, וְכָתַב לוֹ כְּמַה מִהֲנִהְגוֹתָיו הַטּוֹבוֹת, הַשִּׁיבוּ מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, שֶׁעֲדִין אֵין כּחוֹ בְּבְרוּכּוֹתָיו מִהֲנִהְגוֹת אֵלוֹ, אֲלֹא שֶׁיִּחְקֹר הֵיטֵב יוֹתֵר אַחֵר הֲנִהְגוֹתָיו וְיודִיעוּ, וְכֵן עָשָׂה רַבִּי יִצְחָק, שֶׁיִּגַע בְּכָל מִינֵי פְעֻלוֹת, וְהִלָּךְ אַחֵר הָאָדָם הַזֶּה, עַד שֶׁהִבְחִין בּוֹ שֶׁהוּא זֶהִיר מְאֹד בְּקִימַת חֲצוֹת לִילָה, וְאוֹמַר אֶת הַתִּקּוֹן-חֲצוֹת בְּכִיּוֹת גְּדוּלוֹת וּבְכֹל נִשְׁבֵּר, וְכָתַב אֶת זֹאת לְאָבִיו, וְהִשִּׁיב לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "הֵינּוּ דְאֶהְיֵי לִיָּה", זֶה הַדְּבָר שֶׁהוֹעִיל לוֹ לְזִכּוֹת לְדָבָר נִפְלֵא כְּזֶה, לְבָרַךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְשִׁתְקִימוּ בְרוּכּוֹתָיו, כִּי מִי שֶׁנִּזְהָר בְּאֲמִירַת תִּקּוֹן חֲצוֹת, כָּל בְּרוּכּוֹתָיו שֶׁמְבָרַךְ מִתְקִימוֹת, וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י: רְאוּ מַהִי עֲבוֹדַת תִּקּוֹן-חֲצוֹת, עַד שְׁמִי שְׂרָגִיל לִזְכֹּר לִילָה סֵדֶר תִּקּוֹן חֲצוֹת, הַבְּרוּכּוֹת שֶׁלוֹ מִתְקִימוֹת, כִּי שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ בְּשָׂמִים (מִ'הָעֶרֶט אִיהֶם צוֹ אֵין הִימָל).

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל הָיָה תָּמִיד מְעוֹרֵר אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לִזְכֹּר תִּקּוֹן-חֲצוֹת, וּבְכֹרֵט בְּשִׁעָה שֶׁעֲבָרָה עַל אֲנָשֵׁי

ש'לומנו מחלקת עצומה, עוררם ביותר ש'יזקרו בקימת חצות, ויאמרו את סדר תקון חצות בהתעוררות גדולה.

וספר מוהרא"ש נ"י, ש'פתו של מוהרנ"ת ז"ל, חנה צירל, ספרה, שאף ש'כבר ש'מעה מאביה לומר תקון חצות בהתעוררות גדולה מאד, אבל את סדר אמירת חצות ש'אמר בשנות המחלקת עליו, זה אי אפשר לתאר ולספר כלל, והראתה עם שתי ידיה, איך ש'תפס בש'ערות ראשו ובכה מרה בעת אמירת סדר תקון חצות, וכן רבי נחמן טולט'שינער ז"ל ספר, ש'שמע פעם איך ש'מוהרנ"ת ז"ל אמר סדר תקון חצות, ופרש את כל המזמורים על העלמת אור הצדיק האמת, ובכה הרבה, אבל לא היה יכול לתפס היטב מה מדבר, כי היה נוהם (האט געפרימט) בכביה גדולה, רק זה נשמע ממנו: אתה יודע רזי עולם, דו ווייסט דעם סוד פון רבי'ן, ווי דער רבי איז אזוי פארהוילן פון די וועלט (ב), ואותי קרבת אל רבי כזה, ראה שאוכל לגלות ולפרסם את אור רבנו ז"ל בעולם וכו', והאריך בדבורים אלו הרבה מאד.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי בענין אמירת חצות היו אנשי שלומנו הקדושים חדושים נפלאים בכל הדורות, ואפלו האדם הפשוט ביותר מאנשי שלומנו — הסנדלר והנגר והחיט, ידע שהוא צריך לומר את סדר אמירת חצות והיה מה ש'יהיה ויהיה איך ש'יהיה, כל אחד ש'היתה לו ש'יכות אל רבנו ז"ל, מסר את נפשו להיות ער בשעת חצות, ואמר אז סדר תקון חצות.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי פעם היה אצל מפרסם גדול בעבור צדקה, והלה התענין מאד בענין אנשי שלומנו, ומוהרא"ש נ"י ספר לו איך ש'יש גם היום יהודים שקמים בחצות, ואומרים סדר תקון חצות, והמפרסם התפעל מאד מאד, ושאל בזו הלשון: היינטיגע צייטן איז גאר דא אידן וואס זיי רעכטן אפ (ב) אתה יודע את הסוד של רבנו ז"ל, איך ש'רבנו ז"ל כל-כף געלם מכל העולם.

חצות (ג)? והיה כל-כף פלא בעיניו ממש, שלא היה יכול לעצור את התפעלותו, ואמר מוהרא"ש נ"י בשיצא מהמפרסם, שאצלו היתה פליאה פי-כמה — למה כל-כף התפעל, מה כל העסק של לומר חצות?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהמפרסם הזה היה איש ירא אלקים מאד, ועל-כן מאד התפלא עליו, למה כל-כף התפעל — האם יש היום אנשים שאומרים חצות, אין זה כי אם כל הענין של חצות כל-כף נעלם מהעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מוהרנ"ת ז"ל היה כל-כף דבוק בעבודת החצות, שלא היה שיק אצלו לילה אחד שלא יאמר סדר תקון חצות, עד שאמר פעם, שבסדר ההגדה סדרו לנו לומר ולנגן את הפזמון "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב" בסוף הסדר, כדי שיצא בזה ידי חובת אמירת תקון חצות, כי על-פירב בשעה שאומרים את הפזמון הזה: "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב", אז הוא זמן חצות, ועל-כן תקנו דיקא אז לומר את הפזמון הזה, שבו מתפללים, שהקדוש-ברוך-הוא יבנה לנו את בית המקדש, כל-כף היה מוהרנ"ת ז"ל דבוק בענין אמירת חצות; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, ואומר בכל לילה סדר תקון חצות, ואז טוב לו כל הימים.

חזן

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מענין חזן, שצריך מאד לדקדק את מי לוקחים לחזן ולשליח צבור, כי באמת אם לצבור יש חזן טוב, שידע לבון כל פגונות התפלה וכו', אזי זוכים (ג) בעמים הללו יש יהודים שאומרים בכל לילה חצות?

שִׁיעוּלָה אֶת כָּל תְּפִלָּתְךָ וְאֶת כָּל תְּפִלוֹת עַם יִשְׂרָאֵל, מֵה שְׂאִין
כֵּן, כְּשֵׁישׁ חֲזָן מְנַל אוּ מְגַשֵּׁם וּמְזַהֵם, אֲזִי לֹא דִי שְׁלֵא מִתְקַן
וּמְעֵלָה אֶת הַתְּפִלָּה, אֲלֵא עוֹד מְקַלְקֵל, רַחֲמָנָא לְצַלְן, יוֹתֵר וְיוֹתֵר,
וְזֶה מֵה שְׁמוּבָא בְּשִׁלְחֵן עֲרוּךְ (אֵרַח חַיִּים, סִימָן תַּקפ"א), אֲשֶׁר בְּרֹאשׁ
הַשָּׁנָה וּבַיּוֹם כְּפוּר צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזְהַר מִי הוּא הַשְּׁלִיחַ צְבוּר,
וְלִקְחַת אֶת הַשְּׁלִיחַ צְבוּר הַיּוֹתֵר הַגּוֹן, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּל עַל הַיְחִוּס
וְעַל הַכֶּסֶף אוּ עַל הַקּוֹל שְׁלוֹ וְכוּ', רַק עַל זֶה — שְׂיִהְיֶה הַגּוֹן,
וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲלֶה אֶת הַתְּפִלוֹת.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, שְׂצְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד אֶת מִי
שׁוֹלְחִים לְהִיּוֹת חֲזָן, כִּי אִם הוּא אֵינוֹ רְאוּי, וְאֵינוֹ הַגּוֹן, הוּא
מְקַלְקֵל אֶת כָּל הַתְּפִלָּה שֶׁל כָּלֵם, וְלִכֵּן אֶפְלוּ אִם יֵשׁ לוֹ קוֹל יִפְהֵ,
לֹא צְרִיכִים לְהִסְתַּפֵּל עַל זֶה, רַק הָעֵקֶר הוּא אִם הוּא הַגּוֹן אוּ
לֹא, כִּדִי שְׂיַעֲלֶה אֶת תְּפִלוֹת עַם יִשְׂרָאֵל.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר יֵשׁ פִּתְגָם בְּעוֹלָם "אֲלַע חֲזָנִים
זַעֲנֵעַן נֶאֱרָאנִים" (ד) (עֵינֵן לְקוּטִי-מוֹהְר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ג'), וְאֶת זֶה
יְכוּלִים לְרֹאוֹת בְּחֹוֶשׁ, כִּי הַחֲזָן שְׂאִין כְּנֻנְתּוֹ בְּאַמַּת לְשֵׁם שְׂמִים
וְכוּ', יְכוּל לַעֲמֹד קָבֵל עִם וְעֵדָה, וְלִסְלֵסל בְּקוֹלוֹ וְלִשְׂרִיר וְלַעֲשׂוֹת
כָּל מִינֵי תְּנוּעוֹת מְשֻׁנוֹת וְכוּ', וְכִמוֹ הַזְּמָרִים לְמִינֵיהֶם, שְׂעוֹשִׂים כָּל
מִינֵי תְּנוּעוֹת מְשֻׁנוֹת בְּגוּפָם, וְקוֹפְצִים מְצַד אֶל צַד כְּמוֹ מְשַׁעֲעִים
וְשׁוֹטִים, כִּי בְּאַמַּת מְדוּעֵה הוּא עוֹשֶׂה תְּנוּעוֹת מְשֻׁנוֹת כָּל-כָּף, וּמְסִלֵּסל
בְּקוֹלוֹ, וְעוֹשֶׂה כָּל מִינֵי הַטּוֹת וְהַרְיוֹת, אֵינֵן זֶה כִּי אִם הוּא סֶתֶם
שׁוֹטֵה, וְלִכֵּן הָעוֹלָם אוֹמֵר אֶת הַפִּתְגָם הַנִּלְעַל עַל הַחֲזָנִים שֶׁל
הַיּוֹם.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא מְחַמַּת שְׂהַחֲזָנִים
שֶׁל הַיּוֹם שְׂרִים בְּלִי דַעַת, הֵינּוּ כִי עֵקֶר הַנְּגִינָה צְרִיכָה לְהַמְשִׁיךְ
מִהָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, הֵינּוּ שְׂיִהְיֶה דְבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְיִוְרִיד אֶת
הַנְּגִינָה מִמְּקוֹמָהּ הַגְּבוּהָ שֶׁהוּא מְקוֹם הַנְּבוּאָה (עֵינֵן לְקוּטִי-מוֹהְר"ן,
(ד) כָּל הַחֲזָנִים הֵם שׁוֹטִים.

חלק א', סימן ג'), אף מחמת שאינו מפיר את הקדוש-ברוך-הוא, ואינו מקשר את מחו לשם, רק עקר פונתו היא בשביל קולו היפה, וכדי שיוכל להרויח הרבה כסף, ואנשים למאות ולא לפים באים לשמע אותו, איך שהוא שר ועושה תנועות משנות והיות וקפיצות וכו', ומשלמים על זה הרבה כסף וכו', והכל לראות איזה שוטה קופץ ושר, ורואים בחוש אשר אין לבני-האדם הבאים לשם שום התעוררות אל הקדושה אחרי ששומעים את החזן הזה שר ומנגן רק חוזרים כמו שבאים, מה שאין בן מי שבא אל ירא שמים, שיש לו פח הנגינה האמתי, כל מי שבא אליו ושומע את תפלתו, מאד מאד מתעורר אליו ותברך בהשתוקקות נפלאה, ורוצה רק להכליל בו ותברך; אשרי לו.

וספר מוהרא"ש נ"י, שבראש השנה היה הרב החסיד רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל לומד "לקוטי-מוהר"ן" בבית אחותו רחל, והתאספו שם לערוך ארבעים או חמשים אנשים שרצו לשמע אותו לומד, פי ידעו שהוא איש אלקי דבוק בו ותברך וכו', פי בקלויז לא הרשו לו ללמד ברבים, ופעם אחת באמצע הלמוד, היה שם איזה איש זקן שדחף ודחף ורצה לשמע מה שמדברים, ואנשי שלומנו הכירו באיש הזה שהוא איש פשוט מאד, ואינו מבין מה שמדברים, ובפרט שרבי אברהם ז"ל היה לומד "לקוטי-מוהר"ן" בעמקות גדולה, ובנדאי האיש הנ"ל אינו מבין מה שמדברים, ואחרי השעור שאלו את האיש, מדוע דחף את עצמו כל-כך, ועשה רעש ואי סדר בשביל לשמע מה שרבי אברהם מדבר, הרי אינו מבין כלל מה שאומר? וענה להם: מה אמר לכם, כשאני שומע את הקול של רבי אברהם לכו, זה בעצמו מעורר אותי מאד מאד אליו ותברך, ואפלו שאיני מבין שום דבר, רק הקול שלו בעצמו מעורר אותי מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו המעלה שזוכים לשמע קולו של איש כשר, אשר הוא דבוק בו ותברך, שמאד מעורר את האדם

אליו יתברך, ומכל שפן אם זוכים לשמע חזן ושליח צבור, שהוא דבוק בו יתברך, בנדאי זוכה להתעורר, כי אם זוכים לשמע באמת בעל תפלה הגון כמבאר ב"שלחן ערוך", שביתו ריקן, והוא שבור בעצמו וירא שמים, בנדאי תפלתו מתקבלת, ואשרי הזוכה להיות ממאזיניו, מה שאין פן אם הולכים לשמע איזה חזן וזמר שעושה תנועות משנות וכו', לא רק שלא יועיל לו לעבודת השם יתברך, אלא עוד ירחק אותו, וזה סתם מושב לצים, וכמו שרואים בחוש, שאנשים הולכים לשמע קונצרט של איזה חזן או זמר, ששר שעתים ושלש ומשלמים הון רב וכו', ואחר-כך יוצאים לחוץ ונכנסים בהם כל מיני מדות ותאוות רעות, כי על-ידי התנועות וכו' מכניס בהם כל מיני תאוות רעות שבעולם, ולכן צריכים לשמר מאד אצל מי הולכים לשמע כלי זמר וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשיבוא משיח, אז יוכלו לשמע נגינה מכלם, ויתעוררו אליו יתברך, כי חכמינו הקדושים אומרים, שלעתיד לבוא כלם יהיו נביאים, הינו, מחמת שמש"ח יגלה את אורו יתברך בגלוי גורא ונפלא מאד, יהיו כלם דבוקים בו יתברך בתכלית הדבקות וכו', וממילא על-ידי הנגינה שלהם יתעוררו מאד מאד אליו יתברך.

וסיים מוהרא"ש נ"י ואמר: אשרי ואשרי מי שזוכה עוד עכשו לשמע את קול הבעל תפלה והחזן האמתי, שהוא הצדיק האמת, שמעלה את כל תפלות ישראל אליו יתברך, שאז יתעורר מאד אליו יתברך, ויזכה לחזר באמת בתשובה שלמה; אשרי לו.

חברים

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מגדל מעלת דבוק החברים, וענה ואמר: אף-על-פי שראוי לאדם להתחבר תמיד עם חברים טובים, אף-על-פי-כן על האדם לדעת שהחברים הטובים ביותר שלו הם התנאים והאמוראים והצדיקים המזכרים בתוך הספרים הקדושים, פי מי שזוכה לאהבת התורה, והוא מתמיד מאד בכל מקומות התורה הקדושה, אזי הוא תמיד מסבב עם החברים הטובים ביותר, פי כשיושב על יד הגמרא, ומדבק עצמו עם התנאים והאמוראים שהוא מזכיר מתוך למודו, אזי כבר אינו צריך לשום חברים אחרים, פי אין חברים יותר טובים מהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם לומד באפן כזה, והוא מרגיש איך שהתנאים והאמוראים שבתוך הגמרא הם החברים שלו, כזה הוא נשמר ממה שהקפידו חכמינו הקדושים, שלא ילמד האדם לבד, וכמו שאמרו (ברכות ס"ג:) על הפסוק (ירמיהו נ' ל"ו): "חבר אל הבדים" — חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה; ולכאורה קשה, כי הלא מצינו הרבה צדיקים שישבו סגורים ומסגרים בחדרם, ולמדו תורה לשמה, ולא למדו עם שום חבר כלל, ואיך היו נשמרים ממאמר חכמינו הקדושים הנ"ל? אבל על-פי הנ"ל מוכן הענין מאד, פי החברותא שלהם היתה התנאים והאמוראים בעצמם, ולמדו עמהם ביחד, ואין עוד חברים טובים מאלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו גם-כן כל הענין של הזכרת שמות הצדיקים, ששפליג רבנו ז"ל בדבר זה מאד (עין ספר המדות, אות צדיק, חלק ב', סימן כ'), ועקר השלמות הוא כשאדם מזכיר אותם מתוך למודו, ואז כל הצדיקים באים לעזרתו לעת הצורך, והוא יכול לפעל שנוי במעשה בראשית ממש, וכדברי רבנו ז"ל שם בספר המדות, שעל-ידי הזכרת שמות הצדיקים יכולים להביא

שנוי במעשה בראשית, עין שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפן היה מנהגו תמיד בהזכרת שמות הצדיקים, שלא היה מקפיד לומר אותם כסדרן מתוך ספר, רק היה מזכיר אותם מתוך למודו דיקא, או אומר בעל-פה שמות הצדיקים שהיו נזכרים לו בכל פעם, כי כשאדם מזכיר את שמות הצדיקים מתוך למודו, אזי הוא ממש מדבק את רוחו ומנשק את עצמו עמהם (כמובא בדברי רבנו ז"ל לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ב) והוא מתאחד עמהם בהתאחדות אחת ממש.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהיה אחד מאנשי שלומנו ושמו רבי מתתיהו ז"ל מעיר אומן, שהיתה דרכו בשעה שעברה עליו איזו צרה — לצעק מתוך למודו: אמר רבא, רבא, רבא, הצל אותי מצרותי, אמר אב"י, אב"י, אב"י, הצל אותי מיסורי וכו', כי היה כל למודו באפן הנ"ל, ואלו שעמדו סביבו הרגישו כאלו בעל השמועה עומד לפניו ממש, וכמובא בירושלמי, שהלומד צריך לצייר כאלו בעל השמועה עומד לפניו; אשרי מי שזוכה ללמד את תורה הקדושה באפן כזה, כי אז יהיה תמיד מסבב עם חברים הטובים ביותר, והם בודאי ישפיעו עליו השפעות טובות, וידבקו אותו בו יתברך באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל שם זה קראו חכמינו הקדושים לתלמיד חכם בכל מקום בלשון חבר (עין במסכת דמאי ובעוד הרבה מקומות, האוכל אצל חבר והאוכל אצל עם הארץ וכו'), כי התלמיד חכם הוא עקר חברו של האדם, ועל-ידי שאדם מתחבר אל תלמידי החכמים האמתיים תמיד, יש לו תקנה טובה להתקרב אל השם יתברך באמת.

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י לאחד שהיה נפול בדעתו מאד, כי נדמה היה לו שאין לו חברים, ואמר לו מוהרא"ש נ"י, תדע

שאינן לה שום חבר אחר בעולם, כי אם רבנו ז"ל בעצמו, כי רק רבנו ז"ל מבין אותך ורוצה לקרב אותך להשם יתברך, ואם תקח את רבנו ז"ל לחבר, אזי לא תצטרך שום חבר אחר בעולם, ואמר לו אז, שפנה האדם מקיים את מה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית כ"ג.): או חברותא או מיתותא, ולכאורה קשה, למה ההכרח לאדם לומר כך, ובפרט שלפעמים אי אפשר לאדם להתחבר לאיזה חבר, אבל עקר ענין זה סובב והולך על ההתחברות לחבר האמתי, שהוא הצדיק שמקרב אותו להשם יתברך, והוא תמיד דואג לטובתו הנצחית של האדם, ובדאי בלעדיו יותר טוב הפנות, כי הלא הוא המפיח בו רוח חיים, ומחיה אותו ממש (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ח'), ונחם אותו מוהרא"ש נ"י מאד בדבורים אלו, ואמר לו אז: תדע, שגם אני בעצמי ידעתי תמיד, שרק רבנו ז"ל הוא החבר שלי, ולא הצרכתי שום חברים אחרים כלל; אשרי מי שזוכה לקחת את הצדיקים לו לחברים באמת.

טעות

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיניצל מכל מיני טעויות, כי האדם עלול להטעות את עצמו ולהטעות את אחרים, ותמיד רגיל בפיו לחזר על דברי רבנו ז"ל, שאמר (שיחות הר"ן, סימן נ"א): העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, שפראה לאדם כאלו הוא מרויח בכל פעם, ולבסוף אינו כלום וכיוצא בזה; וצריך להשתדל מאד לשמר את עצמו לא להטעות את עצמו, ותמיד זועק לפנינו מוהרא"ש נ"י את דבורו של רבנו ז"ל: "את זה תקבלו מאתי, שלא להניח עצמו לעולם להטעות, שלא יטעה אותו העולם, כי לא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מן העולם, וכל בני-אדם שהיו, אפלו אלו אשר תפסו בידם כל

העולם הזה בלוי, הנה סופם רע מאד, גם לדורי דורות קלקלו וְהִפְסִידוּ וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; כִּי צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים מְאֹד מְאֹד לֹא לְהִטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלֹא לְהִטְעוֹת אֶת זַלְתּוֹ, כִּי הָאָדָם עֲלוּל מְאֹד לְטְעוֹת, כִּי דֶרֶךְ הָאָדָם לְשַׁגֵּעַ אֶת עַצְמוֹ וְלְהִטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן שְׁבַע עוֹלָם לְהִנְצֵל מִטְעוּיּוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי תַפְלָה וְהִתְבּוּדוּדוֹת, שְׁצַרִּיךְ לְהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ עַל דְּבַר זֶה: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הִצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי טְעוּיּוֹת, שְׁלַבֵּל אֶטְעָה אֶת עַצְמִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁלַבֵּל אֶטְעָה אֶת אַחֲרִים" וְכוּ', וְלְהִאָרִיךְ בְּתַפְלָה זֹו מְאֹד מְאֹד, כִּי בִשְׁלֵמָא, אֶת עַצְמוֹ אִם הָאָדָם מִטְעָה, גַּם-כֵּן רַחֲמֵנוּת גְּדוּלָה עָלָיו, כִּי יָכוֹל לַעֲבֹר אֶת שְׁבַעִים שְׁנוֹתָיו בְּדַמְיוֹנוֹת וּבְטְעוּיּוֹת, וַיִּחְשַׁב שֶׁהוּא כְּבָר מִשְׁהוּ, וְלִבְסוֹף הוּא עֲדִין רַחוּק לְגַמְרִי, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שְׁעוֹסֵק בְּצַרְכֵי הַכֶּלֶל, וְאִם הוּא יִטְעָה אֶת הַבְּרִיּוֹת, עָלָיו רַחֲמֵנוּת גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה גְּלוּגִילִים הוּא צַרִּיךְ עוֹד פַּעַם לְבֹא לְזֶה הָעוֹלָם וְלְהִתְגַּלְגֵּל, וְכַמָּה עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים הוּא צַרִּיךְ לְסַבֵּל, עַל אֲשֶׁר הִטְעָה אֶת בְּנֵי-אָדָם, אֲשֶׁר זֶה הוּא מִפְּרָסָם שֶׁל שְׁקָר, שְׁמִטְעָה אֶת כָּל הַמְקַרְבִּים אֵלָיו, וְכָל אֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁתְּהִיָּה לוֹ אִיזוֹ תַקְנָה וְתַקְנָה עַל יְדוֹ, וּבִאֲמַת הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲזֹר לְעַצְמוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יוֹכֵל לַעֲזֹר לְאַחֲרִים?! וְעַל-כֵּן צַרִּיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׁלֵא יִטְעָה אֶת עַצְמוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁלֵא יִטְעָה אֶת אַחֲרִים, שְׁלֵא יִהְיֶה בְּכָלֵל חוּטֵא וּמִחְטִיא אֶת הַרְבִּים, אֲשֶׁר זֶה הוּא עוֹן חֲמוּר מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא מִטְעָה אֶת זַלְתּוֹ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: כָּלֵל זֶה צְרִיכִים לְדַעַת, כִּי "אַמַּת" הִיא רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, "אַמַּת" הִיא רַק הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן כָּל מִה שְׁאָדָם מִמְּשִׁיף אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת הַתְּפִלוֹת הַקְּבוּעוֹת: שְׁחֲרִית, מְנַחָה, מְעֲרִיב, חֲצוֹת, וּמְבָרֵךְ "בְּרַכַּת הַמְּזוּזִין", וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שְׁעַל

המטה, ואומר תהלים ותפלות, כל זה אמת, וכן כשאדם לומד את התורה הקדושה בכל יום: מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, בריתות ותוספות וכו' וכו', ומכניס את עצמו בתוך התורה הקדושה, ולומד עוד פרק ועוד דף ועוד סימן, זוהי אמת, ומלבד זאת הכל שקר וטעות גדולה מאד, ועל-כן כשאדם מתבודד עמו יתברך, ומשתדל להתפלל תפלתו בכונה פרוש המלות, וכן מתמיד בלמוד התורה הקדושה, זהו עקר האמת, ומכל שכן וכל שכן כשזוכה לזכות את אחרים גם-כן בזה, שגם הם ילמדו תורה, וגם הם יתפללו בכונה, זוהי האמת; אשרי למפרסם וצדיק כזה, שמזכה את תלמידיו ואת המקשרים אליו, שילמדו בהתמדה רבה את התורה הקדושה, ויוסיפו בתורה ובתפלה, לא-כן אלו אשר מלאים דמיונות וטעויות, שלא די שמטעים את עצמם ומדמים לעצמם כל מיני דמיונות, אלא גם ממשיכים את הטעויות והדמיונות שלהם על אחרים, ומעכבים את אחרים מללמד, אוי להם ואוי לנפשם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבזה צריכים רחמים רבים, לידע מהי טעות ומהו מפרסם של שקר, מי שמטעה את עצמו ומטעה את הבריות הוא מפרסם של שקר, לא-כן מי שמזכה את הרבים בתורה ובתפלה, הוא צדיק אמת, אשרי לו ואשרי חלקו; ולא כאשר נוהגים עזי פנים, בעלי עברה, לדבר לשון-הרע ורכילות על צדיקים הזוכים ומזפים את הרבים, אוי להם ואוי לנפשם, כי מי שמזכה את הרבים — שיתפללו בכונה ובכחות ובמסירות נפש, וכן שיתמידו בתורה הקדושה, הוא איש פשוט, והוא באמת רחוק מטעויות, פי אף שהוא, הוא מזכה את אחרים בתורה ובתפלה, לא-כן אלו השקרנים המדברים בגדולות, ונותנים תקוננים וכו' וכו', ומתלוצצים מתורה ומתפלה, אלו הם השקרנים הגדולים ביותר, והם המפרסמים של שקר, והם השורים בטעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל זה צריכים רחמים רבים להתפלל

וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, לִידַע הֵיכָן הִיא הָאֱמֶת, פִּי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ
הָרַבִּים, עֲכָשׁוּ מֵהַפְּכִים אֶת הָאֱמֶת לְשִׁקֵּר וְאֶת הַשִּׁקֵּר לְאֱמֶת, פִּי מִי
שֶׁשְׂרׂוּי בְּטָעוֹת, אוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הַיֵּשֶׁר, וּמִי שֶׁהוּא
הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הַיֵּשֶׁר, אוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא בְּטָעוֹת, וְדַבֵּר אֶת זֶה
גַּם לְעִנְיַן הַמִּתְנַגְּדִים עָלָיו, שֶׁהוֹצִיאוּ דְבָה עָלָיו, וּמָה גַּם שֵׁשׁ
לָהֶם טָעוֹנוֹת — לָמָּה גָּלָה אֶת מַעֲשֵׂיהֶם וְלָמָּה פָּרַסֵם מִי הֵם וְכוּ'
וְכוּ', וְעֵנָה עַל זֶה מוֹהֲרָא"ש נ"י: לָמָּה אֵין אוֹמְרִים מָה שֶׁהֵם
עָשׂוּ, לָמָּה אֵין אוֹמְרִים אֶת הָאֱמֶת מָה גָּרְמָה מִחֲלַקְתָּם וְלִיצְנוּתָם
וְהַלְשׁוֹן־הָרַע שֶׁלָּהֶם?! וְעֲכָשׁוּ כְּשֶׁמְקַבְּלִים בַּחֲזָרָה מְנָה אַחַת אֲפִים
הֵם צוֹעֲקִים?! מַדּוּעַ לֹא יִזְכְּרוּ, פִּי כְּשֶׁמְפִים אֶת מִישֵׁהוּ, יִקְבְּלוּ
בַּחֲזָרָה מְנָה אַחַת אֲפִים... וְרוֹאִים אֵיךְ שֵׁיכוּלִים לְהַטְעוֹת אֶת
כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, שֶׁמְגַלִּים רַק צַד אֶחָד שֶׁל הַמְטַבֵּעַ — כְּאִלוּ
אֲנִי כוֹתֵב עֲלֵיהֶם מָה שְׁכוֹתֵב וְכוּ', וּמִכָּה בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁמִּכָּה וְכוּ',
וְאֵין מְגַלִּים אֶת הָאֱמֶת לָמָּה קִבְּלוּ אֶת הַהִפְאוֹת הָאֵלוּ, וְלָמָּה נִכְתַּב
עֲלֵיהֶם מָה שֶׁנִּכְתַּב, וְלָמָּה נִתְפָּרַס עֲלֵיהֶם מָה שֶׁנִּתְפָּרַס וְכוּ'
וְכוּ', וְהָאֵרִיךְ מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּשִׂיחָה זוֹ, אֵיךְ שֵׁיכוּלִים לְהַטְעוֹת
אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְהַרְוֹדֵךְ יִתְהַפֵּךְ לְנִרְדֵּךְ, וְהַגְּזֹלֵן יִתְהַפֵּךְ לְנִגְזֹל,
וְהַרוֹצֵחַ יִתְהַפֵּךְ לְאִמְלָל וְכוּ' וְכוּ', וְכֻלָּם יֵאֱמִינוּ לְרוֹדֵךְ וְלְרוֹצֵחַ
וְלַגְּזֹלֵן, וְכֹל זֶה בְּכֻלָּל כָּל מִינֵי טְעִיּוֹת שְׂצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה
מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, שִׁזְכֶּה לְכַרוֹר וּלְזַכּוֹךְ הַמְדוּמָה, שְׁלֹא יְבוֹא אֶל שׁוּם
טְעִיּוֹת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר עַל זֶה עָלִינוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַהֲשֵׁם
יִתְבַרֵךְ, עַל כָּל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שִׁזְכִּינוּ לְקַבֵּל מִרְבֵּנוּ ז"ל אֶת
כָּל הָעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, פִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו
יִתְבַרֵךְ, וְרוֹצֵה לְהַגִּיעַ אֶל הָאֱמֶת, אֲזַי יְבוֹא אֶל הָאֱמֶת, וְלֹא יִהְיֶה
בְּשׁוּם טְעוֹת כְּלָל, פִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבַרֵךְ,
עַל-יְדֵי-זֶה מְזַדְּכֵךְ מִחוּ וְנִטְהַר רַעֲיוֹנוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִנְצַל מִכָּל מִינֵי
טְעִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, פִּי הַתְּפִלָּה מְנַקֶּה אֶת הָאָדָם מִבֵּית וּמִבְּחוּץ,
וּמִי שֶׁמְרַבֵּה בַּתְּפִלָּה, סוּף כָּל סוּף יֵדַע הֵיכָן הָאֱמֶת, לֹא-כֵן מִי שֶׁאֵינוֹ

מתבודד עמו יתברך, ומכל שכן שרחוק לגמרי מזה, ומתלוצץ מזה, הוא עדין רחוק לגמרי מהאמת.

וספר מוהרא"ש נ"י, שראה הרבה פעמים אצל אנשי שלומנו, שהסתובבו שם לצים, ועל כל צדיק שלא נראו להם מעשיו, אמרו שהוא מפרסם של שקר, ודבר זה כאב לו מאד, היתכן לומר על איש צדיק מפרסם, שתלויים בו כמה מאות אנשים, ולפעמים כמה אלפי אנשים, והוא מנהיג אותם ללמד בכל יום דף היומי בבלי וירושלמי, וכן לאחרונה למוד רמב"ם וכו', ואיך יכולים לדבר על צדיקים כאלו, אשר סוף כל סוף הם זוכים ומזפים את הרבים! אין לה עוד טעות יותר מזו, שמטעים הלצים את אנשי שלומנו, כשמדברים על צדיקים המזפים את הרבים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאפלו אלו שמסתובבים בחדרו של רבנו ז"ל, צריכים רחמים רבים שלא יטעו אותם כל אלו הנוכלים והרמאים והשקרנים המסתובבים בינינו, כי הבעל-דבר אורב על זה מאד מאד לבלבל ולעקם את אנשי שלומנו מרבנו ז"ל, כי מי שלומד באמת ספרו של רבנו ז"ל, נחלקת בו אמת, והאמת של רבנו ז"ל היא ענין אחר לגמרי (איין אנדער סארט אמת), בלי שום דמיונות, ובלי שום טעיות כלל, ומי שזוכה להגיע אל האמת של רבנו ז"ל, הוא יכול להבחין היכן היא הטעות והיכן היא האמת; אשרי מי שזוכה להתבודד בכל יום, ואשרי ואשרי מי שזוכה ללמד את ספרו של רבנו ז"ל "לקוטי-מוהר"ן" הקדוש והנורא, אשר על-ידי-זה תחקק בו אמת, וינצל מכל מיני דמיונות וטעיות, כי כלל זה צריכים לידע: מי שלומד בכל יום "לקוטי-מוהר"ן", נטהר מחו, וזוכה לידע איפה האמת ואיפה השקר והטעיות.

ודבר מוהרא"ש נ"י כל זה לענין זה, שמסתובבים בין אנשי שלומנו כל מיני עזי פנים, ומדברים כל העולה על רוחם על כל איש כשר, בפרט אלו אשר מדברים עליו, אמר בפרוש, שראוי לחקר אחר מעשיהם, ואז תתודעו מי הם המדברים עלי, עם

כל זאת, אמר מוהרא"ש נ"י, העקר הוא תפלה, כי בלי תפלה אי אפשר בשום אופן לידע היכן האמת והיכן השקר, ומה נקראת טעות ומה לא; אשרי מי שמתמיד בתפלה והתבודדות!

טוב

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר כמעט אין עוד מדה טובה בין כל המדות כמו מדת הטוב, שאדם מרגיל את עצמו להיות טוב לשמים וטוב לבריות, והוא תמיד טוב. טוב לשמים הינו — שאין לו אף פעם טענות על הקדוש-ברוך-הוא, אדרבה יודע שצדיק וישר הוא, ומצדיק עליו את הדין, ויודע שכל מה שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא, הכל בחסד גדול, ומוסר את נפשו לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולומד עם אחרים את מדת טובו יתברך, איך שהוא יתברך טוב לכל ורחמיו על כל מעשיו, וטוב לבריות הוא — שמוסר את נפשו לעשות טובות לזולתו, ועולה לו בחייו לעשות טובה לחברו, אשר המדה הזו עולה על כל המדות הטובות, ובה נמדדת גדלת האדם — כפי מדת טוב לבו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שטבע האדם להמשיך אל רע, שיהיה רע לשמים ורע לבריות, הינו שתמיד יש לו טענות על הקדוש-ברוך-הוא — למה הוא הולך עמו בדרך זו, ולמה מתנהג עמו בדרך זו וכיו', וכן יש לו טענות על כל ברירה — מדוע זה ככה ומדוע זה ככה, וכן על כל פרט ופרט מהבריאה יש לו רק טענות, שזה טבע רע שבו נולד האדם, כי האדם נולד עם טבע רע מאד, והוא צריך לשבור את הטבע שלו לטוב, וזה עקר מדרגת הצדיקים, שהם תמיד טובים, ועל-כן נקרא צדיק

בְּאִיִּישׁ "גוֹטער איד" (יהודי טוב), כִּי הַצַּדִּיק שְׂזוּכָה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמַתִּית וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נַעֲשֶׂה יְהוּדֵי טוֹב, וְזוֹ עֲבוּדַת הַצַּדִּיק, שֶׁהִפָּךְ אֶת הַמְדוּת שְׁלוֹ עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּלוֹ טוֹב.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: אֲשֶׁרִי הָאָדָם הַזּוֹכָה לְהִפָּךְ אֶת מְדוּתוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּלוֹ טוֹב, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְזַלְתּוֹ, כִּי אִזּוּ יֵשׁ לוֹ דַּעַה בְּשָׂמִים, וְאָפְלוּ יְהוּדֵי פָּשׁוּט — סַנְדְּלָר אוֹ נֶגֶר אוֹ צָבַע וְכוּ', כִּשְׁהוּא טוֹב, וְעוֹשֶׂה טוֹבוֹת עִם הַבְּרִיּוֹת, וּמִקְבֵּל אֶת כָּל אֶחָד בְּסִכָּר פָּנִים יְפוֹת, הוּא מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמִים, וְיֵשׁ לוֹ דַּעַה גְּדוּלָה בְּשָׂמִים, לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא אִישׁ רַע וְקַפְדָּן, אָפְלוּ שֶׁהוּא לְמַדָּן גְּדוּל, אֲךָ מַעְלִיב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּבוֹעֵט בָּהֶם, רַחֲמָנוּת גְּדוּלָה עָלָיו, וּבְשָׂמִים צוֹחֲקִים מִכָּל עֲבוּדָתוֹ — מִתּוֹרָתוֹ וּמִתְפַּלְתּוֹ, כִּי אִם הוּא אִישׁ רַע וְאִינוֹ עוֹשֶׂה חֶסֶד וְצַדִּיקָה עִם זַלְתּוֹ, וְאִינוֹ טוֹב לַבְּרִיּוֹת, כָּל עֲבוּדָתוֹ אֵינָה שְׂוָה כְּלוּם, כִּי מִדַּת הַטוֹב הִיא מְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאָדָם מַחְזִיק בְּמִדַּת הַטוֹב, הוּא מַחְזִיק בְּמְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכָּה לְהִיּוֹת טוֹב.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: רוֹאִים בְּחוּשׁ, בְּגִי-אָדָם שֶׁהֵם בְּטִבְעָם טוֹבִים, אֲזִי כָּלֵם אוֹהֲבִים אוֹתָם, כִּי כָּל אֶחָד אוֹהֵב אִישׁ טוֹב, וְלִהְפָּךְ מִי שֶׁהוּא אִישׁ רַע מַעְלָלִים וְעוֹשֶׂה תְּמִיד רַעוֹת לְאַחֲרִים, כָּלֵם שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ, וְלֹא יְכוּלִים לְהִיּוֹת בְּקִרְבָּתוֹ, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁכָּל בְּדַעְתּוֹ, עָלָיו לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַטוֹב, וְאִזּוּ הַכֵּל יֵאָהֲבוּ אוֹתוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֵל תַּחֲשָׁבוּ שֶׁבִּנְקֵל לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַטוֹב, כִּי טִבַּע הָאָדָם הוּא טִבַּע שֶׁל חַיָּה רַעַה הַרוֹצַחַת בְּגִי-אָדָם, וְצָרִיכִים לְהִפָּךְ אֶת הַמְדוּת לְמִדָּה שֶׁל אָדָם, שֶׁהִיא מִדַּת הַרַחֲמִים — לְטוֹב, שֶׁיִּרְחַם עַל זַלְתּוֹ וְשִׁיחֶיהָ טוֹב לְכָל אֶחָד, וְיִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְכָל בְּרִיָּה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרואים בחוש שאין לה עוד יפי כמו מדת הטוב, מי שמקבל את כל אחד בסבר פנים יפות, ומשתדל לעזור לו, אזי בגניאדם מתבטלים מפניו, כי מרב מדת הטוב שבו, האדם מתבטל לגמרי לאדם הזה, לא-כן מי שהוא איש רע מעללים, ואינו רוצה לעשות שום טובות עם שום בריה, רק הוא רע עם כל אחד, אזי מדת הרע והרשעות שלו מגרשת ממנו את כל אדם, ומקבל שם רע יותר ויותר, רחמנא לצלן, על-כן צריך לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה להגיע אל מדת הטוב, ואז יהיה לו טוב תמיד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זה עקר הלאמוד של רבנו ז"ל — להיות איש טוב, לעשות טוב וחסד עם כל יהודי, וכשאתה נוסע בדרך ורואה יהודי מחכה ל"טרמפ", ואתה ממילא נוסע בדרך הזו, מדוע לא תעלה אותו למכוניתך?! וכן כשאתה רואה שאחד סוחר משא כבד, לה לעזור לו, או כשאדם בא לבקש ממך טובה, מדוע לא תעשה לו?! "ועקר היפי שבאדם היא מדת הטוב", שמרגיל את עצמו להגיע אליה.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר תמיד: טובה נקראת כשאינו יכול לעשות, פי כשיכול לעשות הטובה, ואינו עושה הרי הוא רשע, ועקר שלמות עשיית הטובה הוא, כשאינו יכול לעשות טובה, ואף-על-פי-כן הוא מוסר את נפשו ועושה טובה, זו נקראת שלמות הטוב; אשרי מי שמרגיל את עצמו להיות תמיד טוב עם זלתי, שאז שמו הטוב ילך לפניו.

טְרַחָה

מוהרא"ש נ"י אמר, שכל מה שאדם טורח בשביל הקדוש-ברוך-הוא, זוהי הצלחה נצחית, אפילו שאינו זוכה להוציא מהכח אל הפעל, אך הטרחה בעצמה שטורח בשבילו יתברך, היא כבר דבר גדול מאד מאד, וכשאדם טורח להשיג איזו מצוה, ואינו עולה בידו, הטרחה בעצמה מאד מאד חשובה אצלו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מובא בדברי האריז"ל, שהטורח שאדם מטריח את עצמו לעשות את המצוות, הטרחה בעצמה מתקנת את עוונותיו, ומכל שכן שמרב הטרחה הוא גם מזיע, שעל-ידי-זה הוא מביטל ממנו את כל הקלפות, כי כנגד זה שאדם טרח לעשות עברה, רחמנא לצלן, כשזוכה לטרח בעבור מצוה, הטרחה בעצמה מבטלת את הטרחה שטרח לעברה, כי טרחה דקדושה שאדם טורח לעשות דבר שבקדושה, גם-כן דבר גדול מאד מאד, אפילו כשאינו זוכה להוציא מהכח אל הפעל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: וכמו-כן הוא בדבר רבנו ז"ל, כי בזה שטורחים בשביל רבנו ז"ל, הטרחה בעצמה היא מועלת מאד מאד, ותמיד רגיל מוהרא"ש נ"י לומר, שמוהרנ"ת ז"ל קדם הסתלקותו אמר לאנשי שלומנו: "אתם צריכים להיות חזקים בממון, בטרחה ובכרצון", ודבר זה סובב על הדפסת ספרי רבנו ז"ל, שאפילו הטרחה בעצמה שאדם מטריח את עצמו, ונוסע ממקום למקום וסוחר את הספרים, הטרחה הזו היא גם-כן כבר דבר גדול מאד, ואפילו שאינו זוכה להפיץ, אלא מטריח את עצמו להביא את הספרים מהכורף או מהמדפיס, הטרחה בעצמה היא כבר בכלל הדפסת והפצת ספרי רבנו ז"ל, לא מבעיא שאדם נותן מעות להדפסת והפצת ספרי רבנו ז"ל, או יש לו רצונות חזקים, אלא אפילו הטרחה בעצמה שהוא טורח להרים ולהגביה ולסדר את הספרים, ולהכניס להפצה, כל זה הוא בכלל שמוש רבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם בבית-הכנסת, כשאדם טורח לנקות את בית-המדרש, ומסדר את הספרים, וטורח בטרחה יתרה, הטרחה בעצמה מאד מאד חשובה בשמים, כי כל טרחה שאדם מטריח את עצמו בשבילו? תברך או בשביל קיום מצוה, או בשביל לעזור לצדיק, הטרחה הזו וועט איהם צו נוטץ קומען אויף יענע וועלט (ה), ודבר זה צריך לחקק היטב בלבו ודעתו, לא כמו שרואים בני-אדם, שאם הם אינם יכולים להוציא מהכח אל הפעל מה שרצו לעשות בשלמות, כבר הם נשברים, כי חושבים שחבל על הטרחה שטרחו לחנם, וזוהי טעות גדולה, כי בעבור הטרחה בעצמה, שמטריחים את עצמם בשביל הקדוש-ברוך-הוא ובשביל לקיים את המצוות ובשביל לעזור לצדיק, מקבלים שכר גדול מאד; אשרי מי שזוכה להטריח את עצמו בקדושה, שאז אף פעם לא יצטרך לטרח בהבלי העולם הזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם היה האדם יודע את חשיבות ומעלת האיש הישראלי הזוכה לטרח בדברים שפקדושה ואת מעלתו בשמים, היה תמיד טורח טרחות דקדושה, ואף פעם לא היה מתנגע כלל, כי הטרחה שאדם טורח בשביל הצדיק עולה על הכל; אשרי מי שמטריח את עצמו תמיד לעזור לצדיק, וכן מטריח את עצמו לקיים את המצוות, שאז שכרו הרבה מאד.

טלטול

מוהרא"ש נ"י אמר, כי זה שאדם צריך לטלטל את עצמו בדרכים ולילך ממקום למקום, זהו רק מחמת עוונותיו, כי אם היה אדם זוכה לתקן את מעשיו, לא היה צריך לטלטל את עצמו כלל, וזה שמטלטל את עצמו, הוא רק מחמת עוונותיו, (ה) תועיל לו בעלמא דאתי.

וכן מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן מ'), שעקר הטלטול שאדם מטלטל את עצמו ממקום למקום בשביל פרנסתו, הוא רק מחמת פגם עבודה זרה וכו', ע"ן שם; וידוע אשר קלקול האמונה הוא כבר פגם עבודה זרה, כמובא בדברי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, על פסוק: "נסרתם ועבדתם אלהים אחרים" — תכף ומיד כשאדם סר ממנו יתברך, הוא כבר עובד אלהים אחרים, וזה גורם לו, שצריך לטלטל את עצמו בטלטול קשה, כי המאמין האמתי, שמאמין בו יתברך, וידוע שהוא יתברך מחיה ומתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, והוא זן ומפרנס את בריותיו בהשגחה פרטי פרטית, הוא אינו צריך לטלטל את עצמו שום טלטול, רק יושב בביתו ודבוק בחי החיים, והקדוש-ברוך-הוא ממשיך לו את השפע שלו, לא-כן מי שפוגם באמונה הקדושה, הוא צריך לטלטל את עצמו בטלטולים קשים ומרים מאד, עד שצריך להוריד את עצמו בכל מיני ירדות וכו', וצריך לחנף את כל בריה, והכל בשביל להשיג פרנסתו, אשר כל זה בא מקלקול האמונה הקדושה.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי מובא בספר "חובת הלבבות", שפעם הלך חסיד אחד מעיר לעיר וממדינה למדינה, וטלטל את עצמו בטלטול קשה בשביל פרנסתו, ופעם אחת הגיע אל איזו עירה, וראה שגוי ערל משתחנה ועומד על ברקיו ומתפלל אל פסל, אליל, ומתחנן לפניו שימשיך לו פרנסתו... ולא יכול היה החסיד להתאפק, ונגש אל הגוי הערל ושאל אותו: "האם באמת אתה מאמין שהאליל והפסל הזה, שהוא רק עץ ואבן יוכל לעזור לך, וימשיך לך פרנסתך?" ואז קם הערל על רגליו, ושאל את החסיד: "מי אתה? ובמי אתה מאמין?" והשיב לו החסיד: "יהודי אנכי, ומאמין באלהים חיים ומלך עולם, שמחיה, מתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, וזן ומפרנס מביצי כנים עד קרני ראמים, ומשגיח על בריותיו בהשגחה פרטי פרטית, כי אין בלעדיו יתברך כלל", וחזר ושאלו הגוי הערל: "להיכן אתה נוסע ומסתובב?" והשיבו

"פּרַנְסְתִי דְחֻקָּה עָלַי, וְעַל-כֵּן אֲנִי נוֹסֵעַ מִמְּדִינָה לְמְדִינָה וּמַעֲרִירָה לְעִירָה לְאַסֵּף מַעוֹת בְּעִבּוּר פְּרַנְסְתִי וּפְרַנְסַת אַנְשֵׁי בֵּיתִי", הַשִּׁיבוּ הַגּוֹי הָעָרֶל: "יִשְׁמְעוּ אֲזוּיָךְ מַה שְּׁפִיךְ מְדַבֵּר, הֲלֹא אִם אַתָּה בְּאֵמַת מְאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׁמַחֲיָה וּמְהוּהָ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וְזֶן וּמְפָרְנֵס אֶת בְּרִיּוֹתָיו, מַדּוּעַ לָךְ לְהַטְלִיטל בְּטִלְטוּל קֶשֶׁה מַעֲרִיר לְעִיר וּמִמְּדִינָה לְמְדִינָה? מַדּוּעַ אֵינְךָ יוֹשֵׁב בְּבֵיתְךָ וְעוֹסֵק בַּתְּפִלָּה בְּמִקוּמְךָ, וְהוּא יִתְבַּרְךָ יִשְׁפִיעַ אֶת הַשְּׁפָעָתוֹ עָלֶיךָ בְּבֵית? הֲלֹא מַעֲשִׂיךָ הֵם בְּדִיּוּק כַּמַּעֲשִׂי, וְאִיךָ מְלַאֵךְ לְכַךְ לְלַעַג לִי?" וְנִכְנָסוּ דְבָרֵי הַגּוֹי הָעָרֶל לְתוֹךְ לֵב הַחֲסִיד, וְשָׁב אֶל בֵּיתוֹ, וְיָשָׁב עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעִבּוּדָה, וְאָף פָּעַם כָּבַר לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ, רַק בְּטַח בּוֹ יִתְבַּרְךָ, בְּכַטְחוֹן חֲזָק, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשְּׁפִיעַ עָלָיו שְׁפַע פְּרַנְסָה בְּבֵיתוֹ. וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י: הָרִי שְׁמִי שְׁמַדְבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרְךָ בְּדַבְּרוֹת אֵמֶת, וּמְאֲמִין רַק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁהוּא זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל, וּבוֹטַח רַק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי אֵינּוּ צָרִיךְ לְטִלְטֵל אֶת עֲצָמוֹ בְּטִלְטוּל קֶשֶׁה, וְכָל מַה שְּׁצָרִיךְ בָּא לוֹ אֶל תּוֹךְ בֵּיתוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: וּבְאֵמַת, מַה שְּׁאָנוּ רוֹאִים, שְׁהַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם נוֹסְעִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וּמְטִלְטְלִים אֶת עֲצָמָם בְּטִלְטוּל קֶשֶׁה, אֵין זֶה, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּשִׁבִיל עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְכוּ', אוֹ בְּשִׁבִיל קְלָקוּל אֲמוּנָה, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכוּ', אֲלֹא הֵם נוֹסְעִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם בְּשִׁבִיל לְהָרִים וּלְהַגְבִּיָה אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֵלֵק אֱלֹהִים מִמַּעַל, כִּי כָּלֵלוּת יִשְׂרָאֵל הִיא הַשְּׁכִינָה, וּמֵאַחַר שְׁנַתְּפָזְרוּ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ, שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׁכִינָה שְׁנַתְּרַחֲקָה מִקְּנָהּ, כִּי הָרִי קֵן הַשְּׁכִינָה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמֵאֲזוּ שְׁגָלִינוּ מֵאַרְצָנוּ, וְנִתְרַחֲקָנוּ מֵעַל אֲדָמַתְנוּ וְנִחְרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, גְּלַתָּה הַשְּׁכִינָה, וְעַל-כֵּן הַצְדִּיקִים הַקְדוּשִׁים הַדְּבֻקִים בּוֹ יִתְבַּרְךָ בְּדַבְּרוֹת אֵמֶת, הֵם עוֹסְקִים בְּתַקוּן נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּבְהַעֲלָאת הַשְּׁכִינָה וְלְהַשִּׁיבָה אֶל מְקוּמָהּ וְלְהַחְזִירָה אֶל קְנָהּ, וְעַל-כֵּן הֵם נוֹסְעִים וּמְטִלְטְלִים אֶת עֲצָמָם בְּטִלְטוּל קֶשֶׁה, כְּדִי לְהַחְדִּיר אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שְׂיִזְכּוּ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲלֵיו יִתְבַּרְךָ, וְלִכֵּן

הטלטול של הצדיקים אינו בכלל פגם, חס ושלום, אלא זה תקון עם ישראל. ולכן כל מי שרוצה באמת לשוב אליו יתברך, ויודע באמת את קלקול מעשיו, ומה שגורם על-ידי עוונותיו המרבים — לפזר את נצוצי הקדושה בכל העולם כלו, עליו למטר את נפשו, ולטלטל עצמו בטלטול קשה, ולהחזיר בעם ישראל את האמונה הקדושה, וכזה יתקן גם את מעשיו הרעים והמגנים, כי בזה שנוסעים ומטלטלים את עצמם בטלטול קשה, ומגיעים לכל מקומות מושבותיהם של עם ישראל, ומחזירים בהם האמונה הקדושה, בזה זוכים לתקן את מה שקלקלו. וסיים מוהרא"ש נ"י, שזו מעלת אנשי שלומנו הקדושים, המוסרים את נפשם בשבילו יתברך, ומפיצים את ספרי רבנו ז"ל בעולם, אשר על-ידי-זה הם מחזירים אמונה פשוטה בין עם ישראל, וכזה הם זוכים ומזפים את הרבים, ומעלים את השכינה, ומחזירים את נשמות ישראל אליו יתברך, אשר אין למעלה מזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לכן מי שסבבו עמו מלמעלה בכל מיני סבובים, שעליו להטלטל בטלטול קשה, ולנסע בדרךים מעיר לעיר וממדינה למדינה בשביל עסקיו הגשמיים וכו', עליו לקחת עמו חבילה של ספרי רבנו ז"ל, ולהפיצם בכל מקום שהוא בא, וכן ידרש ברבים דרשות מדבורי רבנו ז"ל, וידבר עם כל מי שפוגש דבורי אמונה והשגחה פרטית, ויחזק את כל בר ישראל, וכזה יהיה תקון על כל קלקוליו הקשים שהוא צריך לטלטל את עצמו, ואז גם הוא יכלל בין הצדיקים; אשרי מי ששם דבורים אלה בתוך לבו, ואז אפלו שצריך לטלטל את עצמו בטלטול קשה, הוא מהפכו לשליחות של קדושה; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

טַרְפוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁצַרִּיף לְשֹׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּעֵתִים הַלְלוּ, וּלְדַקְדֵּק מְהֵרָה אוֹכֵל, כִּי בְּנִקְלָה לְהַפְשֵׁל בְּאַכִּילַת טַרְפוֹת וּנְבִלוֹת, וּבְפִרְטוּיֹת צְרִיכִים לְהִזְהָר מְאֹד עַל בְּשׂוֹר, כִּי הַסֵּמ"ף-מ"ם, בְּעֻזּוֹתֵינוּ הַרְבִּים, הַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוֹחֲטִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים, קָלִים וְרִיקִים וּפְחוּזִים, אֲשֶׁר כָּל מְגַמְתָּם הִיא רַק לְהַרְוִיחַ כֶּסֶף, וְאִין לָהֶם שׁוֹם יִרְאֵת שְׁמַיִם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַשִּׁילִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּטַרְפוֹת וּנְבִלוֹת, וְצַרִּיף לְהִזְהָר מְאֹד לְבַל יִפְשֵׁל בְּאַכִּילַת טַרְפוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, וּמִי שְׂרוּצָה לְאָכֵל בְּשׂוֹר, עָלָיו לְדַקְדֵּק מְאֹד מְאֹד אַחַר הַשׁוֹחֵט, לְהַתּוֹדֵעַ מִי הוּא הַשׁוֹחֵט, וְיִלְף בְּעֲצָמוֹ אֶל הַמְשַׁחֵטָה וַיַּחְעִיז מִי וּמִי הַשׁוֹחֲטִים, וְאַפְלוּ אֹז צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים, רַחֲמִים גְּדוֹלִים, שְׁלֵא יִפְשֵׁל בְּאַכִּילַת טַרְפוֹת וּנְבִלוֹת.

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י: אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְאָכֵל מִשׁוֹחֵט פִּרְטֵי שְׂמִפְרִי, וְהוּא שׁוֹחֵט בְּשִׁבְלֵוֹ, וְאִף שְׂדָבָר זֶה הוּא קָשָׁה מְאֹד מְאֹד, וּבְפִרְטוּיֹת בְּכַרְפִּים גְּדוֹלִים, שְׂפִמְעֵט אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מֵהַפֶּחַ אֶל הַפֶּעַל דְּבָר זֶה, עִם כָּל זֹאת אִין לָךְ דְּבָר הַעוֹמֵד בְּפָנֵי הַרְצוּן.

וּפַעַם אַחַת אָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, שְׂבִשְׂכִיל זֶה לְבַד כְּדָאי לְגוֹר בְּיַבְנָאֵל עִיר בְּרִסְלָב, שְׂשָׁם יֵשׁ לָנוּ שׁוֹחֵט הַגּוֹן מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹחֵט לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטוּיֹת, כָּל מִי שְׂמִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ, וַיְכוּל לְקַיֵּם גַּם מְצוֹת כְּפוּי הַדָּם. (וּכְשִׁמוהֲרָא"ש נ"י נִמְצָא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל אִינוּ אוֹכֵל רַק מִשְׁחִיטַת הַשׁוֹחֵט הַנִּלְ שְׂשׁוֹחֵט בְּעֵבֹרוֹ, וּמְקַיֵּם מְצוֹת כְּפוּי הַדָּם).

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם פָּנִים וְאַפֵּן לְהַנְצִל מְאַכִּילַת טַרְפוֹת וּנְבִלוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי רַבּוּי תַּפְלָה וּבְקָשָׁה, וְצַרִּיף לְהַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְבַקֵּשׁ תְּמִיד מִמֶּנּוּ יַחְבְּרָה, שְׂיִשְׁמַר אוֹתוֹ שְׁלֵא יִפְטֹם אֶת עֲצָמוֹ בְּאַכִּילַת טַרְפוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי כָּל תַּפְלָה

כמעט שאי אפשר להזהר ולהשמר, ועל-ידי רבוי תפלה שאדם יבקש ויתפלל אליו יתברך בכל יום, שינצל מאכילת טרפות, יזכה לזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפך ראוי להיות מנהג יראי השם, שבכל בקר בשקמים ומתפללים אליו יתברך, שיעשו "יהי רצון" מיחד (ואל מען מאכן א באזונדערן יהי רצון), שישמר אותם הקדוש-ברוך-הוא היום הזה שלא יבשלו בשום אכילות אסורות, ולא יבשלו באכילת טרפות, חס ושלום. (הינו כי מוהרא"ש נ"י אמר פעם, שראוי לכל בר ישראל לעשות כמה תפלות המתחילות ב: "יהי רצון" וכו', ויארך בכמה וכמה תפלות על כל פרט ופרט שהיא צריך ביום הזה, ואחד מה"יהי רצון" וכו' שיהיה על הנ"ל — הינו שישמר אותו הקדוש-ברוך-הוא מאכילת טרפות ונבלות, חס ושלום).

יאוש

מוהרא"ש נ"י אמר, שאחד מעקרי התחבולות של היצר הרע, לחטף את האדם ברשתו הטמאה ולאבד אותו משני העולמות, רחמנא לצלן, הוא על-ידי מדת היאוש, שמכניס יאוש עמק בלב האדם, כאילו כבר אין לו שום תקווה בעולם, וכאלו כבר אי אפשר לו לפעל שום דבר בימי חייו, ותכף-ומיד בשהאדם נתפתה אליו, ומחליט בידעתו שכן הוא באמת, אזי נחשכים ימי חייו לגמרי, ונדמה לו כאילו שמו אותו בתוך ארגז, וסגרו עליו המנעול, ומדמיון זה סובלים מאד הרבה בני-אדם, כי הפעל-דבר מכניס אותם ליאוש עמק כזה, עד שנכנסות בהם מחשבות של התאבדות רחמנא לצלן, וכאלו טוב מותם מחייהם, והכל מחמת שגדמה

לָהֶם שְׁסָגְרוּ אוֹתָם בְּתוֹךְ אֲרָגוֹ נְעוּל, וּכְבָר אֵי אֶפְשֶׁר לָהֶם לִפְתּוֹחַ אוֹתוֹ וְלִצְאֵת לְאוֹר הָעוֹלָם.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁגַם כָּל עֵקֶר הָרָגוֹ וְהִכְעִס שֶׁל הָאָדָם נִמְשָׁךְ מִדְּמִיּוֹן זֶה, שְׁחֹשֵׁב שֶׁשָּׂמוּ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ אֲרָגוֹ, וְאֵין מְגִיחִין לוֹ לִצְאֵת, וּמִחֲמַת זֶה הוּא מִתְפּוֹצֵץ, וְנִכְנָס לְתוֹךְ כְּעַס וְרָגֵז גָּדוֹל, וְרוֹצֵה לְנַקֵּם בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְלִכֵּן רָגֵז הוּא כְּמוֹ אוֹתִיּוֹת אֲרָגוֹ, כִּי הֵם מִבְּחִינָה אַחַת מִמַּשׁ, וְעֵקֶר תִּקְנַת הָאָדָם — שְׂיִזְכֹּר אֶת דְּבָרֵי הַנְּבִיא (חֲבִיקוּ ג'): "בְּרָגֵז רַחַם תִּזְכּוֹר", וּמִפְּרֵשׁ עַל זֶה רַבְּנוּ ז"ל (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק א', סִימָן י"ח): כְּשֶׁבָא אָדָם לְכָלֵל כְּעַס וְרָגֵז, לֹא יִפְעַל בְּכְעִסוֹ שׁוּם אַכְזָרִיּוֹת, רַק אֲדַרְבֵּה, יִמְתִּיק הַכְּעִס בְּרַחֲמָנוּת, וְעָלָיו לְדַעַת, שֶׁבְּתוֹךְ הָאֲרָגוֹ הַזֶּה שֶׁהוּא נִתּוֹן בְּתוֹכוֹ, בְּוֹדָאֵי יֵשׁ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שְׂיֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, רַק מִרְבּוּי הַחֹשֶׁךְ שְׂיֵשׁ בְּתוֹךְ הָאֲרָגוֹ וְהָאֲרוֹן שְׁלוֹ, נִדְמָה לוֹ שֶׁזֶה רִיק וּפְנוּי לְגַמְרִי, וּכְאִלוֹ כְּבָר קִבְרֵיהוּ בְּאֲדָמָה, אָבֵל אֵין זֶה אֶמֶת וְנִכּוֹן כָּלֵל, כִּי אֶפְלוּ הַרִיקָנִים שֶׁבִּישְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרַמּוֹן, וּבְוֹדָאֵי יֵשׁ אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד נְקֻדוֹת רְבוֹת טוֹבוֹת הַמְּאִירוֹת אֶצְלוֹ בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, וְאִם רַק יִפְתַּח אֶת עֵינָיו וְיִסְתַּכֵּל הֵיטֵב סְבִיב, בְּוֹדָאֵי יִמְצָא אֶצְלוֹ אוֹצֵר נִפְלֵא מְאֹד, שְׂיֵאִיר אֶת יְמֵי חַיָּיו, וְיִוצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ עוֹלְמוֹ הַסְּגוּר לְגַמְרִי.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁהַדְּרֵךְ שְׂזוּכָה הָאָדָם לְמַצָּא אֶת הָאוֹצְרוֹת שְׂיֵשׁ אֶצְלוֹ, וְלִהְפֹּר כְּעַסוֹ בְּרַחֲמָנוּת, בְּבְחִינַת "בְּרָגֵז רַחַם תִּזְכּוֹר", הוּא עַל-יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיק הָאֱמֵתִי, כִּי הַצַּדִּיק עוֹסֵק בְּזֶה תָּמִיד — לְהִמְתִּיק כָּל מִינֵי כְּעַס בְּרַחֲמָנוּת, וְיֵשׁ לוֹ הַתְּחַזְּקוֹת נִפְלְאָה מְאֹד לְהוֹצִיא כָּל בְּנֵי אָדָם מִתּוֹךְ הַיְּאוּשׁ שֶׁנִּפְלְאוּ לְתוֹכוֹ, וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק רַבְּנוּ ז"ל: "אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל", וְדְבוּרִים אֵלוֹ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל הֵם עוֹלִים עַד אֵין סוּף וְיִוְרָדִים עַד אֵין תְּכֵלִית, כִּי בְּכָל דְּרָגָה וְדְרָגָה שְׂיִהְיֶה נִמְצָא בָּהּ הָאָדָם, וּבְכָל יְרִידָה וּנְפִילָה שִׁירָד וְנִפַּל לְתוֹכָהּ, גַּם לְשֵׁם נְאֻמִּים הַדְּבוּרִים הָאֵלוֹ — שְׂאֵין שׁוּם

יאוש בעולם כָּלֵל, וְאַפְלוּ אֵלוּ, שֶׁבְכָל־לַיּוֹת הֵם מְחַזְקִים אֶת עֲצָמָם, וְאַיִנָּם מְתִיאֲשִׁים לְגַמְרֵי מִיָּמֵי חַיֵּיהֶם, חֵס וְשְׁלוֹם, אָבֵל בְּפִרְטֵיּוֹת, הֵינּוּ בְּכָל הַמְשַׁבְּרִים וְהַגְּלִים שְׁעוֹבָרִים עֲלֵיהֶם בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שְׁלָהֶם, הֵם מְתִיאֲשִׁים מְלֻצָּאת מִתּוֹכָם, וְנִלְפָדִים בְּבַחֲיִנַת יְאוּשׁ בְּאַפֵּן קַל וְדָק, אָבֵל בְּאַמַּת צְרִיכִים לְדַעַת, כִּי גַם שָׁם בְּמִקּוֹמָם, אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל בְּשׁוֹם פְּנִים וְאַפֵּן יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, וְאַם יֵשׁ לְאָדָם הַתְּחַזְּקוֹת אֲמִתִּית, אֲזִי עָלָיו לְדַעַת שְׂאֵף פֶּעַם אֵינוֹ סָגוּר בְּתוֹךְ אַרְגֹּז חֲשׂוֹף כַּנִּל, וְאַפְלוּ אִם מְרַגֵּשׁ עֲצָמוֹ כְּמוֹ בְּתוֹךְ אַרְגֹּז וְאַרוֹן, גַּם שָׁם בְּוִדְאֵי יְכוּל לְמַצֵּא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְּלִיּוֹת, וְלִכֵּן לְמַה לוֹ לְהִיּוֹת בְּיְאוּשׁ כָּל־כֶּף, הֲלֹא בְּוִדְאֵי יִזְכֶּה לְצִאָת מִמְּצֻבוֹ הַגְּרוּעַ, לְרֹאוֹת אֶת אוֹר הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְעוֹד גַּם יִזְכֶּה לְמַכֵּר מִהָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת שְׁלוֹ לְאַחֲרִים, וְלִהְיֹאֵר גַּם לָהֶם אֵיךְ לְצִאָת מִכָּל מִיָּנִי חֲשָׁף וְיְאוּשׁ שִׁישׁ בְּעוֹלָם.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, שֶׁעַל פִּי זֶה יְכוּלִים לְפָרֵשׁ בְּדַרְךְ צַחוֹת אֶת מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח), שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ נִעְנַשׁ עַל שֶׁהִנִּיחַ בְּתוֹ דִּינָה בְּתוֹךְ תְּכָה לְהַעֲלִימָה מֵעֲשׂוֹ הַרְשָׁע, כִּי אוֹלֵי הִיָּתָה מְחַזְּקִים אוֹתוֹ בְּתִשׁוּבָה, וּמְחַמַּת שְׁלֹא נִשְׂאָה אֵלָיו בְּהַתֵּר, וְלִקְחָה עַל־יָדֵי שְׂכָם בֶּן חֲמוּר בְּאַסּוּר וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; כִּי בְּאַמַּת אֵין זֹו עֲצָה כָּלֵל לְאָדָם לְהַסְגִּיר אֶת עֲצָמוֹ אוֹ אַחֲרִים בְּתוֹךְ אַרְגֹּז וְתְכָה, וְלִהְחַשִּׁיף מִשָּׁם כָּל אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי אַחֲר־כֶּף יֵצְאוּ מִזֶּה קְלִקּוּלִים רַבִּים, וְהַהֶפְסֵד יִהְיֶה יוֹתֵר מְרַבָּה מִהַרְנוֹח, מַה שֶּׁאֵין בֶּן כֶּשֶׁהָאָדָם מְסַתְּפֵל עַל יָמֵי חַיָּיו בְּעֵינָיִם מְאִירוֹת, וְרוֹאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לְפָנָיו, וְכָל מַה שִׁישׁ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה לֹא נִבְרָא אֶלֶּא בְּשִׁבְלֵוֹ, אֲזִי יִהְפֹּךְ אֶת כָּל צְרוּתָיו וְיִסּוּרָיו לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמֻחָה, עַד שֶׁלֹּא דִי שְׁלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו שׁוֹם רַע, רַק יִזְכֶּה גַם לְהַפִּיף אֶת הָרַע לְטוֹב וְהַחֲשֹׁף לְאוֹר, וְיִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים וְנִצְחָיִים בְּזֶה הָעוֹלָם; אֲשֶׁרֵי מִי שִׁזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל זֶה.

ילדים

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר לזכות להוליד ילדים זו זכיה אחת, ולזכות לרוות מהם רב נחת זו זכיה שניה, כי אפלו שכבר זכה להוליד ילדים, צריכים רחמים רבים שיזכה לרוות נחת מהם, כי על-פי-רב הילדים הם שוכבים גדולים, וקשה מאד להשתלט עליהם, ובפרט מי שיש לו ילדים קשוחים, אשר עושים את המנות בבית, זו הצרה הגדולה ביותר, כי ילדים יכולים למרר את חיי הוריהם, עד שההורים מבקשים את נפשם למות מרב מרירות, כי יש ילדים אשר טבעם הוא טבע רע כל-כף, שיכולים להרס את ההורים לגמרי, על-ידי שממרים להם כל-כף את החיים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שאין לו ילדים, הוא משתוקק מאד שיהיה לו על-כל-פנים בן אחד, אפלו שימרר לו את כל החיים, ומקנא במי שיש לו ילדים, ולהפוך מי שיש לו ילדים, והם ממררים את חייו, אזי הוא מקנא באדם שאין לו ילדים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ועל-בן כל אלו שזכו להוליד ילדים, עליהם לקבע לעצמם בכל יום חמש או עשר דקות ולבקש ממנו יתברך רק על הצלחת הילדים, כי כל מה שיעשה האדם בשביל הילדים לא יועיל כמו תפלה, ואם האדם יהיה חזק בכל יום לקבע לעצמו חמש או עשר דקות רק להתפלל בעבור הצלחת הילדים, ושישתנו במדותיהם הרעות, ויזכה לרוות מהם רב נחת, על-ידי-זה סוף כל סוף יזכה שישתנו, העקר להתחזק מאד בעבודת התפלה — להתפלל הרבה על הצלחת הילדים, כי אי אפשר לזכות לילדים טובים, רק על-ידי תפלה ובקשה, ולכפות הרבה אליו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת פגש פלוני את אחד מאנשי שלומו, שזכה לילדים טובים, ושאל אותו: "איך זכית לילדים כאלו שתרוה מהם רב נחת?"... ענה ואמר לו: "מה

אתה חושב שהם צמחו על האילן? אלא בכל יום קבעתי לעצמי שעה מיחדת, ובכיתי הרבה אליו יתברך בדמעות שלי, שאזכה לילדים טובים, ומלאתי את כל הפפה שלי עם דמעות, כל-כף הרבה דמעות שפכתי אליו יתברך, ואחר-כך רחצתי את פני עם הדמעות האלו, וכך זכיתי לילדים טובים."

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רואים בחוש, שכל מיני עצות שיתנו לזכות לילדים טובים אינו מועיל, כי אף אם ילכו עם כל מיני פסיכולוגיה עם ילדים, ילדים שובבים הורסים לגמרי את ההורים, ואין מועילות חכמות והמצאות ופסיכולוגיה בעבורם, אלא רחמי שמים, לקבע לעצמו שעה מיחדת או חמש או עשר דקות בכל יום לבקש רק על הילדים, ויספר לפניו יתברך כל דבר שהוא צריך בעבור הילדים, ואיך רוצה שהילדים יהיו, ועל-ידי תפלה ובקשה ושיחה בינו לבין קונו, שיהיה חזק בזה, אזי נכון לבו יהיה ובטוח, שסוף כל סוף יזכה לילדים טובים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר העקר בחנוף הילדים הוא — לחנך את עצמו, כי איך שהוא יתנהג עם אשתו או עם זלתי, פמו-כן יטבע אותו הטבע בילדים, כי את הילדים לא יכולים לרמות, כי טבע של הילדים, שמסתפלים היטב היטב על אביהם ועל אמם, והם קונים לעצמם את אותן תכונות הנפש שיש בהם, ועל-כן אם ההורים רוצים שיהיו להם ילדים בריאים בנפשם ובשכלם, עליהם להשתנות לגמרי, וירגילו את עצמם להתנהג בדרך ארץ, ולדבר לאט ובשקט ולא להתעצבן ולא לצעק, ועל-ידי-זה יכולים לזכות גם-כן לילדים שקטים ובעלי דרך ארץ, לא-כן כשהילדים מתפרעים, ומתעצבנים ומפנים אותם, בזה לא ישנו כלל את הילדים, אדרבה הילדים תפרעו יותר, כי זה טבע של הילדים — כל מה שמפנים אותם, הם יותר מתעצבנים ויותר מתפרעים, על-כן העקר צריך להתחיל בעצמו, לחנך את עצמו, ועל-ידי-זה יכול לזכות לילדים טובים.

עם כל זאת רגיל מוהרא"ש נ"י לומר, אֲשֶׁר לְהוֹלִיד יְלָדִים הִיא זְכוּה אַחַת, וְלָרוּת מֵהֶם רַב נַחַת הִיא זְכוּה שְׁנֵי, וְאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן לְזְכוּת לָרוּת נַחַת מֵהֶם, רַק עַל-יְדֵי תַפְלָה וּבִקְשָׁה.

יועצים

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁכָל אָדָם יֵשׁ לוֹ יוֹעֲצִים שְׂמִיעֵצִים לוֹ מֵהַ לַעֲשׂוֹת, וּבִפְרָטִיּוֹת מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּצַרְכֵי צְבוּר, לוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ יוֹעֲצִים רַבִּים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עֲשִׂירִים, לָהֶם יֵשׁ הִרְבֵּה יוֹעֲצִים, כִּי אוֹהֲבֵי עֲשִׂיר רַבִּים (מִשְׁלֵי י"ד), וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד אִיךָ מִיֹּעֲצִים לוֹ, כִּי עַל-פִּי-רַב כָּל הַצְּרוֹת שֶׁבָּאוֹת לְאָדָם, הֵן רַק עֵקֶב הַיּוֹעֲצִים שְׁלוֹ, שְׂמִיעֵצִים לוֹ עֲצוֹת לֹא נְכוֹנוֹת אוֹ עֲצוֹת מְעַקְלוֹת, כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ אִינְטֵרְסִים עֲצֵמִים, וְעַל-כֵּן הוּא מוֹכֵן לְיַעַץ עֲצוֹת רְעוֹת וְעַקְמוֹת לְזַלְתּוֹ, וּבִפְרָטִיּוֹת אֵלּוֹ שְׁעוֹסְקִים בְּצַרְכֵי צְבוּר, עֲלֵיהֶם לְהִזְהַר מְאֹד מֵאֵלּוֹ הַיּוֹעֲצִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים, כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים אֲנָשִׁים חוֹנְפִים עֲצָמָם לְעוֹסֵק בְּצַרְכֵי צְבוּר, וּמְחַנְיָפִים אוֹתוֹ וּמְדַבְּרִים רַע עַל זַלְתָּם, וְהַכֵּל כְּדֵי שֶׁהֵם יִקְבְּלוּ טוֹבַת הַנְּאֻה וְלֹא זַלְתָּם.

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, שְׂרוּאִים בְּחוּשׁ, שְׂעַל-פִּי-רַב כָּל הַמַּחְלָקוֹת הַנִּצְעָשׂוֹת בֵּין אֵלּוֹ הַעוֹסְקִים בְּצַרְכֵי צְבוּר אוֹ בֵּין מְנַהֲיָגִים, הַכֵּל בָּא רַק עַל-יְדֵי יוֹעֲצֵיהֶם, שֶׁהֵם מִיֹּעֲצִים עֲצוֹת רְעוֹת, וּמְסִיתִים וּמְדִיחִים, וּלְבִסּוֹף הַבְּעֵרָה לְלֵהֵב יִצְאָה, וּמִזֶּה בָּאוֹת כָּל הַצְּרוֹת וְהַמַּחְלָקוֹת.

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, שְׂעֵצָה אַחַת יֵשׁ נֶגֶד הַיּוֹעֲצִים, אִם הֵם מִיֹּעֲצִים לָךְ לְהַכְנִס לְאִיזוֹ מַחְלָקָת אוֹ אִיזוֹ שְׁנֵאָה, תִּדַּע כִּי יוֹעֲצִים שֶׁל שְׁקֵר הֵם, וְצָרִיךְ לְבַרַח מֵהֶם כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאִשׁ שׁוֹרְפָת, כִּי

המחלֶקֶת מְכַלָּה אֶת הַכֹּל; וְעַל-כֵּן אִם הַיּוֹעֲצִים שְׁלָךְ מִיְעֲצִים לָךְ נִגְדוּ אִיזָה אָדָם וְכו', וְשִׁתְחַזִּיק עִמּוֹ בְּמַחֲלָקֶת, תִּדְעַ שְׁהֵם יוֹעֲצִים רָעִים, וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מֵהֶם מְאֹד, לֹא-כֵן אִם הַיּוֹעֲצִים הֵם אֲנָשִׁים מְתוּנִים, וְתָמִיד מִיְעֲצִים לְבָרוּחַ מִמַּחֲלָקֶת, וְלַחֲפֹשׁ רַק אַחַר הַשְּׁלוֹם, תִּדְעַ שְׁאֵלוֹ הֵם יוֹעֲצִים טוֹבִים, וְכֹדָאֵי לְשִׁמְעַ לָהֶם, כִּי הָעֶקֶר תְּלוּי בְּדַבָּר זֶה — כִּפִּי שְׁמִיעֲצִים לְאָדָם לְקַרֵב אֶת זְלוֹתוֹ, שְׂוִיהַ מַגְלָה טָהוֹר לְבָבְסָ, אִיךְ שְׁכָל עֲנִינָם הוּא אֲמֶת, כִּי (זְכַרְיָה ח' י"ט): "וְהָאֲמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְבּוּ"; הֵינּוּ שְׁהֵם הוֹלְכִים יַחַד, לֹא-כֵן כְּשִׁמְסִיתִים אוֹתוֹ לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלָקֶת, זֶהוּ עֶקֶר הַשְּׁקָר, כִּי הַשְּׁקָר שׁוֹנֵא אֶת הַשְּׁלוֹם.

וּסְפַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי כָל מַה שְּׁחָלַק הָרַב מִסְּאוּרָאן עַל מוֹהֲרַנ"ת ז"ל הִיָּה בְּגִלְלַל יוֹעֲצִיו, שְׁהִבִּיאוֹ לְפָנָיו תָּמִיד לְשׁוֹן-הָרַע אַחֲרַ עַל מוֹהֲרַנ"ת ז"ל, וְיַעֲצוּ לוֹ עֲצוֹת רָעוֹת, וְלַעֲת זִקְנָתוֹ שְׁחָלָה מְאֹד כִּידוּעַ, הִבִּיאוֹ פְּעַם יוֹעֲצִיו לְשׁוֹן-הָרַע חֲדָשׁ עַל מוֹהֲרַנ"ת ז"ל, עֲנָה וְאָמַר לָהֶם: תִּפְסִיקוּ כְּבָר עִם הַסְּפוּרִים וְהַעֲצוֹת שְׁלָכֶם, רְאוּ בְּאִיזָה מַצְבַּ אֲנִי נִמְצָא... וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י: רוֹאִים מִזָּה אֶת גְּרִיעוֹת הַיּוֹעֲצִים הָרָעִים, אֲשֶׁר הֵם גּוֹרְמִים עִם עֲצוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת לְמַה שְּׁגוֹרְמִים — לְמַחֲלָקֶת וְלִשְׁפִיכוֹת דָּמִים מִמֶּשׁ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר תָּמִיד צְרִיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל עֲצָה רַק עַל שְׁלוֹם, אֲבָל עֲצָה עַל מַחֲלָקֶת צְרִיכִים לְבָרוּחַ מִמְּנָה כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ לוֹהֶטֶת, אֲשֶׁר שׁוֹרְפֶת אֶת כָּל מִי שְׁכָא בְּקַרְבָּתָהּ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁרַבְנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲרַן, חֶלֶק א', סִימָן ז'): עֶקֶר הַעֲצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת צְרִיכִים לְקַבֵּל רַק מֵהַצַּדִּיק הָאֲמֶת, אֲשֶׁר כָּל הַעֲצוֹת שְׁלוֹ הֵן כְּלָן זֶרַע אֲמֶת, עֲצוֹת קְדוּשׁוֹת, עֲצוֹת נְכוֹנוֹת, עֲצוֹת מַעֲלָמָא דְאֲתִי, הֵינּוּ כִּי הַעֲצוֹת שֶׁל אָדָם בְּזָה הָעוֹלָם הֵן עֲצוֹת שֶׁל מַה בְּכָה, כִּי הֵלֵא הוּא בְּעֲצֻמוֹ נִמְצָא בְּגִשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל-כֵּן מַה שְׁוֹת הַעֲצוֹת שְׁלוֹ?! מַה שְּׁאִין בֵּן הַעֲצוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמֶת, אֲשֶׁר הוּא דְבוּק בְּחֵי הַחַיִּים עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה,

עצותיו הן עצות קדושות, אשר יכולים להצליח בהן לנצח, והן נקראות עצות אמתיות, כי העצות של העולם הזה, אשר אינן קשורות אל העולם הבא, אינן עצות פלל, כי יש (קהלת ה'): "עשר השמור לבצעליו לרעתו"; ועל-כן צריך תמיד לבקש ממנו יתברך, שהעצות שלו תהיינה רק מהצדיק האמת, אשר אז נכון לבו יהיה ובטוח שמקבל עצות אמתיות, אשר יצליח בהן בין בעולם הזה ובין בעולם הבא.

(ותמיד מעורר אותנו מוהרא"ש נ"י, שנוזה להטות אָזנינו אל עצות רבנו ז"ל, ורק מה שרבנו ז"ל אומר, זה צריכים לקיים בדרך רבנו ז"ל ולא יותר, ואמר, שזה היה עקר הצלחתו בימי נעוריו, שלא הכיר את אף אחד מאנשי שלומנו, רק התמיד בספרי רבנו ז"ל, ומה שרק ראה בספרי רבנו ז"ל קיים, ולא היה אכפת לו שום דבר, ודיקא על-ידי-זה הצליח).

ואמר מוהרא"ש נ"י: היום יש כל מיני דעות משנות בין אנשי שלומנו, אשר אין להם שום מקור בספרי רבנו ז"ל, ומבלבלים סתם את האנשים בכל מיני דמיונות והבלים, וקורים לזה "עבודות", ולבסוף אנשים אשר הולכים בעצתם, נופלים ונתקרים לגמרי, עד אשר נתרחקים לבסוף מרבנו ז"ל לגמרי; ועל-כן אשרי מי שאינו מבלבל את עצמו משום ברִיה, רק מקבל את דעתו והשקפתו ועצותיו בחייו רק מספרי רבנו ז"ל לבד, שאז יצליח דרכו.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר פעם דבר רבנו ז"ל עם אנשי שלומנו בלילה בעניני עבודת השם יתברך כדרכו, ובתוף פה התפלל אחד מאנשי שלומנו בבית-המדרש תפלת ערבית, וכשהגיע בתפלתו למלים "ותקננו בעצה טובה", חטף את התבות האלו, ענה ואמר רבנו ז"ל לאנשי שלומנו: הראיתם איך שאדם זה חטף את הקטע של התפלה הזו, הלא תפלה זו: "ותקננו בעצה טובה", ראוי לו לכל אדם לומר במתינות ובדבקות גדולה,

כי כִּמָּה צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל עֲצָה טוֹבָה, וּבְכֵל עֲצָה טוֹבָה
 אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְזוּז בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי צָרִיכִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
 עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת נֶגֶד יְצָרוֹ הָרַע שְׂבוּעַר בּוֹ מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם, וּמִבְּלִבּוֹ
 וּמִכֻּבְּטָלוֹ מְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

יְדִיעָה

מוהרא"ש נ"י אָמַר: עֵקֶר הַתְּכֵלִית הִיא, שֶׁהָאָדָם יֵדַע שֶׁהוּא
 עֹדֵן בְּבַחֲיַנַת מִסְפֵּן, הֵינּוּ שְׂעֵדִין לֹא הַתְּחִיל וְאִינוּ יוֹדְעֵ כְּלוֹם,
 וְעַל-יְדִי-זֶה יִהְיֶה בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר חֶכֶם, כְּמוֹ הַיֵּצֵר הָרַע הַנִּקְרָא
 מִסְפֵּן וְחֶכֶם, אֲשֶׁר זֶה מֵה שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים עַל הַפְּסוּק
 (דְּבָרִים ו'): "לֹא מִרְבֶּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חִשַּׁק ה' בְּכֶם" וְכוּ', "כִּי
 אַתֶּם הַמְעֵט מִכָּל הָעַמִּים" וְדַרְשׁוּ, כִּי אַתֶּם מִמְעִיטִים אֶת עֲצָמְכֶם,
 הֵינּוּ שְׂאוּחִזִּים אֶת עֲצָמְכֶם לְכָלוֹם, שְׂעֵדִין לֹא הַתְּחִלְתֶּם וְעֹדֵן
 רְחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים תָּמִיד אוֹחִזִּים אֶת עֲצָמָם
 בְּמִדְרָגָה זוֹ — שְׂעֵדִין לֹא הַתְּחִילוּ וְעֹדֵן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלוֹם,
 וְעַל-יְדִי-זֶה זוֹכִים בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר לֵהִיּוֹת חֲכָמִים בְּאַמַּת.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י: אִם אָדָם יַחֲשֹׁב תָּמִיד שֶׁהוּא כֹּבֵר יוֹדְעַ
 וְהוּא כֹּבֵר מִבֵּין וְכוּ' וְכוּ', אַף פְּעַם לֹא יוּכַל לְלַמַּד שׁוֹם דְּבַר, וְהוּא
 כְּדָגְמַת הַיֵּצֵר הָרַע, שֶׁהוּא מְלֵךְ, הֵינּוּ שְׁחוּשָׁב שְׂיוֹדְעַ הַכֹּל, אֲבָל
 לְאַמַּתוֹ שֶׁל דְּבַר הוּא זָקֵן וְכֹסִיל, כִּי אֵינּוּ יוֹדְעַ כְּלוֹם, מֵה שְׂאֵין
 בֵּן אִם מִחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ, שְׂעֵדִין אֵינּוּ יוֹדְעַ וְאִינוּ מִבֵּין וְכוּ',
 עַל-יְדִי-זֶה תָּמִיד יִלְמַד מִשֶּׁהוּ מִכָּל אֶחָד, כִּי יוֹדְעַ שְׂעֵדִין אֵינּוּ
 יוֹדְעַ.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שֶׁלְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (קִנִּים
 ג'): תְּלַמְדֵי חֲכָמִים כָּל זְמַן שְׂמִזְקִינִים, דַּעְתָּם מִתְיַשְׁבֵּת עֲלֵיהֶם,

כי מצעירותם ומקטנותם התחילו להתבודד אליו ותברך, וללמד את התורה הקדושה, והולכים באפן הזה, שעדין אינם יודעים כלום, וממילא לומדים בכל יום דברים חדשים, ואפלו שלמדו את הדבר כבר אף פעמים, בכל אפן אצלם זה חדש בכל יום, ועל-ידי-זה נעשים חכמים, מה שאין בן זקני עמי הארץ, כל זמן שמזקנים, דעתם מטפשת עליהם (שם), כי אומרים: אנו כבר יודעים ואנו כבר מבנים וכו', וכן רואים בחוש את זקני עמי הארץ, שאומרים תמיד על עצמם, שהם יודעים הכל ומבנים הכל, ולכן נשארים כסילים גדולים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: היצר הטוב תמיד מעורר את האדם להסתפל על הקדוש-ברוך-הוא ועל החיות אלקות שבכל דבר, ולדבר עם אנשים דבורי אמונה והתחזקות וכו', ועל-ידי-זה זוכה בסופו של דבר להיות חכם אמתי, מה שאין בן היצר הרע אומר לאדם, שאין בזה דבר, ומי צריך את זה וכו', ועל-ידי-זה נשאר כסיל גדול.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר לכל זה זוכים, על-ידי שאדם זוכה ללמד תורה ולהתקרב לצדיקים אמתיים, כי הם מכניסים בו את הידיעות האלו, שידע שעדין אינו יודע כלום, וידע שהוא צריך להתקרב אליו ותברך, וכן מצד שני מאירים בו את אורו ותברך, שלא יחשב, חס ושלום, שכבר התרחק ממנו ותברך ולא צריכים אותו וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו שבגשמיות מי שאינו מוצא חן בעיני השני, אף-על-פי שיכול לדבר עמו ולבקש ממנו כל מיני דברים, אף מחמת שאינו מוצא חן בעיניו, לא יבנסו דבריו בלבו וכו', בן הדבר ברוחניות, ככל שאדם חוטא יותר, הוא בונה לעצמו מסכים המבדילים, עננים שחורים שמסתירים ממנו את הקדוש-ברוך-הוא, עד שאינו מרגיש אותו ותברך, עד שנופל

בְּדַעְתּוֹ שְׂאִין לוֹ חֵן אֶצְלוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְכַבֵּיכּוֹל חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ
 אֵינּוּ צָרִיךְ אוֹתוֹ, וְלִכֵּן אֵינּוּ מִבְקָשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְאוֹמֵר: מִי
 צָרִיךְ אוֹתִי, וּמִי יִשְׁמַע אוֹתִי וְכוּ', אֲבָל בְּאַמַּת זֶה אֵינּוּ כֵּן, כִּי
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ מְעִילָא לְעֵלּוּל מְשַׁכֵּל עֲלִיוֹן
 לְשַׁכֵּל תַּחְתּוֹן לְכֹל יְהוּדֵי, לְקַרֵּב אוֹתוֹ וּלְהַחְזִיר אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
 וּמִי שְׂזוּכָה לְלַמַּד תּוֹרָה, זוֹכֶה לְהִבִּין אֶת הָעֲנִיָּן הַזֶּה, כִּי נִמְשָׁךְ
 עֲלָיו חֵן גָּדוֹל, וּמִבֵּין, שְׁפָל מִי שְׂאוֹמֵר לוֹ שְׂאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר אֵלָיו
 יִתְבַּרֵּךְ וְלֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ מְלַמְעֵלָה וְכוּ', הַכֹּל שְׂטִיּוֹת וְהַכְּלִים,
 כִּי אִם זוֹכֶה לְלַמַּד תּוֹרָה, מִבֵּין שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ,
 וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינּוּ רַחוּק מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂזָה מַה שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (ירושלמי, חגיגה, פֶּרֶק א', הַלְכָה ו'), שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָמַר: הַלְוֵאֵי
 אוֹתִי תַעֲזוּבוּ וְתוֹרָתִי תִשְׁמְרוּ, כִּי הַמְּאֹר שְׂבִיהַ יִחְזִירוּנוּ לְמוֹטָב; הֵינּוּ
 אֶפְלוּ אִם יִהְיֶה בְּתַכְלִית הַרְחוּק, וַיִּחַשֵׁב שֶׁהוּא כָּבֵד כָּל-כָּף רַחוּק
 מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ עַד שְׂאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ
 וְכוּ', עַל-יְדֵי שֶׁיִּלְמַד תּוֹרָה וְכוּ', יַדַּע וַיִּרְאֶה שֶׁזוֹ שְׂטוּת, וּבְאַמַּת הַכֹּל
 אֵלְקוּת, וְלֹא שִׁיךְ לְהַתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְזֶה עָקֵר הַכַּח שֶׁעֲמַד לְעַם
 יִשְׂרָאֵל בְּכֹל יְמֵי הַגְּלוּת הַקְּשִׁים, שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם צָרוֹת וַיִּסּוּרִים מִכֹּל
 אַמּוֹת הָעוֹלָם וְכוּ', הַכֹּל הִיָּה רַק בְּזָכוֹת כַּח הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שְׂזָכוּ
 לְלַמַּד, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְעַבֵּר עַל הַכֹּל.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: הַתּוֹרָה מְגַלֶּה לָנוּ אֵיךְ שְׂבָכָל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה — דוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, יֵשׁ אֵלְקוּת, מִכֵּיִן שְׂבָכָל דְּבָר
 יֵשׁ הִלְכוּת שְׂשִׁיכוּת אֵלָיו, כִּי לְהִיכֵן שֶׁהָאָדָם יֵלֵךְ תַּהֲיִינָה לוֹ
 מְצוּוֹת לְקַיֵּם, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית, יֵשׁ לוֹ מְזוּזוֹת לְשִׁים, וְאִם יֵשׁ לוֹ
 שְׂדֵה, יֵשׁ לוֹ מְצוּוֹת אַחֲרוֹת שֵׁם וְכוּ' וְכוּ', נִמְצָא שֶׁמִּכֹּל מְקוֹם
 יְכוּל לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמִמֵּילָא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה יְכוּל לְהַתְקַרֵּב
 אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי הֵיא מְאִירָה לְאָדָם אֶת הַמַּח, שֶׁמִּבֵּין שֶׁיְכוּל לְחַזֵּר
 אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שצריך ללמד תורה בכח, ובאמת ללמוד תורה צריכים להכניס את כל הכחות וכו', ועקר הפח הוא, שהאדם יוכל לשבת על מקום אחד, ולא יזוז משם בזמן למודו, כי רואים בחוש, אשר בשעה שהאדם מתישב ללמוד וכו', תמיד תהינה לו כל מיני טרדות — הנה יש לו טלפון, והנה צריך לסדר סדורים, והנה צריך ללכת, ולפתע נעשה רעב או עיף וכו', ולכן עקר הפח צריך בזה, שיוכל לישב על מקום אחד, וידע שעכשו צריך ללמד, ושום דבר בעולם לא יוכל להזיז אותו ממקומו, ואם יאחז בזה, יוכל להצליח מאד בלמוד התורה הקדושה, ויזכה לחזר אליו יתברך, ולבטל ממנו את היצר הרע.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר חכמינו הקדושים אומרים (קדושיין ל'): אם פגע בך מגול זה משכהו לבית המדרש, הינו כי אם פגע באדם מגול זה — הינו היצר הרע, והכשיל אותו במה שהכשיל וכו', ועשה אותו מלכלף ומגול וכו', ועדין עושה מה שעושה, שלא יתיאש בשום פנים ואפן שבעולם, רק ימשך אותו לבית המדרש, הינו שישב ללמד תורה בהתמדה, ואז יבטל ממנו לגמרי את היצר הרע; אשרי לו! וזה עקר הידיעה שצריך האדם להכניס בעצמו — לדבק את עצמו בתורה הקדושה, ולדעת שעדין אינו יודע כלום, ואף-על-פי שחושב ומבין, שבודאי לפי מעשיו, כבר לא צריכים אותו, ואינו שנה כלום וכו' וכו', כל מיני דמיונות ופתוים וכו', תמיד ילמד תורה, ועל-ידי-זה יוכל באמם לחזר אליו יתברך; אשרי לו ואשרי חלקו.

יחודים

מוהרא"ש נ"י הִיָּה תָּמִיד חוֹזֵר וּמְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְדַבֵּק אֶת מַחֲנוּ
בו יתְּבַרֵךְ, וְלִהְיוֹצִיא מִכָּל דָּבָר שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים וְרְמִזִּים
וְהַתְּעוֹרְרוֹת לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יתְּבַרֵךְ בְּאַמְתּוֹ; וְאָמַר, שָׂאֵם יִהְיֶה לְאָדָם
אֲפֹלוּ קִצַּת שְׂכָל וַיֵּשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי, יִזְכֶּה לִרְאוֹת וְלִשְׁמַע מִכָּל דָּבָר
רְזִין נִפְלְאִים וַיִּחְוִדִים קְדוּשִׁים, וַיִּתְּלֶהֱב לְבוֹ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ
מִכָּל פֶּרֶט וּפְרֵט שְׁעוֹבֵר עָלָיו בַּחַיִּים.

וּבִשְׁעָה שֶׁקִּבַּל מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת הָאֲשׁוּר הָאֲחֵרוֹן לְבָנוֹת אֶת
בֵּית-הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל שֶׁבִּיבְנָאֵל עִיר בְּרֶסֶלֶב, אֲשֶׁר חִפָּה לָזֶה בְּכַלְיוֹן
עֵינַיִם זָמַן רַב מְאֹד, אָמְרוּ לוֹ אַז, שְׂכָל הָעֵנִין כְּבָר מְסֻדָּר בְּאִפְסֵן הַטּוֹב
בְּיוֹתֵר, רַק מְחַפִּים לְחַתִּימַת אֵיזוֹ אִשָּׁה אַחַת שֶׁשָּׂמָה אֲרִיתָא, וּכְשֶׁשָּׁמַע
מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת זֶה, נִתְּלֶהֱב מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר: עֲכָשׁוּ הוּא
מִבְּטָח שֶׁיַּעֲבֹר כָּל הַדָּבָר בְּשָׁלוֹם, כִּי הוֹדִיעוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁעַם
עוֹד קִצַּת תְּפִלָּה יִזְכֶּה לִפְעַל הַכֹּל, כִּי אִם לֹא חָסַר רַק חַתִּימַת הָאִשָּׁה
אֲרִיתָא הַנַּ"ל, אַזִּי בְּוֹדָאֵי יַעֲבֹר הַכֹּל בְּשָׁלוֹם... וּכְשֶׁרָאָה מוֹהֲרָא"ש
נ"י שֶׁאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ אֵינָם מְבִינִים אֶת כּוֹנֵנוֹת הַקְּדוּשָׁה, אַזִּי שָׁאַל
אוֹתָם: מִי מִכֶּם זוֹכֵר אֶת דְּבָרֵי הָאֲרִיזוֹ"ל בְּכוֹנֵנוֹת "שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה",
וּכְשֶׁלֹּא נַעֲנָה, צִוָּה לְהִבְיֵא אֶת סֵדוֹר הָאֲרִיזוֹ"ל, וְהִרְאָה לָהֶם מַה
שְׁמוּבָא שָׁם (בְּסֵדוֹר "חֻמְדַּת יִשְׂרָאֵל" בְּהַתְּחַלַּת הַתְּפִלָּה), שֶׁהָאוֹמֵר
שָׁם זֶה הַקְּדוּשׁ בְּ"שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה", אֵינֵן תְּפִלָּתוֹ חוֹזֵרֵת רִיקָם, וְהוּא
שָׁם: אֲרִיתָא"א, וְהוּא רֵאשִׁי תְּבוּת: אֶחָד רֵאשׁ אֶחָדוֹתוֹ רֵאשׁ
יִחּוּד תְּמוּרָתוֹ אֶחָד, עֵינֵן שָׁם; הֲרִי בְּשֵׁם הָאִשָּׁה הַנַּ"ל מְרַמֵּז הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ הַזֶּה, וְרַמְזוֹ לִי בְּזֶה שְׁעַם עוֹד קִצַּת תְּפִלָּה בְּוֹדָאֵי יַעֲבֹר
כָּל הָעֵנִין בְּשָׁלוֹם, וְלֹא יִחְזְרוּ הַתְּפִלוֹת רִיקָם... הֲרִי אִם הָאָדָם
מִטָּה אֶת אֲזָנוֹ קִצַּת לְמַה שֶּׁהוּא שׁוֹמֵעַ, הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא וְרְמִזִּים
וַיִּחְוִדִים קְדוּשִׁים מִכָּל פֶּרֶט וּפְרֵט.

וּבְאַמְתּוֹ בְּעֵנִין הַיִּחְוִדִים הַקְּדוּשִׁים, מוֹהֲרָא"ש נ"י הוּא חַדוּשׁ

נורא ונפלא מאד, ומכל פרט ופרט הוא מיחד יחודים קדושים חדשים לגמרי, וכמו שגלה לנו קצת מזה מפעם לפעם, ופעם כשנשבר שעון-היד של מוהרא"ש נ"י, אמר לנו, שכנראה הוא צריך לקנות שעון חדש, אבל השעון מכרח להיות עם מספרים... והבנו אז מפיו הקדוש, שבכל הסתכלות על מספרי השעון, הוא מיחד ומצרף יחודים קדושים וטהורים, ואז שאל אותו אחד מאנשי שלומנו: למשל, עכשו השעון שלכם מראה עשרים וחמש דקות לפני שתיים, (הינו המחוגים של השעון מראים על מספר שבע ומספר שתיים), ועל מה זה מרמז? ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י כלאחר יד פונה פשוטה, שזה מרמז שהכל הוא רק יד ה', וגם מה שהשעון שלי נשבר, זהו גם-כן רק יד השם, כי שתי פעמים שבע עולה ארבע עשרה, שהוא מספר י"ד, וכזה מזכירים לי, שאסתכל רק על ההשגחה של השם יתברך, וגם אותיות י"ד בהפוך אותיות הוא די, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים: מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותי די. (וכל זה ענה לנו מוהרא"ש נ"י כלאחר יד על-פי פשוטו, מלבד רזי נסתרות פנויותיו הקדושות בכל ענין).

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י: יש לי יחודים חדשים על כל פרט ופרט, וזה כל-כך רגיל אצלי, עד שזה נעשה בודעתי בדרך ממילא מעצמו, כמו היחודים שיש לפני כל למוד ולמוד, גם באלו יש לי יחודים חדשים שאינם מבארים בכתבי האריז"ל, וכן בציצית ובתפלין יש לי "לשם יחוד" חדש לגמרי, שבו כלולות כל הפונות של ציצית ותפלין וכו', כי היחודים המבארים בכתבי האריז"ל, הם רק בדרך כלליות, אבל יכולים לבנות מהם בנינים מפארים ונפלאים מאד עד אין שעור ואין תכלית, העקר הוא שלא יחדש האדם איזו הלכה חדשה על-פי דברים אלו, אבל כל זמן שאין הענין נוגע להלכה, אזי מתר לבנות לעצמו בנינים נוראים ברוחניות, אשר עין לא ראתה אלקים זלתך יעשה וכו'.

והזכיר אז גם כן למשל היחודים המבארים בכתבי האריז"ל על ליל שבת-קדש, (כגון יחוד הדעת, עין שער רוח הקדש, יחוד י"ג), ואמר, שזה רק יחוד כללי בעלמא, ועל זה יכולים לבנות בנינים נפלאים עד מאד, ודבר אז מהיחודים הקדושים שיכולים ליחד בליל שבת-קדש בשעת הסעדה וכו', ויתבאר מזה במקום אחר, בעזרת השם יתברך.

כֶּסֶף

מוהרא"ש נ"י אמר: מי שרוצה באמת להרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, הינו שידע שהוא יתברך נמצא אתו, עמו ואצלו, צריך להוציא ממנו את תאות הממון לגמרי, הינו כי מי שרוצה להרגיש אותו יתברך תמיד, איך שהוא משגיח עליו, צריך להיות בטל ומבטל אליו יתברך לגמרי, עד שלא תהיה לו שום שיכות לכסף, כי כל עוד יש לו שיכות לכסף, הוא מסתיר ומעלים מעצמו את אור השם יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מוהרנ"ת ז"ל אומר (לקוטי-הלכות, ברפת השחר, הלכה ה'), שעקר הצדקה היא לתלמיד חכם שמחפש חדושי תורה, כי על-ידי שמחפש חדושי תורה, ממשיך את השכינה בעולם, ומי שנותן לו צדקה, יש לו חלק בזה, ולכן דיקא על-ידי שמשפר תאות ממון, ונותן צדקה לתלמיד חכם אמתי וכו', על-ידי-זה יזכה להשגחה שלמה, ויזכה להרגיש אותו יתברך תמיד על פניו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כסף הוא מלשון פסופים, כי באמת עקר התכלית שאליה ירדנו לזה העולם היא, כדי שנוזכה לכסף

וּלְהַשְׁתַּוְּקֵק אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ, כִּי זֶה עֵקֶר שְׁעֵשׂוּעֵיו יתְבַרֵּךְ — שְׁמַתוּךְ
הַגּוֹף הַגִּשְׁמִי, הַעֵב וְהַגֵּם שֶׁל הָאָדָם, וְעַם כָּל הַיְרִידוֹת וְהַהִסְתָּרוֹת
וְכוֹי שְׁעוֹבְרוֹת עָלָיו, יִזְכֶּה לְכֶסֶף וְלְהַשְׁתַּוְּקֵק אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ, וְלִהְבִּין
וְלִהְשִׁיג, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְקָרָה כָּלֵל, וְהַכֵּל מְשַׁנֵּחַ בְּהַשְׁנָחָה פְּרֻטִית,
וְעַל-יְדֵי שְׁאָדָם זוֹכֶה לְהַשְׁתַּוְּקֵק אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַשִּׁיךְ
עַל עֲצָמוֹ הַשְׁנָחָה שְׁלֵמָה מִמֶּנּוּ יתְבַרֵּךְ, כִּי כִּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְמַשִּׁיךְ
אֶת עֲצָמוֹ אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ, כֵּן כְּבִיכּוֹל הוּא יתְבַרֵּךְ מְמַשִּׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ
אֱלֹיו.

וְסֵפֶר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂרָבִי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי נֹסַע פְּעַם עִם
מוהֲרַנ"ת ז"ל בְּחֹרֶף, וְהָיָה שְׁלֵג כָּבֵד מְאֹד בְּחוּץ, וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים
לְהַשִּׁיג עֲגָלָה, וְהַכְרָחוֹ לִילֵךְ רַגְלִי, וְסָחְבוּ שְׁנֵיהֶם מְזוּדוֹת כְּבִדוֹת
וְכוֹי, וְכֵךְ הִלְכוּ, וְהָיָה רַבִּי אֶפְרַיִם מְתַאַנֵּחַ וְאוֹמֵר — אֵיךְ כָּבֵד
זוֹכִים לְבוֹא הַבֵּיתָה, אֵיךְ מְגִיעִים כְּבֵד הַבֵּיתָה, וְאָמַר לוֹ מוהֲרַנ"ת
ז"ל, וְכִי מָה כָּבֵד יִהְיֶה כְּשֶׁתִּחְזֹר הַבֵּיתָה, הָאֵם שֶׁם יִהְיֶה לָךְ טוֹב,
הֲלֹא יִהְיֶה לָךְ מְגִיעוֹת וּמְרִירוֹת מְאֻשְׁתָּךְ וְיִלְדִיךָ וְכוֹי? ! אָבֵל אָנִי
כּוֹסֵף וּמְשַׁתַּוְּקֵק לְהַגִּיעַ כְּבֵד אֶל הַבֵּית הָאֲמִתִּי וְהַנְּצָחִי, כִּי כָּל
רְצוֹנוֹתָיו וְכֹסוּפָיו שֶׁל מוהֲרַנ"ת ז"ל הָיוּ, אֵיךְ זוֹכִים לְחֹזֵר אֱלֹיו
יתְבַרֵּךְ, וְאֵיךְ זוֹכִים לְהַגִּיעַ אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ וְכוֹי.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: מַחֲמַת שְׁאֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּזֶה הָעוֹלָם, וְזֶה
הָעוֹלָם מְלֹא הַסְתָּרוֹת וְכוֹי לִכְן בְּמָקוֹם לְרוּץ וְלִכְסֹף אַחֲרָיו יתְבַרֵּךְ,
כָּל הָעוֹלָם רָצִים אַחַר שְׁטִיּוֹת וְהַבְּלִים, וְעֵקֶר הַשְּׁטוֹת וְהַהֲבֵל שְׁכַלֵּם
רָצִים אַחֲרָיו הוּא הַכֶּסֶף, וְכִמוֹ שְׂרוּאִים בְּחוּשׁ, שְׁכַלֵּם הוֹלְכִים לְעַבֵּד
וְרוֹצִים לְעֲשׂוֹת עוֹד כֶּסֶף וְעוֹד כֶּסֶף וְכוֹי, וּבְאֵמַת בְּפִנְיֵימִיּוֹת הָעֲנִין
יֵשׁ כְּוָנָה מֵאֵתוֹ יתְבַרֵּךְ, שְׁעַל-יְדֵי הָעֵסֶק שִׁתְּעַסֵּק בְּעֵסְקֵי הָעוֹלָם
הַזֶּה בְּפִרְנֶסָה וְכוֹי, גַּם מִשֶּׁם יִחְזֹר אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ וְכוֹי, וְלִכְן נִקְרָא
כֶּסֶף מְלִשׁוֹן כְּסוּפִים, כִּי מוֹשְׁכִים וּמְגַלְגָּלִים עִם הָאָדָם בְּאִפְן כְּזֶה,
שִׁיחְזֹר אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם שֶׁרַק נִמְצָא שֶׁם, יִכְסֹף וְיִשְׁתַּוְּקֵק
אֱלֹיו יתְבַרֵּךְ.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם אדם זוכה ויש לו באמת פסופים רק אליו יתברך, אז כבר אינו צריך לדאג כלל על כסף, כי הוא יתברך עוזר לו ולא חסר לו דבר, ואיך זוכים לזה? על-ידי שמשברים תאות ממון לגמרי, הינו שיהיו פסופיו ותאוותיו אליו יתברך ולא אל הכסף הגשמי, ואז ממילא ימשך עליו גם שפע גשמי, והעקר שיהיה בלב אמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ג), אשר עקר שבירת תאות ממון הוא על-ידי צדקה, הינו שמרגיל את עצמו לתן צדקה, ואינו עושה מציאות מהכסף שלו, מה שאין כן מי שעושה מציאות מכספו, לא יתן צדקה, וכמו שמספר רבנו ז"ל (ספורי מעשיות, מעשה י"ב), שאנשי המדינה של עשירות, אצלם היה אסור גמור לתן צדקה, כי איך יוכלו לתת את השפע שהשפיע עליהם השם יתברך כביכול, כי כל רצונם וכסופם היה אל גשמיות הכסף, ולכן לא היו יכולים להפריד ממנו ולתן ממנו צדקה, ואם אדם זוכה לתן צדקה לעני, על-ידי זה הוא מגלה שבאמת הכסף אינו העקר אצלו, רק העקר הוא הפסופים אליו יתברך, וממילא אם בא אליו עני ואומר לו שאין לו מה לאכל, מיד הוא נותן לו את כספו וכו', כי זה עקר תכלית הכסף — שאדם יכסף אליו יתברך, ויזכה לקיים מצוותיו יתברך וכו', הינו כי מגלה את אמונתו בו יתברך, שיודע שהנה הקדוש-ברוך-הוא השפיע עליו ממון, והנה הוא צריך להעביר את הממון אל אחרים בשביל לקיים מצוותיו יתברך, ולעזר ליהודים אחרים וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: על-ידי שאדם בוער תמיד אל כסף, הוא יכול להשרף ממש, רחמנא לצלן, כי מהיכי תיתי בודאי אדם צריך פרנסה לפרנס את אשתו ובניו, ולשלם שכר דירה וחשבונות וחובות וכו', אבל אם, רחמנא לצלן, כל לבו רק בוער וכוסף ומשתוקק אחרי כסף, הרי הוא נשרף ממש, ועל-ידי שאדם נותן צדקה, זוכה לקרר את חמימות לבו שלא

ישרף, רחמנא לצלן, על-ידי תאות ממון, כי על-ידי שנותן צדקה, מגלה טהר לבו, שמאמין בו יתברך ונותן ליהודי שני, ואינו דואג מה יהיה ומאיפה יהיה לו עוד כסף וכו', ועל-ידי-זה זוכה לקרר לבו מן התאוה הזאת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבצענין צדקה צריכים הרבה לבקש ממנו יתברך, לזכות לתת צדקה לעניים הגונים, וכן ללמד הלכות צדקה באופן שידע איך לתת ולמי וכו', כי על-ידי שנותנים צדקה לכל מיני צבועים, רחמנא לצלן, נופלים בנאוף, כי צדקה היא תקון הברית, אך אם משפיע למקום לא טוב, הוא כמו פגם הברית ממש (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רס"ד), ואם נותנים צדקה לעניים הגונים וכו', נעשה מזה יחוד ברכה קדשה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ט"ו).

ואמר מוהרא"ש נ"י: אף שצריך להזהר למי נותנים, אבל מצד שני אסור לשלח אף יהודי ריקם, ולכן גם אם חושדים בו, צריכים לתת אפלו קצת, ואפלו כמה פרוטות לכל יהודי שמבקש ממנו צדקה, באופן שלא ישלח אותו בלא פלום, ויפייס אותו ויאמר לו: תאמין לי, שאין לי עכשו לתן לך, ואם היה לי, הייתי נותן לך, כי מתר לשנות מפני השלום, אם חושד בו וכו', ויבקש ממנו שיברך אותו שיהיה לו שפע, ויוכל לתן צדקה, ועל-ידי שמפייס את העני, על-ידי-זה זוכה לאחת עשרה ברכות, וכן יקבל ברכה מהעני.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקר העשירות היא — להיות שמח בחלקו תמיד, ולשמח עם מה שנתן לו הקדוש-ברוך-הוא, כי הרי עקר כסופיו הם אחריו יתברך, ושלא יהיה אץ להעשיר, שזה סימן שרודף אחרי גשמיות הכסף, ואינו כוסף באמת אחריו יתברך, שאדם כזה אף פעם אינו שמח בחלקו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אדם הראשון נתקלל בקללת "בזעת אפיק

תאכל לחם", אשר זהו כלל המריבות והמרירות והמחלוקת שיש בעולם, כי בכל מקום שיש מחלוקת, בודאי מערב שם כסף, כי מחלוקת באה מקנאה, ועקר הקנאה הוא על הכסף, הינו, כי חושב שאחר מרויח יותר כסף ממנו ויש לו יותר ממנו, ומקנא בו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאין לאדם תאוה לכסף רק אליו יתברך, אז אינו רב עם אף אחד, כי הרי אינו צריך את הכסף של פלוני, וממילא אינו מקנא בו, ולא עוד אלא יש לו כסף יותר ממנו, כי מרגיש כאלו הוא העשיר הגדול ביותר בעולם, וכל הכסף שבעולם בא ממנו, ומה שיך שיקנא במישהו, ומה שיך שיחלק על מישהו.

וספר מוהרא"ש נ"י על איזה עשיר אחד, שהיה בתחלה עני ואביון, ולא היה לו אפלו להוצאות שבת וכו', והקדוש ברוך הוא עזר לו, ונתעשר מאד, והיה מחלק הרבה צדקה, ורואים היום, שהרבה מפרסמים נוסעים אליו, שמא יתן להם כסף, ואולי יוכלו להוציא ממנו מליון או חצי מליון וכו', ובאמת אם היו דבוקים באמת בו יתברך, לא היו צריכים לנסע אל העשיר, רק הוא יתברך היה מזמן להם כסף בלי שום מניעה וכו' כשהיו צריכים, אך מפיון שעקר כסופם הוא אל הגשמיות, צריכים לטלטל עצמם ולנסע ולחפש אחר כסף וכו' וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הצדיקים שכוספים כל ימיהם אליו יתברך, ואין להם שום רצונות וכסופים אחרים רק אליו יתברך, כשזוכים להפשיט את הנשמה מהגוף, רצים מיד אליו יתברך, בלי שום מניעה ועכוב, כי הלא בזה חיו, ולזה השתוקקו; אשרי להם ואשרי חלקם, ואשרי ואשרי מי שזוכה רק לכסף ולהשתוקק אליו יתברך תמיד.

כבוד

מוהרא"ש נ"י אמר, שמי שזוכה להתקרב באמת אל רבנו ז"ל, ומתבודד תמיד עמו יתברך, ומרגיל את עצמו לדבר בכל יום אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו, ומתמיד בדבר זה, אז נלקחת ממנו לגמרי תאות הכבוד, פי אין לו כבר שום תאנה אל כבוד וישות, וזה תלוי בזה, כל אחד פפי התקרבותו אל רבנו ז"ל עם אמת, וכפי שמרבה בתפלה והתבודדות, כך נלקח ממנו כל הענין של כבוד, וכבר אינו עולה בדעתו שום כבוד של הבל, כבוד של הבל עולם הזה, והכל שחוק אצלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת התבטא רבנו ז"ל ואמר בזו הלשון: "דאס גדלות האב איך פון אייך צובראכן" (ו), וסיים מוהרא"ש נ"י, שדבר זה רואים בחוש, שתכף ומיד כשאדם טועם באמת את טעם רבנו ז"ל על ידי רבוי תפלה והתבודדות, כבר אינו חפץ בשום כבוד, וכל הכבוד שנותנים לו, אינו מתפעל ממנו אף לרגע אחד, פי עקר הכבוד הוא כבוד אלקי, שיזכה לדבק את עצמו בחי החיים במלא כל הארץ כבודו, אשר רק זה נקרא כבוד, אבל כבוד אחר, זה כבוד של הבל, ואינו עולה בדעתו כלל כבוד כזה, ואפלו שיכבדו אותו כמו שיכבדו, כבר אינו עושה אצלו שום רשם כלל, פי הוא מרגיש עצמו כמו בול עץ ממש, פי מי שזוכה להיות דבוק בו יתברך, אזי אפלו שיבואו אליו אלפי אנשים, הוא ירגיש עצמו כמו בול עץ.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהרבי מהר"ש, בנו של ה"צמח צדק" ז"ל מליובאוויטש אמר: מנהיג בשעה שנוכנס לומר דברי תורה לפני עדתו, אם אינו חושב ומציר לעצמו איך שפלים עומדים סביבו, ולועגים לו שהוא משגע... ומרגיש כאלו פלים זורקים עליו קלפות של תפוחים ואגוזים... אינו מנהיג כלל, (הינו שמנהיג אמתו כל-כך שבור בעצמו, עד שנדמה לו כאלו הוא חסר דעה לגמרי, וכאלו כל אלו אשר עומדים

(ו) את הגדלות שבחתי מקם.

סביבו צוחקים ממנו, ומחזיקים אותו למשגע... עמד וראה והשתומם מעלת הצידיקים הקדושים, עד שאפלו בשעה שהולכים לומר תורה ברבים, חושבים, כאלו כל אלה שהתאספו סביבם לשמע דברי תורתם, חושבים עליהם כאלו הם חסרי דעה... חס ושלום, והתאספו לראות איזה משגע... חס ושלום, כל-כך שבורים הם בעצמם ונדמים בעיניהם למה שנדמים וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה רואים בחוש, שרבנו ז"ל לקח מאתנו את הכבוד לגמרי, כי תכף-ומיד כשאחד זוכה להתקרב לרבנו ז"ל, כבר מסתכלים עליו כמשנה, עד שאומרים עליו שהוא משגע... (א ברסלבר משוגענער), ואף שקדם החזיקו ממנו מאד מאד, שהוא היה ירא וחרד ועובד השם גדול ומתמיד בלמוד, אבל ברגע שהתקרב אל רבנו ז"ל כבר מתלוצצים ממנו, כי רבנו ז"ל לקח מאתנו את הכבוד לגמרי, שלא יהיה לנו שום חשק לישות ולכבוד, ועל-כן כל מי שהוא מקרב יותר אל רבנו ז"ל, מתלוצצים ממנו יותר ויותר, ומחזיקים אותו למשגע ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה סובב גם בין אנשי שלומנו בעצמם, אף שכל העולם פלו מחזיקים את מי שמקרב אל רבנו ז"ל, כאלו הוא חסר דעה, חס ושלום... וכאלו הוא משגע, חס ושלום... רואים דבר זה גם בין אנשי שלומנו בעצמם, כל מי שיותר מקרב אל רבנו ז"ל מחזיקים אותו למשגע וחסר דעת, חס ושלום... ואפלו אלו, שעליהם בעצמם אומרים בין אנשי שלומנו שהם משגעים, הם גופא חושבים כן על אחרים (שהם במעלה יותר גבוהה בהתקרבות אל רבנו ז"ל)... הינו כי כל מי שהוא במעלה יותר עליונה בהתקרבותו אל רבנו ז"ל, מדברים עליו ומתלוצצים ממנו, ומחזיקים אותו למשגע ולבעל גאווה, וכאלו הוא מחפש כבוד, ומדברים עליו כל דבר אסור...

וסים מוהרא"ש נ"י: נו, עכשו אשאל אתכם, האם זה כבוד, שכל העולם פלו מחזיקים את אנשי שלומנו למה שמחזיקים!...

ובין אנשי שלומנו בעצמם כל מי שמקרב יותר, מחזיקים אותו למה שמחזיקים... עד שכלם מחזיקים ממני מה שמחזיקים... ועכשו אשאל אתכם, איה איפה הכבוד שלי?! ... ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה רואים בחוש, שמי שבאמת מסור לגמרי אל רבנו ז"ל (ער איז אין גאנצן איבער געגעבן צו דעם הייליגן רבי'ן), ומוסר את נפשו להפיץ את תורתו בעולם, נעשה ללעג ולקלס בעיני העולם, ואפלו בין אנשי שלומנו בעצמם, כי כל מי שזוכה להפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, יותר אמת יש בו, וזה סימן שהוא מקרב אל רבנו ז"ל יותר מאחרים, ועל-כן מדברים ממנו ביותר, ומתלוצצים ממנו בכל מיני ליצנות, כי כף הולף דבר רבנו ז"ל (אזוי גייט דעם רבי'נס זאך, ס'איז נעלם נעלם אין גאנצן פון די וועלט), ההכרח שיהיה נעלם מכל העולם, ועל-כן כל מי שעוסק בהפצת אור רבנו ז"ל, אזי הסמ"ך-מ"ם לוקח את עצמו עליו יותר מכלם, והוא צריך לסבל אפלו מבין אנשי שלומנו, שידברו עליו כל דבר אסור ויתלוצצו ממנו וכו'. וסיים מוהרא"ש נ"י: הקדוש-ברוך-הוא הטביע בי צוות ועקשנות דקדושה, שכבר לא יועיל לסמ"ך-מ"ם שום דבר, וכל זמן שאחיה, אגלה ואפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, ואפלו שכל העולם יהיו כנגדי ובצרוף כל אנשי שלומנו... לא יועיל להם שום דבר, אני את רבנו ז"ל מכרח לגלות ולפרסם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בשביל זה בעצמו ראוי לתלמידי היכל-הקדש לשמח מאד מאד, שזכו שלא יחזיקו מהם, ואדרבה שידברו עליהם מה שידברו, כי כף לא תפנס בהם שום מחשבה של ישות וגאות וכבוד, כי רבנו ז"ל כבר דואג שלא יגיע להם כבוד גשמי אלא כבוד אלקי, אשרי מי שזוכה להיות מקרב אל רבנו ז"ל עם אמת.

כַּעַס

מוהרא"ש נ"י אמר אשר אדם צריך לעבד הרבה על מדת הפעס, שיעקר מעצמו את המדה המגנה הזו של פעס וקפדות, שלא יהיה אצלו שום פעס וקפדות על שום בריה שבעולם, ואפלו על עצמו אסור לכעס, ואפלו שפבר עשה מה שעשה אסור לכעס כלל, וכמו שאסור לכעס על אחרים, כמו־כן אסור לכעס על עצמו, כי הפעס הוא עבודה זרה ממש, וחקמינו הקדושים אמרו: כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה, ועוקר את עצמו מחי החיים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל דבר זה האדם צריך לעבד על עצמו יותר מכל המדות הרעות, כי מדת הפעס היא מדה מגנה מאד מאד, עד שיש בני־אדם שהם רוצחים ממש על־ידי מדת פעסם, שמפנים ומרביצים לילדיהם ברציחה כזו ששיכת רק לגוי ולא ליהודי, וכן יש בני־אדם שהם פעסנים ורוצחים כאלו, שהם מרביצים ומפנים את נשותיהם, רחמנא לישוזבן, והכל מצד הפעס והרציחה שנדבקו בהם, ויש בני־אדם שתמיד מרביצים ומפנים את זלזלתם, והם רוצחים ממש, והכל בא מחמת מדת הפעס, וצריך לעקר ממנו את המדה המגנה הזו של פעס וקפדות, ואפלו מי שהוא שוטר או חייל או יש לו משרה צבורית, שההכרח לו להיות פעס בכעס, עליו לשמר על עצמו מאד להתאפק, שלא יהיה רוצח ולא יכה מכות רצח, אשר דבר זה בא מפעס ומקפדות, ובאמת גלה לנו רבנו ז"ל, שכל הפעס בא לאדם רק על־ידי פגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, כי מי שהוא פעסן ורוצח, זה סימן שהוא נכשל בעון המגנה של הוצאת זרע לבטלה, ואמר רבנו ז"ל, אשר בשביל זה נקרא החטא הזה של הוצאת זרע לבטלה בלשון רע, כמו שפתוב (בראשית ל"ח): "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'", מדוע לא נקרא רשע רק רע? אלא מי שעובר על החטא הזה, הוא נעשה רע תמיד (שקורין בלשון אשכנז ביז), דהינו שהוא איש רע ובכעס

תמיד (שיחות הר"ן, סימן רמ"ט), כי העון החמור הזה של הוצאת זרע לבטלה, מביא אותו לידי פעם ורציחה, ועל-כן אם רואים אדם שהוא רוצח וכעסן גדול, ומכה את אשתו, רחמנא לישזבן, ומכה את ילדיו בכעס וברציחה, ותמיד מכה את בני-אדם, צריכים לידע שהאדם הזה הוא פגום מאד בבריתו, והוא מוציא זרעו לבטלה, כי אחרת לא היה רוצח וכעסן כזה, ולהפך אם רואים אדם שהוא סבלן גדול ומישב בדעתו, זה סימן שזכה לתקון הברית, תקון המוח; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל מי שיודע שפגם בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, רחמנא לצלן, שהוא חטא מגנה מאד מאד, ומקלקל את דעתו, עליו לעשות תשובת המשקל, שאף פעם לא יכעס, ואפלו שיעשו נגד רצונו ויעצבנו אותו וישפילו אותו, יעשה כל מיני אפנים שבעולם שלא יהיה בכעס ובקפדות כלל, וזה עקר תקון הברית — להיות סבלן גדול ולא לכעס בשום פנים ואפן, ואף שראוי לו לכעס, ויש זמנים שצריכים לכעס, אבל עקר תקון הברית הוא לעקר מעצמו לגמרי את מדת הכעס והקפדות, ויהיה בעיניו כמת ממש, שלא יהיה אכפת לו שום דבר שקורה עמו, רק יללל בחי החיים, וכשמרגיל את עצמו לילך בדרך זו, הוא זוכה לתקון הברית בתכלית השלימות שאין שלמות אחריה, ועל-כן היה רבנו ז"ל סבלן גדול מאד, ואף פעם שום דבר לא עצבן אותו ולא היה אכפת לו שום דבר מה שקרה, כי הוא זכה לתכלית שלמות הדעת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה, הינו מדת הסבלנות ואריכת אפים, יכניס משיח בעולם, שיחדיר בכל פר ישראל שיהיה סבלן, ולא יכעס ולא יקפיד על שום דבר, ועל-כן יכניס את השלום הנפלא, עד שגם חיות טורפות לא יזיקו זה לזה, כמו שכתוב (ישעיה ס"ה): "זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי אמר

ה"י, כי משיח יכניס את גדל הדעת בעולם, עד שלא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו מלחמה, ויהיה השלום הנפלא בעולם, ויעקר את המדה המגנה והמלכלכת — מדת הפעס מהעולם, ויהיה שרוי רק השלום והאהבה והאחווה והרעות בעולם, שכל זה הוא תקון ושלמות הדעת; אשרי מי שעוקר מעצמו את המדה המגנה הזו של פעס וקפדות ורציחה, והוא זוכה לישוב הדעת, והוא סבלן גדול על כל אשר בא עליו; אשרי לו בזה ואשרי לו בכא, כי אין לך עוד טוב בעולם כמו מדת הסבלנות וישוב הדעת.

כלל

מוהרא"ש נ"י אמר: מי שמכניס את עצמו בעבודת הפלל, הוא צריך לדעת שיכולים לעבר ימים שלמים, שלא יאכל וכן לא יישן, ויהיה טרוד מאד בין בגשמי בין ברוחני, ועל-פן אם הוא רוצה לעסק בעבודת הפלל לשם שמים, ויהיה עסקו באמונה, צריך להיות מוכן לכל זה, וכן צריך להיות מוכן לסבל חרופין וגדופין ועלבונות ובזיונות מאינשי דלא מעלי, ואם אף-על-פי-כן לא יהיה אכפת לו כלל מה שאומרים עליו ומה שמגיבים על מעשיו, ויקא אז יצליח בעבודת הפלל, לא-כן מי שרוצה גם כבוד בעבודת הפלל, הוא צריך להיות מוכן לסבל צרות ויסורים רבים ומרירות רבה, כי מי שעוסק בעבודת הפלל, אי אפשר לו בשום פנים ואפן שיהיה לו איזה כבוד, שם, פרסום או ממוז, פי ההכרח לכל מי שעוסק בעבודת הפלל, שתהיה עליו בקרת גדולה, על-פן מי שנוכנס בעבודת הפלל, עליו לידע דבר זה, ומאחר שידע את זה מקדם, אז יש לו בררה אם להכניס את עצמו בעבודת הפלל אם לאו, אבל מאחר שפכר נכנס בעבודת הפלל, ועבר עליו מה שעבר, וסובל צרות ויסורים, פכר אי אפשר לו לצאת מזה, כי לעולם יסבל מזה,

ועל-פֶּן מִלְכַתְחֻלָּה צָרִיף לְבַדֵּק הֵיטֵב הֵיטֵב אֶת עֲצָמוֹ, אִם כְּדַאי לוֹ
כָּל הַעֶסֶק בְּעִבּוּדַת הַכֶּלֶל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, כִּי כָּל זֶה נֶאֱמַר רַק בְּעִבּוּדַת הַכֶּלֶל בְּעֵינֵי
צְבוּרֵי, שְׂאֵז לֹא הִתְנַשְׂאוֹת הוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ אֲלֵא עִבּוּדוֹת הוּא
מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ, כִּי יִסְבֵּל חֲרָפוֹת וּבִזְיוֹנוֹת, וַיִּקְרָאוּ לוֹ גִּבּוֹר וּגְזֵלָן
וְכוֹ' וְכוֹ', וַיִּזְלְזְלוּ בּוֹ מְאֹד, עַל אִף שְׂאֵין שׁוֹם עוֹל בְּכַפּוֹ, לֹא-כֵן
מִי שְׁחֹגֵר מִתְּנִיּוֹ בְּעִבּוּדַת הַכֶּלֶל בְּדַבָּר רַבְּנוּ ז"ל, שְׂזֵה עֵינֵי אַחַר
לְגַמְרֵי, כִּי בְּזֵה הוּא מְזַכֵּה אֶת הַרְבֵּים לְהַחְזִירָם בְּחִשּׁוּבָה, וּמֵה גַם
שְׂזֵה תִקּוּן נוֹרָא וְנִפְלֵא מְאֹד עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כִּי בְּזֵה שְׂמַחְזִירִים
בְּנֵי אָדָם בְּחִשּׁוּבָה, וּמַגְלִים לָהֶם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל
אִף שְׂגַם בְּזֵה סוּבְלִים חֲרוּפִין וְגִדּוּפִים וְעֵלְבוֹנוֹת, צָרוֹת וַיִּסּוּרִים,
עִם כָּל זֹאת כְּדַאי וְכְדַאי כָּל יְגִיעָה וְטִרְחָה שְׂרַק טוֹרְחִים לְהַחְזִיר
בְּנֵי-אָדָם בְּחִשּׁוּבָה, וּלְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם,
כִּי זֶה תִקּוּנוֹ הַנִּצְחִי, כִּי כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם, וּבִפְרָט מִי שֶׁהִרְבֵּה לְחַטֵּא
וּלְפָגֵם, יְכוּלִים לַעֲבֹר עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים רַבּוֹת, וּלְפַעְמִים אֵין לוֹ כָּל-
כֶּף הִרְבֵּה שָׁנִים לְחַיּוֹת כְּפִי כִּמָּה שֶׁהוּא צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת וּלְסַגֵּף אֶת
עֲצָמוֹ, עַד שְׂיִזְכֶּה לְחַתֵּן אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְהַמְּגִנִּים, אֲבָל עַל-יְדֵי
שְׂנִכְנֵס בְּעִבּוּדַת הַכֶּלֶל — לְקַרֵּב בְּנֵי-אָדָם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא
מַצְלִיחַ, זֶה תִקּוּנוֹ הַנִּצְחִי, כִּי עַל-יְדֵי שְׂסוּבֵל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת
דְּמַיִם, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דְּבַר אָסוּר, עַל-יְדֵי-זֶה
נִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו; וְעַל-כֵּן כָּל מִי שְׂרוּצָה בְּאֲמַת לְחַתֵּן אֶת
עֲצָמוֹ, עָלָיו כֵּן לְהַכְּנִס בְּעִבּוּדַת הַכֶּלֶל, וְלֹא לְהַתְפַּעֵל מִהַחֲרוּפִין
וְהַגִּדּוּפִין וְהַעֲלָבוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת הַדְּמַיִם שְׂיִסְבֵּל בְּשִׁבְלֵי זֶה.

וְרַגִּיל מוהֲרַא"ש נ"י לְסַפֵּר, אֲשֶׁר הִרְבַּה הַקְּדוּשׁ מִהַרְי"צ
מְלִיּוּבֵאוּיטְשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, הִיָּה רַגִּיל לֹאמַר אַחַר הַמַּאֲסֵר שְׂנִאֲסֵר
בְּרוּסְיָה עַל הַפְּצַת הַיְהוּדוֹת: אִם הָיוּ מְשֻׁלְּמִים לִי הוּן רַב קָדָם שְׂנִכְנֵסְתִי
לְסַבֵּל הַזֶּה, הָיִיתִי מוֹתֵר עַל הַכֶּלֶל, וְלֹא הָיִיתִי רוּצָה לְסַבֵּל, אֲבָל אִם
כְּבָר עִבְרָתִי מֵהַ שְׂעִבְרָתִי, וְסַבְּלָתִי מֵהַ שְׂסַבְּלָתִי, עִכְשָׁו לֹא אֶמְכֹּר
אֶת הַיִּסּוּרִים וְהַסְּבָל בְּעַד כָּל הוּן דַּעְלָמָא, (כִּי סַבֵּל

בשביל הפצת היהדות).

וסים מוהרא"ש נ"י: כּמו־כּן אָנִי אוֹמֵר — אִם הֵייתִי יוֹדֵעַ לְכַתְחֹלָה, לִפְנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּשַׁעַר שְׁנֹכְנֹסְתִי לְעִבּוּדַת הַפְּלֵל — לְהַפִּיץ וּלְגַלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל, שְׁאֶסְבֵּל כָּל־כָּף הַרְבֵּה בְּזִיוּנוֹת וְחֲרוּפִין וְגִדּוּפִין וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים מֵאִינְשֵׁי דְלֵא מְעֵלִי, וַיְקוּמוּ עָלַי שׁוֹנְאִים כָּאֵלוּ, שׁוֹנְאֵי חֲנָם מִמֶּשׁ, וְאֶפְלוּ לְאֵלוּ שְׁעֵשִׂיתִי טוֹבוֹת וְהוֹצֵאתִי אוֹתָם מִשָּׂאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתּוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁהָיוּ מִנְחִים שֶׁם בְּתֵאוּתֵיהֶם וּבְמִדּוּתֵיהֶם הִרְעוֹת וְהִמְגִנּוֹת, וְאֲנִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם מִמֶּשׁ, וּלְבִסּוֹף גַּם הֵם יִתְהַפְּכוּ עָלַי לְהִיּוֹת לִי שׁוֹנְאִים וְכוּ', לֹא הֵייתִי נִכְנָס בְּזוֹה, וְעַכְשָׁיו שֶׁכָּבֹר נִכְנָסְתִי בְּזוֹה, שׁוּם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְרַחֵק אוֹתִי מִעִבּוּדַת הַפְּלֵל, וְאֲדַרְבֶּה כָּל מֵה שִׁחְלָקוּ וַיִּדְבְּרוּ עָלַי, אֲצַלִּיחַ יוֹתֵר וַיּוֹתֵר לְהַכְנִיעַ כָּל שׁוֹנְאֵי בֵּין מִבְּחוּץ וּמִפֶּל שֶׁבֶן מִבְּפָנִים, וְאֲדַרְבֶּה אֲזַכֶּה יוֹתֵר וַיּוֹתֵר לְגַלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל בְּכָל קְצוֵי תֵבֵל בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוּלָה, וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: אֵינִי מִתְפַּעֵל כְּבָר לֹא מֵהַחוֹלְקִים מִבְּחוּץ וְלֹא מֵהַחוֹלְקִים מִבְּפָנִים, וְאֶפְלוּ מִכָּל אֵלוּ הַמְחַבְּלִים, שֶׁתְּמִיד קָמִים בֵּין תַּלְמִידֵי "הַיְכַל־הַקֹּדֶשׁ", וְרוֹצִים לְהַפִּיץ אֶת הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, גַּם מִהֵם אֵינִי מִתְפַּעֵל, וַיִּקְיָם אֲצֵלָם "בוֹר כָּרָה וַיִּחְפְּרֶהוּ, וַיַּפֵּל בְּשַׁחַת יַפְעֵל", בְּאוֹתוֹ בּוֹר שְׁרוֹצִים לְחַפּוֹר לִי, הֵם יַפְלוּ.

וּבְאַמַּת כֵּן הַתְּקִיָּם, כְּכֹל שִׁחְלָקוּ יוֹתֵר עַל מוֹהֲרָא"ש נ"י, הוּא הַדְּפִיס עוֹד סֵפֶר וְעוֹד סֵפֶר, וְהָיָה רָגִיל לוֹמַר, שְׂרַבְנוּ ז"ל אוֹמֵר (בְּלִקְוֹטֵי־מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס"א), שֶׁעַל כָּל קִשְׁיָה צְרִיכִים לְחַבֵּר סֵפֶר וְכוּ', הֵינּוּ עַל כָּל מַחְלָקַת צְרִיכִים לְחַבֵּר עוֹד סֵפֶר וְעוֹד סֵפֶר, וְהוּא קָיָם אֶת זֶה בְּשִׁלְמוֹת, כִּי בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו הַמַּחְלָקַת יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, הַדְּפִיס סְפָרִים חֲדָשִׁים וְהַדְּפִיסָם בְּאֵלְפִים וּבְרַכְבוֹת טַפְסִים, וְכֵן כָּל אֵלוּ שֶׁקָּמוּ עָלָיו בֵּין מִבְּחוּץ וּבֵין מִבְּפָנִים, וּבְכַרְט אֵלוּ הַמְחַבְּלִים שֶׁקָּמוּ מִתּוֹךְ "הַיְכַל־הַקֹּדֶשׁ", לְבִסּוֹף הָיְתָה לָהֶם מַפְלָה גְדוּלָה מְאֹד, כִּידוּעַ בֵּינֵינוּ הַרְבֵּה סְפוּרִים, וַיִּתְבָּאֲרוּ בְּמָקוֹם אַחֵר].

כובע

פעם קנו אנשי שלומנו למוהרא"ש נ"י כובע חדש, אף מדתו לא היתה מתאימה פראוי, והצרכו להחזירו לחנות, ובינתיים מצא מוהרא"ש נ"י בביתו באיזה ארון כובע חדש, שהיה מנח שם מזמן רב, ונשפח ממנו, ולכן אמר מוהרא"ש נ"י לאנשי שלומנו, שלא יקנו לו אחר, וענה ואמר לאנשי שלומנו שעמדו שם: תדעו, שבאמת לא הייתי צריך כובע חדש כלל, כי הלא מצאתי כובע חדש בביתי, אבל מה שהבאתם לי לפתע כובע חדש, בזה רמזתם לי רמז נפלא, כי הייתי צריך לישועה גדולה באמת באיזה ענין פרטי שהיה לי, ועכשו רמזו לי איך אזכה לישועה, וזהו על-פי מה שאומרים (בשיר הכבוד): "חבש כובע ישועה בראשו", שעל-ידי חבישת הכובע תהיה ישועה בראשו, ותדעו, שכובע זה גימטריה צרוף חס"ד הו"ה, והרמז בזה, שעל-ידי שאצפה לחסד השם, על-ידי זה בודאי תהיה לי ישועה בקרוב, וגם הלא כובע הוא צרוף השם ע"ב (הו"ה במלוי יודין) והו"ה פשוט, ורמזו לי בזה, שאני צריך להחליף הכובע ולחשב פגנות חדשות... (ולא באר מוהרא"ש נ"י את הענין יותר, והיה נראה מפתלי דבריו, שלקח רמזים נפלאים ויחודים וצורפים חדשים, על-ידי כל הענין הנ"ל של הכובע החדש).

ובהזדמנות אחרת דבר מוהרא"ש נ"י מהכובע של הממנה על אוצרות המלך (המזכר בספורי-מעשיות של רבנו ז"ל, במעשה י"ב מבצל תפלה), שהלך עם כובע, שהיו קבועות בו אבנים טובות והיה שנה הון רב, עין שם; ואמר מוהרא"ש נ"י על זה, כי הגה הממנה על האוצרות של המלך היה איש צדיק וקדוש מאד, והכובע שלו, שהיו בו אבנים טובות, מרמז על גדל יראת השמים שלו, וכמוכא בדברי חכמינו הקדושים (שבת קנ"ו): שהחזי כוכבים אמרו לאמו של רבי נחמן בר יצחק שעתידה להוליד בן שיהיה גנב, והלכה לבית-המדרש לבקש עצה לנפשה, ואמרו לה החכמים

שְׁתַּכְסֶּה אֶת רֹאשׁ בְּנֵה מְנַעוּרָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה לוֹ יִרְאֵת שְׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה גִּנְבּוֹ, וְכֵן עֲשֵׂתָה וְנִתְקַיַּים כֵּן, שְׁנִתְגַּדֵּל לִהְיוֹת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל רַבִּי נַחֲמָן בַּר יִצְחָק, וּמוֹכָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׁמַאֲמְרֵי הַקְּדוּשִׁים מְסַגְּלִים לִיִּרְאֵת שְׁמַיִם, כִּי הוּא הָיָה נִזְהָר בְּכִסּוּי רֹאשׁ עוֹד מִימֵי קִטְנֻתוֹ.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, שְׁרַבְנוּ ז"ל מִבֵּיא בְּסִפְרֵי הַמִּדּוֹת (אוֹת יִרְאֵה, סִימָן י"ג), הַכִּסּוּי שֶׁל רֹאשׁ מִבֵּיא לְיַדֵּי יִרְאֵה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְדַקְדָּק מְאֹד מְאֹד בְּכִסּוּי רֹאשׁ, וּבִיּוֹתֵר צְרִיכִים לְדַקְדָּק עַל יֶלֶד קֶטָן, שֶׁתִּמְיֵד יֵלֶף עִם כַּפֵּה הַמְּכֶסֶה רֹאשׁוֹ, וְעַקֵּר הַכּוֹנֵה, שְׁמַאֲז שְׁמִתְחִיל לְלַכֵּת, יְכַסּוּ אֶת רֹאשׁוֹ בְּכַפֵּה, וְיִמָּה שְׁבַנְי־אָדָם דּוֹחִים אֶת זֶה עַד שֶׁהֵיֶלֶד נַעֲשֶׂה בֶּן שָׁלֹשׁ, אֵין לָזֶה מְקוֹר נְאֻמָּן כָּלֵל, רַק כָּכֵל שֶׁיְכוּלִים לְהַקְדִּים אֶת הַדְּבָר, זֶה יוֹתֵר טוֹב, רַק לְפַעֲמִים כִּשְׁהֵיֶלֶד אֵינוֹ רוֹצֵה בְּכַף, אוֹ שְׂיֵשׁ עַל זֶה אֵילוֹ קִטְטוֹת וּמְרִיבּוֹת בְּבֵית מִצַּד הָאִשָּׁה וְכוּ', אֲזִי שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עֲדִיף, אֲבָל אִם יְכוּלִים, בְּוֹדָאֵי רְאוּי לְהַקְדִּים לְכַסּוֹת אֶת רֹאשׁ הַיֶּלֶד בְּכָל הַהַקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי, כִּי בְּזֶה תִכְנַס יִרְאֵת שְׁמַיִם אֲמִתִּית בְּלֵב הַנַּעַר, וְחֲשָׂאָר עִמּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

וּפְעַם אַחַת כְּשִׁיְצֵא מוֹהְרַא"שׁ נ"י מִהַמְּקוֹה, רָאָה שְׁפָל אֶחָד מִהַבְּחוּרִים חֲבֵשׁ אֶת כּוֹבְעוֹ בְּזְרִיזוֹת בְּאֶפְן שְׁמוֹהְרַא"שׁ נ"י לֹא יִרְאֵה, אַף מַחֲמַת שְׁתַּפִּיסָתוֹ הִיא מְהִירָה עַד מְאֹד כִּידוּעַ, תִּכְף-וּמְיֵד כְּשֶׁהִבִּיט, הַבֵּין מַה קּוֹרָה כָּאֵן... (שְׁפָל אֶחָד עוֹמֵד בְּתוֹר לְחֲבֵשׁ אֶת כּוֹבְעוֹ...) עָנָה וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י: מָה אַתֶּם עוֹשִׂים? אַתֶּם רוֹצִים לְקַיֵּם דְּבָרֵי רַבְנּוּ ז"ל שְׁאָמַר (סִפְרֵי הַמִּדּוֹת, אוֹת גְּאוּה, סִימָן כ"ו): הַכּוֹבֵעַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים סְגֹלָה לְהַסִּיר הַגְּאוּה, קֹדֵם אֲנִי צְרִיף לִהְיוֹת צַדִּיק... וְסִפְרֵי לְהֵם אֲזוֹ, שֶׁהַבְּחוּרִים בְּאוּמָן עָשׂוּ כֵּן לְהַרְבֵּ הַחֲסִיד רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן ז"ל (בַּעַל הַמַּחְבֵּר "בְּאוּר הַלְקוּטִים"): בְּשַׁעַה שְׁנִכְנַס לְמַקְוֵה, כָּל אֶחָד לָקַח אֶת כּוֹבְעוֹ, וְהִלְבִּישׁוּ מֵהַר שְׁלֵא יִרְאֵה, כִּי אִם הָיָה רוֹאֵה, הָיָה מְקַפֵּיד מְאֹד, כִּי הָיָה עָנּוּ גְדוֹל, וְלֹא רָצָה שִׁיעֲשׂוּ

ממנו איזו ישות, ומענין לענין נכנס לשיחה נפלאה של ענין כובע, שאצל אנשי שלומנו לא הקפידו על איזה כובע שהלכו, רק כל אחד הלך עם הכובע שהלכו במדינתו, ואמר אז מוהרא"ש נ"י, שבאומן בראש השנה היו יכולים לראות תערוכה של כל מיני כובעים... כי באו מכל חלקי העולם, ועל-פן כל אחד הלך כפי מנהג מקומו, ולא עשו שום ישות מהכובע, רק כל אחד הלך עם הכובע שלו, והתלוצץ אז מאברך אחד שהחליף את כובעו, שיהיה נדמה ככובע של מוהרא"ש נ"י, (כי האברך הזה התחיל להתנהג בגדלות ובישיות...), ענה ואמר על זה מוהרא"ש נ"י בזו הלשון: "זאל ער קדם אסאף הארעווען און אריין לייגן אין קאפ וואס איף האב אריין געלייגט און דערנאף זאל ער מיך נאכמאכן מיטן קאפלעלוטש"^(ז), האם חושב שעם הכובע יהיה פמוני? ! יחפה קצת... והוסיף אז: "נאכמאכן מאכט נאך א מאלפע" (ח).

וספר אז מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת נסע מוהרנ"ת ז"ל עם תלמידו רבי נחמן טולטשינער ז"ל, ובדרך היתה רוח חזקה והעיפה את הכובע העליון של מוהרנ"ת ז"ל, ונשאר רק עם הכפה, וחקף-ומיד באמצע הנסיעה, קפץ רבי נחמן טולטשינער מהעגלה, ורץ אחרי הכובע העליון, עד שהשיגו והביאו אל מוהרנ"ת ז"ל, ונהנה מאד מזה מוהרנ"ת ז"ל, כי אז היתה שעת המחלקת הגדולה עליו, ואם היה נכנס לעיר בלי כובע עליון, היו מתלוצצים ממנו ביותר, ועל-פן נהנה מאד וברכו בזו הלשון: "דער קאפ זאל דיר זיין אויפן פלאץ"^(ט), כאומר שיזכה לשוב הדעת, ונתקימה ברכתו, כי רבי נחמן טולטשינער היה בעל ישוב הדעת נפלא, עד שהרבה אנשים אשר לא מאנשי שלומנו באו להתייעץ עמו בענין עסקיהם, כי היה איש מישוב בדעתו.

(ז) שיתיעץ קדם הרבה מאד בצבורת השם יתברך, וימלא את ראשו במה שאני מלאתי, ואחר-כך הוא יכול לחקות אותי עם הכובע... (ח) לחקות מחקה קוף... ולא אדם. (ט) הראש שלך יעמד על מקומו.

לב נשבר

פעם אמר אחד מאנשי שלומנו למוהרא"ש נ"י, שחלק "אשר
בנחל" שהיה קורא בו אז, הוא החלק היפה ביותר שבכלם, כי
הרגיש בו טעם ערב ומתק מאד, ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י:
אתה יודע למה אתה אומר כן? תדע כי זה מחמת שהיום יש
לך לב נשבר באמת, ולכן אתה מרגיש בספר הזה טעם נפלא
מאד, וכלל זה תזכר תמיד — שבלי לב נשבר אי אפשר לאדם
שתהיה לו השגה בספרים אלו, ודבר זה ברור מאד.

ונתן לו מוהרא"ש נ"י דגמא, הנה אנחנו רואים שהשמש
מאירה תמיד בכל יום בשנה, ואם-כן מאיפה זה בא, שנדמה
לאדם, שהיום הזה חשוף לו מאד? אלא זה מחמת רב צרות
ויסורים העוברים עליו, וזה גורם לו לפל לקטנות המחין, ונדמה
לו שהעולם חשוף בעדו, אבל השמש בודאי מאירה באותו האור
שהאירה אתמול, וכן הוא בספרים הקדושים של הצדיקים שבדור,
האור שלהם מאיר תמיד באור נערב ונפלא מאד, וכל השנוי הוא
רק כפי המקבלים, דהינו בשעה שלאדם יש לב נשבר באמת,
ומחפש ומבקש מי שיחזק אותו על נקדתו, אזי בודאי ימצא
מרגוע לנפשו בתוך ספרי צדיקי האמת, ותהיה כל מלה ומלה
כמים קרים על נפש עיפה, מה שאין כן מי שיש לו ישות וגדלות,
לא תהיה לו שום השגה באלו הספרים, ויהיה כל הדבר כמיתר
אצלו לגמרי.

והרבה פעמים כשספרו לפני מוהרא"ש נ"י, שבני-אדם
הגיבו על ספריו, שאינם רואים בהם שום חדוש, והדברים
נראים כפשוטים מאד בעיניהם, אזי ענה, ואמר מוהרא"ש נ"י
להם: תדעו, שהאיש שאמר כן, הוא מלא ישות וגאונות, והוא
נתון בתוך הסתרה שבתוך הסתרה כזו, עד שאינו יודע שהוא
רחוק ממנו יתברך כלל, כי כשאדם נמצא בתוך הסתרה אחת, ויודע

על-כָּל-פְּנִיִּים שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אֲזִי יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֶשׂ בְּכָל מִיַּי סִפְרִים שֶׁבְּעוֹלָם אֵיזָה דְבוּר שֶׁל חֲזוֹק, שִׁיחֹזֵק אוֹתוֹ וַיַּעֲזֹר אוֹתוֹ לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת, וּבִפְרָט כְּשִׁימְצָא אֶחָד מִסִּפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל, יִחִיָּה אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד, כִּי דְבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל נֶאֱמָרִים בְּכָל־לִיּוֹת גְּדוּלָּה, וְהֵם שְׂיָכִים לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן, מֵרִישׁ כָּל דְּרָגִין עַד סוֹף כָּל דְּרָגִין, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם נִתּוֹן בְּתוֹךְ הַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּל־ל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְאֲדַרְבֵּה נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב וְכָשֵׁר וְכוּ', אֲזִי לֹא תִהְיֶה לוֹ שׁוֹם הַרְגָּשָׁה בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֶּי, וְאִין לוֹ זְמַן לְהִסְתַּפֵּל בָּהֶם כָּל־ל, וְתַמִּיד יֹאמֶר, שִׁישׁ לוֹ מִסִּפְּיָק סִפְרִים, וְאִין לוֹ זְמַן לְהִסְתַּפֵּל בָּהֶם כָּל־ל, וּבְאֵמֶת הוּא מְנַח בְּתוֹךְ הַסִּתְרָה גְּדוּלָּה כְּזוֹאת, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה חֶסֶר לוֹ כָּל־ל, וְאֵלּוֹ הֵיךְ זוֹכֵה לְהִסְתַּפֵּל בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל צְדִיקֵי הָאֵמֶת בְּעֵין אֵמֶת, הֵיךְ מִתְחִיל לְרֹאוֹת, אֵיךְ שֶׁהוּא רְחוֹק בְּתַכְלִית הַרְחוֹק, וְעַדִּין עוֹמֵד מִחוּץ לְקַדְשָׁה לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שֶׁבְּנֵי-אָדָם חוֹשְׁבִים שֶׁמִּדַּת "לֵב נִשְׁבֵּר" הִיא חֲמֵרָה אוֹ הִנְהָגָה טוֹבָה בְּעֵלְמָא, אֲבָל בְּאֵמֶת מִדַּת לֵב נִשְׁבֵּר הִיא הַפְּתַח לְכָל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי בְּלֵי "לֵב נִשְׁבֵּר", הָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחֶסֶר לוֹ אֵיזָה דְבָר כָּל־ל, וְלִכֵּן הוֹלֵךְ בְּשִׁרְיוֹת לְבוֹ, וְכָל הַדְּרָכִים נְדָמִים לוֹ כְּמִישׁוֹר, מַה שֶׁאֵין בּוֹ כְּשִׁישׁ לוֹ "לֵב נִשְׁבֵּר" בְּאֵמֶת, תַּמִּיד יִבְקֶשׂ לְהִשְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, וְזֶה מִמִּילָא יָבִיא אוֹתוֹ לְכָל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְכַמוּכָא בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שֶׁאֵין עוֹד דְבָר שֶׁלֵּם בְּעוֹלָם כְּמוֹ "לֵב נִשְׁבֵּר", וְכֵן אֵין עוֹד כְּלֵי שְׁבוּר בְּעוֹלָם, כְּמוֹ מִי שֶׁנִּדְמָה לוֹ שִׁישׁ לוֹ שְׁלֵמוֹת, וְכִשְׁאָדָם זוֹכֵה לְקַבֵּעַ בְּלִבּוֹ מִדַּת "לֵב נִשְׁבֵּר", אֲזִי אֵף פֶּעַם לֹא יֵצֵא לְחֵלֶק עַל חֲבָרוֹ, וְלִדְבַר עָלְיוֹ כָּל דְבָר אֲסוּר וְכוּ', כִּי מִי הוּא שִׁדְבַר עַל אֲחֵרִים, הֲלוֹאִי שִׁיֵּצֵא יְדֵי חוֹבֶת עֲצָמוֹ, וַיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וַיֵּשׁ לוֹ עִם אֲחֵרִים כָּל־ל?! וְזֶה מִמִּילָא יָבִיא אוֹתוֹ אַחֲר־כֵּן לְהִסְתַּפֵּל בְּכָל הַסִּפְרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל צְדִיקֵי הָאֵמֶת, וְלִהְכָנִיס דְבוּרֵיהֶם בְּלִבּוֹ, עַד שִׁיזְכֶּה לְהַתְעַלּוֹת

בְּאֵמֶת, מֵה שְׁאִין בֶּן, מִי שֵׁשׁ לוֹ יְשׁוּת וְגֵאוּת, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא כְּבָר הִגִּיעַ לְאִיזוֹ מְדֻרְגָה שֶׁל שְׁלֵמוֹת, אָזִי יִשְׁאָר עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ מִצָּב וּמְדֻרְגָה שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם עִכְשָׁו, וְלֹא יִזְכֶּה לְעֲלוֹת יוֹתֵר בְּשׁוֹם פְּנִים וְאִפֶּן כָּלֵל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שֶׁעֵקֶר הַטַּעַם שֶׁזֶכָה מוהֲרַנ"ת ז"ל לְמַה שֶׁזֶכָה, לְקַבֵּל מִרְבֵּנוֹ ז"ל מֵה שֶׁקִּבֵּל, הוּא מִחֲמַת גְּדֹל הַלֵּב נִשְׁבֵּר שֶׁהָיָה לוֹ, כִּי תָמִיד הָיָה בְּעֵינָי עֲצֻמוֹ כִּלְאוֹ מִמֶּשׁ, וְלֹא נִתְגַּדֵּל בְּעֵינָי עֲצֻמוֹ כָּלֵל, אִף כְּשֶׁזֶכָה לְכָל מַה שֶׁזֶכָה, כִּי זֶהוּ עֵקֶר תְּכֵלִית עֲבוֹדַת הָאָדָם — שֶׁאִפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁזֶכָה לְעִבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֲבוֹדוֹת אֱמֵתוֹת וּבְדַבְּקוֹת עֲצוּמָה, שֶׁלֹּא תִגִּיעַ לוֹ מִזֶּה שׁוֹם יְשׁוּת וְהִתְפָּאֲרוֹת כָּלֵל, רַק יִהְיֶה כֹּל הָעֲנִיָּן אֲצִלוֹ כְּדָבָר פְּשוּט מְאֹד, וְכִמוֹ שְׂרׁוּאִים בְּמַה פְּעֻמִּים בַּסֵּפֶר "לְקוּטֵי-תְּפִלוֹת", שֶׁמוהֲרַנ"ת ז"ל מִתְּפִלָּה: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּזְכְּנֵי, שֶׁאִפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁאֲנִי זֹכֵה לְעֲשׂוֹת טוֹב לְפָנֶיךָ, שֶׁלֹּא אֲדַע מַעֲצָמִי כָּלֵל". וְיִדְוַע לָנוּ אִיךָ שֶׁפַּעַם אָמַר מוהֲרַנ"ת ז"ל, שֶׁאִם הָיוּ לְצַדִּיקִים שֶׁבְּדוֹר גְּדֹל הַלֵּב נִשְׁבֵּר שֵׁשׁ לוֹ, אִינּוֹ יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ מִסְפִּיק מְקוֹם בְּגִן-עֵדֶן בְּשִׁבְלֵם, כִּי כְּשֵׁשׁ לְאָדָם "לֵב נִשְׁבֵּר" בְּאֵמֶת, אָזִי יֵשׁ חֲשִׁיבוֹת אַחֲרַת לְגַמְרֵי לְכָל עֲבוֹדוֹתָיו וְהִשְׁגוּתָיו.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שֶׁצָּרִיכִים לְזָכֵר תָּמִיד, שְׁאִין שׁוֹם סְתִירָה בֵּין מִדַּת הַלֵּב נִשְׁבֵּר לְמִדַּת הַשְּׂמִיחָה, כִּי מִצַּד אֶחָד צָרִיף הָאָדָם לְשִׂמְחַת תָּמִיד כָּלְפוֹ עַל יְדִיעַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ בְּמַה שֶׁהוּא זֹכֵה לְהֵאֱמִין בְּבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלִדְעַת שֶׁכָּל פֶּרֶט וּפְרֵט שֶׁל הַכְּרִיאָה מְשַׁנֵּחַ בְּהִשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַפְּרִטִי פְּרִטִית, וְהוּא תְּלוּי לְגַמְרֵי בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, אֲבָל מִצַּד שְׁנֵי צָרִיף לְהִיּוֹת שְׂרוּי תָּמִיד בְּ"לֵב נִשְׁבֵּר", וְלִדְעַת, שֶׁעֲדִין לֹא הִתְחִיל לְעֲשׂוֹת שׁוֹם דְּבָר בְּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת, וְעָלָיו לְעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ, וְכִשְׁאָדָם זֹכֵה לְתַפְּסֵ אֶת הַחֹבֶל הַזֶּה בְּשְׁנֵי רְאשֵׁים, הֵינּוּ מִדַּת הַשְּׂמִיחָה מִצַּד אֶחָד, וּמִדַּת הַלֵּב נִשְׁבֵּר מִצַּד שְׁנֵי, אָזִי חֵי חַיִּים טוֹבִים וְנִעְמִים בְּאֵמֶת; אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ!

וספר מוהרא"ש נ"י, שמוכא בספר הקדוש "ייתב פנים" (מאמר
 יפה לעינים, אות י"ח) ספור נפלא בענין זה, כשרצה הרב הקדוש בעל
 ה"ישמח משה" ז"ל להתקרב לחסידים ולעמד על טיבם, ולהבין
 את דרכם בקדש, אזי הוטבו כל דבריהם בעיניו מאד, רק קשיא
 אחת עלתה בלבו, אשר מדרך החסידים לשמח תמיד בכל עת,
 והלא מבאר בתחילת ה"שלחן ערוך" ארח חיים, שראוי לכל
 ירא שמים להיות מצר ודואג על חרבן בית-המקדש, ויהי כשנסע
 לקבל פני רבו הרב הקדוש ה"חווה מלובלין" ז"ל, עלה בלבו
 להתחנן אל ה' הבוחן לבות, וענה ואמר: "אנא ה', אתה יודע
 מחשבותי ועמק לבבי, כי רצוני שלא תהינה לי שום קשיות על
 דרכי החסידים, הנה נא עמדי וקומה בעזרתי, אשר בבואי אל
 הצדיק הקדוש ההוא יתרץ לי קשיה זו, כי כבר אמרו החכמים:
 הבא לטהר מסייעין אותו" וכו', (כף הנה עומד בתפלה ומחשב עם
 קונו), ויהי כבואו אל הצדיק הקדוש, תכף שאל אותו: מדוע פניכם
 כחושים היום? הן אמת שכתוב ב"שלחן ערוך" שראוי לכל ירא
 שמים שיהא מצר ודואג על חרבן בית-המקדש, אבל כבר אמר
 החכם: צהלה בפני ואבלי בלבי, הן תאמינו לנו, כי אנחנו אומרים
 תקון חצות בבכיה ובמספד, ועם כל זה הפל בשמחה, וכך למדנו
 רבנו הקדוש הרב רבי שמעלקע ז"ל מניקלשבורג על-פי משל:
 למלך שנשפה למרחקים, ועמד לפוש אצל אחד מאוהביו, וכראותו
 את המלך בשביה, הלך ובכה מאן הפוגות, ועם כל זה שמח
 מאד כי המלך מתאכסן אצלו, והנמשל מוכן מאליו, כי השכינה
 עמנו בכל עת, ולכן יש שמחה מצד אחד ובכיה מצד שני, ואם
 כי לא ראוי לגלות הדבר הזה, פדכתיב: "הצנע לכת עם ה'
 אלקיך", אבל כבר אמרו חכמינו הקדושים: "הבא לטהר מסייעין
 אותו" וכו', וכשמע הרב הקדוש בעל ה"ישמח משה" ז"ל את גדל
 רוח קדשו של הרב הקדוש ה"חווה מלובלין" ז"ל, ואיך שתפס את
 מחשבתו וענינו בדיוק, מאז התקרב אליו באמת, ונעשה מגדולי
 תלמידיו.

והיה מוהרא"ש נ"י רגיל לומר, שזהו מה שמוכא בדברי רבנו ז"ל (בספורי-מעשיות, בספור מבעל תפלה, מעשה י"ב), שבכל פעם שמצאו עוד אחד מאנשי המלך, היו ביניהם שמחות ובכיות, שמחות — מחמת שזכו למצא עוד אחד מאנשי המלך, שבזה תלוי גרוב הגאלה ותקון העולם, ובכיות — מחמת שעדין יש המון נשמות ישראל שרחוקות מאביהם שבשמים, וצריכין לחשב מחשבות איה לקרב את כלם.

(ואצל מוהרא"ש נ"י רואים בחינה זאת תמיד, שברגע אחד רואים את עצם שמחתו וחדות נפשו, כי צהלתו על פניו, וברגע שני הוא כבר שרוי בלב נשבר מאד, ועוסק בכל מיני מחשבות איה לקרב כל נשמות ישראל לאביהם שבשמים, ואיה להפיץ דעת רבנו ז"ל בעולם בהדפסת הספרים הקדושים וכו', ותמיד רואים אותו נתון בין שתי המדות האלו).

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, שאף-על-פי שברוב הפעמים רואים הבחינה של "לב נשבר" אצל הצדיקים, ואין השמחה נפרת על פניהם כל-כך, אבל באמת אינם עוזבים את מדת השמחה אף רגע, כי עקר שלמות העבודה היא על-ידי שמחה דיקא.

ופעם שאל אחד מאנשי שלומנו את מוהרא"ש נ"י, בפעם שעברו עליו צרות ויסורים עצומים באיזה ענין פרטי בתוך ביתו, אם אפשר גם במצב כזה שיהיה האדם בשמחה, וענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י בתמימות אמתית: תדע יקרי, שאיני מסיח דעתי מן השמחה אף רגע כלל, ואף-על-פי שנראה מבחוץ שעוזרים עלי צרות ויסורים עצומים, אבל בלבי, ברוף השם, אני שמח תמיד כעל כל הון, על כל הטוב והחסד שגמלני השם ותברך מעודי עד היום הזה, ובפרטיות על שאני זוכה לדעת מרבנו ז"ל, ולהפיץ את דעתו הקדושה בעולם, וזהו עקר נחמתי בתוך כל צרותי. ואמר מוהרא"ש נ"י כל זה בתמימות ובחן אמתית כזה,

עד שֶהָאִישׁ הַנִּ"ל לֹא יָדַע אֶת נַפְשׁוֹ מְרֹב הַתַּפְעֻלוֹת, (כִּי יָדַע הַיֵּטֵב,
שֶׁעָבַר אָז עַל מוֹהֲרָא"ש נ"י מִצָּב קֶשֶׁה מְאֹד); אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה
לְקַבֵּעַ יְדֵיעוֹת אֵלּוּ בְּלִבּוֹ תָּמִיד.

לְשׁוֹן־הָרַע

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר לְפִי דִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים עוֹן
לְשׁוֹן־הָרַע הוּא הָעוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, עַד
שֶׁאָמְרוּ (עֲרִיז' ט"ו:), כָּל הַמְּסַפֵּר לְשׁוֹן־הָרַע מְגַדִּיל עוֹנוֹת כְּנֶגֶד
עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, עֵינַן שָׁם; כָּל־כֶּף חֲמוּר עוֹן
לְשׁוֹן־הָרַע, וְעַל־כֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם כְּשֶׁקָּם
בְּבֹקֶר, שֶׁבִּיּוֹם הַזֶּה יִהְיֶה נִצּוֹל מִלְּשׁוֹן־הָרַע, הֵן שְׁלֵא יִדְבֹר לְשׁוֹן־הָרַע
עַל זְלָתוֹ, וְהֵן שְׁלֵא יִקְבַּל לְשׁוֹן־הָרַע מֵאַחֲרִים, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לַעֲצָמוֹ
קְבִיעוֹת בְּכָל יוֹם כְּשֶׁקָּמִים אַחַר אֲמִירַת בְּרַכַּת הַתּוֹרָה לֹאמַר גַּם
תִּפְלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שִׁישְׁמַר אוֹתוֹ שֶׁבִּיּוֹם הַזֶּה לֹא יִכָּשֵׁל בְּשׁוֹם
קְבִלַת לְשׁוֹן־הָרַע, וּמִכָּל שֶׁפֶן מִשׁוֹם דְּבוּר שֶׁל לְשׁוֹן־הָרַע, אֲשֶׁר
אִי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִזֶּה, כִּי אִם עַל־יְדֵי תִפְלָה וְתַחֲנוּנִים, וְחֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּבָא בַתְּרָא קס"ה.): רַב בְּגֻזֵל וּמַעוּט בְּעֲרִיּוֹת וְהַכֵּל
בְּלִשׁוֹן הָרַע; הֵינּוּ שְׂרוּאִים שָׂרֵב בְּנֵי־אָדָם נִכְשָׁלִים בְּגֻזֵל, וַיֵּשׁ
גַּם אֲנָשִׁים שֶׁנִּכְשָׁלִים בְּעֲרִיּוֹת, אֲבָל בְּלִשׁוֹן־הָרַע כָּלֵם נִכְשָׁלִים, כִּי
אֵין לָהּ אָדָם שִׁיְהִיָּה נָקִי מִעוֹן לְשׁוֹן־הָרַע, וְעַל־כֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם חֵק וְלֹא יַעֲבֹר, שֶׁיִּנְצֵל מִלְּשׁוֹן־הָרַע, וַיִּהְיֶה
יָקָר בְּעֵינָיו כָּל דְּבוּר לְשׁוֹן־הָרַע שְׁלֵא אָמַר, כִּמוֹ שֶׁהַרְוִיחַ הוֹן
רַב, הֵינּוּ שְׂרוּאִים בְּנֵי־אָדָם שְׂרוּצִים לְקַדֵּשׁ וּלְטַהַר אֶת עַצְמָם לֹא
לְדַבֵּר יוֹתֵר לְשׁוֹן־הָרַע, אִךְ מֵאַחַר שֶׁכָּבַר כָּל־כֶּף נִשְׁקָעוּ בָּזֶה, נִדְמָה
לָהֶם שֶׁחָבַל עַל הַיְגִיעָה וְהַעֲבוּדָה, כִּי הֵם כָּבַר אִף פַּעַם לֹא
יִכְלּוּ לַצָּאת מִזֶּה, עַל־כֵּן צָרִיכִים לְדַעַת, כִּי אֶפְלוֹ שִׁיִּזְכָּה לֹאמַר

לשון-הָרַע אַחַד פְּחוֹת בְּיוֹם, גַּם-כֵּן שָׁכְרוּ גְדוֹל מְאֹד, וְגָדַל הַפְּלִגַּת מַעֲלָתוֹ בְּשָׁמַיִם אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל, וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: אֵין דְּבוּר וְוִינְצִיגְעַר לְשׁוֹן-הָרַע אֵיז שׁוִין כְּדָאֵי אֶלְדִּינְג אֹוֹן עַר אֵיז וְיִיעַר חָשׁוּב אֵין הֵימֶל (י).

וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂאֵי אָפְשָׁר בְּשׁוּם פְּנִיִּים וְאָפֵן לְהַנְצִיל מִלְשׁוֹן-הָרַע רַק עַל-יְדֵי תַפְלָה, שְׂיִרְבֶּה לְהַתְפַּלֵּל אֱלֹוֵי יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכֶּה לְקַדְשַׁת הַדְּבוּר.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂעֲרִיכִים לְהַתְמִיד מְאֹד בְּסִפְרֵי הַ"חֲפִץ חַיִּים", שֶׁהֵם מְלֵאִים עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת, אֵיךְ לְהַנְצִיל מִהָעוֹן הַחֲמוּר שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר כִּמְעַט אֵי אָפְשָׁר לְהַנְצִיל מִלְשׁוֹן-הָרַע וְכֹל שָׁפֵן מֵאַבְקַת לְשׁוֹן-הָרַע, אִם לֹא לֹוּמְדִים בְּסִפְרֵי הַ"חֲפִץ חַיִּים", וְכֹל מִי שְׂיִקְבַּע לְעֲצָמוֹ קְבִיעוֹת בְּלַמּוּד סִפְרֵי הַ"חֲפִץ חַיִּים", יִהְיֶה נֶכּוֹן לְבוֹ וּבְטוּחַ, שְׂסוּף כֹּל סוּף יֵצֵא מִהָעוֹן הַמָּר הַזֶּה שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי זֶה דְּבַר פְּלֵא מְאֹד — לָמָּה לְשׁוֹן-הָרַע כָּל-כָּף מִתְקַבֵּל עַל הַלֵּב? הֲלֹא רוּאִים בְּחוּשׁ, אָדָם שֶׁהוּא כָּל-כָּף גְּדוֹל בְּתוֹרָה וּבִירְאָה, וְעוֹשֶׂה טוֹבוֹת עִם הַבְּרִיּוֹת, וְכִשְׁפָּא אַחַד וְאָמַר עָלָיו לְשׁוֹן-הָרַע, הַלְשׁוֹן-הָרַע פָּכַר מִתְקַבֵּל, וְכִכֵּר שׁוֹכְחִים אֶת מַעֲלַת הָאָדָם וְאֶת יִגְיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֶת כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה, וּמְקַבְּלִים אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע עָלָיו, וְדָבַר זֶה הוּא פְּלֵא גְדוֹל מְאֹד מְאֹד, לָמָּה יִהְיֶה כָּף — אֲשֶׁר אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע יִקְבְּלוּ כָּל-כָּף בְּנִקְלָה, וְיִשְׁכַּחוּ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַמַּעֲלוֹת שֶׁל הָאָדָם!?

וְסִפֵּר לָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י הִרְבֵּה בְּעִנְיַן זֶה, וְהִבִּיא לְדַגְמָא אֶת הַרְבֵּי הַחֲסִיד רַבֵּי אַבְרָהָם שְׂטַעְרִינְהָאֲרַץ ז"ל, שֶׁהָיָה נֶכֶד מוֹהֲרַנ"ת ז"ל וְנֶכֶד הַרְבֵּי מִטְשַׁעְהָרִין ז"ל, וְהִפִּיר עוֹד אַרְבָּעָה אֲנָשִׁים (י) דְּבוּר אַחַד לְשׁוֹן-הָרַע שְׁלֵא יְדַבֵּר, הוּא כְּכֹר יוֹתֵר חָשׁוּב מִהַכֹּל, וְהוּא מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׁמַיִם.

שֶׁהִכִּירוּ אֶת רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְכֵן הִכִּיר אֶת רַב תְּלֵמִידֵי מוֹהֲרַנְתַּן ז"ל, וְהָיָה בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן טוֹלֵטְשִׁינְעֵר עַד דּוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, וְהוּא הָיָה הַבַּעַל תְּפִלָּה בְּקִלּוּיז בְּאוֹמֵן חֲמֵשִׁים שָׁנָה רְצוּפִים בְּרֹאש־הַשָּׁנָה, וְעָבַר לִפְנֵי הַתְּבָה, וְהָיָה בְּקִי ב"לְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" בְּעַל-פֶּה מְלָה בְּמָלָה, וְהָיָה בַר דַּעַת גְּדוֹל מְאֹד, וְעוֹבֵד הַשֵּׁם גְּדוֹל, וְכָל יָמָיו בָּלָה רַק בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה וּבַהֲפָצַת מַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה חוּצָה, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁהוֹצִיאוּ עָלָיו שֵׁם רַע, וְדָבְרוּ עָלָיו לְשׁוֹן-הָרַע, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁכַּחוּ כָּל מַעֲלוֹתָיו וְכָל הַטּוֹבוֹת שָׁלוֹ, וְכָל גְּדֻלָּתוֹ וְעִבּוּדוֹתוֹ וַיִּגְעַתוּ וְטָרְחָתוֹ, וְהִלְשׁוֹן-הָרַע נִתְקַבֵּל, וְאָמַר מוֹהֲרַא"ש נ"י, שֶׁהוּא כָּל-כֶּף תָּמָה עַל דְּבַר זֶה, שֶׁאֶפְלוּ שְׂיָגִידוּ עָלָיו מֵה שְׂיָגִידוּ, אֲבָל הָאָדָם הַזֶּה הָיָה בְּקִי בְּכָל ה"לְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" יֵשֶׁר וְהַפּוֹף בְּעַל-פֶּה מִמֶּשׁ, אֲשֶׁר אֶפְלוּ הַמַּתְנַגְּדִים שָׁלוֹ מוֹדִים בְּדָבָר זֶה, וּמִלְבָּד זֹאת לְמַד בְּהַתְמַדָּה רַבָּה כָּל יָמֵי חַיָּו, וְזָכָה לְגַמֵּר וּלְסַיֵּם כַּמָּה פְּעָמִים אֶת כָּל הַשֵּׁם וְאַרְבַּעַת חֲלָקֵי "שְׁלַחַן עֲרוּף" וְזֶהוּ וְתַקְוִינִים וְעוֹד הֲרַבָּה לְמוֹדִים שְׁלֵמָה, וְעַם כָּל זֹאת פִּטְפֹּטוּ עָלָיו סֵתֵם לְשׁוֹן-הָרַע, וְזֶה נִתְקַבֵּל אֲצֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, עַד שֶׁהָיוּ כְּבָר שְׁנֵי מְקָרִים שֶׁשָּׁכְרוּ אֶת מַצְבָּתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֲשֶׁר דָּבַר כְּזֶה לֹא עוֹשִׂים לְשׁוֹם יְהוּדֵי, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם, לָמָּה לְבַזּוֹתוֹ וְלִשְׁכַּר אֶת מַצְבָּתוֹ, אֲשֶׁר הוּא עוֹן חָמוּר מְאֹד מְאֹד, וּבְנוֹדָאֵי לֹא יֵאָכֵה הַשֵּׁם סֵלַח לְמִי שֶׁעָשָׂה דְּבַר כְּזֶה, וְזֶה סוֹכֵב אֶפְלוּ כְּשֶׁעוֹשִׂים אֶת זֶה לְבַר יִשְׂרָאֵל פְּשוּט — נִגַּר אוֹ סַנְדֵּלָר וְכוּ' וְכוּ', וּמִכָּל שָׁפֵן לְתַלְמִיד חָכֵם וִירָא הַשֵּׁם כְּזֶה, שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה דְבוּק בְּתוֹרָה וּבִיְרָאָה, וְדָבַר כָּל הַיּוֹם רַק מְרַבְּנוּ ז"ל בִּיְרָאָת שְׂמִים, אֵיף יַעֲזוּ עֵזִי פְּנִים לַעֲשׂוֹת לוֹ דְּבַר כְּזֶה? ! אֵין זֶה רַק הִלְשׁוֹן-הָרַע שֶׁהִפְיָצוּ עָלָיו. וְסִיִּם מוֹהֲרַא"ש נ"י: עֲכָשׁוּ רְאוּ מֵה לְשׁוֹן-הָרַע יְכוֹל לַעֲשׂוֹת, עַד שְׁשׁוֹכְחִים לְגַמְרֵי, אֲשֶׁר הָאָדָם הַזֶּה הִמְשִׁיף אֶת הָאָרֶת רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, וְהִעֲמִיד תְּלֵמִידִים הֲרַבָּה, וְהִלְשׁוֹן-הָרַע נִתְקַבֵּל עָלָיו, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וְהֶאֱרִיף מוֹהֲרַא"ש נ"י הֲרַבָּה מְאֹד בְּסַפּוּרִים אֵלֶּה, אֵיף שְׂרוּאִים,

שֶׁהַלְשׁוֹן־הָרַע נִתְקַבֵּל יוֹתֵר בְּנֶקֶל מֵהָאֵמֶת, עַד שֶׁיִּכּוֹל לִהְיוֹת דְּבָר
 בְּזָה, שֶׁיְהוּדֵי לְמִדָּן וְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם גְּדוֹל מְאֹד, וְדְבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
 אֲף מִחֲמַת שְׁקָלִים וּבּוֹרִים, רִיקִים וּפְחוּזִים וְיוֹשְׁבֵי קֶרְנוֹת, מְסַפְּרִים
 עָלָיו לְשׁוֹן־הָרַע, הַלְשׁוֹן־הָרַע מִתְקַבֵּל יוֹתֵר; וְעַל־כֵּן אֵין שׁוֹם עֲצָה
 נֶגֶד הָעוֹן הַחֲמוֹר שֶׁל לְשׁוֹן־הָרַע, רַק לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ,
 שְׁלֵא יִקְבֵּל שׁוֹם לְשׁוֹן־הָרַע עַל שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל
 שֶׁכֵּן שֶׁהוּא לֹא יִדְבֵּר לְשׁוֹן־הָרַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה כּוֹלֵי הָאֵי וְאוֹלֵי יִזְכֶּה
 לְהַנְצִיל מִזֶּה; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנֵּס דְּבוֹרִים אֵלּוּ אֶל תּוֹף לְבוֹ, וְאִז טוֹב
 לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ל"ג בַּעֲמֹר

פַּעַם דְּבַר מוֹהֲרָא"ש נ"י מְגַדֵּל מַעֲלַת יוֹם ל"ג בַּעֲמֹר וְחִשְׁבֻּתוֹ,
 וְעֵנָה וְאָמַר, שֶׁעֵקֶר הַטַּעַם בְּיוֹם הַזֶּה מְרַגִּישִׁים, כְּשִׁזּוֹכִים לְעֶסֶק
 כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה בְּלִמּוּד הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ וְהַתְּקוּנִים, כִּי בְּדֶרֶךְ זוֹ יֵשׁ
 לְאָדָם שִׁיכוֹת כָּל הַשָּׁנָה עִם הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאֵי,
 וְאִזִּי הוּא מְרַגִּישׁ שְׂמִחָה עֲצוּמָה וּמְתִיקוֹת נִפְלְאָה בְּיוֹם הַהִילּוּלָא
 שְׁלוֹ בְּל"ג בַּעֲמֹר, וְאֶפְלוּ אִם יִהְיֶה הָאָדָם בְּעִיר מְרוֹן עַל הַצִּיּוֹן
 הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַתְּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאֵי, אֲבָל אִם אֵינוֹ לוֹמֵד
 כָּל הַשָּׁנָה בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאֵי — בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ
 וּבַתְּקוּנִים, אִזִּי אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַרְגִּישׁ הַטַּעַם הַנִּפְלְאָה הַזֶּה הַגְּנוּז
 בְּדַבְּרֵי תוֹרָתוֹ.

וּסְפָר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁפַּעַם אָמַר רַבְּנוּ ז"ל עַל עֲנִיָּן ל"ג
 בַּעֲמֹר, שֶׁהֵנָּה הֵם רוֹקְדִים שָׁם (בְּעִיר מְרוֹן), אֲבָל הַחֲתָן הֵנָּהוּ
 פָּאן... כִּי הֵנָּה כָּל דְּבַר רַבְּנוּ ז"ל קָשׁוּר מְאֹד עִם דְּבַרֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאֵי בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ וּבַתְּקוּנִים, וּכְבָר אָמַר, שֶׁעֲכָשׁוּ יֵשׁ

נחל נובע מקור חכמה שגם העיר וקדיש צריף לקבל משם, כי רבנו ז"ל הוריד לנו תורות נוראות ונפלאות כאלו, עד ששהן מגלות הקדמות חזקות, איך להבין את כל דברי רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש ובתקונים, ואנחנו יודעים כמה הזהירנו רבנו ז"ל לעסק בספרי הזהר הקדוש והתקונים בכל יום, ואף-על-פי שאצל אנשי העולם, אלו שלומדים תקונים, לומדים אותם בדרך כלל בחדש אלול, אבל אצל רבנו ז"ל למדו תקונים כל השנה, ואנשי שלומנו האמתיים שאינם מטעים את עצמם, עוסקים בכל יום בזהר הקדוש ובתקונים, ובדרך הזו יש להם התקשרות גדולה מאד לתנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי.

ואמר מוהרא"ש נ", שזהו ענין ההדלקה הגדולה, שנוהגים לעשות ביום ל"ג בעמר, כי האור מרמז על אור התורה הקדושה, ורבי שמעון בר יוחאי פתח לנו אור נערב ונפלא מאד בכל דברי התורה הקדושה, כי אין פרשה בזהר הקדוש, שאינה מדברת ממעלת למוד התורה הקדושה וממעלת קיום המצוות, וזה מכניס אור ומתיקות נפלאה בנפש האדם, כשזוכה לקרא דברים אלו בזהר הקדוש, וכמו שאמר רבנו ז"ל, שהלשון הקדושה של ספר הזהר, מעוררת את האדם, כמו מה שמוכא שם בכל פעם על קיום המצוות: ופאה מאן דמקיים מצוה פלונית ופלונית וכו', וכן מוכא בספרים הקדושים (עין בני יששכר, מאמרי ל"ג בעמר, סימן ז'), שיום ל"ג בעמר מרמז בפסוק: "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", גל הוא רמז לל"ג בעמר, שעל-ידי קרשת התנא רבי שמעון בר יוחאי נפתחים העינים לראות בהתגלות נפלאות התורה הקדושה, ומוכא (שם בפסוק הנ"ל), שמיום ל"ג בעמר עד שבועות יש שבועה-עשר יום כמנין טו"ב, כי אז מתחיל להאיר האור כי טוב של התורה הקדושה, ומיום ל"ג בעמר כבר מכינים את עצמם ביותר לקראת יום קבלת התורה, כי דיקא על-ידי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ודברי תורתו, האדם זוכה להמשיך על עצמו את האור של התורה הקדושה, והוא יכול לזכות להרגיש

קבלת התורה מחדש בכל שנה ושנה בחג השבועות.

והיתה דרכו של מוהרא"ש נ"י להזכיר לאנשי שלומנו ביום ל"ג בעומר את דברי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות בנים, סימן ס"ג), שדריכת הקשת בל"ג בעומר מסגל לבנים, דהינו לירות בקשת בל"ג בעומר, זה מסגל להולדת בנים ולגדלם, והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה מובא במדרש, שפעם בא זוג לרבי שמעון בר יוחאי, שרצו להתגרש, מחמת שלא היו להם בנים שנים רבות, ואמר להם רבי שמעון בר יוחאי, שכשם שעשו סעדה בשעת הנשואין שלהם, כן יעשו סעדה בשעת הגרושין, ועשו סעדה, ונשתכר הפעל, ומתוך שכרותו אמר לאשתו, שתשאל ממנו חפץ אחד בכל כלי ביתו שהיא רוצה ביותר, והוא נותן לה מתנה בעת גרושיהם, וכך נרדם בשנה מתוך שכרותו, וצויתה האשה לעבדיה שישאו את הפעל במטתו לבית אביה, וכשהקיץ מיינו, שאל אותה מה הוא עושה כאן, וענתה לו, שהרי הבטיח לה חפץ אחד החביב עליה ביותר מכל כלי ביתו, והוא החביב עליה יותר מן הכל, ואז שבו לרבי שמעון בר יוחאי, ושאלו אותו עצה מה לעשות, וברך אותם שיפקדו בזרע של קימא, וכן היה, הרי מובא בפרוש בדברי חכמינו הקדושים, שרבי שמעון בר יוחאי היה פוקד בבנים את העקרות, לכן דריכת הקשת ביום הזה מסגלת להולדת בנים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמאחר שיום ל"ג בעומר הוא ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי, אזי בשעת ההילולא מחלקים מתנות, ובודאי יכולים לפעל אז דברים גדולים מאד בזכות התנא רבי שמעון בר יוחאי, ואשרי מי שמנצל את היום הקדוש הזה בשמחה ובתפלה ובהתבודדות, לבקש מהשם יתברך ישועות גדולות מאד בזכות התנא רבי שמעון בר יוחאי, ואזי בודאי יענוהו מן השמים, וכדברי הצדיקים, שהזכירו תמיד את מאמר חכמינו הקדושים: כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק; כי בודאי כדאית היא הזכות של רבי שמעון בר יוחאי לעזור לאדם בשעת דחקו להושע

בישועות גדולות מאד בכל ענין.

ופעם ביום ל"ג בעומר בבקר ספר לנו מוהרא"ש נ"י, שחלום חלום נורא מאד בלילה ההוא, ועל-פי-רב אינו מספר החלומות שלו לאחרים, אבל החלום הזה ראה בבהירות גדולה כל-כף, שפמעט אף פעם לא ראה חלום כזה, ועכשו שהוא מספר אותו, עדין נדמה לו כאלו הוא רואה את זה בעיניו, וספר, שהיה יושב בבית מדרשו במתיבתא היכל-הקדש, והיה שם דחק של הרבה אנשים, ופתאם נכנס גוטער יוד (איש מכבד) עם זקן לבן ומשרתיו, והרבה אנשים סביבו, וגם הלכו אחריו הרבה בחורים צעירים וילדים, והוא היה לבוש כדרך אחד האדמורי"ם הגדולים, ותמה מוהרא"ש נ"י מי הוא זה האיש שיבוא עכשו לבית מדרשו, ואז ראה שהוא מחזיק ספר "אשר בנחל" בידו, וענה ואמר האיש המכבד הנ"ל: תדעו, שהספר הזה הוא חיותי, וכל הצדיקים בגן-עדן מתענגים מאד עם הספר הזה וכו', והנה שם בין האנשים עמד גם איש אחד שהיה כורך ספרים, שאצלו היה מוהרא"ש נ"י כורך את ספרי "אשר בנחל", והיה חיב לו סכום עתק של כסף, והיה האיש הזה תמיד נוגש את מוהרא"ש נ"י על כספו, ענה אז ואמר מוהרא"ש נ"י לכורך: אתה שומע מה שהאיש הנ"ל אומר? והכורך נענע בראשו, והתחיל לבכות מאד ואמר: אם-כן אני מבקש מכם סליחה על שאני נוגש אתכם כל-כף על המעות, ואני מוחל לכם על כל החוב לגמרי, ועדין היה מוהרא"ש נ"י תמה מאד, מי הוא זה האיש הזקן, והיה חפץ מאד לברר, והתחיל לשאל אנשים, עד שאחד ענה ואמר לו, וכי אין אתם יודעים מי הוא זה? הלא הוא האיש שעשו בשבילו סעדה בלילה הזה... ואז הבין מוהרא"ש נ"י, שהאיש הזה היה התנא רבי שמעון בר יוחאי בעצמו, זכותו יגן עלינו, ואחר-כך באמת יצא מוהרא"ש נ"י מפל העסק שהיה לו עם הכורך הנ"ל מכמה סבות וטעמים, וכבר לא היה לו שום עסק עמו כלל; אשרי מי שזוכה להדבק תמיד ברבי שמעון בר יוחאי, פי

על-ידי-זה ירגיש עמו תמיד זכותו של רבי שמעון בר יוחאי, ובודאי תעמד לו זכותו בכל עת ורגע, ויושע ברוחניות ובגשמיות בכל מה שצריך.

לקוטי-מוהר"ן

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר עקר ההתקרבות לרבנו ז"ל תלוי רק כפי ההתמדה בלמוד ספרו הקדוש והנורא "לקוטי-מוהר"ן", כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל, אשר פניו, שכלו וחקמתו הם בתוך ספרו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קצ"ב וסימן קע"ג) ולכן אי אפשר להכיר את רבנו ז"ל בשום פנים ואופן, כי אם על-ידי שקידה רבה ונפלאה בתוך ספרו הקדוש והנורא "לקוטי מוהר"ן", אשר כל תורה ותורה היא מרשם ותרופה למחלת נפש אחרת, כי כל תורה ותורה מלאה עצות יקרות, איך לצאת מהחשך והרע שנלכד בו, ואיך לזכות להגיע למה שצריכים להגיע, ורבנו ז"ל אמר, אשר הבעל-דבר יכול לחפות ולכסות את העינים מאד, אבל בלא זה היה הספר עושה התעוררות גדולה בעולם, ואמר בזו הלשון: דער בעל-דבר קען זייער פאר שטעלן אבער זוסט וואלט דאס ספר מחיב גיווען א גרויסן בראף צו טאהן אויף דער וועלט (עין חיי מוהר"ן, סימן שנ"ב — דפוס חדש), ורואים בחוש, שכל מי שמתמיד בספרו של רבנו ז"ל, ומעמיק היטב היטב בתוך הספר, מוצא שם דברים נוראים ונפלאים מאד, כי הספר הוא כלליות גדולה ושיף לכל אחד ואחד, ועל-כן לא בחנם הבעל-דבר אורב כל-כף על כל מי שרוצה להתקרב אל רבנו ז"ל, כי הוא יודע אשר אם היה נתגלה ונתפרסם גדל יקרת ערוף הספר הקדוש הזה, היו כלם חוזרים בתשובה, כאשר שבח רבנו ז"ל בעצמו את ספרו, ואמר, שייכול להיות נעשה בעל תשובה גמור על-ידי למוד הספר שלו, ואמר, שיהיו בני-אדם שילמדו ויתפללו על-ידי הספר הזה, ואמר, שמי

שישב ויעסק בספריו בלי קנטור ונצחון, ויסתפל בו באמת, אז בודאי יהיו נבקעין אצלו כל גידי קשיות לבבו, ואמר בזו הלשון: סע וועט אים אלע אדערן טרענען (עין חיי מוהר"ן, סימן שמ"ט — דפוס חדש), ועל-כן כל מי שלומד יותר בספרו של רבנו ז"ל "לקוטי-מוהר"ן", נתעורר מאד מאד יותר ויותר אליו יתברך, ונמשך לבבו אחריו יתברך ברצונות ובכסופים עצומים, ויש לו השגה יותר גדולה ברבנו ז"ל, ועל-כן כל מי שרוצה להתקרב אל רבנו ז"ל באמת, יהיה מתמיד גדול ללמד בכל יום בספרו הקדוש והנורא "לקוטי-מוהר"ן", ובלי למוד ספרו הקדוש והנורא, כל התקרבותו היא רק מהשפה ולחוץ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר ראו בחוש, שכל אלו המקרבים אל רבנו ז"ל, שלא התמידו בימי נערוותם בספרו של רבנו ז"ל "לקוטי מוהר"ן", לבסוף נתקררו, וגם הרבה נתרחקו, ומכל שכן כשעברו עליהם אילו צרות ויסורים, מחלקת ומריכות, על-ידי-זה נתקררו ונתרחקו לבסוף לגמרי מרבנו ז"ל, לא-כן אלו אשר חזקים בספרו של רבנו ז"ל "לקוטי מוהר"ן", הם אף פעם לא יתרחקו, כי הם יודעים שההתקרבות אל רבנו ז"ל היא ענין רוחני, ולא שיכת בכלל אל דבר גשמי, ועל-כן ההתקרבות אל רבנו ז"ל שבאה על-ידי למוד ספרו הקדוש והנורא, היא התקרבות אמתית, והיא התקרבות שתשאר תמיד, פי על-ידי רבוי שקידה ב"לקוטי-מוהר"ן", תפגס בו אהבה עצומה אל רבנו ז"ל, ותהיה אהבתו אל רבנו ז"ל בבחינת אהבה שאינה תלויה בדבר, שאז אינה בטלה לעולם (אבות, פ"ק ה'), ועל-כן אשרי מי שזוכה להתמיד בכל יום בספרו של רבנו ז"ל, ולהתבודד על כל תורה ותורה, ולפרש את כל שיחתו וכל מה שעובר עליו על-פי אותה התורה שלמד, ועל-ידי-זה תשאר בו התורה שלמד.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, איך שבימי בחרייתו ובפריט אחר חתנתו, התמיד כל-כך בספרי רבנו ז"ל, ובפריט בספר הקדוש והנורא

"לקויטי-מוהר"ן", עד שהיתה דרכו לסימו בכל יום דרך התבודדות, הינו שהתבודד כמה שעות על-פי סדר כל התורות, וכך התנהג משך זמן רב מאד, שהיתה דרכו להתבודד על "לקויטי-מוהר"ן" פתוח, והיה עושה מהשקלא וטריא תפלה ובקשה ושיחה בינו לבין קונו, וכך עבר את כל ה"לקויטי-מוהר"ן", וזה אשר דבק אותו כל-כך אל ה"לקויטי מוהר"ן", עד שהוא שגור על לשונו, מלבד זאת מה ששנים על גבי שנים זכה לסיים בכל חודש את כל ה"לקויטי-מוהר"ן", (כמו שחלק את למוד ה"לקויטי-מוהר"ן" על פי סדר החדש), והוא רגיל תמיד לעורר את הבחורים והאברכים שיתמידו מאד ב"לקויטי-מוהר"ן", ומה שלא כתוב שם, לא יניחו את עצמם להתבלבל מאף בריה הנקראת "ברסלבר חסיד", והוא תמיד אומר בפנינו: "אם לא תמצאו דברי בתוף ה"לקויטי-מוהר"ן", תגידו לי", פי כל-כך התמיד בספרו של רבנו ז"ל, עד שכל מה שמדבר ומחדש בתורה, הכל על-פי הקדמות של ה"לקויטי-מוהר"ן" הקדוש והנורא.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין זה, איך שצריכים לחיות את החיים עם התורות הנוראות והנפלאות שבספרו של רבנו ז"ל "לקויטי-מוהר"ן", ומוהר"ן ת"ז"ל אמר פעם: מיום שהתקרבתי אל רבנו ז"ל לא מבטי שאיני יכול לחדש אפלו חדוש קטן בלי הקדמותיו של רבנו ז"ל, אלא אפלו שיחת חלין איני יכול להשיח, או דברי צחות איני יכול לדבר מבלי שיהיו מקשרים אל תורותיו של רבנו ז"ל, וסיים מוהרא"ש נ"י: כף צריך להיות מטבע בכל אחד מאנשי שלומנו הנקרא על שם רבנו ז"ל, שיהיה ה"לקויטי-מוהר"ן" שגור על לשונו, ורק בזה תלויה כל ההתקרבות, כי בלא זה הכל דמיון גדול, והוא מטעה את עצמו ומטעה את אחרים, ועל-כן אשרי מי שמתמיד בכל יום בלמוד ספרו של רבנו ז"ל, ומתבודד על-פי סדר התורות, ויראה נוראות נפלאות פלאי פלאות בעולם, כי אפלו מה שקורה בעולם, צריכים לקשר אל תורת רבנו ז"ל, ואז יראה את הנוראות והנפלאות

והנסתרות, רזי דרזין שיש בכל פרט ופרט בעולם הזה, כי באמת הקדוש-ברוך-הוא מחיה וממנה וממקום את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ואי אפשר להבין ולהשיג רזי וסתרי הבריאה, כי אם על-ידי ההקדמות הנוראות שקבלנו מרבנו ז"ל; ועל-בן אשרי ואשרי מי שזוכה להכניס את עצמו בתוך תורת רבנו ז"ל, שאז יהיה לפניו הכל פתוח.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר לתלמידיו: אל תתפעלו מזקנים טפשים או מכל אחד שיש לו זקן של תיש, ורוצה להחליש את דעתכם, כי מה לכם ולו, אתם ראו להתמיד בספרי רבנו ז"ל, ואז אינכם צריכים כבר אף אחד בעולם. ועל דבר זה מוהרא"ש נ"י מוסר את נפשו מאד להחזיר בתוך תלמידיו, שיידעו, שעקר ההתקרבות לרבנו ז"ל תלויה רק כפי שמתמיד בספרו של רבנו ז"ל; אשרי מי שמצית אותו בזה!

לבושים

מוהרא"ש נ"י אמר, שכל העולם הוא לבוש אחד גדול לגבי האין סוף ברוך הוא, ועל-בן עקר ההתקרבות להתקרב אליו יתברך היא — להפשיט את הלבושים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ג), וכל מה שאדם הולך ממדרגה למדרגה, הוא מתקרב יותר להשם יתברך, ויוכל לידע את השם יתברך בהבנה יתרה, כי כל מה שהמדרגה יותר עליונה, נתמעטים הלבושים ונתמעט הצמצום, ואז הוא מקרב יותר אל השם יתברך, ויכול לאהוב את השם יתברך באהבה יתרה, כי להפך — כל מה שיורד ונופל ומשקע במדור הקלפות, שם נעלם ונסתר אורו יתברך,

ונתלבש ביותר לבושים, על-כן מי שרוצה לחזור בתשובה, עליו להפשיט את כל הלבושים שיש סביבו יתברך, וידע אשר הוא יתברך מחיה וממהוה ומקים את כל הבריאה כלה, והכל רק לבושים לגבי גלוי אין סוף ברוך הוא, ולכן כל מה שיוריד את הלבושים, יזכה להתקרב יותר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר על דבר זה צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך — שלא יטעה את עצמו כלל, כי בזה העולם יכולים להטעות את עצמו מאד מאד, כי עובר על כל אדם בכל יום כל מיני צרות ויסורים ומרירות וחובות וכו', עגמת נפש ובלבולים וכו', והכל בכלל הלבושים שנתלבש עצמו כביכול בתוך כל הדברים האלו, כי המאמין האמתי יודע, שהוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, ועל-כן צריך תמיד לבקש ממנו יתברך, שיוסרו ממנו הלבושים, ויזכה להפירו יתברך פנים אל פנים, וזה עקר מדרגת הצדיקים הגדולים במעלה גדולה, שפכל פעם מורידים מעצמם את הלבושים, ומגיעים עד מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך-הוא בעצמו, עם כל זאת הם תמיד יודעים, שאפלו שנדמה להם שהורידו את הלבושים וההסתרות והכסויים, עדין הוא יתברך נעלם ונסתר ונתלבש בכל מיני לבושים, והם מבקשים ומתחננים יותר ויותר, כי אין סוף ואין תכלית לגדלתו יתברך; ועל-כן אין סוף ואין תכלית ללבושים שצריך להוריד מעצמו, וענין זה הוא דבר עמק עמק מי ימצאנו, כי צריך להתיגע כל ימי חייו להוריד ממנו את כל הלבושים וההסתרות, שהוא יתברך נעלם ונסתר, וזו כל עבודתנו כל ימי חיינו — להוריד מאתנו את כל הלבושים וההסתרות, ושנזכה להשיגו ולהפירו יותר ויותר; אשרי מי שמכניס את עצמו בזה, ואז טוב לו כל הימים.

(והאריך בשיחה זו מאד, איך שכל הספירות הן לבושים לגבי האין סוף ברוך הוא, ואיך שכל העולמות הם לבושים וכסויים, וצריכים לעלות מעלה מעלה, הינו מספירה אל ספירה ומעולם

אֶל עוֹלָם, קִדְּם הוּא בְּבַחֲיַנַת נַפְשׁ דְּנַפְשׁ, וְאַחֲר־כֵּן רוּחַ דְּנַפְשׁ, וְאַחֲר־כֵּן נִשְׁמָה דְּנַפְשׁ וְכוּ' וְכוּ', וְגַם בְּזֶה יֵשׁ אֲלֵפִים וְרַבּוּת רַבּוּת סְפִירוֹת וְעוֹלָמוֹת, וְעַד שְׁמַגִּיעַ אֶל נַפְשׁ דְּנַפְשׁ, צָרִיךְ לַעֲבֹר אֲלֵפִים וְרַבּוּת רַבּוּת עוֹלָמוֹת, וְכֵן לְהֵלֵךְ עַד שְׁגוּמָרִים פְּרִצוּף אֶחָד שֶׁל נַפְשׁ, שְׂזוּכִים לְהַגִּיעַ אֶל יְחִידָה דְּנַפְשׁ, וְאִז מִתְחִיל בְּחִינַת נַפְשׁ דְּרוּחַ, רוּחַ דְּרוּחַ וְכוּ', וְגַם בְּזֶה יֵשׁ אֲלֵפִים וְרַבּוּת רַבּוּת בְּחִינּוֹת בְּעוֹלָמוֹת וּבְלְבוּשִׁים, וְצָרִיכִים לְהַתְיַגֵּעַ יָמִים וְשָׁנִים בְּעַבְדוּת הַשֵּׁם יְתָבָרֵךְ, וְלְהִתְמַיֵּד בְּתַפְלָה וּבְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, כִּי רַק זֶה הוּא מַה שְׁמַפְשִׁיט אֶת כָּל הַלְבוּשִׁים וְהַצְמָצוּמִים וְהַפְסוּיִים, וּמְגַלָּה אֶת כָּל הַהִסְתָּרוֹת, וּמַחְמַת עֵמֶק הָעֲנִיָּן, לֹא רִשְׁמַתִּי אֶת כָּל הַשִּׂיחָה).

מְצוּה

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת עֲצָמוֹ מֵאֵד עִם כָּל מְצוּה וּמְצוּה שְׂזוּכָה לְקַיֵּם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הֵלֹא רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (עֵין לְקוּטִי מוהר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רַע"ה), שֶׁעַל-יְדֵי כָּל מְצוּה וּמְצוּה שְׁמַקְיָמִים, נַעֲשֶׂה מְמַנָּה גַר אֶחָד, וְכִמוֹ שְׁכַתּוּב (מְשַׁלִּי ר'): "כִּי גַר מְצוּה", וְאַחַר הַסְתַּלְקוֹת הָאָדָם, הוּא זוֹכֶה לְחַפֵּשׁ בְּגַנְזֵי דְּמַלְכָּא (בְּאוֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ) עַל-יְדֵי הַגְּרוֹת הָאֱלוֹהִים, וְכֹל מַה שֵּׁיִשׁ לָאָדָם יוֹתֵר גְּרוֹת, בֵּן הוּא יָכוֹל לְחַפֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּאוֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ, וְזֶהוּ עֵקֶר תַּעֲנוּגוֹ וְשַׁעֲשׂוּעוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְלִכֵּן לְמַה לֹּא יִסְגַּל הָאָדָם לְעַצְמוֹ גְּרוֹת גְּפִלָּאִים כְּאֱלוֹהִים, שִׂיְהִי עֵקֶר הַחַיִּים הַנּוֹצְחִים שֶׁלּוֹ לְעַד וּלְנִצְחַ נְצָחִים! ?

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שֶׁחֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (בְּרַכּוֹת נ"ז.), שְׂאִפְלוּ רִיקִים שְׁבִישְׂרָאֵל מְלֵאִים מְצוּת כְּרַמּוֹן, וּמְרַגֵּל בְּפִי הָעוֹלָם

לומר, שְׁבַרְמוֹן יֵשׁ תְּרִי"ג גְּרַעֲיִים כְּנֶגֶד תְּרִי"ג מְצוֹת שְׁבַתוֹרָה הַקְדוּשָׁה, (וְכֵן מוּבָא בְּפִרְוֵשׁ הַמְּלַבֵּי"ם עַל פְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ה'): "כְּפֶלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ"; וּבִבְאֵמַת צְרִיכִין לְהַבִּין, אִיךָ אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהִיט מְלֵא מִכָּל הַתְּרִי"ג מְצוֹת, הֲלֵא יֵשׁ הֲרֵבָה מְצוֹת שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַיֵּם, כְּמוֹ אֵלֹה שְׁשִׁיכוֹת רַק לִכְהֵן אוֹ רַק לְמַלְךְ וְכוּ' וְכוּ'? אָבֵל מוּבָא בְּסִפְרֵים הַקְדוּשִׁים, שְׁעַל-יַדֵּי שְׁהָאָדָם מִתְאַחַד עִם כָּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה גְמוּרָה, וְכוּלָל עֲצָמוֹ עִם כָּלֵם, עַל-יַדֵּי-זֶה נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלֹה קַיֵּם אֶת כָּל הַמְצוֹת, כִּי בְצַרוּף כָּלֵם בְּיַחַד בּוֹדָאֵי מְקַיְמִים אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שְּׁאָמַר רַבֵּי עֲקִיבָא (ירוּשְׁלָמֵי גְדוּרִים, פֶּרֶק ט', הַלְכָה ד'): וְאַהֲבַת לְרַעְיָה כְּמוֹךָ זֶה כָּלֵל גְּדוּל בַּתּוֹרָה, הֵינּוּ עַל-יַדֵּי שְׁהָאָדָם אוֹהֵב אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלֹה קַיֵּם כָּלֵלִיּוֹת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְכֵן אָמַר הַלֵּל לְגַר שְׂרָצָה לְלַמֵּד כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה עַל רַגְלֵי אַחַת (שְׁבַת ל"א.): מַה דְּעֲלִיךָ סְנַאֵי לְחֻבְרָךָ לֹא תַעֲבִיד, (מַה שְּׁשָׁנוּי עֲלִיךָ לֹא תַעֲשֶׂה לְחֻבְרָךָ), וְאִידֶךָ פְּרוּשָׁא הוּא, זֵיל גְמוּר, (וּשְׂאָר כָּל הַתּוֹרָה הוּא הַפְּרוּשׁ שֶׁל דְּבַר זֶה, לֶךָ וְתִלְמַד), כִּי עַל-יַדֵּי שְׁהָאָדָם נִזְהָר מְאֹד בְּכַבּוּד חֻבְרוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה בְּנִקְל לוֹ לְקַיֵּם שְׂאָר מְצוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בְּהִתְאַחַדוֹתוֹ עִם כָּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, נִחְשָׁב גַּם קַיֵּם הַמְצוֹת שְׁלֵהֶם כְּמוֹ שְׁקַיֵּם הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְהֵבֵן.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׁעַקֵר חֲשִׁיבוֹת קַיֵּם הַמְצוֹת, שְׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה בְּחִינַת גֵּר כְּנ"ל הוּא — כְּשִׁזְזוּכִין לְקַיֵּם הַמְצוּה בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, כִּי כְּשִׁאָדָם שֵׁשׁ וְשִׁמַּח בְּקַיֵּם מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא מְגַלָּה טֵהַר לְבוֹ, שְׁעוֹשֶׂה אֶת הַמְצוּה רַק בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ לְבַד, וְכָל שְׂכָרוֹ וְגִמּוּלוֹ הוּא רַק מַה שְּׁזוֹכָה לְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִזִּי בּוֹדָאֵי יְאִיר גֵּר הַמְצוּה הַזֹּאת מְאֹד, וְיִהְיֶה יָכוֹל לְחַפֵּשׁ בְּכָל גִּנְיֵי הַמְּלָךְ עַל-יַדֵּי אוֹרָה הַגְּדוּל, מַה שְּׂאִין כֵּן כְּשִׁאָדָם עוֹשֶׂה הַמְצוּה בְּכַבּוּד וּבְקִרְיֹת גְּדוּלָה, אִזִּי אֵין כַּח בְּמְצוּה זֹאת לְהֵאִיר עַל נַפְשׁוֹ הָאוֹר הַנִּל, כִּי גַם בְּשַׁעַת קַיֵּם

המצנה הלא היה חשוף לו מאד, ולא החזיה את עצמו בזה כלל, ולכן אשרי מי שזוכה לקיים את המצוות תמיד בשמחה עצומה, כי על-ידי-זה יאיר על נפשו אור נערב ונפלא מאד, ויהיה כל ימיו מלאים אור וחיית תמיד.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם נסעה עגלה של חסידים להרב הקדוש ה"חווה מלובלין", וכותו גגן עלינו, ובדרך דברו הרבה מגדלת רבם הרב הקדוש הנ"ל, ובהגיעם לעיר לובלין, בקש מהם בעל-העגלה, שימסרו לרבם פתקה (שקורין "קוויטל") גם בשבילו, כדי שיקבל גם-כן את ברפת הצדיק, וקבלו ממנו הפתקה, ונכנסו החסידים לבית רבם, ובינתים הלך בעל-העגלה לאחד מבתי המרוח בעיר לאכל ולשתות קצת, וכשמסרו החסידים לרבם את הפתקה של בעל-העגלה התפעל הרב הקדוש מהפתקה, ואמר, שהשם של האיש הזה מאיר מאד מאד, ואמרו החסידים לרבם, הלא הוא איש פשוט מאד ובעל עגלה וכו', וכל הדרך דבר רק דברים של הבל ושל מה בכך בדרך בעלי עגלה, אבל הרב הקדוש החזיק בשלו, ואמר שהפתקה של האיש הזה מאירה מאד מאד... והלכו החסידים בזריזות לחפש את האיש הנ"ל ולראות מה הוא עושה בעת הזאת, ומצאו אותו ברחוב מרקד ומפזז בכל עז בשמחה עצומה לפני איזה חתן וכלה, ושאלו אותו, איך הגיע לשם, ואיזו שיכות יש לו לחתנה הזאת? וענה להם, שבשעה שהלך מהם, הלך למצא לעצמו איזה מקום לאכל ולשתות ולשמח קצת, ופתאום שמע ברחוב קול של חתן וכלה ומחתנים וכו' הולכים אל החפה, ויצא לחוץ לראות את השמחה, ופתאום ראה שנעשה ריב ומחלקת גדולה בין המחתנים, ויש שם צעקות ובכיות וכו', ורצו לבטל את החתנה לגמרי, ושאל בעל-העגלה, מהו העכוב והמניעה להמשיך את החפה? ואמרו לו, שהיות שהפלה היא תומה ועניה מאד, ולא קימה את התנאים שהבטיחה לפני החתנה — להכניס סך מסים של כסף, והנה על הכל ותרנו לה, אבל כשנתודעו שגם לא קנתה טלית לחתן (כמנהגם של ישראל, שהפלה קונה בשביל

החתן טלית), על זה פָּכַר לא רצו לוֹתֵר, וְהָיוּ מוֹכְנִים לְבַטֵּל אֶת השדוף, וְכִשְׁשָׁמַע בְּעַל-הָעֵגְלָה אֶת כָּל הַסְּפוּר, אָזִי לָקַח אֶת סְכוּם הַכֶּסֶף הַקָּטָן שֶׁחִסַּף לְעֵצְמוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, וְאָמַר שֶׁהוּא מוֹסֵר אֶת הַכֶּסֶף הַזֶּה לְכֹלָה כְּדִי שֶׁתִּקְנֶה טְלִית לְחָתָן, וְכִשְׁמוֹעַ הַמַּחְתָּנִים דְּבָרֵי בְּעַל-הָעֵגְלָה, תִּכְףּ-וּמִיד הִפְסִיקוּ אֶת כָּל הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחְלֵקֹת וְהַמְּשִׁיכוֹ אֶת הַחֲפָה כְּמַקְדָּם, וְהִנֵּה הָאִישׁ הַנַּ"ל מֵרַב שֶׁמַּחְתּוֹ עַל גְּדֹל הַזְּכוּת שֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה לְיָדוֹ — לְהַצִּיל כֹּלָה יְתוּמָה וְעַנְיָה מִבְּזִיוֹנוֹת כְּאֵלוֹ, הַתְּחִיל לְרַקֵּד וּלְכַרְכֵּר בְּכָל עֵז וְחֲדוּהָ לְפָנָי הַחָתָן וְהַכֹּלָה, וְלוּהָ אוֹתָם אֶל הַחֲפָה, וְכֵן אַחֵר שֶׁיֵּצְאוּ מִן הַחֲפָה, וְהִרְגִישׁ אֶת עֵצְמוֹ כְּמוֹ הַמַּחְתָּן הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּחַתְנָה... וְכָל זֶה רָאָה הַרַב הַקְּדוֹשׁ הַ"חוּזָה מְלוֹבְּלִין", זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, בְּעֵת קְרִיאַת הַפִּתְקָה שְׁלוֹ, וְלִכֵּן אָמַר, שֶׁשָּׂמוּ מְאִיר מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הִרִי אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֶת עֵצָם מֵעֵלֵת הָאָדָם, בְּשַׁעַת שְׁזוּכָה לְקִים אִיזוֹ מַצְוָה בְּשִׁמְחָה, וְאִפְלוּ אִישׁ פְּשוּט, כִּי מִדְּלִיק אֲזוּ גַר קְדוֹשׁ לְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁמְאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם, וְזֶה נֵעַם חֲלָקוֹ וְגוֹרְלוֹ לְנִצָּח; אֲשֶׁרִי הַזְּכוּה לְקִים אֶת הַמַּצְוֹת תָּמִיד בְּשִׁמְחָה.

מְשִׁיחַ

מוהרא"ש נ"י אָמַר: כָּל הָעוֹלָם מְדַבְּרִים מִמְּשִׁיחַ וְכוּ', וְכוֹסְפִים וּמִשְׁתוֹקְקִים וּמְחַפִּים שֶׁמְשִׁיחַ יָבֹוא כְּבָר, וַיִּגְאֵל אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ שׁוֹכְחִים לְדַבֵּר מִמָּה שֶׁיִּגְלֶה מְשִׁיחַ צְדָקְנוֹ בְּעוֹלָם, הֵינּוּ גְלוּי אֵל קוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי הַזְּכוּה לְגִלוֹת אֶת גְּלוּי הַמְּשִׁיחַ, שֶׁעַל-יָדֵי-זֶה מִקְרַב אֶת בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ, וּמְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה, שֶׁזְּהוּ גְלוּי הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, כִּי בְּוֵדָאֵי מְשִׁיחַ לֹא יַעֲשֶׂה מֵעֵצְמוֹ מְצִיאוֹת כָּלֵל, וְכָלֵם יִשְׁתַּחֲוּוּ וַיִּתְבַּטְּלוּ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיַּעֲבְדוּ רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אֲשֶׁר זֶהוּ עֵקֶר גְּלוּי הַמְּשִׁיחַ.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר מְשִׁיחַ יְהִיָּה יְלוּד אִשָּׁה, שְׂיִגְלָה אֶת הַקְּדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְעַד שְׂמֻשִׁיחַ יָבוֹא, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַעֲבוּדָה הַזֹּאת, הֵינּוּ — לְגִלּוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שֶׁהַיּוֹם מְשַׁגְּעִים וּמְכַלְכְּלִים בְּנֵי-אָדָם, וּמְדַבְּרִים כָּל הַזְּמַן מִמְּשִׁיחַ, שֶׁהֵנָּה הוּא כָּבֹד בְּאֵי הַיּוֹם וּמְחַר וְעוֹד שְׂבוּעַ וְכוּ', וְשׁוֹכְחִים מִהָעֵקֶר, שֶׁהוּא — מֵהַ יְגִלָּה מְשִׁיחַ כַּנֵּל.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י: מֵהַ שְׂיָךְ לְכַלְכַּל אֲנָשִׁים וְלוֹמַר — הִנֵּה זֶה הוּא הַמְּשִׁיחַ אוֹ אַחֵר הוּא הַמְּשִׁיחַ, הֲרֵי הַרְמַב"ם נוֹתֵן סִימָן, שְׂמִי שְׂיִהְיֶה מְשִׁיחַ יְבִנֶּה אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וַיִּקְבֹּץ אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בַּחֲזָרָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמִּילָא מֵהַ שְׂיָךְ לֹמַר עַל זֶה אוֹ עַל אַחֵר שֶׁהוּא מְשִׁיחַ, אֲדַרְבֶּה נִרְאָה אוֹתוֹ בּוֹנֶה אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', וּמְקַבֵּץ אֶת כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוֹ כְּלָנוּ נִדְעַ שֶׁהוּא הַמְּשִׁיחַ...
הַמְּשִׁיחַ...

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שֶׁכָּכֵל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְשִׁיחֵי שְׂקָר, שֶׁהִטְעוּ אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְאֲנָשִׁים חֲשֹׁבוּ, הִנֵּה הוּא כָּבֹד וְכוּ' וְכוּ', וּבְסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר יֵצֵא קְלָקוּל גְּדוֹל מְאֹד מְדַבְּרִים אֵלָיו, כִּי אֲנָשִׁים נִתְרַחֲקוּ וְכוּ', וּבְפֶרֶט אִם הֶאֱמִינוּ בְּמִישָׁהוּ שֶׁהוּא מְשִׁיחַ, וְאַחֲרֵי-כֵן מֵת, אִזִּי כָּל אֵלּוֹ שֶׁהֶאֱמִינוּ בּוֹ הִשְׁתַּגְּעוּ לְגַמְרֵי, כִּי אֵיךְ יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂמֻשִׁיחַ יְמוֹת, וּבְאֵמַת רַבְּנוּ ז"ל גִּלָּה לָנוּ שְׂמֻשִׁיחַ יְמוֹת (עֵין תִּי מוֹהַר"ן, סִימָן רע"ה — דְּפוּס חֲדָשׁ).

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט): "אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחָרְבֵי וּבְקִשְׁתֵּי", וּרְבִנוּ ז"ל מְפָרֵשׁ, שֶׁפְּסוּק זֶה הוֹלֵךְ עַל עֲנִיִּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַתְּרַגּוּם: "בְּצִלּוֹתַי וּבְכַעֲבוֹתַי" (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), וְהִנֵּה "אֲמֵרִי" רֵאשִׁי תְּבוֹת רֵוִחַ אֲפָנוּ מְשִׁיחַ יְיָ.

היננו כי זה יהיה גלוי המשיח, ענין התפלה וההתבודדות שיגלה בעולם כלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהגמרא מספרת (תענית כ"ב), אשר ירמיהו הנביא בשעה שדקרו את יאשיהו המלך, ועשו את גופו ככברה, ראה איך שהוא ממלמל בשפתיו, וגחן עליו ושמע איך שמצדיק עליו את הדין ואומר: צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי וכו', וקרא עליו את הפסוק: רוח אפנו משיח ה', ואמר מוהרא"ש נ"י, מזה רואים שפשעוברים על האדם צרות ויסורים קשים ומרים, רחמנא לצלן וכו', עד שאינו יכול לסבל, ובכל אפן בורח אליו יתברך, ומצדיק עליו את הדין, אז זוכה שתתגלה בו בחינת יחידה שבנפש שהוא בחינת רוחו של משיח, כי זוהי נקדת המשיח, וזה יהיה הגלוי של משיח — שמכל הצרות יברחו רק אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר בית המקדש הוא הדעת, ומי שזוכה לדעת אמתית, שיודע שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אצלו נבנה בית המקדש וזוכה לגאולה, ובנדאי בכלליות אנחנו מצפים ומחכים בכל יום שיבוא משיח צדקנו ויגאלנו ויעלנו לארצנו, ויבנה לנו את בית מקדשנו, אף בינתיים אנו צריכים לראות להתקרב אליו יתברך, ולגלות את אלקותו יתברך לאחרים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמובא בדברי רבנו איש האלקים ה"חחחם סופר" ענין מבהיל הרעיון מענין המשיח, והוא ידיעה חשוכה שצריכים לדעת, כי באמת אנחנו מאמינים שמשיח צדקנו יבוא ויגאלנו, והוא אחד מעקרי האמונה הקדושה, אף אם משיח לא יבוא עדין, עם כל זאת אנחנו נשארים יהודים מאמינים בו יתברך, ונקיים מצוותיו יתברך בלי שום חלוק כלל וכלל, כי בינתיים צריכים לעבד אותו יתברך, ולהתקרב אליו יתברך, ולא משנה אם משיח בא או לא, רק מה? צריכים לבקש בכל יום ממנו יתברך

שבוא יבוא.

ואמר מוהרא"ש ג"י, אשר מוהרנ"ת ז"ל אמר: אפלו שיהיה באלף הששי בשנה האחרונה, ביום האחרון, בשעה האחרונה, ומשיח עדין לא בא, עדין נאמין שמשיח יבוא, כי בודאי אני מאמינים באמונה שלמה שמשיח יבוא, אבל לעת עתה אם עדין משיח צדקנו לא בא, צריכים ללמד את הלמודים שמשיח ילמד אותנו וכו', שהם כל ה"לקוטי-מוהר"ן הקדוש והנורא, שיש בו הלמודים שמשיח ילמד את העולם, כי משיח יכבש את העולם עם דבורי רבנו ז"ל, כי ידברו אז רק ממנו יתברך וכו'; אשרי הזוכה לגלות את הקדוש-ברוך-הוא, ולהפיץ אמונה בעם ישראל, וכשיש לאדם אמונה, נצול מכל הצרות וזוכה לגאולה, וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ז'), שעל ידי האמונה תהיה הגאולה; אשרי הזוכה להכניס בעצמו אמונה, וכן זוכה לגלות לאחרים את למודי האמונה, אשרי לו ואשרי חלקו!

ואמר מוהרא"ש ג"י, שרואים בחוש, שכל משגע, הדבר הראשון שצועק — שהוא "משיח"... כי בענגנים אלו הדמיונות מאד מפתחים אצל האדם, וצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שלא תהיה לו שום תאוה לגדלות וכו', רק כמו שאמר משה רבנו להקדוש-ברוך-הוא: "שלח נא ביד תשלח", כי אין לאדם לדמות לעצמו דמיונות כאלו וכו', ותכף כשאדם מדמה לעצמו שהוא משיח וכו', הרי הוא משגע... כי זה נובע מגאות וישות וכו', כי מי שמכיר את עצמו באמת, והוא ענו, שפל וסבלן, יהיה רגיל לומר תמיד: לא אני... "שלח נא ביד תשלח", וברגע שנכנסת בו איזו ישות וגאות, הוא כבר רוצה להיות משיח... וזהו סימן שהוא משגע ממש, רחמנא לצלן; אשרי מי שמתבודד בכל יום אליו יתברך, ומזכך עצמו לגמרי, עד שבורח מכל אלו הדמיונות, ואז טוב לו כל הימים.

מצבה

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים להזהר מאד מאד מה כותבים על מצבה של נפטר, כי אם כותבים עליו שבחים שאינו ראוי להם, אזי זה לו לכזיון גדול מאד, וכני-אדם אינם נזהרים בזה, אלא חושבים שבוזה שיכתבו על המצבה כל מיני שבחים גדולים, זו טובה לנפטר, ובאמת זה לו לצער גדול ולבושה שאין לתאר ואין לשער כלל, כי מובא בדברי האריז"ל, שמצבה היא בחינת נפש, בסוד מאמרם ז"ל (שקלים פרק ח'): בונין נפש על קברו, וזו מעלת ההשתטחות על מצבת קבורת הצדיק, כי היא בחינת נפשו, ועל-כן צריכים להזהר מאד מאד מה שכותבים על המצבה, לא להגזים בשבחים שלא היו בו, כי הוא לכזיון גדול לנפטר.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי אצל אנשי שלומנו הקפידו על זה ביותר, ועל מצבת קבורת רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל היה כתוב רק מלים אלו: "פה נטמן רבי אברהם בן רבי נחמן הלוי מארץ ישראל" ולא יותר, והרבה מאנשי שלומנו הקפידו שיחרת על מצבתם "ברסלבר חסיד", אשר זה היה אצלם עקר השבחה, כי באמת מי שמתנהג בתמימות ובפשיטות על-פי דרכו של רבנו ז"ל, ובפרט בענין התבודדות, שמתבודד בכל יום עמו יתברך, ומפרש את כל שיחתו אליו יתברך, אין לו להתבייש כלל, כי באמת נקרא "ברסלבר חסיד", והשם הזה מתאים רק לאדם שמתבודד בכל יום עמו יתברך, שעל נקדה זו הרבה רבנו ז"ל לדבר עמנו, וכל מה שאדם מדבר יותר עמו יתברך, כמו-כן יש לו יותר שיכות עם רבנו ז"ל, ועל-כן מי שיודע שהתבודד בכל יום אליו יתברך, הוא יכול להקרא "ברסלבר חסיד", כי בלי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, האדם הזה מרחק לגמרי מרבנו ז"ל, ואין לו שום שיכות אל רבנו ז"ל כלל, כי עקר ההתקרבות תלויה רק על-ידי התבודדות, שזה המפתח לחסידות ברסלב, וכשואדם

מתבודד עמו יתברך בתמימות ובפשיטות, אזי יקבל הרבה מרבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, ששמע מאנשי שלומנו שגרו באומן, אשר על ציון רבנו ז"ל לא היה כתוב שום דבר, רק היתה מצבה גבוהה שלא היה חרות עליה שום דבר, וכן ספרו אנשי שלומנו, שגם על הציון הקדוש של הבעל-שם-טוב, זכותו גגן עלינו, לא היה כתוב שום דבר, וכן אצל האריז"ל לא חרות על המצבה שום דבר, וסים מוהרא"ש נ"י, כי על הצדיקים האלו לא שף לרשם שום דבר מרב גדלתם שאין צוף אליהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש צדיקים שפן רצו שייכתבו על מצבתם מה שרצו, והכל בעבור בני-אדם, שיבואו אחר-כך אל מצבת קבורתם וילמדו מהם ממדותיהם, וזה בכלל מה שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מ"ו): הספדא יקרא דחיי, כי בזה שבאים אנשים אל ציונם ורואים את השבחים שלהם, על-ידי-זה מתעוררים מהדברים שרשומים שם.

(ופעם אחת הלך מוהרא"ש נ"י בהר הזיתים אל ציון ה"אור החיים" הקדוש, בצותא עם הרבה מתלמידי, אנשי שלומנו, ובדרך ראו מצבה שהיה כתוב עליה בזו הלשון: "במקום חפתה הובאה לקבורתה", כי זו היתה מצבה של כלה שנפטרה ביום חפתה, רחמנא לצלן, ונתעורר מוהרא"ש נ"י מאד מזה, ועמד שם קצת ודבר עמנו, ראו מה זה נקרא צער להורים, שבמקום להביא את בתם אל החפה, מביאים אותה אל הקבורה, אשר דבר זה מאד מצער את האדם שקורא את המצבה הזו).

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת הלך עם כל תלמידי הישיבה (היכל-הקדוש) ללוות נפטר גלמוד עני בן טובים, שלא היה לו מי שיתעסק עמו, ונסע עם כל התלמידים ללוותו עד בית החיים,

ועמד שם עד אחר הקבורה, ובדרך חזרה היטה דרוך ארפה, ועבר בין הרבה מצבות, ותוף כדי הליכתו קרא מצבות רבות, והיה פתוב בהן שבחים מענינים מאד על בני-אדם, על אחד היה פתוב, "שהיה שומר שבת כל ימיו במסירות נפש", על אחד היה פתוב, "שלא חסר יום אחד מתפלה בצבור בבקר ובערב כל ימי חייו", על אחד היה פתוב: "ביתו היה פתוח לרוחה והיו עניים בני ביתו", ועל אחד היה פתוב, "שהיה הראשון שפתח את בית-הכנסת בבקר ואחרון שסגר את בית-הכנסת בלילה", ואמר אז מוהרא"ש נ"י, שאלה הם השבחים הגדולים ביותר, ובזה מתבטאת כל מהותו של הנפטר, וכנראה לפני שמונים שנה היטה מסירות נפש גדולה לקים את כל הנ"ל, ועל-כן רשמו את זה על מצבתם, כי אין שבח יותר גדול מזה.

מדות

מוהרא"ש נ"י אמר, שעקר היפי והפאר של האיש הישראלי הוא, כשיש לו מדות טובות, ובזה רואים שהוא זרע ברוך ה', כי זו מעלת גדלת עם ישראל לעצמת כל אמות העולם, שהם מצינים במדות טובות, ולהפך עקר הפעור של האדם הוא שיש לו מדות רעות, ורואים בחוש, איך שאצל אמות העולם יש כל מיני מדות רעות, ועל-כן הם כל-כף מלערים, ובשביל זה צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על תקון המדות, כי בלי מדות, האדם הוא מלער מאד, והוא נדמה לחיה ממש, כי טבע האדם, בעל הבחירה, שתהינה לו מדות טובות, לא-כן חיה אין בה שום מדה, ועל-כן היא חיה טורפת, וכן הדבר באדם שאין בו מדות טובות, הוא נדמה בדיוק כחיה טורפת, והוא קופץ על כל אחד בעזות, ואינו יכול לשלט בעצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי שמע כמה וכמה פעמים מרבי לוי יצחק ז"ל, שהיה אומר בשם רבי אברהם בן רבי נחמן, ששמע בשם אביו רבי נחמן טולטשינער, ששמע הרבה פעמים ממוהרנ"ת ז"ל, שעקר החשיבות של האיש הישראלי היא כפי המדות הטובות שיש בו, ועקר המדות הטובות היא מדת הענוה, שאדם יהיה ענו, שפל וסבלן, אשר המדות האלו היו אצל משה רבנו, ועל-כן זכה למה שזכה, וכל בר ישראל שזוכה להגיע למדת הענוה והשפלות והסבלנות, הוא נעשה כלי לקבל בו את כל האורות הנשגבים, אורות צחצחות, כי אי אפשר להשיג שום השגה ושום מדרגה בלי מדות טובות, ועל-כן צריכים לעבד הרבה על מדת ענוה, שפלות וסבלנות, וזה יטביע בו כבוד את כל המדות הטובות, כי כל המדות הרעות באות רק מגאות וישות, שמחזיק את עצמו למשהו, ועל-כן מיד קופץ על זלתו, מה שאין כן מי שיש אצלו מדת ענוה, הוא שפל וסבלן, ויכול לסבל הכל, וממילא נעשה כלי לקבל בו את התורה.

וספר מוהרא"ש נ"י, איך שרבי לוי יצחק ז"ל דבר עמו הרבה מאד על גדל המדות הטובות שראו אצל אנשי שלומנו מהדורות הקודמים, שהיו אנשים שקטים ועובדי השם אמתיים, וכל כוננתם הייתה רק לעשות את רצונו יתברך, ולא הסתכלו על שום מונע ומעכב, ולא ענו לחולקים עליהם שום דבר, רק היו ענוים ושפלים וסבלנים, ודברו אחד עם השני בדרך ארץ גדולה, וכשהוא בא לאומן בפעם הראשונה, וראה זאת, מאד התפעל מגדל הדרך ארץ שהיתה שורה בין אנשי שלומנו, כי בדרך כלל אנשי פולין היו מחצפים וכו', וברוסיה לא ראו זאת, כי שם היו כלם בעלי דרך ארץ, וזה מה שמשך אותו אל דבר רבנו ז"ל, (האט איהם איבערענומען צום רבינו'ס זאך), וכל-כף התפעל ממתת הענוה והשפלות והסבלנות שהיתה שורה בין אנשי שלומנו, עד שאמר: "פה אשב כי אויטיה", ודבר זה למד הרבה אצל רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, כי הוא היה מדבר תמיד עם אנשי שלומנו,

איך שצריכים לתקן את המדות, ועקר המדות היא ענוה ושפלות וסבלנות, וספר רבי לוי יצחק ז"ל, אשר רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל הנהיג גמא חיה למדות טובות, ובפרט במדת הענוה והשפלות והסבלנות, אשר בשביל זה קבל כל-כף הרבה מרבנו ז"ל, כי אם לא כן, לא הנה מקבל כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רבי לוי יצחק ז"ל הנהיג רגיל תמיד בפיו לומר: רבנו אינו יכול לסבל עזי פנים, (דער רבי קען נישט פארליידן עזות פנימ'ער), ובשלחן של רבנו היו יושבים בדרך ארץ גדולה, (ביים רבינ'ס טיש איז מען געזעצן מיט גרויס דרך ארץ), וסיים רבי לוי יצחק ז"ל, שדבר זה סובב גם היום, רבנו ז"ל אינו מקבל עזי פנים, ומי שהוא עז פנים, רבנו ז"ל אינו יכול לסבל אותו, ולבסוף יתרחק לגמרי, ובשלחן שלנו צריכים לישב בדרך ארץ גדולה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה הוא מחדיר בתלמידים תמיד, שיהיו בעלי דרך ארץ ולא יהיו הדיוטים קופצים בראש, רק תמיד יתמידו בתורה הקדושה שעורים בסדרן, ולא יתפעלו משום ברירה שבעולם, ואז יצליחו בדרךם.

(וכשמוהרא"ש נ"י רואה עז פנים, הוא מסבב עמו, עד שיעקר ויברח ממנו, ובפרוש אמר לנו כמה פעמים, שהוא גם-כן אינו יכול לסבל עזי פנים, ובפרט מי שאין לו מדות טובות, כי מי שיש לו מדות רעות, זה ממש דוחה להסתכל עליו (עס איז איין עקיל צו קוקן אויף איהם), כי מרב המדות המגנות שלו אינו נסבל כלל, כי אדם בלי מדות טובות, לבסוף אין יכולים לסבל אותו, ועקר המדות הטובות זהו רק ענוה, שפלות וסבלנות; אשרי מי שזוכה להכניס בלבו דברים אלו).

מעין עולם הבא

מוהרא"ש נ"י דבר פעם ממה שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא "מעין עולם הבא", ואמר מוהרא"ש נ"י, שכשאדם יודע שכל מה שעובר עליו, כל הצרות והיסורים וההרפתקאות ועגמת הנפש וכו', הכל הוא לטובתו, על-ידי-זה זוכה לבחינת "מעין עולם הבא", כי לעולם הבא בעצמו עדין אינו יכול לזכות, כי עדין מלבש בלבוש גשמי, וענין עולם הבא הוא רוחניות חיות אלקות, אשר כל זמן שאדם מלבש בלבוש גשמי, עדין אינו יכול להשיגו בשלמות, כי עדין נמצא בתוך הגוף, ואפלו שרוצה כבר להיות דבוק בו יתברך בתכלית הדבקות, ומחליט בעצמו שפודאי יהיה דבוק בו יתברך, אף כשחוזר לביתו מקבל חשבון חשםל וכו', או שבמכלת אומרים לו, שאם לא ישלם, לא ימכרו לו יותר וכו', אשר כל אלו הדברים מצמצמים את האדם, וקשה לו מאד להיות דבוק בו יתברך, כשהוא עדין מלבש בלבוש הגשמי, אבל בחינת "מעין עולם הבא" את זה יכול להשיג עוד בעולם הזה, כשמרגיל את עצמו לדעת, שכל מה שעובר עליו — כל הצרות והיסורים וכו', הכל הוא לטובתו, כי בעולם הבא אז יפשיט כבר את גופו, ויזכה להתענג מזיו השכינה הקדושה, וכשמרגיל את עצמו להדבק בו יתברך כבר בעולם הזה, זה "מעין עולם הבא".

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם יודע את כל הידיעות האלו, ואף-על-פי שעובר עליו מה שעובר, בכל אפן חוזר אליו יתברך, ומדבק עצמו בו יתברך, ויודע שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לטובתו, אזי חי חיים טובים ונעימים מאד "מעין עולם הבא"; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקר החיים הטובים של האדם בזה

העולם תלוי בענין הזה, הינו שירגיל את עצמו לדעת, ויכניס היטב במחו, אשר כל מה שעובר עליו, אפלו שנדמה לו שהוא רע מאד, בכל אפן שידע שהכל הוא לטובתו, והכל משגח בהשגחה פרטית ממנו יתברך, אשר זו תהיה ההשגחה של לעתיד לבוא, שישגיגו, שאפלו הרע הוא טוב גמור, כי מאתו יתברך לא תצא הרעות, ויברכו על הכל רק הטוב והמיטיב.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר ענין זה — לקבל ולהבין ולהשכיל, שכל מה שעובר עליו הוא לטובתו, הוא מדרגה גבוהה מאד מאד, וקשה מאד להגיע אליה, כי בסופו של דבר איך יכולים לבוא לומר לאדם, שכל מה שעובר עליו הוא לטובתו, הלא יש לו צרות ויסורים ומרירות וחושות ודאגות, ואיך יכול להיות שהכל לטובה?! אבל באמת רק באפן הזה יכולים לחיות חיי עולם הבא עוד בזה העולם, ולהתענג מזיו השכינה, הינו שאדם יחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו ויחזיק מעמד, וזה נקרא עולם הבא — שיכול להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אם אדם אינו רוצה לקבל את כל זה, הינו שידע שהכל לטובתו, אזי יש לו גיהנום בחייו, כי באמת אין עולם הזה כלל (עין לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן קי"ט), יש רק גן-עדן עולם הבא, או גיהנום, ועולם הזה אין כלל, כי פשאדם זוכה לדבק את עצמו אליו יתברך, על-ידי-זה ממשיך על עצמו את הגן עדן, וכשלא רוצה לקבל את זה, יש לו גיהנום, ורואים בחוש שיש בגי-אדם שמסתובבים כל-כך ממרמרים בחייהם, וכל-כך קשים להם החיים שזה הגיהנום ממש, ולהפך מי שדבוק בו יתברך, ויודע שהכל ממנו יתברך, הוא צוחק מהכל, ויש לו חיי גן עדן בזה העולם; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלזכות למדרגה זו, צריכים הרבה לבקש ממנו יתברך, כי במציאות עובר על האדם מה שעובר, ויש לו

צרות ויסורים ומרירות, והוא מבהל ומבלבל, ואיך יאמר שהכל טוב?! ולכן צריכים להרבות בתפלה ובבקשה על ענין זה — שיזכה להפיר ולהשפיל ולדעת שהכל ממנו יתברך, והכל לטובתו, ואז יזכה לחיות חיים נעימים, חיי גן עדן בזה העולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר העקר הוא אמונה בו יתברך, לדעת שהוא יתברך מחיה וממהוה ומקים את כל הבריאה כלה, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, וכן צריך לדעת שכל הגוים, אף-על-פי שיש להם הצלחה, והם המושלים והשליטים, ונראה כאלו הכל שייך להם וכו', הכל הוא דמיון גדול והכל הבלים שאין בו ממש, כי כל מה שעובר על עם ישראל הוא רק לנסות אותם, לראות האם יחזיקו מעמד, והאם יחזרו אליו יתברך תמיד ולא יפלו בדתם מפל מה שעובר עליהם, וכמו שרואים שכוף עבר על עם ישראל בכל ימי הגלות, שהגוים ענו אותם בכל מיני ענויים, וגזרו עליהם כל מיני גזרות קשות, וגרשו אותם ממקום למקום, והרגו ורצחו את עם ישראל בכל מיני מיתות משנות, ובכל אופן עם ישראל החזיקו מעמד ולא התפצלו מהם, כי ידעו שכל הגוים הם עפר ואפר שאין בו ממש, והכל הכל הבלים, ואף-על-פי שנראה כביכול, שכל מי שרוצה להתקרב אליו יתברך, הולך לו קשה יותר וחסר לו יותר, ועובר עליו יותר, וכל מי שמתרחק ממנו יתברך יש לו יותר ולא חסר לו כלום וכו', בכל אופן עם ישראל תמיד החזיקו מעמד, כי ידעו שכל מה שעובר עליהם, יש לזה סבה ממנו יתברך, והכל לטובה, ועל-ידי-זה היו יכולים לעבר את ימי הגלות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו-כן כל אחד ואחד, כפי שמכניס את עצמו באמונה הקדושה ומדבק את עצמו בו יתברך, ואף-על-פי שרואה דברים הפוכים — שלכל הרשעים הולך בנגל והם מצליחים מאד, ולו קשה מאד, ועובר עליו מה שעובר וכו', ובכל אופן על-ידי תקף אמונתו מחזק את עצמו, על-ידי-זה זוכה

לזאת הבחינה של "מעין עולם הבא", וחי חיים טובים ונעימים
מאד; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, כשעובר על האדם מה שעובר, צריך
לדעת ש"את אשר יאהב ה' יוכיח", הינו כי מחמת אהבה מכה
בו הקדוש-ברוך-הוא, כדי לנסותו, רק שצריך לבקש הרבה ממנו
יתברך, שיזכה לקבל את כל המכות והיסורים באהבה, כי דבר זה
קשה מאד לקבל, כי יכול להשבר ולהתרחק ולהתבטל לגמרי,
וצריך להרבות בתפלה שיזכה לקבל הכל באהבה, כי כל היסורים,
הכל כדי לנקותו מעוונותיו, ולנסות אותו אם באמת אוהב אותו
יתברך, ואשרי מי שזוכה להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעקר התכלית היא, שאדם יזכה להחזיק
מעמד בכל מה שעובר עליו, ולא שיאבד את עצמו לדעת, חס
ושלום, שאז יאבד את שני העולמות, כי הרי הורג את עצמו
מהעולם הזה, ולעולם הבא אינו יכול להפנס, ורחמנות גדולה
ונוראה עליו, ועל-כן עקר התכלית רק שיוכל להחזיק מעמד, ולא
עוד, אלא שיוכל לחזק אחרים; אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשעוברת על האדם איזו צרה או בעיה,
תמיד כדאי לבוא לפני תלמיד חכם וצדיק, ולספור לו מה שעובר
עליו, ועל-ידי-זה יזכה לישועה שלמה, כי בזה שבא אל תלמיד
חכם, ומספר לו כל מה שעובר עליו, על-ידי-זה ממתיק מעל
עצמו את כל הדינים, כי זוכה להבין ולהשפיל, שכל מה שעובר
עליו, הכל בא ממנו יתברך, ועל-ידי-זה ממילא נושע.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו היא המעלה של כל הזוכה להתקרב
לצדיקים, וכך זמן שאדם מקרב לצדיק, נכון יהיה לבו ובטוח בהשם,
שסוף כל סוף ימתקו ממנו כל הדינים, כי כשאדם נמצא
לבד, מאד מאד קשה לו, ויכול להשבר מאד מכל

מה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְכִמוֹ שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֶעֱנִייתוּ מֵעֲבֹרֹת אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ, כִּי, רַחֲמָנָא לְצַלָן, יְכוּל לְהִשְׁתַּנֵּעַ מִמֶּשׁ, אוֹ שֶׁבָא לְיַדִּי כְּפִירוֹת וּמְדַבֵּר נִגְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִךְ עַל-יַדִּי שֶׁבָא אֶל הַצַּדִּיק, וּמִסַּפֵּר לוֹ כֹּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְהַצַּדִּיק מְחֻזַּק וּמְאֻמָּץ אוֹתוֹ וּמְגַלֶּה לוֹ, שֶׁכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הִכַּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ וְהִכַּל לְטוֹבוֹתָיו, עַל-יַדֵּי-זֶה זוֹכֵה לְחֹזֶר וְלִהְדַבֵּק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמִמֵּתִיק מִמֶּנּוּ הַדִּינִים, וְזוֹכֵה לִישׁוּעָה שְׁלָמָה.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּזָה נִמְדַּדְתָּ הַחֲכָמָה וְהַשֹּׁכֵל שֶׁל הָאָדָם, כִּי כָּל עוֹד אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבוֹתָיו, אֵינּוּ יְכוּל לְהִקְרֹא פִקְחָה וְחֲכָמָה כָּלֵל, וְלִהְפֹךְ נִחְשָׁב לְטַפְשׁ גְּדוֹל, וְרַק אִם זוֹכֵה לְהִכְנִיס בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלּוּ, הוּא הוּא הַחֲכָמָה הָאֲמִתִּי; אֲשֶׁרִי לוֹ!

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְדַעַת וְלִשְׁכֹּל הַזֶּה, לְדַעַת שֶׁהִכַּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי נִגְדֵל מִחוּ וְאֵינּוּ מִתְפַּעֵל מֵאֵף אֶחָד, כִּי מִרְגִּישׁ כִּמוֹ הָעֶשִׂיר הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁהִכַּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, מַה שֶׁיֵּף לְהִתְפַּעֵל מֵעֲשִׂירִים, הָרִי הִכַּל שְׁלוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינִי צָרִיךְ רַק מַה שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ נוֹתֵן לִי, וְאֶפְלוּ אִם הָעֶשִׂיר מִתְפַּאֵר וּמִתְנַאֵה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִרְבֵּה כֶּסֶף וּנְכָסִים וְכוּ', מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁכָּל יוֹדֵעַ יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת, יֵשׁ לוֹ הִכַּל, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, אֶפְלוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֶּסֶף וּנְכָסִים וְנִחְשָׁב לְעֶשִׂיר מִפְּלֵג, כָּכָל אֶפֶן אֵין לוֹ כְּלוּם, וְהִכַּל הַכָּל הַכָּלִים.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י: אָדָם צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְעֹבֵר אֶת חַיָּיו בְּקִלּוֹת, וְלֹא לְהִתְעַצֵּב וְלִהְצַטֵּעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה כָּלֵל, כִּי צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁאֲנִיחֵנוּ אוֹרְחִים בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵינָנוּ נִשְׁאָרִים פֶּה בְּקִבְעוֹת, כִּי הֵנָּה אֲנִיחֵנוּ כָּאֵן וְהֵנָּה כְּבָר לֹא נִהְיֶה כָּאֵן, וּמַה שֶׁיֵּף לְהִצְטַעַר עַל דְּבָר שֶׁאֵינּוּ שְׁלוֹ? ! רַק צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁכָּל מַה שֶׁטָּרַח בְּעַל-הַבַּיִת שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא, לֹא טָרַח אֶלָּא בְּשִׁבְלִי, וְעַל-יַדֵּי שֶׁיִּכְנִיס

בַּעֲצָמוּ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, יִזְכֶּה לְחַיּוֹת חַיִּים טוֹבִים, כִּי יַחֲיֶה אֶת עַצְמוֹ
עִם כָּל דְּבַר וְדָבָר, כִּי הָרִי בְּשִׁבְלֵוֹ נִבְרָא הַכֹּל; אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה
לְהַכְנִים בַּעֲצָמוּ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, שְׂאֵז יוֹכֵל לַעֲבֹר חַיָּו בְּשִׁלּוֹם, וְלִזְכוּת
לְכַחֲנֵת "מַעֲיִן עוֹלָם הַבָּא" בְּעוֹלָם הַזֶּה; אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ!

נַעֲלָם וְנִסְתָּר

מוהרא"ש נ"י אָמַר: הָעוֹלָם אוֹמְרִים, שֶׁהַזֶּהר הוּא הַחֶלֶק הַנִּסְתָּר
שֶׁבַתּוֹרָה וְהַגְּמָרָא הִיא הַחֶלֶק הַנִּגְלָה שֶׁבַתּוֹרָה, וּבְאֵמֶת הוּא הַהֶפֶךְ,
כִּי הַגְּמָרָא הִיא הַנִּסְתָּר, כִּי נִסְתָּרֵת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, כִּי הַגְּמָרָא
מְדַבֵּרֵת מַגְשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל הַהֶלְכוֹת הַקְּשׁוּרוֹת אֵלָיו, אֲבָל
בְּאֵמֶת גְּנוּזִים בָּהּ סוּדוֹת נוֹרָאִים עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט, גְּלוּי אֱלֻקוֹת
נוֹרָא וְנִפְלָא (עֵינֵי זֶהר הַקָּדוֹשׁ, פֶּרֶשֶׁת פִּנְחָס מְאִרִי תַלְמוּדָא עַל רִזִּין עַלְאִין
אֲתַקְנוּ וְכוּ', עֵינֵי שָׁם), אֲךָ כָּל זֶה נִעְלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי הָעוֹלָם, כִּי הַגְּמָרָא
מְלַבֶּשֶׁת בְּעֵינֵי עוֹלָם הָעֲשִׂיָה שְׁלֵנוּ, וּבְאֵמֶת בְּכָל עֵינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה
יֵשׁ עֵינֵינִים וְסוּדוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, וְכֵן הַדְּבָר הוּא לְגַבֵּי כָּל עֵינֵינִי
הַסְּפוּרִים שְׂאֵנוּ מוֹצְאִים בַּתּוֹרָה, שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁבּוֹדָאֵי הִיָּה הַסְּפוּר
כְּפִשׁוּטוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, אֵף-עַל-פִּי-כֵן בּוֹדָאֵי יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת נוֹרָאִים
וְנִפְלָאִים מְאֹד, סְתָרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁל הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׂמוֹ, כִּי בְּכָל דְּבַר
וְדָבָר יֵשׁ פֶּשֶׁט, רְמֵז, דָּרָשׁ וְסוּד.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׂזֹאת צְרִיכִים לְדַעַת, שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁהַרְבֵּה
דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֵת, לֹא יְכוּלִים לְהַבִּין, כְּמוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּלַעַם
וְהָאֵתוֹן וְכוּ', שֶׁלְכַאוּרָה אֵיךְ יְכוּל לְהִיּוֹת שֶׁהָאֵתוֹן הַתְּחִילָה לְדַבֵּר וְכוּ',
אֲבָל אָנוּ מְאֵמֵינִים בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַפֶּשֶׁט שֶׁל הַסְּפוּר הִיָּה בְּדִיוֹק
כֶּף כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה בְּלִי שׁוּם שְׁנוּי בְּלָל, וְכַמוֹכֵן שְׂזֵה הִיָּה נִס, אֲךָ
הִיָּה כֶּף בְּמַצִּיאוֹת בְּלִי שׁוּם סֶפֶק, וְכַמוֹ שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים

(אבות פֶּרֶק ה'), שְׁאֶחָד הַדְּבָרִים שֶׁנִּכְרְאוּ בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, הִיָּה פִּי-הָאֶתוֹן, עֵינַי שָׁם; אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הָאֶתוֹן עִם בְּלָעַם, מִלְּבַד הַפֶּשֶׁט שֶׁבֶן הִנֵּה הַסְּפֹר, יֵשׁ בְּזֶה גַם רְמָזִים נוֹרְאִים וּדְרוּשִׁים נִפְלְאִים וְסוּדוֹת גְּדוֹלִים, כִּי כָּל דְּבַר בְּתוֹרַת הַקְּדוּשָׁה כָּלוּל מִפֶּשֶׁט, רְמֵז, דְּרָשׁ, סוּד, קַדְמָה הוּא הַפֶּשֶׁט, שֶׁבֶן הִנֵּה בְּפִשְׁטוֹת הַסְּפֹר, וְאַחֲרֵי-כֵן בְּנֻדְאֵי יֵשׁ בּוֹ גַם רְמֵז, דְּרָשׁ, סוּד.

וּסְפַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁהָאֲרִיז"ל אָמַר, שֶׁבְּשַׁבַּת אַחַר הַצְּהָרִים מְצוּה גְּדוּלָה לִישׁוֹן, כִּי שְׁנָה בְּשַׁבַּת תַּעֲנוּג, וְלֹא כְמוֹ בְּאֻמְצַע הַשָּׁבוּעַ, שֶׁיֵּשׁ סִפְנָה לִישׁוֹן בְּאֻמְצַע הַיּוֹם, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ אֵילוֹ חִיצוֹנִים וְכוּ', וּפְעַם אַחַת בַּעֲת שִׁישׁוֹן אַחַר הַצְּהָרִים בְּשַׁבַּת, רָאָה אֶחָד מֵהַתְּלַמִּידִים, אִיךָ שֶׁהָאֲרִיז"ל מְמַלְמֵל מִשְׁהוֹ בְּשַׁפְּתָיו וְכוּ', וְהָטָה רֹאשׁוֹ אֶל רַבּוֹ, אוֹלֵי יוֹכֵל לִשְׁמַע אֵיזָה סוּד מִמֶּנּוּ, וְנִתְעוֹרֵר הָאֲרִיז"ל, וְשָׁאַל אֶת הַתְּלַמִּיד, מַה הוּא עוֹשֶׂה לִידּוֹ, וְאָמַר לוֹ, שֶׁרָאָה שֶׁמְמַלְמֵל בְּשַׁפְּתָיו, וְהָטָה עֵצְמוֹ, אוֹלֵי יוֹכֵל לִשְׁמַע מִשְׁהוֹ מִמֶּנּוּ וְכוּ', וְצַחַק הָאֲרִיז"ל וְאָמַר לוֹ: אֲפֹלוֹ אִם נִחִיָּה עוֹד שְׁבָעִים שְׁנָה, וְנִכְתַּב כָּל הַשְּׁבָעִים שְׁנָה, לֹא אוֹכֵל לְבָאֵר לָךְ עֲכָשׁוּ מַה שֶׁלְּמַדְתִּי בְּפֶרֶשׁת בְּלָעַם וְהָאֶתוֹן, וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י: מִכָּל זֶה אֲפֹשֶׁר כָּבֹר לְתַאֲרֵי אֵילוֹ סוּדוֹת יֵשׁ בְּתוֹרַת הַקְּדוּשָׁה, שְׁאִין לָנוּ בְּהֵם הַשְּׁגָה כָּלֵל וּכְלָל.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁרַבְּנּוֹ ז"ל חָלַק מְאֹד עַל אֶחָד הַגְּדוֹלִים, שֶׁהִיָּה חוֹקֵר מִפְּרָסָם, שֶׁעָשָׂה פְּרוּשׁ עַל הַתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ חִקִּירוֹת, וְאָמַר רַבְּנּוֹ ז"ל, שֶׁצְּרִיכִים לְקַרֵּעַ קְרִיעָה מִמֶּשׁ כְּשֵׁרוֹאִים אֶת הַפְּרוּשׁ שְׁלוֹ, כִּי הוּא אוֹמֵר שֶׁמַּעֲשֵׂה הָאֶתוֹן לֹא הִנֵּה בְּמַצִּיאוֹת רַק בְּמַרְאֵה וְכוּ', וְהַכֵּל מִחֲמַת שֶׁלֹּא הִנֵּה יְכוֹל לְהַבִּין, אִיךָ יְכוֹל לְהִיּוֹת שֶׁחֲמוֹר יִתְחַיֵּל לְדַבֵּר.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: כֵּן הוּא גַם בְּכָל מֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שְׁרוּאִים דְּבָרִים שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהַבִּין, כְּמוֹ לְמַשָּׁל בְּמֵאֲמָרֵי רַבֵּה בַר

בר חנא הנקראים גזמאות דרבה בר בר חנא וכו', ולא יכולים להבין איך יכול להיות במציאות ובחוש אלו הספורים, ואמר מוהרא"ש נ"י, אף שאין מבינים, עם כל זאת בודאי הנה ספור פנה בדיוק כמו שפתוב וכו', וזה מלבד הסודות הנפלאים שיש בכל אלו הדברים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם האדם אינו מבין משהו בדברי התורה הקדושה ובדברי חכמינו הקדושים, צריך לדעת, שהחסרון הוא בדעתו, ולא, חס ושלום, בדברי התורה הקדושה, ואינו יכול לבוא ולומר שלא יכול להיות דבר פנה, רק שידע שהחסרון הוא בדעתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: צריכים לדעת שבכל דבר ודבר פנה העולם יש תורה, ואין שום דבר לבטלה, וזו מעלת נשמות ישראל שעל ידם מתגלה, שאין שום דבר פנה העולם לבטלה, וכל דבר יש פנה תורה, ורבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ר"פ), אשר זה כל ענין הדין תורה, הינו כי מי שלא קשר את עניניו הגשמיים אל התורה הקדושה, אחר-כך צריך ללכת לדין תורה, לברר את כל הענין בפירטי פרטיות וכו', ועל-ידי-זה נתגלה למפרע, שבכל הענינים הגשמיים היתה תורה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בפאדם זוכה ללמד תורה, ולזכך את עצמו, ולבטל את עצמו אליו יתברך, אזי מאיר בו בחינת משה רבנו, כי משה רבנו מלבש בכל יהודי בכל איבר ואיבר שלו וכו' (עין לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ו), אף פדי לזכות להרגיש את זה, צריך לזכך את עצמו וללמד הרבה תורה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: משה הוא משיח, כמו שאומרים חכמינו הקדושים: מה שהיה הוא שיהיה (זהו, פרשת משפטים ק"כ), נמצא, שכל יהודי ויהודי יש בו בחינת משיח (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א',

סימן ע"ט), רק שצריך לזכור את עצמו שיזכה להרגיש את זה; אשרי הזוכה ללמד תורה ולבטל עצמו אליו ותברך, שאז יזכה לגלוי התורה, לגלוי אלקותו ותברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשיבוא משיח צדקנו, תתגלה תורה מ"צתיק", הינו משם אה"ה, שזוהי המדרגה הגבוהה ביותר, שמשם יוצא משיח.

ואמר מוהרא"ש נ"י: יש חמשה פרצופים כנגד חמשה עולמות, כמו שחכמינו, זכרונם לברכה אומרים (ברכות י'), שדוד המלך היה גר בחמשה עולמות, ואמר שירה, שהם כנגד נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, והם כנגד שם הוי"ה, כי ה"א אחרונה היא נפש, ו"ו היא רוח, ה"א ראשונה היא נשמה, יו"ד היא חיה, וקוצא דאות יו"ד היא יחידה, שהם החמשה פרצופים, הינו עתיק אבא ואמא וזעיר אנפין ונוקבא.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשיבוא משיח, תהיה רק התגלות היחידה, הינו שידעו כלם, שאין כלום, רק אחד יחיד ומיוחד, אשר זה עקר התגלות משיח, וגם התורה תבוא אז מיחידה, הינו מעתיק, כי התורה תהיה גלוי אלקות באפן נגלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: גם היום אנו לומדים תורה הבאה מאצילות, אך הצרכה להתלבש בעשיה, הינו כי התורה שאנו לומדים היום מלבשת לגמרי בעולם העשיה, כי בעולם העשיה יש כל מיני מחלקת, כגון: המחליף פרה בחמור והחופר בור ברשות הרבים, ושור שנגח את הפרה וכו', וכו', אך ככל שעולים למעלה במדרגה יותר גבוהה, רואים את גלוי האלקות שיש בתוך התורה, הינו כי באמת עקר התורה היא הפשטות, לדעת מה היא ההלכה, כי אנו נמצאים בעולם העשיה, ויש לנו כל מיני מחלקות וכו' וכל מיני בעיות, אשר אנו צריכים לדעת בכל פעם מהי ההלכה במקרה פלוני

או במקרה אלמוני, אף ככל שעולים למדרגה יותר ויותר גבוהה, רואים, שבתוך פשטות ההלכה שבתוך עולם העשייה, יש גלוי אלקות נורא ונפלא מאד, ומי שזוכה להתבונן, מבין, שמה שהיתה מריבה בין שני אנשים בזה העולם, יש בזה ענין בשרשי הנשמות שלהם, ומי שזוכה, מבין, שעל-ידי שהם רבים ביניהם והולכים לדין לברר את ההלכה, על-ידי-זה מתקנים כל מיני תקונים נפלאים, מה שאין לנו בזה השגה כלל, כי בודאי יש השגחה בענין זה, מדוע דוקא ראינו ושמענו רבים ביניהם, וזה טוען כן והאחר טוען אחרת, והם באים לדין תורה, ומדוע לא היה אותו ענין בין דן ואשר, או בין שני בני-אדם אחרים וכו', כי זוכה מההלכה הגשמית לראות ולהבין סתרי נסתרות הבריאה, ומאירים עיניו באור השגות אלקות, שזוכה להשיג מתוך התורה הקדושה; אשרי לו.

נבואה

מוהרא"ש נ"י אמר: כשאדם זוכה להתבונן, שהכל לכל אלקות, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואחר-כך מדבר מענין זה, ומגלה איהו שהכל אלקות, אזי כפיכחול שכינה מדברת מתוך גרונו ממש, וזה בחינת דבורי נבואה ממש, כי עקר הנבואה היא, שזוכה לשמע מפל דבר את קולו יתברך וכו', וכן כשזוכה להתבונן באלקותו יתברך ולגלות זאת לעולם, היא אותה בחינה ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפן אומרים חכמינו הקדושים (מדרש מנחומא, פרשת חקת): גדול כחן של נביאים, שמדמים צורה ליוצרה, הינו פי מתבוננים מאד בכל דבר, ומוצאים שם את אלקותו יתברך, על-ידי-זה זוכים לראות ולשמע מפל דבר אלקות, וכמו שרואים

אצל הנביאים הקדושים, שהיו רואים מראות של זה העולם, כגון
 רמיהו וישעיהו, שראו מקל שקד וסיר נפוח וכו', שהם מראות
 של זה העולם, והם הוציאו מזה רמזים, ועל-ידי-זה אמרו את
 נבואתם, כי זכו לשמע את קולו ותברך מכל פרט ופרט בזה
 העולם, והעקר הוא על-ידי שזכו להתבונן בכל פרט ופרט בזה
 העולם באלקות שיש בו, וקשרו הכל אליו ותברך, אשר על-ידי-
 זה זכו לכל הנ"ל.

ומוהרא"ש נ"י אמר: כשאדם זוכה לקבל על עצמו על
 מלכותו ותברך, ומתבונן בזה העולם, שהכל לכל אלקות גמור
 הוא, ואין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל, אזי עושה יחוד בין
 בינה למלכות, כי מקבל עליו מלכותו ותברך, ומתבונן במלכותו
 ותברך בזה העולם, ומבין שאין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל,
 מה שאין בן מי שאינו מתבונן במלכותו ותברך בזה העולם,
 על-ידי-זה מקשר עצמו אל הגשמיית ואל הסטרא אחרא וכו', ואז
 עובר עליו מה שעובר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אדם חיב לחשב לפני שמוציא דבורו
 מפיו, ואפלו אדם מבבל, שיש לו מחשבות מבבלות וכו', אבל
 ההכרח לו לחשב לפני שמדבר, ואם מחו מבהל ומבלבל, בודאי
 גם דבוריו מבהלים ומבלבלים, אף פאשר אדם זוכה לישוב הדעת
 אמת, וכל שכן הצדיקים, שבודאי מקשרים את כל דבוריהם
 אליו ותברך, ומתבוננים וחושבים לפני שמוציאים את הדבור
 מהפה וכו', על-ידי דבורם נעשה יחוד בין בינה ומלכות, הינו
 שחושבים מה שאומרים שהוא בחינת בינה, ואחר-כך אומרים מה
 שאומרים שהוא המלכות, כי דבורי הצדיק תמיד מגלים את מלכותו
 ותברך בעולם, נמצא, שעל-ידי דבורי הצדיק נעשה יחוד בין בינה
 למלכות, אשר הוא ענין הנבואה, כי הצדיק מגלה מכל פרטי העולם
 הזה הגשמיים את אלקותו ותברך, ומכל דבר רואה ענינים
 גדולים ונפלאים מאד; אשרי הזוכה לשמע את דברי

הצדיקים, ואיך שהם מקשרים כל דבר בזה העולם אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זה עקר השלמות של האדם — שיכול לדבק את עצמו אליו יתברך מכל מקום ומכל זמן, ואפלו שעובר עליו מה שעובר וכו', בכל אפן מחפש אחריו יתברך, ואז יכול אפלו בליזה כשעובר עליו חשף ומרירות וכו', למצא אותו יתברך, ולדבק את עצמו בו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: צריך להבין מהו ענין יום ולילה אצלו יתברך כביכול, הרי אצלו יתברך לא שיהי כל הענין הזה, כי לילה כיום יאיר, והנה חכמינו הקדושים אומרים (שחר טוב, תהלים י"ט), אשר משה רבנו כשעלה להר סיני, מהיכן ידע מתי הוא יום ומתי הוא לילה? אלא כשלא תורה שבכתב ידע שהוא יום, וכשלא תורה שבפעל-פה ידע שהוא לילה, וצריך להבין מה ענין החלוק הזה בין יום ולילה כביכול, הינו בין תורה שבכתב לתורה שבפעל-פה?

והסביר מוהרא"ש נ"י: כיום מאיר שם הו"ה בשנים עשר צרופיו, ומשלב עם שם אדנ"י, שהוא כלל הדינים של היום והלילה, ועל-כן כיום נמתקים הדינים, פי משלבים שם הו"ה ואדנ"י ביחד, שהוא שלוב בין רחמים לדין, ובלילה מאיר שם אדנ"י לבד, (פי אדנ"י יש לו עשרים וארבעה צרופים, ואלו לשם הו"ה יש רק שנים עשר צרופים, פי יש בו שני ההי"ן), ולכן בלילה יש דינים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: התגלות אלקותו יתברך היא בחינת שם הו"ה, שפביכול האדם זוכה לראות את הקדוש-ברוך-הוא בגלוי, שהיא בחינת תורה שבכתב, שזוכה לראות מתוכה את הקדוש-ברוך-הוא בגלוי, פי התורה שבכתב מלאה עם גלוי אלקותו יתברך, וכתוב בגלוי: ויאמר ה', וידבר ה' וכו', והכל פתוח וגלוי, ואלו התורה שבפעל-פה כביכול שם מסתור גלוי אלקותו יתברך, פי

כל ההלכות הפתובות בש"ס וכו', כלן מלבשות בעניני העולם הזה — בדומם, צומח, חי, מדבר: המחליף פרה בתמור, ושור שנגח את הפרה, והחופר בור ברשות הרבים, או פלאים או חזקת הבתים וכו', וזה נקרא בחינת לילה, הינו שאינו יכול לראות בגלוי עצם אלקות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשזוכה ללמד תורה שבצל-פה בלילה, הינו אף-על-פי שחשף לו, הוא מחפש אותו יתברך, ולומד תורתו הקדושה וכו', על-ידי-זה זוכה להמתיק בלילה את כל הדינים, ואינו מפחד מהסטרא אחרא וכו', כי על-ידי למוד התורה שבצל-פה, נתגלה לאדם פנימיות העולם הזה, ויודע ומבין, שבתוך הדומם, צומח, חי, מדבר, יש אלקות, ולכן אינו מפחד מהסטרא אחרא, ולא מהקולות של רשעים וכו', כי אפלו אם שומע איזה רשע מדבר, יודע שבוראי נסתרת גם בדבוריו אלקות, ויכול לשמע את קול הקדוש-ברוך-הוא אפלו מדבורי גוי, וכמו שגלה הבעל-שם-טוב הקדוש, שאפלו מקול עקבי הסוס יכולים לשמע רמזים להתקרב אליו יתברך, נמצא, שדיקא על-ידי למוד תורה שבצל-פה בלילה, זוכה להנצל מכל הסטרא אחרא, ושום דבר שבועולם כבר לא יכול לשפור אותו, רק תמיד ממתיק את הדינים אפלו בלילה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם עובר על האדם מה שעובר באמצע היום, וחשף לו, והוא נמצא בקטנות המחין וכו', גם זה הוא בחינת לילה, ועקר העצה להמתיק את כל הדינים — להכניס את מחו, אפלו שהוא מבלבל ומבהל, בתוך התורה הקדושה, ועל-ידי-זה יוכל להמתיק מעל עצמו את כל הדינים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר למוד תורה שבצל-פה בכלל, ומשניות בפרט, מאד מאד מסגלים לענין השגת הנבואה וכו', כי כל התורה שבצל-פה מגלה איך שהוא יתברך מסתתר כאן בזה העולם בתוך כל הדברים הגשמיים וכו', אשר זה עקר ענין הנבואה

— לְשִׁמְעַת אֶת קוּלוֹ יִתְבַּרְךָ מִכָּל דְּבַר גְּשָׁמֵי וְכוּ', וְלִכְּנֹן אֲנִי מוֹצֵאִים שֶׁהַמַּגִּיד הַתְּגִלָּה ל"בֵּית יוֹסֵף", זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, עַל-יְדֵי לְמוֹד מְשָׁנִיּוֹת דִּיקָא, כִּי עַל-יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה וּבִפְרֻט מְשָׁנִיּוֹת, זָכָה לְהַתְּגַלּוֹת אֱלֹקוֹת גְּדוּלָה, עַד שֶׁהַתְּגִלָּה לוֹ מַגִּיד מִן הַשָּׁמַיִם, וְגִלָּה לוֹ סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְכוּ', וְלִכְּנֹן כְּשֶׁזּוֹכִים לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְשָׁנִיּוֹת, זוֹכִים לְזַכָּךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ וְאֶת הַמַּח, עַד שֶׁיְכוּלִים לְזַכּוֹת לְדַבְּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּפֵּל עָלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמִכָּל דְּבַר מוֹצֵא אֶת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, שׁוֹם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם כָּבֵר לֹא יָכוֹל לְהַפִּיל אוֹתוֹ, וְזֶה מְחֻזַּק אוֹתוֹ לְהַחְזִיק מִמְּעַד בְּכָל מָה שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו, וְאֵף פֶּעַם לֹא יִתְרַחַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: מִי שֶׁמְסַתַּפֵּל רַק עַל גְּשָׁמִיּוֹת, תָּמִיד נִמְצָא בְּגִלוּת, כִּי אֶצְלוֹ יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין אֵיפֶה שֶׁנִּמְצָא וְאֵיפֶה שֶׁהוֹלֵךְ וְכוּ', מֵה שָׂאִין כּוֹן, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּפֵּל עָלָיו יִתְבַּרְךָ, בְּכָל מְקוֹם שֶׁרַק יָבוֹא יְזַכֶּה לְמַצָּא אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ; אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר יֵשׁ דְּבוּר מֵהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, שֶׁאָמַר: "עוֹלָם, עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁלֹּא הִיָּה בָּךְ, וְאֲשֶׁרֵי וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁהִיָּה בָּךְ וְלֹא הִסְתַּפֵּל עָלֶיךָ", אֲשֶׁר זוֹהִי מְדַרְגַּת הַצְּדִיקִים, שֶׁזּוֹכִים לְהִיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵינָם מְסַתַּפְלִים עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, רַק עַל הַרוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹת שֶׁיֵּשׁ בוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִסְתַּפֵּל עַל הַרוּחָנִיּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נּוֹפֵל בְּכָל מִיָּנִי עֶסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְרוֹאֶה רַק גְּשָׁמִיּוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה רַב עִם אַחֲרִים, וְנִכְנָסִים בוֹ כָּל מִיָּנִי שֶׁגְּעוֹנוֹת, שֶׁאֵינוֹ מְסַתַּפֵּל עַל אַחֲרִים, וּמִתְבַּיֵּשׁ מְאֻחֲרִים, וְלֹא הוֹלֵךְ אֶל אַחֲרִים, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר עִם אַחֲרִים וְכוּ', כִּי הַכֹּל מִחֻמַּת שֶׁנֶּעְלַם מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי שֶׁמְסַתַּפֵּל עַל הַגְּשָׁמִיּוֹת.

וסים מוהרא"ש נ"י ואמר: שכל ענין השגת הנבואה תלוי כפי שאדם מרגיל את עצמו להסתפל על הרוחניות אלקות שבכל דבר, ועל-ידי-זה רואה ושומע נפלאות מגשמיית העולם הזה, ואפלו שעובר עליו מה שעובר, מוצא מזה כל מיני רמזים וסודות, איך יכול להתקרב אליו יתברך, ואיך יכול לדבק את עצמו בו יתברך, אשר זה עקר פח הנבואה — לגלות מכל דבר ודבר את הקדוש-ברוך-הוא, שאז לעולם לא יפל ולא יפחד מאף אחד שבועלים; אשרי לו.

נאוף

מוהרא"ש נ"י אמר, כי בדור הזה עקר הנסיון הוא בתאות נאוף, כי זה כל עצת הרשעים, שהתירו את העריות בפרהסיא, ועל-ידי-זה ממילא כבר לכדו את המון העם בכפירות ואפיקורסות, כי נאוף ואפיקורסות וכפירות ואתאיזם הולכים ביחד, כמו שדרשו חכמינו הקדושים על פסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אחרי לבבכם — זו מינות, ואחרי עיניכם — זה נאוף, ויען שכל בר ישראל יש בו נצוץ האמונה, על-כן אי אפשר לו להגיע אל כפירות ואפיקורסות, כי טבע של כל בר ישראל הוא אמונה, שמאמין באחדותו יתברך, ועל-כן הרשעים הארורים, הערב רב, שנתערבו בין עם ישראל, ראו שהם אף פעם לא יוכלו להעביר את עם ישראל על דתם, ועל-כן נטלו לעצמם בראש ובראשונה את תאות נאוף, והתירו את העריות לגמרי, עד שטמאו את כל הרחובות עם כל מיני פרסומות של תמונות ערום, שקוץ ותעוב, וכן מוכרים בריש גלי כל מיני זמהות של שקוץ ונאוף, והורידו לגמרי את הצניעות, עד שעל-ידי-זה לא ימלט שלא יכשלו בתאות נאוף, ורואים, שעל נקדה זו של נאוף הם מוסרים את נפשם להחדיר בין נערי ישראל, פי הם יודעים,

אשר בו ברגע שיכניסו נאוף בין עם ישראל, רחמנא לישזבון, ממילא יקררוהו מהאמונה הקדושה בו יתברך, ויביאוהו לידי כפירות ואפיקורסות, עד אתאיזם לגמרי, רחמנא לישזבון.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרבנו ז"ל ירד אל זה העולם לתקן דיקא את החטא הזה, כי רבנו ז"ל הוא שרש נשמת משיח צדקנו, שיכבש את העולם על-פי דעתו, כמו שאמר בפרוש, ומשיח אינו יכול לסבל אפלו ריח של נאוף (עיין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ל"ב), ועל-כך כל ענין רבנו ז"ל הוא תקון הברית, וגלה לנו את העשרה מזמורי תהלים, אשר מי שרגיל לאומרם בכל יום, ומכל שכן מי שיוזפה לבוא פעם אחת בחייו, ולהיות על ציונו הקדוש, ויאמר שם את העשרה מזמורי תהלים, אין לתאר ואין לשער את מעלתו ותקונו, כי רבנו ז"ל מסר את נפשו בעבור תקון היסוד, והביא לנו תקון נורא ונפלא כזה, שהוא אמירת העשרה מזמורי תהלים, ובפרוש גלה לנו רבנו ז"ל, אשר על התקון הזה, אף שהוא קל מאד — לומר עשרה מזמורי תהלים, עם כל זאת מאחר שהוא צוה זאת, יהיה קשה וכבד לקימו, כי כל דבר קטן שהוא מצוה, מתפשט על זה הסמ"ך-מ"ם בעצמו לארכו ולרחבו, כי כל ענין רבנו ז"ל הוא לקוצים ולצנינים בעיני הסמ"ך-מ"ם, כי רבנו ז"ל חגר את מתניו להלחם בו, ומוסר את נפשו בעבור כל אלו הנפשות שנפלו בתאות נאוף, ונתעבו בשקוץ זהמת חטא גלוי עריות וכו', והוא מוציאם מהמקום המלכלך והמזהם שיירדו ונפלו לשם, ומחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ועל-כך הקים הסמ"ך-מ"ם על רבנו ז"ל את מי שהקים, ועד היום חולקים על דבר רבנו ז"ל, כי הסמ"ך-מ"ם יודע, שאם דבר רבנו ז"ל יתגלה ויתפרסם בעולם, אז אין לו פכר מה לעשות בעולם (עיין ספורי מעשיות, מעשה ז', מהזכוב ועבביש), כי רבנו ז"ל מחדיר את האמונה הפשוטה בעם ישראל, ומחזק ומאמץ את כל הירודים והנפולים והנשלקים בתאותיהם ובמדותיהם הרעות, ואפלו כל אלו שפכר נתלכלכו בכל מיני פגמי

הברית, והם מנחים בתוך תאות נאוף, גם להם יש לרבנו ז"ל למודים עמקים, איך לצאת מהרגליהם הרעים ולחזור אליו יתברך, ושיהיו חזקים באמונה פשוטה, ועל זה הסמ"ך-מ"ם אורב מאד מאד, כי יודע שרבנו ז"ל יעבירו לגמרי מהעולם, ועל-כן הוא עושה כל מיני מאמצים שיהיה דבר רבנו ז"ל מכסה בעולם, ומי שחוגר מתניו לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, גם עליו מתפשט הסמ"ך-מ"ם מאד מאד לארכו ולרחבו, ומקים עליו מחלקת מבית ומבחוץ, ומדברים עליו מה שמדברים, והכל מהסבה הנ"ל — שהסמ"ך-מ"ם שונא מאד את רבנו ז"ל, ולא אכפת לו שום דבר, העקר שדבר רבנו ז"ל לא יתפשט בעולם, כי ברגע שדבר רבנו ז"ל יתפשט בעולם, אז אין לו כבר שום גישה אל שום בר ישראל, כי רבנו ז"ל מגלה את עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ואיך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והאדם הרחוק ביותר והמגושם ביותר, עדין יכול לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, ועדין יכול לחזור ולהדבק בו יתברך, ויכול לפתח את פיו ולדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ודבר זה הוא חצים בעיני הסמ"ך-מ"ם, כי כל דבור ודבור שבר ישראל מדבר אליו יתברך, הוא חץ בעיני הסמ"ך-מ"ם, כי הסמ"ך-מ"ם והקלפות הם הכסויים וההסתרות, שמכסים ומסתירים את אמתת מציאותו יתברך, ותכף-ומיד כשנתכפית ונעלמת מהאדם אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה הוא עלול לחטא בכל מיני עברות שבתאות נאוף, עד שיהיה מלכלף ומזהם מאד בתאוה זו, וכשאדם מתחיל לדבר אליו יתברך, על-ידי-זה הוא שובר ומוריד וקולף את הקלפה וההסתרה מעליו לאט לאט, כי כל דבור ודבור הוא גלוי אלקות, כי הלא אני מדבר עכשו אליו יתברך, ולאט לאט אם יהיה חזק בעבודה הקדושה הזו של תפלה והתבודדות, אזי ירדו ויתבטלו ממנו כל ההסתרות, ויזכה שתתגלה אליו אמתת מציאותו יתברך, ועל-כן לא בתנם הסמ"ך-מ"ם שונא שיתגלו הקדמות אלו בעולם, כי על-ידי-זה מעבירים אותו מהעולם לגמרי.

וסיים מוהרא"ש נ"י, שְׁעַל-בֵּן כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּגִלּוּי שֵׁם הַצְּדִיק בְּעוֹלָם, שְׂיַחְגֵּר מִתְּנִיּוֹ מֵרֵאשׁ, וַיִּדַע שֶׁכָּל הָעוֹלָם יַעֲמֵד כְּנִגְדּוֹ, וּבְכָל פַּעַם יָקוּמוּ עָלָיו מִתְּנַגְּדִים אַחֲרַיִם מִבֵּית וּמִבְחוּץ, וַיִּדְבְּרוּ עָלָיו כָּל דָּבָר אֲסוּר לְמַעַן יִתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם, וְעַל-בֵּן עָלָיו לִידַע, אֲשֶׁר אֵין לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם כָּלֵל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ, שֶׁחָטָא וּפָגַם בְּפָגַם הַבְּרִית, וְהוּא מְלַכְלֵף בְּתַאֲוֹת נְאוּף, שְׂיִשְׁתַּדֵּל לְבָרוּחַ מִכָּל מִינֵי מַחְלָקָת, וְשִׁלָּא יִהְיֶה לוֹ עֶסֶק עִם אֶף בֶּן אָדָם, כִּי הִלּוּאֵי שְׂיִצְא יְדֵי חוֹבֵת עֲצָמוֹ, מִכָּל שֶׁפֶן אֵיף יָכוֹל לְדַבֵּר עַל אַחֲרַיִם, כִּהּ בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא מְלַכְלֵף מְאֹד בְּחֹטְאֵת נְעוּרִים וּבְפָגַם הַבְּרִית, וְהוּא מִנְחַ בְּתוֹף תַּאֲוֹת נְאוּף, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, שְׁקוּץ, תַּעוּב, עֵרֶם זְהֵמַת עֲרִיּוֹת?! וּבְכָל פַּעַם שְׂיִסִּיתוּ אוֹתוֹ שְׂיִצְא לְחֵלֶק עַל אֵיזָה בֵּר יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וּכְאֵלוֹ שְׂזוּהֵי מַצְוֵה לְרַדֵּף אוֹתוֹ וְכוּ', תַּכְּף-וּמְיָד יַעֲשֶׂה לְעֲצָמוֹ אֶת חֻשְׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה — בְּאֵיזָה מַעֲמָד וּמַצָּב הוּא נִמְצָא, אֵיף הוּא אוֹחֵז בְּטְהוּרַת וּבְקִדְשַׁת הַבְּרִית, וְאֵיף שְׂעַדִּין לֹא יֵצֵא מִחַל אֶל הַקִּדְשׁ אֲפִלּוּ כַּחוּט הַשַּׁעֲרָה, עַל-בֵּן אֵיף יָכוֹל לְדַבֵּר עַל זְלָתוֹ?! וְאֲפִלוֹ שֶׁהִלָּה לֹא כָּל-כֶּף צְדִיק, אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים אַתָּה מִנְחַ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתַּחֲתֵי, וְאֵיף יַעֲלֶה עַל דַּעֲתָךְ לְצֵאת לְרִיב עִם אַחֲרַיִם?! אֵין זֶה כִּי אִם חֻטְאֵיךְ הַמְרַבִּים בְּתַאֲוֹת נְאוּף, הֵם מְסִיתִים אוֹתָךְ לְצֵאת לְרִיב עִם הַזֵּלַת, וּמִכָּל שֶׁפֶן וְכָל שֶׁפֶן, שְׂפִלוּנֵי זֶה שְׂמִסִּיתִים אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עָלָיו, הוּא צְדִיק קְדוֹשׁ וְדְבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנִפְשׁוֹ, אֵיף שְׂאִינוֹ מִתְּבַיֵּשׁ לְחֵלֶק עָלָיו; וְעַל-בֵּן כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא פָּגַם בְּתַאֲוֵה זֶה, שְׂיִשְׁתַּדֵּל לְבָרוּחַ מִכָּל מִינֵי מַחְלָקָת, וּלְבַל יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עֶסֶק בְּמַחְלָקָת, כִּי עַל הַכֹּל יֵשׁ סְלִיחָה וּמַחֲלָה, אֲבָל לֹא עַל מַחְלָקָת, וּבְפִרְט מַחְלָקָת עַל צְדִיקִים.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂמוּבָא בְּעֵלִים לְתַרוּפָה מִכְּתָבֵי מוהֲרַנ"ת וְז"ל (מִכְּתָב קַע"ב בְּסוּפּוֹ, שְׂכַתָּב בְּיוֹם א' שְׂמִינֵי שְׁנַת תַּקְצ"ה), שְׁלָא יִקְרַע אָדָם סִפֵּר מִסְפָּרֵי רַבְּנוֹ ז"ל, אֲלָא אִם עֶבֶר קָדָם עֲבָרָה גְדוּלָה, וְלִהְפֵּךְ לֹא יַעֲיֵן אָדָם בְּסִפֵּר מִסְפָּרֵי רַבְּנוֹ ז"ל,

אָלֵא אִם נִכְנַס בּוֹ הַהוֹר תְּשׁוּבָה גָּדוֹל מְאֹד, וְסִיּוּם מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁדַבֵּר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל אֱלוֹ אֲשֶׁר מְדַבְּרִים עַל רַבְּנֵנוּ ז"ל וְעַל סִפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים הַמְּגֻלִּים אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, הֵם נוֹאֲפִים גְּדוֹלִים, וְדַבֵּר זֶה רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹדֵעַ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְבָרַח מֵאֵלוֹ הַמְּדַבְּרִים נֶגֶד סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל וְתַלְמִידֵיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר, כִּי הֵם סֵתָם נוֹאֲפִים, כִּי הֵלֵא סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל מְגֻלִּים אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמָה שֶׁיֵּךְ לְדַבֵּר עַל סִפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים: "שְׁלֵא אֶחָזוּ מְזֵה" ... או "שֶׁהֵם גְּבוּהִים מְאֹד" ... או "שֶׁהֵם לֹא בְּשִׁבִיל הַדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ" ... וְכַדּוּמָה כָּל מִינֵי פְתוּיִים וְהִבְלֵי הַבָּלִים, שֵׁישׁ בְּדַבְּרֵי הַמְּתַנַּגְדִּים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, וְצָרִיכִים לְבָרַח מֵהֵם כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, וְאִזּוּ יִצְלִיחוּ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁתַּאֲנוֹת נְאוּף כָּל-כָּף הַתְּגַבְּרָה וְהַתְּפֹשֵׁטָה בְּעוֹלָם, עַד שֶׁנֶּעְשְׂתָה טֵבַע שְׁנֵי, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן, וּכְבָר לֹא אִכְפַּת לְאָדָם, כִּי כָל-כָּף מְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ עִם נְאוּף וּפְרִיצוֹת, וּמְפִיֲצִים בְּעוֹלָם כָּל מִינֵי שְׁקוּץ, תְּעוּבָה, עֶרֶם וְזֶהֱמָה בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת בְּרִישׁ גְּלִי, וּבְפֹרֵט בְּאַרְצֵנוּ הַקְּדוּשָׁה בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, מוֹכְרִים כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רָעוֹת, וְהֵם בְּרֵאשׁ כָּל חוּצוֹת, אֲזִי מָה יַעֲשֶׂה הַבֵּן שְׁלֵא יִחֻטָּא, וְצָרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְלַחֵם נֶגְדָם, וְאֵיךְ? עַל-יְדֵי הַפְּצַת מַעֲיְנוֹת הַחֲכָמָה חוּצָה, זֶה לַעֲמַת זֶה לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן כָּל מִי שִׁיּוֹדֵעַ שֶׁנִּכְשַׁל כָּבֵר בְּמָה שֶׁנִּכְשַׁל בְּתַאֲנוֹת נְאוּף, וְהוּא מְלַכְלֵךְ וּמְשַׁקֵּץ בְּתַאֲנָה זוֹ, עָלָיו לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּעוֹלָם בְּרִישׁ גְּלִי, וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמְּלַעֲיָגִים, כִּי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם הוּא בְּחִינַת אַרְיָה אֲנַפִּין דְּקַלְפָּה (עֵינֵי לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רמ"ב), שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁרַק תִּסְתּוּבֵב, תִּרְאֶה רַק עֶרֶם, שְׁקוּץ, תְּעוּבָה וְזֶהֱמָה, וְיִהְיֶה הַהֶכְרַח לָךְ לְהַכְשִׁיל בְּמָה שֶׁתְּכַשֵּׁל, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְלַהֲפֹךְ דַּבֵּר רַבְּנֵנוּ ז"ל הוּא אַרְיָה אֲנַפִּין דְּקַנְדֻּשָׁה, שֶׁמְגַלֶּה וּמְפָרְסָם אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְדוּמָם, צוּמָח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֹצֵם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ

יתברך, והכל אלקות גמור הוא, ואז כשיתגלה ארץ אנפין דקדושה, ממילא יתבטל ארץ אנפין דקלפה, ולכן אשרי מי שמוסר את נפשו לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל, בעולם, ולא יתפעל משום ברקה שבעולם, כי זה עקר תקון פגם הברית כמובא בדברי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות נאוף, סימן מ"א): תקון להוצאת זרע לבטלה, להשתדל להחזיר בני-אדם בתשובה, עין שם; ועל-כן כל מי שיודע שהוא פגם וחסר בחטא הזה, עליו למסור את נפשו לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, ובפרט עכשו שיש לנו את הקונטרסים החדשים, שהם תמצית דברי רבנו ז"ל בכלים מפלים שונים, והם כתובים בשפה קלה להמון העם, אשרי מי שמוסר נפשו לגלותם ולפרסמם ולהפיצם בין עם ישראל.

נפילה

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך בכל יום ויום, שלא יפל ממעט מקצת עבודתו שהתחיל בה, כי הבעל-דבר אורב על כל אחד ואחד הרוצה לחזור בתשובה אליו יתברך, ובכל יום הוא בא אליו בצורה אחרת, והעקר להפילו ולהשליכו ולקררו ולרחקו ממעט מקצת החמימות וההתעוררות שנתחמם ונתעורר לשוב אליו יתברך, והוא אורב לאדם כל ימי חייו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות נפילה, סימן א'), לפעמים אדם נופל ממדרגתו לעת זקנתו, עין שם; ועל-כן צריכים להתחזק מאד מדי יום ביומו לעשות התקלה חדשה, ולבקש ממנו יתברך, שיחוס וירחם עליו שילבל יפל, ואפלו שנופל, חס ושלום, שיקום ויגביה את עצמו, ורבנו ז"ל אמר פעם, שרואים בגשמיות, כשאדם הוא כבוי עבה, ורוצה לצאת ממנו, אזי מה עושה? רגל אחת היא כבוי ורגל אחת הוא מגביה מהבוי, וכן עוד פעם מכניס רגל

בבוץ, ומוציא הרגל השניה, וכן רגל אחר רגל פעם נכנסת הרגל בבוץ, ופעם יוצאת מן הבוץ, והעקר שהרגל האחרונה תהיה מחוץ לבוץ... (אז מען פאלט אריין אין א געדיכטע בלאטע און מ'ויל ארויס איז א פיס אין בלאטע און א פיס אין דרויסן א פיס אין בלאטע א פיס אין דרויסן דער עקר איז דער לעצטער פיס זאל זיין אין דרויסן...), וסיים מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה הוא התחזקות עצומה, שאדם צריך להתחזק מאד מאד על כל מה שעובר עליו, אפלו שעוברת עליו נפילה אחר נפילה יעשה בכל פעם התחלה חדשה, וישתדל לצאת מהבוץ והלכלוך והזהמה שנפל לשם, ואף שבין כך ובין כך הוא נופל עוד פעם ועוד פעם, אל יסתפל על כל זה כלל, רק יעשה כל מיני פעולות שבעולם לצאת עם רגל אחת, ואפלו שבין כך הרגל השניה עדין בבוץ, הוא יהיה חזק בדעתו, שהוא מכרח לצאת מן הבוץ ומהירידה והנפילה שנפל לשם, ואזי על-ידי-זה סוף כל סוף יצא מהלכלוך ומהבוץ שנפל לשם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקר ההתחזקות היא על-ידי התקשרות לרבנו ז"ל, שיהיה מקשר הרבה לרבנו ז"ל, וילמד הרבה את ספריו הקדושים, כי עקר ההתקרבות וההתקשרות לרבנו ז"ל הוא על-ידי למוד ספריו הקדושים, ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות, אות נפילה סימן ט"ז): על-ידי התקשרות לצדיקים לא יפל ממדרגתו, ולכן כל מי שמתמיד ביותר בספרי רבנו ז"ל, יהיה בטוח שלא יפל, ואפלו אם, חס ושלום, יפל, יהיו לו כחות לקום עוד פעם ועוד פעם וכו', וכן בכל פעם, כי ההתחזקות שרבנו ז"ל מחדיר באנשיו אין בשום מקום, ועל-כן אשרי מי שמתקרב אל רבנו ז"ל, ומתמיד בספריו הקדושים מדי יום ביומו חק ולא יעבר, ומתבודד הרבה אליו יתברך, שייזכה לקיים את דברי רבנו ז"ל, כי עקר שלמות למוד ספרי רבנו ז"ל הוא כשהלמוד בא לתוך הדבור, הינו שעושה מהתורות תפלות, להתפלל אליו יתברך, שייזכה לקיים כל מה שלמד, שעל-ידי-זה נכון לבו יהיה ובטוח, שלא

יפל כָּלֵל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמי שמרגיל את עצמו להדבק בו יתברך, והוא מכיר את מקומו, ואינו מתבלבל משום בריה שבעולם, הוא אף פעם לא יפל, כי ממה יפל? הלא הוא אינו שום דבר... כי הוא מכיר את מקומו באיזה מעמד ומצב הוא נמצא וכו', ועל-כן מה שיך לפל?! לא-כן מי שאינו מכיר את מקומו, ומכל שכן שמתחיל להסתפל על אחרים, ומכל שכן שמקנא באחרים, על-ידי-זה תהיה לו נפילה אחר נפילה; ולכן אשרי מי שאינו מסתפל על אחרים, ואינו מקנא בשום בריה שבעולם, ורבונו ז"ל אמר (ספר המדות, אות נפילה, סימן ג'): על-ידי קנאה נופל ממדרגתו; ועל-כן אשרי מי שאינו מקנא בשום בריה שבעולם, שאז יצליח דרכו תמיד, ושום דבר שבעולם לא יוכל לבטלו ולבלבלו ממנו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שביותר צריכים את הלמוד הזה לכל מקרב ומקרב שמתקרב אל רבנו ז"ל, שידע, אשר בתחלה, ההתלהבות אל דבר רבנו ז"ל היא מאד חזקה, ויכולות לעבר כמה שנים, שתהיה לו התלהבות גדולה מאד, אבל לבסוף יעשה הפעל-דבר מה שיעשה וכו', ויבנסו בו כל מיני חלישות הדעת וספקות וקשיות וכו', והכל כדי שיפל מההתלהבות שהיתה לו בתחלת ההתקרבות, ועל-כן צריך לדעת דבר זה בתחלת ההתקרבות, וצריך להכין את עצמו היטב היטב בלמוד ספרי רבנו ז"ל, באפן שלא יוכלו להטעות אותו אחר-כך, ולהחלישו ולבטלו ולבלבלו מדעת רבנו ז"ל, ובזה תלוי עקר גדלת המקרב.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהוא הכיר הרבה מאנשי שלומנו היקרים, שהיו בתחלה מקרבים אל רבנו ז"ל בלב ונפש, ולבסוף מחמת שעבר עליהם מה שעבר וכו', והיתה להם חלישות הדעת וכו', נתרחקו לגמרי מרבנו ז"ל, וברחו אל חדרים אחרים וכו', והכל היה

מחמת שלא זכו להתחזקות להחזיק מעמד, וכן אצלו קרה כן, שהרבה תלמידים מציינים, לבסוף נתרחקו על-ידי חלישות הדעת ודמיונות, ונתקרו לגמרי וכו', ואחרים, נכנסו בהם אילו מחשבות ודמיונות, וזה אשר רחק ממנו, ואמר מוהרא"ש נ"י: אני איני כלום, וכל למודי הוא רק לגלות את אמתת מציאותו יתברך, אשר זה למודו הטוב של רבנו ז"ל, ואני עוזר לבחורים אמללים לצאת מהפח היקוש שנפלו לשם וכו', אבל תכף-ומיד בפעם שנתרחב להם ונדמה להם שגם הם כבר זכו למשהו וכו', הם הופכים את הקערה על פיה וכו', ומתחילים לדבר עליו וכו', (וראינו את זה בחוש בעינינו, איך שמוהרא"ש נ"י, קרב בחורים אמללים וכו', עד שעשה מהם מה שעשה, ולבסוף נכנסו בהם דמיונות, כאלו הם כבר משהו, והתחילו לחלק על מוהרא"ש נ"י, אוי להם ואוי לנפשם, ואיני יודע איך אינם מתבישים מהעבר המלכלך שלהם).

ורגיל מוהרא"ש נ"י לשבח את עצמו, שאצלו, ההתקרבות אל רבנו ז"ל היא עכשו זה שלושים וארבע שנים, בדיוק כמו שהיתה בהתחלה בגיל שש עשרה, ועל אף שכבר ראה ושמע בין אנשי שלומנו מה שראה ושמע — כל מיני לשון-הרע וכל מיני עולות וכו' וכו', עם כל זאת הכל אינו עולה אצלו בקלפת השום, מאחר שכל התקרבותו היא רק על-ידי התמדת ספרי רבנו ז"ל, ואזי הוא אינו מתפעל מאף אחד שבעולם, ודבר זה הוא מחדיר בין תלמידיו — שלא יסתכלו ולא ישמעו מה שאחרים מדברים ונובחים, והעקר לקיים את דברי רבנו ז"ל בתמימות ובפשיטות, ולהרבות בתפלה והתבודדות, ובשיחה בינו לבין קונו בכל יום ויום, ובהתמדה בשעורין פסדרן, ואז כבר אף אחד לא יוכל להפילו.

והראה לנו מוהרא"ש נ"י על כמה אנשים, שהיו באמת יראים ושלמים, שבימי נערוותם היו מקרבים אל דעת רבנו ז"ל, אבל לבסוף נתרחקו, וכל אחד הלך לדרכו, ובנה במה לעצמו,

על אף שהוא יודע, שכל כחו הוא מרבנו ז"ל, ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, שכל זה בא להם מחמת שלא התמידו בספרי רבנו ז"ל בימי נערוותם, כי מי שמתמיד בספרי רבנו ז"ל ובפרט בתחלת ההתקרבות, הוא כבר אינו יכול להתרחק, כי אותו לא יכולים כבר לרחק, אדרבה האחרים יתרחקו קדם שהוא יתרחק, כי הוא כל-כף מקשר לספרי רבנו ז"ל, שאף פעם לא יפרד מהם, וסוים: ועל-כך מה טוב ומה נעים מי שמתמיד מאד בספרי רבנו ז"ל, שאז נכון לבו וכתוח, שאף פעם לא יתרחק ולא יפל, חס ושלום.

נסיונות

מוהרא"ש נ"י אמר: אסור להשבר משום משברים וגלים שעוברים על האדם, כי הבעל-דבר רוצה להטביע את האדם, אף צריך לדעת, שהכל נסיונות שמנסים את האדם מלמעלה, וצריך לעבר על כל הגלים והמשברים שעוברים על האדם, וכמו שהגמרא מספרת (יבמות כ"א.), שרבי עקיבא טבעה ספינתו בים, ומצא דף וכו' ונתלה עליו ונצל, וכששאלו אותו: איך נצל? אמר: על כל גל וגל נעניתי ראשי וכו', וכך זכה להנצל, הינו, כי אף-על-פי שעבר עליו מה שעבר, שהרי רבי עקיבא היה הבעל תשובה הראשון, שמסר נפשו בעבור התורה הקדושה וכו', ובנדאי עבר עליו מה שעבר וכו' וכו', בכל אפן נענע ראשו על כל גל, וזכה לעבר על הכל, וצריך לדעת, שהכל זהו נסיונות, לראות איך יחזיק האדם מעמד, את העשיר מנסים עם העשירות שלו ואת העני עם העניות שלו וכו', את זה מנסים בבריאות, ואת זה מנסים במציאת הזיווג, ואת זה מנסים עם ילדים, ואת זה עם כסף וכו' וכו', כל אחד ואחד בנסיון הפרטי שלו, ועקר התכלית היא, שהאדם

ימסר את נפשו, ולא יטבע בתוך הים הסוער שרוצים להטביעו שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל מה שעובר על האדם בזה העולם, הן מצד עצמו והן מצד היצר הרע וכו' וכו', הכל לכל אלו נסיונות לראות להיכן יברח ויפנה האדם בעת הצרה והמשבר שעובר עליו, ואם זוכה ובורח אליו יתברך ואל התורה הקדושה, על-ידי-זה יזכה לצאת מכל הצרות, ויזכה לעבר על הכל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר התכלית בזה העולם הוא להסתפל בכל דבר רק עליו יתברך, כי על כל אדם ואדם בזה העולם עומדים פל-כף הרבה שונאים וצרות ובלבולים ויסורים וכו', ואינו יכול להפטר מכל אלה, רק על-ידי שירגיל את עצמו לחפש אחריו יתברך, כי פתיב (ישעיה ס"ג): "בכל צרתם לו צר", הינו כפיכול בתוך הצרה של האדם גם הוא יתברך נמצא, ולכן בכל מקום שהאדם נמצא, צריך תמיד לחפש אותו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל אדם על-ידי שחוטא, הוא מתמלא בקלפות, ואם היו נותנים לאדם רשות לראות, היה נבהל מרב קלפות המסבבות אותו, וכשרוצה לחזור אליו יתברך, ולהשיג אלקות, הקלפות האלה, הן הן המסתירות לו את האור, ומפריעות לו, כי על-ידי אלו הקלפות, אינו יכול לרפז את מחו ולחשב ולהסתפל רק עליו יתברך, והצדיקים שזוכים לבקיעת ים החכמה, הינו ששכלם בהיר וצח, כי הפרידו מעצמם את כל המסכים המבדילים וכו', הם זוכים לראות רוחניות חיות אלקותו בגלוי נפלא ונורא מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אדם צריך לדעת, שאיפה שהוא נמצא, אפלו במקום החשוך ביותר והרחוק ביותר, גם הוא יתברך נמצא שם, ואם יש לאדם ידיעה זו, אז שום דבר שבעולם לא

יוכל לשבר אותו, ועל-ידי ידיעה זאת, יוכל לעמד בכל הנסיונות שעוברים עליו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: האדם צריך להיות מאד מאד חזק בעצמו, עד שאפלו יבוא אליו הבעל-דבר, וינסה לשבר אותו, ויאמר לו שאינו שוה שום דבר, צריך לענות לו: אמנם אני לא שוה שום דבר, אבל הקדוש-ברוך-הוא בכל אפן נמצא אתי... וכל שפן אם בני-אדם באים לבלבל את מחו, ואומרים לו שהוא שקרן ואינו שוה כלום וכו', שיאמרו מה שרוצים, אני מצדי יודע שהוא יתברך אתי ואצלי, ואני אוחו את עצמי בו, ואז יצליח בחייו תמיד, ויעבר על הכל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: צריך לדעת, שליצר הרע יש כל מיני חכמות איך להטביע את האדם וכו', וכמו שאמר מוהרנ"ת ז"ל, שאני כבר יודע את כל החכמות של היצר הרע וכו', עם כל זאת הוא בא אלי באפן אחר לגמרי שלא חשבתי עליו וכו', וכך הוא אצל כל אדם, שחושב שיוכל להתגבר על היצר הרע, אף הוא מסבב עמו בצורה ובאפן חדש שלא צפה לזה כלל, ועד כדי כך שמתלבש במצוות, ומטעה אותו על-ידי-זה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר ההתלבשות במצוות של היצר הרע היא בשעת הלמוד, הינו כשאדם הולך ללמד, בא אליו היצר הרע בכל מיני התלבשות של מצוה, ואומר לו: יש עכשו לעשות מצוה זאת ומצוה אחרת וכו', העקר שלא ילמד, וצריך להיות חכם, ולדעת, שבשעת הלמוד אין שום מצוות רק למוד התורה, ובפרט בשעה שלומדים תורה ברבים, אז אין שום מצוה אחרת, ולא צריכים לקים שום דבר אחר, כי תלמוד תורה דרבים כל-כך חשוב עד שדוחה בנין בית-המקדש, ולכן אם הבעל-דבר בא לבלבל את האדם בשעת הלמוד, שיעשה אילו מצוות וכו' וכו', שיראה לדחות אותו, כי עקר פונתו היא לבטלו מלמודו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמוהרנ"ת ז"ל אומר, שעקר ההתלבשות של הבעל-דבר במצוות היא בשני דברים, הראשון — שמסית אותו שיהיה שבויר על מעשיו הרעים וכו', ואומר לו, שלב נשבר הוא דבר גדול מאד מאד, ועל-ידי-זה מפיל אותו בעצבות ובמרה שחורה, והשני — שמסית אותו להחזיק במחלקת, ואומר לו, שמצוה לחלק על פלוני וכו' וכו', ומצוה לרדף את פלוני וכו', וצריך לדעת, ששני דברים אלו הם מצוות של הבעל-דבר, כי אם מפילו בעצבות ומבטל אותו ממדת השמחה, וכן אם מסיתו לרדף יהודי שני יהיה מי שיהיה וכו', אלה הם מצוות של הבעל-דבר, ואת המצוות האלו יניח לאחרים לעשות, והוא יכרח מהם כמו מאש שורפת.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל מי שחטא ופשע וכו' וכו', יש בו שגעות וכו', ומוהרנ"ת ז"ל אומר פעם, שזהו גס שבגני-אדם לא רצים ברחובות וכו'... מלב השגעון שיש בהם, ועקר שבירת השגעון הוא על-ידי למוד התורה הקדושה, וכיותר מועיל לשבירת היצר הרע — למוד משניות, שיתמיד בכל יום בכמה פרקים משניות השוברות את היצר הרע לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו שלומדים על נפטר משניות, ואומרים התפלה לעלוי נשמתו וכו', כמו-כן ילמד על עצמו משניות ויאמר התפלה לעלוי נשמתו, ולא צריך לחכות עד שיצא מזה העולם, שיעשו לו טובה וילמדו בשבילו קצת משניות וכו', כי גדל כח המשניות הוא נורא ונפלא מאד, וממשיך לאדם נשמה טהורה, ומנקה ומזכך אותו מכל רע; אשרי הרגיל במשניות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אשרי מי שלומד ומתבודד, ואין לו שום קשיות כלל, ולמרות שקשה לבני-אדם, ואומרים — זה אינו נקרא למוד וכו', עליו לעשות לעצמו חשבון, שבודאי אם לא ילמד באופן זה, לא ילמד כלל, וילך לקרא עתון וכו', ובודאי יותר טוב לומר משניות מלקרא עתון, וכן לענין התבודדות, שבגני-אדם

אינם מבינים איך ואל מי מדברים וכו', יעשה תמיד לעצמו חשבון, שבמקום לדבר דבורים בטלים, בודאי יותר טוב לדבר עמו יתברך, אף-על-פי שאינו מבין בדיוק את ענין ההתבודדות, ובאפן הזה תהיה לו הצלחה גדולה מאד; אשרי לו! כי עקר ההצלחה בזה העולם תלויה בזה שיבטל שכלו לשכל הצדיקים האמתיים, ויעשה כל מה שמורים לו וכו', ואם ישמע בקולם ובעצתם, יזכה לעבר את זה העולם בשלום, ויעבר על כל הנסיונות והמשברים שלו; אשרי לו ואשרי חלקו!

סבלנות

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר אין עוד מדה יקרה ומדה טובה בעולם כמו מדת הסבלנות, ואי אפשר להשיג שום השגה ושום מדרגה ושום קדושה בלי מדת הסבלנות, כי ההכרח שיעבר על האדם מה שיעבר בכל יום, כי מנסים את כל אחד ואחד איך יחזיק מעמד, ואם ידחק את השעה, אזי ידחפו אותו לגמרי לחוץ, ועל-כפן אי אפשר להשיג שום מדרגה, כי אם על-ידי מדת הסבלנות, כי צריך לחכות הרבה מאד מאד, עד שיזכה להפגס אל תוף הקדושה, וזה עקר הנסיון של כל הצדיקים הגדולים במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר התחילו בעבודת השם יתברך בימי נעוריהם, והתמידו בזה יומם ולילה ממש ימים ושנים, ולא ראו שום דבר, אף אף-על-פי-כן חזקו את עצמם בסבלנות גדולה, וזה הביא אותם אחר-כך למדרגות גבוהות בעבודת השם יתברך, וכל הצדיקים לא זכו למדרגתם אלא על-ידי מדת הסבלנות, כי חפז וצפז וקוץ הרבה אחריו יתברך, ודיקא זה היה בעזרם, שהקדוש-ברוך-הוא זכה אותם אחר-כך, ופתח להם מעינות החכמה, וזכו לטייל בעולמות העליונים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מוהרנ"ת ז"ל היה חדיוש גדול בענין סבלנות, ותכף-ומיד בשעה שזכה להתקרב אל רבנו ז"ל, התחיל לעבר עליו מה שעבר מבית ומבחוץ, כי מבית עברו עליו צרות רבות מזוגתו, שהיתה מתנגדת לו למה התקרב אל רבנו ז"ל, וכן היו לו צרות ויסורים רבים מאביו שזרקו מביתו, על מה ולמה התקרב לרבנו ז"ל, וכן היו לו יסורים ובזיונות מכל אנשי העיר, כי לפני ההתקרבות, כלם חבבוהו ושבחוהו עד מאד, כי מוהרנ"ת ז"ל היה מתמיד עצום מאד גם קדם ההתקרבות לרבנו ז"ל, וזכה ללמד הרבה תורה, ועד שהתקרב אל רבנו ז"ל כבר סיים כמה פעמים ש"ס, וחזתנו הגאון הקדוש רבי דוד צבי אויערבאך ז"ל, היה איש אלקים וגאון מפלג ורב בשלש קהילות גדולות, ולקחו לחתן רק מפני שהיה מפלג במעלה מאד, וכל זה היה עוד קדם התקרבותו אל רבנו ז"ל, וכן היה רגיל חזתנו להשתעשע עמו מאד מאד, ואמר, שהציעו לו הרבה חתנים, אבל חתן כזה שנתקים אצלו הפסוק (בראשית מ"ט): "ויט שכמו לסבל", אברך כזה אין בכל העולם... כל-כך הפליג במעלתו, עם כל זאת כשזכה להתקרב אל רבנו ז"ל, נהיו כל אנשי העיר מתנגדים וחולקים עליו, והוא הבין מיד מרחוק את גדלת רבנו ז"ל, ואמר לעצמו: יעבר עלי מה שיעבר, ומרבנו ז"ל אף פעם לא אברח, וכן זכה אחר-כך למה שזכה על-ידי רבנו ז"ל, עין לא ראתה, כי מוהרנ"ת ז"ל נעשה חדיוש נורא ונפלא מאד מאד, והכל הודות למדת הסבלנות שהיתה בו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אחרי שהאיר בו רבנו ז"ל את הענין של תפלה והתבודדות, אמר פעם להקדוש-ברוך-הוא בזה הלשון: "רבנו של עולם, אני יודע שעד שנעשים איש כשר, צריך לקחת הרבה זמן, ופני לחכות ולסבל, ותן לי פרנסה מידך המלאה הפתוחה והקדושה, שלא אצטרף לבריות". ודבר זה אמר בשעה שאביו זרקו מביתו, כי היה סמוך על שלחנו אחר החתנה, ואכל אצל אביו (שקורין קעסט), ומחמת שהתקרב אל רבנו ז"ל,

גִּרְשׁוֹ אָבִיו מִבֵּיתוֹ, וְנִשְׁאָר לְבַד, וְאִשְׁתּוֹ הִצִּיקָה לוֹ מְאֹד עַל פְּרִנְסָה, וְאָז אָמַר אֵת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת לְהַקְדֹּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הִיָּה בְּדַחְקוֹת גְּדוּלָה, עַד שֶׁבָּאֵמֶת סָבַב הַקְדֹּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁסָּבּוּ רַחֵם עָלָיו וְעֹזֵר לוֹ בְּפִרְנִסָּה קָצָת, וְתַמְךָ בּוֹ, וְזוֹ הִיָּתָה לוֹ יְשׁוּעָה גְּדוּלָה, וְדָבַר זֶה סֵפֶר תָּמִיד לְתַלְמִידָיו, וְחִזְקָם אִיךָ שְׁצַרִּיכִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת כְּשׂוֹזֻכִים לְהִתְקַרֵּב לְרַבְּנוּ ז"ל, כִּי גַם עָלָיו עָבַר מֵה שֶׁעָבַר וְכוּ' וְכוּ', וְאִף-עַל-פִּי-כֵן הִחְזִיק מֵעַמָּד.

וְסֵפֶר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּסִפְרֵי מוהֲרַנ"ת ז"ל, וּבַפְּרָטִיּוֹת בְּסִפּוּרִים שְׁלוֹ, אִיךָ שֶׁעָבַר אֵת זֶה הָעוֹלָם עִם כָּל-כֶּף הַרְבֵּה מִחֻלָּקַת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, יִהְיֶה נִבְהָל וּמִשְׁתּוֹמֵם, אִיךָ אָדָם זָכָה לְהִגִּיעַ אֶל מַדְרַגַת הַסְּבָלָנוֹת, כִּי סָבַל צָרוֹת וְיִסּוּרִים מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִלְּדָיו, כִּי לְמוהֲרַנ"ת ז"ל הָיוּ שֵׁשׁ יָלָדִים, וְהָיוּ לוֹ צָרוֹת וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ מִכָּל אֶחָד מִלְּדָיו בְּפְרָטִי פְרָטִיּוֹת, וְגַם אִשְׁתּוֹ מֵתָה עָלָיו, וְנִשְׂאָ אִשָּׁה בְּזוּוּג שְׁנֵי וְכוּ', וְכֵן עָבְרוּ עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים רַבִּים מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְכֵן הָיוּ לוֹ רְדִיפוֹת מִבְּחוּץ וּמִחֻלָּקַת גְּדוּלָה, שֶׁדָּבְרוּ עָלָיו מֵה שֶׁדָּבְרוּ, וְכַמָּה פְּעָמִים הִכְנִיסוּהוּ בְּבֵית-הַסֵּהַר וְגִרְשׁוּהוּ מֵעִיר בְּרִסְלָב, וְהָיָה מְגֻרָשׁ אַרְבַּע שָׁנִים, וְהָלַךְ בַּגּוּלָה וְכוּ' כָּל יְמֵי חַיָּו דָּבְרוּ עָלָיו הַמִּתְנַגְּדִים מֵה שֶׁדָּבְרוּ, וְהוֹצִיאוּ עָלָיו כָּל מִינֵי שְׁמוֹת רָעִים וּלְשׁוֹן-הָרֶעַ, עִם כָּל זֹאת הוּא הִתְחַזַּק מְאֹד בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְזֶה אֲשֶׁר עֲזָרוּ לְהִגִּיעַ אֶל מֵה שֶׁהִגִּיעַ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר בָּאֵמֶת מִי שֶׁרַק מִתְבּוֹנֵן מֵה שֶׁעוֹבֵר בְּזֶה הָעוֹלָם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד — צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, זֶה מֵאִשְׁתּוֹ, זֶה מִלְּדָיו, זֶה מִפְּרִנְסָה, זֶה מִבְּרִיאוֹת הַגּוּף, זֶה מִשְׁכָּנִים, זֶה מִקְרוֹבִים וְזֶה מִיִּדִידִים, כָּל אֶחָד סוֹבֵל אֵת הַסְּבָל שְׁלוֹ, וְכָל עֶקֶר רַחוּמָם שֶׁל בְּנֵי-אָדָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מִחֻמַּת שְׂאִין לָהֶם מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, כִּי אִם הִיָּתָה לְאָדָם מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, לֹא הָיָה מִתְפַּעֵל עַל כָּל כֵּן שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי הִיָּה יוֹדֵעַ שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם

צריכים לסבל הרבה מאד, ואשרי מי שמחזיק מעמד בסבלנות.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר ידוע, כי רבנו ז"ל היה חכם גדול עוד מימי ילדותו, ועוד קדם שהיה בגיל שש, כבר התחיל בעבודתו יתברך, כמובא באריכות ב"שבחי הר"ן", איך שרבנו ז"ל, כבר התחיל אז בגיל צעיר בזה לעבד את עבודתו בתמימות ובפשטות גדולה, ורבנו ז"ל ספר, שכשהיה בגיל שנתים וחצי עם השערות, ואמו סרקה את שערוֹתיו פנהוג, וזה כאב לו מאד, עם כל זאת, אף פעם לא הוציא אנחה מפיו, כי כבר אז בגיל כה צעיר הבין, שבזה העולם ההכרח להיות סבלן, וסיים מוהרא"ש נ"י: עמד וראה והתבונן את גדל חכמתו ופקחותו וקדשתו של רבנו ז"ל, שעוד קדם היותו בגיל שלש כבר זכה להשיג, אשר בזה העולם צריכים להיות סבלן, ואפלו שכואב אסור לצעק.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר באמת זה כל הלמוד של רבנו ז"ל, שכל מה שעובר על האדם, עליו להרגיל את עצמו לבוא רק אליו יתברך, ולספר ולפרש את כל שיחתו וכל מה שעובר עליו לפניו יתברך, כאשר יספר איש אל רעהו בתמימות ובפשטות גמורה, ורק אליו יתברך יבנה ויספר את צרותיו, כאשר מדברים אל אוהב נאמן, ובאמת אין לאדם ידיד ואוהב בזה העולם; ועל-כן ראוי לו ונכון לפניו, שיבוא יותר טוב אליו יתברך, ויספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו בשפת האם שלו בתמימות ובפשטות גדולה בלי שום חכמות והשכלות כלל, ואם יהיה חזק ואמיץ בעבודה הקדושה הזו, שתמיד מה שמעיק לו וכואב לו, ומה שמצערם אותו ומעיקים לו, יבוא ויתפלל ויתחנן ויספר רק לו יתברך, על-ידי-זה סוף כל סוף יראה ישועה, וזה בדוק ומנסה, העקר שיהיה סבלן גדול, ואף שבין כך עובר עליו מה שעובר וכו' וכואב לו מה שכואב וכו', ומחרפים ומגדפים ומבזים ומשפילים אותו, עם כל זאת ההכרח לו להיות סבלן ולא להתאנח, ואז דיקא יצליח.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר באמת מי שהוא סבלן אמתי, הוא רואה הצלחה ונחת בחייו, ואפלו שעובר עליו מה שעובר, הוא זוכה למנוחה אמתית, וזה פרוש הפסוק (בראשית מ"ט): "וירא מנחה פי טוב ואת הארץ פי נעמה ויט שכמו לסבל", הינו מתי זוכים לראות מנוחה טובה, ומרגישים נעימות עוד בזה העולם? כשמיים "ויט שכמו לסבל", כי אין לה עוד דבר יותר טוב מסבלנות — לסבל כל מה שעובר עליו, וכשאדם יש לו מדת הסבלנות, אזי יש לו הכל, וכשאינו לו מדת הסבלנות, אזי אין לו כלום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, יש הרבה הורים שיש בבתיהם בחורים מבגרים ובתולות מבגרות, וקשה להם למצא זיוגם, וההורים אוכלים את עצמם מרב צער, והכל בא מחמת דחיקת השעה, ואין להם שום סבלנות, וזה מה שמעיק להם בחיים, מפני שאין להם סבלנות, ועל-ידי-זה רבים עם ילדיהם, ונעשה חרבן בבית. אבל אם היו קונים לעצמם את מדת הסבלנות, אזי שום דבר לא היה שובר אותם, רק תמיד היו בורחים אליו יתברך, ומספרים לפניו יתברך כל מה שעובר עליהם ברוחניות ובגשמיות, וסוף כל סוף היו רואים ישועה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת גם בתפלה צריכים מדת הסבלנות, כי יכול לעבר יום ושבוע וחדש ושנה, ולפעמים כמה שנים בתפלה והתבודדות, ועדין אינו רואה שום דבר, ואדרבה מתגברים עליו כל הצרות והיסורים והתאוות והמדות הרעות יותר ויותר, עם כל זאת צריך להיות סבלן גדול בענין תפלה — לבוא לבקש ולהתחנן לפניו יתברך ברחמים ובתחנונים, אולי יחוס ואולי ירחם, ואז יזכה לראות ישועה נוראה ונפלאה שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא; אשרי מי שזוכה להיות איש סבלן, שאז את עולמו יראה בחייו.

סדר

מוהרא"ש נ"י אָמר, שְׁאִין לָךְ עוֹד בְּרָכָה בְּחַיֵּי הָאָדָם כְּמוֹ
 לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ בְּסֵדֶר, הִינּוּ שְׂיֵהִיָּה מְסֻדָּר בְּכָל עֲנִינָיו, כִּי לְהַפְּךָ
 — עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹן שֶׁל הָאָדָם בְּחַיָּיו הוּא כְּשֹׂאִין לוֹ סֵדֶר, שְׂאֵז
 כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בָּא לוֹ בְּזִמְנָן כְּפוּל, לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא
 מְסֻדָּר, אֲזִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל עֲנִינָיו בְּזִמְנָן קָצֵר מְאֹד; וְעַל-כֵּן
 אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְחִיּוֹת עִם סֵדֶר, וְאֵז תְּשֻׁרָה בְּרָכָה
 וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשָׂיו, וְדָבָר זֶה תְּלוּי בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת,
 בְּגִשְׁמִיּוֹת — כְּשֹׂאֵדָם מְסֻדָּר בְּכָל עֲנִינָיו, אֲזִי מוֹרִיד מַעֲצָמוֹ עַל
 קֶשֶׁה וְכַבֵּד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁהוּא מְפָזֵר וְאִינוּ מְסֻדָּר, אֲזִי כָּל דָּבָר
 שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ בָּא לוֹ בִּיגִיעָה וּבְצַעֲרֵי גְדוֹל, וּמְכַבֵּז זִמְנָן רַב עַד
 שֶׁמוּצֵא אֶת הַדָּבָר, וְעַל-פִּי-רַב הוּא גַם מְתִיאֵשׁ וְכֵן זוֹרֵק אֶת
 הַחֶפֶץ, וְאִינוּ רוֹצֵה לַעֲשׂוֹתוֹ כְּבָר, לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא מְסֻדָּר וְכָל
 דָּבָר מֵנַח בְּמִקְוָמוֹ, אֲזִי בְּרַגַע שֶׁהוּא רוֹצֵה אֶת הַדָּבָר, הוּא כְּבָר מוּצֵא
 אוֹתוֹ, וְעוֹשֶׂה אֶת הָעֲנָן בְּזִרְיוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי
 שֶׁהוּא מְסֻדָּר בְּכָל עֲנִינָיו, שְׂאֵז יִצְלִיחַ מְאֹד בְּדַרְכּוֹ, וְכָל שְׂכָן
 בְּרוּחָנִיּוֹת — כְּשֹׂאֵדָם מְסֻדָּר בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט, הֵן בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה
 וְהֵן בְּשַׁעוּרִים הַקְּבוּעִים שְׁלוֹ, אֵז יִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁהוּא
 מְסֻדָּר בְּזִמְנָן לְכָל דָּבָר, אֲזִי כְּשֶׁבֵא הַזִּמְנָן, הוּא לוֹמֵד אֶת הַלְמוּדִים
 הָאֵלוֹ חֵק וְלֹא יַעֲבֹר, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְצַלִּיחַ מְאֹד מְאֹד, לֹא-כֵן
 מִי שֶׁאִינוּ מְסֻדָּר בְּזִמְנָנוּ וּבְשַׁעוּרִים הַקְּבוּעִים שְׁלוֹ, אֵז דוֹחָה זֹאת
 מִשְׁעָה לְשַׁעָה, עַד שֶׁבֵא מְאַחַר בְּלִילָה, וְנִזְכָּר שְׂצָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת
 שַׁעוּרָיו, וְנַעֲשֶׂה לוֹ כְּמִשְׂאָ כְּבֵד, וּלְבַסּוֹף נִשְׁבֵּר וּמְתַרְשָׁל לְגַמְרִי,
 וְהַכֵּל מַחֲמַת אֵי סֵדֶר, וְעַל-כֵּן ה"סֵדֶר" הוּא בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּמַעֲשֵׂי
 הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְמִדַּת הַסֵּדֶר, כִּי
 אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, שְׂאָדָם יִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְפָרֵשׁ
 שִׁיחָתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְכָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיִּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ

יתברך כל דבר שהוא צריך, וידבר עמו יתברך כִּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהֵבִין אֶל אָבִיו, וַיִּגְלֶה לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לְבוֹ וְכָל מֵה שֶׁמַּעִיק לוֹ, וַיִּסְדֵּר לְעֲצָמוֹ סֵדֵר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל מַדַּת יְשׁוּב הַדַּעַת וְהַסֵּדֵר, כִּי אִם עַל-יְדֵי רַבּוּי תַּפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת, וְכָל מֵה שֶׁאֲדָם מְרַבֶּה בַּתַּפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת, יוֹתֵר יְשׁוּב הַדַּעַת נִכְנָס בּוֹ, וְהוּא יוֹתֵר מְסֻדֵּר; וְעַל-כֵּן אֲשָׁרִי מִי שֶׁמַּתְּבוּדָד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיִּמְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, אֲשֶׁר דִּבֶּר זֶה בְּעֲצָמוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ סֵדֵר.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁכָל אֱלוֹ מַאֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוֹ, שֶׁהַתְּבוּדוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּקִבְעוֹת, הֵם הֵיוּ מְסֻדְרִים בְּחִיָּהֶם בְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט, וְכִבְר הַפִּירוֹ בֵּין אֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוֹ מִי שֵׁישׁ לוֹ הַתְּבוּדוֹת לְבֵין מִי שֶׁאִין לוֹ הַתְּבוּדוֹת, כִּי מִי שֶׁהִיָּה מְסֻדֵּר בְּעֵנֵינוּ, רָאוּ בְּחוּשׁ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה הוּא מַתְּבוּדָד גָּדוֹל, כִּי אַחֲרַת לֹא הִיָּה כָּל-כָּף מְסֻדֵּר, וְלִהְפֹּךְ מִי שֶׁהוּא פְּזוּז וּמְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל, זֶה סִימָן שֶׁאִין לוֹ הַתְּבוּדוֹת, וְהַפְּלֵל הוּא, שֶׁהַתְּבוּדוֹת עוֹשֶׂה סֵדֵר לְאָדָם; וְעַל-כֵּן אֲשָׁרִי מִי שֶׁמַּתְּבוּדָד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְיְשׁוּב הַדַּעַת אִמְתִּי וְנִצְחִי, וְיִהְיֶה מְסֻדֵּר בְּכָל עֵנֵינוּ.

וּסְפַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל הִיָּה דְגָמָא חֲזָה לְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוֹ, אִיךְ הָאָדָם יָכוֹל לְהִיּוֹת מְסֻדֵּר בְּסֵדֵר נִפְלָא, כִּי הֵיוּ לוֹ הַשְּׁעוּרִים הַקְּבוּעִים שְׁלוֹ, שְׁלֹא בְּטָלָם בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֵּן הֵן בְּבִיתוֹ וְהֵן בְּנוֹסְעוֹ בְּדֶרֶךְ, (וְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוֹ אָמְרוּ, שֶׁמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל לָמַד בְּדֶרֶךְ כָּל-כָּף הַרְבֵּה, מֵה שֶׁאַחַר לֹא יָכוֹל לְלַמֵּד כָּף בְּבֵיתוֹ, וְכָל זֶה הִיָּה בְּזִכּוֹת הַסֵּדֵר הַחֲזָק שְׁלוֹ), כִּי מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל הִיָּה מְסֻדֵּר בְּכָל עֵנֵן וְעֵנֵן, וְהַיּוֹם שְׁלוֹ הַתְּחִיל בְּקִימַת חֲצוֹת, וְכָף הַמְּשִׁיף לְלַמֵּד כָּל הַיּוֹם, עַד שֶׁבְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט הִיָּה מְסֻדֵּר. וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁדִּבֶּר זֶה רָאוּ אַחֲרֵי-כֵן אֶצֶל תַּלְמִידוֹ רַבִּי נַחֲמָן טוֹלֵטְשִׁינְעֵר, וְאֶצֶל בְּנוֹ רַבִּי אַבְרָהָם ו"ל, וְאֶצֶל תַּלְמִידוֹ רַבִּי לױ יִצְחָק ו"ל, שֶׁהֵיוּ מְסֻדְרִים בְּסֵדֵר נִפְלָא מְאֹד, וְתַמִּיד דִּבְרוּ מִמַּעַלַת הַסֵּדֵר, שֶׁאֲדָם זוֹכֶה

להיות מסדר בכל עניניו.

סודות התורה

מוהרא"ש נ"י אמר: מי שמתמיד ביותר בספרי רבנו ז"ל, ומתעמק בדבריו הקדושים, וכן מי שזוכה להתמיד בספרי תלמידו מוהרנ"ת ז"ל ומתעמק היטב בדבריו, על-ידי הקדמותיהם יזכה להשיג סודות התורה, ויעשה לעצמו דרך נפלאה בהבנת הזוהר הקדוש והתקונים וכל כתבי האריז"ל, פי הגלוי שגלה רבנו ז"ל ותלמידו מוהרנ"ת ז"ל, הם אורייתא דעתיקא סתימאה, גלוי אלקות במדרגה עליונה מאד, ועל-כן אשרי מי שזוכה להתעמק היטב בדברי רבנו ז"ל, שאז יזכה להבין ולהשפיל בסודות התורה, ותהיינה לו הקדמות רבות להבין על ידם בנגל כל כתבי האריז"ל לעבדא ולמעשה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, פי עקר מה שקשה וכבד להבין בספרי ה"עץ חיים" וה"פרי עץ חיים" וה"שמונה שערים" הוא מחמת שחסרות לאדם ההקדמות של "לעבדא ולמעשה", ועל-כן נראים הדברים רחוקים ממנו לגמרי, כי הם כתובים בלשונות כאלו שקשה וכבד להבינם, אבל כשיש לאדם ההקדמות של רבנו ז"ל, הוא יכול להבין גם את הסודות העמקים, העקר שישלך דעתו וחקמתו לגמרי, ויכניס בדעתו היטב דברי רבנו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל, שאז בנגל יהיה לו להבין בסודות התורה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה הוא ברור, שאי אפשר לזכות לסודות התורה, כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה, שיבקש ויתחנן לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו, ויפתח את לבו ודעתו וחקמתו

ובינתו, ויזכה להשיג ולהבין סודות התורה, וגם רבנו ז"ל ספר, שקדם שזכה להבין בסודות התורה, בכה הרבה מאד אליו יתברך, והיה בוכה כל-כף, עד שהיה נתמלא התקונים שלו וכן הזהר שלו בדמעות רבות, והדפים היו רטבים מדמעות, עד שזכה להבין בהם, וכל זה היה בימי נערותו, וכן בכל כתבי האר"ז, כי אי אפשר להבין ולהשפיל בהם, כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה, ועל-כן אשרי מי שמרבה להתפלל אליו יתברך, כי אי אפשר בשום פנים ואפן להשיג שום השגה בהשגת סתרי התורה הקדושה בלי תפלה והתבודדות, וכל אלו החכמים הגדולים שזכו להשיג סודות התורה, הכל היה על-ידי רבוי תפלה ובקשה, שבקשו והתחננו מלפניו יתברך, שיחוס וירחם עליהם, שיזכו להבין ולהשפיל בסודות התורה הקדושה, כי התפלה היא השער והפתח להכנס לתוך סודות התורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: העקר בהשגת סתרי התורה הוא גדל החשק והתשוקה אחריו יתברך, וצריכים להתחזק ולהתאמץ ולהתגבר ברצונות חזקים, כי בתחלה כשמתחילים ללמד סודות התורה, מבלבלים אותו הסטרא אחרא והקלפות מאד מאד על-ידי עוונותיו המרבים, ורוצים לרחקו לגמרי, אבל אם הוא מתחזק ברצונות ובכסופים חזקים, אז שום דבר שבעולם לא יוכל לרחקו ולגרשו, העקר הוא להתאמץ בכל מיני אמצע ורצון תקיף ללמד סודות התורה, כי בתחלה נופלים על האדם כל מיני חלישות הדעת וכל מיני ספקות ובלבולים, והכל כדי לנסות אותו, האם הוא רוצה באמת להכנס אל תוך סודות התורה, ועל-כן מפילים עליו מן השמים כבדות ועצלות גדולה, ונמאס לו ללמד, וסוגר את הספר ומניחו, אבל כשאדם הוא חזק ואמין ברצונות ובכסופים חזקים, אז סוף כל סוף אם יהיה עקשן גדול, יזכה להבין בסודות התורה; אשרי מי שאינו בטלן, רק שוקד על ספרי הזהר הקדוש והתקונים וכל כתבי האר"ז ל"ו וה"עץ חיים" וה"פרי עץ חיים" וה"שמונה שערים", שאז יגיע אל מחוז חפצו בשלום.

ספרים

מוהרא"ש נ"י אָמר, אֲשֶׁר רְצוֹן רַבְּנוּ ז"ל הִיָּה, שְׁנַעֲבֹר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁבְּעוֹלָם וְנִהְיֶה בְּקִיָּאִים בְּכָל הַסְּפָרִים, וְדַבֵּר עִמָּנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י הַרְבֵּה מְאֹד עַל נִקְדָּה זו, אִיךָ שָׂרְאוּ לְאָדָם לְקַנּוּת כָּל סְפָרֵי תַלְמִידֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב וְלַעֲסֹק בָּהֶם, כִּי עַל-פִּי הַהִקְדָּמוֹת הַנּוֹרְאוֹת שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל יִבִּין בְּכָל מְקוֹם שִׁילְמֵד, וְזֶה יִחֲזֹק אֶת זֶה, וְכֵן לַעֲיִן בְּכָל סְפָרֵי מוֹסֵר, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה רַבְּנוּ ז"ל, וְעַל-יְדֵי הַקְּדָמוֹתָיו יִזְכֶּה לְהִבִּין בְּכָל סֵפֶר מוֹסֵר, וְיִתְקַרֵּב עַל-יְדֵי-זֶה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵן רְאוּי לְהִתְמִיד בְּכָל סְפָרֵי הַקְּבֵלָה, וּבִפְרָט בְּדַבְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים — בְּבָלִי, וִירוּשְׁלָמִי, תּוֹסֶפֶתָא וְכָל הַמְדַרְשִׁים כָּלָם, זֶהר וְתַקוּנִים, שָׂרְאוּי לְהִתְמִיד בָּהֶם מְאֹד מְאֹד, וְאִם יִשְׁקֹד הַרְבֵּה בְּסְפָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, יִהְיֶה לוֹ הַקְּדָמוֹת לְחַדֵּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ.

וּמוֹהֲרָא"ש נ"י כִּלְכֵךְ שֶׁמַּח כְּשֶׁמְבִיאִים לוֹ סֵפֶר חֲדָשׁ, עַד שֶׁאִינוּ יְכוּלִים לַעֲצֹר בְּעַצְמוֹ לַעֲיִן בְּסֵפֶר עַד שֶׁגּוֹמֵר אֶת כָּל הַסֵּפֶר כְּלוּ, וּבְהַרְבֵּה סְפָרִים הוּא כּוֹתֵב הַגְּהוֹת בְּצַד, וּמְקַשְׂרֵם אֶל דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, וְהוּא רָגִיל לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְקַנּוּת כָּל מֵינֵי סְפָרִים הַבְּנוּיִים עַל יְסוּדוֹת חֲזָקִים מִדְּבָרֵי חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר אִם הָאָדָם מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַסְּפָרִים הַקְדוּשִׁים, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ כְּבֹר זְמַן לְחַשֵּׁב מֵעַצְמוֹ וּמֵאַחֲרֵים, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְצַלִּיחַ דְּרַכּוֹ, וְסִיִּים: וּבִפְרָט הַיּוֹם, אֲשֶׁר מְשַׁכְּלֵלֵת כְּבֹר חֲכַמַת הַדְּפוּס, וּבְכָל פֶּעַם מְדַפְּסִים סְפָרִים חֲדָשִׁים מְרַאשׁוּנִים וְעַד הָאֲחֻרָוִנִים, רְאוּי לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַסְּפָרִים, וּלְחַדֵּשׁ בָּהֶם חֲדוּשִׁים אֲמִתִּיִּים, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִצְלִיחַ מְאֹד.

וּלְהַרְבֵּה מְאֻנְשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ צוּה מוֹהֲרָא"ש נ"י, שִׁיקְנוּ לְעַצְמָם סְפָרִיָּה, הֵינּוּ שְׁתַּהֲיֶה בְּבֵיתָם סְפָרִיָּה גְדוֹלָה, וּפְעַם אַחַת אָמַר, שָׂרְאוּי לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל שִׁיְהִיָּה לוֹ ש"ס בְּבָלִי וִירוּשְׁלָמִי, וְרַמְבַּ"ם,

טור ושלחן ערוך, וכל ספרי המדרשים והזהר הקדוש והתקונים, וזה מכרח שיהיה לו בביתו קדם הפל, ועל-ידי-זה לא יצטרך ללכת ללוות מאחרים.

ודרכו של מוהרא"ש נ"י לומר, אשר הוא אינו קונה ספר שיודע שלא יעין בו, אלא כל ספר שיש לו, הוא יודע שיעין בו, ואם לא כן, אינו מכניסו לבית, כי ספר שיודע שלא יעין בו, הוא אינו קונה אותו, והקדוש-ברוך-הוא כבר עוזר לו שספר שהוא צריך, בא אליו, ומאד מאד הפליג במעלת האדם הזוכה לעין בהרבה ספרים, שעל-ידי-זה יש לו ידיעה רחבה בתורתנו הקדושה; אשרי מי שמצית אותו בדבר זה, ואז טוב לו כל הימים.

ספורי מעשיות

מוהרא"ש נ"י אמר, שהלמוד ב"ספורי-מעשיות" מעורר מאד מהשנה, כמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), ואמר: מי שמכניס את עצמו בתוך "ספורי-מעשיות" של רבנו ז"ל, ולומד את זה בעיון, אז יראה שם סודות נוראים ונפלאים עד מאד, כי רבנו ז"ל הלביש גנוזא דמלכא בתוך הספורים האלו, ומי שמרגיל את עצמו לשקד על דלתות "ספורי-מעשיות", אזי הלשון בעצמה תעורר אותו אליו ותברך, כי יש בתוך ה"ספורי-מעשיות" התעוררות עליונה וגבוהה מאד מאד; אשרי מי שמכניס את עצמו בתוך הספר הקדוש והנורא "ספורי-מעשיות", ולומד את זה בכל יום, ואז ימצא שם הרבה מוסר והתעוררות גדולה להשם ותברך, כי הדבורים בעצמם ממשיכים את לב האדם אליו ותברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר יש לו כמה מהדורות פרושים על

"ספורי-מעשיות", וקראם בשם "נהרי אפרסמון", כי הם שלושה-עשר ספורים והם שלושה-עשר נהרי אפרסמון שיש בגן עדן, ובכל פעם שלמד "ספורי-מעשיות" נתחדשו אצלו חדושים, ועל-כן קראם מהדורה קמא, מהדורה תנינא, מהדורה תליתאה וכו' וכו', כי בכל פעם נתחדש לו פרוש אחר על ה"ספורי-מעשיות", שהוציא מתוך דברי רבנו ז"ל עצות נוראות ונפלאות, איך לחזק את עצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי גדולי אנשי שלומנו התמידו בזה מאד מאד, והיו אנשים שופכים דמעות בשעת אמירת "ספורי-מעשיות", כי יש בהם התעוררות גדולה ונוראה מאד מאד, וסיים: חבל, חבל, שאין אנשי שלומנו שוקדים ב"ספורי-מעשיות", כי הרי הם הספורים שספר רבנו ז"ל, והלביש בהם סודות נוראים ונפלאים מאד, ואמר על המעשיות שלו: פכר אינו מועיל לכם תורות, בשביל זה אתחיל לספר לכם מעשיות, כאומר שהלביש את סודות התורה בתוך ספורים, ועל-כן מה ולמה לא נלמד ולא נתעסק בתוך ה"ספורי-מעשיות"!

ופעם אחת דבר מוהרא"ש נ"י בשבת-קדש, למה יש תקנה בין אנשי שלומנו ללמד בכל שבת קדש בבקר "ספורי-מעשיות"? (פי כן דרכם של אנשי שלומנו בכל בית-הכנסת הנקרא על שם רבנו ז"ל, שלומדים אז ברבים "ספורי-מעשיות"), ואמר מוהרא"ש נ"י: הטעם לזה, כי אז בשבת הוא בחינת עתיק, עתיקא קדישא, ורבנו ז"ל גלה לנו, אשר הספורים שלו באים מבחינת עתיק (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), ועל-כן דיקא אז טוב ונכון מאד ללמד ברבים "ספורי-מעשיות", כי בתוך "ספורי-מעשיות" מלבישים סודות נוראים מבחינת עתיקא קדישא, שהיא סעדת שבת בבקר, והיא בחינת עתיק רצון שברצונות, כי אז מתגלית הארה מאד גדולה בעולם פידוע, ועל-כן כשלומדים אז "ספורי-מעשיות", זה עושה רשם גדול מאד.

וְדַבֵּר עִמָּנוּ מוֹהְרָא"ש נ"י הַרְבֵּה מִמְעַלַת סֵפֶר "סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת",
וְאֵיךְ שֶׁכָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, רָאוּי לוֹ לְהַתְמִיד בְּ"סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת"
שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהוּא הַתְּעוֹרְרוֹת הַשָּׁנָה, וְעַל-יְדֵי שִׁיחָהּ רִגִּיל בְּזָה,
תִּהְיֶה לוֹ תְּמִיד הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּחִזְקוֹת לָשׁוּב לַהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְדַבֵּר
עִמָּנוּ מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי שָׁמַע בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁדִּבְרוּ וְהִזְכִּירוּ
הַרְבֵּה פְתָגְמִים מִ"סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת" וְהָיָה עֲלֵיהֶם חֵן אֲמַת מְאֹד,
כִּי הִזְכִּירוּ אֶת הַפְּתָגִם מִ"סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת" בְּצוּרָה כְּזוֹ, שֶׁמִּמָּשׁ
הָיָה בְּזָה כָּל מִינֵי חוֹן, וּבִפְרָט הָרַב הַחֲסִיד רַבִּי לױ יִצְחָק ז"ל,
הָיָה רִגִּיל מְאֹד לְהִזְכִּיר פְּתָגְמִים מִ"סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת", וְהִתְהַבְּרָה בְּזָה
הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד.

וּפְעַם אַחַת דִּבֵּר עִמָּנוּ מוֹהְרָא"ש נ"י הַרְבֵּה מְאֹד מִמְעַלַת
אֲמִירַת "סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת", וְאֵיךְ שֶׁהִלְשׁוֹן שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל מְעוֹרְרַת
מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמוֹשֶׁכַת אֶת הַלֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְהָיָה
אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְרַבִּי יִצְקָב מְזִיטָאמִיר שָׁמוּ, שֶׁהָיָה רִגִּיל לִזְמַר
בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה "סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת" בְּבִכּוּיֹת עֲצוּמוֹת אֲצֵל צִיּוֹן רַבְּנוּ
ז"ל, וְאָמְרוּ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת כְּזוֹ, עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁשָּׁמַע אֶת דְּבוּרָיו, הִיתָה
אֲצֵלוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הָיָה מְעוֹרֵר אֶת כָּל הַשׁוֹמְעִים
דְּבָרָיו, וְהָיוּ נִמְשָׁכִים אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׁלוֹמֵךְ בְּכָל
יוֹם בְּסֵפֶר "סְפוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת", וְאִזּוֹ תִּהְיֶה לוֹ בְּאֲמַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַשָּׁנָה.

עֲזוֹת

מוֹהְרָא"ש נ"י אָמַר, שֶׁצָּרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד מֵעֲזֵי פָּנִים,
וְלֹא לְהַתְּעַרֵב עִמָּהֶם כָּלֵל, כִּי עֲזֵי הַפָּנִים נִדְמִים כְּכִלְבִּים, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ו): וְהַכְּלָבִים עֲזֵי נֶפֶשׁ, וּפִרְשׁ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-
מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ג'), שֶׁעֲזֵי הַפָּנִים שֵׁשׁ בְּדוֹר הֵן הֵן הַכְּלָבִים; וְאָמַר

מוהרא"ש נ"י: כמו כָּלֵב, שְׁפָשְׁרוּאִים אוֹתוֹ, אֵין צְרִיכִים לְהַכְנִס בְּאַרְבַּע אַמוֹתָיו, כִּי מַה לָּךְ עִם הַכָּלֵב... אַתָּה רוֹאֶה אֶת הַכָּלֵב הוֹלֵךְ עַל מַדְרֵכָה זוֹ, תַּעֲבֹר אַתָּה לְמַדְרֵכָה שְׁנֵיָהּ, כִּי אֵינָה מַחֲתֵן אַתָּה עִם כָּלֵב?!... לֹא-כֵן כְּשֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְתַמָּךְ, וְכָלֵב בָּא וְקוֹפֵץ עָלֶיךָ, שָׂאז בּוֹדֵאי לֹא תַנִּיחַ שְׁהַכָּלֵב יִקְרַע בְּגָדֶיךָ וַיִּנְשֶׁף אוֹתְךָ, אֲלֹא תַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת לְהַפִּילוֹ וְלִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, כְּמוֹ-כֵן הוּא בְּעִנְיָן עֲזֵי פָנִים, צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד לֹא לִילֵךְ בִּינֵיהֶם, וְאִם אַתָּה רוֹאֶה אֵינָה עוֹ פָנִים הוֹלֵךְ בְּמַדְרֵכָה זוֹ, תַּעֲבֹר לְמַדְרֵכָה אַחֲרָת, מִכָּל שָׁפֵן שְׁלֹא תַכְנִס בֵּין עֲזֵי פָנִים, כִּי הֵם סִתְּם כָּלְבִים, וּמֵיַעֲדִים לְנִבְחָ וְלִנְשֶׁף, אָבֵל אִם מִתְנַפֵּל עָלֶיךָ, תַּעֲשֶׂה עִמוֹ כְּמוֹ שְׁהֵיִיתָ עוֹשֶׂה אִם כָּלֵב הָיָה קוֹפֵץ עָלֶיךָ.

וְהִזְהִירָנוּ מוהרא"ש נ"י מְאֹד מְאֹד עַל עִנְיָן זֶה, שְׁצְרִיכִים לְבָרַח מִכָּל מִינֵי עֲזֵי פָנִים, כִּי מוּבָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר עַל כָּלֵב יֵשׁ קְלִפָּה גְדוּלָּה, וּבִשְׂבִיל זֶה נִטְבַּע בְּלִדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְפַחְדִים מִכָּלְבִים, וְזֶה סִימָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ טְהוֹרָה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶפֶשׁ טְהוֹרָה, הַנֶּפֶשׁ כָּבֵד מִתְגַּעְעֶלֶת מִכָּלֵב, אֲשֶׁר שׁוֹרָה עָלָיו טְמֵאָה נוֹרָאָה, וְעַל-כֵּן טֹבַע שֶׁל יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמִפְחָדִים מִכָּלְבִים וּבוֹרוּחִים מִכָּלְבִים, וְזֶה סִימָן עַל כְּשֵׁרוֹת נֶפֶשׁ, לֹא-כֵן אֵלּוּ אֲשֶׁר מְגַדְלִים כָּלְבִים, וּמְשַׁחֲקִים עִם כָּלְבִים, סִימָן שְׁמֵשֶׁהוּ לֹא בְּסֹדֵר אַתָּם וְכוּ', כִּי עַל כָּלֵב שׁוֹרָה טְמֵאָה גְדוּלָּה. וְכְמוֹ-כֵן הוּא עַל עִנְיָן שֶׁל עֲזוֹת, מִי שֶׁהוּא עוֹ פָנִים וְהוּא נִדְמָה כְּכָלֵב, יֵשׁ עָלָיו טְמֵאָה גְדוּלָּה, וְעַל-כֵּן כָּל אֵלּוּ שֶׁהֵם מִתְעַסְקִים וּמִתְחַבְּרִים עִם עֲזֵי פָנִים, צְרִיכִים לְבַדֵּק אַחֲרֵיהֶם, כִּי בְהִכָּרַח מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶפֶשׁ קְדוּשָׁה, שֶׁיִּבְרַח מֵעֲזֵי פָנִים, וְלֹא יִרְצָה לְעַמֵּד בְּמַחֲצֵתָם, כִּי עֲזֵי פָנִים הֵם מְמַשׁ כְּמוֹ כָּלְבִים.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׁזוֹ הַתְּפִלָּה שְׁאָנוּ מְבַקְשִׁים בְּכָל יוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּתַחֲלַת הַיּוֹם, שֶׁיַּצִּילָנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מֵעֲזֵי פָנִים וּמֵעֲזוֹת פָּנִים, כִּי צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהִיוֹת עוֹ פָנִים, וְלֹא

להתערב בין עזי פנים, שלא יקנה את מדתם הרעה, אשר היא געל נפש.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה צריכים כל אבא ואמא בבית וכל מלמד ומורה בחדר או בבית-ספר ללמד את הילדים, שיהיו בעלי דרך ארץ, וישמרו את עצמם מאד לא להיות עזי פנים, כי דרך ארץ קדמה לתורה, ואי אפשר להגיע אל תורה, כי אם על-ידי מדת דרך ארץ, לא-כן אלו עזי הפנים, אשר הם הדיוטסים קופצים בראש, ומחרפים ומגדפים את כל מי שבא לידיהם, הם ממש כמו פלבים, אשר רגילים לנבח על כל עובר ושב, וצריכים להזהיר מאד את הילדים על המדה המגנה הזו של עזות, וכמו שחכמינו הקדושים אמרו (אבות פ"ק ה'): "עז פנים לגיהנום", וצריכים להזהר מאד מאד ממדת העזות, שהיא מדה מגנה מאד מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מי שנכנס במדה הרעה והמגנה הזו של עזות, הוא אף פעם כבר לא יפסיק להיות עז פנים, כי נעשה כדגמת פלב, אשר עליו נאמר (ישעיה נ"ו): "והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה", כמו פלב שהוא תמיד רעב, הינו שאר בעלי חיים כשגומרים לאכל הם שבעים, לא-כן הפלב הוא תמיד רעב, וכמה שרק יאכל הוא תמיד נשאר רעב, בבחינת "לא ידעו שבעה", כמו-כן עז פנים שנדמה לכלב פנ"ל, הוא אף פעם לא יפסיק, וכל פעם הוא צריך לגלות את פריצופו, ולהיות עז פנים, ועל-כן צריך להזהר מאד מאד מהמדה המגנה הזאת של עזות פנים, לא להתחצף ולהיות עז פנים לשום ברירה, כי אז הוא נדמה ככלב שאינו יודע שבעה, והבן.

עֲבֵרָה

מוהרא"ש נ"י אָמר: רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שְׁעֵבֶרָה היא מְלִשׁוֹן עוֹבֵר, הֵינּוּ שֶׁהַעֲבֵרָה עוֹבֵרָת בּוֹ מֵעֵבֶר לְעֵבֶר וְנַחֲקֶקֶת עַל עֲצֻמוֹתָיו, וּמִצְוָה לְשׁוֹן צוֹתָא, הֵינּוּ שֶׁמַּחֲבֵרֵת שְׂבָרֵי עֲצֻמוֹתָיו, וְיִכּוּלִים לְרֵאוֹת בְּחוּשׁ, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה, עוֹבֵר עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְפָרֵד וּמְפָזֵר לְגַמְרֵי, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל מִינֵי מַחֲלָקֶת וּמְרִיבוֹת עִם אַנְשִׁים, וְכָל מִינֵי צְרוּת וַיִּסּוּרִים, וְהוּא כְּעֶסֶן וְקִפְדָּן, וַיֵּשׁ לוֹ טְעֵנוֹת עַל כָּלֵם, וְגַם עָלָיו יִתְבָּרֵךְ וְכוּ', אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא סִימָן שֶׁל עֲבֵרָה, כִּי מִי שֶׁהוּא פָּגוּם בְּבֵרִית, הוּא כְּעֶסֶן (עֵין שִׁיחוֹת הַר"ן, סִימָן רמ"ט), וְאֵלּוּ מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת הַרְבֵּה, הוּא אָדָם מִיֵּשֶׁב בְּדַעְתּוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ אֶרֶץ גְּדוּלָּה וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֲפֹשֶׁר לְהַפִּיר עָלָיו שֶׁעוֹשֶׂה הַרְבֵּה מִצְוֹת וְכוּ', כִּי זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין מִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרוֹת לְבֵין מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר זֶהוּ הַהִפְרָשׁ בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, כִּי צַדִּיק אֶף-עַל-פִּי שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר, הוּא סוֹבֵל וְעוֹבֵר עַל הַכֹּל וּמִצַּדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין, וְאוֹמֵר: "צַדִּיק ה' כִּי פִיהוּ מְרִיתִי", "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו", "צַדִּיק וַיֵּשֶׁר הוּא", וְלַהֲפֹךְ הִרְשָׁע מֵהַפֶּךְ אֵת הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, וּמַדְבֵּר וּמַקְלֵל כָּלפִּי מַעֲלָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לְפָנַי שֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, הוּא עוֹבֵר עַל הַלְאוֹ שֶׁל "לֹא יִהְיֶה לְךָ", הֵינּוּ כִּי אִם הָיָה מֵאֲמִין בְּאֵמֶת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ וְנִמְצָא פֶה אֶתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ וְכוּ', בְּוַדַּאי הָיָה מְפִיחַד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא הָיָה עוֹשֶׂה אֵת הַחֲטָא, אֵךְ מִכִּיּוֹן שֶׁעֵבֶר קָדָם עַל הַלְאוֹ שֶׁל "לֹא יִהְיֶה לְךָ", הֵינּוּ שֶׁנִּפְגְּמָה אֲמוֹנָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעָשָׂה אֵיזוֹ מִצִּיאוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְחֲטָאִים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר עַל עֲצֻמוֹ, וּמְקַיֵּם אֵת

מְצוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהוֹלֵךְ עִם צִיצִית וּתְפִלִּין, וַיֵּשׁ לוֹ מְזוּזָה עַל פֶּתָחוֹ, וְנִזְהָר לֹא לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה מְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וּמְמַשִּׁיף קַדְשָׁה בְּעוֹלָם, וְלִהְפֹּךְ אִם אֵינוֹ נִזְהָר וְעוֹבֵר עֲבֵרוֹת, אֲזַי מְמַשִּׁיף, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, טְמָאָה בְּעוֹלָם.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ מְבִיא עַל עֲצָמוֹ צָרוֹת וְעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, כִּי הַעֲוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם חֲקוּקִים עַל עֲצָמוֹתָיו, וְהֵם בְּעֲצָמָם מְמַרְרִים לוֹ אֶת חַיָּו, וְכָל מִי שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר — צָרוֹת וַיְסוּרִים וְכוּ', צָרִיף לְדַעַת מִיָּד שֶׁ"תְּמוֹתֶת רָשַׁע רָעָה", הֵינּוּ שֶׁהִרַע שֶׁעָשָׂה, זֶה מֵה שֶׁגִּוְרָם לוֹ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וּמִמִּית אוֹתוֹ, וְעַקֵּר הַעֲצָה הַיָּא רַק לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא, חֵס וְשְׁלוֹם, לְשֶׁאֵל שְׁאֵלוֹת וְקִשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ — מִדּוּעַ עוֹבֵר עָלַי, וְלָמָּה דוֹקָא עָלַי עוֹבֵר וְכוּ', רַק לְדַעַת, שֶׁהַכֹּל מְחַמֵּת עֲוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים, וְהוּא צָרִיף רַק לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר עַקֵּר הַעֲצָה לְכָל מִי שְׁעֵבֵר עֲבֵרוֹת וְכוּ' הוּא — שִׁיתְפַּלֵּל וַיִּתְוֹדֶה הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי עֲנִין הַיְהוּדִי הוּא דְבָר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּזֶה שְׁמִגְלָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ אֶת כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה, וּמִפְּרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאָמַר שְׁעֵבֵר עַל לְאוֹ פְלוֹנִי וְעַל לְאוֹ פְלוֹנִי וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא מֵעֲצָמוֹ אֶת הַצָּרוּפִים הַרְעִים שֶׁנִּכְנְסוּ בְּתוֹךְ עֲצָמוֹתָיו וּמְטַהֵר אֶת עֲצָמוֹ, וְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק בְּהִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, שְׁחֵיב לְהִתְוֹדוֹת עַל חֲטָאָיו, וְכָל הַמְרַבֵּה וּמִאֲרִיף בְּעִנְיָן זֶה, הֵרִי זֶה מְשַׁבַּח, עֵינֵי שָׁם; וְכֵן כְּתוּב בְּסֵפֶר הַחֲנוּפָה, שֶׁהִיא מְצֻנֶת עֲשֵׂה לְהִתְוֹדוֹת, וְעוֹד כּוֹתֵב שֵׁם מִמְעַלֵּת עֲנִין הַיְהוּדִי, שֶׁעַל-יְדֵי הַיְהוּדִי מְגַלָּה טֵהַר לְבוֹ, שֶׁבְּאֵמֶת מְאִמִּין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי אַחֲרֵת לֹא הִיָּה מִתְוֹדָה, אִף בְּשַׁעַת הַחֲטָא הַתְּגַבֵּר עָלָיו יִצְרוּ וְלֹא עֲמַד בְּנִסְיוֹן וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ מְטַהֵר וּמוֹצִיא מֵעֲצָמוֹ אֶת כָּל הַחֲטָאִים.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: מִי שֶׁרוֹצֵה בְּאֵמֶת לְזַכּוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,

צָרִיף לְבוֹא אֶל הַתְּלִמִּיד חֶכֶם, וְלִסְפֹּר לוֹ מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו וְכוּ',
בְּאִפְסָן שְׂיִיכַל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֲצוֹת וְדַרְךְ אִיף לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו
תְּבַרְךָ.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ: רוֹאִים בְּחוּשׁ, שְׂפָאֲשֶׁר עוֹבֵר עַל הָאָדָם מַה
שְּׁעוֹבֵר, וְאֵין לוֹ לְמִי לִסְפֹּר וְלִשְׁפֹּף אֶת לְבוֹ, וּבֵא אֶל הַתְּלִמִּיד חֶכֶם,
וּמִסְפֹּר לוֹ אֶת כָּל מַה שְּׁעָשָׂה וּמַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה
נַעֲשֶׂה לוֹ יוֹתֵר קָל עַל לְבוֹ, כִּי מְרַגֵּשׁ כְּאִלוֹ הוֹרִיד מֵעַל עֲצָמוֹ
עַל גְּדוּל, וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרַ"ן, חֶלֶק א', סִימָן קמ"ג),
אֲשֶׁר צָרִיכִים לְבוֹא לְחֶכֶם, וְלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֲצָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲפִלוּ
שְׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שְּׁעוֹבֵר, יוֹדֵעַ שֶׁהִכָּל לְטוֹבָתוֹ, וְהִכָּל מִמֶּנּוּ תְּבַרְךָ,
כִּי מִמֵּתִיק מֵעַל עֲצָמוֹ אֶת הַכָּל, עַל-יְדֵי שְׂבָא אֶל הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר
זוֹ הַמַּעֲלָה שְׂאָדָם זוֹכֶה לְבוֹא אֶל הַצַּדִּיק, וְלִסְפֹּר לוֹ כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר
עָלָיו, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדֵּינִים.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, מִי שְׂרוּצָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, צָרִיף לִהְיוֹת
מְכִיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְלֹא, חֶסֶם וְשִׁלּוּם, שְׂיַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רַעוֹת
וְעוֹד יְרֻצָה לְמַלְךְ, וְאַף-עַל-פִּי שְׁחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וְכוּ', בְּכָל אִפְסָן צָרִיף
לְהַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְלִשְׁבֹּת תַּחַת מְקוֹמוֹ וְלֹא לְקוּם וְלוֹמַר דַּעוֹת
וְכוּ', וּכְמוֹ שְׂרוֹאִים הַיּוֹם, שְׂאֶחָד שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו חוֹטֵא וּמַחְטִיא
אֶת הַרְבִּים, כִּי הָיָה שֶׁחָקֵן קוֹלְנֵעַ אוֹ זֶמֶר וְכוּ', וְעַכְשָׁו חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה,
וְרוּצָה לִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה וְלוֹמַר דַּעוֹת — מִי צוֹדֵק, וּמִתְעַרֵּב
בְּמַחְלָקַת וְכוּ', כִּי בְּנֵדָאֵי תִשׁוּבָה הִיא דְּבַר גְּדוּל מְאֹד, וּגְדוּלָה
תִּשׁוּבָה שְׂמַגַּעַת עַד כְּסֵא הַכְּבוֹד, וּבְמִקוֹם שְׂבַעֲלֵי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים
אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, אִף הָעֶקֶר הוּא, שְׂצָרִיף לְהַכִּיר
אֶת מְקוֹמוֹ וְלֹא לְקַפֵּץ בְּרֹאשׁ וְלוֹמַר דַּעוֹת, שְׂכָל זֶה בֵּא מַגְאֹת
וּמִיִּשׁוֹת.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י: מִי שְׂיִישׁ לוֹ גְּאֹת וְיִשׁוֹת אֵינּוּ יְכוּל לְחֹזֵר
בְּאֵמַת בְּתִשׁוּבָה, וּכְמוֹ שְׂאֵנּוּ מוֹצָאִים אֲצֵל יְרַבְעָם בֶּן נֹכַח, לִיִּשְׁתִּי
וְהַחְטִיא אֶת הַרְבִּים, וּכְשָׂבֵא אֵלָיו הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְעַצְמוֹ, וְאָמַר

לו: חזר בך, ואני ואתה וכן ישי נטיל בגן עדן, והוא במקום לקפץ על ההזדמנות, ולחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, שאל: מי בראש? הינו הוא או בן ישי, ואמר לו הקדוש-ברוך-הוא: בן ישי בראש, והוא מחמת גאותו לא הסכים לחזור בתשובה, רחמנא לצלן.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הרי רואים מזה, שמחמת רב הגאווה של האדם, אינו יכול לחזור בתשובה אליו יתברך, כי באמת הקדוש-ברוך-הוא אמר לירבעם: אני ואתה וכן ישי, הינו קדם הוא, ואחר-כך בן ישי, אף הוא מרב גאותו לא שמע, ושאל: מי בראש, ומפנין ששאל, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: בן ישי בראש, ועל-ידי-זה התרחק מרב גאותו, כי רצה להיות רק בראש.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל מי שרוצה לחזור בתשובה, צריך לחזור בתשובה רק אליו יתברך, כי חטא ופשע ורוצה לתקן את מה שפגם, ולהתקרב באמת אליו יתברך, ולא בשביל להיות ראש ומנהיג ושיאמר דעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כשאדם חוטא ומחמם את עצמו לעברה, על-ידי-זה פוגם מאד מאד, ועקר תקונו הוא על-ידי למוד, שמחמם את עצמו בתורה שנקראת אש, ועל-ידי-זה שורף את כל הקלפות, ומכבה ממנו את אש התאוות שנכנסה בו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר התשובה היא על-ידי התורה, כי היא שורפת את הרע של האדם לגמרי, כי התורה נמשלה לאש, כמו שכתוב: הלא פה דברי כאש וכו', והיא שורפת את כל הקלפות של האדם, והעקר הוא, שהאדם יהיה קבוע בלמודו, הינו שיקבע לעצמו למוד, שילמד בכל יום איזה למוד בקביעות עצומה, ואפלו שיהיה לו קשה וכו', אבל שיהיה חזק בלמוד שקבע לעצמו בכל יום, ועל-ידי-זה יזכה לטהר את עצמו מכל הקלפות, וישמר מכל מיני עברות;

אשרי לו ואשרי חלקו.

עולם

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מענין מה שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן ה'), צריך כל אדם לומר כל העולם לא נברא
 אלא בשבילי, ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שמכניס בדעתו ידיעה
 זו, שכל העולם לא נברא אלא בשבילו, כבר מסתכל בצורה אחרת
 על כל החיים, כי יודע שהוא אורח בזה העולם, והכל הוא חסד
 הקדוש-ברוך-הוא, כי הנה אנחנו פה והנה כבר לא נהיה פה,
 ונהיה צריכים לצאת מזה העולם, וממילא שמח ויודע, שכל מה
 שטרח בעל-הבית, טרח בשבילו, והכל הכין בשבילו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שמרגיל את עצמו לחיות באפן
 כזה, כל תייו אחרים לגמרי, כי תמיד יודה להקדוש-ברוך-הוא על
 כל החסד שעשה עמו, שנתן לו אכל לאכל, ויש לו גג מעל
 ראשו ובגד ללבוש וכו', ולמרות שהיה רוצה יותר ויותר, ויש לו
 כביכול טענות על הקדוש-ברוך-הוא, מדוע אינו נותן לו עוד וכו',
 בכל אפן צריך להרגיל את עצמו תמיד להסתכל על אלו שהם
 יותר גרועים ממנו, ואז יוכל תמיד להודות להקדוש-ברוך-הוא,
 ואם יתבונן, יראה, שבאפריקה אין לאנשים אפלו בגד ללבוש,
 רק איזו סחבה לכסות ערותם, ובסין אין להם מה לאכל רק
 ארז, ובמקומות אחרים אין להם אפלו בית רק איזה אהל
 רעוע לגור בו, וצריך כל אדם לעשות לעצמו חשבון הנפש,
 ויתבונן, שלכאורה מה ההבדל בינו לבין האנשים האחרים שאין
 להם, ומדוע לו יש, ולאחרים אין אפלו מה שיש לו, ועל-
 ידי-זה יתחיל להרחיב את מחו, ויודה להקדוש-ברוך-הוא על כל

פָּרַט וּפָרַט מֵהַחַיִּים, כִּי בְרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לוֹ מִכְנָסִים לְלִבָּשׁ וְכוּכָבַע
 לְחֻבֵּשׁ לְרֹאשׁוֹ, וְאֵכֶל לְאָכֹל, וְכֹל שֶׁפֶן כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזֵר
 לְאָדָם, וַיֵּשׁ לוֹ דִּינָה וְאִשָּׁה וְיֻלְדִים וְהֵם בְּרִיאִים, עַל זֶה צָרִיךְ
 לִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל עֵת, שֶׁעוֹר לוֹ וְרַחֵם
 עָלָיו וְנָתַן לוֹ אֶת כָּל מַה שֶּׁנִּתֵּן, וְלֹא, חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁתְּהִינָה
 לוֹ קִשְׁיוֹת עַל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רַק שִׁיתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, כִּי הֲרֵי
 הִיָּה יָכוֹל לִהְיוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּרוּעַ.

וְלִכֵּן צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַעַת, שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לֹא
 נִבְרָא רַק בְּשִׁבְלֵוֹ, כִּי אִם רוּצָה לְנִסְעַ לְאִיזָה מְקוֹם, יֵשׁ לוֹ אוֹטוֹבוּס
 שֶׁנִּבְרָא בְּמִיחָד בְּשִׁבְלֵוֹ, כְּדִי שֶׁהוּא יוֹכֵל לְנִסְעַ לְהִיכֵן שְׁצָרִיךְ, וַיְהִי
 שֶׁמִּחַ מְאֹד מְאֹד בְּזֶה שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זָמֵן לוֹ אוֹטוֹבוּס בְּמִיחָד
 בְּשִׁבְלֵוֹ, וְכֵן אִם צָרִיךְ רִפְכֵת אוֹ מְטוֹס וְכוּ', צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַכֹּל
 בְּשִׁבְלֵוֹ, וְהַכֹּל נִבְרָא רַק כְּדִי שֶׁהוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזֶה, וַיּוֹכֵל לְהַגִּיעַ
 לְהִיכֵן שְׁצָרִיךְ וְכַדוּמָה, וְאָדָם כְּזֶה אֵין לוֹ כִּכָּר אֶף פַּעַם שׁוּם
 טַעֲנוֹת עַל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי יוֹדַע שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ נִבְרָא רַק
 בְּשִׁבְלֵוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר זֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,
 שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה קְדוּשָׁה בְּלִיל שִׁבְתוֹ, וּמַעֲיֵד שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרָא
 אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, נַעֲשֶׂה שְׂתָף לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי אִזּוֹ בְּשִׁבְתוֹ זוֹכֵה לְרֵאוֹת רַק אֶת הַתְּגָלוֹת
 אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי אֲסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה, וּמַעֲיֵד שֶׁרַק
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה
 שְׂתָף מִמֶּשׁ לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, הִינּוּ שְׂוִידַע שֶׁכָּל
 הָעוֹלָם כְּלוּ נִבְרָא רַק בְּשִׁבְלֵוֹ כַּנ"ל, כִּי הֲרֵי הוּא בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה שְׂתָף
 לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְחִיוֹת בְּאִפְּן
 כְּזֶה, שְׂוִידַע, שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵוֹ, וְהוּא בֶּן יַחֲיד
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכֹל מַה שֶּׁקּוֹרָה בְּעוֹלָם מְסֻתוֹכָב

סביבו, אז בודאי צריך לראות ולעין בתקון העולם, כי אינו יכול להתחמק ולומר: מה אכפת לי אם ההוא רשע ורחוק ממנו יתברך ועובר על רצונו יתברך, פי הרי כל העולם כלו נברא רק בשבילי, ולכן אם אני רואה בני-אדם שעוברים על רצונו יתברך, עלי למסר את נפשי לתקן את העולם שיהיה עולם טוב, ויחזור להקדוש-ברוך-הוא, ולכן עלי לדבר עם בני-אדם ולחזקם ולאמץם, ולהשיב אותם בתשובה שלמה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם יודע שכל העולם נברא רק בשבילו, צריך להרגיל את עצמו להתפלל שיהיה טוב לעם ישראל וכו', שהוא בחינת תפלת הצבור, הינו שתפלתו היא בשביל כל הצבור, כי מתפלל בשביל כל כלל ישראל, שיהיה להם טוב, ולא יחסר להם שום דבר, ויזכו כלם לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הצדיקים האמתיים דבוקים בו יתברך בתכלית הדבקות, ויודעים, שכל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא בעולם לא ברא אלא בשבילם, ולכן אפלו אם הם מדברים עם אדם, ומספרים לו ספורי דברים וכו', הם מדברים אז אל הקדוש-ברוך-הוא מרב דבקותם והשגתם בו יתברך, שמרגישים איהו שהכל נברא רק בשבילם, ועל-ידי-זה נדבקים בו יתברך, אף האדם שהם מדברים עמו, אינו מבין ואינו יודע מזה כלל, כי חושב שמדברים אליו, אשר זה נקרא תפלה בהתלבשות, הינו שהצדיק מלביש את תפלתו בכל מיני ספורי דברים, באפן שלא יבינו את תפלתו ולא יהיה עליה שום קטרוג, ועל-ידי-זה זוכה לפעל מה שצריך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זה מה שמוכא בזהר הקדוש לגבי ההשתחוואה של יעקב לעשו, כי לכאורה איהו היה יכול יעקב להשתחוות אל עשו? אלא שבאמת לא השתחוה אליו, רק להקדוש-ברוך-הוא, והתפלל ובקש מהקדוש-ברוך-הוא, רק עשו חשב שמדבר ומשתחוה אליו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר כָּל אֱלוֹ שָׁהִם עֲנִיִּים, וּמְחֻזְרִים עַל
הַפְתָּחִים וּמְבַקְשִׁים צְדָקָה וְכוּ', צְרִיכִים לְדַעַת הַיֵּטֵב יְדִיעָה זו,
שְׂאֵפְלוּ אִם הוֹלְכִים לְאֲנָשִׁים לְבַקֵּשׁ מֵהֶם כֶּסֶף וְכוּ', שֶׁלֹּא יִבְקָשׁוּ
מֵהֶם, רַק יִבְקָשׁוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהָאֲנָשִׁים יִחְשְׁבוּ
שֶׁהֵם מְבַקְשִׁים מֵהֶם וְלֹא יִבְיִנוּ, כִּי מִי שִׁיּוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִבְרָא
רַק בְּשִׁבְלֵוֹ, לֹא שִׁיף שִׁילֵף וּיִבְקֵשׁ מֵאַחֵרִים, רַק יִלֵּף אֶל הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ וּיִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ, וְהוּא יִחְשֵׁב שֶׁמְדַבֵּר אֵלָיו.

וְסִיִּם מוהרא"ש נ"י וְאָמַר: אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לַחֲיוֹת
בְּצוּרָה כְּזוֹ, שִׁיּוֹדֵעַ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם כָּלוּ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵוֹ, שְׂאֵז
חַי חַיִּים אַחֵרִים לְגַמְרִי, כִּי כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ סוֹכְבֵי סְבִיבוֹ וְהַכֵּל
בְּשִׁבְלֵוֹ, וְכִכּוֹר מְסַתְּפֵל עַל כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ בְּצוּרָה אַחֲרַת לְגַמְרִי;
אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ!

עֲקָשָׁן

מוהרא"ש נ"י אָמַר: אִף שֶׁבְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צְרִיף לֵהִיּוֹת
עֲקָשָׁן גָּדוֹל, וְלֹא לֵהֲנִיחַ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוֹם פְּנִים וְאִפְּן, כְּאֲשֶׁר גָּלָה לְנוּ
רַבֵּנוּ ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן מ"ח), אֲשֶׁר צְרִיף לֵהִיּוֹת עֲקָשָׁן
גָּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָלִי לֵהֲנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, דְּהֵינּוּ מְעַט
מִקְצַת עִבּוּדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל, אִף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵה שִׁיעֵבֵר, כִּי בְּהִכָּרַח
שֶׁמְרַחֲקִים וּמְפִילִים אֶת הָאָדָם מֵעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֵּל כְּדֵי לְנִסּוֹת
אוֹתוֹ, וְעַל-כֵּן הִהְכָּרַח לֵהִיּוֹת עֲקָשָׁן גָּדוֹל, וְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים
לֹא הִגִּיעוּ לְמִדְרַגְתָּם אֶלָּא עַל-יְדֵי עֲקָשְׁנוּת, שֶׁהִיוּ עֲקָשָׁנִים גָּדוֹלִים
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; עֵינֵי שָׁם; עִם כָּל זֹאת בְּעֶסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, אִי
אֶפְשָׁר לֵהִיּוֹת עֲקָשָׁן, כִּי לְפָעֲמִים עֲקָשְׁנוּתוֹ תַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשְׁנֵי
הָעוֹלָמוֹת, וְצְרִיף לֵהִיּוֹת עַל זֶה חֶכֶם גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא יוֹצִיא

מהפּח אַל הפּעל אַתּ שְׁלוֹ (ער זאל אויספירן זיינס), ועם כּל זאת שְׁלֵא יְהִי בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָׁנוֹת, וַיֵּשׁ בְּזֶה חֲכָמָה עֲמָקָה מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט בֵּינוּ לְבֵין אֲשֶׁתּוֹ, אוּ בֵּינוּ לְבֵין יְלָדָיו, אוּ בֵּינוּ לְבֵין מִשְׁפַּחְתּוֹ, אוּ בֵּינוּ לְבֵין חֲבֵרָיו וְכוּ', אִי אֶפְשֶׁר לָלֶכֶת עִם עֲקֻשָׁנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְרִיבוֹת וְהַמְחַלְקֹת, אֲבָל כְּשֶׁאֲדָם מַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, וְרוֹאֶה שְׂזַלְתּוֹ מִתְעַקֵּשׁ כְּגִדּוֹ, יֹאמֵר לוֹ תַכְּף-וּמְיָד: בְּסֹדֵר, אֵתָּה צוֹדֵק, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִגְמַר הַסְּפוּר, וּלְבִסּוּף אֵתָּה תּוֹצִיא מִהַפּוֹחַ אֶל הַפּוֹעֵל מֵהַ שְׂאֵתָה רוֹצֶה כְּלֹאֲחֵר י'ד... וְזֶה עֵקֶר הַחֲכָמָה — לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, כִּי אַחֲרַת כְּשֶׁאֲדָם עֲקֻשָׁן וּמִתְעַקֵּשׁ דִּיקָא נֶגְדַּ חֲבֵרוֹ וְכוּ', לְבִסּוּף גַּעֲקֹר מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש ג"י, שְׁבִיחַת צְרִיכִים דְּכַר זֶה בֵּינוּ לְבִינָה, כִּי רַב הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַמְחַלְקֹת וְהַמְרִיבוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם, הֵם דִּיקָא כְּשֶׁשְׁנִיֵּיהֶם עֲקֻשָׁנִים, זֶה רוֹצֶה דְּכַר זֶה הוּוֹ רוֹצֶה דְּכַר זֶה, וְהוֹלֵךְ לָהֶם בְּחֵייהֶם לְהוֹצִיא מִהַפּוֹחַ אֶל הַפּוֹעֵל עֲנִינֵיהֶם, וְאִם זֶה לֹא הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁהֵם רוֹצִים, הֵינּוּ שְׂאֵחָד מִתְנַגֵּד לְשֵׁנִי, וְהֵם עֲקֻשָׁנִים זֶה נֶגְדַּ זֶה, עַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף מִתְגַּרְשִׁים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲבָל אִם הָיָה חֲכָם וּפְקַח וְלֹא הָיָה עֲקֻשָׁן כָּלֵל, רַק תָּמִיד הָיָה אוֹמֵר: בְּסֹדֵר, וְאַחַר-כֵּן הָיָה עוֹשֶׂה מֵהַ שְׂהוּא רוֹצֶה כְּלֹאֲחֵר י'ד... אִזּוֹ הָיוּ נִתְבַּטְּלִים כָּל הַמְחַלְקֹת וְהַמְרִיבוֹת, וְאִף פַּעַם לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַתְּגַרֵּשׁ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש ג"י, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּדְכַר זֶה חֲכָמָה עֲמָקָה מְאֹד מְאֹד, כִּי אֶפְלוּ בְּרוּחָנוֹת אִי אֶפְשֶׁר לְהַתְּעַקֵּשׁ, שְׂאֵנִי מְכָרַח לַעֲשׂוֹת עֲנִיָּן זֶה אוּ אַחַר וְכוּ' וְכוּ', כִּי צְרִיכִים לְדַעַת שְׂאֵיִן דְּכַר כְּזֶה שֶׁל מְכָרַח, כִּי אַחֲרַת יַעֲקֹר מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְהַרְבֵּה נִפְלוּ לְעֲמָקָא דְתַהוּמָא רַבָּא דִּיקָא עַל-יְדֵי עֲקֻשָׁנוֹתָם הָאוּלֵת, שְׁלֵא יָדְעוּ אִיךָ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֲקֻשָׁנוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמַת סוּף כָּל סוּף נִפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ לְגַמְרִי, כִּי עֲקֻשָׁנוֹת בְּעֵצָם הֵיא טוֹבָה מְאֹד — לְהִיֹּת עֲקֻשָׁן בְּעִבּוּדַת

השם יתברך, אבל צריכים לדעת איך להשתמש עם עקשנותו, באופן שלא יהיה נעקר משני העולמות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקשנות טובה מאד על עצם הענין, לדעת שאני מכרח להוציא מהכח אל הפעל הענין הזה והנקדה הזאת, אבל אם זה לא הולך, לא יפל בדעתו, אלא יחכה בסבלנות גדולה, ולא יסיח דעת מהנקדה שרוצה להוציא מהכח אל הפעל, ואז יזכה סוף כל סוף להוציאה מהכח אל הפעל, וזה עקר שלמות העקשנות, אבל אם דוחק את השעה, שרוצה תכף ומיד מה שרוצה, וזה לא הולך לו, והוא מתעקש, ומקבל בחזרה על פניו וכו' וכו' מה שמקבל, על-ידי-זה לבסוף נשבר ונתעקם לבבו ובורח, ומאומה אין בידו; לזאת צריך להיות חכם גדול איך להתנהג בעקשנות.

וסיים מוהרא"ש נ"י, שאין עוד דבר טוב כמו תפלה, שאדם צריך להתפלל ולבקש ממנו יתברך על כל פרט ופרט, וגם על ענין עקשנות צריך לבקש מהקדוש-ברוך-הוא, לידע איך להתנהג, כי אין עוד דבר טוב כמו תפלה, וזאת אדם צריך לדעת, אשר צריך להיות עקשן גדול על תפלה, אבל לפעמים אינו עולה בידו, כי הוא כל-כך שבור, או שאין לו דבורים, אזי יעשה מזה בעצמו תפלה: "רבוננו של עולם, כל-כך נתרסקתי ממך וכו', רבוננו של עולם כל-כך נסתבכתי בעקממיות ובמרירות ובעצבות, עד שאין לי כבר דבורים לדבר אליך" וכו' וכו', ומזה בעצמו יעשה שיחה ותפלה, ועל-ידי-זה יזכה סוף כל סוף לחזר אל מדרגתו, ועל נקדה זו צריכים הרבה לבקש מהקדוש-ברוך-הוא, ומי שיש לו הקלל הזה בעקשנות, אז יצליח דרכו כל ימי חייו.

עצבות

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר שֶׁהוֹרֵס אֶת הָאָדָם בֵּין בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת כְּמוֹ מִדַּת הָעֲצָבוֹת, כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם עָצוּב, נִתְּבַלְבֵּל מִחוּ וּמִחֲשֻׁבְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ זוֹכֵה לְחֹשֶׁב מֵהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הָעֲצָבוֹת הוֹרֵסֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְרַבְּנוּ ז"ל בָּא אֶל זֶה הָעוֹלָם לְהוֹצִיא מִבְּנֵי-אָדָם אֶת מִדַּת הָעֲצָבוֹת, וּלְהַחֲדִיר בָּהֶם שְׂמֵחָה, וְזֶה כֹּל הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל — לְהַפִּיף אֶת הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשְׂמֵחָה, וְרַבְּנוּ ז"ל הִרְבֵּה לְדַבֵּר עִמָּנוּ הִרְבֵּה תוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת בְּעִנְיַן מַעֲלַת הַשְׂמֵחָה וּלְהִתְרַחֵק מֵהָעֲצָבוֹת, וּבִפְרוּשׁ אָמַר, שֶׁעֲצָבוֹת הֵיא הַסְּטָרָא אַחְרָא, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אוֹתָהּ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁפְּעוֹלָם לְבָרוּחַ מְכַל מִינֵי עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל הַמְּשַׁגְעִים אֵינָם מִשְׂתַּגְעִים אֲלָא עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, שֶׁהֵם כָּל-כָּף נִכְנָסִים בְּעֲצָמָם וְכַל-כָּף נַעֲשִׂים מִמְרָמְרִים, עַד שֶׁמִּתְּפוֹצְצִים עֲצָבֵיהֶם וְנִהְרָסִים לְגַמְרֵי; וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְהַצְלִיחַ בֵּין בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, עָלָיו לַעֲבֹד עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָצוּב כָּלֵל, אֲלָא אֲדַרְבֵּה, יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁפְּעוֹלָם לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ, וְעַקֵּר הָעֲצָה לְזֶה — לְשַׂמַּח אַחֲרִים, וְעַל-יְדֵי שִׁיזְכָּה לְשַׂמַּח אַחֲרִים וּלְדַבֵּר עַל לִבָּם, וּלְהוֹצִיאָם מֵהָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה גַם הוּא יֵצֵא מֵהָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת וְהַדְּכָאוֹן שְׁלוֹ, לְזֹאת מִי שֵׁשׁ לוֹ עֲצָבוֹת, יְדַבֵּר תָּמִיד מִשְׂמֵחָה, וַיַּעֲזוּר וַיַּחֲזֵק אֶת אַחֲרִים לְהִיּוֹת בְּשְׂמֵחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם הוּא יִזְכָּה לְצִאת מֵהָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן שְׁלוֹ.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר מוהר"נ ז"ל הֵיךְ תָּמִיד מְדַבֵּר עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, תְּלַמִּידוֹ הַקְּדוּשִׁים, אֵיךְ שֶׁצָּרִיכִים לְהִיּוֹת בְּשְׂמֵחָה, וְעַקֵּר הַשְׂמֵחָה — שֶׁזְּכִינוּ לִידַע מְרַבֵּי אֶמֶת כְּזֶה, רַבִּי נִפְלֵא כְּזֶה, וּבְזֶה רְאוּי לָנוּ לְשַׂמַּח מְאֹד מְאֹד, עַל אֵף שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד

מה שעובר, עם כל זאת ראוי לו לשמח מאד, שיודע מרבי כזה, ואינו חולק על רבי כזה, אשר עם השמחה הזו יכול לחזק את עצמו כל ימי חייו, כי רבנו ז"ל מחדיר אמונה פשוטה באנשיו, שאדם ירגיש את נקדת יהדותו שהוא יהודי, אשר שמחה זו עולה על כל השמחות, שזו הברכה שמברכים את הקדוש-ברוך-הוא בכל יום: "שלא עשני גוי", אשר תכף-ומיד כשאדם זוכה להכניס בדעתו דבר זה, יצליח בחייו, כי העצבות והמרירות הם הפך ההצלחה, שאדם כל-כף נפל בעיניו, עד שאין לו במה להחיות את עצמו, אבל כשזוכה להתקרב אל הצדיק האמת, והוא מאיר בו את נקדת יהדותו, אזי אין עוד שמחה כשמחת קדשת יהדותו, ורוקד כל היום "שלא עשני גוי", אשר את השמחה הזו הסטרא אחרא לא יכולה לבטל, כי איך שהוא, אפלו שעשיתי כבר מה שעשיתי בחיי, על-כל-פנים אינני גוי, כי מה הייתי עושה לו נבראתי סיני או אנגלי או טורקי וכו' וכו'?! וכשאדם משמח את עצמו עם נקדת יהדותו, אז יכול לצאת מהעצלות והעצבות שנדבקו בו, אבל אי אפשר לזכות לשמח עם נקדת יהדותו, כי אם על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת, שהוא רבנו ז"ל, שמחדיר בנו את האמונה הפשוטה בו יתברך, ושיגדע מעלת קדשת יהדותנו.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י, אשר באמת כל תלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותם יגן עלינו, החדירו באנשיהם מדת השמחה, כי זה היה הלמוד של הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, כי גלה כל-כף את אמתת מציאותו יתברך בעולם, והחדיר באדם את אמתת אלקותו יתברך, עד שהיה ההכרח לו להיות בשמחה, כי מה ולמה לי להיות בעצבות, הרי הקדוש-ברוך-הוא כאן.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר הצדיק הקדוש רבי משה לייב מסאסוב, זכותו יגן עלינו, היה רוקד כל היום פלו, ושאלוהו פעם תלמידיו: על מה הרקודים שלו? ענה ואמר: תכף-ומיד בבקר בשעה שאני אומר את הברכה: "שלא עשני גוי", אז נכנסת בי שמחה כזו, עד שאני רוקד כל היום מרב שמחה, וכבר איני צריך

עצות אחרות לשמחה. והצדיק הקדוש הנ"ל היתה דרכו לעסק במצות פדיון שבויים, ומסר נפשו מאד להוציא שבויים שנשבו, והיה מפזר ממון הרבה להוציא נפשות ישראל שהכניסו אותם לבית-סתר הפריצים הארורים בימים ההם, וראה את אכזריותם ורציחתם שהתעללו באחינו בני ישראל, וענו אותם בכל מיני ענויים וכו' וכו', ועל-כן ידע את רשעות הגויים ואת אכזריותם שהם רוצחים ואכזרים, ולכן בשעה שאמר בכל יום את ברכת: "שלא עשני גוי", היתה לו פכר חיות מספקת לכל היום כלו, כי כל-כף הכניס את עצמו בקדשת יהדותו, שראה את ההפרש בין יהודי לגוי, וזה מה שהחדיר בו שמחה עצומה, והיה שמח כל היום כלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שזוכה להיות מקרב אל רבנו ז"ל, ראוי לו לשמח מאד מאד, כי בעוונותינו הרבים, העולם מלא טעיות ודמיונות, וכל אחד מושך ונמשך אל דמיון אחר, וכשזוכה להיות מקרב באמת אל רבנו ז"ל, אזי הוא מחדיר בו את הענין של אמונה פשוטה ודבקות הבורא תברך שמו, ואשר אין שום תכלית אחרת בזה העולם, רק לבוא להתפלל אליו תברך, ולדבר עמו תברך, ולכן מי שעוסק כל יום בתפלה והתבודדות, ומקיים את רצון רבנו ז"ל, על-ידי-זה ראוי לו לשמח מאד מאד, כי סוף כל סוף לא ישאר לו רק זה שדבר אליו תברך, ואם היה בני-אדם יודעים את מעלת הדבור והשיחה בינו לבין קונו, היה תמיד שמחים ועליזים.

וסיים מוהרא"ש נ"י, אשר אי אפשר לצאת מעצבות, כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה — להתפלל תמיד אליו תברך, שיוציאו מהעצבות ושיזכה לשמחה, כי השמחה היא כל-כף גדולה, אור גדול ונפלא מאד, אשר אי אפשר לזכות אליה, כי אם על-ידי כלי התפלה; ועל-כן אשרי מי שמתפלל בכל יום, ומבקש ממנו תברך, שיזכה להיות תמיד שמח, ויהיה רחוק מעצבות, ואז טוב לו כל הימים.

פְּסִיכוֹלוֹג

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מהענין שרואים היום שאנשים הולכים לפסיכולוגים ופסיכיאטרים, ומדמים שהם יוכלו לעזור להם לצאת מכל הצרות, ומבזבזים הרבה כסף ומחכים בתור זמן רב רק בשביל לפגש איזה פסיכולוג, אשר באמת כל כוננתם של הפסיכולוגים למיניהם היא רק להוציא את הכסף מהאדם, ויש להם חכמה צמקה בזה, איך להוציא את הכסף מאנשים, כי נותנים לאדם לשבת ולדבר ולהוציא את כל מה שבלבו, אבל השעון עומד לנגד עיניהם, ואינם נותנים לאדם לדבר יותר משעה וכדומה, ונוטלים על זה כמובן הרבה כסף, אשר זה מראה את השקר שלהם, שבאמת אינם רוצים לעזור לבני-אדם, רק רוצים להתפרנס ולהרויח כסף רב, כי מי שבאמת רוצה לעזור לאדם, אינו מסתפל על השעון, רק מקדיש את כל זמנו בעבור האדם הזה, כדי לעזור לו לצאת מהצרה שנפל אליה, מה שאין כן אם רוצה להרויח כסף ולהוציא כסף מבני-אדם, הוא נותן להם לדבר, ואחר-כך מפסיק אותם מלדבר, ומחמת שהם רוצים לדבר ולספר לו עוד את ספורם וכו', הוא קובע להם תור לשבוע הבא או לעוד שבועים וכו', ומושך אותם וכו', באפן שימשיכו לבוא אליו וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שיכול לעזור באמת לאדם, הוא רק הצדיק האמת, שאין לו שום אינטרס אחר כששומע את האדם, רק לעזור לו, כי כשאדם בא אל תלמיד חכם, ומספר לו מה שעובר עליו, אין לתלמיד חכם שום אינטרס ורצון אחר, רק לעזור לאדם הזה, ולהוציא אותו מהמקום שנפל אליו, ולחזק אותו ולאמץ אותו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: תלמיד חכם באמת, הוא אדם שדבוק בו יתברך, ולפני עיניו תמיד יום המיתה והקבורה וכו', ואדם כזה

שְׁתַּמִּיד יוֹם הַמִּיתָה לְפָנַי עֵינָיו, כָּבֵד אֵינֹו צְרִיף שְׂיִתְּנוּ לוֹ כְּבוֹד אוֹ כֶּסֶף, כִּי בְּקָבֵד לֹא צְרִיכִים דְּבָרִים אֱלוֹ כָּלֵל, אִף צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים לְמַצֵּא תַלְמִיד חָכֵם כְּזֶה, שְׂיִוְכַל לְבוֹא וּלְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר עַל תַּלְמִיד חָכֵם כְּזֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהוּא נֶעֱשֶׂה שָׂכֵן לְעַפְרָ בְּחַיָּיו, הֵינּוּ כִּי עוֹד בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ זוֹכֵר תַּמִּיד לְפָנַי עֵינָיו אֶת יוֹם הַמִּיתָה, וְזוֹכֵה לְהַפְּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם בָּא לְפָנַי תַּלְמִיד חָכֵם אָמַתִּי, צְרִיף לְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ, אֲשֶׁר זֶה עָקֵר הַמַּעֲלָה שֶׁל הַזּוֹכֵה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק, הֵינּוּ כִּי אִם עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׂעוֹבֵר, הוּא הוֹלֵךְ אֶל הַצַּדִּיק, וּמְסַפֵּר לוֹ שְׂעוֹבֵר עָלָיו כֶּף וְכָף, וְהַתַּלְמִיד חָכֵם עוֹזֵר לוֹ לְצִאת מִכָּל הַצָּרוֹת שָׁלוֹ, וּמְחַזְקוֹ וּמְנַחֲמוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר זֶה מֵה שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּבֵא בְּתָרָא קט"ז), מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ חוֹלָה בְּתוֹף בֵּיתוֹ יֵלֵךְ אֶצֶל חָכֵם וַיִּבְקֵשׁ עָלָיו רַחֲמִים, הֵינּוּ כִּי אִם עוֹבֵר עַל הָאָדָם אִיזוֹ צָרָה, עָקֵר עֲצָתוֹ, שְׂרִוץ אֶל הַצַּדִּיק וַיְסַפֵּר לוֹ הַכֵּל, וְהַצַּדִּיק יְדַבֵּר עִמּוֹ וַיַּחֲזֵק אוֹתוֹ, וַיַּעֲזֹר לוֹ לְצִאת מִכָּל הַבוֹץ שֶׁנִּפְּל אֵלָיו.

וְסַפֵּר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁמִסְפָּרִים עוֹד עַל תַּלְמִידֵי הַ"מַּגִּיד", שֶׁשֶּׁשְׁהִיָּה בָּא אֵלֵיהֶם אֵיזָה יְהוּדֵי שְׁבוּר, מְלֵא צָרוֹת וַיְסוּרִים וְכוּ', הָיוּ מְבַקְשִׁים שְׂיִבִיאוּ לְשִׁנְיָהֶם לְשִׁתוֹת, וְלָקַח הַצַּדִּיק אֶת הַכּוֹס וַיִּבְרַךְ בְּתַמִּימוֹת: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' וְכוּ' "שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדַבְּרוֹ", וַיִּבְרַכְהָ זוֹ בְּלִבָּד הָיָה נוֹשֵׁעַ הָאָדָם שֶׁבָּא אֵלָיו, כִּי הַצַּדִּיק הַכֵּנִס בּוֹ אָמוּנָה גְדוּלָה כְּזוֹ, שֶׁיִּדַע שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדַבְּרוֹ, הֵינּוּ שֶׁהַכֵּל רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדִיָּזָה בְּעֲצָמוֹ הֵיִתָּה לוֹ יְשׁוּעָה, וְכֵן רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא דְבוּק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶפְלוֹ אִם הוּא מְדַבֵּר עִם הָאָדָם

רק דברים מועטים, כִּבְר יוצא האדם מֵעֵד מֵאד, כִּי בְּזֶה שְׂנֵנְנִים
אֶל הַצַּדִּיק, וְהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִמוֹ וּמְבַרְךְ אוֹתוֹ, הוּא כִּבְר יוצא אָדָם
אֲחֵר לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר הַמַּעֲלָה — שְׂאָדָם זֹכָה
לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק, כִּי כְּשֶׁבָא אֶל הַצַּדִּיק, וּמִסְפָּר לוֹ מַה שְּׂעוּבָר
עָלָיו, הַצַּדִּיק עוֹזֵר לוֹ, וּמְגַלֶּה לוֹ דְרָךְ לְפִי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ, בְּאִפְּן
שְׂיֵדַע אֵיךְ לִילֵךְ וּלְהִתְנַהֵג בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּלִי הַצַּדִּיק, הָאָדָם
תּוֹעָה בְּעוֹלָם, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ מַה וְאֵיךְ וְכוּ', וּבִפְרָט אִם יֵשׁ לוֹ אֶת
כָּל אַרְבַּע הַמִּדּוֹת הָרְעוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מֵאַרְבַּעַת הַיְסוּדוֹת, שֶׁהֵם: אֵשׁ
— מִדַּת הַכַּעַס וְהַרְצִיחָה, מִים — מִדַּת הַתְּאֻוֹת הָרְעוֹת, רוּחַ
— פְּטוּיֵי דְבָרִים בְּטָלִים, עֶפֶר — עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, וְיָכוֹל
לְחַשֵּׁב שֶׁהוּא כִּבְר צַדִּיק גָּדוֹל, וּכְבָר זָכָה לְמַה שְׂזָכָה, וּבְכֹמֶת עֲדִין
הוּא רַחוּק לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ, אֶךְ עַל-יְדֵי שְׂיָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק, יִזְכָּה
שֶׁהַצַּדִּיק יִזְכֶּךָ וּיְבַרֵּךְ אֶצְלוֹ אֶת אַרְבַּעַת הַיְסוּדוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה
לְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְיֵדַע אֵיךְ לְלַכֵּת בְּזֶה הָעוֹלָם.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: צְרִיכִים רַחֲמִים גְּדוֹלִים לְמַצֵּא מְנַהֵג
אֲמִתִּי, שְׂיִוְכַל לְהַדְרִיךְ אוֹתוֹ לְפִי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי הַיּוֹם מִסְתַּוְכְּבִים
הַרְבֵּה שְׂקֻרָנִים וְצָבוּעִים שְׂאֵינָם יוֹדְעִים בֵּין יְמִינָם לְשְׂמָאלָם, וְנוֹתְנִים
תְּקוּנִים שְׂאֵין לָהֶם שׁוּם יְסוּד וְשְׂרָשׁ, וּמְטַעִים אֲנָשִׁים, לְזֶה אוֹמְרִים:
"יֵשׁ לָךְ עֵין הָרַע", וּלְזֶה אוֹמְרִים: "יֵשׁ לָךְ קִדְחַת" וְכוּ', אוֹ שֶׁהוֹלֵךְ
אֶל כָּל מִינֵי פְּסִיכּוֹלוֹגִים לְמִינֵיהֶם, שְׂאֵינָם יוֹדְעִים וְאֵינָם רוֹצִים
לְעוֹר לוֹ, וְרַק מְטַעִים אֲנָשִׁים, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרְךְ, לְמַצֵּא אֶת הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שְׂיָכוֹל לְהַדְרִיכּוֹ בְּדְרָךְ הַיִּשְׂרָאֵל;
אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵצֵא מִכָּל
צְרוּתָיו.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: לְאַחֲרוֹנָה נִתְמַלְאָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל
מִינֵי מְנַהֲגִים שֶׁל שְׂקָר, אֲנָשִׁים שְׂאֲתָמוּל הֵיוּ מְנַחִים בְּבוֹר עֵמֶק בְּתַאֲנוֹת

נאוף, שקויץ, תעוב וכו', ומחללי שבתות, ואוכלים טרפות ונבלות, עד שיש שלמדו גם במנזר, רחמנא לישזבן, וכו', והיום הם כבר מנהיגים ונותנים תקונים ומטעים את הבריות, ודרךם של בני-אדם להמשך אחריהם, מאחר שעובר על כל אחד מה שעובר — מרירות דמרירות, צרות משנות וכו', ועל-כן אדם שטובע בים הוא נתפס אפלו באיזה קש... העקר שיעזרו לו, ובאמת מה כבר הקש יכול לעזר, וכי יכול להוציא אותך מהמים הזדונים...! ? כמובן אלו המנהיגים של שקר, אברכים סרוחים, אשר הם בעצמם צריכים רחמים רבים, וכן פסיכולוגים מנולים המנחים בכל מיני נאוף, איך הם יכולים לעזור לבני-אדם?! על-כן מי שרוצה להושע, עליו לבקש הרבה רחמים ממנו יתברך, שיזכה למצא את הצדיק האמת ואנשיו, ועל ידם יזכה לצאת מהפח יקוש שנפל בו.

פְּרִנְסָה

פעם דבר עמנו מוהרא"ש נ"י שיחה נפלאה מענין פרנסה, ענה ואמר, שאין עוד דבר בעולם ששובר את האדם כמו ענין השגת פרנסתו, כי הרבה יסורים וקשיים עוברים על האדם עד שהוא זוכה להשיג את פרנסתו, ויש בענין השגת הפרנסה סודות גדולים ורזים נעלמים התלויים ברזי הגלגול, שמחמת שעשה האדם מה שעשה בגלגול קודם, לכן באה לו פרנסתו עכשו דיקא בדרך כזו, ולכן אי אפשר לשאל קשיות על הנהגותיו יתברך בדברים אלו, כי הם מרזי ונסתרות הבריאה, ואמר, שמחמת זה הדפיס את הספר הנפלא "פרנסה טובה", כי ספר זה מחזק את כל אחד ואחד באמונה ובבטחון חזק בהשם יתברך בענין השגת הפרנסה, ואיך שצריך למסר את עצמו לגמרי בידו יתברך, ועל-ידי-זה יזכה להשיג פרנסתו בנקל ובלי גיעה.

וספר אז מוהרא"ש נ"י כמה ספורים נפלאים בענין זה, ואמר, שפעם כשהיה בארץ ישראל בשנת תש"מ, הלך עם אברך אחד לבית-הדפוס, להדפיס בפעם השנייה את הספר הקדוש "לקוטי-מוהר"ן" עם פרוש "שפת הנחל", והגיעו לבית-הדפוס לפנות ערב, ונכנסו ומצאו את בעל-הבית מכה את אחד מפועליו מכות רצח ממש, ושאל מוהרא"ש נ"י את בעל הבית, על מה ולמה הוא עושה כזאת, וענה לו, כי פועל זה הוא קצת משגע וחסר דעה, כי אוהב לעבד הרבה, אבל בשום פנים ואפן אינו רוצה לקבל ממנו משכרת, ותמיד מבקש שיתנו לו הרבה מלאכה לעשות, ושיתנו לו לשתות סודה ולשמע הרדיו, ויותר מזה אינו צריך כלל, וכשמגיע סוף היום, ובעל הבית רוצה שילכו כל הפועלים הביתה, הפועל הזה אינו רוצה בשום אפן לעזוב את המקום, רק אומר שרוצה לעבד עוד, והנה הדפוס שיך לשני בני-אדם, הינו לבעל הבית הנ"ל ולחתנו, וחתנו באמת מרצה מאד, שהפועל הזה ישאר כמה זמן שרוצה לעשות מלאכה, כי אינו צריך לשלם לו כלום, אבל חמיו אינו רוצה שישאר שם כל הלילה בשום פנים ואפן, היות שהפועל הזה אינו אחראי כלל על מעשיו, לכן מפחד להשאירו לבד, כי אינו רוצה שישאר בית-החרשת פתוח, שלא יכנסו גנבים וכו', ומחמת זה הוא מכה אותו על-פירוב בסוף היום מכות רצח, כדי שילך כבד הביתה, כך ספר בעל-הבית למוהרא"ש נ"י.

והנה מוהרא"ש נ"י עמד כמרעיד ומשתומם על המראה המשנה הזה, כי איפה רואים דבר כזה, שפועל רוצה לעבד בלי שום משכרת בעד עבודתו, ולהפך בעל-הבית אינו רוצה להחזיק אותו בשום פנים ואפן, והצר למוהרא"ש נ"י מאד לדעת פרוש דבר זה, כדרכו בקדש להתבונן בכל דבר שרואה, להוציא ממנו איזה למוד והתעוררות לעבודת השם, ובין כך הגיע זמן תפלת מנחה, והתפלל מוהרא"ש נ"י את תפלת המנחה שם בבית-הדפוס, ובקש מהשם יתברך בשעת התפלה, שיתגלה לו פרושן של כל הדברים הנ"ל.

תכף-ומיד אחר שגמר תפלתו, עלה על דעתו דברי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, שפרש את דברי הזהר הקדוש (ריש פרשת משפטים, דף צ"ד:) על הפסוק (שמות כ"א): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" — אילין אינון סדורין דגלגולא וכו', ושאל הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: הלא לכאורה תמוה, שהלא הפסוק מפרש ואזיל כל מיני דיני ממונות, ואיזו שיכות יש לזה לסדורי הגלגול? ופרש הבעל-שם-טוב הקדוש, שלפעמים אחד דן את חברו בבית-דין, ויודע בעצמו שבודאי הוא זכאי בדין, ואף-על-פי-כן התורה מחייבתו, אל יקשה לו דבר זה, כי זוהי אמתת התורה ונעם דרכיה, ובודאי היה חייב לחברו בגלגול העבר לאיש הדין עמו עכשו, וכעת חייבה אותו התורה לשלם לו, כדי לצאת ידי חובתו, וגם חברו שלוקח עכשו המעות במקמה, הוא עתיד לתן את הדין, וזהו דברי הזהר הקדוש הנ"ל, שבאלו המשפטים שהם דיני ממונות, אף-על-פי שנראים לפעמים נגד האמת, אבל באמת אילין אינון סדורין דגלגולא, הינו שהשם יתברך יודע איך היו כל הגלגולים הקודמים בין אדם לחברו, וכך מסובב המסבב ומנהיג הכל על-פי חכמתו, והכל בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט וכו', (עין בספר הקדוש "דגל מחנה אפרים", פרשת משפטים), ואז הבין מוהרא"ש נ"י, שכן הדבר כאן בספור הזה, שהכל תלוי ברזי הגלגול, ואמר לנו מוהרא"ש נ"י, שהפועל הזה שרוצה לעבד כל היום בלי משכרת, הוא היה בגלגול הקודם בעל-הבית, ולא שלם בדין לפועל שלו, שהוא עכשו בעל-הבית כאן, ולכן בגלגול זה הוא מקבל ענשו, ועובד בחנם בלי רצון לקבל שכר, ומה שבעל-הבית מכה אותו מכות רצח, זהו מחמת שבגלגול קודם לא די שלא שלם משכרת לפועל שלו, אלא גם הכה אותו מכות גדולות, ועכשו התהפך הכל, וכל אחד מקבל מה שראוי לו, ואז עמדנו כלנו כמרעידים ומשתוממים על גדל המראה הזה, ואיך שגלה לנו מוהרא"ש נ"י את כל סוד המראה המשנה הזה, והבנו את פרוש דברי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, כנ"ל.

עוד ספר לנו מוהרא"ש נ"י, שפעם בהיותו באיזו עיר בעבור צדקה, נכנס לחנות אחת לקנות דבר מה, ופתאם נכנס לחנות איזה פֶּלֶב, ונפל פחד ורעדה גדולה על מוהרא"ש נ"י, ויצא תכף ומיד מהחנות, והנה פשראה בעל החנות שיצא מוהרא"ש נ"י לחוץ, רץ אתריו וקרא לו שישוב לחנות, ולא יפחד, כי הפֶּלֶב הזה רגיל לבוא אליו תמיד, אָבֵל לא רצה מוהרא"ש נ"י לחזור בשום פנים ואפן, ואז התחיל בעל החנות לשפוף את לִבּוֹ לִפְנֵי מוהרא"ש נ"י, שיש לו צרות רבות מהפֶּלֶב הזה, כי הוא תמיד נכנס פְּשִׁישׁ קוֹנִים בתוך החנות, והם בורחים משם, ועל-ידי-זה הוא מפסיד הרבה קונים, וכבר קרא הרבה פעמים לשוטרים הממנים על חיות מפקרות, שיבואו לצוד אותו, אָבֵל בְּכָל פֶּעַם הִפְּלֵב בּוֹרַח וּמִשְׁתַּמֵּט מֵהֶם, וְאִינִם יְכוּלִים לְתוֹפְסוֹ... עָנָה וְאָמַר מוהרא"ש נ"י: אוֹלֵי מִשְׁהוּ לֹא פָּרְאוּ עִם הַמְּאֻזְנִים וְהַמְּשֻׁקּוּלוֹת שֶׁלָּךְ?... וְרָאָה מוהרא"ש נ"י, שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ פְּנֵי הָאִישׁ מְאֹד, אָבֵל בְּתַחֲלָה כָּפַר וְהִכְחִישׁ זֹאת, וְאָמַר: בּוֹדְאִי לֹא, אָבֵל מוהרא"ש נ"י חזר וְאָמַר לְתַמּוֹ: כְּמַדְמִנִי, שֶׁהַמְּאֻזְנִים וְהַמְּשֻׁקּוּלוֹת שֶׁלָּךְ אֵינִם טוֹבִים... וְאִזּוֹ הִחַל בְּעַל הַחֲנוּת לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד, עַד שֶׁהוֹדָה עַל הָאֲמַת, שֶׁכָּבַר כְּמָה שָׁנִים הוּא גוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת עַל-יְדֵי הַמְּאֻזְנִים שְׁלוֹ, וְאָמַר לוֹ מוהרא"ש נ"י, שֶׁלֵּכֵן יֵשׁ לוֹ צְרוּת מִהִפְּלֵב הַזֶּה, כִּי הֲלֹא אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֵין יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי סוּף פְּרִשְׁתׁ כִּי חֲצֵא): לָמָּה נִסְמְכָה פְּרִשְׁתׁ עֲמֶלֶק לְפָרֶשֶׁת מְשֻׁקּוּלוֹת? לֹא מֵר לָךְ, אִם שֶׁקֶרְתָּ בְּמִדּוֹת וּבְמְשֻׁקּוּלוֹת, הֲוֵי דוֹאָג מִגְּרוּי הָאוֹיֵב וְכוּ', וְכֵן אֵיחָא שָׁם, שֶׁעֲמֶלֶק נִקְרָא כְּלָב, עֵין שָׁם; וְלֵכֵן אִם לֹא תִחְזַר בְּתִשׁוּבָה עַל מַעֲשֶׂיךָ, לֹא יִסְתַּפֵּק הִפְּלֵב בְּהַפְּחַדַת הַקּוֹנִים בְּלִבָּד, רַק יָבֹוא גַם עֲלֶיךָ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכִשְׁשָׁמַע זֹאת בְּעַל הַחֲנוּת נִפְחַד מְאֹד, וּבִקֵּשׁ מִמוהרא"ש נ"י שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאָמַר לוֹ מוהרא"ש נ"י, שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (בִּיצָה ל"ד): הַגּוֹזֵל אֶת הַרְבִּים, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מִי גּוֹזֵל, יַעֲשֶׂה מִהֵן צָרְכֵי רַבִּים, וְלֵכֵן עֲצוֹתוֹ הִיא שִׁישְׁתַּתֵּף בְּהַדְּפַסַת סְפָרֵי רַבָּנוּ ז"ל, שֶׁזֶהוּ צָרְכֵי הַרְבִּים הַגְּדוּלִים בְּיֹתֵר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקַן אֶת אֲשֶׁר עָוַת, וְכֵן עֲשֶׂה בְּעַל הַחֲנוּת

הנ"ל, והשתתף בסכומים הגונים להדפסת ספרי רבנו ז"ל כמה וכמה פעמים; הרי שבצענין השגת פרנסתו של אדם, יש השגחה עליונה בכל פרט ופרט שעובר עליו, ואשרי מי שזוכה לשמר את כל דרכיו על-פי דרכי התורה הקדושה, ומוסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, כי על-ידי-זה תהיה נמשכת עליו פרנסה ושפע גדול, ולא יחסר לו שום דבר כלל כל ימי חייו.

פרושים

מוהרא"ש נ"י אמר, שבזמן האחרון נתהוה, שכל אחד ואחד רוצה לומר פרושים בדברי, כאלו אמרתי דבר זה, אבל פונתי לדבר אחר, וכל אחד ואחד אומר פשוט ופרוש כמו שנגאה לו, אבל באמת הכל שטות והבל, ובדברי אין צריכים לומר שום פרושים כלל, כי כל עקר דבורי הם נכללים בכמה דבורים קצרים, והם פשוטים וברורים, ואין צורך לומר בהם פרושים כלל, ואלו הם כלליות דברי:

א. עקר התכלית הוא רק לחזור אל השם יתברך, ולהדבק בו יתברך בתמימות ובפשטות גמורה.

ב. צריכים לעבר ולטיל בכל התורה כלה — מקרא, משנה, גמרא וכל המדרשים כלם, זהר ותקונים, וכל כתבי האריו"ל, וכל ספרי הפוסקים — רמב"ם טור, ושלחן ערוך עם כל נושאי פליהם וכו', וכל ספרי חסידות ומוסר וכו' וכו', ואיך ובמה זוכין לזה? זהו העסק של כל אחד בפרטיות, מי שרוצה ללמד בעיון שילמד בעיון, ומי שאינו יכול ללמד בעיון, ילמד בבקיאות וכו', וכל אחד יעשה פטוב בעיניו, אני רק נותן לפניכם את היבד והסחורה,

ואתם תעשו את המלבוש איך שאתם רוצים, ואיני מתערב איך יהיה סדר דרך הלמוד, אלא כל אדם כפי שיודע בעצמו ומכיר את תכונות נפשו.

ג. צריכים תמיד לדבר אל השם יתברך בשפת האם שלו משפוקחים את העינים בבקר עד שעוצמים אותן בלילה, ואיפה לעשות את ההתבודדות ואיך... זהו כבר הענין שלכם, והנה יש כבר אנשים שרוצים לומר פרושים בדברי, שדברתי נגד תפלה בשדה או תפלה בקול וכיוצא בו, והכל שטות והכל ושקר גמור, כי אף פעם לא דברתי נגד דברים אלו, וכודאי מי שיכול לצאת לשדה להתבודד עמו יתברך, וגם רוצה להתפלל בקול גדול, תבוא עליו ברכה, אבל דבר זה פן אמרתי, שמי שאומר שאי אפשר להתבודד עמו יתברך רק בשדה, או להתפלל רק בקול גדול, זהו גם-כן שקר, כי באמת יכולים לעבדו יתברך בכל דבר, וכל אחד צריך לחפש את הדרך שמאירה לו בפרטיות, ובדרך זו ילך לבטח, ולא יבלבל את עצמו מאף אחד.

ד. צריכים להפיץ ספרי רבנו ז"ל בכל העולם פלו לארפו ולרחבו, ולא להפסיק מפני שום דבר שבעולם, ולא להתפעל מאף בריה שבעולם, כי עלינו נפלה חובת היום, לגלות דעת רבנו ז"ל בכל העולם פלו, ואנחנו צריכים למסור את נפשנו להפיץ דעת רבנו ז"ל בעולם, "ורק בזה תלוייה גאלתנו הנצחית".

ה. אסור לבקש כסף ונדבות משום בריה שבעולם, רק לבקש כל צרכו מהשם יתברך לבד, ואין לאדם לסמוך על שום בשר ודם, כי יקבל ממנו רק אכזבות, ויהיה נשבר לגמרי, ואלו שהולכין לקבץ צדקה מאחינו בני ישראל, שידברו עמהם דבורי אמונה, ויתנו להם ספרי רבנו ז"ל, ובדרך זו יקבלו בחזרה שפע בכפל כפלים.

ו. צריך שיהיה הראש של האדם פתוח (דער קאפ זאל זיין

אפן), הינו שהאדם יבין בעסק בזה העולם, ולא יהיו יכולים להערים ולהטעות אותו. ולדעתי, אם האדם מקים את חמשת הדברים הראשונים, אזי ממילא הראש שלו כבר פתוח, וכבר אי אפשר להטעות אותו כלל.

ותדעו שאלו הששה דברים הם כלליות כל דברי, ולא צריכים לומר שום פרושים אחרים בדברי כלל, ולכן אל יגיד לכם שום אדם עלי פרושים, שרמזתי על דבר זה או רמזתי על דבר זה וכו'... כי הכל שטיות בעלמא, ואני רומז רק להשם יתברך לבד, ואלו כל הפרושים שלי, ולא שום דבר אחר כלל, הינו שכל פונתי היא, שנוזקה לחזר אליו יתברך, ולהמשיך על עצמנו הארת זיו חיות שכינת עזו יתברך, ולזכות ולהדבק עמו יתברך, ולהתמיד בלמוד התורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שקשה מאד להסביר כל הענין הזה בפרטי פרטיות, כי היום יש כאלו שאומרים, שהדרך שלי היא כן, ויש לי דרך אחרת ממנהיגים אחרים וכו', וגם בין האנשים הנמצאים אצלי כבר יש חלוקי דעות, עד שיש אומרים, שלאיש הזה יש דרך במוהרא"ש נ"י כן וכו'... ויש לאחר דרך במוהרא"ש נ"י כן וכו'... ובאמת הכל שטיות והבלי הבלים, כי אין לי שום דרך ושום פונה כלל, רק שידבק האדם בהשם יתברך לבד, וזהו כלליות כל עניני דבורי ולא שום דבר אחר כלל.

והיתה דרכו של מוהרא"ש נ"י לומר תמיד, שאי אפשר לקבץ וליסד דרך אחת לכלליות נשמות ישראל, שכלם יתנהגו דוקא באפן כזה, כי כל אחד ואחד יש לו שרש ונטיה אחרת, ואיש זה מאיר לו ללמד באפן כזה, ולהתפלל בצורה כזו, והשני מאיר לו הענין באפן אחר לגמרי, ואי אפשר בשום פנים ואפן להכריח את כל הבריות להתנהג בדרך אחת, רק עקר דבורי האדם צריכים להיות בדרך כלליות, שיעזרו את נשמות ישראל ללמד ולהתפלל

וּלְעֵבֶד אֶת הַשֵּׁם יִתְכַבֵּר בְּאֵמֶת, אָבֵל בְּפִרְטוּיֹת, אִיף יִזְכֶּה לְכָל
זֶה? עַל זֶה צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוּדַת כָּל אָדָם בְּעֶצְמוֹ, לְהִתְיַשֵּׁב הַיָּטִב
בֵּינֵנוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ, מֵהִי חוֹבָתוֹ בְּעוֹלָמוֹ, וְתַכְףּ-וּמְדָ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה
לְכוּף דַּעְתּוֹ עַל אַחֲרִים, שְׂיִתְנַהֲגוּ בְּדִיּוּק כְּכֹל דְּבָרָיו, אֲזִי הוּא
נִקְרָא מְנַהֵג וּמוֹשֵׁל שֶׁל שְׂקָר, שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּלֵּט וּלְהִשְׁתַּרֵּר עַל
אֲנָשִׁים, שְׂיִהְיוּ כָּלֵם וּנְכַנְעִים תַּחְתָּיו, וּלְבִסּוּף לֹא יִשָּׂאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם,
כִּי בְּנֵי אָדָם אֵינָם אוֹהֲבִים אֶת מִי שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּלֵּט עֲלֵיהֶם, וּלְבִסּוּף
יִמְרְדוּ וַיַּעֲזְבוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂכֵן נוֹהֵג בְּעִירוֹ יִבְנֵאל עִיר בְּרִסְלָב, שְׂזֹכָה
לְהַקִּים עַל שֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהוּא אֵינוֹ אוֹמֵר דְּעוֹת אוֹ עוֹשֶׂה תִּקְנּוֹת,
אִיף יִתְנַהֲגוּ הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים בָּהּ, אוֹ אִיזָה מְלַבּוֹשׁ יִלְבָּשׁוּ, אוֹ אִיף
תַּתְּנֶהֱגָה הַנָּשִׁים בְּעַנְיֵינָהֶן וְכוּ', כִּי אֵין זֶה עֲנִינּוֹ כָּלֵל, הַעֲקָר שְׂיִרְאָה
כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלֹּא תֵצֵא הַתְּנַהֲגוּתוֹ מִגְּדְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּמִגְּדְרֵי
הַהֲלָכָה, אָבֵל יוֹתֵר מִזֶּה לֹא אֶכְפַּת לוֹ כָּלֵל אִיף שְׂמִתְנַהֲגִים, וְלֹא
הַקִּים עִיר עַל שֵׁם רַבְּנוּ ז"ל כְּדִי לְמֹשֵׁל אוֹ לְהִשְׁתַּלֵּט עַל אֲנָשִׁים,
רַק כְּדִי שְׂיִהְיֶה מְקוּם מְסִים, שְׂמִשֵּׁם יֵצֵא אוֹר רַבְּנוּ ז"ל לְכָל הָעוֹלָם
כְּלוּ.

(וְהַזְכִּיר מוֹהֲרָא"ש נ"י שֵׁם מְפָרְסֵם אֶחָד, שְׂגַם-כֵּן רָצָה לְבָנוֹת
לְעֶצְמוֹ עִיר עַל שֵׁם הַחֲסִידוֹת שְׂלוֹ, וְזֶה כֶּבֶד יוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים שָׁנָה
שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ בְּעַנְיֵנוּ כָּלֵל, כִּי עָשָׂה תִּקְנּוֹת חֲזָקוֹת לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד, אִיף יִתְלַבֵּשׁ וְאִיף יִנְהִיג עַנְיֵנוּ בֵּיתוֹ וְכוּ', כֶּאֱלוֹ הוּא הַמוֹשֵׁל
וְהַמְנַהֵג הַיְחִידִי בְּעִיר, וְלִכֵּן מַעוֹט הֵם הָאֲנָשִׁים הַרוֹצִים לְהַכְנִיעַ
עֶצְמָם תַּחְתָּיו, וְעַד הַיּוֹם אֵין לוֹ הִצְלָחָה בְּעַנְיֵנוּ); אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזֹכָה
לְהַכְנִים בְּעֶצְמוֹ לְמוֹדֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת בְּלִי
שׁוּם פְּרוּשִׁים וּפְשָׁטִים כָּלֵל, כִּי אֲזִי יִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים בְּנַעֲיֵמוֹת בְּזֶה
וּבְכָא לְנַצַּח.

פִּשְׁטוֹת

מוהרא"ש נ"י אמר, שְׁעַקֵּר מַעֲלַת הַצַּדִּיק וְחַשִּׁיבוֹתוֹ נִמְדַּדְתָּ כְּפִי הַפִּשְׁטוֹת שְׁלוֹ, וְכִפִּי שֵׁיכוֹל לְהִלְבִּישׁ אֶת כָּל עֲבוֹדוֹתָיו וְהַשְׁגוֹתָיו בְּעֲבוֹדוֹת פִּשְׁטוֹת מְאֹד, עַד שֶׁלֹּא יִפִּירוּ עָלָיו שׁוֹם דְּבָר מִבְּחוּץ, וְהַזְכִּיר אֶת דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּשׁוּבָה, סִימָן ע"ז): כִּשְׂאִין הָאָדָם רוּצָה בְּפִרְסוּמוֹ, זֶהוּ סִימָן שֶׁלְבוֹ שֶׁלֹּם עִם הַשֵּׁם אֱלֹקָיו, עֵינֵי שָׁם; וְעַקֵּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק יְכוּלִים לְהַפִּיר דִּיקָא בְּעַת שְׁעוֹסֵק בְּעֲבוֹדוֹתָיו הַפִּשְׁטוֹת, כְּגוֹן בְּאַכִּילָתוֹ וּבִשְׁנֵיתוֹ וְכוּ', וְלִכֵּן מְצִינוּ בַּגְּמָרָא, שֶׁהָיוּ תַלְמִידִים עוֹקְבִים אַחַר רַבּוֹתֵיהֶם בְּשַׁעַת עֶסְקָם בְּעֲבוֹדָתָם הַפִּשְׁטוֹת, וְכִמוֹ שֶׁמְסַפֵּר בַּגְּמָרָא, שֶׁתַּלְמִיד אֶחָד הִחְבִּיא אֶת עֲצָמוֹ בְּבֵית הַכֹּסֵא וְאֶחָד תַּחַת מִטַּת רַבּוֹ וְכוּ', כִּי דִיקָא עַל-יַדֵּי שְׂרוּאִים אֶת הָרַב עוֹסֵק בְּעֲבוֹדוֹתָיו הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן עוֹשֶׂה אֶת כָּלן בְּדַבְּקוֹת אֱמֵתִית לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל-יַדֵּי-זֶה נִשְׁפָּעִים עַל הָאָדָם מַחִין קְדוּשִׁים וְהַתְּעוּרוֹרוֹת דִּקְדוּשָׁה לְדַבֵּק גַּם-כֵּן אֶת כָּל דְּרָכָיו בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ נִקְרָא שְׁמוֹשׁ תַּלְמִידֵי חֻכְמִים בְּאַמֶּת.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׁזוּהֵי הַסִּבָּה שֶׁרַב הַתַּלְמִידִים וְהַחֲסִידִים שֶׁל הַמְּפָרְסָמִים הַגְּדוֹלִים אֵינָם זוֹכִים לְקַבֵּל מֵרַבָּם בְּשִׁלְמוֹת, מַחֲמַת שְׂאִין רוּאִים אוֹתָם רַק לְעֵתִים מְזַמְנוֹת, כְּמוֹ בְּעַת הַתְּפִלָּה וּבְשַׁעַת הַנְּהַלְתַּ שְׁלִחְנָם בְּרַבִּים, וְאִזּוּ הֵם נִדְמִים לָהֶם כְּמִלְאָךְ ה' צְבָאוֹת, כִּי מִתְּפִלָּלִים בְּהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוּלָּה, וְאֵינָם אוֹכְלִים רַק מְעַט מְאֹד וּבְדַבְּקוֹת, וְזֶה מְכַנֵּס חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת בְּאָדָם, כִּי הוּא אוֹמֵר לְעַצְמוֹ, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לוֹ לִילֵךְ בְּדַרְכֵי רַבּוֹ, כִּי הֲלֹא הוּא מְכָרַח לְעַסֵּק בְּעֶסְקִים גְּשָׁמִיִּים וְלִהְנַהִיג בֵּית עִם אִשָּׁה וּבָנִים, וְאֵיךְ אֶפְשֶׁר לְדַמּוֹת אֶת עַצְמוֹ לְרַבּוֹ?! אֲבָל בֵּינֵתִים הוּא שׁוֹכַח, שְׁגָם לְרַבִּי יֵשׁ אִשָּׁה וּבָנִים, וְגַם הוּא צָרִיף לְגַמֵּר אֶת כָּל עֶסְקָיו הַגְּשָׁמִיִּים כְּמוֹ כָּל אָדָם, אֲבָל מַחֲמַת שְׁבִנֵי-אָדָם אֵינָם רוּאִים אוֹתוֹ בְּזַמְנֵים הָאֵלּוּ, לְכֵן הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהוּא פְּרוֹשׁ וּמְבַדֵּל מִהָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי, וּבְאַמֶּת זוּהֵי מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים, שְׁעוֹשִׂים אֶת כָּל עֶסְקֵיהֶם בְּדַבְּקוֹת עֲצוּמָה, וְאִם הָיוּ הַתַּלְמִידִים

מסתכלים בעין אמת על העבודות הפשוטות של הצדיקים, היו לומדים מהם הרבה מאד, איך שגם הם יכולים להתנהג כן, ומחמת שהם אינם מסתכלים בזה, על-ידי-זה הם נשפרים לגמרי, ונדמה להם פאלו עבודת השם יתברך שיכת רק ליחידי סגלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלכן מי שרוצה לשמש תלמידי חכמים באמת, וללמד את דרכיהם בקדש, עליו להסתכל היטב היטב על דרכי הצדיק הפשוטות, ואיך שהוא מנהיג את חיי היום יום שלו בפשיטות ובתמימות גמורה, ואם יסתכל בזה בעין אמת, אזי יראה דבקות גדולה ועצומה מאד, ואיך שהצדיק מקיים "בכל דרכיך דעהו", שהוא עובד את השם יתברך בכל עניניו ברוחניות ובגשמיות, ומזה יקח האדם מוסר לעצמו, שגם הוא יכול לחקות את רבו, ולדבק את עצמו אל השם יתברך גם מתוך כל עסקיו, עד שיזכה להכניס אלקותו יתברך במחו, שלא יסיח דעתו ממנו יתברך כלל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אמר לו אחד מאנשי שלומנו, שעקר התקרבותו לדרכי רבנו ז"ל היתה, על-ידי שפעם הלך להתבודד בשדה עם עוד אחד מאנשי שלומנו בשם רבי חיים ברוך ז"ל, ובהגיעם למקום קצת רחוק מן העיר, ראה איך שרבי חיים ברוך הפיל עצמו על הארץ, והתחיל לקרא לעצמו בקול גדול: "חיים ברוך כבוד מת", "חיים ברוך כבוד מת", (חיים ברוך איז שוין געשטארבן), וכך האריך להתבודד עמו יתברך בתמימות ובפשיטות ובבכיות גדולות ועצומות, וקיים בשלמות את דברי חכמינו הקדושים שאמרו: "יזכיר לו יום המיתה", כי דבר הרבה לעצמו על יום המיתה ותכליתו הנצחית, כשגמרו להתבודד חזרו לתוך העיר, וראה האיש מאנשי שלומינו הנ"ל, שרבי חיים ברוך חזר לביתו, ואמר "שלו" לאשתו ולבני ביתו, בנעימות ובסבר פנים יפות, וכבר התחיל לעזר לאשתו בצרכי הבית, ואחרי זמן קצר כבר השקה בחוץ את הגן עם האילנות שגדלו סביב ביתו, ועמד האיש מאנשי שלומנו הנ"ל כמרעיד ומשתומם

על המראה הזה, איך שהאיש הזה לפני כמה דקות התבודד עמו
 יתברך בבוטול הישנות ממש, והזכיר לעצמו יום המיתה, עד שהוא
 חשב שהאדם הזה הולך עכשו למות... כי שכב בפשוט ידים
 ורגלים, ועכשו בן־רגע הוא כבר עוסק בעסקיו הגשמיים כאחד
 האדם, וזה עשה עליו רשם עצום מאד, עד שגמר בדעתו שהוא
 מכרח להתקרב אל דרכי רבנו ז"ל, ולהנות מאורו הגדול.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שספור זה הוא דגמא חיה, איך צריכים
 להיות החיים של המקרב לדרכי רבנו ז"ל באמת, כי עקר שלמות
 האדם הוא להיות למעלה ולמטה למטה ולמעלה, הינו שבן־
 רגע הוא יכול להוריד עצמו מרום גבהי מרומים, ולהיות מערב
 יחד למטה עם הבריות, וכן להפוך כשרק לפני רגע היה עוסק
 עם בני־האדם ובצרכיו הגשמיים, ובן־רגע הוא יכול כבר להיות
 דבוק בהשגותיו הגבוהות, וכשיש לאדם הבקיאות הזו, הוא נקרא
 בשם צדיק באמת, כי הוא אוחד במדרגת "כי כל בשמים
 ובארץ", ותרגומו: דאחיד בשמיא וארעא, הינו שיכול לקשר
 ביחד שמים וארץ (עין לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ס"ח); אשרי מי
 שזוכה להתקרב אל צדיקים כאלו, ולהתבונן היטב על דרכם, בין
 כשהם למעלה ובין כשהם למטה, כי אזי יאיר על נפשו מאורם
 הגדול, ויזכה ללכת בדרכם באמת.

פריצות

מוהרא"ש נ"י אמר, שאחד מהנסיגות הקשים ביותר לעם
 ישראל הוא, שנתנו כח לסמ"ך־מ"ם, שיעשה פרצות בנשמות
 ישראל, על־ידי הפריצות והשחץ ברחובות, עד שכמעט אי
 אפשר לעבר ברחוב בלי הסתכלות רעה, רחמנא לצלן, כי

אַרִיף אַנפֿין דִקְלָפָה הַתַּפְּשֻׁטָה מְאֹד בְּעוֹלָם כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבְּנֵי ו'ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רמ"ב), עַד שֶׁכֵּל הֶרְחוּבוֹת מְלֵאִים שַׁחַץ וְתַמּוּנוֹת תּוֹעֵבָה, וְהַנְּשִׂים הוֹלְכוֹת חֲשׂוּפוֹת לְגַמְרֵי וְכוּ' מְלֵאוֹת פְּרִיצוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשְׁלוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמָה שֶׁנִּכְשְׁלוֹת, וְהַפְּרִיצוֹת עוֹשֶׂה פְּרִצוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וַיַּעַן שֶׁשְׂפִיבֹא מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, אִזּוֹ יִתְגַּלֶּה אַרִיף אַנפֿין דִקְדוּשָׁה, שֶׁבְּכָל צַד שֶׁהָאָדָם רַק יִסְתַּכֵּב, יֵרָאֶה רַק אֵת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, לְזֹאת קֹדֶם הַתְּגַלוֹת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, יִהְיֶה הַהֶכְרַח לְעִבֹר אֵת הַנְּסִיוֹן הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר שֶׁל אַרִיף אַנפֿין דִקְלָפָה, אֲשֶׁר הַפְּרִיצוֹת תַּעֲשֶׂה פְּרִצוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל הַרְּבֵה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַדְּשַׁת הָעֵינַיִם וְלְקַדְּשַׁת הַמֶּחֶ, וְשֵׁלָא תַזִּיק לָנוּ הַפְּרִיצוֹת שֶׁמִּסְתַּכֵּב בְּרַחוּבוֹת.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְּצֵל מִכָּל מִינֵי הַסְּתַכְּלוֹת רְעוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, לְהִיּוֹת רַגִּיל לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ שְׂיַחֲסוּ וִירַחֵם עָלָיו, וַיִּמְשִׁיךְ עָלָיו אֵת אֹר אַרִיף אַנפֿין דִקְדוּשָׁה, בְּאִפְּן שֶׁיִּזְכֶּה לְרֵאוֹת רַק אֵת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי כָּל מַה שֶׁאָדָם מִכְּנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׂזֶה אַרִיף אַנפֿין דִקְדוּשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מֵאַרִיף אַנפֿין דִקְלָפָה, וְזוֹכֶה לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מִכָּל מִינֵי הַסְּתַכְּלוֹת אֲסוּרוֹת.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּלִי גְלוּי רַבְּנֵי ו'ל שֶׁהוּא אוֹרֶיְתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה אַרִיף אַנפֿין דִקְדוּשָׁה, אֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן לְהַנְּצֵל מֵאַרִיף אַנפֿין דִקְלָפָה, וְזֶה בְּרוּר, כִּי רַבְּנֵי ו'ל מְגַלֶּה אֵת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּגְלוּי נוֹרָא וְנִפְלְאָ כְּזֶה, עַד שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מִכְּנִיס בְּעַצְמוֹ אֵת הַלְמוּדִים שֶׁל רַבְּנֵי ו'ל, וּבִפְרָט שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, אֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן לְעִבֹר אֵת הֶרְחוּבוֹת מְרַב זְהַמַּת הַפְּרִיצוֹת, וּבִפְרָט בְּחֻדְשֵׁי הַקִּיץ, שְׂאִזּוֹ הַסְּמִיךְ-מ"ם הוּא בְּעַצְמוֹ בְּרַחוּבוֹת, וּמְכַשִּׁיל אֵת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּהַסְּתַכְּלוֹת רְעוֹת, אִף כְּשֶׁאָדָם מִכְּנִיס בְּעַצְמוֹ אֵת הַלְמוּדִים שֶׁל רַבְּנֵי ו'ל, וַיּוֹדַע שֶׁהִפְלֵל לְכָל אֲלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וּמִכְּנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,

על-ידי-זה הוא זוכה להנצל מכל מיני ראיות אסורות, כי מרגיל את עצמו להסתכל בכל דבר רק על החיות אלקות שבדבר, ועל-ידי-זה יהיה נצול מכל מיני פריצות שעושים פריצות בנשמות ישראל; אשרי מי שמתבודד בכל יום אליו יתברך, וממשיך על עצמו אמתת מציאותו יתברך, שזה אריך אנפין דקדושה, ועל-ידי-זה ינצל מאריך אנפין דקלפה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, ספר לו, שפעם נתקרב אחד אל אנשי שלומנו, והיה תמיד יושב בציון רבנו ז"ל, והיה בוכה בככיות עצומות וצועק: "רבנו של עולם, אם לא אפסיק להסתכל על הפרוצות, יותר טוב לי למות כאן, כאן... (כך צעק), כי היה מנח בשאל תחתיות ומתחתיו באריך אנפין דקלפה, והיתה דרכו להסתכל על פריצות וכו', וכו', ונתעורר כל-כך בתשובה, עד שבא אל ציון רבנו ז"ל, ובכה שם הרבה מאד: "אם אין אני יכול להפסיק מלהסתכל על פרוצות" וכו' וכו' "קחני כאן, כאן, כאן", והאריך בתפלה זו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת צריך האדם להרגיל את עצמו כל-כך לדבר עמו יתברך, עד שאפלו כשהולך ברחוב, ידבר אז עמו יתברך, ויקשר אז את מחשבתו ועיניו אל לבו, ולא יסית דעת ממנו יתברך, ועל-ידי-זה ינצל מכל מיני הסתכליות רעות, כי אחרת אי אפשר בשום פנים ואפן, ומי שאומר אחרת הרי הוא שקרן... כי אי אפשר להנצל מהסתכליות רעות וכו' ומפריצות שעושים פריצות בנשמות ישראל וכו', כי אם על-ידי תקף האמונה הפשוטה בו יתברך, לידע ולהודע, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ולהכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך. וסיים מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה רוצה רבנו ז"ל לחקק בין אנשי שלומנו, שיהיו חזקים בעבודה הקדושה הזו של הסתכלות על השכל שיש בכל דבר, שהוא אריך אנפין דקדושה, באפן שיזכו להנצל מאריך אנפין דקלפה; אשרי מי שזוכה להגיע אל זה!

צדיק

מוהרא"ש נ"י אָמר: הצדיקים הם נעלמים ונסתרים מעיני העולם, אף מחמת שהם כפסא לאלקותו יתברך, וצריכים לגלות אותו יתברך לבני-אדם, הם צריכים לרדת לבני-האדם, לכל משגע ומטרף ושבור וכו' וכו', אכל באמת אין להם שום שיכות עמהם כלל, ולמרות שנדמה, כאלו יש להם איזו שיכות עם בני-אדם, כי מדברים ביחד והצדיק מחזק אותם וכו', אכל באמת אין להם שום שיכות עמהם, כי הצדיק נעלם ונסתר, ואי אפשר לתפס אותו כלל וכלל, והבן.

ואמר מוהרא"ש נ"י: השיכות שיש לצדיק עם כל האנשים שבאים אליו, היא כמו שיש לגרגיר של שעועית וכו' לקיר... הינו אם יקחו גרגיר, וינסו לשים אותו באפן שיעמד על הקיר, בודאי יפל, וכמו-כן יש שיכות לאנשים וכו' אל הצדיק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בני-אדם אין להם השגה בעצם הצדיק, רק יש להם השגה במישהו שאוכל קוגל, או שר יפה, או לבוש יפה וכו', אכל בעצם הצדיק וברוחניותו ובדבקותו בו יתברך, אין להם שום השגה כלל וכלל, ולכן נקרא הצדיק "כפסא" — לשון אתכסיא (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ג), כי הוא מכסה מבני-אדם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: חכם הוא רק מי שבטל ומבטל אליו יתברך, אף בני-אדם אין להם בחכם כזה השגה כלל, כי באמת החכם הוא שכל הכולל של כלם, ובדקות כלם בטלים ומבטלים אליו, והוא כמשל כוס מים ששופכים אל תוך הים, שבודאי בטלה אל הים הגדול וכו', ואין אפשרות לחפש את המים ששפכו אל תוך הים וכו', כמו-כן הוא שכל פרטי של האדם לגבי שכל הצדיק שהוא שכל הכולל, כי הצדיק השיג אלקותו יתברך בגלוי נורא ונפלא כזה, עד שהשכל הפרטי של האדם בטל

ומבטל אליו לגמרי לגמרי, פי לגבי הצדיק אינו יודע פלום, והבן.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבי נחמן מהורודענקא, זכותו יגן עלינו, סבו של רבנו ז"ל, רצה לנסע לארץ ישראל בחיי רבו הפעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אף הפעל-שם-טוב הקדוש לא הסכים, ואמר לו ללכת קדם למקוה, וכשחזר, שאלו, מה ראה בטבילה הראשונה, ואמר לו: את ארץ ישראל, ובטבילה השנייה: את ירושלים, ובשלישית: את הר הבית, וברביעית: את קדש הקדשים, אף את הארון לא ראיתי, ואמר לו הפעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: הארון נמצא במעוזבוז, ורמו לו, שאין רצונו שיסע עכשו לארץ ישראל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מהספור הזה רואים, שהצדיקים ותלמידי החכמים האמתיים הם יותר גדולים מכהן גדול, שנכנס לפני ולפנים רק ביום הכפורים וכו', פי הארון נמצא אצלם כל השנה כלה, נמצא, שהם נמצאים בתוך קדש הקדשים תמיד; אשריהם ואשרי הדבק בהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הצדיקים, שזוכים להיות דבוקים באמת בו יתברך, אין לאף אחד השגה בהם כלל וכלל, פי זוכים למדרגות והשגות כאלו, שאי אפשר להסביר לבני-אדם כלל וכלל, פי אינם יודעים מה זה בכלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הגוף הוא כפסא לנפש, והנפש היא כפסא לרוח, והרוח לנשמה, והנשמה לחיה, והחיה ליחידה וכו', אשר אלו מדרגות נוראות ונשגבות, אשרי מי שזוכה לזה, והלואי שאנחנו נזכה לנפש דנפש, שגם זוהי מדרגה גבוהה ונפלאה מאד, פי צריך לזכור עצמו לזכות לזה, פי בני-אדם כל-כף רחוקים משרשם, ואין להם שום השגה בדברים אלו, והלואי שיזכו לאיזה נצוץ אחד של הנפש, וכל שפן אם אדם חטא, הרי הוא רחוק מזה

מאד וכו', אף בכל אפן איזה נצוץ יש בו, מפיון שאם לא כן לא הייתה בו שום חיות, וממילא איך תהיה לאדם השגה בצדיקים אמתיים, שזוכים לכל אלו המדרגות וההשגות הנפלאות והנוראות, שאי אפשר אפלו להסביר לכן אדם?!

ואמר מוהרא"ש נ"י: הגוף הוא לבוש הנפש, ואינו דבר בפני עצמו, והגוף בעצמו עושה רק מה שהנפש עושה, נמצא, שאם רואים אדם הולך וכו', סימן שנפשו הולכת בו, ולכן אם אדם בא ושואל וחוקר — איפה הקדוש-ברוך-הוא, צריכים לומר לו, לך ארבע אמות, והרי מי הולך בך? הרי הקדוש-ברוך-הוא בעצמו הולך בך, אשר זהו עקר הגלוי של הצדיקים האמתיים, שמגלים רק את אלקותו יתברך מכל דבר ודבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עקר ההתקרבות לצדיק היא לקחת את אור הצדיק וללכת עמו, הינו שיצית את הצדיק וילך בדרךכו, וידבק עצמו אליו יתברך, וזה עקר השלמות, ולא, חס ושלום, ללכת ולהתגרות באנשים, ולומר להם: אני יודע מרבי כזה, רבי גדול כזה, רבי נפלא כזה, ואתם לא וכו', (ועין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קע"א).

ואמר מוהרא"ש נ"י: את הצדיק בעצמו יכולים להסתיר, אבל לא את הדעת שלו, כי מי שירצה באמת לקרב את עצמו אל הצדיק, יכול להתקרב, כי על-ידי שסתכל בספרי הצדיק בעין אמת, ידע ויבין מי הוא הצדיק, ולמה יכול לזכות על ידו; אשרי הזוכה להתקרב לצדיקים אמתיים!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקר התקרבות אל הצדיק ולזכות לתפס משהו ממנו, הוא על-ידי ספריו הקדושים, אשר שם גנוזים פניו, שכלו וחקמתו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קצ"ב), ולכן מי שרוצה להשיג את אור הצדיק, הוא רק על-ידי שיתמיד בלמוד ספרו הקדוש שחבר, ואת זה לא יכולים

לקחת ממנו, הינו על הצדיק יכולים לדבר כל דבר אסור וכו',
אך פשרוים את האלקות וההשגות שהשיג וכו', אז ההכרח
להתבטל אליו, אם מסתכלים בעין האמת; אשרי מי שמתמיד
בספרי הצדיקים.

צמצום

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מענין התפשטות הגשמיות, והזכיר
מה שמוכא בשלחן ערוך, שהחסידים הראשונים היו מגיעים
להתפשטות הגשמיות בתפלתם, הינו התגברות הכח השכלי, עד
שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה מרב הדבקות שדבקו בו
יתברך, הינו שהצדיקים זכו לדבק עצמם כל-כף בו יתברך, עד
שזכו להתפשטות הגשמיות, הינו פי פשוטים להכלל לגמרי בו
יתברך, אין כפר שום הסתכלות בזה העולם, ומפשטים מגשמיות
העולם הזה לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שרוצה להכלל בו יתברך לגמרי,
צריך לבטל את כל גשמות שלו, הינו שלא ירצה שום רצון אחר
מבלעדי רצונו יתברך, שזהו בטול ה"יש", וזוהי מדרגת הצדיקים,
שהם כל-כף בטלים באין סוף ברוך הוא, עד שאין להם שום רצון
אחר מבלעדי רצונו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הצדיקים האמתיים שזוכים להכלל בו
יתברך לגמרי, עם כל זאת פשהם עדין חיים, כל זה הוא בבחינת
רצוא ושוב, הינו פי הם דבוקים בו יתברך, ולאחר מכן יורדים משם,
פי יש להם כל מיני דברים בזה העולם, הינו אשה וילדים וכו',
ואחר-כך חוזרים ומדבקים את עצמם בו יתברך וכו', וכשיוצאים
מזה העולם, זוכים להכלל בו יתברך לגמרי לגמרי, אשרי להם

ואשרי חלקם!

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שאין זו שלמות, שאדם יבטל את עצמו לגמרי בו יתברך ויכלל בו יתברך, עד שיצא מזה העולם, רק שצריך לחכות עד שיבוא הקדוש ברוך הוא בעצמו ויקח את נשמתו, וכל עוד הוא נמצא בזה העולם, צריך לדבק את עצמו בו יתברך בבחינת רצוא ושוב, והבן.

וספר מוהרא"ש נ"י על הצדיק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב, זכותו יגן עלינו, שבשנתו האחרונה היו צריכים לשמר עליו בשבת במנחה, פי היה מתלהב מאד מאד, והיה הולך אנה ואנה בחדרו, והיה אומר: בהאי רצוא אסתלק משה (המוכא בזהר הקדוש), והיו צריכים לשמר עליו שלא יתבטל לגמרי מרב דבקות וימות, ובשבת האחרונה של ימי חייו, בתו שמרה עליו, אף יצאה לרגע אחד מן החדר, והוא התלהב כנ"ל וכו', ומיד נפל ונסתלק, פי הצדיקים האלו זכו לדבקות כל-כף בו יתברך, עד ששום דבר לא היה יכול לעצר אותם כלל, אף באמת עקר השלמות היא — שיזכה לדבקות כזו בו יתברך, ועם כל זאת יוכל גם לצמצם את עצמו, באפן שתשאר בו חיות, עד שיבוא הקדוש ברוך הוא בעצמו, ויקח ממנו את חיותו כנ"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבודאי הצדיקים הגדולים, יש להם כסופים נפלאים להפשיט את גופם, ולהכלל לגמרי בו יתברך, פי זכו ועבדו על עצמם, באפן שאין להם שום רצונות וכסופים אחרים בזה העולם, רק משתוקקים כל ימיהם: "מי יתן שפכר ויכלו לחזר ולהכלל לגמרי בו יתברך", וכמו שאמר רבנו ז"ל לפני הסתלקותו, שהוא כבר מאד מאד כוסף להוריד את הכתנת שעל נשמתו, הינו את הגוף, פי לא היה יכול לעמד על מדרגה אחת וכו', אף עם כל זאת עקר השלמות היא —

שְׂיִנְכְלוּ לְחִכּוֹת וּלְצַמְצָם אֶת עֲצָמָם, וַיַּחֲכוּ עַד שְׂיָבֹאוּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא בְּעֲצָמוֹ, וַיִּקַּח אֶת נִשְׁמָתָם, שְׂאֵז יִזְכוּ לְהַפְלִיל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
כִּי הַצְדִּיקִים זֹכִים לְצַמְצוּם בְּשִׁלְמוֹת, וַיִּוְדָעִים אִיךָ לְהַחֲזִיק אֶת
נִשְׁמָתָם בְּגוֹפָם כִּנ"ל.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י: אֲנַחְנוּ הֲרֵי רַחוּקִים לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי מִמְדַּרְגּוֹת
נוֹרְאוֹת וּנְפִלְאוֹת כְּאֵלוֹ — לְזִכּוֹת וּלְהַפְלִיל בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהִלְוִאי שְׁנִזְכָּה
עַל-כָּל-פְּנִיָּם לְהַחֲזִיק אֶת עֲצָמָיו בְּצַדִּיקִים נוֹרְאִים כְּאֵלוֹ, שְׂאֵלָה הֵם
כָּל כְּסוּפֵיהֶם וּרְצוֹנוֹתֵיהֶם.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, שְׂצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ הַרְבֵּה מְאֹד,
לְזִכּוֹת לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים כְּאֵלוֹ, כִּי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, הִפְעַל-דְּבָר
מִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי צְבוּעִים וְשִׁקְרָנִים, שְׂאִינָם יוֹדְעִים בֵּין
יְמִינָם לְשִׂמְאֵלָם שׁוֹם דְּבָר, וְכָל שִׁפְן שְׂאִינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה בְּעִנְיָנִים
רוֹחֲנִיִּים, וּבְפֶרֶט לֹא מֵהַשְׁתַּוְּקוּת וּמְכַסּוּפִים כְּאֵלוֹ, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ הַרְבֵּה מְאֹד, לְזִכּוֹת לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּים, שְׂזֹכִים
לְהַפְלִיל בְּאֵמֶת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי אֶפְלוּ אִם הָאָדָם פָּגוּם מְאֹד, בְּכָל אִפְן
אִם יִזְכָּה לְהִתְקַרֵּב וּלְהַחֲזִיק עֲצָמוֹ בְּצַדִּיק אֲמִתִּי, שְׂדְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
סוּף כָּל סוּף גַּם עָלָיו תִּמְשָׁךְ אִיזוֹ הָאָרֶז וְנִצּוּץ מֵהַשְׁגוֹת אֵלוֹ,
וַיִּזְכָּה גַּם הוּא לְהַפְלִיל כִּפִּי בְּחִינַתוֹ בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י: הַצְדִּיקִים מְצוּיִם מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ לְצַמְצָם
אֶת עֲצָמָם בְּאִפְן שְׂלֹא יִתְבַּטְּלוּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׂצָרִיכִים לְבֹא
מִלְמַעְלָה, הֵינּוּ מֵהַדְּבָקוֹת שְׂלָהֶם בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלְהוֹרִיד אֶת עֲצָמָם אֶל
עַם יִשְׂרָאֵל, וְלַעוֹרְרָם בְּתִשׁוּבָה.

וְאָמַר מוֹהְרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר עָקַר הַהִתְחַזְקוֹת שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם הִיא רַק, שְׂיִדְבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, הֵינּוּ כִּי עַל-יְדֵי שְׂמִדְבֵּק
אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵמֶת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְזֹכָה לְהַפְלִיל בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִזִּי אֵין
לוֹ שׁוֹם רְצוֹן אַחֵר רַק רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּכְשִׁחֲזוֹר מִבְּחִינַת הַדְּבָקוֹת
לְבְּחִינַת שׁוֹב, זֹכָה לְהִכִּין, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂעוֹבֵר עָלָיו מֵהַ שְׂעוֹבֵר

וכו', בכל אפן הכל לטובה, וזו המעלה של מי שזוכה להיות מקרב אל הצדיקים האמתיים, הזוכים להכלל בו יתברך, כי האדם בעצמו קשה לו מאד להבין שהכל לטובה, כי בכל אפן יש לו חובות וצרות ובעיות ויסורים וכו', ואיך אפשר לומר שהכל לטובה, אף על-ידי שבא אל הצדיק, והצדיק מאיר עליו את אורו יתברך, שגם הוא יזכה להכלל בו יתברך, על-ידי-זה זוכה להבין, שאין שום חלוק בין הני"ה לאלקים, בין מדת הדין למדת הרחמים, והכל לטובתו; אשרי לו ואשרי חלקו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה עקר שלמות הצדיקים האמתיים, שיכולים לצמצם עצמם, ואף שבוצרים מאד מאד אחריו יתברך, עם כל זאת הם מצמצמים עצמם אל המון עם, ומקרבים גם אותם אליו יתברך, ואף שלפי ערך קדשתם אין להם שיכות עם המון עם, אשר הוא מלא זהמה ונאוף וכו', ומלכלך במעשיו וכו', עם כל זאת הם מצמצמים את אורם הגדול, ומתלבשים עצמם בכל מיני לבושים גם לאלו הירודים והפגומים, לקרבם אליו יתברך; אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיקים קדושים כאלו, שאז יאיר גם עליו מהאור הצח הנפלא הזה.

ציון

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר מי שזוכה להיות בציון רבנו ז"ל, עליו לשמח כל ימי חייו, כי רבנו ז"ל הבטיחנו בהבטחה עם שני עדים כשרים, אשר מי שיבוא אל ציונו הקדוש, ויאמר שם העשרה מזמורי תהלים, שהם תקון לפגם הברית, אפלו אם עצמו וגבהו פשעיו, יעשה מה שיעשה ויניח את עצמו לארכו ולרחבו, ויוציאו מהשאול תחתיות, ולכן מי שזכה להוציא מהנח

אֶל הַפֶּעַל, וְהִגִּיעַ אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, רְאוּי לוֹ לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁמַּע דְּבוּרִים כְּאֵלוֹ מִיּוֹם בְּרָא אֱלֹקִים אָדָם עַל הָאָדָמָה, שֶׁאֶחָד יִבְטִיחַ הַבְּטָחָה כָּל-כָּף חֻזְקָה עִם שְׁנֵי עֲדִים כְּשֵׁרִים, אֲשֶׁר הָעֲדִים בְּעֲצָמָם הָיוּ אֲנָשִׁים צְדִיקִים קְדוּשִׁים מְאֹד, כִּידוּעַ מַעְלָתוֹ הַנִּשְׁגָּבָה שֶׁל הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֶהֱרֹן מִבְּרֶסֶלַב ז"ל, שֶׁרַבְּנוּ ז"ל הִפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמַעְלָתוֹ, וְכֵן בְּמַעְלַת תַּלְמִידוֹ הָרַב הַחֲסִיד הַנִּפְלֵא רַבִּי נִפְתָּלִי מְנוּעַמִירוֹב ז"ל, שֶׁרַבְּנוּ ז"ל חִבְּבוּ וְקָרְבוּ בְּיוֹתֵר, וְהֵם שְׁנֵיהֶם הָיוּ הָעֲדִים, שֶׁרַבְּנוּ ז"ל לְקַחֵם שְׂעִידוֹ, אֲשֶׁר מִי שֶׁיִּזְכֶּה לֹמַר הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרֵי תְהִלִּים שֶׁנִּקְרְאוּ "תַּקּוּן הַכֹּלְלִי" עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ, אֲזַי יוֹצִיאוּ מִהַשְּׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת.

וּמוֹהֲרָא"ש נ"י מְעוֹרֵר תְּמִיד אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שְׂיִסְעוּ אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, וְאָמַר, שֶׁעַקֵּר הַתַּקּוּן מִקְבָּלִים רַק בְּאוֹמֵן, אֲצֵל רַבְּנוּ ז"ל עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ, וְשֵׁם צְרִיכִים לְהַתְּנוּדוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה, וְקָשֶׁר זֹאת מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶל מֵה שֶׁמּוֹבָא (בְּלִקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק א', סִימָן ד') בְּעֵינֵי וְדוּי דְּבָרִים לְפָנָי תַּלְמִיד חָכֵם, אֲשֶׁר הָעֵקֶר הוּא לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, וְשֵׁם לְהַתְּנוּדוֹת לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי דִיקָא בְּצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, יֵשׁ אֲוִיר הַנַּח וְהַזָּף, וְשֵׁם עוֹלָם הַיְהוּדִיִּים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵאִים כָּל הַצְּרוּפִים הָרַעִים מִעֲצָמוֹתָיו, וּבְיוֹתֵר מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁנִּזְכָּה לְנִסֵּעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל בְּאוֹמֵן, וְאָמַר, אֲשֶׁר לְהִיּוֹת אֲצֵל רַבְּנוּ ז"ל בְּאוֹמֵן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵין לְמַעְלָה מְזָה, וְצְרִיכִים לְהַשְׁתַּוְּקֵק לְדַבֵּר זֶה כָּל הַשָּׁנָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכָּה לְהִיּוֹת אֲצֵל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵן, וְאִם אֵי אֶפְשָׁר מְאִיזוּ סָבָה שֶׁהִיא עַל-כָּל-פָּנִים שֶׁיִּשְׁתַּדַּל לְנִסֵּעַ בְּאִמְצַע הַשָּׁנָה לְצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל.

וְכַמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בָּאוּ וְאָמְרוּ לְמוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר יֵשׁ שָׁם בֵּין אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה גַּם אֲנָשִׁים שְׂשׁוֹנָאִים אֲתַכֵּם מְאֹד וְכוּ', וּמְדַבְּרִים עֲלֵיכֶם כָּל דְּבָר אֶסוּר וְכוּ', וְעָנָה וְאָמַר בְּזוֹ הַלְּשׁוֹן: וְאִם הָאֵט דָּאֵס צוּ

אייך איהר טוט ענקער'ס און זייט מקבל דעם רבינ'ס תקון (כ). וייעץ להרבה מתלמידיו כשיבואו לציון רבנו ז"ל, שלכל ידברו עם אף אחד, רק יעשו את שלהם — להתבודד אז הרבה עמו יתברך, וללמד את ספרו של רבנו ז"ל, אשר שם הוא המקום המסגל מאד לזה, ולא יסתכלו כלל על אלו המדברים (עין ספורי-מעשיות, מעשה ג'), אשר אלה המדברים הם השדים, עין שם; ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר גם בבית-המקדש היו פוחזים וריקים וליצנים גדולים וכו' וכו', שדברו זה על זה וזה על זה וכו' וכו', האם בשבילם נמנעו מלעלות לרגל לבית-המקדש? ! כמו-כן אצל ציון רבנו ז"ל, בודאי רבם ככלם הם אנשים פשרים מאד, והם באים עם פסופים גדולים אל ציון רבנו ז"ל — רק לקבל את תקוניו, אבל אם נמצאים ביניהם כמה לצים ופוחזים, העושים מחלקת ומריבות, בשבילם נמנע מלנסע אל ציון רבנו ז"ל? !

וסים מוהרא"ש נ"י: העקר לא להתבלבל מהם כלל, אלא כל אחד יסע רק בשביל נקדה אחת, והיא — לקבל את התקון מרבנו ז"ל, שרבנו ז"ל הבטיחנו, שמי שיבוא לציונו הקדוש, הוא יעסק בתקונו; ועל-פן אשרי מי שזוכה להוציא מהכח אל הפעל, ולהיות בציון רבנו ז"ל, ואז טוב לו כל הימים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: עכשיו כבר כמעט שנתבטלו כל הגבולים והמצרים לנסע מהכא להתם ומתם להכא, פי הגבול פתוח, ויכולים לנסע בנקל אל ציון רבנו ז"ל, העקר מה שצריכים הוא — רצון וכסופים ותפלה, ואז יזכה להוציא מהכח אל הפעל להיות בציון רבנו ז"ל, פי בימים הקדמונים היו צריכים מסירות נפש ממש, פי היו עלולים לההרג על קדוש השם, כידוע כמה וכמה מאנשי שלומנו, אשר רצו להפנס אל מדינת רוסיה, לנסע אל ציון רבנו ז"ל, ונהרגו, בעוונותינו הרבים, על אם הדרך ועל הגבול וכו', רחמנא לישזבן, וכן נכנסו בכל מיני סכנות וכו' וכו', העקר להגיע אל ציון רבנו ז"ל, אבל היום הגבול כבר פתוח, וראוי (כ) מה זה שיה אליכם, אתם תעשו את שלכם, ותקבלו את תקון רבנו ז"ל.

לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְנִסְעַ אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, וּלְקַבֵּל אֶת תְּקוּנוֹ, וּמִי שְׂזוּכָה לְהוֹצִיא מֵהַכַּחַ אֶל הַפֶּעַל וְלִהְיוֹת בְּצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, רְאוּי לֹו לְשִׂמְחַ מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי אֵין לָךְ עוֹד שְׂמִיחָה גְדוּלָה מִזֶּה, שְׂאָדָם זוֹכָה לִהְיוֹת עַל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, בְּפֶרֶט מִי שְׂזוּכָה לִהְיוֹת עַל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה; אֲשֶׁרִי לֹו בְּזֶה, וְאֲשֶׁרִי לֹו בְּכָא !

צְדָקָה

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר מְצוֹת צְדָקָה עוֹלָה עַל כָּל הַמְצוּוֹת, וְרַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ד'), אֲשֶׁר צְדָקָה עוֹשֶׂה פֶּתַח בְּחִינַת "פֶּתוּחַ תְּפִתַּח", הֵינּוּ מִי שְׂרוּצָה לְהַפְּנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה, עֲלִיו לְתַן צְדָקָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ פֶּתַח לְהַפְּנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְכָל מַה שְּׁנוֹתָן יוֹתֵר צְדָקָה, הוּא פּוֹתַח לְעַצְמוֹ פֶּתַח חֲדָשִׁים לְהַפְּנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְתַן בְּכָל יוֹם צְדָקָה, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, לִידַע לְמִי לְתַן, כִּי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, יֵשׁ הַרְבֵּה צְבוּעִים, אֲשֶׁר לֹא הִי שְׂלֹא יִקְבֵּל שְׂכָר עַל נְתִינַת הַצְּדָקָה שְׂלוֹו לָהֶם, אֲלֹא יִקְבֵּל עוֹד עֲנָשׁ; וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכָּה לְתַן לְעֵנִי הַגּוֹן, וְשֶׁהַצְּדָקָה שְׂלוֹו לֹא תִלָּךְ אֶל נוֹאֲפִים, וּבְלִי תְּפִלָּה אֵי אֲפָשֶׁר לְזַכּוֹת לְתַן צְדָקָה אֲמִתִּית.

וְדַבֵּר עִמָּנוּ מוֹהַרֵא"ש נ"י הַרְבֵּה בְּעֵנֵינוּ זֶה, אֵיךְ, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, יֵשׁ הַיּוֹם כָּל מִינֵי צְבוּעִים, שְׂעוֹשִׂים עִם הַמְּעוֹת אַחֲרֵי-כֵן כָּל מִינֵי עֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׂאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, וּלְבִסּוּף הָאֲחֵר עוֹשֶׂה עִם הַכֶּסֶף הַזֶּה עֲבֻרוֹת, לְהִיכֵן הֵלְכוּ הַמְּעוֹת שְׂלָךְ, שְׂעַבְדָּתָ כָּל-כֵּף הַרְבֵּה וְקִשָּׁה עֲלֵיהֶם? הֲלֹא הֵלְכוּ לְבֵית הַכֶּסֶא...

ולמקומות המטנפים, רחמנא לישזבן; ועל-כן אי אפשר לתן צדקה, כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה. וספר מוהרא"ש נ"י, כי הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל ספר לו, שפעם אחת היה חותנו רבי אהרן קבליטשער ז"ל חולה מאד, ובביתו לא היה מאומה, על-כן נגש רבי לוי יצחק אל אחד מאנשי שלומנו, שהיה עשיר גדול, והיתה דרכו לתן צדקה לעניים, ובקש ממנו צדקה בעבור חותנו, והניח הלה את ראשו על ידו לזמן מה, ואחר-כך הרים והגביה את ראשו, והכניס ידו בכיסו, ונתן לו סכום כסף, ומחמת שרבי לוי יצחק היה אז אברך צעיר, התחיל להתעקש: "תנו יותר, כי חמי הוא נצרך גדול, והוא חולה, לא עלינו", ענה ואמר לו העשיר מאנשי שלומנו: "אל תתעקש, היתה לי התבודדות קדם שנתתי לך צדקה, וכך האיר לי הקדוש-ברוך-הוא לתן סכום זה", ותכף-ומיד נתביש רבי לוי יצחק, והלך ממנו, והיה רגיל לספר זאת לפני אנשי שלומנו, שאדם אומר שיש לו התבודדות על צדקה, ומה אני כבד לומר לו?!

וסים מוהרא"ש נ"י: מכל זה רואים מעלת התפלה, שאדם מתפלל ומבקש ממנו יתברך איך לתן צדקה, כי אי אפשר לתן צדקה אמיתית, כי אם על-ידי תפלה, ולבקש הרבה ממנו יתברך על כל פרט ופרט, לידע למי לתן ואיך לתן, ואמר מוהרא"ש נ"י, כי עקר הצדקה הגדולה ביותר היא — לתן לאכל לעניים, ועל מצות הכנסת אורחים, שיקח את הכסף ויתן לאכל לעניים, ועל צדקה כזו אמרו חכמינו הקדושים: אין בודקין במזונות, כי על כל דבר יכולים להיות צבועים שאומרים שקר, שהם צריכים בעבור זה וכו', או בעבור זה וכו', (שכל אחד ממציא איזה ספור טוב כדי שיוציא ממך את הכסף), ועל-כן בכל הצדקות יכול להיות שקר גם-כן, אבל לא-כן פשנותנים לאכל, רואים תכף-ומיד אם הוא רעב או לא... ועל-כן עקר שלמות הצדקה — להאכיל עניים, כמאמר התנא "ויהיו עניים בני ביתך", ומכל שפן פשוטה לתן לעניים לשבת, אשר היא מצוה גדולה מאד מאד.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהוא הכיר את אחד מאנשי שלומנו, שהיה סוחר בדים, והיה הולך בכל יום חמשי בעבור צדקה בכל פתי-הפנסיות, והיתה דרכו לומר לכל אחד בזו הלשון: "א נדבה אויף שבת" (נדבה לשבת), והלך מבית-הכנסת לבית-הכנסת, ומחנות לחנות ואסף מעות, ואחר-כך חלקם בין עניים, כי היתה לו כבר רשימה גדולה של עניים שנתן להם לצרכי שבת, וסיים מוהרא"ש נ"י: זוהי צדקה בשלמות — לתן לעניים לאכל, ובזכות שהוא נותן לעניים לאכל, הוא לא יצטרך אף פעם לנדבת בשר ודם.

והפליג מוהרא"ש נ"י מאד במעלת אלו בני-אדם, שיש להם חברת "תומכי שבת", ושולחים אכל לבתי עניים, ואמר, שאין למעלה מזה, כי כסף האדם יבזבז ויקנה שטיות למיניהן וכו' וכו', ובני ביתו וילדיו ישארו רעבים, אבל כשנותנים לעניים אכל, בהכרח שיהיה להם לאכל, ועל-כן צדקה בעבור אכילת עניים אין למעלה מזה, ואשרי מי שיש לו חלק בדבר כזה, ואמר לנו מוהרא"ש נ"י, כי הוא משתוקק מאד לעשות חברת "עזר שבת", בעבור אנשי שלומנו ביבנאל, ולשלח בכל ערב שבת-קדוש חבילה מלאה כל טוב — בשר ודגים, זין וחלות וכל מיני מעדנים, באפן שיהיה לכל אחד מאנשי שלומנו לאכל בשפע.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבזה שהולכים בעבור צדקה, מתקנים מה שקלקלו בכל קומת האדם, כי בזה שאדם הולך ומתיגע הרבה מאד, הוא תקון לכל גופו, כי כנגד זה שחטא ופגם בכל גופו, כנגד זה ילך ויסבב על פני הבתים ועל פני פתי-הכנסיות, ויקבץ צדקה, ועל-ידי-זה יהיה לו תקון גדול מאד; אשרי מי שהולך על פני הבתים ועל פני פתי-הכנסיות ובתי-המדרשות בעבור צדקה, ויזכה לתקון גדול מאד.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש מצאנו, זכותו יגן

עלינו, (בעל ה"דברי חיים"), היה בעל צדקה גדול, וזן ופרנס עניים רבים, יתומים ואלמנות, והיתה דרכו לתבוע מאנשיו בעבור צדקה, וכן שלח את בניו שיילכו ויסבבו על פני הבתים ועל פני בתי הכנסיות ובתי המדרשות לאסוף צדקה, והזהירם על שני דברים: א. שיתפרו לעצמם שני כיסים, בכיס אחד יכניסו את המעות שיקבלו, ובכיס שני יכניסו את הבזיונות שיקבלו ויחטפו... ב. שלא יהיו נעשים שונאי ישראל, חס ושלום... (פי בודאי יהיו הרבה אנשים שלא ירצו לתן לכם, ותכנס בכם שנאה עליהם, ראו לא לשנא אותם כלל, הינו שלא תהיו שונאי ישראל...)

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאפלו שפעם אחת אין מצליחים, אסור לפל בדעתו בעבור זה, רק שישתדל לילך עוד פעם ועוד פעם, וספר מעשה שהיה אצל הרב הקדוש רבי משה ליב מסאסוב, זכותו יגן עלינו, שדרכו היתה לנסע ממקום למקום, וממדינה למדינה, ומעיר לעיר, ומכפר לכפר בעבור מעות לצדקה למען פדיון שבויים, פי זו היתה המצוה שלו, שהיה תמיד מסבב ומקבץ מעות בעבור פדיון שבויים, ופעם בעת היותו עוד אברך צעיר, הלך והתיגע מאד, ולא פעל כלום, והיתה לו חלישות הדעת גדולה מאד, ונתישב מה ולמה לו להסתובב על פני בתים ועל פני כל חוצות לקבץ צדקה בעבור פדיון שבויים, יותר טוב לשבת וללמד ולהתפלל... וכן היה, שסגר את עצמו בחדר, ונתישב, שכבר לא ילך יותר בעבור צדקה, ופתאום שמע קולות וצעקות, ותכף רץ אל הדלת לראות מה זה ועל מה זה, וראה שהוליכו יהודי בשלשלאות של ברזל, והכו אותו הכה ופצוה, והכניסוהו לבית הסהר, ורבי משה ליב התחיל לבכות ולהתחנן לאלו שהוליכו את היהודי, מה פשעו של אדם זה? ענו ואמרו לו, שהוא גנב, ועל-כן עליו לישב בבית אסורים, ותכף ומיד רץ הרבי הקדוש, רבי משה ליב מסאסוב, זכותו יגן עלינו, אל בית המשפט, ששם שפטהו, ובקש והתחנן שיניחוהו, והוא מוכן לשלם את כל מה שגנב הלה, והיה סכום גדול, והוא הלך וקבץ את המעות, ושלם לשופט,

וְעַל-יְדֵי-זֶה הוֹצִיאוּ אֶת הַיְהוּדִי לַחֲפָשִׁי, וְלָקַח הָרַב הַקְדוֹשׁ רַבִּי מֹשֶׁה לֵיב מִסַּאסוּב אֶת הַגָּנֹב, וְהִתְחִיל לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ: "רְאֵה לְעֹזֵב אֶת מַעֲשֵׂיךָ הָרָעִים, הָאֵם לֹא כָּאָבוֹ לְךָ הַמַּכּוֹת שֶׁקְּבַלְתָּ בְּאֶכְזָרִיּוֹת כְּזוֹ?" הַשִּׁיב לוֹ הָאִישׁ: "מַה בְּכָךְ אִם תִּפְסוּ אוֹתִי פַעַם אַחַת וְלֹא עֲלִתָה בְּיָדִי, אֲקַוֶּה כִּי בַּפַּעַם הַבְּאֵה בֶּן אֶצְלִיחַ, כִּי אִם פַּעַם אַחַת לֹא מִצְלִיחִים כְּכֹר מִנִּיחִים אֶת הַכֹּל?" ... כִּךָ שָׁאַל הַיְהוּדִי, וְנִתְעוֹרַר הָרַב הַקְדוֹשׁ, רַבִּי מֹשֶׁה לֵיב מִסַּאסוּב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, מַדְבּוּרִים אֵלּוּ מְאֹד מְאֹד, הָאֵם בְּשִׁבְלִי פַעַם אַחַת שְׁלֹא נִתְּנוּ לִי צְדָקָה, כְּכֹר אִפְסִיק מְלִילָךְ לְצְדָקָה?! וּמֵאֲזוּ הַלֶּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּעֵבוּר צְדָקָה, וּמִסַּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעֵבוּר פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים, וְזוֹ הִיְתָה הַמַּצָּוָה שְׁלוֹ, שֶׁעֶסֶק בָּהּ כָּל יְמֵי חַיָּו, וְדַבֵּר מִזֶּה מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּעִנְיַן הַפְּצַת מַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה חוּצָה, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת כְּמוֹ שֶׁהִיא מַצָּוָה לִתֵּן לְעַנִּי לְאָכֹל בְּגִשְׁמִיּוֹת, אֲשֶׁר אֵין צְדָקָה לְמַעַלָּה מִזֶּה, כְּמוֹ-כֵן וְיוֹתֵר מִכֵּן אֵין לָךְ עוֹד צְדָקָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה שְׁנוֹתָנִים לְעַנִּי לְאָכֹל בְּרוּחַנִיּוֹת, הֵינּוּ שֶׁמְפִיִצִים לוֹ אֶת אֹר רַבְּנוּ ז"ל, וּמַחֲדִירִים בּוֹ אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשוּטָה בּוֹ יְתַבְרַךְ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֵין עוֹלָה לוֹ פַעַם אַחַת, אֲסוּר לְפַל בְּדַעְתּוֹ, רַק לִילָךְ פַּעַם שְׁנִיָּה, וְאִם לֹא הִצְלִיחַ פַּעַם נּוֹסֶפֶת, יִלָּךְ עוֹד פַּעַם וְעוֹד פַּעַם עַד שֶׁיִּצְלִיחַ.

וּסְפַר לָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֵיךְ שֶׁהוּא הַסְתּוֹכֵב יָמִים וְשָׁנִים בְּעֵבוּר צְדָקָה, וְהַפִּיץ אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל, וְכַמָּה פַעַמִּים הִתְאַנַּח: אֵי, אֵי, מִי יִתֵּן שְׁאֲזוּכָה לְדַרְכִים שֶׁהִלְכְתִי בָהֶם בְּעֵבוּר צְדָקָה, וְהַתְּבוּדָתִי אֲזוֹ עַל אֵם הַדְרָךְ, וְאֵיךְ הָאִירוּ לִי הַדַּרְכִים, וְחִזַּק וְאִמַּץ אוֹתָנוּ מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא נִתְיָאֵשׁ, רַק גִּלָּךְ וְנִפְיץ אֶת אֹר רַבְּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר זֶה עֶקֶר הַצְּדָקָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, כִּי לְעֵשׂוֹת לְאָדָם טוֹבָה בְּרוּחַנִיּוֹת, אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהַסְתּוֹכֵב בְּעֵבוּר צְדָקָה, וּמְפִיץ אֶת אֹר רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם.

צער

מוהרא"ש נ"י אָמַר: אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַפְּלִגַּת מַעֲלַת הָאָדָם בְּשָׂמַיִם, אֲשֶׁר סוֹבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְעִגְמַת נַפֶּשׁ, כִּי לְמַעְלָה מִתְחַשְּׁבִים מָאֵד עִם אָדָם הַסּוֹבֵל צָעַר וְעִגְמַת נַפֶּשׁ, וְאִם הִיָּה אָדָם יוֹדֵעַ כַּמָּה דִּינִים וְעוֹשִׂים קָשִׁים הוּא מוֹרִיד מַעֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי אֵלוֹ הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, הִיָּה רוֹקֵד מֵרֵב שְׂמֵחָה, אִךְ מִחֲמַת הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן נִעְלָם וְנִסְתָּר מֵהָאָדָם, וְלִכֵּן בְּשַׁעַר שְׂבָאִים עָלָיו אֵילוֹ יִסּוּרִים וְצָעַר וְעִגְמַת נַפֶּשׁ, הוּא שׂוֹכַח לְגַמְרֵי מַעֲלָתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹל לִפְלֵ בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, כִּי בְּשַׁעַר שְׂאָדָם בְּצָעַר גְּדוֹל, וְעוֹבְרַת עָלָיו מְרִירוֹת וְעִגְמַת נַפֶּשׁ, אַז הוּא בְּסַפְנָה גְּדוֹלָה, שְׂלֵא יִפֹּל בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, כִּי הַצָּרוֹת מַעֲקָמוֹת אֶת לֵב הָאָדָם, וּמְכַנִּיסוֹת בּוֹ קָשִׁוֹת וְסַפְקוֹת עָלָיו יִתְבַּרְךָ, רַחֲמָנָא לִישְׁזוֹן, אָבֵל אִם הָאָדָם הִיָּה יוֹדֵעַ, אִיךְ שְׂדִיקָא עַל-יְדֵי הַצָּעַר וְעִגְמַת הַנַּפֶּשׁ וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, הוּא נַעֲשֶׂה כְּלֵי לְקַבֵּל בּוֹ אֹר זֵיו שְׂכִינַת עִזּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִיךְ שְׂבִשְׂעָה אַחַת הוּא בְּטֵל וּמְבֹטֵל לְגַמְרֵי אֵל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אִם הִיָּה יוֹדֵעַ מַעֲלָתוֹ בְּשָׂמַיִם, הִיָּה רוֹקֵד מֵרֵב שְׂמֵחָה, וְהִיָּה זוֹכֵה דִּיקָא אֶז לְגַלּוּיִים עֲצוּמִים, כִּי בְּשַׁעַר שְׂאָדָם הוּא בְּצָעַר וּבְעִגְמַת נַפֶּשׁ וּבְמְרִירוֹת, הָרִי נִתְבַּטְּלַת כָּל הַחֲמִירוֹת שְׁלוֹ, וְתַכְף-וּמִיד כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלַת מִמֶּנּוּ הַחֲמִירוֹת, לֹא נִשְׂאָרַת מִמֶּנּוּ אֵלָא הַרוּחָנִיּוֹת שֶׁהֵיא נִשְׂמָתוֹ, וְלִכֵּן הַנִּשְׂמָה הֵיא יְכוֹלָה לְהַשִּׁיג עַד אֵין סוּף, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂזוֹכָה לְהַחֲזִיק מַעֲמֵד בְּעַת צָרָתוֹ וּמְרִירוֹתוֹ, וְאֵינוֹ שׂוֹאֵל שׁוּם קָשִׁוֹת עָלָיו יִתְבַּרְךָ, שְׂאֵז יִהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּלֵי לְהַמְשֻׁכַת הַשְּׂכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְיִזְכֶּה לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת עֵין לֹא רֵאתָהּ, מִלְּבַד זֹאת יִזְכֶּה לְדַבְּרִים עָלֵינוּ אַחַר שְׂיִסְתַּלַּק מִזֶּה הָעוֹלָם, כִּי בְּזֶה שְׂאָדָם סוֹבֵל צָעַר וְעִגְמַת נַפֶּשׁ וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְמַרַק מַעֲוֹנוֹתָיו; וְעַל-כֵּן מִי שְׁעוֹבְרִים עָלָיו צָעַר וְיִסּוּרִים, רְאוּי לֹ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד, וְיִדַע שֶׁהוּא מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמַיִם.

(והאריך מוהרא"ש נ"י בשיחה זו ממעלת האדם הסוכל צער ועגמת נפש ויסורים, כי על-ידי-זה בעצמו נפתחים לו מעינות החכמה, עד שמשגי דברים כאלו, שאדם פשוט אי אפשר לו להשיג בשום פנים ואופן, והאריך בשיחה זו מאד).

קדשת שבת

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מענין גדל הקדשה והשמחה וההשתוקקות שיש בשבת-קדש, ואמר: כשאדם זוכה לעשות את המצוות בשמחה גדולה כל-כך, עד שאינו רוצה שום שכר, רק שיזכה לעשות עוד ועוד מצוות, על-ידי-זה ממתיק ממנו את הדינים, ומביא עליו חסדים ורחמים, ובפרט כשזוכה לשמר שבת-קדש בשמחה גדולה מאד מאד, כי בשבת-קדש מתגלה אור אלקותו יתברך, מחמת שאסור לעשות שום מלאכה, ורואה אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ומעיד שהוא יתברך ברא את כל העולם כלו, ועל-ידי-זה ממתיק מעליו כל הדינים, וממשיך עליו חסדים ורחמים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשהאדם נמצא בדכאון, והוא עצוב ומלא קשיות עליו יתברך, ונדמה לו שפכיכול לא מסתכלים עליו, והולכים עמו במדת האכזריות וכו', זה נקרא דין, וכשאין לאדם שכל, הוא חושב שהולכים אתו במדת האכזריות ולא מסתכלים עליו וכו', ונעשה כל-כך שבור בעצמו, וחושב לעצמו, שפונדאי בשמים לא צריכים אותו, ובפרט פשעבר כבר כל-כך הרבה עברות, רחמנא לצלן, כמו שכל אחד יודע בעצמו, הוא חושב שפונדאי לא צריכים אותו, כי נסתרת ממנו רחמנותו יתברך, אשר זה נקרא דין, ורחמים הוא הפך הדין, הינו כשהאדם מרגיש

איך שהקדוש־ברוך־הוא נמצא אתו ועוזר לו תמיד, וזוֹכָה לראות את חסדי השם יתברך, והוא תמיד שמח ואין לו שום קשיית עליו יתברך, והוא מרצה ממצבו, זה נקרא ענין מדת הרחמים והחסד, כי זוֹכָה להרגיש את חסדו יתברך, אשר את כל זה זוכים להרגיש בשבת־קדש, ובפרט אם זוֹכָה לשמח עם שמירת שבת, אשר אין למעלה מזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שזוֹכָה לשמחת המצוות, אין עוד נעם וערבות יותר גדולים מזה, כי מחיה ומשמח את עצמו עם כל מצוה ומצוה, ואינו רוצה להפטר ממנה, חס ושלום, רק היה רוצה שתמשך עוד ועוד, כי שומר שבת בשמחה גדולה כל־כֶּף, עד שרוצה שהשבת תמשך מאה שעות, ולא רק עשרים ושש שעות מרב תשוקתו בשמירת שבת־קדש, והוא כעין מה שדרשו חכמינו הקדושים על הפסוק: "שבת וינפש", כיון ששבת וי אבדה נפש, הינו שידע שיבוא מוצאי שבת, ואז תפרד ממנו הנפש היתרה של שבת, ומצטער על זה, כי רוצה שתשאר אצלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שמרגיל את עצמו בשמחת המצוות, אין לשער ולתאר גדל הפלגת מעלתו בשמים ובכל העולמות וכו', כי אין לתאר את מעלת המשמח את עצמו עם המצוות, וצריך לשמח כל־כֶּף עם המצוה, ולהחיות את עצמו עם כל פרט ופרט שלה, הינו אם שומר שבת, צריך להחיות את עצמו בזה ששומר שבת ואינו מחלל שבת, ובכל פרטי שמירת שבת ואי חלול שבת שזוֹכָה לקיים, (הינו שאינו מדליק אש, ואינו נוסע ואינו מעשן בשבת וכו'), ובזכות שמירת שבת, יזכה שימחלו לו על כל עוונותיו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים, אשר אפלו אם עובד עבודה זרה כדור אגוש, ושומר שבת, מוחלין לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שמשמח את עצמו עם שמירת

שַׁבָּת, ומִשְׁתוֹקֵק לְשַׁבָּת, הוּא מְקַדֵּים אֶת קְבֻלַּת הַשַּׁבָּת וּמְאַחֵר
אֶת יְצִיאָתָהּ, כִּי מֵרַב הַהִשְׁתוֹקְקוֹת שֵׁישׁ לוֹ לְשַׁבָּת, אֵינוֹ רוֹצֵה
לְעֹזֵב אֶת הַשַּׁבָּת, וּמֵה יֵשׁ לוֹ לְמַהֵר כָּל-כֶּף לְיְצִיאָתָהּ?! וְלֹא כְּמוֹ
אֵלוֹ הָאֲנָשִׁים שְׂאִינָם יְכוּלִים לְחַכּוֹת עַד צֵאת הַשַּׁבָּת, וּמְסַתְּפִים
בְּכָל רִגַע אִם יֵשׁ כָּבֵר שְׁלֵשָׁה כּוֹכָבִים, כְּדִי שְׂיִוָּכְלוּ לְעִשָּׂן סִיגָרָה
וְכַדוּמָה, כִּי לָהֶם נְדָמִית כָּל הַשַּׁבָּת לְעַל גְּדוּל, וְאִינָם יְכוּלִים לְחַכּוֹת
עַד שֶׁתֵּצֵא, כִּי בְּאֵמֶת בְּשַׁבָּת אֵין גִּיהֵנוּם, וְאֶפְלוּ בְּזֶה הָעוֹלָם פְּטוּרִים
מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַטְּרָדוֹת, כִּי בְּשַׁבָּת-קִדְשׁ לֹא עוֹבְדִים וְלֹא צְרִיכִים
לְשִׁלֵּם חֲשׁבוֹנוֹת וְחוֹבוֹת וְכוּ', וְאֵין כֶּסֶף וְדֹאגוֹת וְכוּ', וְעַל-כֵּן מֵה
לוֹ לְאָדָם לְמַהֵר כָּל-כֶּף לְגִיהֵנוּם, שֶׁהוּא שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל הַמְּלֵאִים
טְרָדוֹת וְצָרוֹת וְיִסוּרִים, וְלָכֵן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְשָׁמֵר שַׁבָּת
בְּשִׁמְחָה גְּדוּלָה, וּמְמַשִּׁיף עַל עֲצָמוֹ אֶת קִדְשַׁת שַׁבָּת, וּמְקַדֵּים
כְּנִיסָתָהּ וּמְאַחֵר יְצִיאָתָהּ, וּמְחַיֶּה אֶת עֲצָמוֹ עִם הַשַּׁבָּת-קִדְשׁ, שְׂאֵז
זוּכָה לְהִתְעַנֵּג בְּנֵעָם זֵיו הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה; אֲשֶׁרִי לוֹ.

קְשִׁיּוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר: כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ קְשִׁיּוֹת עַל הַקְּדוּשַׁת-בְּרוּךְ-
הוּא, וְכֵן יֵשׁ לוֹ קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיקִים, צְרִיף לִידַע שֶׁהוּא מְלֵא חֲטָאִים
וְעוֹנוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, וְהוּא פָּגוּם מְאֹד בְּפָגַם הַבְּרִית, וּבִפְרַט אֵלוֹ שֶׁקָּשָׁה
לָהֶם קְשִׁיּוֹת עַל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, צְרִיכִים לִידַע שֶׁהֵם מְלֵאִים זְהָמָה
בְּתַאֲנוֹת גְּאוּף, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג בְּרוּחַנִיּוֹת הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוֹת, כִּי
אִם כְּשֶׁאָדָם זוּכָה לְהִיּוֹת מְזַכָּךְ בְּתַכְלִית הַזְּכוּךְ מִתַּאֲנוֹת גְּאוּף, וְכִמּוֹ-
כֵן אֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם שֶׁתְּהִיָּה לוֹ אֵיזוֹ הַשְּׂגָה בְּצְדִיקִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבָקִים
לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם בְּטָלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַבֵּי גְלוּי אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂזוּכִים לְקִדְשַׁת וּלְטְהָרַת הַבְּרִית, כִּי אִם לֹא
כֵן אֵף פַּעַם לֹא יִשְׁיִגוּ בְּצְדִיקִים אֵלוֹ, וְאֲדַרְבֵּה תְּהִינָה עֲלֵיהֶם

תמיד קשיות וספקות, כי הצדיקים מתדמים לקונם, וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן נ"ב): מה שקשה קשיות על הצדיקים, זה מכרח להיות, כי הצדיקים מתדמים ליוצרים, וכמו שקשה קשיות על השם יתברך, כמו-כן בהכרח שיהיה קשה קשיות על הצדיק, כי מתדמה אליו יתברך וכו', עין שם; ועל-כן כמו שאי אפשר להשיג ברוחניות אלקותו יתברך, כי אם מי שמזכר לגמרי מתאות נאוף, כמו-כן אי אפשר להשיג בצדיק אמתי, כי אם מי שמזכר לגמרי מתאות נאוף, כי באמת את הצדיק אי אפשר להפיר מבחון כלל, אדרבה מבחון הוא נדמה כמו שאר בני-אדם, ואדרבה קשה עליו כל מיני קשיות וספקות, כי רואים בדיוק ההפך ממנו, וזה כלל הטעות שבני-אדם טועים, כי חושבים שאת הצדיק צריך לראות מבחון, על-ידי תנועותיו ועל-ידי הליכותיו ועל-ידי לבושו וכו' וכו', (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן קט"ז), ובאמת גלה לנו רבנו ז"ל, אשר לא כן הוא, אדרבה אצל הצדיק הגדול אי אפשר לראות שום דבר, כי הוא בבחינת "שיר השירים", שאמרו חכמינו הקדושים (נז"ס, פרק ג'): כל השירים קדש, ושיר השירים קדש גדש, וגלה על זה רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רמ"ג), שיש צדיק גדול מאד שאין העולם יכול לסבל קדשתו, על-כן הוא מתעלם מאד, ואין רואים ממנו שום קדשה ופרישות יתרה כלל, וזה מחמת גדל קדשתו, כי אנו רואים ששלמה המלך חבר שלשה ספרים: משלי, קהלת ושיר השירים, ובאמת משלי וקהלת הם כלם מלאים מוסר ויראת שמים ולמודים עמקים המעוררים את לב האדם, אף "שיר השירים" הוא ספר חתום לגמרי, ואדרבה נדמה כאלו הוא ספר סתם וכו', כאלו הם דברי אהבה וחשק וכו' וכו', ובאמת אמרו חכמינו הקדושים (שם), שכל השירים קדש, ושיר השירים קדש גדש, אשר בו מסתרים סודות נוראים ונפלאים מאד, עם כל זאת לא יכולים לראות שם בפשטות שום דבר, אדרבה נדמה כאלו זה סתם וכו' דברי חשק וכו', עין שם; נמצא, שהצדיק הגדול שדבוק כל-כף בו יתברך, עד שנתבטל לגמרי מרב אור, אין רואים

בו שום דבר כלל, ואדרבה עליו יש כל מיני קשיות וספקות, ולא בחנם שעל צדיק כזה כל אחד חולק וכל אחד מדבר, כי הלא הוא נסתר ונעלם לגמרי לגבי האין סוף ברוך הוא, ובני-אדם רחוקים מידיעה זו, ועל-כן ההכרח שתהיינה להם קשיות עליו, ולכן אלו שמדברים על צדיקים אלו, צריכים לדעת שהם פגומים מאד בפגם הברית, וכל מיני קשיות וספקות שיש להם, זה רק מחמת מעשיהם וחסאת נעוריהם שמעלים ריח רע מאד מאד, ועל-כן במקום לדבר על צדיקים אמתיים, עליהם לשוב בתשובה שלמה, ואז לא תהיינה להם שום קשיות כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרואים בחוש, שיש הרבה בני-אדם שהם כל-כך מלאים קשיות וספקות עליו, והכל הוא מחמת פגמיהם בפגם הברית, וכן כל אלו האפיקורסים המדברים כל-כך הרבה על הקדוש-ברוך-הוא כבזכות, ומקשים עליו קשיות וספקות, הם הם מלאים זהמה של תאות נאוף, כי אחרת לא היו מקשים שום קשיות עליו יתברך, ואם מקשים קשיות עליו, רואים בחוש, שהם מלאים נאוף, שקוץ ותעוב, ואיך יכולים להבין רוחניות אלקות עם זהמת מעשיהם ומחשבותיהם הרעות?! ועל-כן צריכים לשוב בתשובה אמתית, ואז כולי האי ואולי תהיה להם השגה ברוחניות אלקותו יתברך. וכמו-כן מענין קשיות שמקשים עליו ועל כל הצדיקים האמתיים, ההכרח לידע, שכל מי שמדבר עליו, וכל מי שמדבר על צדיקים אמתיים, הוא סרוח בתאות נאוף, וזה ברור, ואם תתחילו לחקר אחר אלו האנשים המדברים עליו ועל שאר הצדיקים האמתיים, תוכחו, שהם סרוחים בתאות נאוף.

על-כן כל מי שיודע בעצמו שהוא פגום בפגם הברית, עליו לישוב מן הצד ואל ידבר על שום צדיק ואיש פשוט, וכל שכן שלא ידבר נגדו יתברך, אלא ישב בין תנור וכירים, ויבכה שמים וארץ, שיחוס וירחם עליו, שיזכה לצאת מהפח יקוש שנפל בו, ועל-ידי-זה יתרח לו הכל.

(והרבה מוהרא"ש נ"י לדבר הרבה בענין הקשיות והספקות שנתעוררו בכל פעם עליו, כי רואים בחוש, שיש בני-אדם שכל-כף מסורים אליו, ומוסרים את נפשם לעזר לו לגלות ולפרסם את האמונה הקדושה ואת דעת רבנו ז"ל, ולבסוף הם נתהפכים מהפך אל ההפך, ומדברים עליו כל דבר אסור, אין זה אלא מחמת רע מעשיהם וחסאת נעוריהם, שפגמו מאד בבבית ומחם מאד מקלקל, אזי כל זמן שהם מפירים את מקומם, ומכניעים את עצמם וכו', וכו', על-ידי-זה יש להם תקנה לתקן הכל, ועל-ידי-זה באים לעזר לגלות האמונה וכו' וכו', אבל תכף-ומיד כשכבר חושבים שהם מתקנים וכו' וכו', הם מתחילים לדבר עליו כל דבר אסור, ומתרחקים ממנו, ובקש מאתנו מאד מוהרא"ש נ"י לא להתפעל מאנשים כאלו, אלא לידע, שכל אלו שיש להם קשיות וספקות עליו, הם מלאים נאוף בלי יוצא מן הכלל, ואם תחקרו אחריהם, תראו שהם מלאים נאוף, וצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך לברח מהם כמו שפורחים מפעלי ראתן, כי כל אלו שמתציפים פניהם, ומדברים נגד הקדוש-ברוך-הוא ונגד הצדיקים האמתיים המגלים את האמונה הקדושה, הם כמו פעלי ראתן, שהיא מחלה מדבקת; אשרי מי שבורח מהם).

קבלה

בבקר אחד אחר תפלת שחרית בבית מדרשו של מוהרא"ש נ"י, נגש בחור אחד לאברך מתלמידי מוהרא"ש נ"י, ושאל אותו פמה דברים מענין פונות, שמות ויחודים המוכבים בכתבי האריז"ל, והאברך הזה רצה לדחות אותו, מחמת שלא עם כל אחד ואחד יכולים לדבר דברים כאלו, אבל הבחור הנ"ל הפציר בו מאד, ולא היה יכול לדחות אותו לגמרי, ולכן הסביר לו פמה דברים

קטנים בדבורים מועטים, ואחר-כך התחמק ממנו, והנה מוהרא"ש נ"י היה יושב שם לא רחוק, והיה מדבר עם מישהו, ואחר שגמר האברך הנ"ל עם אותו בחור, וגם מוהרא"ש נ"י גמר לדבר עם מי שדבר, אזי קרא מוהרא"ש נ"י לאברך הנ"ל, ואמר לו: בפעם אחרת כשיבוא אליך בחור כזה, וישאל אותך שאלות בענייני פונות ויחודים וכו', תגיד לו שקבלת ממני; שאין מדברים דברים כאלו עם אף אחד, עד שיכתב גט לזה העולם לגמרי, הינו שכבר אין לו עסק עם אף אחד, וגם אינו נכנס באזניו מה שבני-אדם מדברים מזה העולם, כי אחרת תהיה נעשית הקבלה נאוף אצלו, רחמנא לצלן, וכמו שאמר רבנו ז"ל (עין שיחות-הר"ן, סימן רמ"ט), שקבלה בגימטריה נאוף, פי עכשו לעת עתה יש לאיש הזה התעוררות גדולה, ורוצה לדעת פונות ויחודים, אבל אחר-כך יעבר זמן קצר, ויכניס בדעתו מה שנואף זה אומר או מה שנואף זה אומר, ויתהפכו אצלו כל הלשונות של קבלה ללשונות של הגשמה, ויצא לו שכרו בהפסדו בכל למוד הקבלה שלו.

והמשיך מוהרא"ש נ"י, שעל-פני צריכים להזהר מאד עם מי מדברים דברים כאלו, שלא יהיה האדם בכלל הולך רכיל מגלה סוד, חס ושלום, כמו שרבי שמעון בר יוחאי מזהיר על זה מאד בזהר הקדוש, וצריך להיות מפרש ומבדל מזה העולם לגמרי לעסק בעניינים כאלו, ושיכתב גט לזה העולם ממש, ובפרט עם בחורים אין צריכים לדבר הרבה בעניינים אלו, כי כל זמן שאדם הוא פלג גוף, ולא התחמק עם בת זוגו, קשה מאד שתהיה לו השגה נכונה בעניינים רוחניים כאלו, ואפלו לאחר החתונה אין זה שיה לאדם, שראשו מנח בתוך הכלי העולם הזה, רק למי שננתן גט לזה העולם וכנ"ל.

והנה היה מובן מכתלי דברי מוהרא"ש נ"י, שהיתה לו פונה שלמה בדבר זה, שחזר כמה פעמים ואמר, שצריכים לכתב "גט" לזה העולם, ואחר-כך הסביר מוהרא"ש נ"י את פונתו הקדושה,

כי הנה מוכא בכתבי האריז"ל, שיש שנים-עשר צרופי שם הוי"ה, (הינו שיכולים לכתב ארבע אותיות של שם הוי"ה ברוף הוא בשנים-עשר מיני צרופים), ובכל אחד משתים-עשרה שעות של היום מאיר צרוף אחר של שם הוי"ה ברוף הוא (וכן בשנים-עשר חדשי השנה), והנה גט בגימטריה שנים-עשר, ועקר פונתי היתה, שמי שפכר פתב גט לזה העולם, הינו שקבוע במחו שנים-עשר הצרופים הקדושים האלו, לו יכולה להיות השגה בדברים רוחניים המוכאים בספרי הקבלה, והוא יהיה מבטח, שפכר לא יצא קלקול וחרבן מלמודו בסודות הקבלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו כלל גדול, שכל מי שרוצה לגשת לעסק בלמוד הקבלה, הוא צריך לדעת היטב מה הוא רוצה בזה העולם, דהינו, שתהיה כל שאיפתו ומגמתו רק להדבק בו יתברך באמת, ולא יחפץ שתהיה לו שום שיכות אל תאוות גשמיות של העולם הזה, ואף-על-פי שעדין לא הגיע לתכלית השלמות להיות דבוק בו יתברך בלי הפסק רגע, ולנקות ולטהר את עצמו מכל גשמיות העולם הזה, אבל כל זמן שפכר גמר בדעתו בדעה ברורה, שזהו כל חפצו ורצונו, אזי יעזר לו מאד למוד הקבלה לקדש ולטהר את מחו, ולזכות לדבקות אמיתית בו יתברך, מה שאין בן פשעדין אין ברור בדעת האדם מה הוא רוצה בזה העולם, ופעם הוא פשר ופעם הוא טמא, פעם מתר ופעם אסור וכו', אין לאיש בזה שיכות ללמוד הקבלה כלל, ויותר טוב לו לעסק הרבה בלמוד הלכה ובנגלות התורה, עד שיזדכך מחו קצת, ויבין היטב מהו עקר התכלית, שבשכיל זה ירדה נשמתו לזה העולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה מרמז בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"א וסימן ע"ט), שהלכה היא בחינת הנהגת ששת ימי המעשה, שהם כנגד השש בחינות של: פשר פסול, טמא טהור, אסור מתר, ואם אינו קבוע בעבודת השם יתברך פראוי, אזי יותר טוב לו לעסק הרבה בששה סדרי משנה, שהם

מכונים פנגד השש בחינות הנ"ל, ואם יזכה לגמר ח"י פרקים משניות בכל יום, אין למעלה מזה, וכן ללמד הרבה הלכות, שהן מבארות את הפסק-דין של כל שש הבחינות הנ"ל, ואחר-כך יזכה לישוב הדעת ולזכוה המחין, עד שיגמר בדעתו היטב, שאינו רוצה רק להפלל בו יתברך לגמרי, שזוהי קדשת שבת-קדש, שהיא שביתא וניחא מהכל, ואז תהיה לו הרגשה בלמוד הקבלה, שהוא לקבל בתוכו למודי אלקותו יתברך, ועל-כן קבלה היא ראשי תבות: ה'שתחויו ל'הויה ב'הדרת ק'דש (תהלים כ"ט), שהיא בחינת הבטול וההשתחויה להשם יתברך לגמרי, שאדם רוצה רק להדבק בו יתברך באמת, כי איש כזה כבר כתב גט לזה העולם לגמרי, וכל רצונו ותשוקתו הוא רק להדבק בו יתברך לבד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם זה דבר ברור, שמי שעדין ראשו מנח בתוך השגות הפסך והממון, והוא מסתובב בראש כל חוצות לערוך מגביות ולקבל כסף מבני-אדם, הוא רחוק מלמוד הקבלה בתכלית הרחוק, ואף-על-פי שמפרסמים אותו במודעות גדולות, שהוא מקבל אלקי ומלמד בנסים וכו'... אבל באמת כל זמן שהוא צריך לטלטל את עצמו נע ונד מביתו לקבל נדבות של בני-אדם אחרים, אין הוא נקרא בשם "מקבל" כלל רק בשם "מקבל"... ואולי השיכות שלו לקבלה היא, שיש לו פנקסי הקבלות שהוא מחלק לאנשים הנותנים לו כסף... וכל המקבלים האמתיים שהיו במשך כל הדורות, לא הצרכו ללכת נע ונד ולטלטל עצמם בשביל כסף, כי מרב דבקותם בו יתברך, המשיכו כל השפע שלהם בביתם, ולא הצרכו לחנף את הבריות, ולהיות נצרכים לאחרים כלל, על-כן אשרי מי שמכניס בדעתו היטב, שאין שום תכלית אחרת בזה העולם, רק לעובדו יתברך באמת, ואז יהיה לו לב טהור ורחב להבין את כל רזי התורה וסודות הקבלה, ויטעם טעם ערב ומתק כל ימי חייו, מעין עולם הבא ממש; אשרי לו ואשרי חלקו!

קדוש לבנה

פעם בליל מוצאי שבת-קדש פּרַשַׁת נחמו, ספר איש אחד למוהרא"ש נ"י, שְׁעָרִין לֹא קָדַשׁ אֶת הַלְבָנָה בְּחֻדְשׁ זֶה, כִּי הִיָּה בְּמִדְיַת אַנְגְּלִיָּה, וְשֵׁם עַל-פִּי-רֹב הַשָּׁמַיִם מְכַסִּים בְּעַנְנִים רַבִּים, וְאוֹתוֹ הַלִּילָה הִיָּה סוּף זְמַן שֶׁל קָדוֹשׁ הַלְבָנָה, וְהָיוּ הַשָּׁמַיִם מְכַסִּים בְּעַבִּים, וְהָיָה שָׁבוֹר בְּלִבּוֹ מְאֹד פֶּן לֹא יִהְיֶה יְכוּל לְקַיֵּם מִצְוֹת קָדוֹשׁ הַלְבָנָה, חֵס וְשְׁלוֹם, וְעָנָה לוֹ מוֹהְרָא"ש נ"י כְּלֹאֲחֵר יָד, שְׁעָרִין הַלִּילָה גְּדוֹל מְאֹד, וְיִכּוּלָה הַלְבָנָה עוֹד לְהִרְאוֹת, וְהָאִישׁ הַזֶּה הִיָּה כְּבָר בְּטוֹחַ בְּכַחוֹ שֶׁל מוֹהְרָא"ש נ"י, שְׁבֻדָּאֵי יִזְכֶּה לְקָדַשׁ הַלְבָנָה בְּלִילָה זֶה.

וְהָיָה מִיָּד אַחֲר־כֵּן נָטַל מוֹהְרָא"ש נ"י אֶת יָדָיו לְסַעֲדַת "מְלִיָּה מְלִכָּה" בְּצַבּוֹר, וְאָמַר אֲזִי תוֹרָה נִפְלְאָה כְּדַרְכּוֹ, וְסַבֵּב כָּל הַתּוֹרָה לְדַבֵּר מֵעֵינֵי קָדוֹשׁ לְבָנָה עַל-פִּי דְבָרֵי רַבְּנֵי ו"ל בְּלִקוּטֵי-מוֹהְרָ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנ"א, הַמְדַבֵּר מִפְּרֻשַׁת "וַיְבָרָא אֱשֵׁי חַדְשֵׁיכֶם", עֵינֵי שָׁם; וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, שְׁדַעַת רַבְּנֵי ו"ל הִיא לְהַקְדִּים כָּכֵל הָאֲפֹשֶׁר לְכַרְךָ בְּרַפְת קָדוֹשׁ הַלְבָנָה וְכִדְעַת הַרְבֵּה מֵהַפּוֹסְקִים, וְלֹא לְהַמְתִּין לְשַׁבְעָה יָמִים שְׁלָמִים, וְגַם דַּעַת רַבְּנֵי ו"ל, שְׁיִכּוּלִים לְכַרְךָ בְּרַפְת קָדוֹשׁ לְבָנָה אֲפֵלוּ מִתּוֹךְ עֵנֵן קְלוֹשׁ, וְאִין צְרִיכִים כָּל הַשָּׁמַיִם לְהִיֹּת בְּהִירִים מְעַנְנִים, וְהַסְבִּיר אֲזִי מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי הִנֵּה מִצְוֹת קָדוֹשׁ הַלְבָנָה מוֹרָה עַל קְדוּשַׁת יְהוּדוּתוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְצְרִיכִים תָּמִיד לְחַפֵּשׁ וְלִמְצֹא הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכְן בְּזְמַן שְׁבִית-הַמְקֻדָּשׁ הִיָּה קָיָם, שֶׁהָיוּ מְקֻדָּשִׁים אֶת הַחֻדְשׁ עַל-פִּי רֵאִיָּה, תְּכַפֶּה-וּמִיָּד שֶׁהָיוּ רוֹאִים הַעֲדִים אֵינָה אֹרֶךְ קָטָן שֶׁל מְאוֹר הַלְבָנָה, הָיוּ צְרִיכִים לְבוֹא לְבֵית-דִּין לְקָדַשׁ אֶת הַחֻדְשׁ, וְהָיוּ אוֹמְרִים כָּלָם: "מְקֻדָּשׁ, מְקֻדָּשׁ" וְכוּ', לְהוֹרוֹת שְׁמֵהַנְּקֻדָּה הַכִּי קָטָנָה שֶׁל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, יְכוּלוֹת לְצַמַּח אַחֲר־כֵּן קְדוּשַׁת רַבּוֹת, וְכַרְךָ הַלְבָנָה שֶׁהוֹלֶכֶת וְגֹדְלָה כָּל חֲצֵי הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֻדְשׁ, עַד שֶׁהִיא מְאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, לְכֵן גַּם מִצְוֹת קָדוֹשׁ הַלְבָנָה צְרִיכִים לְהַקְדִּים אוֹתָהּ

כמה שיכולים, כדי לתפס אפלו הנקדה הקטנה ביותר, ולקדש אותה, ולבטח שגם מזה תצמח קדשה גדולה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלא עוד, אלא אפלו אם הלכנה נראית מתוך ענין קלוש, גם אז צריכים לקדש אותה, כי אין האדם יכול להמתין עד שיראה האור בשלמות, פן ואולי אחר-כך לא יזכה לראותו כלל, ועקר עבודת כל אחד ואחד — להחיות עצמו עם נקדתו הטובה יהיה איך שיהיה, אפלו אם הנקדה עדין מסבכת בעננים קלושים, אף-על-פי-כן עליו להחיות עצמו עמה, ובדאי סוף כל סוף יבקע האור דרך העננים הקלושים, ויזכה לראות את האור בשלמות.

וכשגמר מוהרא"ש נ"י את תורתו, אמר לאיש הנ"ל, שאם יסתפל היטב בחוץ, בדאי יראה את הלכנה הלילה.

אחרי סעדת "מלוה מלכה" יצא האיש הנ"ל לחוץ, וראה את השמים מתקדרים בעננים רבים, וכינתים ירד מוהרא"ש נ"י לבית-המדרש לומר תקון חצות בצבור פדרפו, וכשגמרו לומר את סדר תקון חצות, יצא מוהרא"ש נ"י לחוץ לרחוב, ודבר עם אברך אחד בעבודת השם יתברך פדרפו, ואחר שדברו פשעה ארפה, שאל מוהרא"ש נ"י את האברך הזה שדבר אתו, אם ברך ברפת הלכנה בחדש זה או לא, ופתאם נזכר האברך הנ"ל שגם הוא עדין לא קדש את הלכנה, ואמר לו מוהרא"ש נ"י, שהלא גם האיש הנ"ל עדין לא ברך, ואם ירצה לחפות עד שתראה הלכנה, בדאי עוד מעט תראה, (אשר באמת היה הענין פלא, כי כל השמים התקדרו בעננים רבים מכל הצדדים), בינתים יצא לחוץ גם האיש הנ"ל שחכה לקדוש הלכנה, ותכף-וימַד אמר להם מוהרא"ש נ"י, הנה תסתפלו הרי הלכנה יוצאת עכשו, ותברכו תכף-וימַד ברפת קדוש הלכנה, והנה האיש הנ"ל ברך תכף-וימַד את הברכה בשמחה עצומה, והאירה הלכנה משוף כל

זמן הברכה מתוך ענן קלוש מאד, שזו הייתה פליאה עצומה, איך שפתאם נראית הלכנה, וכשגמר את הברכה נתפסות הלכנה שנית, אבל האברך השני הלך בינתיים להביא סדור, כי לא ידע לברך את הברכה בעל-פה, וכשחזר החוצה נסתתרה הלכנה שנית, ופתאם נתגלתה לרגע קט עד שברך, ושוב נתפסות ולא נראתה עוד, ומרב שמחה קפצו ונטלו את ידו הקדושה של מוהרא"ש נ"י, ונשקו אותה בכח גדול, וחיף אליהם מוהרא"ש נ"י, ואמר להם: "שבוע טוב", ותכף ומיד התחמק מהם ועלה למעלה לדירתו הקדושה בן-ריזות גדולה.

קרויב רחוקים

פעם דבר עמנו מוהרא"ש נ"י שיחה נפלאה בענין מצות קרויב רחוקים, ומסר בידינו כמה כללים שזוכר בדבורנו עם בני-אדם, כדי לקרב אותם להשם יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: דבר ראשון תזכרו, שאם רואים איזה בן אדם שיש לו פחות גדולים לדבר עם בני-אדם אחרים, כגון שהוא בעל השפעה או מדריך וכיוצא בו, תדעו שמצוה לדבר עמו הרבה מאד, וכל מי שמרבה לדבר עמו הרי זה משבח, כי בכמה דבורים טובים שישמע ויקבל ממך, הוא יכול אחר-כך לצאת ולעשות התעוררות נפלאה בין הרבה בני-אדם בלי שעור וערך כלל, נמצא, שזכות הרבים תלויה בך לעולם ועד.

דבר שני: תזכרו, שכשתמצאו בן אדם שמר לו מאד, ויש לו הרבה צרות ויסורים, תנו לו לדבר ולהוציא כל מה שיש בלבו, כי על-ידי ששופך את לבו לפניכם, נעשה לו הרבה יותר

קל לסבל אותם, וזוהי דרך כל אלו מרי הנפש, שתמיד מחפשים מישוהו לשפך לפניו מרירות לבם, ואם יש לאדם סבלנות לשמע כל דבריהם, יכול אחר-כך לנחם ולחזק אותם, ולהציל אותם ממנו לחיים ממש.

דבר שלישי: תזכרו, שאם תראו איזה בן אדם משגע וחסר דעה, רחמנא לצלן, אותו תגרשו בכל מיני אפנים, ואל תתחילו לדבר עמו כלל, כי חבל לכם על כל רגע ורגע שמדברים עמו, ולבסוף לא ישאר אצלו כלום, רק יעשה שעול או צחוק גדול ויכרח ממכם... ואז תהיו בחלישות הדעת גדולה על שפליתם עמו כל-כך הרבה זמן.

והיה דבר פלא, שבאותו היום שדבר מוהרא"ש נ"י את השיחה הזו, הגיע לבית מדרשו כל אחד משלשת סוגי האנשים הנ"ל, הינו שבתחלה הגיע למוהרא"ש נ"י אברך אחד, שראה בו מוהרא"ש נ"י פחות עצומים לדבר עם הרבה בני אדם, וכמו שספר למוהרא"ש נ"י, שיש לו השפעה על הרבה אנשים, ודבר עמו מוהרא"ש נ"י כמה שעות ארוכות, וחזק אותו בכל מיני חזיק, וגם נתן לו חבילה גדולה של ספרי רבנו ז"ל, וממש החיה אותו מאד, ואמר לנו אחר-כך מוהרא"ש נ"י, שבשעה שמדברים עם בן אדם כזה, בודאי אי אפשר לפרט לו הכל, ולתת לו הנהגות ועצות ישרות על כל פרט ופרט מהחיים, רק צריכים להניח לפניו את פטי הרפכת ובאיזה פוון צריכים לנסע, ואחר-כך הוא כבר ינהיג את הרפכת בעצמו, דהינו שנותנים לו עצות כלליות והקדמות ישרות בכמה מיני ענינים חשובים, ועל-פי-זה יבין דבר מתוך דבר איך להתנהג בכל עניניו.

וכן באותו היום הגיע למוהרא"ש נ"י יהודי אחד ממדינת מרוקו, שהיה מר נפש מאד, ושפך מר נפשו לפני מוהרא"ש נ"י, וספר לו כל צרותיו, ומוהרא"ש נ"י שמע כל דבוריו בסבלנות

גדולה, ונחם אותו קצת, ולבסוף הלך ממוהרא"ש נ"י בְּחַיִּיתוֹ אַחֲרַת לְגַמְרֵי, וְהִסְבִּיר לָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁמַכְרָחִים לְהַנִּיחַ לְאִישׁ בְּזֶה לְהוֹצִיא כָּל מַה שֵּׁישׁ בְּלִבּוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא יִקְבַּל מִמֶּךָ שׁוּם דְּבָרֵי חֲזוּק וְנִחְמָה, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים: אֵינְדִי דְּפִלְטֵי לֹא בְּלַעִי (הֵינּוּ מֵתוּךְ שֶׁהִבְשֵׁר עוֹסֵק בְּפִלִיטַת הַדָּם, אֵינּוּ בּוֹלֵעַ אֶסוּר אַחֵר), וְכֵן הוּא עִם בֶּן-אָדָם בְּזֶה שֶׁמֵר לוֹ מְאֹד, שֶׁמֵתוּךְ שֶׁהוּא טְרוּד וּמְבַהֵל לְסַפֵּר כָּל מַה שֵּׁישׁ עַל לִבּוֹ, מֵתוּךְ זֶה לֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבוּרֶיךָ וְלֹא יִקְבַּל אוֹתָם כָּלֵל, אֲבָל כְּשֶׁמְנַיְחִים לוֹ לְדַבֵּר וּלְרוֹקֵן כָּל מַה שֵּׁישׁ בְּלִבּוֹ הֵמָּר, אַחֲר־כֵּן אֶפְשָׁר לְדַבֵּר אֶל לִבּוֹ וּלְנַחֵם וּלְחַזֵּק אוֹתוֹ בְּאֵמֶת.

וְהֵנָּה גַם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִגִּיעַ אִישׁ אֶחָד מְשַׁעַע לְבַנְיָן הַיְשִׁיבָה, וְגֵרַשׁ אוֹתוֹ מוֹהֲרָא"ש נ"י מִשֵּׁם תַּכְף-וּמְיָד, וְאָמַר, שְׁזֵה שֶׁגֵּעוֹן גְּדוֹל לְבָלוֹת הַזְּמַן הַזֶּה עִם אִישׁ בְּזֶה, כִּי לֹא יוֹעִיל לוֹ כָּלֵל וּכְלָל, וּלְבִסוּף גַּם יֹאמַר לָךְ, שֶׁאַתָּה מְשַׁעַע וְהוּא בֵּר דַּעַת, וּכְבָר אָמַר לָנוּ רַבְּנֵנוּ ז"ל (עֵינִי לְקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֵק א', סִימָן א'), שֶׁאֵין עֲצָה לְמִשְׁעָע וְלְחַסֵּר דַּעַת רַק מַקְלוֹת וְשִׁמּוֹת, עֵינִי שָׁם; וְרַק אִם בָּא אֵלֶיךָ אִיזָה אִישׁ מְשַׁעַע, שֶׁמִּפִּיר אֶת שִׁגְעוֹנוֹ, וּמִבְקָשׁ עֲזָר וְתִרּוּפָה לְנַפְשׁוֹ, אֲזִי מְצוּה לְדַבֵּר עִמוֹ, וּבְיָדָאֵי יְכוּל לְקַבֵּל טוֹבָה גְּדוּלָה מִמֶּךָ, אֲבָל עַל-פִּי-רַב הַמְשַׁעָּעִים הֵם מְטַרְפִּים בְּדַעְתָּם כָּל-כָּף, עַד שֶׁהֵם אוֹמְרִים, שְׁכָל הָעוֹלָם הוּא מְשַׁעַע וְרַק הֵם בְּעֲלֵי שְׁכָל, וְלֹאנָשִׁים כְּאֵלוֹ בְּיָדָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לְעוֹר כָּלֵל, וּכְמוֹ שֶׁאֹמֵר רַבְּנֵנוּ ז"ל (עֵינִי שִׁיחוֹת הַר"ן, סִימָן ס"ז), שְׁכָל הַצָּרָה שֶׁל הַמְשַׁעַע הִיא, שֶׁאֵינּוּ רוֹצֵה לְצַיֵּת אֶת הָאִישׁ הַפֶּקֶח, עֵינִי שָׁם.

וְהֵנָּה זְמַן קָצָר אַחֲר־כֵּן בָּא אִישׁ חָסֵר דַּעַת לְבַנְיָן הַיְשִׁיבָה הַקְדוּשָׁה, וְהִתְחִיל אֲבָרְךָ אֶחָד לְדַבֵּר עִמוֹ וּלְקַרֵב אוֹתוֹ וְכוּ', כִּי הִיָּתָה לוֹ רַחֲמָנוּת גְּדוּלָה עָלָיו, וְגַם לֹא הִפִּיר בּוֹ שֶׁהוּא מְשַׁעַע, וּכְשֶׁהִגִּיעַ מוֹהֲרָא"ש נ"י לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ, וְרָאָה אֶת הָאִישׁ הַזֶּה, הִפִּיר בּוֹ תַּכְף-וּמְיָד שֶׁהוּא מְשַׁעַע וְחָסֵר דַּעַת, וּגֵרַשׁוּ מִבֵּית-

המדרש, ואמר לו, שיימצא מקום אחר להסתובב, ולא ישאר פאן אפלו רגע אחד, והנה לאברך הנ"ל היתה קשיה ותמיהה עצומה על התנהגות מוהרא"ש נ"י בזה, (כי לא היה ממקרביו האמתיים), ואחר שגרש מוהרא"ש נ"י את המשגע הנ"ל מבית-המדרש יצא האברך אחריו לחוץ, והמשיך לדבר עמו, וכשעבר אף זמן קט נכנס האברך למוהרא"ש נ"י, וספר בתמיהה גדולה, שהאיש הנ"ל אמר לו, שאתמול לן בבית משגעים... (והיה פאומר למוהרא"ש נ"י, שעכשו הוא מפיר שדברי מוהרא"ש נ"י הם פנים ואמתיים), ואז ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: הלואי היתה לך רק קצת אמונת חכמים, פי אז היה כבר טוב לך מאד, והוסיף מוהרא"ש נ"י ואמר: על אפו של אדם יכולים להפיר אם הוא משגע אם לאו, ואם תהיה לך הרבה התבודדות, אזי תפיר את האיש המשגע על-ידי חוש הריח שלך...

ופעם הגיע איזה איש משגע לבית מדרשו של מוהרא"ש נ"י, וישב שם אז אחד מתלמידי מוהרא"ש נ"י, ולא ידע מה לעשות — אם לגרשו או להניח לו שם, ועוד הוא מהרהר במחשבות אלו, הגיע מוהרא"ש נ"י לבית-המדרש, והקפיד עליו קצת, למה לא גרש אותו תכף-ומיד, ואז ענה ואמר הלה למוהרא"ש נ"י, שדבר זה מבלבל אותו מאד, כי קשה לו להחליט מה לעשות במצב כזה, והוא רואה שיש טבע בכך אדם שאינו מניח לו לגרש בן אדם אחר בחזק יד, ואזי ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י בדבוריו הקדושים, שבודאי בן הוא, שטבע האדם הוא להיות רחמן, וקשה לו לגרש בן אדם אחר, אבל זה רק למי שיש לו ראיה קצרה ומח קטן, ואינו יכול להסתכל רק על שעה זו בלבד, ולכן הוא מתמלא רחמנות גדולה על איש משגע, פי להיכן יגרש אותו? הלא יהיה בחוץ ברחוב וכו', אבל מי שיש לו הבטה למרחוק, ויש לו מחין דגדלות, אזי מבין היטב, שעל-ידי איש משגע כזה יצא שם רע על בית מדרשנו בכל העולם כלו, שמסתובבים שם משגעים וחסרי דעה, רחמנא לצלן, ומזה יתרחקו הרבה אנשים פשרים ותמימים מלהתקרב לדרכי רבנו ז"ל ולעבודת השם יתברך,

כי מי ירצה להתקרב למקום כזה שמסתובבים שם משגעים?! ולכן אם יש לאדם אפלו קצת ישוב הדעת ושכל אמתי, הוא יכול להבחין, שאין שיכת שום רחמנות בדברים כאלו, רק צריכים לגרש איש משגע תקף-ומיד, ואז יהיה טוב לכל. וסיים מוהרא"ש נ"י, שצריכים תמיד לזכר זאת, כי דבר זה נצרך מאד מאד, ובפרט למי שעוסק בקרוב רחוקים לעבודת השם יתברך.

רבי

מוהרא"ש נ"י אמר, שעקר מעלתו וחיבותו של רבי ומנהיג נמדדת, כפי שיכול להרים ולהגביה את כל אחד ואחד מהמקורבים שלו, כי מה שהרבי בעצמו הוא צדיק גדול ועובד השם במסירות נפש וכו', אין זה מכתיר אותו להיות רבי ומנהיג כלל, רק הוא עובד השם כפי בחינתו והשגתו וכו', אבל כדי להקרא רבי ומנהיג צדיק, צריך להיות בקי מאד, אף להגביה את כל אחד ואחד מהמקורבים שלו, שתהיה לו גם-כן השגה באלקותו יתברך ובעבודת השם, וכמאמר רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קי"א), שרבי הוא ראשי תבות ראש בני ישראל, הינו בחינת מה שכתוב (שמות ל'): "כי תשא את ראש בני ישראל", כי עקר המעלה והחשיבות של רבי ומנהיג — כשיכול להגביה ולהרים את הראש והמח של כל אחד ואחד, ושהיה לחסיד ולמקורב שלו אותה ההרגשה ואותו התענוג והדבקות כמו שיש לרבי, ורק זה נקרא רבי ומנהיג אמתי.

ודרך של מוהרא"ש נ"י לומר לאנשים שרגילים לספר לו אותות ומופתים ממנהיגים וממפרסמים שונים: הלא כל אלו הם ספורים מהרבי, תספרו לי מה שנעשה עם החסידים שלו... כי זה שרבי ומנהיג יכול להראות אותות ומופתים, אין בזה

שְׁלֵמוֹת כָּלֵל, כִּי הֵלֵא עֲבַד אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ
 עֲצוּמָה יָמִים וְשָׁנִים, וְעַל-כֵּן זָכָה לְמָה שְׁזָכָה, אָבָל אִם אֵינוּ יוֹדֵעַ
 אֵיךְ לְהִגְבִּיחַ אֶת נַפְשׁוֹת הַחֲסִידִים שְׁלוֹ, שְׁגָם הֵם יַעֲסִקוּ בַּעֲבוּדַת
 הַשֵּׁם בְּאַמְתָּ, עַד שְׁיִזְכּוּ לְהִגִּיעַ לְמַדְרָגוֹת גְּדוּלוֹת וְרָמוֹת כְּמוֹ
 רַבֵּם, בְּזֶה מְרָאָה לְדַעַת, שְׁעָדִין חָסֵר אֶצְלוֹ עֲנִין שֶׁל רַבִּי וּמְנַהִיג,
 כִּי רַבִּי וּמְנַהִיג שֵׁיף רַק לְמִי שְׁיָכוֹל לְהָרִים וּלְהִגְבִּיחַ אֶת תַּלְמִידָיו,
 שְׁגָם הֵם יִזְכּוּ לְמָה שְׁיִזְכּוּ, וְעַל-פִּי-רַב הַחֲסִידִים חוֹשְׁבִים שְׁלֵהֶם לֹא
 שֵׁיף כָּלֵל כָּל הַהֲשָׁגוֹת וְהַעֲבוּדוֹת הָאֵלוּ, וְהֵם בְּטוּחִים וּסְמוּכִים בְּכַחוֹ
 שֶׁל רַבֵּם, וְאֵינֶם יְכוּלִים לְדַמּוֹת לְעֲצָמָם, שְׁפַעֵם גַּם הֵם יוֹכְלוּ לְבֹא
 לְכָל זֶה, וְזוֹ בְּאַמְתָּ טְעוֹת גְּדוּלָה וְעֲצוּמָה מְאֹד, כִּי עַקֵּר שְׁלֵמוֹת
 הַרְבִּי וְהַמְנַהִיג צָרִיף לְהִיּוֹת — לְהַכְנִיס הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוּלָה בְּתוֹךְ
 כָּל מְקַרְבָּיו, וּלְהִרְאוֹת לָהֶם, שְׁגָם הֵם יְכוּלִים לְהִגִּיעַ לְכָל הַמַּדְרָגוֹת
 וְהַהֲשָׁגוֹת שֶׁהוּא זָכָה אֲלֵיהֶם, אִם רַק יִזְכּוּ לְהִתְיַגֵּעַ וּלְטַרַח בַּעֲבוּדַת
 הַשֵּׁם בְּאַמְתָּ, וְלִכֵּן אֵין זֶה מַעֲלָה וְחֻשְׁבִּיבוֹת כָּלֵל, כְּשֶׁהַרְבִּי וְהַמְנַהִיג
 סוּגַר אֶת עֲצָמוֹ בְּחִדְרוֹ, וּמִבְּדִיל עֲצָמוֹ מִכָּל מְקַרְבָּיו וְחֲסִידָיו, וְכֻלָּם
 מְסַתְּפִלִים עָלָיו כְּאִלוֹ אֵינוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם כָּלֵל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אֵי אֶפְשָׁר
 לָהֶם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ לְמוֹדִים אֲמִתִּיִּים וְהַנְּהֻגוֹת יְשׁוּרוֹת, אֵיךְ לְעַבֵּד אֶת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שְׁלֵהֶם, וְאֲדַרְבֶּה נְדֻמָּה לָהֶם, שְׁכָּל זֶה
 אֵינוֹ שֵׁיף לָהֶם כָּלֵל, וְרַק שֵׁיף לְרַבִּי וּלְמְנַהִיג שֶׁהוּא פְּרוֹשׁ וּמִבְּדִיל
 מִכָּל הַגְּשָׁמִיּוֹת לְגַמְרִי, וְאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְדַמּוֹת עֲצָמָם אֲלָיו כָּלֵל,
 וְזֶה מִפְּיָלָם אַחֲר־כֵּף לִיאֹשׁ גְּדוֹל, כְּאִלוֹ הֵם לֹא יְכוּלִים לְהִגִּיעַ
 אֶל אֵיזוֹ דְּרָגָה אוֹ אֶל אֵיזוֹ מַעֲלָה.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י כְּמָה פְּעָמִים, שְׁזָהוּ הַחֲלוּק בֵּין רַבְּנוּ ז"ל
 לְמְנַהִיגִים אַחֲרִים, כִּי אֶצֶל מְנַהִיגִים אַחֲרִים, הַרְבִּי יוֹשֵׁב בְּאַמְצָע
 וְהַחֲסִידִים מְרַקְדִים סְבִיבוֹ, וְנִדְמָה לָהֶם שְׂאֵף פְּעַם לֹא יוֹכְלוּ לְבֹא
 וּלְגַשֵּׁת אֶל מַדְרַגַת רַבֵּם וְהַשְּׁגָתוֹ, מַה שְּׂאֵין כֵּן אֶצֶל רַבְּנוּ ז"ל, הוּא
 שֵׁם אֶת הַחֲסִידִים בְּאַמְצָע וְהוּא מְרַקֵּד סְבִיבָם, וּמְעוֹרֵר וּמְחַזֵּק
 אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, שְׁיַעֲשׂוּ כְּמָהוּ וַיַּעֲסִקוּ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתָּ, עַד שְׁיִזְכּוּ לְאוֹתָן הַהֲשָׁגוֹת וְהַמַּדְרָגוֹת שֶׁהוּא מְשִׁיג,

בכחינת מה שפעם אמר רבנו ז"ל: אני יכול לעשות צדיקים כמני
ממש, דהינו אם רק יציתו אותו באמת ויזרקו דעת עצמם לגמרי,
על-ידי-זה יזכו לבוא אל מדרגות והשגות נוראות כאלו, שאי אפשר
לשער ולתאר כלל, ורק צדיק כזה נקרא רבי ומנהיג באמת, וכן
אמר פעם: האם לא הייתי יכול להיות מנהיג כמו מנהיגים אחרים,
שהחסידים באים ואינם יודעים בעבור מה באו, והולכים ואינם
יודעים עם מה הם הולכים וכו'? אלא עזבתי את הכל, ולקחתי
את עצמי להשיבכם בתשובה... ואם יציתו אותו, יזכו להגיע אל
מדרגות נוראות ונפלאות בעבודת השם יתברך, עין לא ראתה וכו'.

ופעם כשחזר מוהרא"ש נ"י מלונה של אחד מצדיקי ומפרסמי
הזמן, ענה ואמר לאנשי שלומנו שעמדו סביבו: הלא תראו איך
שהחסידים של הצדיק הזה שבורים ורצוצים מאד, והם צריכים
רחמים גדולים שיהיו יכולים להחזיק מעמד מפאן ולהבא, כי כל
זמן שהיה רבם קיים, היו אומרים עליו שהוא בודאי משיח, וביא
את הגאולה, ועכשו שנסתלק, הם אבודים לגמרי, ואלו היו מכניסים
בעצמם את כל למודי רבם, והולכים בדרךיו באמת — לטרח
ולהתנגע בתורה הקדושה ובעבודת השם יתברך כל ימיהם,
אזי היו ממשיכים את דרכו בקדש, והיה נדמה להם כאלו רבם
חי וקיים לעולם, אבל כשעושים ישות ומציאות מהרבי והמנהיג,
ואומרים עליו שהוא משיח וכו', אזי לבסוף מתמלאים אכזבה
גדולה, ונשברים לגמרי כחרס הנשבר ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ועל-כן אסור לומר על שום אדם שהוא
משיח, ולעשות ממנו ישות ומציאות, כי זה גורם אחר-כך הרבה
יאוש וחלישות הדעת, כי לבסוף כשאדם מסתלק מזה העולם,
וחשבו עליו שהוא משיח, אזי בני-אדם נופלים לתוך יאוש
ודפאון פנימי, מה שאין בן כשאדם חזק בעצמו, שיהיה איך
שיהיה הוא יתקרב אליו יתברך, בין כשרבו נמצא לפניו בין כשאין

רבו עומד לפני עיניו ממש, אזי לעולם לא תהיה לו שום חלישות הדעת, רק יעשה כל מה שיכול בעבודת השם יתברך, ואזי כשיגיע יומו האחרון, ישחק וישמח מאד, בבחינת מה שכתוב (משלי ל"א): "עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון", כי בין למפרע, שלא הטעה עצמו כלל בזה העולם, וצית את הצדיקים האמתיים והגדולים במעלה מאד, וזכה על ידיהם למה שזכה, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל: כשתשכבו עם הרגלים אל הדלת (דהינו ביום המיתה), אזי תראו אם הייתם מקרבים אלי באמת, כי אם הייתם מקרבים אלי באמת, אזי לא הייתה מדרגה בעולם שלא הייתי מביא אתכם אליה, וכשאדם רואה שאינו מטעה את עצמו כלל, רק תמיד מוסיף והולך בעבודת השם יתברך ובהשגת אלקותו יתברך, אזי ידע נאמנה שהוא מקרב לרבי ולמנהיג אמת, וזכה על ידו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות; אשרי לו ואשרי חלקו!

רואה חשבון

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר כל אדם צריך להיות "רואה חשבון" של עצמו, הינו שצריך לחיות עם חשבון, שיזכה להיות ממארי דחשבנא, שבכל יום יחשב חשבוננו של עולם, איך ובמה עבר לו היום, וכך יזכה להצליח בחייו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רואים בגשמיות, אדם שיש לו חנות גדולה כגון "כל בו" (הנקראת סופרמרקט), ונכנסים ויוצאים שם מאות אנשים בכל שעה, ויש גם תורים גדולים ליד כל קפאי, מי שעומד מן הצד ורואה את כל זאת, נסכם בדעתו, שבודאי בעל החנות הוא עשיר גדול עד מאד, מאחר שהוא

רוֹאֵה בְּעֵינָיו אֶת רַבּוּי הַקּוֹנִים הַנִּכְנָסִים וְיוֹצְאִים, וּבִאֲמַת מִי יוֹדֵעַ אִם הוּא מַרְוִיחַ אוּ מִפְסִיד? רַק רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן, כִּי יָכוֹל לֵהוּיֹת שְׂאֵפְלוֹ שְׁנִכְנָסִים וְיוֹצְאִים מֵאוֹת קוֹנִים בְּכָל שָׁעָה, וּמַחְכִּים בְּתוֹרִים גְּדוּלִים, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁהוֹצֵאוֹת יוֹתֵר גְּדוּלוֹת מֵהֶהֱכִנְסוֹת וְכוּ', לְבִסּוֹף בַּעַל הַבַּיִת יִפְשֹׁט אֶת הַרְגֵל, וְיִהְיֶה לוֹ הַהֲכָרַח לְסַגֵּר אֶת הַחֲנוּת, וְאִף שְׂמַבְחוּץ לֹא רוֹאִים זֹאת כָּלֵל, אֲדַרְבָּה בְּכָל יוֹם מִתְרַבֵּים הַקּוֹנִים, וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה עוֹמְדִים תּוֹרִים אֲרָכִים לֵיד כָּל קָפְאִי, עִם כָּל זֹאת אֶת הָאֲמַת אֵינוֹ יוֹדֵעַ רַק "רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן", כִּי הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַחֲשׁבוֹנוֹת, וְרוֹאֵה, שְׂאֵם הַהוֹצָאוֹת יוֹתֵר מִרְבוּת מֵהֶהֱכִנְסוֹת, זֶה סִימָן שֶׁבַעַל הַבַּיִת יִפְשֹׁט אֶת הַרְגֵל, וְיִהְיֶה הַהֲכָרַח לוֹ לְסַגֵּר אֶת הַחֲנוּת.

וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש ג"י: כְּמוֹ-כֵן אֶצֶל הָאָדָם, הוּא יָכוֹל לְהִרְאוֹת מִבְּחוּץ עִם מַלְבוּשֵׁי כְבוֹד, לְבוּשֵׁי מִפְרָסָם, וְלַעֲשׂוֹת רֶשֶׁם שֶׁל יָרָא שְׂמִים גְּדוּל וְכוּ' וְכוּ', וְכֻלָּם טוֹעִים בּוֹ וְחוֹשְׁבִים שֶׁהוּא מְשֻׁהוֹ וְכוּ', וְאֵין מִי שְׂיֹדֵעַ אֶת הָאֲמַת, רַק הָאָדָם בְּעֶצְמוֹ, אִם הוּא "רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן" שְׁלוֹ, שְׁעוֹשֶׂה חֲשׁבוֹן לְעֶצְמוֹ מֶה עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה בְּשִׁבִיל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא?! וּמֶה פָּעַל בַּיּוֹם הַזֶּה עִם נִשְׁמָתוֹ?! וְכַמָּה תוֹרָה לְמַד הַיּוֹם?! וְכַמָּה מִצְוֹת קִיִּם הַיּוֹם הַזֶּה?! וְאִז אִם חֵי אֶת יְמֵי חַיָּיו בְּחֲשׁבוֹן צָדֵק כְּזֶה, יְרוּיחַ תְּמִיד, כִּי שׁוֹם בְּרִיָּה לֹא תוּכַל לְהִטְעוֹת אוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא "רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן" שֶׁל עֶצְמוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש ג"י, שֶׁדְּבָר זֶה צְרִיכִים לְדַעַת, אֲשֶׁר כָּל זְמַן שְׂאֵין הָאָדָם "רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן" שֶׁל עֶצְמוֹ, הֵינּוּ שְׂאֵינוֹ חֵי עִם חֲשׁבוֹן, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה חֲשׁבוֹן עִם נִפְשׁוֹ, הָרִי כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ הֵם חַיִּים מְלֵאִים טְעִיּוֹת וּמְלֵאִים כְּשִׁלוֹנוֹת, וּלְבִסּוֹף יִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי, וְהַכֵּל מִפְּנֵי שְׂאֵינוֹ "רוֹאֵה-הַחֲשׁבוֹן" לְעֶצְמוֹ, הֵינּוּ שְׂאֵינוֹ זוֹכֵה לְיִשׁוּב הַדַּעַת לְחֻשְׁבַּ עִם עֶצְמוֹ מֶה וּמִי וְאֵימַת? אֵיךְ וּבַמָּה הוּא מְבַלֶּה אֶת הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם, וּבְפִרְטוּיּוֹת קָדָם הַשָּׁנָה, וְעוֹשֶׂה לְעֶצְמוֹ חֲשׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ מֶה פָּעַל

ביום הזה — האם בָּרַךְ "בְּרַכַּת הַמְּזוּן" בְּכַוְנָה מִתּוֹךְ הַסְּדוּר דִּיקָא? !
האם הֵלֵךְ הַיּוֹם לְמַקְוֵה? ! האם בָּרַךְ אֶת בְּרֻכּוֹתָיו עִם כְּוִנַּת פְּרוּשׁ
הַמְּלוֹת? ! האם הִתְפַּלֵּל הַיּוֹם בְּמַנְיָן? ! האם עָנָה "אִמֵּן יְהִי שְׁמֵיהּ
רַבָּה" קִרְשָׁה וּבְרַכּוּ? ! האם נָתַן הַיּוֹם צְדָקָה? ! האם לָמַד תּוֹרָה כַּמָּה
פְּסוּקִים חֲמֵשׁ וְרֵשׁ"י, או פָּרַק מִשְׁנֵיּוֹת, או אָפְלוּ כַּמָּה שׁוּרוֹת גְּמָרָא,
או הִלְכָה בְּשִׁלְחַן עֲרוּף? ! וְאִזּוֹ אִם יִהְיֶה "רוֹאֵה-הַחֲשָׁבוֹן" שֶׁל עֲצָמוֹ
בְּכָל יוֹם, אִזּוֹ דִּיקָא יִצְלִיחַ אֶת דְּרָכּוֹ, כִּי סוּף כָּל סוּף יִשְׁתַּדֵּל שְׁתַּהַיֵּינָה
הַכְּנֻסוֹתָיו יוֹתֵר מֵהוֹצָאוֹתָיו, הֵינּוּ אֵף, שְׁחַס וְשָׁלוֹם, נִכְשַׁל בְּעִבְרוֹת,
שְׁזָה בְּכָלֵל הוֹצָאוֹת וְכוּ', עַל-כָּל-פָּנִים יִשְׁתַּדֵּל שְׁתַּהַיֵּינָה הַהַכְּנֻסוֹת
יוֹתֵר מֵהוֹצָאוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף יִצְלִיחַ, לֹא-כֵן אִם יִחְיֶה
בְּלִי חֲשָׁבוֹן, אִזּוֹ יֵלֵךְ לְאִבּוּד לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁאֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפְּן, וְאֵף
אִם יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה הוֹצָאוֹת וְכוּ', הֵינּוּ שְׁנִכְשַׁל בְּהַרְבֵּה עִבְרוֹת,
יִשְׁתַּדֵּל לְעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מַצּוּוֹת, הֵינּוּ שִׁירְבָה בְּהַכְּנֻסוֹת, וְתַהַיֵּינָה
הַהַכְּנֻסוֹת יוֹתֵר מֵהוֹצָאוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי רַבּוּי הַהַכְּנֻסוֹת תִּתְּפַטְּלָנָה
כָּל הַהוֹצָאוֹת, וּכְעֵין שְׁפִרְשׁ רַבְּנוֹ ז"ל (תְּהִלִּים ל"ד): "סוּר מִרַע וְעֲשֵׂה
טוֹב", הֵינּוּ אֵיךְ זוֹכִים לְ"סוּר מִרַע"? עַל-יְדֵי שְׁעוֹשִׂים הַרְבֵּה טוֹב,
כִּי עַל-יְדֵי שְׁאֲדָם מְרַבֵּה בְּעֲשִׂית הַטוֹב, הִרַע מִמִּילָא מִתְּבַטֵּל, כִּי
עַל-יְדֵי רַבּוּי הַטוֹב נִתְּבַטֵּל הִרַע, וְכֵן הִיָּה פַעַם סְפוּר אֲצֵל רַבְּנוֹ
ז"ל, שֶׁבָּא אֵלָיו אִישׁ אֶחָד, וְהִתְאַוְּנָן שֶׁהוּא מְלֵא עִבְרוֹת, רַחֲמָנָא
לְצַלָּן, וְהִרַע מִתְּגַבֵּר עָלָיו מְאֹד מְאֹד, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ לְשִׂית עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ,
עָנָה וְאָמַר לוֹ רַבְּנוֹ ז"ל: "דוּ טו נֶאֱהָר גּוּטְט וועט דָּאס שְׁלַעַכְטְט
מִמִּילָא אַוועק פֿאַלֵּן" (ל).

וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י: וְאֵל כָּל זֶה יְכוּלִים לְזַכּוֹת דִּיקָא כְּשֶׁהוּא
"רוֹאֵה-הַחֲשָׁבוֹן", שֶׁהוּא חוֹשֵׁב חֲשָׁבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְחִי עִם חֲשָׁבוֹן,
לְרִאוֹת אִם הַהַכְּנֻסוֹת שֶׁלוֹ יוֹתֵר מֵהוֹצָאוֹת, וּכְשָׁחִי אֶת חֲיִיו
בְּצוּרָה כְּזוֹ, שֶׁהוּא "רוֹאֵה-הַחֲשָׁבוֹן" לְעֲצָמוֹ, וְתַמִּיד מִשְׁתַּדֵּל לְהוֹסִיף
(ל) אִתָּה עֲשֵׂה רַק טוֹב, וְאִזּוֹ מִמִּילָא יִפֵּל הִרַע.

נקודות טובות, ויודע שכל נקודה ונקודה היא הצלחה נצחית, על-ידי-זה באמת יתבטל ממנו כל הרע, ויזכה להצלחה בחייו.

רוח הקדש

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר מי שיזהר ללמד בכל יום פרשה, חמש ורש"י, וכן יאמר ח"י פרקים משניות, וכן שבועה דפים גמרא, ויסים בכל שבוע את המדרש מפרשת השבוע, יהיה נכון לבו, שיזכה להשיג רוח הקדש ברורה, כי ארבעת הלמודים האלו, הם כנגד ארבעת העולמות: אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, ועל-ידי הלמודים האלו, הוא ממשיך על עצמו הארה גדולה ונוראה מארבעת העולמות, וזוהה לרוח הקדש ברורה ומזככת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רוח הקדש אין פרושה שהוא יודע עתידות, אלא כעין שפרש רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"א): רוח הקדש היא בחינת רוח הבאה מן הקדש, הינו כשאדם זוכה לזכוה ולטהרת המוח והמחשבה, על-ידי-זה הוא זוכה להשפיל משפלות פאלו, עד שאין יכול המוח והשכל האנושי להשיג, כי זוכה להתעלות בעליה כזו, עד שמשיג רוחניות חיות אלקות בהשגה כזו שאחר אינו משיג, ועל-כן הוא מבין דבר מתוך דבר, והוא מבין מה שאחר אי אפשר לו להבין.

וסים מוהרא"ש נ"י, שאל כל זה יכולים לזכות על-ידי ארבעת הלמודים האלו, כשלומודים אותם בכל יום בקביעות חק ולא יעבר, על-ידי-זה זוכה לזכך את מוח מחשבתו, ומתעלה כל-כף ברוחניות, עד שזוכה להשיג במשפלות שאחרים אינם יכולים להשיג, וזה רוח הקדש — רוח הבאה מן הקדש, שבזכות

ארבעת הלמודים האלו, שהם נגד ארבעת העולמות, ישפע עליו שפע הדעת בהשפעה מרבה, עד שישגי השגות אלקות במדרגה עליונה מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה הוא ברור ובטוח ובדוק ומנסה; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, רק מקים ומקבל את זה בתמימות ובפשיטות, ואז יראה במשך כמה שנים — אם יתנהג כן, שנוי גדול בעצמו, וישגי השגות נוראות, ויבין במשפלות מה שאחרים אינם יכולים להשיג; אשרי מי שמצית ומקים את כל זאת.

רְבִנוּת

מוהרא"ש נ"י תמיד מזהיר את תלמידיו, שיברחו מלקבל על עצמם משרת הרבנות, וכן אמר, שהוא מזהיר את בניו ואת חתניו, שאף פעם לא יהיו רבנים, רק ישבו וילמדו תורה לשמה — לשם אל עולם, כי משרת הרבנות היא אחריות גדולה מאד, ובפרט בדורותינו אלו, שהרב צריך לחנף את הבעלי-בתים שלו, אשר מזה יוצאים קלקולים רבים וגם עוות הדין, רחמנא לצלן, אשר אין לזה תקנה, כי צריכים לבוא בגלגול אל זה העולם.

וספר, שפעם אחת באה שאלה לפני רב בענין אנו אחד, שנתהוה בו איזו שאלה, והרב הטריף את זה, וזרקוהו לפלכים, והיתה מגלגלת באנו הזה נשמה אחת, והיא באה אל הבעל-שם טוב הקדוש בטענה, שהיא נשמה שפכר היתה כמה וכמה פעמים מגלגלת בזה העולם, ולא באה אל התקון, אלא עכשו נתגלגלה באנו הזה, וכמעט שבאה אל תקונה, והרב הטריף את זה בלי שום יסוד בהלכה, ועל-ידי-זה היא מכרחה לילך "נע ונד" ורע ומר לה.

ושלח הבעל-שם-טוב הקדוש את אחד מתלמידיו אל הרב, להתנדע על איזה יסוד הטריף את האנו, ובברו בהלכה, וראו שטעה בפסק הדין, ואמר הבעל-שם-טוב הקדוש, שההכרח שהרב יסתלק, וכן היה.

וסים מוהרא"ש נ"י: בפרטיות בדיני ממונות, אם מעותים את הדין צריכים להתגלגל כמה וכמה פעמים בזה העולם כולי האי ואולי יזכה לתקן את אשר קלקל, ובפירטי פרטיות מי שמכשיל את הרבים עם הכשרים שאינם כשרים, ומאכילם טרפות, שאז ההכרח לו להתגלגל בכלב, רחמנא לצלן, כי כתיב (שמות כ"ב): "טרפה לא תאכלו לפלב תשליכון אתו"; ועל-כן כשמתיר טרפות, הרי הוא לוקח את חלק הכלב, ועל-כן ההכרח לו להתגלגל בכלב, רחמנא לצלן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר על רב יש אחריות גדולה מאד מאד, ומסתפקים עליו בשמים מאד, כי בו תלויים כל אנשי העיר, ועל-כן רב בישראל צריך למסר את נפשו בעבור בני הקהלה שלו, ולהשתדל תמיד לקרבם אל הקדוש-ברוך-הוא ואל התורה הקדושה, ולהחזיר בהם יראת שמים בכל מיני אפנים שבעולם, והוא צריך לדרש לפניהם דברי מוסר ותוכחה באהבה, כדי לקרבם ולא לרחקם, חס ושלום, וצריך להיות חכם גדול מאד איך להצליח עם אנשי קהלתו, ועקר ההצלחה היא — שלא ירצה שום מעות וכסף מבצלי הבתים שלו, הינו שלא יכניס ראשו בזה — איך להוציא כספים ותקציבים וכו', כי רב בישראל צריך להיות לשם שמים — למסר את נפשו בעבורו תביר, ומי שיכול לאזור את מתניו למסר את נפשו בעבור אנשי קהלתו, ולהדריכם בדרך התורה והיראה, ולקרבם בדברי חן, ולא ירצה שום כבוד או מעות מהם, אז תבוא עליו ברכה, ובודאי יצליח דרכו, אבל אם פונתו כסף וכבוד ומחלקת ופוליטיקה של שקר, ומתערב בענינים שאינם שייכים אליו כלל, בודאי סופו שיפיל נפילה אחר נפילה,

ויהיה הקולר תלוי על צוארו, כי כל אחריות של אנשי בני הקהלה היא על צוארו, וסיים מוהרא"ש נ"י, ש'לכן לא כדאי להכניס את עצמו באחריות כזו, כי בנפשו היא.

וכשכא מוהרא"ש נ"י בפעם הראשונה ליבנאל, וקראו לו אנשי המקום "כבוד הרב", ענה ואמר להם בחייו: אני איני רב עם אף אחד... ועל-פני איני רב... וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת בא מוהרנ"ת ז"ל אל רבנו ז"ל, והתאוונן לפניו, שחותנו הגאון הקדוש רבי דוד צבי, שהיה רב בשלש קהלות גדולות, רצה למסור לו אחת מהקהלות שיהיה רב, והוא לא רצה, וחותנו דחק עליו מאד, ולכן בא לשאל את רבנו ז"ל מה עליו לעשות, והשיבו רבנו ז"ל פלאחר יד: מדוע באמת לא תקח את הרבנות? והשיבו מוהרנ"ת ז"ל: האם פונת רבנו היא באמת שאהיה רב? והשיב לו רבנו ז"ל: כן, כן, וחזר ושאל מוהרנ"ת ז"ל: האם פונת רבנו היא באמת לאמתה? (מיט איין אמתער אמת)? ענה ואמר לו רבנו ז"ל: האתה רוצה אמת לאמתה? אז תעמד מן הצד (שטיי זעה אין א זייט), כאומר שלא יקבל על עצמו על רבנות, והסבירו מוהרא"ש נ"י, כי פונת רבנו ז"ל היתה, שפודאי צריכים רב, וזוהי האמת, אבל מי שרוצה את האמת לאמתה, הינו שתמיד עומד לפני מראה עיניו יום המיתה והקבורה, ואיך שהוא מוכן לזה בכל רגע להפשיט את גופו, ונשמתו תעלה למעלה וכו', עליו לברח מכל עסקי הרבנות, כי זה יגרם לו לכל מיני מכשולים ובטולים ומחלקת ומריבות, וימנעו אותו מעבודת השם יתברך.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, כי הוא ראה רבנים קלים וריקים ופוחזים, שאינם הולכים למקנה מערב יום פפורים לערב יום פפורים, וכן אוכלים אצל כל אחד בשר בלי לדקדק מאין הבשר בא, וכן הולכים לחתנות מערבות, ומתחברים עם מחללי שבתות, ומחניפים להם, והכל בשביל כסף וכבוד, וזה ממש דוחה, ובפרט בדורותינו אלו, שבנגל יכולים להכשל במכשולים רבים בענין גטין וקדושין.

שְׁמֵרָבִים עַל־יְדֵי־זֶה מְמַזְרִים, רַחֲמָנָא לְצַלָן.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, שְׂרַב אֲמַתִּי, יֵרָא שְׁמַיִם, הוּא צָרִיף לְהִיּוֹת
תְּקִיף בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא לְחִנּוּף שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וּמִכָּל שְׁכָן שְׁלֹא
יִרְצֶה שׁוּם כְּסָף וְכָבוֹד מְזַלְתּוֹ, וְאִזּוּ דִיקָא יִצְלִיחַ בְּרַבְנוּת שְׁלוֹ,
וְכֻלָּם יִתְבַּטְּלוּ לְפָנָיו וְיֵאֱהָבוּ אוֹתוֹ, וְיִכְבְּדוּ אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי כְבוֹד,
אֲפֹלוּ אֵלּוּ שֶׁהֵיוּ בְּתַחֲלָה שׁוֹנְאִיו הַגְּדוֹלִים בְּיִוְתֵר, אֲכַל בּוֹ בְּרַגַע
שִׁיִּירָאוּ שְׁכַל כְּוִנָּתוֹ הִיא רַק כְּבוֹד וְכָסֶף וְתַקְצִיבִים וְהַשְׁתַּלְטוּת עַל
זַלְתּוֹ, אִזּוּ לֹא יוֹכְלוּ לְסַבֵּל אוֹתוֹ כָּלֵל, וְרַק יִחַכּוּ שְׁיִלְךְ מֵהֶם, כִּי
קִלוּנוּ יִתְגַּלֶּה בְּרַבִּים, רַחֲמָנָא לְצַלָן.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי רַב אֲמַתִּי הַיּוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל הַיּוֹם,
הַתּוֹרָה מִכְרֹזַת לְפָנָיו, וְנִכְנָסִים בְּנֵי־אָדָם לְשָׂאל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת,
וְנוֹשֵׂא חַן בֵּין אַנְשֵׁי עִירוֹ, לֹא־כֵן רַב קַל, שְׂאָף פַּעַם אֵינוֹ פּוֹתַח
סֵפֶר, הָרִי אֲפֹלוּ עַמֵּי הָאָרְצוֹת אֵינָם יְכוּלִים לְסַבֵּל אוֹתוֹ, כִּי הֵם
מְבִינִים שֶׁהוּא סֵתֵם אֵינָה בּוֹר וְרִיק שְׁרוּצָה לְהַשְׁתַּלֵּט עֲלֵיהֶם,
וְרוּצָה רַק לְמַלֵּא אֶת כִּיסוֹ בְּכֶסֶף הַצְּבוּר וּבְתַקְצִיבִים, בְּמִשְׁכָּרַת
וּבְכָרֶכֶב וְכו'.

וְתַמִּיד אוֹמֵר מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי רַב בְּיִשְׂרָאֵל אֲסוּר לוֹ לְהִתְעַרֵּב
בְּפוֹלִיטִיקָה, וְכָל רַב שֶׁמִּתְעַרֵּב בְּפוֹלִיטִיקָה, אֵינוֹ רַב כָּלֵל, אֲלֹא עָלְיוֹ
לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַבּוּר אַנְשֵׁי קַהֲלָתוֹ, וְלִלְמַד עִמָּהֶם תּוֹרָה וּלְקַרְבָּם
אֲלֵיוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְלְהַחְדִּיר בָּהֶם קִיּוֹם הַמְצוּוֹת, וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת כָּל
מִגְמַתּוֹ, וְאִם מִתְנַהֵג כֵּן, אִזּוּ כָּלֵם יֵאֱהָבוּ אוֹתוֹ, לֹא־כֵן כְּשֶׁרַב
מִתְבַּטֵּל בְּעַסְקֵי פּוֹלִיטִיקָה, וְרוּצָה לְמַצֵּא חַן בְּעֵינֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, אִזּוּ
לְבַסוּף הוּא נוֹפֵל לְפָנֵיהֶם, וּכְבָר אֵין לוֹ תְּקוּמָה.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י, כִּי דָרְכוֹ שֶׁל רַב צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּעֵתִים הַלְלוֹ
לְבַקֵּר בְּכָל יוֹם שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה אַנְשֵׁים מֵאֲנֵשֵׁי קַהֲלָתוֹ, וְלְהִתְעַנְּג
מֵה שְׁלוּמָם? וּבְמָה יְכוּל לְעֹזֵר לָהֶם, וְלִשְׁמַע אֶת הַבְּעִיּוֹת שְׁלָהֶם,

וְלִהְיוֹת לְעֹזֵר לָהֶם וּלְחֹזֵקִים בְּדַבְּרוֹתֵיהֶם טוֹבִים, וּבְזֶה יִצְלִיחַ עִם
הַרְבֵּנוֹת שְׁלוֹ, וּמֵה גַם שְׂפָשְׁמִים יֵאָהְבוּ אוֹתוֹ, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד
חֲשׂוֹב רַב שְׁמוּרִיד עֲצָמוֹ אֶל אֲנָשֵׁי קְהֵלָתוֹ, וְעוֹזֵר לָהֶם בְּמֵה שֶׁהֵם
צְרִיכִים — בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנֵי.

רוּפָא

מוהרא"ש נ"י תמיד מזהיר אותנו, להזהר מאד מאד אל איזה
רוּפָא הוֹלְכִים, כִּי סְתֵם רוּפָא הוּא רוּצָח, כִּי הוּא רַק מִתְלַמֵּד עַל
הַבֶּן-אָדָם, וְעַל-בֶּן כְּשֶׁאֶחָד כָּבֵר צְרִיף לִילֵף לְרוּפָא, עָלָיו לְחַפֵּשׁ
אֲחֵר הָרוּפָא הַגָּדוֹל, וַיִּרְאֶה שֶׁהָרוּפָא יִהְיֶה אִישׁ טוֹב, וְתָמִיד מוֹזִיֵּר
מוהרא"ש נ"י לְכָל אֱלוֹ שְׂפָאִים אֱלֹיו לְהִתְיַעֵץ — הָאֵם לִילֵף אֶל אֵיזֶה
רוּפָא וְכוּ', הוּא מֵיַעֵץ, שְׂיִלְמְדוּ קִדְּם אֶת הַתּוֹרָה בְּלִקְוֹטֵי-מוהר"ן,
חֶלֶק ב', סִימָן ג', וַיֵּאמְרוּ עַל זֶה אֶת הַתּפִּלָּה מְלִקְוֹטֵי-תּפִּלוֹת,
וְאַחֲרֵיכֶן יִתְנוּ פְּדִיּוֹן, כִּי מוּבָא שֵׁם הַסּוּד שְׁגֵלָה רַבְּנוּ ו"ל עַל פְּסוּק
(שְׁמוֹת כ"א): "וְרָפָא יִרְפָּא" (עִם שְׁתֵּי הַתּבוֹת) כְּמִסְפָּר "פְּדִיּוֹן
נֶפֶשׁ", כִּי עֶקֶר הָרְפוּאָה עַל-יַדֵּי פְּדִיּוֹן דִּיקָא, עַל-יַדֵּי שְׂמֵמֵתִיקִים
אֶת הַדִּינִים, וְזֶה סוּד מְאֻמָּרָם ו"ל (בְּרִכּוֹת ס'): מִכָּאן שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה
רְשׁוּת לְרוּפָא לְרְפָאוֹת, מִכָּאן דִּיקָא — הֵינּוּ אֲחֵר הַפְּדִיּוֹן, אֲזַ דִּיקָא
יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְרוּפָא לְרְפָאוֹת, כִּי קִדְּם הַפְּדִיּוֹן אֵין רְשׁוּת לְרוּפָא
לְרְפָאוֹת, כִּי צְרִיף לְהִתְרַפָּא עַל-יַדֵּי סֵם פְּלוּנִי וְעַל-יַדֵּי אִישׁ פְּלוּנִי
וּבִיּוֹם פְּלוּנִי, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲבוּדָה זְרָה נ"ה): שְׁגוֹזְרִין
מִלְּמַעְלָה עַל כָּל אָדָם חוּלָה, שְׂיִתְרַפָּא עַל-יַדֵּי סֵם פְּלוּנִי וְעַל-יַדֵּי
אִישׁ פְּלוּנִי וּבִיּוֹם פְּלוּנִי, אִם-כֵּן אֵיךְ יִכּוֹל הָרוּפָא לְרְפָאוֹת, הֲלֹא
אֵינּוּ יוֹדֵעַ הַסֵּם שְׁנִגְלָה לְמַעְלָה? אֲבָל אֲחֵר הַהִמָּתְקָה וְהַפְּדִיּוֹן, אֲזַ
יִכּוֹל לְרְפָאוֹת, כִּי מֵה שְׂצָרִיף לְהִתְרַפָּא דִּיקָא עַל-יַדֵּי סֵם פְּלוּנִי וְעַל-
יַדֵּי אִישׁ פְּלוּנִי, הוּא מִחֲמַת מִדַּת הַדִּין, שְׂכַפֵּי מִדַּת הַדִּין נִגְזֹר

שתמשך החולאת עד אותו הזמן ביום פלוני, על-כן נגזר שלא יוכל להתרפא כי אם על-ידי סבות אלו, הינו הסם פלוני ואיש פלוני, כדי שתמשך החולאת עד יום פלוני, כי כפי הזמן שצריך שתמשך החולאת, כך גזרים הסבות לרפואתו, כדי שלא יוכל להתרפא עד שתזדמנה יחד סבות אלו — סם פלוני ואיש פלוני, באפן שתהיה לו הרפואה ביום פלוני, אבל כשעושים פדיון, וממתיקים הדין, ואזי מתבטל הדין והגזרה, על-ידי-זה יכולים להתרפא, ועל-כן קדם שהולכים אל רופא צריכים לתן פדיון, וללמד את התורה הנ"ל, ולומר התפלה מ"לקוטי-תפלות" על תורה זו, ואז יהיה נכון לבו ובטוח, שהקדוש-ברוך-הוא ישלח את המלאך רפאל לימין הרופא.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר בדבר זה צריכים מאד מאד להזהר, וזה לא משחק, כי לפעמים הרופאים יכולים לקלקל באפן כזה, שפבר לא יהיה נתן לתקן, כמו שהרבה אנשים ספרו דבר זה, כי לא כל רופא ראוי שיהיה השליח ממנו יתברך, שעליו נאמר: מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות, שגוזרים למעלה שיתרפא על-ידי סם פלוני ועל-ידי איש פלוני וביום פלוני, ומי יודע מי הוא האיש פלוני, על-כן צריכים הרבה לבקש ממנו יתברך בהתבודדות קדם שהולכים אל רופא, שבאמת יהיה הרופא הזה איש פלוני, ויכון לתן סם פלוני, באפן שתהיה לי רפואה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת בא חולה מסכן אל הרב הקדוש רבי שניאור זלמן מליאדי (בעל התניא והשלחן ערוך), ובכה מאד, שהוא חולה אנוש ומה יעשה, ענה ואמר לו הרב הקדוש ז"ל, שילך אל רופא פלוני, ויאמר לו, שיתן לו סם פלוני, והחולה צית אותו והלך אל הרופא, ואמר: הרבי שלחני אליך שתתן לי סם פלוני, והרופא נתן לו, ולא די שלא נתרפא, אלא שנעשה יותר חולה, עד שהיה באפיסת הכחות, וחזר ובא אל הרב הקדוש הנ"ל, והתחיל לבכות, שעשה כמו שצוה עליו, ולא די שלא נתרפא,

אֵלָא נַעֲשֶׂה לוּ יוֹתֵר גְּרוּעַ, וְכַשְׁשֹׁמֵעַ הָרַב הַקְדוֹשׁ אֶת דְּבָרֵי הַחוּלָה, מְאֹד נִתְלַהֵב, וְנִכְנָס אֶל דְּבָקוֹת גְּדוּלָה, וְהִתְעַמֵּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעֵינָיִם עֲצוּמוֹת, וְאַחֲרֵיכֵן פָּקַח אֶת עֵינָיו הַקְדוֹשׁוֹת, וְעָנָה וְאָמַר בְּנִגְיָנָה (כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה דְרָפוֹ לְדַבֵּר בְּנִגְיוֹן): "זֶאל אִיךְ זָאגְן אַז דָּאס אִיז נִיט רוֹפֵא פֿלוֹנִי עֵס אִיז דָּאךְ יַע רוֹפֵא פֿלוֹנִי", "זֶאל אִיךְ זָאגְן אַז דָּאס אִיז נִיט סֵם פֿלוֹנִי דָּאס אִיז דָּאךְ יַע סֵם פֿלוֹנִי", "נָאָר ווייל עַר אִיז הֵבֵא עַל אֲשֶׁת אִישׁ אִיז עַר נִיט זֹכָה אַז דִּי רְפוּאָה זֶאל קוֹמֵען דוּרְךְ אִיהֶם" (מ), וְכֵן זֶה אָמַר בְּרוּחַ קְדוֹשׁ.

וְסֵים מוהרא"ש נ"י, רוֹאִים שְׁאֵפְלוּ שְׁנֵי גִזְרֵי כָּבֵד מְלֻמְעָה, שֶׁהַרוֹפֵא הוּא הַרוֹפֵא פֿלוֹנִי, שֶׁיְכוֹל לְרַפְאוֹת אוֹתוֹ בְּיוֹם פֿלוֹנִי וְעַל-יְדֵי סֵם פֿלוֹנִי, אָבֵל אִם עֵבֶר הַרוֹפֵא אִיזוֹ עֵבֶרָה חֲמוּרָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אִזִּי אִי אֶפְשֶׁר שֶׁתְּבוֹא הַרְפוּאָה עַל יָדוֹ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ, שֶׁהַרוֹפֵא יִהְיֶה אִישׁ יָרָא וְחֹרֵד, וּבְפֶרֶט הַיּוֹם יֵשׁ כָּבֵד רוֹפְאִים יָרְאֵי הַשֵּׁם, אֲשֶׁר רְאוּי לְלַכֵּת רַק אֲלֵיהֶם. וְכֵן אָמַר מוהרא"ש נ"י, לְעֵינַי רוֹפְאֵי נְשִׁים, מַה טוֹב וּמַה נְעִים, אִם הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְלַכֵּת אֶל רוֹפְאָה (אִשָּׁה) מִפְּנֵי דְרַכֵּי צְנִיעוּת, יוֹתֵר טוֹב לָהּ לְלַכֵּת אֶל רוֹפְאָה, אוֹ עַל-כָּל-פְּנִים שֶׁתְּלַךְ עִם בַּעֲלָהּ, כִּי הַדּוֹר מְקַלְקֵל מְאֹד, וְצָרִיךְ לְשֹׁמֵר מְאֹד אֶת אֲשֶׁתוֹ לֹא לְשַׁלַּח אֶל רוֹפֵא מְפָקֵר, כִּי כָּבֵד שָׁמְעוּ הַרְבֵּה סְפוּרִים שֶׁקְרוּ, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, כִּי מַה שְׁצָרִיכִים לִילֵךְ לְרוֹפְאִים, הוּא רַק מַחֲמַת שְׁאֵנוּ רַחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ וְרַחוּקִים מִהַצְדִּיקִים, כִּי בְּפֶרוּשׁ גְּלָה לָנוּ הַרְמַב"ן הַקְדוֹשׁ (עֵין רַמְב"ן, פֶּרֶשׁת בְּחֻקוֹתֵי): וְהַפְּלִל כִּי בְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלָמִים וְהֵם רַבִּים, לֹא יִתְנַהֲגוּ עֵינֵיכֶם בְּטַבֵּעַ כָּלֵל, לֹא בְּגוּפֵם וְלֹא בְּאַרְצֵם לֹא בְּכָלֵלִים וְלֹא בְּיַחֲדֵי מֵהֶם, כִּי בְרַךְ הַשֵּׁם לַחֲמֵם וּמִימָם וְהִסִּיר מִחֲלָה מִקְרִבָם, עַד שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְרוֹפֵא וְלִהְשַׁתְּמֵשׁ בְּדַרְכֵי הַרְפוּאָה כָּלֵל, כְּמוֹ שְׁאָמַר: אֲנִי ה' רוֹפְאָךְ,

(מ) שְׁאָמַר שֶׁהַרוֹפֵא הַזֶּה אֵינוֹ רוֹפֵא פֿלוֹנִי, זֶה לֹא יְכוֹל לְהִיּוֹת, כִּי הוּא כֵן הַרוֹפֵא פֿלוֹנִי שְׁצָרִיךְ לְרַפֵּא אוֹתוֹ, שְׁאָמַר שֶׁזֶה לֹא סֵם פֿלוֹנִי, הֲלֹא זֶה הַהֲכָרָה הַסֵּם פֿלוֹנִי שְׁצָרִיךְ לְרַפֵּא אוֹתוֹ, אֵלָא מַה? הַרוֹפֵא הַזֶּה בָּא עַל אֲשֶׁת אִישׁ, וּבְשָׂבִיל זֶה אֵינוֹ זֹכָה שֶׁתְּהִיָּה הַרְפוּאָה עַל יָדוֹ.

וכן היו הצדיקים עושים בזמן הנבואה, גם כשיקרה עון שהוא חלי, לא ידרשו ברופאים רק בנביאים, כענין חזקיהו בחליתו, ואמר הפתוב (דברי הימים ב' ט"ז): כי בחוליו לא דרש את ה' וגם ברופאים, ואלו היה דבר הרופאים נהוג בהם מה טעם שיזכיר הרופאים? אלא בעבור דלא דרשו את השם, אבל הוא פאשר יאמר האדם, לא יאכל פלוני מצה בחג המצות פי אם חמץ, אבל הדורש את השם בנביא, לא ידרש ברופאים, ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם, אחרי אשר הכטיח "וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך", והרופאים הם מעשיהם רק על המאכל והמשקה להזהיר ממנו ולצוות עליו וכו', עין שם; כי באמת הצדיק הוא דבוק בו יתברך בתכלית הדבקות עד שהוא בטל בבטול כל הרגשותיו, ועל-כן יש לו כחות לצוות על האדם מה לעשות, ותהיה לו רפואה גם בגשמיות.

וספר מוהרא"ש נ"י עוד ספור שקרה פעם אצל הרב הקדוש רבי שניאור זלמן מליאדי (בעל התניא והשלחן ערוך), בעיר ויטעבסק היה איש אחד חולה מספן, והלך להרבה רופאים ולא הועיל לו כלל, והלך אל רופא ממחה גדול מאד, והרופא בדק אותו כנהוג ואמר לו, ששום תרופה ושום רפואה כבר לא תועיל לו, וכפרוש אמר, שהוא לאחר יאוש, רחמנא לצלן, וגם לא נתן לו כבר תרופות, וכששמע האיש דברי הרופא נרעד ונפחד מאד, ובא אל הרב הקדוש הנ"ל, והוא התבונן היטב בחולה כדרכו (שהיו לו עינים חודרות), ענה ואמר לחולה בזו הלשון: אין לך מה לפחד, כל המחלה שמפחידים אותך אינה פלום, זה סתם קדחת, ושאל החולה: רבי, הלא כשיש לאדם קדחת, הרי הוא רועד מקור ומחם, כי זה טבע של חולה הקדחת, שנתחלה ממחממות לקרירות ומקרירות לחממות, והאדם רועד מאד, ואני איני רועד כלל? ועל זה השיב לו הרב הקדוש בקול מאים: נו, אני אומר לך שזו קדחת ותרעד, ("נו, איך זאג דיר עס איז א קדחת און דו וועסט דיך טרייסלען"), ותכף-ומיד התחיל האיש להזיע

וּלְרַעַד מְקוֹר לֶחֶם וּמַחֵם לְקוֹר, וְאִזּוֹ צְוִה לֹא הֵרֵב הַקְדוּשׁ שֶׁיִּלְךָ לְבֵיתוֹ, וַיִּכְנַס לְמַטְתּוֹ וַיִּשְׁכַּב כָּךְ כַּמָּה יָמִים, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁלַח לּוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְהַחֹלֶה מִחַמַּת רַב חִלְשָׁתוֹ עֵקֶב רְעִידוֹתָיו מְקוֹר לֶחֶם וּלְהַפֵּךְ, לֹא הִיָּה יָכוֹל לֵילֵךְ כְּבָר, וּבִקֵּשׁ מִכַּמָּה אַנְשִׁים שְׂיִקְחוּ אוֹתוֹ הַבֵּיתָה, וְכֵן עָשׂוּ, וְאַחַר כַּמָּה יָמִים נִתְרַפָּא, וְהֵלֵךְ בְּרַחוּב בְּשִׂמְחָה, וּפְתָאם בָּא לְמוֹלוֹ הַרוּפָא הַגָּדוֹל, שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה מְסַכֵּן, וְשָׂאִין לוֹ עוֹד מָה לַעֲשׂוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם, וְרָאָה שֶׁהָאָדָם הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּשִׂמְחָה, וְשָׂאל אוֹתוֹ הַרוּפָא: תֹּאמַר לִי מָה אַתָּךְ? הֲלֹא לְדַעְתִּי לְפִי חֲכַמַת הַרְפוּאָה, לֹא הִיָּתָה לָךְ שׁוּם תִּקְנָה, וְהַשִּׁיב לוֹ הָאִישׁ: תִּכְף-וּמִיד שֶׁאִמְרַתְּ לִי שָׂאִין לִי תִקְוָה, הֲלֹכְתִי אֶל הֵרֵב הַקְדוּשׁ רַבִּי שְׁנִיאֹר זְלַמֵּן מְלִיאָדִי, וְהוּא אָמַר לִי שְׁזֵה אֵינּוּ כְלוּם רַק קִדְחַת, עָנָה וְאָמַר הַרוּפָא: שְׁזוּהִי קִדְחַת גַּם אֲנִי יְדַעְתִּי, אֲבָל קִדְחַת בְּעֶצְמָה הִיא מְחֻלָּה מְסַכְּנָת, וְהַתְרוּפָה שְׁלֵה הִיא הַרְעָדָה וְהוֹזְעָה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְרַעַד וּלְהִזְעֵעַ, וְאִם אֵין לְאָדָם רְעָדָה וְזַעָה, הוּא לְאַחַר יָאוּשׁ, וְהַשִּׁיב הָאִישׁ לְרוּפָא: הֵרֵבִי הַקְדוּשׁ אָמַר לִי, שֶׁאֲתַחִיל לְרַעַד מְקוֹר לֶחֶם וּמַחֵם לְקוֹר, וְכֵן נִתְקַיֵּם בּוֹ בְּרַגַע, וְעַל-יְדֵי-זֵה הִיָּתָה לִי רְפוּאָה, עָנָה וְאָמַר עַל זֶה הַרוּפָא, שֶׁעַל-פִּי דָרְךְ הֵטְבַע אֵין עֲצָה בְּחֲכַמַת הַרְפוּאָה לְהִבִּיא אֶת הָאָדָם לְרַעִידָה, וְזֵה עָשׂה הֵרֵבִי בְּוִדְאֵי לְמַעְלָה מִדָּרְךְ הֵטְבַע, וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י: הֵרֵי רוּאִים שְׂיִישׁ לְצַדִּיקִים כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁרְגִיל לְבֹא בְּכָל פַּעַם אֶל צַדִּיקִים אֲמַתִּיִּים, וְנוֹתֵן לָהֶם לְפִדְיוֹן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֵה לֹא יִצְטָרֵךְ אִף פַּעַם לְלַכֵּת אֶל רוּפָא, וְאֶפְלוּ אִם כְּבָר יֵלֵךְ אֶל רוּפָא, שְׂיִהִיָּה רוּפָא יָרָא וְחִרָד, וְהוּא יְהִיָּה הַשְּׁלִיחַ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

(וּפַעַם קָרָה, שֶׁבְּחִוֵּר אֶחָד שָׁבָא וְנִכְנַס זֵה כַּמָּה שָׁנִים אֶצֶל מוֹהֲרָא"ש נ"י, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ, וּבְאַחַד הַיָּמִים נִחְלָה מְאֹד, עַד שֶׁהָיָה לוֹ הֶהָכְרַח לְהַכְנִס לְבֵית-חֹלִים, וְהַרוּפָא עָשָׂה לוֹ נִתְוַח, וְתִכְף-וּמִיד אָמַר שָׂאִין לוֹ כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה, וּבִפְרוּשׁ אָמַר לוֹ: סַע לְבֵיתְךָ כִּי מוֹת תָּמוּת, וְהָיָה זֵה בְיוֹם הַשְּׁבִת, וּבְמוֹצָאֵי-שְׁבִת טְלַפֵּן הַבְּחֹר מִבֵּית-הַחֹלִים אֶל מוֹהֲרָא"ש נ"י, וְהָיָה בְּפַחַד גָּדוֹל,

וספר למוהרא"ש נ"י כל מה שאמר לו הרופא, שהוא כבר לאחר יאוש, וצו לביתך כי מות תמות, והבחור מרב תמימותו קבל את דברי הרופא, והתחיל להניח צואה למוהרא"ש נ"י, שרוצה שיליכוהו אחרי פטירתו לארץ ישראל, ובקש מאד ממוהרא"ש נ"י, שישתדל בעבורו, כי אין לו אף אחד, וישתדל לקוברו בארץ ישראל, ומוהרא"ש נ"י התחיל לחזקו ולאמצו: אל תפחד, אלו שטיות והבלים, אתה תצא מזה, והבחור באחת, שהרופא אמר לו "צו לביתך כי מות תמות", ומוהרא"ש נ"י באחת, שחקמינו הקדושים אמרו "מפאן שנתנה רשות לרופא לרפאות", ואומרים העולם (די וועלט זאגט) רק לרפאות נתנה רשות לרופא, אבל לא ליאש, ועל-כן אם הרופא הזה מיאש אותך, זה סימן שאינו רופא כלל, לדעתו, ראה להחליף תכף-ומיד רופא אחר, ושאל הבחור: הלא הוא כבר עשה לי נתיח, איך אני אלף אל רופא אחר? אמר לו מוהרא"ש נ"י: אם אתה רוצה לחיות, ראה לברח מהרופא הזה, כי הוא סתם רוצח, והבטיח מוהרא"ש נ"י לבחור הבטחות חזקות, שיהיה בריא ושלם, ולא יחסר לו שום דבר, והבחור קבל את דבריו, ותכף-ומיד הלך אל רופא אחר, אשר היה רופא טוב, רופא ממחה, וצחק מדברי הרופא הראשון, ואחר כמה שבועות של טפולים נתרפא אצלו הבחור לחלוטין, וכך הספור הוא פלא גדול, ועוד מסתובב הבחור עכשו בינינו, ויכולים לברר אצלו את אמתת הספור.

שיחות

מוהרא"ש נ"י אמר פעם אחת, כשראה את השיחות שהדפיסו ממנו, ובני-אדם מסתכלים בהם ומחיים את עצמם בשיחות אלו: מה אמר לכם, אלו הן בני, וזה מה שישאר ממני,

פי כל שיחה ושיחה שדברתי, היתה פונתי רק דבר אחד — להחזיר אמונה פשוטה בו יתברך, ושתרגילו את עצמכם לדבר תמיד עמו יתברך, ושתמידו בתורה הקדושה, אשר רק זו כל פונתי בכל שיחה ושיחה, ועל-כן אם השיחות עושות רשם אצלכם, תדעו שאלו הבנים שלי.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי האיש האלקי רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל (בעל המחבר ספר "באור הלקוטים" על ה"לקוטי-מוהר"ן"), היתה דרכו לנסע בכל שנה לראש השנה לאומן במשך עשרים שנה, ובשנים הללו הוא לא היה כל-כך מפורסם בין אנשי שלומנו, כי היה חכם גדול בענין הסתרה, והסתיר את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, למען לא ירוצו אחריו, כי היה ענו גדול מאד מאד פידוע, ואפלו בירושלים לא ידעו ממנו שום דבר, כי היה כל-כך נעלם ונסתר, עד שאף אחד לא חשב על אדם זה שהוא איש מורם מעם, מרב הסתרתו והעלמתו מן העולם, לכן באומן בין אנשי שלומנו, אף שהיו לו תלמידים שלמד עמם דבר רבנו ז"ל, עם כל זאת רב אנשי שלומנו לא היתה להם שום השגה בו, אף בסוף שנת תרע"ד כשנסע לאומן לראש השנה של שנת תרע"ה, אז התחילה מלחמת העולם הראשונה, ונתהפך כל העולם וכל הגבולות נסגרו, ואין יוצא ואין בא, על-כן היה לו ההכרח להשאיר בעיר אומן, ונשאיר שם כמעט ארבע שנים, ואז התלקטו סביבו כמה בחורים מפולגניה, שגם-כן באו לראש השנה לעיר אומן ולא היו יכולים לחזור, והיו בצותא עמו, וכן כמה אברכים, והם עקבו אחריו הרבה מאד, כדרך בחורים ואברכים צעירים, וקבלו ממנו הרבה, וכל שיחה ושיחה ששמעו ממנו היתה יקרה מאד בעיניהם, ומחמת שרפי אברהם היה שם לבד, (כי אשתו וילדיו נשארו בארץ ישראל), לכן הם שמשו אותו הרבה, ענה ואמר: תהלה לאל, שמסתוכבים סביבי כמה אנשים, כי ככה ישאר משהו ממני, (ובזו הלשון אמר: "דאנגקען גאט, אז ס'האבן זיך פארקליבען ארום מיר אפאר מענטשן אזוי וועט עפעס כאטש בלייבן פון מיר").

כאומר, שאלו השיחות והדבורים שמדבר עמָהם, זה מה שישאר ממנו.

וסים מוהרא"ש נ"י: בן אני אומר לכם, שתהלה לאל, שזמן לי הקדוש-ברוך-הוא תלמידים כאלו, אשר כותבים את כל השיחות והדבורים שאני מדבר, ועל-ידי-זה משהו כבר ישאר ממני בזה העולם...

ובאמת כל מה שונכתב ונדפס ממוהרא"ש נ"י, זה אחד מני אלה בלי שום גזמא כלל, פי דרכו לדבר ולשיח עמנו בכל פעם שיחות קדושות בעבודת השם יתברך כדרכו, ולהלהיב את לבנו אליו יתברך, בפרט בשנים הראשונות כשפתח את הישיבה שלו "מתיבתא-היכל-הקדוש", והיתה דרכו לומר בלילה תקון חצות ביחד עם כל התלמידים, ואחר אמירת תקון חצות היתה דרכו לצאת לחוץ ולטייל עם כל התלמידים, פי כל היום אינו יוצא לחוץ כלל, רק אחר חצות בלילה הוא הולך לטייל בשביל הבריאות, ואז זכינו לשמע ממנו הרבה מאד שיחות, ואשר הרבה מהתלמידים כתבו חבורים שלמים מהשיחות ומהספורים שדבר ושח עמנו, ועדין השיחות נמצאות מפזרות בין הרבה תלמידים, ומי יתן שנוכל ללקטם יחד ולהדפיסם, פי הם אוצר יקר עד מאד, פי כל שיחה וספור שלו, הוא אור גדול ושער ופתח בעבודת השם יתברך ובהשגת רוחניות חיות אלקותו יתברך, אשרי מי ששם לבו אל דבוריו ושיחותיו הקדושות, ואז ימשך לבבו אחריו יתברך בהשתוקקות נפלאה).

שעור

מוהרא"ש נ"י, תמיד מזהיר את תלמידיו שילכו אל שעור, כי מלבד השעורים שכל אחד לומד לעצמו, מה טוב ומה נעים שילך אל שעור קבוע שלומדים בפרים, כי אינו דומה פשהולכים אל שעור שלומדים בפרים משעור שלומד בעצמו, כי בודאי ללמד בעצמו גם-כן טוב, כי יכול ללמד הרבה מאד על-פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, שאז בודאי טוב מאד ללמד לבד, כי יכולים ללמד הרבה מאד בהתמדה גדולה, אבל גם זה צריכים לילך אל איזה שעור, כי מה שלומדים אצל מגיד שעור, אינו דומה כלל למה שלומד לעצמו, כי מגיד שעור לומד לעמק ומסביר היטב, ועל-כן מה טוב ומה נעים אם יכולים ללכת בכל יום אל שעור שלומדים שם דף היומי, באפן שדף אחד ילמד בכל יום על-ידי מגיד שעור.

ומוהרא"ש נ"י תמיד מזהיר את הבחורים הצעירים שילכו אל שעור, וישמעו את השעור מראש הישיבה שלהם, כי מה שלומדים בפרים זה מועיל מאד, כי ראש הישיבה לומד ומסביר היטב את דף הגמרא, ועל-כן בעודם בימי נעוריהם תחזק להם דרך גם בלמוד עיון, הינו מלבד השעורים שצריכים ללמד בשביל בקיאות, שהוא סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, שילכו גם אל השעור של ראש הישיבה והמגיד שעור, שזה יהיה השעור עיון שלהם.

וביותר מזהיר מוהרא"ש נ"י את האברכים אחר החתונה, שילכו בכל שבוע חק ולא יעברו אל מגיד שעור הלומד שעור בהלכות נדה, כי ההלכות האלו הן חמורות מאד מאד, ואם לא ילכו אל מגיד שעור בהלכות אלו, בנקל להם להפשל, וצריכים להזהר על זה מאד, וכן מעורר על זה מוהרא"ש נ"י ללכת אל שעור שלומדים בהלכות שבת, כי הן גם-כן הלכות מרביות, ולא ימלט שלא יפשל האדם בחלול שבת, אם לא ילמד הלכות שבת, ומפל שפן שצריכים

ללמד את השעור הזה בעיון, וזאת יכולים על-ידי מגיד שעור.

ומוהרא"ש נ"י תמיד מעורר ומחזק את הבחורים על שמיעת שעור, ורגיל על לשונו, אשר עכשו בימי נעוריתכם, אתם יכולים לשמע שעור, וזה יקלט היטב בלבבכם ובדעתכם, ותזכרו מה שלמדתם כל ימי חייכם, אבל אחר החתונה מי יודע אם כבר תהיה לכם סבלנות וזמן ללכת אל שעור, ועל-כן ראו בעודכם בימי נעוריתכם ללכת אל שעור. וכשהתלוננו לפניו הבחורים על המגיד שעור וראש הישיבה וכו', ענה ואמר על זה מוהרא"ש נ"י: נו, הולכים לישיבה שלבו נמשך, פי לא אצל כל אחד יכולים לזכות ללמד, ויש היום הרבה ישיבות ומגידי שעורים נפלאים, שאומרים שעורים המושכים את לב השומעים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו צריכה להיות עבודת מגיד שעור — שילמד באפן כזה שיחדיר חשק באלו השומעים שעורו, באפן שכלם יבינו מה שהוא לומד; ואשרי מי שהוא מגיד שעור בצורה כזו, שיכול להלביש את הלמוד באפן קל ונקל כזה, עד שימשכו אחריו המון השומעים, ואז זכותו — זכות הרבים, תהיה בעזרתו.

שבת

מוהרא"ש נ"י רגיל לומר: אם אין האדם מוכן להשרף על קדוש השם ביום שבת-קדש, עדין אינו יודע מהי קדשת שבת, פי בשבת מאיר אור גדול ונורא כזה, אשר מי שרק מרגיש את האור הזה מגדל תשוקה ונעימות, הוא מוכן למסור את נפשו על קדוש השם ולהשרף בתוך האור הזה, ועל-כן מי שעדין לא זכה להגיע אל מדרגה זו, להשרף על קדוש השם מרב אור קדשת

שַׁבַּת, עֲדִין הוּא רְחוּק מְאֹד מִקְדָּשַׁת שַׁבַּת.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, אֲשֶׁר אִם הִנֵּה הָאָדָם יוֹדֵעַ מֵהִי שַׁבַּת, הִנֵּה רוֹקֵד כָּל הַשַּׁבָּת כְּלָה, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְנֵנוּ ז"ל, כִּי הַשַּׁבָּת נִדְמִית כְּמוֹ חֲתָנָה יְפָה מְאֹד מְאֹד, וְנוֹתְנִים לָנוּ רַק רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל דֶּרֶךְ אֵיזָה תֶּרֶף שְׁקוֹרִין שְׁפָרִינָא, אֲשֶׁר גַּם עַל-יַדֵּי הַסְּתַכְלוֹת בְּחֶרֶף הִנֵּה יְכוּלִים לְהַנּוֹת עַד מְאֹד, וְעַקֵּר הַהֲנָאָה שְׂזוּכִים בְּשַׁבַּת הוּא אֹר שַׁבַּת, כִּי בְּשַׁבַּת מְאִיר אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וּמִי שְׂזוּכָה לְהַרְגִישׁ אֶת הָאֹר הִנֵּה, אֵין לָךְ הֲנָאָה יוֹתֵר גְּדוּלָה מִזֶּה, כִּי בְּשַׁבַּת נִתְגַּלָּה עֶצֶם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם הַתְּלַבְּשׁוֹת, וְזוּכֵי הָרְאוֹת מְרַגְּשִׁים בְּשַׁבַּת אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד; אֲשֶׁרִי מִי שִׁישְׁתוּקֵק בְּשַׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְהִגִּיעַ אֶל אֹר שַׁבַּת.

וְאָמַר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, אֲשֶׁר רַבְנֵנוּ ז"ל אָמַר, כִּי בְּלִיל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ יְכוּלִים לְכַסֵּף וּלְהַשְׁתוּקֵק כָּל-כָּף אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַד שִׁיְהִיָּה נִעְלָם כָּל הַלֵּילָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא יָדַע לְהִיכֵן בְּרַח הַלֵּילָה, (וּכְזוֹ הַלְשׁוֹן אָמַר: פְּרִיטִיג צוֹנְאֲכֻט'ס קַעַן זִיף אַאִיד אַזוֹי פֶּאַרְבֶּעֲנֵקֵן צוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַז עַר זַאל נִישְׁט ווִיסְעֵן אַוואַ דִּי נֶאָכְט אִיז אִיהֶם אַהִין גַּעֲלֶאפֿן), וְסִפֵּר מוֹהְרַא"שׁ נ"י, כִּי כֵן נִתְקַיֵּם אֲצִלוֹ כְּמָה פְּעָמִים, כִּי אַחַר חֲתָנָתוֹ הִנֵּה רָגִיל לְלַמֵּד בְּכָל לַיִל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ אֶת כָּל הַזֶּהָר מִפְּרִשַׁת הַשַּׁבּוּעַ, הִינּוּ מְלַבֵּד הַשַּׁעוֹר הַיּוֹמִי שֶׁהִנֵּה לוֹ בַּזֶּהָר בְּסִדְרָן, לְמַד שַׁעוֹר אֶחָד בְּכָל לַיִל שַׁבַּת, וְהוּא הַזֶּהָר מִפְּרִשַׁת הַשַּׁבּוּעַ, וְכְמָה פְּעָמִים קָרָה בְּקִיץ, שֶׁהַתְּחִיל לְלַמֵּד אֶת הַזֶּהָר, וּמִחֲמַת שֶׁהַלֵּילוֹת קֶצְרִים, הָרִי עַד שֶׁגָּמַר אֶת הַזֶּהָר הִנֵּה כְּכָר יוֹם, וְסִפֵּר, שֶׁפַּעַם אַחַת בְּלִיל שַׁבַּת מְצָרַע, לְמַד אֶת הַזֶּהָר הַקְּדוּשׁ בְּתַשׁוּקָה גְּדוּלָה, וְהַאִירָה לוֹ הָאָרָה גְּדוּלָה בְּלַמּוּדוֹ בַּזֶּהָר הַקְּדוּשׁ, וּכְשֶׁגָּמַר אֶת הַזֶּהָר, הַסְּתַכֵּל בְּחִלוֹן וְרָאָה אֹר גְּדוּל מְאֹד, אֲשֶׁר מְרַב דְּבַקּוֹתוֹ בַּזֶּהָר לֹא הִבְחִין שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּכָר יוֹם, רַק חָשַׁב שֶׁהוּא רוֹאָה אֹר גְּדוּל מְאֹד... וְאָמַר לְעֶצְמוֹ: הָאֵם אֲנִי מְשַׁטָּה בְּעֶצְמִי? הָאֵם יֵשׁ לִי דְמִיוֹנוֹת, (שֶׁאֲנִי רוֹאָה אֹר כְּזֶה דֶּרֶךְ הַחִלוֹן?!) וַיְהִי אַף נִגַּשׁ אֶל

החלון ראה שֶׁכָּבַר נַעֲשֶׂה יוֹם... כִּי כָּבַר עָבְרָה שְׁעָה וְחֻצֵי מֵהַיּוֹם, כָּל-כֶּף הָעֵמִיק עֲצָמוּ בְּלִמּוֹד הַזֶּהָר, עַד שֶׁלֹּא הִרְגִישׁ שֶׁכָּל הַלַּיְלָה נַעֲלָם מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י: כְּשִׁלּוּמְדִים בְּלֵיל שַׁבַּת-קִדְשׁ אֵת כָּל הַ"נַּעַם אֱלִימְלֶךְ" מִפְּרִשַׁת הַשְּׁבוּעַ, מְרַגִּישִׁים טַעַם שַׁבַּת בְּצוּרָה אַחֲרָת, וְדִרְכוֹ לְלַמֵּד זֶה שְׁלֵשִׁים שָׁנָה בְּכָל לַיִל שַׁבַּת-קִדְשׁ אֵת כָּל הַ"נַּעַם אֱלִימְלֶךְ" מִפְּרִשַׁת הַשְּׁבוּעַ, וְכֵן בִּבְקָר לֹמֵד אֵת הַ"קִּדְשֵׁת לוֹי" וְכֶף נוֹהֵג כָּל הַשָּׁנִים, וּבִפְרוּשׁ גָּלָה לָנוּ כִּמָּה פְּעָמִים, שֶׁכְּשִׁלּוּמְדִים "נַעַם אֱלִימְלֶךְ" בְּשַׁבַּת-קִדְשׁ מְרַגִּישִׁים טַעַם אַחַר בְּשַׁבַּת, וְכֵן מְבִינִים יוֹתֵר אֵת הַסֵּפֶר, מִמָּה שִׁלּוּמְדִים אוֹתוֹ בִּימֵי הַחֵל.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י: אֲבָל כְּשִׁלּוּמְדִים אֵת הַסֵּפֶר "לְקוּטֵי מוֹהֲרָן" בְּאִמְצַע הַשְּׁבוּעַ, זוֹכִים לְהִרְגִישׁ אֵת הַקִּדְשָׁה שֶׁל שַׁבַּת גַּם בְּשִׁשֶׁת יְמֵי הַחֵל, כִּי בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ יְכוּלִים לְהִרְגִישׁ אֵת עֲרֻבוֹת, נַעֲמוּת, זִיו, אוֹר הַשַּׁבַּת אֲפֵלוּ בְּשִׁשֶׁת יְמֵי הַחֵל; אֲשֶׁרֵי מִי שִׁלּוּמְדֵי בְּכָל יוֹם "לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן", שָׂאז יִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ קִדְשֵׁת שַׁבַּת גַּם בְּשִׁשֶׁת יְמֵי הַחֵל, וְסֵפֶר מוֹהְרָא"ש נ"י, שֶׁהִרְבֵּה צְדִיקִים קָרְאוּ לְסֵפֶר הַקִּדּוּשׁ "לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן" — דָּאס אִיז דְּעַר שַׁבַּת סֵפֶר, זֶה הַסֵּפֶר שַׁבַּת שְׁלִי, כִּידוּעַ דְּכָר זֶה, אִיךְ שֶׁהִרְבַּ הַקִּדּוּשׁ מְצִאֲנוּ קָרָא לְסֵפֶר "לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן" "דָּאס אִיז דְּעַר שַׁבַּת סֵפֶר", וְכֵן מְסִפְרִים שֶׁהִרְבַּ הַקִּדּוּשׁ רַבִּי מַעֲנַדֵּל מְקַאסוּב ו"ל בַּעַל "צִמַּח צְדִיק" קָרָא לְסֵפֶר הַקִּדּוּשׁ "לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן" "שַׁבַּת סֵפֶר", כִּי מִי שֶׁמְכַנֵּס אֵת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ דְּבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל, יְכוּל לְהִרְגִישׁ עֲרֻבוֹת, נַעֲמוּת קִדְשֵׁת שַׁבַּת-קִדְשׁ.

וְסֵפֶר מוֹהְרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר הִרְבַּ מְטַשְׁעֵהֲרִין ו"ל חִבֵּר סֵפֶר "יִקְרָא דְּשַׁבְּתָא" ו"קִדְשֵׁת שַׁבַּת", לְהִרְאוֹת אִיךְ שֶׁכָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה מ"לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן" מְדַבְּרַת מְשַׁבַּת, וּמְפָרְשָׁה בְּאִפְזֵי נִפְלֵא מְאֹד, וְהִתָּה דִּרְכוֹ שֶׁל הִרְבַּ מְטַשְׁעֵהֲרִין ו"ל לְסֵפֶר, אֲשֶׁר מַעַת שֶׁחִבֵּר

את ספרו הקדוש "יקרא דשבתא" ו"קדשת שבת", מאז הוא אינו יכול לישון בשבת-קדש, כי השבת אינה מניחה לו לישון, והיה רגיל לומר בדרך צחות: מה נקרא שומר שבת? כשאדם שומר את כל השבת ואינו ישן בה (ער פארשלאפט דאס נישט), הינו שאינו מבטל את הזמן בשבת-קדש, זה נקרא שומר שבת, הינו ששומר את השבת שלא תברח לו בלא כלום, כי השבת היא אור עליון ונורא מאד, ובשבת יכולים לזכות לדברים עליונים מאד; אשרי מי שמשתוקק לקדשת שבת-קדש כל ששת ימי החל, ולומד בכל יום את ספרו של רבנו ז"ל, שאז מאירה לו השבת באפן ובצורה אחרת לגמרי, אשרי לו.

שבועה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי חמרת השבועות היא חמורה מאד מאד, וחכמינו הקדושים אמרו בפרוש (מדרש תנחומא, פרשת מטות): המועל בשבועות כופר בהקדוש-ברוך-הוא, ואין לו מחילה לעולם, עין שם; כל-כף חמור הענין של שבועות, ובני-אדם אינם נזקרים בזה, ותמיד קופצים ונשבעים כדי לאמת את דבריהם, ואינם מתארים לעצמם שאסור להשבע אפלו על דבר אמת, ומכל שכן כשיש בזה שקר, שאז זוהי שבועת שוא, ואמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה ו', סימן ג'): דברים שאין האש שורפתן, שבועת שוא מכלתן, עין שם; כי חמור השבועות הוא מאד מאד חמור, וצריכים להזהר מאד לא להשבע אפלו על אמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכלל זה תנקטו בידיכם: מי שרגיל בשבועות, ותמיד נשבע ואומר: אני נשבע, שהדבר היה כן וכך, שפלוני ופלוני הלך שם ושם וכו', הינו שנשבע כדי לאמת דבריו,

תדע תכף-ומיד שהאדם הזה הוא שקרן, כי כל מי שנשבע, זה סימן שהוא שקרן, וכדי לאמת את דבריו הוא נשבע, ועל-כן את הכלל הזה תדעו תמיד: מי שאומר — אני נשבע לך, תדע שפונתו לומר לך — אני משקר לך... כי עון השבועות הוא חמור מאד, וחכמינו הקדושים אמרו (מכילתא, פרשת יתרו): עד שלא קבלת עליך להשבע, הריני לך אלהים, ומשקבלת עליך להשבע, הריני לך לדון וכו', עין שם; הינו שהקדוש-ברוך-הוא דן אותך בדינים חמורים, כי מי שנשבע, הקדוש-ברוך-הוא פורע ממנו, ומכל שכן כשנשבע לשוא, שאז האדם הזה נאכד בעולם הזה ובעולם הבא, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבא, פרק כ"ו): כל הרגיל בשבועת שוא ובשבועת שקר, הרי זה כאלו עובד עבודה זרה, ואינו עושה קורת רוח לפני מי שאמר והיה העולם, ואינו מקבל עליו על מלכות שמים שלם, ואינו נוחל חיי העולם הבא וכו' וכו', עין שם; הרי לך חמור השבועות, מכל שכן כשנשבע לשוא.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה צריכים להכניס עוד בילדים קטנים — לחנכם שיהיו נזהרים לא להשבע, כי חמור השבועות מאד חמור, וכשמכניסים דבר זה בילדים קטנים, אזי הם גדלים בפחד הזה, שאסור להשבע בשום פנים ואפן, וכן צריכים להכניס דבר זה בנשים, כי בדרך כלל נשים דעתן קלה, והן תמיד רגילות בשבועות, ועל-כן צריכים להזהירן מאד לא להשבע אפלו על אמת, מכל שכן על שקר, כי כל העניות בבית והצרות והיסורים שסובלים בבית, הכל בא מחמת שבועת שוא, על-כן צריך להרגיל עצמו לא להשבע בשום פנים ואפן, ואז באמת יתברך בכל מיני ברכות.

שמות

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריך להשמר מאד בעניני שמות, ולא לתן סתם שמות, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (עין שיחות הר"ן, סימן מ"ד) בענין השם של האדם, שהשם הוא דבר גדול מאד, וכל אדם יש לו צרוף בשמו וכו', עין שם; ועל-כן צריכים להשמר מאד איזה שם נותנים לאדם, ולא כמו שנוהג עכשו בארצנו הקדושה, שחדשים מקרוב באו, שנותנים כל מיני שמות של עצים ואבנים, של יום ושל לילה... כמו: שחר, טל וכו', כל מיני שמות של עננים ואורות, שהכל הכל ורעות רוח, וזה גורם אחר-כך לבן או לבת לסבל מה שסובלים, כי השם הוא דבר גדול מאד, ועל-כן צריכים להזהר מאד לא להוסיף שם לאדם, כי אם מי שהוא בעל רוח-הקדש, ולא כאשר נוהג היום, אשר כל בור וריק מוסיף שמות, לזה נותן שם: ירוחם, ולזו נותן שם: אסנת, ולאחר נותן שם: קדוש, ולאחרת מוסיף שם: זלפה וכדומה, בידוע דבר זה מה שקורה עכשו בעולם, שמשנים את השמות לאדם, ואומרים ששם זה לא מסגל, רק תקח שם אחר, ורבנו ז"ל הקפיד על דבר זה מאד, ובפרוש אמר לנו (עין שיחות הר"ן, סימן צ"ה): דע שהשם שנותנים לו לאדם, הוא לפי הפעלה שיש לאדם לעשות בזה העולם, יש אחד שעושה הפעלה שלו בחצי שנים, ויש שהוא צריך לקרות שם אחר, הינו שם חדש, כי השם שנותנים לאדם לאחר מותו זה בחינת לבושים שלו, כי השם הוא בחינת לבושים, עין שם, ועל-כן כשאחד נעשה חולה, צריכים לשנות לו את השם, כי השם שיש לו מקדם כבר עשה את הפעלה שלו כפי אותו השם שהיה לו, והיה ראוי לו למות, לפיכך קוראים לו שם אחר, שתהיה לו פעלה אחרת, ויוכל לחיות עוד כמה שנים, וזה על-ידי שקוראין לו שם אחר, כדי לעשות הפעלה כפי אותו השם, ויש בזה סודות גדולים ונוראים מאד מאד, ועל-כן צריכים להזהר מאד מאד, שאפלו שפכר צריכים להוסיף שם, יש ללכת אל צדיק קדוש הדבוק בו יתברך, והוא יוסיף לו שם — או חיים,

או רפאל, או אלתר, אבל לא סתם לקרות שמות כפי שעולה בדמיונו, כמו ירוחם או אסנת... כי הכל הבל ודמיונות, וכמה פעמים באו אנשים אל מוהרא"ש נ"י עם קויטלעך (פתקאות), ששם היה כתוב שם האיש ושם אמו, וכן שם האשה ושם אמה, ותכף-ומיד תמה מוהרא"ש נ"י, ושאל אותם: מי נתן לך את השם, הלא השם הזה אינו משעת הלידה?... ותכף-ומיד הודו ולא בושו, ואמרו, שאדמו"ר פלוני הוסיף להם את השם, והקפיד על זה מאד מוהרא"ש נ"י, ואמר: סתם לתן שמות לבני-אדם על שלא נראה לך השם שלו, זה סתם שטות ושגעון וכו', וצריכים להזהר מאד מאד בענינים אלו.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, אשר העקר צריכים לתן לילדים שמות של צדיקים, ואז זכותם תשפיע עליהם, כי פשוטנים שם אחר צדיק, אז נשמת הצדיק מתלבשת בילד הזה, וכך צריך להיות מנהג יראי השם — לתת שמות של צדיקים לילדים.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, כי בענין השם של רבנו ז"ל בפרוש שמע מרבי לוי יצחק ז"ל, שאצל אנשי שלומנו היתה הקפדה לא לתן שם נחמן לבד, אלא להוסיף עוד שם, ועל-ידי-זה יש הצלחה לילד, והוא בעצמו ראה הרבה שנקראו רק על שם רבנו ז"ל בלבד ולא הצליחו בשמם, כן אמר רבי לוי יצחק ז"ל למוהרא"ש נ"י.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי עד היום מתחרט למה לא קרא לבנו נחמן נתן, כי שם זה מאד מסגל, כי רבנו ז"ל אמר פעם למוהרנ"ת ז"ל בזה הלשון "נחמן נתן לאכט אויס פון דער גאנצע וועלט" (נחמן נתן שוהק מפל העולם) וכללו עמו, הינו שרבנו ז"ל בעצמו כלל את מוהרנ"ת ז"ל עמו יחד, וכנראה שיש להם שרש אחד, ועל-פן אשרי מי שנותן את השם נחמן נתן, שזה שם מסגל מאד, וככה יש לו בביתו שם רבנו ז"ל ושם מוהרנ"ת ז"ל.

וכשהתחילו אנשי שלומנו הספרדיני לתן שם לכניהם אחר מוהרא"ש נ"י, והיה קפדה גדולה למשפחתו, למה עושים זאת, כי אצל האשכנזים לא נוהגים כך, ענה ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, מאכט נישט אויס, מאכט נישט אויס, לא נוֹרָא, לא נוֹרָא, כל מי שיקרא על שמי, תהיינה לו אותם המדות ותכונות הנפש שלי, ויצליח עם השם מאד, ואין לו לירא כלל, ולכמה אנשים אמר בשעה שראה את בניהם שנקראו על שמו, שיש להם חן מיחד, וכן להרבה אמר: ראה שאסתובב בביתך תמיד, ורמז להם שיקראו את בניהם על שמו, ועל-ידי-זה תמיד יסתובב בביתם, ופעם אחת אמר מוהרא"ש נ"י בפרוש, אשר מי שיקרא את בנו על שמו, לא יתחרט, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

תפלה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי עקר התפלה צריכה להיות במסירות נפש, שיהיה מוכן למסור את נפשו על קדוש השם בתוך התפלה, אשר אז תפלתו היא תפלה שלמה, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן פ'), אשר עקר התפלה צריכה להיות במחשבה כזו, שיתלק בתוך התפלה, הינו שיתפלל במסירות נפש, שאז ויקא תהיה תפלתו בלי מחשבות זרות, כי כשאדם מוכן למסור את נפשו בשעת התפלה, אזי אין לו שום מחשבות זרות, ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ח'): אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם-כן משים נפשו בכפו, הינו בשעת תפלתו הוא מוכן למסור את נפשו לגמרי, אשר זה עקר שלמות התפלה, ואז תפלתו נשמעת, כי כל זמן שאדם רוצה עוד איזה דבר בזה העולם, אין תפלתו תפלה, כי עקר שלמות התפלה היא הדבקות בו יתברך; ועל-כן צריך להיות מוכן ומזמן למסור את נפשו על קדוש השם בשעת התפלה, ועל-ידי-זה תפלתו מתקבלת

ונשמעת למעלה, וזה גם מה שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה ה.): אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא אם-כן משים לבו כבשר, הינו שאדם צריך לבטל את ישותו לגמרי, שלא תהיה לו שום ישות בשעת תפלתו, רק ירגיש את הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ג"ה), אשר בשעת התפלה צריך האדם להגיע אל בטול כזה, עד שלא ירגיש גם את עצמו, רק את הקדוש-ברוך-הוא לבד, כי עקר התפלה היא הדבקות, שיהיה דבוק כל-כף בו תברוך עד מסירות נפש ממש.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין תפלה, איך שדרכם של אנשי שלומנו היתה להתפלל תמיד תפלתן במסירות נפש, ובכפרט ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו, שצריך לבטל את עצמו אז לגמרי אליו תברוך, ולשפח מכל העולם, וספר מוהרא"ש נ"י, שרבנו ז"ל דבר עמנו הרבה מאד איך צריך להיות ענין תפלה והתבודדות, וספר, שכשהיה בגיל צעיר, לקח סירה קטנה ושט עמה בנהר, ובאמצע הנהר נתהפכה הסירה, והיה רבנו ז"ל בסכנה גדולה מאד, אזי תפס בכל כחו בסירה וצעק, שלא יטבע, והקדוש-ברוך-הוא עשה עמו גם ונצל, והיה רבנו ז"ל מספר את הספור הזה תמיד, שכה צריכה להיות התפלה — במסירות נפש כזו, אשר לא רואה תחתיו רק את הים, וכמעט כמעט שייטבע בתוך המים, אשר בודאי אז תפלת האדם היא בשלמות בתכלית השלמות, כי אין לו שום פגנות אחרות, ואין לו מחשבות זרות, כי צועק ובוכה על נפשו שתנצל, כה צריכה להיות התפלה.

וכן ספר רבנו ז"ל, כשהיה בארץ ישראל בעיר טבריה, והיתה אז בריחה, שהיו צריכים לברח מחיל צרפת, ועלה על החומה ורצה לקפץ, וראה שתחתיו הוא הים, והיה רבנו ז"ל תלוי על החומה ומחזיקה בידיו, ולמטה ראה את ים-כנרת, וכמעט שנפל ונטבע, וצעק אז הרבה להקדוש-ברוך-הוא שיצילו, והיה רבנו ז"ל גם מספר ספור זה, איך שאז צעק הרבה להקדוש-ברוך-הוא, שיצילו שלא יטבע בתוך המים, והיה רגיל לומר: תתארו לעצמכם

איזו תפלה היתה לי אז, כשהייתי תלוי על החומה, ומתחתי ראיתי מים, בודאי התפללתי בכונה... וכונתו היתה להכניס בנו את דרוך התפלה, איך שצריך למסור את נפשו בשעת התפלה, שיראה את עצמו כאלו הוא בתוך הים, וכמעט שיטבע, ואז בודאי תפלתו היא תפלה בכונה; אשרי מי שמתפלל תפלתו במסירות נפש כזו, שאז בודאי ישמעו תפלתו למעלה.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד בענין עבודת התפלה של אנשי שלומנו, שבכל הדורות לא הטעו את עצמם, אלא עסקו בתפלה במסירות נפש, והלכו במקומות מיוחדים שאין שם בני-אדם, ודברו הרבה עמו יתברך במסירות נפש הגדולה ביותר, ועל-ידי-זה זכו למה שזכו, כי אי אפשר לזכות בזה העולם אל שום מדרגה גבוהה או נמוכה, כי אם על-ידי רבוי תפלה ובקשה, וזו המתנה הגדולה ביותר שקבלנו מרבנו ז"ל — ענין התפלה, להתפלל במסירות נפש. (והבנו מדבריו, שכן הוא נהג הרבה שנים בימי נעורו, ועסק הרבה מאד בתפלה והתבודדות ושיחה בינו לבין קונו בשדות ובמרתפים וכו').

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי גם את התפלות הקבועות: שחרית, מנחה, מעריב, חצות, צריכים להתפלל בכל יום במסירות נפש, ולהכניס את כל כחו וכונתו בתוך התפלה — לקשר את מחשבתו אל דבוריו, ולהתפלל בכל פחו, ויהיה מוכן ומזמן להסתלק בתוך תפלתו, אשר זה דיקא נקרא תפלה. וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש רבי אורי מסטרעליסק, זכותו יגן עלינו, הנקרא בפי העולם "השרף", היתה דרכו להפריד מאשתו קדם התפלה, וקבל ממנה ברפת פרדה, כי מי יודע אם עוד יחזר אליה אחר התפלה, כל-כף היה מוכן למסור את נפשו על קדוש השם בשעת התפלה, ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם הוא נהג כף הרבה פעמים, שקדם התפלה נפרד מזוגתו, כי הלוך להתפלל על מנת שישאר בשעת התפלה, כי כונתו אז היתה למסור את נפשו אל הקדוש-ברוך-הוא באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי את התפלה לא צריכים לצעק בקולי קולות, אלא יכולים לצעק בשקט בקולי קולות, הינו שיאמר את דבורי התפלה עם כל מיני פחות, ויצעק בלחש בכל מיני קולות, ועל-ידי-זה לא תהיינה לו שום מניעות מבני-אדם, כי פשצועק בין בני-אדם, אזי יש לו כל מיני מניעות, ואם באמת הוא רוצה לצעק בשעת התפלה, ילך למקום מיוחד, שאין שם בני אדם, ויצעק שם בקולי קולות, כגון ביצר. וספר מוהרא"ש נ"י, כי גם הוא בימי נעוריו הלך למקום מיוחד שאין שם בני אדם, והתפלל שם בקולי קולות, ועכשו הוא יכול להתפלל בקולי קולות בשקט, שאף אחד לא ישמע את קולותיו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אם תעינו היטב בדברי חכמינו הקדושים, תראו, שאי אפשר להשיג שום דבר כי אם על-ידי תפלה, כי בלי תפלה לא מועיל שום דבר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (גדה ע:): מה יעשה אדם ויחפם? אמר להם: ירבה בשיבה וימעט בסחורה, אמרו: הרבה עשו כן, ולא יעיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו וכו', ואמרו (שם): מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להם: ירבה בסחורה, וישא ויתן באמונה, אמרו לו: הרבה עשו כן, ולא הועילו, אלא יבקש רחמים ממי שהעשר שלו וכו', ואמרו (שם): מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? אמר להם: ישא אשה ההוגנת לו, ויקדש עצמו בשעת תשמיש, אמרו: הרבה עשו כן, ולא הועילו, אלא יבקש רחמים ממי שהבנים שלו וכו', עין שם; הרי שאי אפשר להשיג חכמה ועשירות וכו', כי אם על-ידי תפלה, כי כל מה שאדם מכניס את עצמו בעבודת התפלה, כן זוכה להמשיך על עצמו ישועה ברוחניות ובגשמיות, ויכול לזכות לחכמה ולעשירות ולבנים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם היו בני אדם יודעים מעלת התפלה, היו עוסקים בזה כל היום כלו, ורבונו ז"ל הפליג מאד במעלת התפלה, ודבר עמנו הרבה מאד בענין תפלה, ואמר, שכל ענינו הוא

רק תפלה, ובשביל זה יש עליו מחלקת, כי חכמינו הקדושים אמרו (ברכות ו:): כרם זלוח לבני-אדם — אלו דברים העומדים ברומו של עולם, ובני-אדם מזלזלים בהם ומאי ניהו תפלה, ומחמת שכל עסקו הוא תפלה, פי בענין תפלה היה מרבה לדבר עם אנשיו, והזהירם מאד להרבות בתפלה ובהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, על-כן בני-אדם מזלזלים בו, ומבזים אותו וחולקים עליו, פי כל עסקו הוא תפלה ושיחה, שהם דברים העומדים ברומו של עולם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן צ"ג); ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל אחד מאנשי שלומנו אשר דבר עם בני הנעורים בענין תפלה, ועוררם על תפלה, היו עליו מחלוקות רבות, על-כן אסור להתפעל משום בריה שבעולם, רק הוא בעצמו יעסק בתפלה, וכן יעורר את אחרים בתפלה, ולא יסתפל על כל המונעים והמעכבים, אלא ידע כי כף צריך להיות; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, רק עוסק תמיד בתפלה, ואז טוב לו כל הימים.

תכלית

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר העקר בזה העולם הוא תמיד להסתפל על התכלית הנצחית, הינו שתמיד יחפש אחריו יתברך, אשר זוהי התכלית הנצחית, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י"ח), אשר לכל דבר יש תכלית, ולתכלית יש עוד תכלית אחרת גבה מעל גבה וכו', הינו פי האדם צריך תמיד להתעלות ברוחניות, ולהשיג את התכלית העליונה, הינו שעשוע עולם הבא, שישגה להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך, אשר זה עקר התכלית, שהאדם צריך לזכות לזה בזה העולם — לעשות להקדוש-ברוך-הוא פאן בזה העולם דירה, הינו שישגה את שכנתו יתברך בתוך זה העולם, ותמיד יחפש

אחריו יתברך, אשר זה עקר התכלית מכל התכליות — לזכות למצא את הקדוש-ברוך-הוא, ולמסור את נפשו תמיד למצא את הקדוש-ברוך-הוא, ויבקש ויחפש תמיד אחר התכלית הזו, וכל דבר שעושה בין בגשמי ובין ברוחני, יהיה רק לחפש אחר התכלית הזו — לחפש ולבקש אחריו יתברך, אשר זוהי התכלית העליונה מכל התכליות, ומי שזוכה להגיע אל התכלית הזו, אז דיקא חי חיים נעימים, חיים ערכים ומתקים, ואין לו שום חלישות הדעת או מריבות או ספקות וכו' וכו' מבני-אדם, מאחר שאינו מתבלבל משום דבר, רק מחפש תמיד אחר התכלית.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהתכלית הזו צריכים לחפש בכל יום יותר ויותר, כי אי אפשר לומר: כבר זכיתי להשיג את התכלית, כי הוא יתברך אין סוף, וכמו שהוא יתברך אין סוף, כך צריך האדם לחפש ולבקש אחר האין סוף, לעלות מעלה מעלה, וכל מה שייחפש ויבקש אחריו יתברך, הינו אחר התכלית הנצחית, על-ידי-זה יאירו לו המחין באור נורא ונפלא מאד, ויזכה לחדש חדושין דאורייתא, וזוהי התכלית האמתית — לבנות פלים מפלים שונים בחדושי תורה, להמשיך את הקדוש-ברוך-הוא בזה העולם, עד שיוכל להכניס ולהחדיר את התכלית הזו בלבבות בני-אדם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בזכות הבזיונות ושפיכות הדמים שסבל ימים ושנים מאינשי דלא מעלי, מרשעים ארורים, שדברו עליו כל דבר אסור על לא דבר, רק מחמת קנאה סרוחה וכו', בזכות זה הקדוש-ברוך-הוא נותן לו מתנה פלים מפלים שונים, שהם פלל חדושי התורה, להמשיך בתוך נשמות ישראל גם-כן את התכלית הזו.

(ומכל זה יכולים להבין ולהשפיל מרחוק את גדל חשקו ומסירות נפשו של מוהרא"ש נ"י אחר התכלית הזו, מאחר שזכהו הקדוש-ברוך-הוא לחבר כל-כך הרבה ספרים וקונטרסים ומכתבים

המעוררים את בני-אדם גם-כן לרוץ אחר התכלית הזו, וגם הם נעשים כלים לקבל את האור אין סוף, ובנודאי זכה לזה על-ידי גייעתו וטרחתו ימים ושנים בעבודת השם יתברך, כמובן למשכיל בעין האמת בספריו הנוראים והנפלאים עד מאד).

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד, אשר זו היתה דרכו של מוהרנ"ת ז"ל — לעורר את תלמידיו תמיד לתכלית הזו — להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, אשר זה עקר החיים, כי רק מי שרץ ורודף אחריו יתברך, ומחפש אחר התכלית הנצחית, זה נקרא חיים, כמו שאמר רבנו ז"ל בשעה שגלה לנו את המאמר "רבי יונתן משתע" (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ח): אני חייתי היום חיים כאלה שעוד לא חייתי חיים כאלה מימי, כי עקר החיים הוא השגת התכלית, להשיג אותו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר פעם אחת נסע מוהרנ"ת ז"ל בעגלה, והיו על העגלה שקים עם קמח, אף הם לא היו מכסים היטב, ובתוף כף התחיל לרדת גשם, ובעל העגלה נצטער מאד מאד, כי היה הפסד גדול, ופחד שעוד מעט ירטיב הגשם את הקמח ויהיה נעשה בצק, ועל-כן הכה את הסוסים בשוט שימירו ללכת, והם משכו בכבדות מפני הגשמים, והיה בעל העגלה מתאנח כל הדרך: אוי, איך פבר זוכים לבוא אל הקרעטשמע (בית המרוח), אוי, איך פבר זוכים לבוא אל הקרעטשמע... כי רצה להגיע אל בית המרוח, פדי לכסות היטב את הקמח, ענה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל: התכלית שלך נגמרה בקרעטשמע, כי לשם אפה נכסף להגיע, אבל התכלית שלי נגמרת רחוק מאד מאד, והראה לו לשמים, כאומר, שהתכלית שלו היא להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, אשר מוהרנ"ת ז"ל כל כסופיו וכל מחשבתו היו רק להשיג את התכלית הנצחית, התכלית של כל התכליות — להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן לא הבין, איך שיש לאדם הזה צער מדבר גשמי, אשר הקמח יהיה נעשה

בצק... כי מי שבאמת משתוקק אחריו יתברך, אינו מפחד משום דבר, כי על-ידי השגת התכלית של כל התכליות, השגת האין סוף ברוך הוא, הקדוש-ברוך-הוא יכול לעשות לו נסים, ועל-פן מי שתמיד נכסף להגיע אל התכלית הזו — להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, הוא אינו מפחד משום דבר גשמי, כי תמיד משתוקק רק אחר רוחניות; אשרי מי שמגיע אל מדרגה זו.

וספר עוד מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת הלך מוהרנ"ת ז"ל עם רבי אפרים בן רבי נפתלי, והיה שלג כבד, ולא היה מי שיסחב להם את המזודות, והצרכו לסחב בעצמם, והשלג ירד בעצמה רבה, והפה על פניהם והיה קור עז מאד, והיה רבי אפרים מתאנח: אוי, איך מגיעים ככר הביתה, אוי, איך ככר מגיעים הביתה... ענה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל: ומה יהיה לך כשתגיע ככר אל הבית? הלא אז תתחלנה עמך מניעות מאשתי ומילדיך וכו' וכו', אבל אני משתוקק, איך ככר זוכים להגיע אל ביתי הנצחי... ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, כי מוהרנ"ת ז"ל, היו כל כסופיו וחשקו רק אחריו יתברך, ועל-פן בזה דבר, וזו היתה כל מחשבתו בעלמא דאתי — להשיג את התכלית של כל התכליות.

ודבר עמנו מוהרא"ש נ"י, אשר אלו צריכים להיות כל הרצונות והכסופים של כל תלמיד ותלמיד מ"היכל-הקדוש" — שלא יהיו לו כסופים אחרים רק אחריו יתברך, ולא ידבר שום דבורים אחרים רק ממנו יתברך, ועל דבר זה הוא מוסר את נפשו זה חצי יובל שנים — לבנות "היכל-הקדוש", ולהכניס שם נפשות, שיהיו כלים להמשכת אורו יתברך למטה, ושידברו רק ממנו יתברך, ולא יתבישו משום בריה, וילכו ויפיצו את הספרים המדברים מענין זה, ולא יתפעלו משום בריה, כי הגאלה תבוא דיקא על-ידי זה שיגלו ויפרסמו את אמתת מציאותו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י לתלמידיו, אשר כל אחד ואחד העוסק

להפיץ את הקונטרסים החדשים, אשר הם כלים מפלים שונים בגלוי אור אלקותו ותברך, ומחדירים את התכלית בכל אחד המעין בהם, מי שיעסק בהפצתם, לו יהיה חלק בגאולה העתידה, שתבוא על-ידי משיח צדקנו, אשר דיקא אז יהיה גלוי התכלית הזו בתכלית הגלוי; אשרי מי שמכניס דברים אלו בלבו!

תענוג

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר עקר התענוג בזה העולם הוא רק דבקות בו ותברך, אשר התענוג הזה הוא תענוג יותר גדול מכל התענוגים שבעולם, ואין עוד יותר תענוג מדבקות הבורא ותברך שמו, ואם היו בני-אדם יודעים את מעלת התענוג הזה, היו עוזבים את כל תענוגי עולם הזה, כי עקר התענוג הוא רק שעשוע עולם הבא, שתמיד ירגיש את הקדוש-ברוך-הוא, וכן בכל מצוה ומצוה ירגיש תענוג עצום, כי הלא המצוה הזו צוה הקדוש-ברוך-הוא, ועל-פן אשרי מי שזוכה להגיע אל תענוג פזה, הינו שלא יהיה לו שום תענוג אחר, רק להיות דבוק בו ותברך, אשר זה הוא התענוג האמתי.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בפרט מי שזוכה להרגיש את גדל התענוג של שבת-קדש, אשר אפלו בעל בית פשוט, שמח בשבת בדגים ובמאכלים שלו ובבגדים שלו, והוא מלא שמחה, שיש לו בגדים אחרים לכבוד שבת-קדש, וכן יש לו מאכלים אחרים בשבת-קדש, ומכל שכן וכל שכן הצדיקים, הזוכים להיות דבוקים בו ותברך, הם מרגישים בשבת תענוג נפלא פזה, שאין לתאר ואין לשער כלל, אשר כמעט שיתבטלו מהתענוג הזה, והתענוג של שבת עולה על כל התענוגים, ומי שזוכה להרגיש תענוג שבת,

כָּבֵר אֵינוֹ צָרִיף לֹא עוֹלָם הִזָּה וְלֹא עוֹלָם הַבָּא, כִּי מִתְעַנֵּג מְעַצֵּם הַשְּׁבֵת, וּכְמוֹ-כֵן בְּכָל מַצְוָה וּמַצְוָה, כְּשִׁזְזָה הָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲלַת הַמַּצְוָה, זֶה עָקֵר הַתְּעַנּוּג מִכָּל הַתְּעַנּוּגִים, וּבִפְרָטִיּוֹת תְּעַנּוּגֵי שְׁבֵת, שְׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל כַּנִּל, שְׁאֵפְלוּ בְּעַל-בֵּית פְּשוּט שְׂמַח עִם בְּגָדֵי הַשְּׁבֵת שְׁלוֹ, וְעַם מְאֲכָלֵי הַשְּׁבֵת שְׁלוֹ — הַדְּגִים וְהַבָּשָׂר, שְׁזָה מְרָמֵז בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבֵת קי"ח:): כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשְּׁבֵת, נוֹתֵנִים לוֹ מְשָׁלוֹת לְבוֹ, עֲנֵג זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מֵהוּ, כְּשִׁאֲנִי אוֹמֵר: וְקִרְאתָ לְשְׁבֵת עֲנֵג, הֲוֵי אוֹמֵר זֶה עֲנֵג שְׁבֵת וְכוּ', בְּמָה מְעַנְּגוּ? בְּתַבְשִׁיל שֶׁל תְּרַדִּין וְדָגִים גְּדוֹלִים וְרֵאשֵׁי שׁוּמִים וְכוּ', עֵינַי שָׁם; הֲרִי שְׁאֵפְלוּ בְּמְאֲכָלִים שֶׁל שְׁבֵת יְכוּלִים לְהִתְעַנֵּג, וְזֶה נִקְרָא עֲנֵג שְׁבֵת, וְכָל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן הַצְּדִיקִים, שְׁמֵרְגִישִׁים עֲנֵג שְׁבֵת בְּרוּחַנִיּוֹת הַשְּׁבֵת, זֶה הַתְּעַנּוּג הָעוֹלָה מִכָּל הַתְּעַנּוּגִים; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמִשְׁתַּוְקֵק לְהִגִּיעַ אֶל תְּעַנּוּג כְּזֶה, תְּעַנּוּג רִוְחָנִי.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵפְלוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת צָרִיכִים לְהִתְעַנֵּג בְּשְׁבֵת בְּכָל מִינֵי עֲנֵג, וְלוֹמֵר בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה: "לְכָבוֹד שְׁבֵת-קִדְשׁ". וּפְעַם סָפְרוּ לְמוהֲרַא"ש נ"י, שְׁמוּכָא בְּאִיזָה סָפֵר, שְׁלֹא לֹמֵר בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה: "לְכָבוֹד שְׁבֵת-קִדְשׁ", כִּי אֵין הָאָדָם מְכּוֹן אֶת זֶה לְשְׁבֵת, אֲלֵא לְבִטְנֵנוּ וְכוּ' וְכוּ', עֲנָה וְאָמַר עַל זֶה מוהֲרַא"ש נ"י, שְׁזוֹ שְׁטוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבְמַחֲיִלַת כְּבוֹד הַמַּחְבֵּר, כִּי בְּפְרוּשׁ מוּכָא בְּמִדְרָשׁ (אֶסְתֵּר רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה ז'), שְׁאָמַר הֶמֶן: יִשְׁנֹו עִם אֶחָד שְׁאוּכְלִין וְשׁוֹתִים וְאוֹמְרִים: "עֲנֵג שְׁבֵת", "עֲנֵג יוֹם טוֹב" וְכוּ', עֵינַי שָׁם; הֲרִי שְׁזוֹ הִיָּתָה הַטְּעֵנָה שֶׁל הֶמֶן, שְׁלֹא הָיָה יְכוּל לְסַבֵּל, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל אוּכְלִים וְשׁוֹתִים, וְאוֹמְרִים עַל כָּל לְעִסָּה וּלְעִסָּה: "עֲנֵג שְׁבֵת", "עֲנֵג יוֹם טוֹב", הֵינּוּ שְׁהִיוּ מְזַכְּרִים "לְכָבוֹד שְׁבֵת" "לְכָבוֹד יוֹם טוֹב", וְעַל-כֵּן אֵיךְ יְכוּלִים לְכַתֵּב דְּבַר כְּזֶה בְּסָפֵר? ! וְאִדְרָבָה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (תַּנָּא דְּבֵי אֱלֵהוּ רַבָּא, פֶּרֶק כ"ו): כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשְּׁבֵת, כְּאֵלוֹ מְכַבֵּד לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; וְכֵן הוּא בְּתַקּוּנֵי זֶה־ר: מֵאֵן דְּגָרַע מְעַנֵּג שְׁבֵת, כְּאֵלוֹ גֹּזֵל מִשְׁכִּינְתִּיהָ; הֲרִי לָךְ שְׁאֲצִלוּ יִתְבַּרְךָ מְאֹד יְקָר, שְׁבַנֵּי אָדָם מִתְּעַנּוּגִים לְכָבוֹד שְׁבֵת-קִדְשׁ כְּפִשׁוּטוֹ — בְּאֲכִילָה

ובשתייה, אך בודאי אליו הצדיקים, הזוכים להתענג ברוחניות
אלקותו ותפורה, זה עולה על הכל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי התענוג הזה שיקף לכל פרט ופרט
ברוחניות אלקות, הינו זה שאדם מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא
מכל דבר, זה התענוג העולה על כל התענוגים, וכשאחד מכניס את
עצמו בתוך התורה הקדושה, גם אז מרגיש כל מיני תענוגים, כמובא
במדרש (קהלת רבה, פרשה ב', סימן י'): ותענוגות — אלו האגדות,
שהן הן תענוגיו של מקרא וכו', עין שם; כי מי שמכניס את
עצמו בפשוטו של מקרא, ולומד מדרשי חכמינו ז"ל על פסוקי
המקרא, ירגיש כל מיני תענוגים, הרי לה, כשאדם מכניס את עצמו
בתוך התורה הקדושה, ירגיש כל מיני תענוגים, וכן אמרו חכמינו
הקדושים (ילקוט קהלת, רמז תחקס"ח): ותענוגות — זה תענוגו של
ארץ ישראל, עין שם; שבזה שאדם מחיה את עצמו שגר בארץ
ישראל, ומחפש אחר רוחניות ארץ ישראל, אז מרגיש בארץ
ישראל כל מיני תענוגים, הרי לה, שבדבר רוחני יכולים להרגיש
תענוג, וזה התענוג העולה על כל התענוגים; אשרי מי שמתענג
תמיד רק ברוחניות אלקותו ותפורה, שאז ירגיש כל מיני תענוגים
בעולם.

תאנה

מוהרא"ש נ"י אמר: מי שמתגבר עליו יצרו הרע, הרי הוא
מתאנה תאוות רעות, כי אין יצר הרע תאב אלא אל דבר שהוא
אסור לו (ירושלמי יומא, פרק ו', הלכה ד'), וכן אמרו (תגייה י"א):
גזל ועריות נפשו מחמתן ומתאנה להם; ועל-כן מי שיודע
שנפל בתאוות רעות, ובוזר בו יצרו הרע, עליו לצעק הרבה אליו

יתברך, שיחוס וירחם עליו, שיזכה להנצל מכל מיני תאוות רעות, כי אי אפשר להנצל מהתאוות הרעות, כי אם על-ידי צעקה אליו יתברך, שצריכים לצעק הרבה אליו יתברך בקולי קולות: הוי, הוי, גיוואלד גיוואלד, אבי שבשמים, הוציאני מהתאוות הרעות שגלפדתי בהן, ויארץ בדבר זה מאד מאד, כי אי אפשר להנצל מהתאוות הרעות, כי אם על-ידי צעקה ובקשה אליו יתברך, וזוהי עבודת הצדיקים, שתמיד צועקים אל הקדוש-ברוך-הוא, כי הצדיקים עקר תאותם היא רק אחר הקדוש-ברוך-הוא, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה מ"א, סימן א'): צדיקים יש להם תאוה, ומה תאותן? הקדוש-ברוך-הוא, כי זה עקר תאותן של הצדיקים — שתמיד משתוקקים אחריו יתברך, ותמיד צועקים אליו יתברך, שיחוס וירחם עליהם, שינצלו מתאוות עולם הזה, כי התאוה מוציאה את האדם מן העולם (עין אבות, פרק ד'), ועל-כן צריכים לצעק הרבה אליו יתברך, שיחוס וירחם עליו לצאת מכל מיני תאוות ומדות רעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה צריכים לחקק הרבה בדעתו — אשר מי שגלפד כבר בכל מיני תאוות רעות ומגנות, ובפרטיות תאוות נאוף, אי אפשר לו בשום פנים ואופן לצאת מזה, כי אם על-ידי צעקה ובקשה, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ו), אשר צריכים לצעק שבעים קלין כדי לצאת מתאוות נאוף, וצריכים לכפות הרבה אליו יתברך, כדי שיזכה לצאת מכל מיני תאוות שגלפדו בו, וכל מה שאדם יצעק אל הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה יזכה באמת לצאת מכל תאוותיו, כי העקר כיצד להנצל מתאוות, הוא רק על-ידי תפלה ובקשה וצעקה ימים ושנים בכל הכחות, ועל-ידי-זה כולי האי ואולי יזכה לצאת מהתאוות הרעות.

וספר מוהרא"ש נ"י, ששמע מרבי לוי יצחק, שלאומן בא פעם בחור אחד, שהיה מלא תאוות נאוף, ובקש מאנשי שלומנו עצות איך להנצל מתאוות נאוף, ונתנו לו עצה, שילך אל ציון רבנו ז"ל,

ויבקש שם רחמים, וכן עשה וקיים זאת, והיה מבקש שעות רבות על ציון רבנו ז"ל, והיו שומעים איה שצועק: "רבנו של עולם, אם אין אפה מבטל ממני את התאוות הרעות, יותר טוב לי למות, פה וכו' וכו', אם אין אפה מבטל ממני את התאוות הרעות, עקר את לבי ממקומו, שלא יהיה לי יותר לב להתאוות תאוות" וכו' וכו', וכך הרבה לדבר ולצעק ולבכות אליו יתברך, ורבים מאנשי שלומנו נתעוררו מהתפלה וההתבודדות שלו, איה שצועק אליו יתברך, שהוא רוצה להנצל מהתאוות הרעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש מדרש (עין פסיקתא רבתי, פרק ז'): מן היום הראשון שפרא הקדוש-ברוך-הוא את העולם, נתאנה לדור עם בריותיו בתחתונים, עין שם; אשר זו צריכה להיות עבודת כל בר ישראל — למלא את תאוות הקדוש-ברוך-הוא כביכול, שנתאנה שידור עם בריותיו בתחתונים, ועל-כן צריכים להחזיר בכל אחד מבר ישראל את אמתת מציאותו יתברך, ולדבר איש אל רעהו רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, וצריכים למלא את כל העולם עם דבורי רבנו ז"ל, דבורי אמונה והשגחה פרטית, ועל-ידי-זה נמלא את תאוותו של הקדוש-ברוך-הוא, שרוצה לדור עם בריותיו פה בתחתונים, כי בזה שמדברים ממנו יתברך, בזה מורידים את השכינה לזה העולם, ובזה ממלאים את תאוותו של הקדוש-ברוך-הוא, וזה עקר התאוות של הצדיקים האמתיים — למלא את העולם עם אלקותו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מיום שזכה להתקרב אל רבנו ז"ל, נתאנה תאנה למלא את כל העולם כלו בספרי רבנו ז"ל, ויומם ולילה לא ינוח, ותמיד חושב מחשבות, איה יכולים למלא את כל העולם כלו עם הלמוד של רבנו ז"ל, ואף שעומדים עליו אלו שעומדים וכו' וכו' וחולקים עליו, ומתחרפים ומבזים אותו בחרופים ובגדופים וכו' וכו', ומדברים עליו מה שמדברים וכו' וכו', ומוציאים עליו שם רע וכו' וכו', עם כל זאת אינו מתפעל כלל, כי זו עקר תאוותו — למלא

את כל העולם עם ספרי רבנו ז"ל, ולהחדיר בכל פר ישראל את הלמוד של רבנו ז"ל, ועל זה הוא מוסר את נפשו, וכמה פעמים שמענו ממוהרא"ש ג"י, שאמר, שכל תאוותו היא רק — להדפיס ולהפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, וכן כמה פעמים אמר ברבים: לכל אחד יש תאוות אחרות וכו', וגם לי יש תאוות, אבל התאוה שלי היא — להדפיס את ספרי רבנו ז"ל, ולהפיץ בכל העולם כלו, ולחדש בדברי רבנו ז"ל בכלים מפלים שונים, כדי שגם המון העם תהיה להם השגה ברוחניות חיות אלקותית יתברך, וכלם ימשכו אחריו יתברך, וזו כל תאותי.

ואמר מוהרא"ש ג"י: בזה שאדם מתאוה ללמד את התורה הקדושה, ורוצה להיות בכל חלקי התורה הקדושה, בזה יבטל ממנו את כל מיני התאוות הגשמיות, כי מי שמתאוה ללמד את התורה הקדושה, על-ידי-זה מתבטלות ממנו כל התאוות הגשמיות שיש לו בעולם הזה, ואין לה תאוה שמבטלת את תאוות העולם הזה כמו תאוות למוד התורה הקדושה; אשרי מי שמתאוה ללמד תמיד את התורה הקדושה, שעל-ידי-זה תתבטלנה ממנו כל התאוות הרעות של העולם הזה; אשרי לו בזה ואשרי לו בכא.

תמימות

מוהרא"ש ג"י אמר, שאי אפשר להשיג שום השגה ברוחניות אלקותית, ואי אפשר להגיע אל שום מדרגה בעבודת השם בלי מדת התמימות, כי עקר השער והפתח להכנס אל כל ההשגות ואל כל הקדושות, הוא רק על-ידי מדת התמימות — לסלק את שכלו לגמרי, ולידע שאין לו שום שכל כלל, רק להתנהג בתמימות ובכפישיות, הן בתפלה — שיתפלל כתינוק קטן בלי שום חכמות

והשכלות כלל, ובפרטיות בתפלה ובהתבודדות צריכים לסלק את שכלו וחקמתו לגמרי, ולידע שאין יודעים כלל, רק לצעק: "אבא, אבא, עזרני, אבא, אבא, אבא, הושיעני, אבא, אבא, תוציאני מהשאול תחתיות שנפלת לי אליו" וכו' וכו', כי אי אפשר להתבודד ולפרש שיחתו עמו יתברך עם חכמות וכו', כי העקר הוא תמימות ופשיטות, לדעת שאין יודעים כלל, רק כל דבור ודבור נשמע ונתקבל למעלה, ואף שאין מבינים על-פי שכל, הוא צריך לצעק ולזעק אליו יתברך כמו ילד קטן הצועק אל אביו: אבא, אבא, בא אלי וכו', אבא, אבא, תן לי זה וכו', וזה וכו'... וכמו-כן בלמוד התורה הקדושה, צריכים לסלק את הדעת והשכל לגמרי, ולהתעמק בכל למוד שזוכה ללמד, ואם יחשב שכבר מבין, אז עדין הוא רחוק לגמרי לגמרי, כי עקר שלמות התורה היא לעשות עצמו כאינו יודע כלל, ואז תמיד ירצה ללמד מחדש את הלמוד, וזו פונת מאמרם ז"ל (חלין ה:): אדם ובהמה תושיע ה', אלו בני אדם שהם ערמים בדעת, ומשימים עצמם כבהמה וכו', עיני שם; כי העקר לסלק את דעתו ושכלו לגמרי, ולהיות תם וישר וירא אלקים, ויכניס את עצמו בלמוד התורה הקדושה בתמימות ובפשיטות, כאלו אף פעם לא למד עדין, ובאפן הזה יצליח בלמודו, ובפרטיות מי שרוצה לילך על-פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, עליו להיות איש תם, וירגיל את עצמו לומר הרבה מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, זהר ותקונים, ובאפן הזה יזכה להצליח לסיים פעם אחר פעם, אבל אם יהיה חכם בעיניו, וירצה להבין תכף-ומיד, אזי אף פעם לא ילמד, וזה החסרון של כל העולם, שכל-כך מתרשלים מלמוד התורה הקדושה, כי הולכים עם חכמות, וחושבים שצריכים להבין תכף-ומיד הכל, ואם אינם מבינים, אזי לא נקרא למוד, ובאמת הכל טעות ודמיון, כי העקר בלמוד התורה הקדושה הוא — להיות איש תם ולסלק את שכלו וחקמתו לגמרי, ולהיות רגיל באמירה, ואז באמת יצליח בלמוד התורה הקדושה, וכן הוא בקיום המצוות — להיות איש תם ולקיים בתמימות ובפשיטות כל מצוה ומצוה בלי שום שכל והשכלה כלל, ואז

דיקא יצליח.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר דבר זה החדיר בנו רבנו ז"ל, על אף שכל הלמוד של רבנו ז"ל הוא חכמה צמקה עד מאד, השפלה בגלוי אלקותו יתברך, שאדם תמיד יחשב ויתבונן באמתת מציאותו יתברך, ויסתכל על השכל שיש בכל דבר, עם כל זאת עליו לסלק את דעתו וחקמתו וכינתו לגמרי, ולקיים את המצוות בתמימות ובפשטות, ורבנו ז"ל הזהירנו מאד לקיים כל מצוה ומצוה בתמימות ובפשטות בלי שום חכמות פלל, וכן רצה שאנשי שלומנו יתנהגו בקיום המצוות בתמימות גמורה, ובפרוש רצה שכל אחד מאנשי שלומנו ישיר זמירות בשפת-קדש וכן שאר העבודות הפשוטות, שבני-אדם חושבים שהן פשוטות ואין צריך אותן וכו', כי זה סתם בטול זמן וכו', אף רבנו ז"ל הקפיד על כל מנהג והנהגה שאחינו בני ישראל הכשרים קבלו על עצמם מדור דור, לקיים בתמימות ובפשטות, כי העקר בזה העולם הוא תמימות ופשטות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אפלו בגשמיות כשאדם הולך בתמימות ובפשטות הוא מצליח, לא-כן מי שהולך עם חכמות, הוא נעקר לגמרי מן העולם, ורואים בחוש, שכל אלו בני-האדם שהולכים בתמימות, הם מצליחים עד מאד.

(וכמה פעמים הזהירנו מוהרא"ש נ"י, לא להסתפל על שום בריה שאומרת אחרת, כי עם חכמות של הכל המצויות עכשו בעולם, נעקרים לגמרי מזה העולם, רחמנא לצלן, לא כן מי שהולך בתמימות ובפשטות, הוא מצליח מהתחלה עד הסוף, ובפרטיות בדרך רבנו ז"ל, שם צריך להיות איש תם לגמרי, וכל אלו מאנשי שלומנו שהלכו בתמימות ובפשטות, גדלו והצליחו, לא-כן כל אלו שהלכו עם חכמות, לבסוף נתרקו לגמרי).

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

★ ★ ★

ברוך רחמנא שזכני לסיים את כל החבור הנפלא הזה, והוא ברוך
חמישי, ויזכני השם יתברך לסדר עכשו לדפוס את הפרק הששי
להגדיל תורה ולהאדירה.

אנא השם הושיעה נא, אנא השם הצליחה נא.

מפתח הענינים

חלק ה'

א'

ט	אמונה
יד	אמת
יה	אהבת חברים
כב	אכילה
כה	ארץ ישראל

ב'

כט	בזיונות
לד	בחור
לה	בטול
מא	בית
מג	בטחון

ג'

נ	גלות וגאולה
נה	גמילות חסדים
נח	גאווה

סא	גִּנְבָה
סד	גְּלוּי דַעַת

די

סה	דְּבִקוֹת
סט	דְּבוּר
עא	דְּרֹךְ
עד	דְּמִיוֹנוֹת
פא	דְּלֵת

הי

פג	הַתְּבוּדוֹת
פו	הַסְתָּרָה
צ	הַתְּמִדָּה
צב	הַפְּצָה
צו	הַתְּחִזְקוֹת

וי

צח	וְתָרוֹן
ק	וַי
קב	וּפְנִימִים
קד	וְתִיקִין
קז	וְאַהֲבָת

ז'

קי	זכות
קיד	זהר ותקונים
קיח	זווגים
קכא	זמן
קכד	זכרון

ח'

קכז	חנפה
קלב	חולקים
קלח	חצות
קמא	חזן
קמה	חברים

ט'

קמז	טעות
קנב	טוב
קנה	טרחה
קנו	טלטול
קס	טרפות

י'

קסא	יאוש
קסד	ילדים

קסו	יועצים
קסט	ידיעה
קעג	יחודים

כ'

קעה	קָסָף
קפ	קָבוֹד
קפג	קָעֵס
קפה	קָלָל
קפח	קֹבֵעַ

ל'

קצא	לֵב נִשְׁבָּר
קצו	לְשׁוֹן-הָרַע
קצט	ל"ג בְּעֵמֶר
רג	לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן
רו	לְבוּשִׁים

מ'

רח	מַצּוּה
ריא	מְשִׁיחַ
רטו	מַצְבָּה
ריז	מְדוּת
רב	מַעֲיִן עוֹלָם הַבָּא

שיחות מוהרא"ש

שסט

נ'

רכה	נְעָלִים וְנִסְתָּר
רכט	נְבוֹאָה
רלד	נְאוּף
רלט	נְפִילָה
רמג	נְסִיוֹנוֹת

ס'

רמז	סְבָלָנוֹת
רנב	סֵדֶר
רנד	סוּדוֹת הַתּוֹרָה
רנו	סְפָרִים
רנז	סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיֹת

ע'

רנט	עֲזוֹת
רסב	עֲבָרָה
רסו	עוֹלָם
רסט	עֲקָשׁוֹן
ערב	עֲצָבוֹת

פ'

ערה	פְּסִיכּוֹלוֹג
רעח	פְּרִנְסָה

רפב	פְּרוּשִׁים
רפו	פְּשָׁטוֹת
רפח	פְּרִיצוֹת

צי

רצא	צְדִיק
רצד	צְמָצוּם
רצז	צִיּוֹן
ש	צְדָקָה
שה	צֶעַר

קי

שו	קְדוּשַׁת שַׁבָּת
שח	קְשִׁיּוֹת
שיא	קְבֵלָה
שטו	קְדוּשַׁת לְבָנָה
שיז	קְרוֹב רְחוּקִים

רי

שכא	רְבִי
שכד	רֹאֵה-חֶשְׁבֹּן
שכז	רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ
שכח	רְבִנוּת
שלב	רוּפָא

שעא

שיחות מוהרא"ש

שי

שלז	שיחות
שמ	שעור
שמא	שבת
שדמ	שבועה
שמו	שמות

תי

שמח	תפלה
שנב	תכלית
שנו	תענוג
שנח	תאוה
שסא	תמימות

תיקון הפללי

קודם שיתחיל באמירת תהלים יאמר זה:

”לכו נרננה ליהוה, נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה, בזמרות נריע לו: כי אל גדול יהוה, ומלך גדול על כל אלהים:”

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו. ולכל הצדיקים האמתים שזכני עפר. קדושים אשר בארץ המה. ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פיגא. זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(* ועל דעתם ועל פונתם אני אומר כל אלו העשרה קפיטל תהלים, ובזכותם וכחם אזכה לעורר ולגלות כל העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים, שהם: אשרי, ברכה, משכיל, שיר, נעוץ, נגון, תפלה, הודאה, מזמור, הללויה. שהם שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שהם כלולים בשמך המיוחד הגדול והקדוש. ובזכות וכח השני שמות הקדושים האלו במלואם, שהם אל אלהים (בזה): אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"י ו"ד מ"ם, שהם עולים במספר תפ"ה, במספר תהלים. בכח אלו השמות תזכני לתקון הברית שהוא תקון הפללי אמן:

טז

א מכתם לדוד, שמרני אל כי חסיתי בך: ב אמרת ליהוה, אדני
אתה, טובתי בל עליך: ג לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי, כל
חפצי בם: ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל אסיף נספיהם מדם, ובל
אשא את שמותם על שפתי: ה יהוה מנת חלקי וכוסי, אתה תומיך
גורלי: ו חבלים נפלו לי בנעמים, אף נחלת שפחה עלי: ז אברך את
יהוה, אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי: ח שויתי יהוה לנגדי
תמיד, כי מימיני בל אמוט: ט לכן שמח לבי, ויגל כבודי, אף בשרי
ישכן לבטח: י כי לא תעזב נפשי לשאול, לא תתן חסידך לראות
שחת: יא תודיעיני ארח חיים, שבע שמחות את פניך, נעמות
בימינך נצח:

לב

א לדוד משכיל, אשרי נשוי פשע, כסוי חטאה: ב אשרי אדם לא
יחשב יהוה לו עון, ואין ברוחו רמיה: ג כי החרשתני, בלו עצמי,
בשאגתי כל היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידך, נהפך לשדי,
בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני לא כסיתי, אמרתי,
אודה עלי פשעי ליהוה, ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על זאת
יתפלל כל חסיד אליך, לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו לא

מב

א לְמַנְעַח מִשְׁכִּיל, לְבָנֵי קֶרֶחַ: ב כָּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיֹקֵי מַיִם, כֵּן נַפְשִׁי
 תִּעְרַג אֲלֶיךָ אֱלֹהִים: ג עֲמָאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹהִים, לֵאלֹהֵי חַי, מִתִּי אָבוֹא
 וְאֶרְאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיְתָה לִי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּאָמַר
 אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אֵינִי אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֹהֵי אֲזַכְּרֶה, וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי
 אֶעֱבֹר בַּסֶּף, אֲדַדְדִּם עַד בַּיִת אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה, הָמוֹן
 חוֹגֵג: ו מֵה תִּשְׁתַּחֲוֶי נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי עוֹד
 אוֹדְנוּ יִשׁוּעוֹת פְּנֵינוּ: ז אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתַּחֲוֶי, עַל כֵּן אֲזַכְּרֶךָ
 מֵאֲרָץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מִהַר מְעַעְרֶחַ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא, לְקוֹל
 עֲנֹרִיךָ, כָּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגִלְיֶיךָ עָלַי עֲבֹרוּ: ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֲסֵדוֹ,
 וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לֵאלֹהֵי חַיִּי: י אוֹמְרָה לֵאלֹהֵי סִלְעִי, לְמָה
 שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה קִדַּר אֵלַיךָ בְּלַחֵץ אוֹיְבֵי־אֵל בְּרִצַּח בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוֹנֵי
 עוֹרְרִי, בְּאָמַרְם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵינִי אֱלֹהֶיךָ: יב מֵה תִּשְׁתַּחֲוֶי נַפְשִׁי,
 וּמָה תַּהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדְנוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֱלֹהֵי:

נט

א לְמַנְעַח, אֵל תִּשְׁחַת, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל, וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת
 לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי, אֱלֹהֵי, מִמִּתְקוֹמְמֵי תִּשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי
 מִפְּעִלֵי אֲנֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ
 עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה: ה בְּלִי עֹז, יְרוּעוֹן וַיִּפְּוֹנְנֵי,

עורה לקראתי וראה: וואתה יהוה אלהים עבאות, אלהי ישראל, הקיצה לפקד כל הגוים, אל תחזן כל בגדי און סלה: זישובו לערב, יהמו ככלב, ויסובבו עיר: ח הנה יביעון בפיהם, חרבות בשפתותיהם, פי מי שמע: טואתה יהוה תשחק למו, תלעג לכל גוים: י עז, אליך אשמרה, כי אלהים משגבי: יא אלהי חסדי, יקדמני, אלהים יראני בשררי: יב אל תהרגם פן ישכחו עמי, הניעמו בחילך, והורידמו, מגננו אדני: יג חטאת פימו, דבר שפתימו, וילכדו בגאונם, ומאלה ומכחש יספרו: יד כלה בחמה, כלה, ואינמו, וידעו כי אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה: טו וישבו לערב, יהמו ככלב, ויסובבו עיר: טז תזמה יניעון לאכל, אם לא ישבעו, וילינו: יז ואני אשיר עזך, וארנן לבקר חסדך, כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי: יח עזי, אליך אשמרה, כי אלהים משגבי אלהי חסדי:

עז

א למניעח על ידותון לאסף מזמור: ב קולי אאל אלהים, ואצעקה קולי אל אלהים, והאזין אלי: ג ביום צרתי אדני דרשתי, ידי לילה נגרה, ולא תפוג, מאנה הנחם נפשי: ד אזכרה אלהים, ואהמיה, אשיחה ותתעטף רוחי סלה: ה אחזת שמרות עיני, נפעמתי ולא אדבר: ו חשבתי ימים מקדם, שנות עולמים: ז אזכרה נגינתי

² באמרה אל אלהים תכונ המלוי כזה אל"ה א"ל"ה למ"ד אל"ה א"ל"ה למ"ד ה"י יו"ד מ"ם

בְּלִילָה, עִם לְבָבִי אֲשִׁיחָה, וַיַּחַפֵּשׂ רוּחִי: ח הִלְעוּלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי,
וְלֹא יוֹסִיף לְרַצוֹת עוֹד: ט הָאֶפֶס לְנֶצַח חֲסִדוֹ, גָּמַר אָמַר לְדָר
וְדָר: י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל, אִם קָפַץ בְּאֵף רַחֲמָיו סְלָה: יא וְאָמַר חֲלוּתִי
הִיא, שְׁנוֹת יָמַי עָלִיוֹן: יב אֲזָכֹר מַעַלְלֵי יְהוָה, כִּי אֲזָכְרָה מִקְדָּם
פְּלֶאֶף: יג וְהוֹדֵיתִי בְּכָל פְּעֻלָּה, וּבַעֲלִילוֹתַיִךְ אֲשִׁיחָה: יד אֱלֹהִים, בְּקֹדֶשׁ
דְּרָכֶךָ, מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵא, הוֹדַעְתָּ
בְּעַמִּים עֲזָף: טז גָּאֲלַת בְּזִרוּעַ עַמְךָ, בְּנִי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סְלָה: יז רְאוּף
מִיִּם אֱלֹהִים, רְאוּף מִיִּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תְהַמּוֹת: יח זֶרְמוּ מִיִּם
עָבוֹת, קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אֵף חֲצַצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בְּגִלְגָּל,
הָאִירוּ בְּרָקִים תַּבַּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בַּיָּם דְּרָכֶךָ, וּשְׁבִילֶךָ
בְּמַיִם רַבִּים, וַעֲקֹבוֹתַיִךְ לֹא נָדְעוּ: כא נַחֲיֵת כִּצְאָן עַמְךָ, בְּיַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן:

ע

א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מַעֲוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדָר
וְדָר: ב בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲזִלֵּל אָרֶץ וְתַבַּל, וַיַּמְעוּלֶם עַד עוֹלָם
אַתָּה אֵל: ג תֵּשֵׁב אָנוּשׁ עַד דְּכָא, וַתֹּאמֶר, שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: ד כִּי אֵלֶף
שָׁנִים בְּעֵינַיִךְ כְּיוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה: ה זֶרְמַתֶּם
שָׁנָה יִהְיוּ, בְּבִקְרַת כְּחֲצִיר יַחֲלֹף: וּבְבִקְרַת יַצִּיץ, וַחֲלֹף, לְעָרֵב יִמּוּלֵל
וַיִּבֶשׁ: ז כִּי כָלִינוּ בְּאַפְךָ, וּבַחֲמַתְךָ נִבְהַלְנוּ: ח שִׁתָּה עֲוֹנֵתֵינוּ לְנִגְדָךְ,
עֲלַמְנוּ לְמֵאוֹר פְּנוּיִךְ: ט כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כָּלִינוּ שְׁנֵינוּ כְּמוֹ

הָגָה: י ימי שְׁנוֹתֵינוּ, בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה,
וְרַהֲבָם, עֵמֶל וְאָוֶן, כִּי גַז חִישׁ וְנִעְפָּה: יֵאָמֵר יוֹדֵעַ, עַז אֶפֶד,
וְכִירָאֲתָדָּה, עֶבְרֵתָדָּה: יב לְמִנּוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדֵעַ, וְנָבֵא, לְבָב
חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוּזָה, עַד מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל עֶבְדִּיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ
בְּבִקְרָה, חֲסִדֶּךָ, וְנִרְנָנָה, וְנִשְׂמַחָה, בְּכֹל יָמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ, כִּימוֹת
עֲנִיתָנוּ, שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל עֶבְדִּיךָ פְּעִלְךָ, וְהִדְרֶךָ עַל
בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ, כּוֹנְנָה עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה

א הוֹדוּ לַיהוָה, קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ לוֹ,
זַמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְּכֹל נִפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדֹשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
מִבְּקִשֵׁי יְהוָה: ד דַּרְשׁוּ יְהוָה, וְעִזּוּ, בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ
נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתִיו וּמִשְׁפְּטֵי פִּיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם, עֲבָדוּ, בְּנֵי
יַעֲקֹב, בְּחִירָיו: ז הוּא יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ בְּכֹל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: ח זָכַר
לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר עֲזָה, לְאַלְף דּוֹר: ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם,
וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב, לְחֵק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם: יא לֵאמֹר, לְךָ, אֲתָן אֶת אֶרֶץ פְּנֵעוֹ, חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: יב בַּהֲיוֹתֶם
מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט, וְגָרִים בָּהֶ: יג וַיִּתְּחַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה
אֶל עַם אֲחֵר: יד לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מַלְכִים: טו אֶל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי, וְלֹנְבִיאֵי אֶל תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל

הָאָרֶץ, כָּל מִטָּה לָחֶם שָׁבֵר: יוֹ שֶׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעֶבֶד נִמְכָּר
וְיוֹסֵף: יוֹחַ עֲנוּ בְּכַף רִגְלוֹ, בְּרִזְל בָּאָה נִפְשׁוֹ: יוֹט עַד יֵת, בֵּא דְבַרוּ,
אָמַרְתָּ יְהוָה, עֲרַפְתָּהוּ: כִּי שֶׁלַח מֶלֶךְ, וַיִּתְּרָהוּ, מִשָּׁל עַמִּים,
וַיִּפְתָּחֵהוּ: כִּי שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קַנְיָנוּ: כִּי לְאֶסֶר שָׁרְיוֹ,
בְּנִפְשׁוֹ, וּזְקִינֹו, יִחַפֵּס: כִּי וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ
חָם: כִּי וַיִּפְרֹ אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצֵמְהוּ מִצְרַיִם: כִּי הִפְךָ לִבְּסֵי לִשְׂנֵא
עַמּוֹ, לְהִתְנַפֵּל בְּעֶבְדֵי: כִּי שֶׁלַח מִשָּׁה עֶבְדוֹ, אֲחֵרֹן אֲשֶׁר בָּחַר
בּוֹ: כִּי שָׁמוּ בָּם, דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כִּי שֶׁלַח חֲשׂוֹד,
וַיִּחְשְׂדוּ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרָו: כִּי הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לְדָם, וַיִּמַּת אֶת
דִּגְתָּם: לִי שָׂרֵץ אֲרָעָם עֲפָרְדָּעִים, בְּחִדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לֹא אָמַר, וַיָּבֵא
עָרַב, כְּנִים, בְּכָל גְּבוּלָם: לְבַנְתָּן גִּשְׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת
בְּאֲרָעָם: לֹג וַיִּדֶּה, גִּפְנִים וְתֵאֱנֹתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לֹד אָמַר, וַיָּבֵא
אֲרָבָה, וַיִּלֶּק, וַאֲזַן מִסָּפֵר: לֹחַ וַיֵּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֲרָעָם, וַיֵּאכַל פְּרִי
אֲדָמָתָם: לוֹ וַיִּדֶּה כָּל בְּכוֹר בְּאֲרָעָם, רֵאשִׁית לְכָל אֹנָם: לוֹ וַיּוֹצִיאֵם
בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲזַן בְּשִׁבְטֵי כּוֹשֵׁל: לֹחַ שָׁמַח מִצְרַיִם בְּעֲאֲתָם, כִּי נָפַל
פְּחָדָם עֲלֵיהֶם: לֹט פָּרַשׁ עֲנָן, לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיִלְהָה: מִשָּׁאֵל,
וַיָּבֵא שָׁלְיוֹ, וְלָחֶם שָׁמִים, וַיִּשְׁבִּיעֵם: מֵאֵת פֶּתַח עוֹר, וַיִּזְוּבוּ מִיָּם, הִלְכוּ
בְּצִיּוֹת נָהָר: מִבִּי כִי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ, אֶת אֲבָרְהָם עֶבְדוֹ: מִגַּ
וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו: מִדַּ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם,
וַעֲמַל לְאֲמִים וַיִּרְשׁוּ: מִה בְּעֶבֶר וַיִּשְׁמְרוּ חֻקֵּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְעֲרוּ,
הִלְלוּהָ:

קלז

א על נְהָרוֹת בְּבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: ב על
 עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ פְּנּוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַרֵי שִׁיר,
 וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִיחָה, שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה,
 עַל אֲדַמַּת נָכַר: ה אִם אֶשְׁכַּחַךְ יְרוּשָׁלַיִם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק
 לְשׁוֹנֵי לְחַפֵּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ
 שְׁמִיחָתִי: ז זָכֹר יְהוָה לְבִנְי אֲדוֹם, אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים, עָרוֹ
 עָרוֹ, עַד הַיְסוּד בָּהּ: ח בַּת בְּבַל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי שִׁישַׁלֵּם לָךְ, אֶת
 גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלָתְ לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאַחֲזוּ וְנַפֵּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסַּלְעַ:

קנ

א הַלְלוּיָהּ הִלְלוּ אֶל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ: ב הַלְלוּהוּ
 בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֶבֶל
 וְכִנּוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמַחּוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגָּב: ה הַלְלוּהוּ
 בְּעֲלֻצֵי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּעֲלֻצֵי תְרוּעָה: ו כָּל הַנְּשָׁמָה תִּתְחַלֵּל יְהוָה,
 הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר שלשה פסוקים אלה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יי שבות עמו, יגל יעקב ישמח ישראל: ותשועת
 צדיקים מני, מעוזם בעת צרה: ויעזרם יי ויפלטם, יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו:

זאת התפלה מצאנו באמתחת הפתבים והיא מעט הפמות ורב האיכות:
רבנו של עולם, עלת העלות וסבת כל הסבות, אנת לעלא, לעלא
מן בלא, ולית לעלא מנף, דלית מחשבה תפיסא בך כלל, ולך
דומיה תהלה, ומרמם על כל ברכה ותהלה. אותך אדרש, אותך
אבקש שתחתך חתירה דרך כבושה מאתך, דרך כל העולמות, עד
השתלשלות שלי במקום שאני עומד, כפי אשר נגלה לך, יודע
תעלומות, ובדרך ונתיב הזה תאיר עלי אורך, להחזירני בתשובה
שלמה לפניך באמת, כפי רצונך באמת, כפי רצון מבחר הברואים,
לכלי לחשב במחשבותי שום מחשבת חוץ ושום מחשבה ובלבול
שהוא נגד רצונך, רק לדרך במחשבות זפות צחות וקדושות
בעבודתך באמת בהשגתך ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי
לב טהור לעבדך באמת. ומפעולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
מהרה. תשועת יהוה כהרף עין, לאור באור החיים כל ימי חיותי
על פני האדמה. ואזכה לחדש נעורי, הימים שעברו בחשך,
להחזירם אל הקדשה, ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא
חטא. ואזכה לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו, כלו אומר כבוד,
אמן נעח סלה ועד:

הספר הקדוש הזה הודפס לזכות זיווגם של כל בני
ובנות ישראל הצריכים למצוא את זיווגם ובתוכם

בפרט:

עמיקם בן יפעת,
מרדכי מאיר בן אסתר
מינה,
דוד אלימלך בן דבורה,
ירדנה חיה בת שרה,
מאיר יאיר בן רבקה רות,
נריה בן ענת,
הדס בת רבקה,
עמיחי אשר יעקב בן
רבקה, עמנואל בן יהודית
אריאלה, משה בן לאה,
אוריאל בן תקווה,
צוריאל והלל בני איילת,
מאיר בן ענת,
ישעיה בן חנה,
יוסף בן דינה,
חזקיה יהודה בן חנה

משה יעקב בן רוני רחל
ורוניקה,
יוסף מאור בן בלה חנה,
יוסף, אברהם חיים,
רעות, רותם, נטע,
בני נעמי יהודית.
רוויה בת גילת,
שוהם בת גילת,
חביב מרדכי בן זהבה,
נדב מנשה בן רינה,
שילה בן תהילה,
שאול בן אסתר,
ישי בן אופירה רחל,
יגאל ציון בן רחל פסיה,
זרח נתנאל בן שושנה
פערל, תמר בת ארנה,
נעמי'ה בן נעמה רחל,
נווה בן יפעת,
יראה בן יפעת,

הספר הקדוש הזה הודפס לעילוי נשמתם של:

רחל בת יעקב, מרים ליפשה בת ר' יצחק מאיר, שרה בת חיים.

הספר הקדוש הזה הודפס לזכות:

משה בן צ'רנה, ולאה מרים בת רוזי רחל, ובני משפחתם:
חנה בת לאה מרים וליאל ז'אן בן אהובה, וילדיהם: הרשל,
אחיה, נווה, ואמונה.

עדי בת לאה מרים ואייל בן חנה, וילדיהם: מלאכי, נתנאל,
ונועם.

ומתן נתן, ישי, שחר, ומעוז בני לאה מרים.

שיזכו כולם לשלום בית אמיתי ונפלא, קדושה וטהרה,
אהבה אחווה שלום ורעות, ושיזכו לזיווג הגון משורש
נשמתם בעיתו ובזמנו, בשפע גשמיות ורוחניות, בנים ובנות
צדיקים דורות ישרים ומבורכים בבריאות גוף ונפש, אמן כן
יהי רצון

וכן שיזכו לבנות במקום מושבם מקווה כשר מדאורייתא
מפואר ומהודר בכל ההידורים והפאר והנוי והחן והיופי,
וכל הטובלים בו יזכו לתשובה שלימה, אמן כן יהי רצון.

הספר הקדוש הזה הודפס לזכות:

החפץ בעילום שמו.

שבעבור שתרים להדפסה יזכה אותו השם יתברך
לזיווגו ההגון לו משורש נשמתו, אשה יראת ה'
בעלת מידות טובות ומזל טוב, ויזכו לערוך חתונה
שמחה בהקדם האפשרי בשפע גדול בגשמיות
ורוחניות ויזכו לדירה נאה וכלים נאים וכל טוב,
והמשפחות יסתדרו על הצד הטוב ביותר, ויזכו
לבנין עדי עד דורות ישרים ומבורכים, אמן כן יהי
רצון.

ושיזכו להתקרב לצדיק האמת ולא לעזוב אותו.
ושיזכו לשמש את הצדיק בהדפסת והפצת ספריו
הקדושים.

ולתת ולתרום להדפסה והפצה בשפע גדול כל
ימי חייהם.

ולא יחסר להם כלום,
אמן כן יהי רצון

א. "אני אומר בפרוש לכל יהודי שנזתנים
קונטרס אחד - נפטרים מכרת אחד, לכן אשרי מי
שמרבה להפיץ להרבה יהודים, פכה יפטר מכל מיני
עונשים קשים ומרים: פרת, סקילה, שריפה והרג,
שלצערנו הרב באים על האדם שעבר על רצונו
יתברך".

ב. "אין לה עוד צדקה גדולה מצדקה זו - להדפיס
ולהפיץ ספרי רבנו ז"ל בעולם. אשר מחזקים ומאמצים
ונזכחים חיות חדשה בנפש הקורא בהם, ומחפכים את
הבחירה מהחיפוד אל החפנה, ועל פן אשרי מי שיעזור
לזה"

ג. "כל מי שידפיס איזה ספר מספרנו, יהיה לו חלק
בגאולתנו העתידה".

ד. "עסק ההדפסה וההפצה הוא תיקון כל העולמות
וקרוב הגאולה, כי על ידי זה יזכו כל ישראל להתקרב
אליו יתברך, ולדבר עמו יתברך, ובוודאי יראה נסים
נגלים ממש, שישפיע עליו שפע גדול מכמה מקורות
חדשים. מי שרוצה לעזור לי - יעזור לו ה' יתברך
ובפרטיות כל מי שיוזב להדפיס ספר שחברתי - אהיה
לו בעזרתו יתברך למליץ יושר בעולם הבא ולא אנוח
ולא אשקוט עד שאזכה לעשות לו איזו טובה שצריך

בבני חיי ומזוני (ואני יודע שהלצים שבהור ילעגו גם
מדיבורים אלה אך תהלה לאל אני חזק בהם מאד)."

ה... "ואתה בני ידידי ואחי! חום ורחם עלי ועליך
ותראה להדפים איזה ספר מספרנו שזכינו להכיר
ותפיצו בין כלל ישראל ולמצוה רבה ולזכות גדולה
יחשב לך"

ו... "ועל כן היה לי אסור תודה שתדפים לי איזה ספר
ותפיצו בזול גדול באופן שיתפשט בין כלל ישראל
ובפרטיות בין בני הנעורים למען השם תראה להיות
טוב ותזכה גם אחרים עם ספרינו" (מתוך סדרת
ספרי אשר בנחל)

יהודי יקר,

אנו מאד רוצים להמשיך את הדפסת כל
סדרת ספרי "שיוזות מוהרא"ש",

אם ברצונך להשתתף בהדפסת הספרים,

(תוכל גם לקבלם לעצמך – אם תרצה, או שזה יתגלגל לעוד ספרים

שיודפסו בזכותך) לזכות וישועה כל שהיא, צור

עמנו קשר. תודה

פלאפון: 055-678-3366